Dimitrie Cantemir

Istoria ieroglifică

Editura Bestseller
Imagine: Fotokvadrat/Shutterstock.com

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relaţia cu Românii de Pretutindeni.

Ministerul Afacerilor Externe
Departamentul Politici pentru Relaţia cu Românii de Pretutindeni

Izvoditoriul cititorului, sănătate

Precum de toată probozirea vrednic să fiu, o, iubitule, foarte bine cunosc (că osteninţa cheltuită nu să jeleşte, fără numai când în urmă vreun folos cumva nu aduce); de vreme ce acea aievea ale lucrurilor pre aceasta vreme trecute istorie, precum ieste a să şirui şi după cursul vremilor, careaşi la locul său a să alcătui mai pre lesne mi-ar fi fost, cu care chip mai mult a te îndulci şi de ştiinţa lor mai de saţiu a te îndestuli ai fi putut. Şi aşe, nici truda mea până într-atâta în deşert fără mulţămită şi fără folos ar fi rămas. Ce întâi sfârşirea undelemnului şi piierderea vremii mele bucuros mărturisesc. Apoi giudecătoriu asuprelelor mele şi drept sămăluitoriu să fii te poftesc. Că câteva şi nu iuşoare pricini sint carile spre ieroglifica aceasta istorie condeiul a-mi slobodzi tare m-au asuprit. Întâi: că cu pomenirea istorii nu mai mult a streinelor decât a hireşelor case fapte să dezvălesc. Alor noastre de proaste a le huli (adevărul să mărturisim), frageda fire nu-mi priimeşte. De bune a le lăuda şi după pofta adevărului, precum sint lumii a le obşti, ascunsul inimii şi stidirea ne pedepseşte. Ale streinilor (carii mai cu toţii încă între vii sint) cele de laudă vrednice vrednicii, macar că cu dânsele condeiul a-mi împodobi foarte priimitoriu aş fi fost, însă alalte, carile din calea laudei abătute sint, numere, nevoinţe şi fapte, aşe de tot dezvălite în mijlocul theatrului cititorilor a le scoate şi faptele într-ascuns lucrate fără nici o siială în faţă a le lovi, nici cinsteş, nici de folos a fi am putut giudeca. A doa: că istoriia aceasta nu a vreunor ţări „oatholioch” ce a unor case

numai şi „merio” ieste. De care lucru, pentru asupreala mai sus pomenită, pre fietecare chip supt numele a vreuniia din pasiri sau a vreunuia din dobitoace a supune, şi firea chipului cu firea dihaniii ca să-şi răducă tare am nevoit. A triia şi cea mai cu deadins pricină ieste că nu atâta cursul istoriii în minte mi-au fost, pre cât spre deprinderea ritoricească nevoindu-mă, la simcea groasă ca aceasta, prea aspră piatră, multă şi îndelungată ascuțitură să-i fie trebuit am socotit. Din carea une sentenții (putea-le-am dzice cuvinte alese), carile (de ochiul zavistiii supt scutul umilinții aciuându-mă) din tâmpa priietinului tău pricepere născându-să şi prin ostenința a câtăva vreme dobândindu-să, prin voroavă îndelungată a le sămăna şi la loc cu cuviință după voroavă a le alătura am silit, pre carile prin parenthesii (…) încuiate şi pre margine câte cu doaă puncturi roşii însămnate le vii videa. Deci stâlpul voroavei neamestecat a ținea de vii pofti, după obiceiul parenthesii, din mijloc țircălamul carile sentența cuprinde, cu ochii râdicând, cursul istorii necurmat şi stâlpul voroavii nefărâmat vii afla.

Pentru acestea dară, iubitule, întâi o iertăciune dăruindu-mi, încă pentru una să mă rog rămâne, pre carea (de vreme ce brudiii noastre limbi cunoscătoriu eşti) de la tine pre lesne a o dobândi curând nedejduiesc. Căci în une hotare loghiceşti sau filosofeşti a limbi streine, elineşti, dzic, şi lătineşti cuvinte şi numere, cii şi colea, după asupreala voroavii aruncate vii afla, carile înțelegerii discursului nostru nu puțină întunecare pot să aducă. Ce după a ta voioasă snmpaqian pre acestea cu osăbită scară, după numărul feților însămnată, pre cât mai chiar a le descoperi s-au putut, după înțelegerea limbii noastre a ți le tâlcui mi-au căutat. Deci fietecare cuvânt strein şi neînțeles, oriunde

înainte ți-ar ieşi, după rândul azbuchelor şi după numărul feţelor, la scară îl cearcă, că aşe pofta să ți să plinească nedejduiesc.
Aşijderea în minte să-ți fie, te rog, că, ca moimâța omului, aşe eu urmele lui Iliodor, scriitoriului Istoriii ethiopiceşti, călcând, mijlocul istoriii la început şi începutul la mijloc, iară sfârşitul scaunul său păzindu-şi, pre cât slăbiciunea mea au putut, pre picioare mijlocul şi capul să stea am făcut . Cătră aceasta, macar că tot trupul storii unul şi nedespărțit ieste, însă în doaăsprădzece părți a-l împărți am socotit, precum pentru mai lesne alcătuirea scării, aşe pentru mai pre iuşor pecetluirea istoriii în ceara pomenirii alegând.
Acestea dară de la mine, orcum şi cât de proaste ar fi, cu" thirroz" înainte ți să pun. Iară de la tine, ce din bună vrerea ț-ar izvorî, într-îmbe părțile învoind şi priimind, sănătate şi toate cele sufletului şi trupului folositoare îți poftesc.

Iarăşi cătră cititoriu

Vii şti, iubitule, că nu pentru cei carii într-aceste pomenite limbi pedepsiți sint scara acii am supus, ce, pentru ca de împrumutarea cuvintelor streine cei mai nedeprinşi lovind, vreare-aş ca aşe a le înțălege şi în dialectul strein să să

deprindză. Că aşe unul după altul nepărăsit urmând, spre cele mai adânci învățături, prin hirişă limba a noastră a purcede a să îndrăzni, cu putință ar fi, precum toate alalte limbi de la cea elinească întâi îndămănându-să, cu deprinderea îndelungă şi a limbii sale supțiiere şi a cuvintelor însămnare ş-au agonisit. Aşe cât, ce va să dzică; „hypotheais" înțelege latinul, leahul, italul şi alții, hypothesis, macar că cuvântul acesta singur a elinii numai ar fi. Într-acesta chip, spre alalte învățături grele, trebuitoare numere şi cuvinte, dându-te, a le moldoveni sau a le români sileşte, în moldovenie elinizeşte şi în elinie moldoveniseşte.
Însă cu atâta îndestulit să nu fii, foarte bine cunoscând pre Dumnădzău a toate darurile deplin dăruitoriul, amândoi noi a-l ruga rămâne ca toată învățătura loghicăi pre limba noastră în curând să videm, carea învoind Puternicul, în curând de la noi o nedejduieşte.

Partea I

Mai dinainte decât temeliile Vavilonului a să zidi şi Semiramis într-însul raiul spândzurat (cel ce din şepte ale lumii minuni unul ieste) a sădi şi Evfrathul între ale Asiii ape vestitul prin ulețe-i a-i porni, între crierii Leului şi

tâmplele Vulturului vivor de chitele şi holbură de socotele ca aceasta să scorni. Leul dară de pre pământ (carile mai tare şi mai vrăjmaşă decât toate jigăniile câte pre faţa pământului să află a fi, tuturor ştiut ieste) şi Vulturul din văzduh (carile precum tuturor zburătoarelor împărat ieste, cine-şi poate prepune?) în sine şi cu sine socotindu-să şi pre amănuntul în samă luându-să, după a firii sale simţire aşe să cunoscură, precum mai tari, mai iuţi şi mai putincioasă dihanie decât dânşii alta a fi să nu poată.
Însă singuri cu a sa numai ştiinţă şi simţire neîndestulându-să, cu a tuturor a altor ale lumii jigănii şi pasiri a lor socoteală să adeverească şi să întărească vrură, ca precum într-acesta chip să fie cătră toate dovedind şi din gura tuturor mărturisire luând şi împărăţiia ce-şi alesese şi socoteala ce în gânduri îşi pusese în veci nemutată şi neschimbată să rămâie.
Aşedară, Leul – jiganiile în patru picioare clătitoare, iară Vulturul – pre cele prin aier cu pene şi cu aripi zburătoare ca la un sfat îndată le chemară şi în clipală le adunară. Deci denaintea Leului mai aproape acelea jiganii sta, carele sau în colţi, sau în unghi, sau într-alta a trupului parte arme de moarte purtătoare poartă, precum ieste Pardosul, Ursul , Lupul , Hulpea , Ciacalul , Mâţa Sălbatecă şi altele ca acestea, carile de vărsarea singelui nevinovat să bucură şi viaţa hireşă în moartea streină le stăruieşte. Iară înaintea Vulturului mai aproape sta pasirile , carile sau în clonţ, sau în unghi lance otrăvite, aducătoare de rane netămăduite au, precum ieste Brehnacea , Soimul , Uleul, Cucunozul , Coruiul , Hârăţul , Bălăbanul, Blendăul şi altele asemenea acestora, carile într-o dzi singe de nu vor sa şi moartea nevinovatului de nu vor gusta, a doa dzi perirea sa fără greş o ştiu. Acestea într-acesta chip fietecarea în partea

împăratului său şi la ceata monarhiii sale locul cel mai de frunte şi stepăna cea mai denainte ținea. Aşe dară era orânduiala dintâi.
Iară orânduiala a doa la Leu o ținea câinii, ogarii, coteii, mâțele de casă, Bursucul, Nevăstuica, Guziul, Şoarecele, şi alte chipuri asemenea acestora, carele pre cât sint vânătoare, pre atâta să pot şi vâna, şi pre cât iele pre altele în primejdiia morții pot duce, pre atâta şi nu mai puțin de la alții lor li să poată aduce. Iară de la Vultur, a doa tagmă, cuprindea Corbul, Cioara, Pelicanul, Coțofana, Puhacea, Cucuvaia, Caia şi altele lor asemenea, carele mai mult de prada gata cu truda altora agonisită, fie macară şi împuțită, decât de proaspătă, cu a lor ostenință gătită, să bucură.

Iară a triia tagmă şi cele mai de gios prapuri (căci acestea în scaune a şedea nu să învrednicesc le ținea jiganiile şi pasirile, carile în sine vreo putere nu au, nici duh vitejesc sau inimos poartă, ce pururea supuse şi totdeauna în cumpăna morții dramul viții li să spândzură (că sufletul supus de ținchiul negrijei departe stă), precum ieste Boul, Oaia, Calul, Capra, Râmătoriul, Iepurile, Cerbul, Căprioara, Lebăda, Dropiia, Gânsca, Rața, Curca, Porumbul, Găina, Turtureaoa şi alalte, cineşi după neamul şi chipul său.
Ce pre acestea nu pentru altă ceva le-au adunat, ce numai pentru ca nu cumva vreuna să dzică că de acea adunare ştire n-au avut, nici în ceva pricină să poată pune, ca cum la acea adunare neaflându-să, sfatul cel de pre urmă ce s-ar fi ales n-au înțeles.
Aşe cât toate firile de duh purtătoare, carile întru monarhiia acestor doaă stihii să află, precum vruna macar de față n-au fost, să nu să numască, nici din hirograful de obşte numele să le lipsască.

Adunarea dară a cestor doaă monarhii şi orânduiala a cestor doaă soboare într-acesta chip după ce să orândui şi să tocmi, dintr-îmbe părțile cuvânt mare şi poruncă tare să făcu, ca olăcari cu cărți în toate părțile şi alergători în toate olaturile să să trimață, ca prin toate țările şi oraşurile crainicii strigând, de această mare a marelor monarhii adunare, tuturor în ştire să dea, şi cu de-adinsul iscotind, să poată cunoaşte de ieste lipsind vreun chip din vreun feliu din duhurile purtătoare şi de nu să află cu toții la această a tuturor adunare şi de obşte împreunare. Aşijderea îngrozături şi înfricoşeturi să să dzică porunciia unuia ca aceluia, carile la acel sobor a să obşti ar tăgădui sau alt feliu de pricini spre apărare ar scorni şi celuia ce cât de puțin în ceva împotrivire ar arăta, plata cu pedeapsa morții şi cu prada casii i să punea.
Aşedară, cu cuvântul deodată şi porunca li să pliniia şi precum s-ar dzice cuvântul, deodată cu gândul pretiutinderile şi pre la toți sosiia (că vestea aspră tare pătrunde urechile şi inima înspăimântată îndată simte sunetul) de vreme ce de alergăturile iuților olăcari şi de tropotele picioarelor a neobosiților alergători toată pulberea de pre toată calea, în ceriu să râdica. Toate văile adânci de tari strigări tare să răzsuna, toate a munților înalte vârvuri de iuți chiote şi groase huiete în clipă să covârşiia şi toți câmpii pustii şi necălcați de groznice strigări şi de fricoase lăudări să împlea.
Nu era dară, nici să putea afla ureche în văzduh şi pre pământ carea, de straşnic sunetul veştii şi de groznic cuvântul poruncăi aceştiia, să nu să sfredelească; nu era, nici să afla într-aceste doaă stihii dihanie, carea de vârtutea şi puterea învățăturii aceştiia cu mare frică, cu neîncetat tremur şi cu nespusă groază să nu să clătească (că cu cât

vestea oțărâtă mai de năprasnă vine, cu atâta mai mare tulburare şi grijă scorneşte). De care lucru într-alt chip a fi nu putu, fără numai cu toatele deodată, cu cuvântul, porunca cu fapta pliniră şi la locul însămnat şi sorocul pus să găsiră.
Aşedară, a marilor acestora împărați poruncă tot deodată şi dându-să şi plinindu-să, toate jiganiile uscatului şi pasirile văzduhului în pripă să adunară şi fietecarea, după chipul şi neamul său, la ceata monarhiii sale să alcătuiră. La care adunare cineşi în partea împăratului şi oblăduitoriului său dându-să, şi una de alta deosăbindu-să, lucru ca acesta a fi să tâmplă (că mai totdeauna obiciuit lucru ieste, la adunări mari ca acestea, oarecare amestecături şi împoncişituri a să face, şi de multe ori pentru mici şi în samă nebăgate pricini, cu cât ieste mai mare adunarea, cu atâta mai mare se face şi împărechiere).
Deci, precum s-au pomenit, fietecarea cu ceata sa, în partea monarhului să alegea, şi una după alaltă la orânduiala sa să alcătuia. Iar mai pre urmă decât toate, Liliacul urma, carile cu aripile ce zbura şi cu slobodzeniia prin aier ce îmbla, spre ceata zburătoarelor, adecă supt stăpânirea Vulturului a fi îl arăta, iară amintrilea într-însul alalte hirişii socotindu-să, în neamul jiganiilor, supt domnia Leului îl da. Care lucru pricina cercetării, apoi şi gâncevii între doaă monarhii fu: fietecarea socotind că chip ca acela şie supus a fi s-ar cuvini şi de nu s-ar şi cuvini, să i să cuvie a sili, i s-ar cuvini (căci lăcomiia slăvii nu bunătatea sau folosul lucrului priveşte, în carile să slăveşte, ce numai pre altul mai gios decât sine a pune socoteşte, fie macară şi fără de folos; încă de multe ori şi pagubă de i s-ar aduce, sau necunoscând şi nevrând, sau vrând şi cunoscând, priimeşte).
Pentru care lucru, într-îmbe părțile feliu de fel de voroave

scornindu-să, cu multe chipuri de cuvinte grețoase urechile amânduror împăraților împlea. Căci fietecarile cu inima spre partea împăratului său trăgând şi cu sufletul spre adaogerea monarhiii sale stăruind, lor biruința socotiia şi precum aşe să fie cu cale, adeveriia. Iară amintrilea de s-ar cumva tâmpla, dzicea că scăderea cinstii (care lucru mai vârtos decât alalte inimile stăpânitorilor împunge) şi micşurarea slăvii numelui monarhiii sale a fi şi a să face aievea striga (O, oarba jiganiilor poftă, lucrul din potrivă nesocotind, că mintea şi socoteala slăvii la aceasta să sprijeneşte, că ea cearcă pre cela ce nu o cunoaşte, voroveşte cu cela ce nu o aude, cu acela are a face carile nu au vădzut-o, după acela merge carile de dânsa fuge, pre acela cinsteşte carile puțin în samă o bagă, pre acela ce nu o pofteşte îl pofteşte, celuia ce nu o va înainte îi iese, şi celui necunoscut pre samă să dă. Iară hirişiia slăvii cea mai cu de-adins ieste ca să părăsască pre cel ce o cinsteşte, şi cu acela să rămâie carile o necinsteşte).
Amândoi, dară; împărații nu puțin fură clătiți de împotrivă cuvinte ca acestea şi fietecarile în valurile chitelelor ni în sus, ni în gios sălta (că inima neaşedzată, ales pentru lăcomiia cinstii, în mai mari valuri înoată, decât corabiia în ochean), de vreme ce pre o parte socotiia că de vor scoate întrebarea aceasta la ivală, oricarile pofta inimii sale ar izbândi, nu puțină întristare şi a voii frângere celuialalt a aduce s-ar socoti. Iară pre altă parte, pofta lăcomiii şi jelea mărimei numelui şi a lățimei împărății ca cu o nepotolită şi nestânsă de foc pară îi pârjoliia (că focul poftei nu mai gios în stepăna arsurii ieste decât metalul înfocat) şi întralt chip stâmpărarea aceii înfocări şi potolirea aceii arsuri a fi sau a să face nu socotiia, fără numai ce va şi ce porunceşte, aceia să să facă. Ce această sentenție, precum amândoi în inimă o

avea, aşe unuia cătră altul, precum cererea nu i să va trece, adeveriți era (căci iute ieste adulmăcarea adeverinții unde a sufletului pătimire într-altul de pre a sa o măsură cineva). Şi aşe, aceşti doi împărați într-un nepovestit chip cu duhurile în sine tare să lupta, şi precum unul nu biruia, aşe altul nu să biruia; ce numai ca cum preste puterea simțirilor ar fi, între sine o luptă nesimțită simțiia, şi precum spre biruință ceva nu nedejduia, aşe precum nu să va birui nedejduia. Puterea a cunoştinții sfârşitului într-amândoi lipsiia, şi cineşi după pofta sa în ceva a să îndestuli sau a să odihni neputând, cu sufletele numai, tând biruia, tând să biruia (că precum îndreptariul nu mai mult pre lucrul strâmb de strâmb dovedeşte decât pre sine de drept). Aşe şi ei, unul de pre măsura altuia, cât şi ce ar putea, să măsura şi să pricepea. Într-acesta chip ei singuri şie adeverindu-şi din toată socoteala carea înainte îşi punea, departe de la țenchiu-i să abătea.

Câtăva vreme dară războiu ca acesta, ca cum duhnicesc s-ar putea dzice, între aceşti doi monarhi vrăjmaşi să bătea, şi unul a altuia pofta nesimțitoreşte tare pătrundea, atâta cât prin neştiință, a amânduror ştiința să împreuna şi până mai pre urmă a amânduror sententția şi alegerea sfatului la un săvârşit să împropiia şi să lipiia (că sufletele înțelepte macar şi asupra vrăjmăşiii socotelii drepte să pleacă). Adecă fietecarile lucrul acesta într-acela chip să să caute şi să să aleagă socotiia, în carile nici cinstei în ceva betejire, nici spre a necinstii obrăznicire să să dea, ce ca cum încă la urechile lor scrâşnetul strâncenoaselor acestora voroave încă n-ar fi agiuns şi ca cum ideea [sic] acestui primejduios sfat în mintea lor încă nu s-ar fi cuprins (că de multe ori a lucrurilor propuse acoperire vârtoase leacuri aduce ranelor, carile la ivală de s-ar scoate, aşeşi de tot s-ar face

netămăduite). Aşijderea (mai cu iuşor ieste a să suferi obrinteala ranii la aier scoasă decât patima sufletului cătră împotrivnicul său arătată). Şi aşe, fietecarile pre sfetnicii săi deosăbi chemând, într-acesta chip le porunciră, dzicând (pentru lucrurile mici mari gâlceve a scorni, a înțelepților lucru nu ieste, macară că aceasta şi la cei înțelepți de multe ori s-au vădzut). Deci socotim, precât în putință va fi, sau noi de la dânsele, sau pre dânsele de la noi să le abatem (că pre câtă vrednicie ieste cineva în vrajbă a nu intra, pre atâta ieste, şi nu mai multă din vrajă a ieşi). De care lucru dzicem, în descâlcitura gâlcevii aceştiia, puterea monarhiii noastre lângă noi să oprim şi pre dimocratiia voastră epitrop monarhiii noastre să punem.

Carea lucrul acesta să-l scuture, să-l iscodească şi ce ar fi dintr-îmbe părțile mai cu cale şi mai cu cuviință, aceia să aleagă şi să isprăvască, aşe ca până înaintea feții noastre a nu ieşi, din toate nodurile să să dezlege, ca oricând ar vini, ori într-a cui parte acea mică jigăniuță ar trece, ca cum din veci şi din bătrâni aşe ar fi fost obiciuit, iară nu ceva nou şi de curând s-au scornit (căci amintrilea pricina clătirii dându-să, odihna şi liniştea fără tulburare şi strânciunare a fi nu poate).

Lăudară sfetnicii sfatul împăraților lor şi cu mare minune mintea şi înțelepciunea lor cu nespuse măriri în ceriu râdicară, pentru căci în chivernisala lucrurilor publicăi sale nu atâta celea ce pot, pre cât celea ce nu pot ocolesc, şi nici cu putința îşi slobod mândriia, nici cu neputința îşi ațiță mâniia (că neputința aduce mâniia, şi mâniia aşteaptă izbânda); ce precum cu putința spre umilință şi blândețe, aşe cu neputința spre a gâlcevii potolire s-au slujit (căci la cei mai puțin domoliți neputința prinde obrazul putinții şi de lucrurile de neputut să apucă) (iară împotrivă, cei ce la

poarta vrednicii slujesc, adese s-au vădzut că mai cu fericire le isprăveşte neputința cu părăsirea decât putința cu prepus, cu începerea. Căci neputința neîncepând, de nu-şi foloseşte, încailea nu-şi strică. Iară putința în mândriia sa amăgindu-să, lucruri peste putința sa începe şi la săvârşit a le duce nu poate, carea fără greş în loc de folos pagubă îi aduce). Aşedară, senatorii, după ce cu nesăvârşite (precum s-au dzis) şi vecinice laude cineşi pre împăratul său binecuvântară, cu toții la locul şi la scaunele sale să întoarsără.

După aceia, unii cătră alții veşti pentru adunarea de obşte a dimocratiii a trimete începură. Pentru ca cel tăcut între inimile împăraților făcut sfat înaintea tuturor să-l puie şi fără betejirea şi julirea cinstii, a slăvii numelui împăraților lor la ivală să-l scoață, în care descoperire sentenții a sfatului monarhilor săi să să aşedze şi să să adeveredze. ăÎnsă acesta lucru asemenea să făcu celora cărora de mare căldura văzduhului denafară, cea în trupul său născută din fire căldură, tare spre clătire li să porneşte şi setea vârtos li să pricineşte. Căriia leacul o umedzală limpide şi rece fiind, ca aceia lipsind, alta împotrivnică, adecă limpede umedzală, dară călduroasă de față aflându-să (precum ieste duhul vinului sau alta acestuia asemenea) şi de limpegiune numai şi umedzală amăgindu-să (puțin pentru hirişiia răcelii şi a căldurii grijă purtând), pentru ca setea să-şi stâmpere mai pre larg decât s-ar cădea o înghite, ce aceasta mai pre urmă în vasele priimitoare mărgând şi după a sa fire cu cea din naştere a trupului căldură împreunându-să (căci amândoa surori a unui părinte, a soarelui sint), scăpărăturile scânteilor dintâi puțin clătite încă mai iute clătindu-le şi pornindu-le (ca cum ieste osiia neunsă în butea roții uscate), din scântei scăpărătoare pară ardzătoare să face.

Din carea mai mare pârjol de sete să ijdăreşte şi în materiia mai denainte gătată cu iuțimea pătrundzind, mai mult setea să spudzeşte şi să lățeşte (căci după socoteala unor filosofi, toată materiia focului iuțime şi forma-i iute clătire ieste), căriia ceva împiedecare nepuindu-să, fără nici un prepus toată umedzala din fire ar usca şi după cea de săvârşit uscăciune cea de pierire putregiune cu bună samă ar urma. Într-acesta chip fu şi învățătura împăraților, intrând în urechile supuşilor. Căci ce mai denainte cu lumina stidirii fețelor împăraților într-inemile gloatei întunecat (căci lumina mare pre cea mică întunecă) şi nearătat era, acmu cu lipsa ei, toate fără nici o siială şi stidire la ivală ieşiia (că precum lumina soarelui să are către alalte stele, aşe chipul împăratului către senatori şi alalți supuşi ieste. Şi precum în prezențiia lui toate să fac nevădzute, iară în lipsa lui cea cât de mică şi de departe lumineadză şi scânteiadză, aşe înaintea feții împăratului toate chipurile supuşilor să micşoreadză şi toată gura slobodă să înfrâneadză. Iară în dosul lui şi cel mai mic în palatul lui, precum schiptrul împăratului în mâna sa poartă să arată). Că după ce trâmbița pozvoleniii dimocratiii în audzul tuturor cântă, dintr-îmbe părțile fietecare dihanie glas de sfat şi bolbăitură de învățătură începu a da. Şi aşe, câți mai denainte era ascultători, atâțe atuncea să făcură învățători, dintr-a cărora cuvinte şi sfaturi altă ceva nu să înțelegea, fără numai chiote netocmite şi huiete neaudzite că precum nenumărate picăturile ploii din nuori cu repegiune pre pământ cădzind un huiet oarecare dau, iară vreun glas tocmit nicicum, şi precum a unui organ de muzică toate coardele deodată lovindu-să, o răzsunare oarecarea dau, însă vreo melodie tocmită şi după pravilele muzicăi alcătuită nicicum nu să aude (carea puterii audzului mai mult

îngreţoşere aduce decât plăcere), aşe ieste şi voroava a mulţi şi tot deodată.
Într-acesta chip şi şiganiile acestea într-atâta voie slobodă vădzându-să, cu toatele socotiia că carea mai tare va putea striga, aceiia învăţătură să va asculta. Aşijderea deosăbi ce ar fi fost destulă şi încă de prisosală gâlceava pentru alegerea aceii pasiri dobitocite sau jiganii păsărite, încă mai mare era dihoniia şi zarva carea între dânsele să făcea, cine ar giudeca şi cine s-ar giudeca, carea ar sfătui şi carea s-ar sfătui (precum aievea ieste că unde lipseşte începătura stăruitoare, toate mijloacile începăturii nestăruitoare să să facă). Ce, pentru ca într-un cuvânt să dzic, toate spre tulburare şi neaşedzare să întorsese, ase cât ce s-ar fi spre binele şi folosul de obşte nedejduit, spre răzsipa şi prăpădeniia tuturor să făcea.
Îmbe părţile amânduror monarhiilor într-acesta chip împărechindu-să şi fără nici o ispravă din cuvinte deşerte numai oproşcându-să şi ce mai cu cuviinţă de grăit şi de făcut ar fi nedomirindu-să.
Totdeodată şi fără veste, în mijlocul theatrului, jiganiia carea Vidră să cheamă, cu mare obrăznicie sări şi într-acesta chip proimiul voroavei sale începu: „Vestită axiomă între cei fiziceşti filosofi ieste că cel de asemenea iubeşte pre cel şie de-asemenea (iubirea dară cătră cel şie de-asemenea va să arete neiubirea cătră cel şie nu de-asemenea). Aşedară, pasirea zburătoare oricând pricina pasirii şie de-asemenea ar grăi, totdeauna mai cu priinţă partea i-ar ţinea decât pravila dreptăţii ar pofti. Aşijderea, oricând dobitoc pentru dobitoc în pricină ar vorovi, mai cu iubirea firii l-ar ocroti decât dreptatea giudecăţii ar suferi. Şi aşe într-îmbe părţile mai mult făţărnicie decât omenie, sau mai mult asupreală decât dreapta socoteală s-ar face. De unde

urmadză ca supt poala priinții sau a nepriinții pururea chipul adeverinții ascuns şi acoperit să rămâie (că precum în teaca strâmbă sabia dreaptă, nici în teaca dreaptă sabiia strâmbă a întra nu poate, aşe unde ieste luarea feții sau strămurarea priinții, toată nedejdea giudecății drepte afară să scoate). Pentru care lucru, eu, cu proasta mea socoteală, aşe mai de folos a fi aşi afla, ca gâlceava a atâtea guri în zădar să părasim şi un chip ca acela să găsim, carile într-îmbe părțile a face să nu aibă, pentru ca priința firească mai mult într-o parte sau într-altă parte să nu-l năstăvască, ce numai orice ar pofti dreapta socoteală, aceia să dzică, să facă şi cu giudecata să aleagă (că dreptul giudecătoriu întâi pre sine de drept, apoi pre altul de strâmb giudecă, şi întâi ascunsul inimii sale de fățărnicie curățeşte, apoi pre altul sau din nevoie îl izbăveşte, sau după a lui vină îl osindeşte). Aşijderea aşi sfătui, ca ori în ce chip s-ar putea, cu un ceas mai înainte hotar şi săvârşit gâlcevii aceştiia să punem (că gâlceava lungă atocma ieste cu boala hronică), ca nu cândai mai îndelung scuturându-să şi cernându-să voroava către acestea, încă mai multe shismate şi erese să să scornească, pre carile sau prea cu mult greu, sau nicicum vreodată a le potoli veți putea."

Acestea încă vorovind Vidra şi încă bine sfârşit cuvântului său nepuind, preste a tuturor nedejde pasirea carea să cheamă Bâtlan cu mare mânie şi probozală a o țistui începu şi groznice semne din ochi şi din cap să tacă îi făcea, şi către acestea o aporie ipothetică dzicând, scorniia: „Tu, o, Vidro, di ai fi sau din pasirile zburătoare, sau din dobitoacele pre uscat îmblătoare, ar putea cineva dzice că doară a îmbe părților în ceva mai denainte ştiința ai fi avut. Iară acmu, jiganie în neam prepus, dintr-altă stihie şi supt altă monarhie supusă fiind, cum socoteşti că pentru

lucrurile ție în rădăcina lor necunoscute învățătura cea mai bună şi sfatul cel mai ales a da vii putea? Ce mai bine ar fi, precum mi să pare, pentru lucrurile carile în înaintea mărgătoare simțirea nu le-ai avut a le şti şi a le cunoaşte, să nu te făleşti (că precum toată ştiința din povața simțirilor să află, toată lumea ştie, căci nu orbul, ce cel cu ochi giudecă de văpsele, şi cel cu urechi, iară nu cel surd, alege frumsețea şi dulceața viersului). Au nu tu odânăoară prin fundul mării prinblându-te şi spre vânarea peştelui şipurindu-te, eu din fața apei te oglindiiam? Ce poate fi că sau nechemată ai vinit la locul ce nu ți s-au cădzut, sau, de te-au chemat cineva prin greşala neştiinții aceasta s-au făcut. Căci Câinele Mării şi Vidra cu jigăniile uscatului ce treabă sau ce amestec pot avea ? Au doară vii să dzici că din fire aşe ieşti tocmită, ca de pre uscat fiind, putere să aibi prin multă vreme în apă, fără a aierului trebuință a te zăbăvi să poți ? Ce aceasta mai vârtos împotriva ta face, căci au putea-va racul jiganie de pre uscat a să numi, căci cu dzilele prin otavă să paşte şi din aier vreo înăduşală sau putregiune nu i să naşte? De care lucru, precum mi să pare, negreşit socotesc că cum cu mare obrăznicie la adunare nechemată te-ai aflat, aşe mai cu mare neruşinare, de nime neîntrebată, sfat, şi acesta spurcat, ai dat (că pre cât ieste de folos la vremea de trebuință cuvântul cuvios, cu atâta ieste de împuțicios cuvântul aceluia carile de nime neîntrebat tuturor dă sfat). În inima ta aceasta ascuns având ca cu o voroavă vicleană şi cu un obraz ce nu ştie a să ruşina, doaă vicleşuguri să poți aşterne şi cu doaă răutăți să te poți acoperi: Una, că chip după învățătura ta cercându-să, pre tine să te afle şi apoi cu sfatul şi alegerea a monarhii mari ca acestea, giudecătoare şi alegătoare tuturor împotrivirilor lor puindu-te, lumea să dzică precum tu decât

toate alalte mai cu minte şi mai cu socoteală să fii. De ciia, tu, jiganie mijlocie şi de neam cu prepus fiind, prostiia în evghenie să ți să întoarcă (căci toată evgheniia la muritori în lauda numelui videm că să stăruieşte). A doa, că macară cum mai mult dobitoacelor în patru picioare asămănându-te (precum singură tu cu al tău cuvânt te-ai legat) (căci la cel cunoscătoriu mai tare să ține şi ieste legătura hireşului cuvânt decât frenghiia întreită de la altul înfăşurată), mai mult în cumpăna dobitoacelor greuimea dreptății să pleci, şi după fățărniciia priinții, iară nu după pofta dreptății, giudecata să abați.
Însă eu, o pasire şi de neam şi de minte proastă fiind (căci nici în carne vreo dulceață, nici în pene vreo frumseță port), mai mult a grăi nici pociu, nici mi să cade, fără numai ce şi cât într-adevăr am înțeles şi am ştiut, aceia din prostiia inimii am grăit. Iară giudecata fie a înțelepților.
Toate gloatele de cu socoteală cuvintele a prostului Bâtlan nu numai cât să mirară, ce încă şi foarte plăcându-le, cu mari laude le lăudară, căci nu puțin prepus în inimile tuturor intra pentru a Vidrei fără veste voroavă, nepoftită învățătură şi necerşută sfătuitură. Şi aşe, îndată despre partea pasirilor, într-o inimă şi într-o gură, cu toatele alegere făcură că precum Vidra nicicum în ceata zburătoarelor nu să poate numi, aşe şi din monarhiia dobitoacelor trebuie a lipsi. La care sentenție mai multă sfadă şi voroavă strânciunată s-ar fi scornit şi mai multă ocară s-ar fi lucrat de n-ar fi fost Brebul lucrul cu un ceas mai înainte spre descoperirea adevărului apucat.
A Brebului dară voroavă într-acesta chip fu: „Vidra odânăoară din neamul nostru şi era şi să ținea şi cu noi de-a valoma şi hrana şi traiul îi era (precum şi fața şi floarea părului o vădeşte, macar că statul trupului de mojicie i s-au

schimosit şi s-au logoşit). Pre carea noi vădzind-o că cu vremea mărimea sufletului carea la noi ieste, precum toată lumea ştie că partea trupului cea roditoare, carea în cevaş macară betejindu-să, de grabnică moarte aducătoare ieste, pentru a vieții sprijeneală a o rumpe şi de la noi a o lepăda, nici ne îndoim, nici ne ferim. Aceasta dară a sufletului vitejie, precum am dzis, vădzind că la dânsa din dzi în dzi scade, apoi şi alte lucruri de vicleşuguri, îngăimele de amăgele şi fapte pline de răutate, precum sint sicofandiile, clevetele, minciunile, cătră carile şi furtuşagul adăogea şi lucruri de ocară şi blăstămăteşti, iară nu de numele neamului nostru vrednice făcea, macar că şi de multe ori am certat-o şi am dojenit-o, ce în zădar (că precum ieste suflarea la cărbunele acoperit, aşe ieste certarea la inima într-ascuns dată răutății). Pentru care pricini, din tabla neamului şi a rudeniii noastre de tot am ras-o şi aşeşi de tot din hotarele noastre am izgonit-o (căci mai mult folos aduce publicăi din sine un chip rău a izgoni decât dzece bune în sine a priimi, că precum aluatul mic într-o covată mare toată frământătura dospeşte, aşe un om rău într-o publică pre toți cu răutatea lui amestecă şi-i tulbură). După aceia ea în ceata altor jiganii a să da, sau temându-să sau ruşinându-să, sau poate fi şi de trufie înflândusă (căci mândriia, de tot oarbă fiind, precum peste cei mari, aşe şi peste cei mici dă), de lăcaşul stătătoriu de pre uscat s-au părăsit şi prin adâncurile apelor orbăcăind, cu piticei foamea a-şi potoli şi ca valurile ce în spinare poartă, cea mai multă viață tulburată şi neaşedzată a-şi petrece ş-au ales (că cine neamului său ieste urâcios cum poate fi streinilor drăgăstos? Şi a căruia răutăți pământul său a le suferi n-au putut, cel strein cum le va putea răbda?). Pre carea, de atâta vreme în perire şi rătăcire ştiind-o, iată acmu între gloate

amestecată o vedem.
Povestea Vidrii, noi, Brebii, din moşii, strămoşii noştri, aşe am apucat-o, aşe o mărturisim şi aşe o întărim. Iară voia fie a celor mai mari."
Cu toţii priimiră marturiia Brebului şi cu toţii într-un sfat aleasără ca Vidra dintr-amândoaă monarhiile afară să să gonească şi nici într-un neam de a lor să nu să mai numască (că precum celui bun toţi streinii rude, tot bătrânul părinte, tot vârstnicul frate şi tot locul moşie, aşe celui rău toate rudele streine şi toată moşiia nemernicie îi ieste) şi cum mai curând dintre adunări să lipsască, dzisără, ca nu cumva între dânşii mai multă zăbavă făcând, mai pre urmă şi aceasta vreo pricină mai spre mare vrajbă între monarhii să să scornească.
Vidra, sau pentru vicleşugul ei sau pentru veche pizma altora (că pizma veche ieste ca cariul în inima copaciului), sau la vremea rea pentru bună sfătuirea ce dedese (că, precum să dzice, toate vremea sa au şi, fără vreme, şi pâinea face greutate stomahului, carea cea mai de treabă şi mai de aproape hrană-i ieste), sau ori în ce chip ar fi fost, acmu vădzindu-să osindită şi dintre toate cetele cu mare ocară şi dosadă izgonită, aşijderea pentru binele ce sfătuisă, precum cu rău i să plăteşte simţind, mintea de i-au fost rea, încă mai rea a fi socoti, iară de i-au fost bună, spre rea socoteală o întoarsă (că nemulţemita pentru mari slujbe şi de binefaceri din nedejde în nenedejde îl bagă, nenedejdea în nebunie îl împinge, şi aşe, din slugă credincioasă nepriietin de cap îl face), carea într-acesta chip voroava întoarsă: „De vreme ce pre mine din ceata celor cu patru picioare mă lepădaţi – că în partea zburătoarelor sau să fiu, sau să fiu fost nici chipul, nici firea mă arată – iată că urmadză ca în monarhiia celor de apă să mă dau.

Fie dară şi aşe (Că limba gloatelor ieste vrajea bodzilor, şi mai lesne ar fi cuiva apa curătoare a popri decât limbilor multe a stapâni). Şi iată că dintr-adunările voastre, vrând-nevrând, îm caută a lipsi. Însă oarce, ce rădăcina adevărului atinge, a grai nu voi părăsi. Bâtlanul, pasire de apă sau peşte de aier fiind, căci şi în fundurile apelor prin multă vreme şi prin aier nu mai puțin decât alalte pasiri mare slobodzenie are, însă adevărul ce ieste să dzic: adevărat pasire ieste, macară că carnea la gust îi ieste ca a delfinului şi macară că precum prin aier cu slobodzenie poate zbura, ase şi prin fundul apii să poate primbla. Însă de multe ori mi s-au tâmplat a-l videa în novoade ca peştii încâlcit şi de multe ori şi înecați şi de tot înădusiți din mreje îi scot, căci lăcomiia astupându-i ochii, după peşti fără sine alergând, în loc de vânat el să vâneadză. Care lucru din toată ipopsiia peştelui îl scoate. Şi macar că precum aievea ieste tuturor că el mie nepriietin de moarte mi s-au arătat, însă adevărul ce ieste a tăgădui nici poci, nici mi să cade (căci nu puțină vrednicie ieste şi pentru nepriietin adevărul a mărturisi). De care lucru poci să dzic că el câte pentru mine au grăit şi au mărturisit să fie şi adevărate. Însă nu atâta de grea era pricina vinovățiii mele, ca cu izgnanie ca aceasta să fiu osândit, căci canon de obşte ieste, carile dzice (pedepsitului nu trebuie a i să adaoge pedeapsa).
Căci destulă era nesuferita mea izgnanie şi din rudele şi moşiile mele înstreinare, şi ce ar fi mai mult trebuit pedeapsa încă mai înainte a urni, adecă precum din rudele dobitoace, aşe şi din streinele pasiri izgonit să fiu (ce precum să dzice cuvântul, că nevinovățiia unuia oțapoc stă în ochiul altuia.). Ce la cuvântul ce vream să dzic să mă întorc.
Iată că cu pâra Bâtlanului şi numai cu o mărturie a

Brebului (şi aceasta împotriva a legii tuturor legilor, cu o mărturie numai sentenţiia vinovatului cea de pedeapsă a să da), dintr-îmbe iz voadele m-aţi lepădat. Dară aşi pofti să ştiu cu ce privileghie puteţi strica axioma vechilor filosofi şi mathematici, carii dzic (carile sint tot într-un chip cătră altul al triilea, tot într-un chip sint între sine)? (Căci Vidra ănu puţineî nu puţine făclii topise asupra cărţilor filosofeşti). Şi de vreme ce eu, căci în prepusul dobitoacelor şi a pasirilor am cădzut precum să fiu de apă, cu cât dară, rogu-vă, mai vrednic ieste să să numască pasire carile fără prepus dobitoc ieste şi căci să să numasca dobitoc carile fără prepus pasire ieste? (Nici vă mieraţi de ale mele împleticite protases, căci simperazma va ieşi arătătoarea adevărului). Şi aşe doaă fire într-un ipohimen neputând sta, iată că fire ca aceasta, oricarea ar fi, nici pasire, nici dobitoc ar fi, şi căci acela mai mare dreptate înaintea nu a feţelor, ce a faţărniciii voastre ai afla? Şi eu până într-atâta de la toţi de la voi m-am aşe de greu osândit?" L-a aceasta cu toţii întâi să zâmbiră, apoi râsă, iară mai pre urmă cu chicote hohotiră, dzicând: „Vidra, cu neamul, şi gândul şi cuvântul ş-au pierdut! Că cine poate macar cu mintea doaă firi într-un ipohimen cuprinde? Sau cine vreodată pasire dobitocită sau dobitoc păsărit au vădzut? Vidra dzisă. „Într-acesta chip şi eu mai denainte pentru himera filosofilor nu săvârşiiam a mă mira şi peste putinţă a fi în fire, precum şi voi acmu, socotiiam. Ce de vreme ce Brebul s-au făcut peşte, cu cât mai pre lesne va fi pasirea zburătoare a să face dobitoc ca cele în patru picioare îmblătoare.
Şi încă mai aievea de viţi vrea spre aceasta să vă pricepeţi. Întâi a şti vi să cade că ce hotărâre are trigonul la mathematecă, aceiaşi are siloghismul la loghică, a cărora hotărâre mai sus v-am pomenit.

Acmu, dară, binişor socotiți că, de vreme ce eu am putere din fire dăruită, precum aerul a trage, aşe a nu-l trage în voie să-mi fie, şi pentru căci în doaă stihii poci lăcui, dintr-aceleşi mă izgoniți şi altă pricină în mine, precum mi se pare, a afla nu puteți, fără numai căci din fire cu oarece mai mult decât alalte dobitoace sint dăruit, eu dară, căci aşe pociu, în vinovăție ca aceasta am căzdut.
Dar încă cel ce nici într-o parte deplin şi nici a unii firi, celea ce i să cad hirişii nu va avea, oare de acela ce viți putea giudeca? Că, precum am dzis, simperasma trebuie să urmege protaselor.
Ca aceasta minune între voi, o, jiganiilor şi pasirilor, ieste cămila nepăsărită şi pasirea necămilită, căriia unii, alcătuindu-i numele, Struțocamilă îi dzic. Aceasta precum hirişă Cămilă să nu fie penele o vădesc, şi iarăşi hirişă pasire să nu fie nezburarea în aer o pâreşte şi vântul, carile nu o poate ridica. Că precum tuturor ştiut ieste că toată hotărârea pasirii ieste a fi dihanie cu pene, zburătoare şi oătoare. Deci dihaniia ieste neamul, iară zburătoare deosăbirea, care deosăbire aşeşi de tot de la Struțocamilă lipseşte. Aşedară aievea fiind, au putea-va cineva cu mintea întreagă a dzice să îndrăznească, precum toată hotărârea pasirii în Struțocamilă să cuprinde ? Şi aşe urmadză că sau pre mine încă nu m-ați cunoscut, sau şi pre aceasta dihanie precum şi ce ieste să o cunoaşteți. Şi aşe rădăcina adevărului întingând, sau arătați (că pizma veche vă împinge la lucruri noăa), sau mărturisiți că în capete de hârtie purtați crieri de aramă. Iară cel mai de pre urmă al mieu cuvânt ieste că adunarea aceasta chedzi răi ş-au vrăjit, de vreme ce numele fiindu-i adunare, altora cu lucrul ieste strămutare şi slava titului de monarhie, iară fapta îi ieste de tiranie „. Acestea Vidra cu lacrămi dzicând, după poruncă în

izgnanie la marginile gârlelor să dusă.
Ieşind ea de acolea, îndată în mijlocul gloatelor ieşi Căprioara de pustiiul Aravii, carea, după siloghizmul Vidrii, lucrul cu ispita într-acesta chip dovediia, dzicând: „Vidra pentru Struț au pus socotele loghiceşti, dară eu să vă spui ce au vădzut ochii arăpeşti.
Eu şi Struțocamila împreună la pustiile Araviii lăcuim. În părțile acelea câmpii niciodată cu pajişte nu înverdzesc, ce pururea cu mari năsipişuri gălbenesc. Că de s-ar şi naşte vreun fel de buruiană, de mari holburule, carile vântul austrului scorneşte, să acopăr.
Căci într-alt chip cineva să-i numască nu va putea, fără numai sau munți clătitori, sau câmpi nestători le va dzice. Deci cu vânturile pre acolo mutându-să şi locurile, alt feliu de copaciu sau de buruiană de mare grămădirea năsipului aceluia neacoperită să rămâie nu poate, fără numai înalții copaci carii finici să cheamă, în carii nici odânăoară Strutocamila urcată a videa nu mi s-au tâmplat. Şi nu numai în vârvul finicului (carile într-acele părți odihna şi aciuarea a tuturor zburătoarelor ieste), ce aşeşi nici un cot de la fața pământului în aer ridicându-să nu l-am vădzut. Încă şi alta (carea mai mult ieste de mierat), că de multe ori arapii asupra noastră gonitoare scornind, pre amândoi o dată din năsipuri ne scorniia, unde cu puterea răpegiunii picioarelor din fierăle suliților, din simcelele țidelelor şi din vrăjmaşi colții ogarâlor scăpam. Iară Strutocamila şi de mine înapoi rămânea, şi cu penele şi aripile ce avea în primejdia morții cădea. Căci cu alergarea ogarul o agiungea, şi în aer, de greuime, neputându-să râdica, decât un iepure mai slabă şi mai peminteană a fi să arăta. De care lucru socotesc ca cuvintele Vidrii adevărate sint."
Iară în monarhiia pasirilor era pasirea carea să chiamă

Corb, carea macară că din tagma a doa era, însă, cu o întâmplare, pre acea vreme epitrop Vulturului era. Acesta toate lucrurile în monarhiia pasirilor a face sau a desface în voia sa avea, nici glas sau cuvânt împotriva lui cineva a scorni a îndrăzni putea (că în vremile vechi poftele stăpânilor pravile de lege supuşilor era). Aceasta pasire precum tuturor dobitoacelor moartea le pofteşte cine poate să nu ştie? Şi precum pre dinafară neagră, din hereghie, încă mai poneagră pe dinluntru era de pizmă şi de mânie (căriia ce să-i fie fost pizma şi pricina pizmei la locul său pre larg să va dzice) (că precum arşița soarelui pelița mută din albă în neagră, aşe pizma inimii mută gândul din bun în rău). Deci Corbul, precum a Vidrii, aşe a Căprioarei cuvinte macar că le audziia, însă cu greu şi cu greață le suferiia (că cuvântul bun şi neplăcut ieste ca doftoriia grețoasă, însă folositoare în trupul bolnavului. Ce la cel înțelept aşe, iară la cel nebun ieste ca otrava în mănuntăile sănătosului). Le suferiia Corbul acestea pentru a vremii neîn dămânare, iară cumplită amărăciune nu numai în glas ce meniia, ce încă şi în pântece dospiia. Şi câtăva vreme un siloghism alcătuit în barbara împotriva Vidrii a face siliia, mai vârtos că la dânsul viersul grumadzului într-această formă a suna să părea şi încă mai ales că el alt gând asupra proastei dihanii Strutocamilii având (precum mai în urmă aievea va fi). Şi siloghizmul Vidrii de tot a strica în minte având, forma aceasta numai după socoteala loghicilor, nedierisită şi nestricată şi în tot chipul adevărată a fi credea. Deci aşe Corbul, după ce multe sudori vărsă, până hotarul mijlocitoriu află, siloghizmul din protase într-acesta chip încuie: „Toată dihaniia cu doaă picioare, cu pene şi oătoare ieste pasire.
Dară tot Strutocamila ieste cu doaă picioare, cu pene şi

oătoare. Iată dară că tot Strutocamila fără nici un prepus ieste pasire.”
Iar după încheierea siloghismului acestuia, palinodiia ritoricească a poftori începu şi vatologhiia poeticească prin multă vreme crăngăi: „Pasire ieste Strutocamila, pasire ieste; şi iarăşi dzic: pasire ieste Strutocamila, dihaniia aceasta, Strutocamila, ieste pasire. Pasirea aceasta şi dihaniia aceasta ieste Strutocamilă.”
Apoi iarăşile hotarăle loghiceşti în sine înturna, dzicând: „Pasirea să oaă, oaăle sint a pasirii. Struțul să oaă, oaă are Struțul. Iată dară că pasire ieste Struțul.” Apoi iarăşi ca dintâi, numai întraltă formă siloghizmul înturna:”Pasirea are pene, Strutocamila are pene. Iată dară că Strutocamila ieste pasire.
Aşedară, Strutocami la, precum până acmu adevărat pasire au fost, aşe şi de acmu înainte pasire a fi vrednică ieste, şi încă nu fietece pasire, ce aşeşi slăvită, lăudată şi în buni chedzi luată, de vreme ce, deosăbit de deafirimea trupului ce poartă şi în basna veche va să să dzică, că oarecare evghenie în neamul său are. Însă ca asina despre maică partea Vulturului spre sămnul monarhiii să fie având.” Toți Şoimii, Uleii şi Coruii şi alalte de stârvuri iubitoare pasiri frumos crăngăitul Corbului lăudară şi cu multe linguşituri şi colachii învățătura-i şi înțelepciunea-i preste nuări rădicară (că mai toți supuşii de frică obiciuiți sint, nu ce adevărul, ce ce stăpânul pofteşte, aceia să laude şi să fericească) şi fietecarile în sine şi cu sine socotiia, precum alt siloghizm împotriva acestuia arătătoriu nici a să afla, nici în mintea altuia a să naşte ieste cu putință. Ca acestea pasirile iele în de iele prin limbi purtând, oricarea împletecitura cuvintelor audziia, de dovadă ca aceasta amuțiia (că macar că rea ieste amuțirea din lipsa organelor

de voroavă tocmitoare, dară încă mai rea ieste când purcede din lipsa şi neştiința cuvintelor trebuitoare) şi acmu mai mai tot cuvântul să curma şi tot răspunsul împotriva Corbului şi toată gura mai mai să astupa (că precum ştiința lucrurilor ieste lumina minții, aşe neştiința lor ieste întunecarea cunoştinții).
Şi acmu cu toatele mai mai după voia Corbului să lăsa, de toată împotrivirea să părăsiia şi toată întrebarea cu atâta să potoliia, de n-ar fi Ciacalul către Hulpe cum mai curând alergat. Carile, la dânsa lipindu-să: „Frate Hulpe, dzisă, poți răbda ca între pasiri dihanie mai cu socoteală şi mai cu meşterşugul loghicăi decât între noi să să afle? (că nu ieste în lume cuvânt atâta de isteț, sau lucru aşe de cu preț, ca carile vreodată să nu mai fie fost sau a nu mai fi de acmu înainte să poată)". La aceasta întrebare a Ciacalului râsă Hulpea pe supt mustăți şi în grabă greu răspunsă (căci la întrebarea grabnică, greu sfat a da, sămn de minte ascuțită ieste) şi dzisă: „De n-aşi avea frica Vulturului, când ceva din colții miei pe ciolanele stârvului ar rămânea, atuncea şi Corbul de uscate vinele goalelor ciolane clonțul ş-ar ciocăni. Ce doaă lucruri sint carile la ivală a mă pune mă opresc: unul, căci că din fire mai bucuroasă sint cu meşterşugul decât cu tăriia a mă sfădi, altul, căci totdeauna voia Vulturului a căuta m-am obiciuit, pentru căci adese la un ospăț şi la o masă amândoi a ne ospăta s-au tâmplat. Şi aşe adese în mâncări şi în băuturi împreunarea spre cinstea politicească şi dragostea în față prietinească a arăta mă sileşte (căci dragostea cumpărată pre bani sau pre mâncări şi băuturi în sfârşitul acelora şi ea să sfârşeşte. Iară dragostea din suflet adevărată în sărăcie şi în foamete slujba vredniciii îşi arată). Deci, de vii vrea să mă asculți, supt piielea Ciacalului pune meşterşugurile Vulpii şi gura ta

grăiască, fie duhurile împingătoare ale mele.”
Ciacalul, acestea de la Vulpe audzind, dzisă: „Eu după cuvântul tău şi în fundul mării a mă afunda şi în mijlocul focului a mă arunca şi nicicum vieții mele a cruța nu mă voi feri. Numai precum toți cei cu socoteală în lume, aşe şi eu, nu numai pentru agonisirea, ce şi pentru paza cinstei mă nevoiesc (căci spre agonisirea şi câştigarea cinstei sudorile trupului destule sint, iară spre paza nebetejirii ei lacrămi de singe trebuiesc) (că cu multul mai pre lesne ieste cetatea cinstii a dobândi decât pre aceeaşi despre nenumărații nepriietini a o străjui şi nebiruită a o păzi). De care lucru socotesc că macară cu duhurile tale vitejeşte cinstea cuvântului spre stricarea siloghizmului Corbului voiu agonisi, şi hrizmurile ce sint în triposul lui Apolon întemeiate pre lesne îm va fi a le fărâma şi în toate stramțile a le destrăma, numai spre cele mai următoare una mă face mai tare şi cu tot deadinsul a socoti, adecă cuvântul carile îm dzisăşi, precum cinste Corbului de frica Vulturului dai. Deci de-ți ieste gândul într-această socoteală şi de vii să-i păzeşti cinstea nebetejită, mie lucrul acesta până mai pre urmă fără primejdie să-m fie socotesc că nu va putea (că de multe ori s-au tâmplat într-înima ce întră frica nepriietinului afară scoate dragostea priietinului). De care lucru, sau vrând, sau nevrând, într-o parte dându-te, eu fără nici un agiutoriu în gura şi vrajba precum a Corbului, aşe a altora carii caută în gura Corbului voiu cădea. Şi aşe atuncea te vii arăta că cu mâna altuia şerpele din bortă să scoți ai vrut şi pre mine cleşte împotriva jeraticului m-ai făcut.” Hulpea dintâiaş dată cu blăstămi şi cu giurământuri pre Ciacal dintr-acestea prepusuri a scoate începu (că giurământurile între muritori pentru altă nu s-au scornit, fără numai supt numele marelui Dumnedzău, demonul mai

pre lesne meşterşugurile sale să-şi lucredze) (că unde ieste inima curată, nici întâi giurământul, nici pre urmă vicleşugul sau călcarea giurământului încape). Hulpea, dară, începătura voroavii într-acesta chip făcu: „Iubite priietine, nu cu divă îți pară pentru căci dziş că cinstea Corbului pentru frica Vulturului păzăsc (căci lucrurile între muritori nu atâtea să isprăvesc ce le pofteşte voia, ca câte să lucreadză ce le dă mâna şi vremea). Pentru care lucru nu numai a Corbului şi a Vulturului, ce de multe ori şi a Cucoşului voie caut, şi după îndămânarea vremii cinste şi inchinăciune a-i da pociu, după vânt întorcând vetrelele (că nebun corăbiier s-ar socoti a fi acela carile pândzele împotriva vântului a deschide ar îndrăzni), însă adeverit trebuie să fii că cu tot neamul pasirilor dragoste adevărată a avea nu pociu (Şi unde dragostea adevărată nu ieste, acolea cinstea ieste de frică; şi unde cinstea să face de frică, acolea îndămâna vremii să cearcă şi să aşteaptă, în carea nici frică să-i mai fie, nici cinstea carea de frică îi da, de bunăvoie în ocară să i-o întoarcă).
Că pentru acesta lucru întâi din fire plecare, apoi de la părinți blăstămare am luat, ca nici odânăoară cătră cineva de tot inima să nu-m deşchidz (că cu anevoie un gând în doaă inimi a să ascunde poate, pre carile una şi mai nici una de abiia şi mai nici de abiia îl poate stăpâni) şi cu vreo pasire prieteşug adevărat să nu leg, fără numai cu Vulturul şi Corbul, pentru adese hrana împreună, oarece chivernisală polilitică să fac. Iară amintrilea oricând cu vreo primejdie simptomatecă penele le-ar cădea, sau de vremea schimbării tuleielor puterea aripilor şi a zburării le-ar scădea, fără nici un prepus adevărat să fiu îm porunciia, precum acestora, oricât de macră şi de vânjoasă carnea le-ar fi, decât stârvul impuțit tot mai dulce ieste. Aceasta, dară,

a şti ți să cade, o, iubite frățioare, că precum să dzice din bătrâni un cuvânt şi precum şi noi ceşti mai tineri acmu cu simțirile le-am dovedit (că de multe ori clonțul Corbului şi a Vulturului ochiul Vulpei s-au vădzut scobind). De vreme ce pasirile acestea din fire nu numai dobitoacelor, ce şi pasirilor, nu numai tuturor dihaniilor pre picioare îmblătoare, ce şi lighioilor pre pântece târâitoare şi nu numai tuturor viilor, ce încă şi tuturor morților nepriietini de cap sint (că cine numai al său bine şi fericire cearcă, a tuturor răul şi bezcisniciia pofteşte), şi precum de sângele fierbinte, aşe de stârvurile împuțite totdeauna însătate şi nesăturate sint. Aşijderea, nici între vitioan şi gras vreo deosăbire sau alegere fac, nici între mare şi mică bucata sau înghițitura mai de sațiu sau mai de nesațiu a fi socotesc (căci lacomul şi sătul flămând ieste, şi lăcomiia nici în hotărăle gheometriceşti să opreşte, nici de exțentrurile astrologhicesti să covârşeşte, nici caută materia şi forma filosofască, nici cunoaşte deosăbirea şi alcătuirea loghicească, nici în ritorică tropul îndestulirii au ascultat, nici în gramatică graiul fără chip şi cuvântul „agiunge" au învățat, ce, precum să vede, nu ucinică, ce didascală alhimistilor ieste, cărora nici adânc fundul mărei, nici nestrăbătută a pământului grosime, nici pre supt rădăcinele munților şi stâncilor a metalilor şuvăite vine, nici depărtarea locului, nici primejdiia mărsului, nici nevoia agiunsului şi aşeşi nici iuțimea şi arsura focului de la acel din fantazie născut şi din crieri prefăcut aur îi poate opri). De care lucru singur poți socoti, o priietine, de ieste cu putință lacomul a cuiva într-adevăr dragostea să păzască şi vreodânăoară a altuia folosul şi precopsala să poftească.
Într-acesta chip Vulturul şi Corbul fiind şi întraceastă rea diathesin aflându-să, cum cineva în lume atâta de fără crieri

s-ar afla, ca nu numai pofta spre săvârşirea răului să le facă, ce macar aşeşi din gând spre aceasta să gândească (că cel ce spre rău cu lucrul agiutoreşte şi cel ce fapta rea cu gândul o priimeşte şi o învoieşte totuna sint). Aşedară, iubita mea, în toate împotrivnicele fortuni nedespărțită soție, din toate prepusurile ieşind, curata mea cătră tine inimă precum ieste, cunoaşte (precum Hulpea mai mult în şuvăiți decât în fugă nedejduieşte, aşe inima vicleană mai mult acoperit decât aieve grăieşte) şi spre ridicarea a cădzutei cinstei a tot neamul dobitoacelor şi jigăniilor, pre cât poți în lucru şi în cuvânt, te nevoieşte (că toată slava şi lauda numelui cea mai de frunte ieste, când cineva cu ostenințele carile pentru moşiia sa sudorile ş-au vărsat şi pentru neamul său toate primejdiile în samă n-au băgat).
Iară eu cu curată inimă mă giuruiesc că în toate agiutoare şi împreună lucrătoare şi ce ieste capul lucrului spre toate primejdiile priimitoare şi suferitoare voi fi.”,
Săracul Ciacalul, macar că şi el de viclean ieste lăudat, însă”cu bucățeaoa dulce a Vulpii înghiți şi undița otrăvii amară (căci precum decât dreptul să poate afla altul şi mai drept, ase şi decât Vicleanul ieste altul şi mai viclean). Şi aşe el înşelându-să şi de la Vulpe ce va grăi foarte bine învățindu-să, în mijlocul theatrului cu mare îndrăzneală ieşi şi înaintea tuturor gloatelor cuvinte ca acestea făcu :
„Vidra, neam cu prepus, cuvânt fără prepus au grăit şi sfat adevărat prietinesc au sfătuit (ce unde urechile adevărului sint astupate, acolea toate hrizmurile să par basne). Însa fietecarile dintre noi, cu cea stângă numai, iară nu şi cu cea dreaptă ureche ascultându-l, nu numai cât că cuvântul nu ş-au întărit, ce încă mare grămadă de ură asupra ş-au grămădit (că mare scârşnetul roatelor astupa voroava cărăuşilor) şi în loc ce mulțumită pentru dezvălirea

adevărului i s-ar fi căzut, nu numai din țară-şi s-au izgonit, ce încă şi din izvodul neamului său s-au lipsit, şi aceasta nu dintr-altă pricină, precum mi să pare, au purces, fără numai din vechea şi rânceda pizmăluire. Iară încăsi, oricum ar fi, atâta cunosc, că toate cu folos voroava Vidrii şi ei în stricare, şi altora spre mai mare neascultare şi neaşedzare s-au făcut (că vântul vivorât sau aerul tare clătit, tocmit şi frumos viersul muzicăi alcătuit, de la cât de ascuțitele la audzire urechi abătându-l, neaudzit îl face). Şi iarăşi (ca mai aproape de țenchiul voroavei mele să mă lipăsc) obiciuită ieste minciuna haina adevărului a fura, cu carea, îmbrăcându-să şi împodobindu-să, să vede ca în hrizmurile lui Apolon Pithianul dă şi în triposul cel neclătit stăruită şi aşedzată a fi să pare. Dară lin suflând austrul adeverinții şi într-o parte dând poalele hainei adevărului, grozavă goliciunea minciunii descoperindu-să să arată (că din trii picioare a scăuieşului minciunii, unul şcoțându-să, în vicleşug rădzimatul fără greş pohârnindu-să, cu bună samă cu capul în gios să dă). În care scăuieş şi siloghizmul dumisale Corbului spre dovada şi întemeierea vredniciii Strutocamilii întemeiat şi alcătuit a fi să vede.
Însă lucrul după socoteala adevărului cu multul într-alt chip să are.
Hirişiia dară a lucrurilor de la câțiva, în câteva chipuri să hotăreşte. Iară cea mai adevărată şi mai gheneralis ieste aceasta: Hirişiia să cuvine totului, fietecăruia şi pururea. Deci cea mai deplin, cea mai adevărată şi cea mai gheneralis hirişiia pasirii ieste a zbura. Căci toate pasirile şi fietecare pasire şi pururea au putere a zbura, şi nu atâta pre pasire penele şi oatul o face pasire, şi dintr-alte dihanii o deosăbeşte, pre cât o face şi o deosăbeşte zburatul, căci amintrilea şi şerpele să oaă, dară pasire nu ieste. De ciia

pasirile toate după hirişiia lor cea mai chiară numele neamului ş-au agonisit, de unde elineşte punuou ptinon, evreieşte, hof, arăpeşte tair, lătinestevolatilis să cheamă, carile în limba noastră s-ar dzice zburătoare. Aceasta, dară, hirişă hirişiia pasirilor fiind de carea Strutocamila lipsindu-să (precum alegerea tuturor priimeşte), iată că Strutocamila hirişă pasire a să numi şi a fi nu poate. Că amintrilea, Strutocamila de-ar fi adevărată pasire, adevărata a pasirilor hirişie i s-ar cuvini, adecă tot struțul, ca toată pasirea şi pururea să poată zbura. Aceasta, dară, lipsindu-i, iată, dară, că pasire nu ieste. În cea sistatichi diafora hirişiia lucrului locul cel mai de sus poate ținea după deosăbire, precum cele cinci glasuri a lui Porfirie poftesc, adecă neamul a fi dihanie, chipul pasire, deosăbirea zburătoare, hirişiia piuitoare, tâmplarea în pasire iarăşi supt hirişie să cuprinde, că pasirea ver ar piui, ver n-ar piui, ființa pasirii nu să strică. Deci, precum am şi mai dzis, hirişiia cea mai mare în cea stăruitoare deosăbire fiind, carea în Strutocamilă cercându-să şi neaflându-să, iată, dară, că pasire a fi nu poate. Că precum a omului dintr-alte neamuri de dobitoace deosăbirea îi ieste socoteală şi hirişiia râsul, aşe în pasire să socoteşte zburatul şi piuitul. Şi de s-ar da în lucrurile firii vreun dobitoc cu pene, cu patru picioare, ce numai dreapta socoteală deplin ca omul să aibă, acela dobitoc adevărat om ar fi. Aşijderea împotrivă, de s-ar afla un dobitoc în doaă picioare, cu cap şi nas şi cu toată alaltă forma omului, numai să aibă aripi şi să zboare, iară socoteala şi râsul să-i lipsască, adevărat dobitocul acela pasire, iară nu om, ar fi. De care lucru aievea ieste că la fietece dihanie deosăbirea şi hirişiia i să socoteşte, iar alaltă formă a chipului nicicum, macar pasire cu patru picioare, macar dobitoc cu doaă aripi, macar cu mâni cu cinci degete,

cu unghi şi fără păr şi fără pene şi fără socoteală, acestea toate nicicum hirişă deosăbirea pot stărui că, veri mânule omului ar fi la moimâță, veri obrazul moimâții la arap, moimâța în deosăbirea dobitocului, fără socoteală, socotelii uimitoare, iară arapul în deosăbirea dobitocului cu socoteală rămâne şi pururea ieste. Acmu dară ce mai multă dovadă din socoteala loghicească trebuie, şi ce mai înainte proasta mea socoteală un picior din triposul lui Apolon a scoate sileşte, şi cea mai de folos o protasin din siloghizmul dumisale Corbului în barbara alcătuit a trage să nevoieşte (căci experiența şi ispita lucrului mai adevărată poată fi decât toată socoteala minții, şi argumenturile arătării de față mai tari sint decât toate chitelele).

Că au nu Vidra, săraca, toată dovada ispitii cum să cade ne prezentuieşte? De vreme ce ea toate hirişiile a dobitocului în patru picioare având şi căci numai une tâmplări (carile precum nici fac, aşe nici strică ființa) mai deasupra i-au vinit, adecă şi cu văzduhul, şi cu apa în locul văzduhului a să sluji firea au agiutorit-o, pentru adaogerea, iară nu pentru scăderea puterilor firii din catalogul jiganiilor ați lepădat-o. Au doară de s-ar afla vreuna dintre noi în para focului nebetejită, ca salamandra, a viețui să poată, pentru căci de la fire cu această putere dăruită ar fi, eu dzic că şi pe aceia pentru mai multe vredniciile firii sale din monarhiia noastră ați izgoni-o. Care lucru de l-ați face, mă credeți, fraților, că prost l-ați socoti (că cine-i mai cu multe vrednicii, veri din fire, veri din osteninţă, împodobit, acela mai mare cinste trebuie să aibă şi mai tare de la toți să să iubască să cade).

De care lucru drept şi cu cale socotesc a fi, ca poftei adevărului, iară nu glasului Corbului, ascultători să fim. Aşedară, aievea ieste că precum pofta adevărului, aşe

încheierea voroavei mele aceasta va să fie, adecă că de vreme ce Vidra, pentru pricinele carile s-au pomenit, cu sfatul tuturor s-au ales ca din tabla amânduror monarhiilor să să radză, aşe şi numele Strutocamilei, precum dintr-a în patru picioare îmblătoarelor, aşe dintr-a cu aripi zburătoarelor dihanii izvod să să şteargă, dintr-a celor de pre stihiia pământului izvod să să şteargă, dzic, căci pene are şi să oaă, iară dintr-a celor din stihiia văzduhului, căci nu zburătoare, ce pedestră ieste. Iară amintrilea, de va cineva împotriva firii şi în pizma adevărului socoti (căci voia slobodă obiciuită ieste mai mult spre rău şi împotriva adevărului decât spre bine şi spre plăcerea adeverinții puterea sa a-şi arăta) şi pre Strutocamilă în monarhiia şi în partea sa a o trage s-ar nevoi, acelaşi nu mai puțin pe Vidra între dobitoace a o numi ar trebui. Pre Strutocamilă, dară, lipsa slujbelor firii dintre pasiri afară o scoate, iară dintre dobitoace toate hirişiile o gonesc, pre carea noi, pedestrele, aşeşi macar vreodânăoară nici am numit-o, nici am pomenit-o, nici între noi cumva a încăpea am gândit-o. Şi aşe de va fi şi a voastră socoteală, precum a adevărului pofteşte orânduială, ca nici pre pământ, nici în văzduh, nici în apă şi nici în foc şi aşeşi, nici undeva loc de traiu a avea va putea, ce doară în a cincilea stihie lăcaş de-şi va dobândi (că obiciuită ieste fortuna, pre cel ce multe haine pofteşte a cerca şi de cele ale sale a-l dezbrăca)".

Aceste ale Ciacalului cu îndrăzneală cuvinte şi socoteli de argumenturi nebiruite nu numai cât urechile tuturor împlură, ce încă şi inimile de dânsele, ca cu o ascuțită lance li să împunsără, şi ce să răspundză cu toții în îngăimare sta, şi despre ce parte a cuvântului întâi s-ar apuca să miera. Tărimea argumenturilor îi spăriia, îndrăzneala voroavei îi îmblăzniia şi ce ieste mai cu greu, neştiința lucrului şi a

adevărului aşeşi de tot din ţircălamul minţii îi izgoniia (că pre cât lumina soarelui a lucra poate în organele vadzătoare, pre atâta agiutoreşte mai denainte ştiinţa în mintea adulmăcătoare). Aşe ei, tuşind, scuipând şi cuvintele prin limbi-şi învăluind, Lupul (carile nu proastă între toate jiganiile să numiia) cuvinte cioplite şi supt pilde oarecum acoperite, însă tocmai la ţenchiul adevărului dusă şi nemerite, intr-acesta chip a grăi începu :"(De multe ori împăraţii să văd preste vrerea lor a proroci, căci sufletele lor, oarecum de mărimele şi greuimele lucrurilor, mai de multe ori şi mai adese atingându-să, şi preste simţirea lor să par a prosgnostici). A cării păreri aieve acmu să făcu dovada, de vreme ce dintâiaş dată chiar amândoi dzisără (de veţi pomeni pricina ce să scornisă pentru mică şi de nemică jigăniuţa, ce să cheamă Liliac) şi amândoi în gura mare spusără (că din pricinile mici mari gâlceve să scornesc şi ţinţariul să face armăsariu). Au nu, dară, pentru aceasta mai denainte să feriia şi acestea pre carile noi acmu cu ochii trupului de faţă le privim, pre acele ei, încă până a nu fi, cu ochii sufletului le oglindiia? Noi, dară, atuncea cuvântul lor în puţin socotind, acmu să vede ca de capul viperii ei cu socoteala ferindu-ne, noi cu nesocoteala în coada scorpiii am cădzut, neferindu-ne (însă precât semnele cuvintelor împungătoare, chipul inimii pizmuitoare au arătat). La arătare s-au făcut că nu spre aşedzarea gâlcevii proaspete, ce spre obrinteala pizmei împuţite şi cuvintele, şi lucrurile s-au început, carile ranelor trupului monarhiilor nu tămăduire, ce burzuluire aduc (că precum otrava cumplită stomahul otrăvind, tot trupul putredzeşte, aşe pizma veche spre izbândă a aduce, tot statul monarhiii răzsipeşte) (şi precum un mădulariu cu netămăduită boală pătimind, princet, princet, tot trupului moarte pricineşte, aşe în toată

publica cu rău gând şi cu pizmă asupra altora îmblând, cu vreme toată monarhiia cu capul în gios prăvăleşte). Întâi fost-au trebuit pre cei ce aducători şi pricinitori gâlcevii ar fi fost fără nici o zăbavă dintre mijlocul nostru să-i fim scos, şi, până a nu pătrunde gâlceava aceasta inimile şi sufletele tuturor, să fim ales ce-i de scădere şi de folos (că precum cineva, pentru mântuința a tot trupul şi pentru paza vieții, fier, foc, şi tăierea a unui sau şi a doaă mădulare ardere, tăiere şi de tot de la sine lepădarea, macar că cu mari chinuri şi dureri, însă sufere şi priimeşte, aşe şi în statul publicăi, unul nestătătoriu şi de răscoale şi gâlceve scornitoriu să socoteşte, carile ca un rău şi beteag mădulariu din trupul monarhiii curmat şi tăiat a fi să cade). Că ce folos noaă şi ei Vidra cu sfatul fără vreme au adus? Şi ce treabă au avut Bâtlanul cu atâtea cuvinte inima Vidrii a amărî şi a dosedi? Pre Breb la mărturie cine l-au chemat? Şi cine cu ce treabă l-au ascultat? Numele Strutocamilei, siloghizmul Corbului, împotrivă voroava Ciacalului la propozitul adunării aceştiia ce folos au adus? Vânătoarea arapilor, fuga Căprioarii şi primejdiia Strutocamilei la acesta sinod ce amestec au avut? Ce adevărul ieste acesta (că zavistiia ieste jiganie cu multe capete şi cu toatele înghit pizmă şi deodată borăsc gâlceavă şi vrajbă). Căci Bâtlanul socotind că Vidra prin gârle vânatul peştelui îi împuțineadză, i s-au părut că i să va deşerta vreodată guşea de putregiune de peşte şi mațile de viermi de putregiune (căci lăcomiia Bâtlanului lumii ieste vestită). Brebul aşijderea ieste jiganie carea, puterea organelor născătoare pierdzindu-şi, în firea şi îndrăpniciia hadâmbilor cade, carile vreunui de duh purtătoriu, pre câți soarele încăldzeşte, priietin adevărat să-i fie, sau binele să-i poftească nici s-au vădzut, nici s-au audzit (că năcazul lipsii la unul scorneşte

zavistiia prisoselii la altul). Şi aşe mărturiia lui asupra Vidrii de păcura zavistiii neimată şi neîntinată să să socotească nu să poate (că mai lesne ieste cineva o mie de ani în fântânele cătranului să lucredze şi cu cătran să nu să pice decât un ceas zavistnicul cu cela căruia zavistuieşte voroavă să facă şi cuvânt pizmos din gură-i să nu-i iasă). Au doară căci odânăoară un blănariu în meşterşug isteț pre altul în conoştință prostatec au amăgit şi în loc de piiele de breb i-au vândut blană de vidră? Au numai spicul părului şi floarea pieii amânduror asămănându-să, pre Vidra precum odânăoară Breb să fie fost o dovedeşte? Ba mă credeți că, de s-au amăgit ochii prostatecului, nici Vidra, nice piielea Vidrii ființa sa ş-au schimbat. Că firea în lucruri nu în celea ce-şi răduce, ce în celea ce ieste să socoteşte. (Că tâmplările precum vin, aşe să şi duc, deasupra ipohimenului, nicicum ființa-i stricând), ce toate acestea altă nu fac, fără numai (din zavistie împoncişere, din împoncişere năduşală şi asupreală, din asupreală gânduri de şuvăială şi cuvinte de răzsuflare să scornesc), precum Bâtlanul asupra Vidrii cu Brebul în pâră şi mărturie s-au împreunat, Ciacalul şi Căprioara partea Vidrii țiind, siloghizmul Corbului au răzsipit şi mii de mii de ocări împotriva Strutocamilii au scornit. Aceasta iarăşile mai mult prin mijlocul gloatelor de să va tăvăli, sau ea, sau alta în locul ei, de năcaz împingându-să, asupra alțiia altă ceva mai mult şi mai de ocară poate să gârâiască. Şi aşe în toată gâlceava întorcându-să, o clătire nestătută şi neobosită între toți să va scorni.

Şi de ciia urmadză între împărați nu numai pentru Liliiac scânteile împotrivirii a scântiia, ce încă şi pentru Fili şi Inorog pârjolul mâniii şi pojarul izbândii a să aținea. Care lucru, numele adunării fericite în porecla răzsipei nefericite

fără greş va muta.
Aşijderea că lucruri mici ca acestea, iată că şi spre mari gâlceve cresc, şi, de să vor cumva putea aşădza, încă vreun sămn de nedejde ca acela până acmu nu să arată. Dară de va agiunge giudecata cineva între doi monarhi a căuta şi inimile a doi împărați a împăca, oare cum aceasta la săvârşit a aduce va putea? Şi cine în mijlocul lor a întra va îndrăzni? (Că mai greu nu ieste de giudecat decât pâra între doi priietini – ales împărați fiind— a căuta, căci cineva între doi nepriietini pâra alegând, pre unul priietin poate să facă, iară dintre doi priietini unul să face aşeşi de tot nepriietin). (Că din fire moritorii aşe sint tocmiți, nu numai în războaie şi nu numai în gâlceve şi aseşi nici în glume şi giocuri a să birui de la altul priimăsc.) Apoi din gura Ciacalului cineva poate a vrăji că, precum socotesc, gura numai era a lui, iară duhurile până într-atâta îndrăznitoare şi cuvintele aşe la inimă lovitoare a altuia sint, carile ca toate grosimea fumului ce iese mare văpaie pre urmă a izbucni arătătoare sint".
Aceasta Vulpea audzind, tare în ascunsul ştiinții sale să împunsă şi, pentru ca nu mai în mult voroava Lupului să să trăgănedze, cu scurtă voroavă cuvintele într-altă parte sili a le abate (însă firea totdeauna pre meşterşug biruieşte şi din plinirea inimii cuvântul şi fără veste izbucneşte). Într-acesta chip şi Vulpea făcu, că în loc ce gândiia, spre potolirea cuvintelor să grăiască, cu iarbă pucioasă focul vru să potolească şi cu iască scânteia sili să înaduşască, şi într-acesta chip cu mare glas cuvântul din gura ca piiatra din praştie îşi slobodzi (că cuvântul slobodzit mai iute decât fierul împănat să duce, şi piatra în fundul mării aruncată precum vreodată tot a mai ieşi tot să nădăjduieşte, iară cuvântul grăit, precum va fi putință a să dezgrăi, toată

nedejdea lipseşte):
„Şi oare cine, dzisă, vreodânăoară au dzis că glasul Corbului ieste spre chedzi buni? Carile macar siloghizmul lui Aristotel, macar sofisticul lui ... ar avea în gură? Şi cu atâta de acmu înainte grăiască şi altul, de vreme ce eu nu din cap, ce din coadă, nu denainte, ce dinapoi încheierea siloghizmului fac, adecă (mai prelesne ieste soarelui răzsărit radzele luminii de pre fața pământului a-şi opri decât adevărul în veci cu minciuna a să coperi"). Toate zburătoarele să tulburară şi de dulce otrava Hulpii tare să ameţiră. Căci bine cunoscură că toată puterea siloghizmului Corbului să curma şi apărarea carea spre partea monarhiii sale făcea în deşert ieşiia. Pre lângă a Vulpei de cuvânt împunsătură toată a Lupului uitară învățătură.
Iară în monarhiia pasirilor era o pasire carea să cheamă Cucunos; aceasta ieste din fire cu socoteală înaltă, cuvântul vreo dată gios să-i rămâie nu priimeşte, însă multe grăieşte, dară puține isprăveşte, la mânie iute, la foame nesăturată ieste: dzic că viţelul întreg de-abiia îi ieste de gustarea dimineții. Iară la ospățul prândzului cu taurul şi cu cămila nu să satură. Despre partea stomahului aşe, iară despre partea sufletului cu multul mai mult nesățios şi nesăturat ieste; prin olaturile ei altă jiganie nu numai cât a nu vieţui, ce nici a trece fără primejdie poate (că mai pre lesne socotesc şi mai fără primejdie cineva călătorie pre lângă vârtopile zmeilor şi bârlogurile leilor a face să poată decât prin hotarăle aceluia a trece carile pururea de foamea lăcomiii să chinuieşte). Aceasta pasire, dară, cu mare mânie, mai mult din stomahul tulburat decât din rostul fără sfat, într-acesta chip cuvintele deodată cu balele îşi stropiia :"Fi-s-ar căzdut, o, priietinilor, Lupul pildele sale ciobanului să le vândză şi Vulpea prisăcariului bătrân ciumiliturile să-şi

arete. Iară de ieste glasul Corbului spre sămn rău luat, cine va fi acela carile să nu poată cunoaşte (că când unuia veste rea de la cineva îi vine, aceiaşi veste altuia altul de bună îi o duce), ce fie glasul Corbului rea veste în urechile Lupului, Ciacalului, sau măcară şi singur Leului, însă sint alte urechi carile, cu dragoste priimindu-l, cu dulce în cămara inimii sale îl ascund. Iarăşi şi amintrilea, că deşi peste tot şi tuturor glasul Corbului ieste neplăcut, avem între noi Coțofana , căriia din limbă-i fericire şi din gură-i bună vestire îi cură. Dară şi cu aceasta ce să isprăveşte? Până când dară, o, pasirilor, în glogozala în zădar vă îngăimați şi statul vredniciii voastre în samă nu băgați? Până când vor urla, vor lătra şi vor scânci jigăniile şi dobitoacele acestea, carile pururea supt umbra noastră îmblă şi ochii noştri totdeauna în spinarea lor privăsc? Până când ce firea singură arată, voi aceasta nu cunoaşteți vreodată? Că din fire aşe ieste orânduit, ca tot dobitocul şi toată jiganiia în patru picioare cu capul spre pământ plecată să îmble, şi toată pasirea prin aier zburând şi pe deasupra lor trecând, uneori cu umbra să le ocrotească, iară alteori cu unghiile şi cu pintinii să le lovască (că pururea şi mai totdeauna pre stârvul dobitocului pasirea să pune, iară de penele sau tuleiele pasirii rar dobitoc să îneacă). De care lucru, socotesc că cinstea şi vredniciia monarhiii noastre puțin de la ai săi socotindu-să, spre deşchiderea gurii a jigănii ca acestea pricină s-au dat. Deci guri ca acestea nu cu siloghizmuri loghiceşti, ce cu porunci împărăteşti sint să să astupe. Precum marele nostru împărat şi nebiruitul monarh, Vulturul, sămnul biruinții Corbului au dat, Corbul dară şi epitropul Vulturului, aşe va, aşe porunceşte, aşe să să facă. Cu a ceştiia sentenție putere şi eu acmu sprijenindu-mă, cuvânt şi sfat ales dau. Vidra dintr-amândoaă monarhiile

afară să fie, Strutocamila ori în care izvod îi va plăcea, într-acela să să scrie. Strutocamilii, după chipul ce din fire are şi din ocrotirea Corbului cea tare, între alalte dihanii şi cornul cel de putere să i să dea, căci partea Corbului clironomiia Vulturului are.
Iară cine acestora împotrivă ar gândi, ar grăi sau ar face, pedeapsa moarte groznică să-i fie. Acesta ieste cuvântul Corbului şi bună plăcerea Vulturului (că când grăiesc preoții lui Apolon de la Delfis, atuncea tac toate vrăjile de la Memfis).”
Atuncea toate pasirile şi dihaniile zburătoare, socotind că nici cuvânt împotrivă, nici socoteală de asemenea Coconozului să va mai putea afla, cu toatele într-o gură: „Facă-să, facă-să, şi voia şi porunca împăratului şi epitropului plinească-să!” strigară.
Însă, precum dzice dzicătoarea (că răspunderea moale frânge mâniia, şi trestiia înduplecată de vivor nu să frânge) (aşijderea, potolindu-să mâniia, cuvântul cel moale, tare şi vârtos a fi să arată, şi, trecând vivorul, trestiia iară la locul său rămâne dreaptă), într-acest chip smerit chipul jigăniuții (carile să cheamă povața Leului şi adulmăcătoriu vânatului îi ieste) şi moale glasul lui, precum dârdze cuvintele Cucunozului într-altă parte abătu, aşe cu prea supțire meşterşug toată învăluiala desfăcu şi Strutocamila cine şi ce ieste singură pre sine să să vădească îndemnă (că mai de credzut ieste un cuvânt de mărturisire a gurii hirişe decât o mie de mărturii a altora streine).
Aceasta jigăniuță într-acesta chip scurte, dară cu virtute cuvintele sale începu:
„Singura a mea a trupului slăbiciune şi micşurare a sufletului supus şi a voii legate aratătoare ieste (că obiciuiți sint muritorii cu înălțimea statului, cu frâmsețe trupului şi

cu ghizdăvia feții, ca cu un lucru prea mare de la fire dăruit a să lăuda şi încă mai mult între alții nu numai arcoasă sprâncenele-şi a-şi râdica, ce şi sfaturile preste cuviință a-şi da şi socoteala preste măsură a-şi râdica).
Aşijderea, împotrivă ieste de socotit (că în cei mai mulți mărimea şi greuimea trupului sămnul micşorimei sufletului şi iuşurimei minții ieste). Şi iarăşile cine în lume aceasta dovedit nu-şi va avea (că vredniciia sufletului nu de pe frâmsețea trupului să măsură. Căci nebunul la chip frumos şi trupului grea pedeapsă şi numele la mare ocară ş-au scos. Iară înțeleptul grozav şi ghibos nici au gândit vreodată, nici au făcut lucru fără folos).
Deci precum cu cea mai mică şi cea mai de nemică între toate jigăniile să fiu aievea ieste. De care lucru mie nu cuvânt între voi a grăi ce nici împins de flegmă a tuşi macară nu mi s-ar cădea. Însă de vreme ce voia şi porunca a marilor împărați au fost ca în adunarea de obşte şi sfaturile de obşte să fie, cu a lor poruncă sprijenindu-mă, supunerea trupului în slobodzeniia sufletului acmu îmi întorc (că spre închisoarea şi legarea trupului un lanțuh şi o vartă destule sint, iară spre strânsoarea sufletului şi spre opreala voii slobode nici mii de mii de lanțuje, nici dzăci de mii de închisori pot ceva face).
De care lucru într-acesta chip dzic (că unde pravila în silă şi în tărie, iară nu în bună socoteală şi dreptate să sprijineşte, acolo nici o ascultare a supuşilor trebuitoare nu ieste). O, cinstiților şi dintr-îmbe părțile vestiților senatori, ce poate fi aceasta între voi din toate părțile neaşedzată, iară altă dată mai mult decât să cade simață voroavă? (Nime în lume atâta de ascuțit la minte şi iute la giudecată a afla să poate, carile în toată alegerea negreşit şi nesmintit să fie) şi (macară că aspru lucru ieste pentru cele şie cunoscute dreapta

giudecată a face cât mai vârtos cu greu şi aşeşi peste putința a toată firea va fi, pentru cele şie mai denainte nicicum ştiute sau cunoscute, de bune sau de rele, de vrednice au blăstămate, deosăbire a face). Că după a mea socoteală dzic (că mai pre lesne ieste cuiva fără organul ochiului şi fără lumina soarelui între alb şi între negru a deosăbi decât fără cunoştința lucrului de vrednic sau de nevrednic a-l alege). Într-acesta chip poate fi să fie şi sentențiia carea dumnealui Cucunozul spre vredniciia Strutocamilii au lăsat. De care lucru dzic (că nime mai mult a altuia decât al său giudecătoriu şi nime mai mult pre altul decât pre sine a să cunoaşte poate, când spurcata lipseşte filaftie). De unde urmadză mai cu cuviință a fi de toată voroava dezmățată părăsindu-vă, pre Strutocamila de față să chemați şi pre dânsa pentru sine ce dzice şi ce socoteşte să o întrebați. Şi orice răspuns ar da, pre acela în ciurul alegerii cu dreapta bunei socotele să-l zbateți. Şi aşe atuncea pre lesne deosăbirea între grăunțe şi între pleave a face viți putea".
La acesta sfat nu numai cât Coconozul nu avu împotrivă ceva a răspunde, ce încă şi tuturor gloatelor foarte plăcut fu şi toate capetele mari şi deşerte celui mic şi plin să plecară (că sfatul carile poate da săracul învățat şi înțelept toți împărații nebuni şi neispitiți nu-l pot nemeri). (Că ştiința înțelepciunii nu în scaunele trufaşe şi înalte, ce în capetele plecate şi învățate lăcuieşte.) Şi aşe, Strutocamila în mijlocul theatrului chemară. Căriia întrebarea pentru sine înainte-i pusără: „Şi ce? Şi cine ieste?" o întrebară.
Iară Strutocamila răspunsă, dzicând: „Eu sint un lucru mare şi voiu să fiu şi mai mare, căci aceasta chipul îmi vrăjeşte, de vreme ce tuturor celor ce mă privăsc mierare şi ciudesă aduc. În palaturile împăraților de pururea mă aflu,

puterea stomahului atâta îmi ieste de vârtoasă, cât şi pre fier, şi pre foc a amistui poate. Acestea vrednicii la mine aflându-să, au nu toate laudele Cucunozului şi sămăluirile Corbului mi să cuvin? Aşijderea, agiutorind priința şi ocroteala Vulturului, de m-aşi putea în aer înălța decât toate zburătoarele, aşeşi şi decât Vulturul, mai arătoasă aşi fi „. Toate dihaniile, la răspunsul ei, râsul cu hohot îşi clătiră, numai Corbul şi Cucunozul stomahul îşi tulburară.
Deci unii de mânie şi de năcaz pre nări pufniia, alții de ruşinea în inimă ascunsă pre obraz să aprindea, iară alții cu batgiocură în laude şi cu mascara în pofală o lua (că cu cât ştiința rea într-ascunsul inimii nacăjeşte, cu atâta la ivala tuturora ieşind, ruşinea în față îi pedepseşte).
Iară unul dintre gloate (din ceata dobitoacelor poate) glas ca acesta ridică: „O, priietini şi frați, la aceasta adunare împreunați! Dumneaiei Strutocamila, precum în părțile de gios (şi poate fi sau supt, sau aproape supt brâul ars) să naşte şi trăieşte, tuturor ştiut ieste. În capul ai căriia soarele lucru împotrivă au lucrat. Că de s-ar fi născut în părțile crivățului şi să fie trăit în părțile austrului, căldura soarelui umedzala crierilor i-ar fi mai uscat, şi aşe tidva capului spre îndesarea crierilor şi cuprinderea înțelegerii o ar fi silit. Ce ea poate fi din fire capul uscat având, în carile de au şi fost vreo umedzală firească, arşița soarelui şi căldura austrului porii pieii şi încheiturile osului tidvei mai mult decât au trebuit i-au deşchis. Şi aşe, puterea căldurii cu puțina umedzală şi a crierilor materie pre o parte îi scotea, iară pre altă parte, în locul crieri lor, vântul sau aierul clătit întra şi lăcaş vecinic în căpățină-i îşi afla (căci, precum fără prepus ştiți că în fire loc ceva deşert a să da nu să poate) şi ase din vântul strâns, vânt sloboade (că cineva ce nu are, a da nu poate). Însă, oricum ar fi, prostimei ei iertăciune a să da să

cade, de vreme ce poate fi că categoriile loghicăi n-au citit şi în cărțile ştiinții nu s-au zăbăvit (că celor ce multe lumânări în citeala cărților topesc, ochii trupului la videre să tâmpăsc. Iară celora ce niciodată pe slove au căutat, macar că vederea ochilor mai ascuțită ş-au păzit, însă neştiința în întunericul şi în tartarul necunoştinții i-au vârât). Iar amintrilea de ar fi fost, după categoriia ce o ați întrebat, după aceia ar fi şi răspuns.
Ce acmu ea la întrebarea ceinții, dă răspunderea câtinții şi feldeinții.
Aşijderea voi o întrebați ce ieste, iară ea vă răspunde cât ieste şi în ce feliu ieste (că răspunderea când nu să dă după întrebare, puțin deosăbeşte din voroava mutului cu a surdului). Şi iarăşi voi o întrebați ce dzice pentru sine, iară ea vă răspunde ce cere, pofteşte şi pune în sine.
De care lucru socotesc urechile de grețoasă cuvintele ei cu alt chip să vă curățiți (că pre cât greu bucatele vârtoasă stomahului slab aduc, pre atâta nesuferire aduce şi cuvântul nealcătuit la urechea bine ascultătoare). Adecă, întâi, de ieste cu putință, aşeşi de tot şi întrebarea voastră şi răspunderea ei de tot să să curme (că sufletul înțelept pre cât gura cuvinte rele a nu grăi, pre atâta şi urechile voroave fără folos a nu audzi îşi opreşte).
Iară aceasta de nu ieste cu putință, aşi sfătui ca nu după a voastră cunoştință, ce după a ei prostime şi neştiință să o întrebați, nici ce şi cine ieste, căci bine ştiți (că tot capul şi sfârşitul filosofiii ieste cineva pre sine ce ieste a să cunoaşte), ce cum o cheamă o întrebați.
Şi de-şi va şti numele, precum oarece sămn de cunoştință să fie având ieste nedejde, de nu mai multă, încailea cât fietecare dulău numele de pe sunetul glasului îşi simpte.
Iară de nici a numelui hiriş însămnarea în fantazie nu va fi

păzit, aşeşi de tot nedejdea curmați, precum de la cel neştiutoriu ştiință a vâna viți putea (căci vânătoriul ştiinții socoteala, iară măiestriile simțirea ieste)”.
Aşedară, după socoteala şi sfatul acestui înțelept şi anonim sfetnic, „Cum te cheamă?” pre Strutocamilă întrebară. Iară ea răspunsă: „Eu pe mine niciodată nu mă chem (au în locul numelui gramatica n-ați citit, unde arată că mă în locul numelui, eu, de căderea chemătoare să lipseşte?), ce alții pre mine, „o, dumneata» mă cheamă”. Iarăş o întrebară: „Dară numele îți ieste, o, au pe alt nume te cheamă?” Iară ea raspunsă: „Când strigă cătră mine cineva, atuncea audzu, precum şi pe voi acmu, când m-ați chemat, v-am audzit. Deci acmu, va rog, spuneți-mi, ce m-ați chemat?”
Cu toții deodată cunoscură (că nu în chipul arătos, nici în dobitocul căpăținos, ce în capul pedepsit şi cu multe nevoi, domirit crierii cei mulți sălaşluiesc), în care chip şi tâmpă mintea săracăi
Strutocamilii se arătă. De care lucru mai mult a o cerceta şi în zădar cuvintele a-şi lepăda să părăsiră şi acmu cu a tuturor tăcerea mai mai a Corbului siloghizm şi a Cucunozului sentenție să mărturisiia (căci tăcerea multă la răspunderea de treabă în locul mărturisirii să ține).
Însă iarăşi Căprioara de Aravia, apucând voroava, a clăti cel adevărat nume ce va să dzică la ivală îi scoasă. Aceasta, dară, într-acesta chip grăi: „De ieste toată pofta adunărilor pentru numele jigăniii aceştiia a să înştiința, pre cât în proasta mea ştiință să află, a spune nu mă voi lenevi (că pre cât ieste de cu greu şi de scădere cineva de ştiință sărac a fi, cu atâta de urâcios lucru ieste cineva ştiința despre cei poftitori a-şi ascunde). Precum amânduror cea mai multă lăcuire în năsipurile Araviii să ne fie şi mai denainte s-au pomenit. Cu care pricină socotesc că fietecărui dobitoc

numele mai chiar şi mai hiriş să-l ştie lăcuitorii carii sint de acelaşi loc cu acel dobitoc. De unde urmadză ca limba arăpască mai chiară hirişiia numelui jigăniii aceştiia să fie numit.
În limba, dară, arăpască, macară că numele ei în patrudzăci şi una de feliuri să numeşte, însă cel mai hiriş, şi precum proştilor, aşe învăţaţilor mai obiciuit ieste uştiurmurg, carile sarachenii îl tălmăcescu devecuşi. De la arapi să vede că elinii cu tălmăcirea s-au îndatorit, de unde îi dzic otronomi, adecă Struţ-cămilă. Iară când ar tălmăci hiriş numele de pe sunarea limbii arăpeşti, i-am dzice: cămilă-pasire."
Atuncea, hirişul nume a prostului dobitoc dacă învăţară, dzisără: „Pentru numele lui acmu bine foarte ne-am înştiinţat, însă, oare, cine s-ar afla în lexicoanele etimologhiceşti ca încă şi mai dintr-adânc şi mai curat numele ei să ne tâlcuiască?" Deci unii dzicea: „Moimiţa Liviii, căci ieste mai uimitoare minţii". Alţii dzicea: „Coşcodanul Tharsisului vechiu (carea acmu să dzice America) căci în instrumentul muzicăi poate cântece alcătuite a cânta". Iară alţii dziseră: „Ba nici aceştia ceva nu vor isprăvi, că macar că socoteala oarecum aceasta a înţelege le-ar agiunge, însă limba spre închipuirea cuvântului nu le agiunge.
De care lucru, socotim că o jiganie ce poate învăţa gramatica şi organele limbii, schimbarea şi sunarea sileavelor a alcătui pot (că multe agiunge mintea ascuţită, carile limba fâicavă şi slabă a le vorovi nu poate). Ca aceasta dară socotim că numai Papagaia ieste, carea mai chiar cuvintele dobitocului sămăluitoriu a urma poate."
Hulpea macară că ceva la gloate a grăi ca o înţeleaptă tare postiia şi în ceva împunsă a fi să nu să arete, vârtos să feriia (că a toată mulţimea, veri de cinste, veri proastă ar fi,

voroavele, înțeleptul a le asculta, de nu folos, dară nici pagubă va avea; iară cuvântul a grăi, macară cătră cel prea ispitit, fără primejdiia plăcerii sau neplăcerii, de abiia ieste de nedejduit), însă atuncea pre toți aşeşi de tot de la hotarul ştiinții depărtați vădzindu-i, nici frâul gurii a-l mai sprijeni, nici lăcata tăcerii nedescuiată a feri putu:

„Şi aşe, vede-să, o, priietinilor, dzisă, cu depărtarea locurilor şi lipsa lucrurilor carile într-acel loc, macar că multe, iară aiurea prea puține, aflându-să, şi audzirea lor minunată şi vederea ciudată li se pare. De care lucru, Papagaia, căci vine de la locuri departe, toți a o audzi şi a o privi poftesc. Însă la vredniciia ei, de nu întrece Coțofana de Evropa, iară precum agiunge, nime nu va putea tăgădui, ce căci precum papagaiele acolo prin izbelişte, aşe acestea aicea prin târvelişte multe să află.

Pentru-aceia Coțofana aicea atâta cinste şi laudă nu i să face (că săturarea ochilor ieste ca şi greața stomahului, că precum stomahul destul încărcat, bucatele macar fie şi cu aromate, nu cu mirosul acel frumos poftă, ce greață îi aduce, aşe şi ochiul de privală săturat albul vede negru şi frumosul grozav). Iară mi să pare că la Liviia mai în mare cinste să află coțofanele decât în Evropa papagaiele şi mai scumpă poate fi o mâță vânătoare decât o moimâță giucătoare (că pofta în lume cu lucrurile împreună şi inimile stăpânind, cestuia, ieftin, iară celuia scump nume au pus) (că aşe ieste din fire tocmit, un lucru cu cât mai de la mulți să pofteşte, cu atâta mai de la mulți lipseşte). Însă cât spre trebuința a aceştii adeverință, precum mi să pare, nu pasire gramatică, ce jiganie filosoafă trebuie, că nu etimologhiia numelui, ce ființa lucrului trebuie tâlcuită când cineva de acel lucru a să înştiința pofteşte. Că în numele acesta doară de ieste vreo ascunsă ieroglifie (precum la eghipțiieni numele

filului însămneadză chipul împăratului), iară cât ieste despre etimologhie, fietecine o poate pricepe, că din struț, pasire, şi din cămilă, dobitoc ieste alcătuit." Aceasta de la Hulpe cu toții audzind şi precum adevărul aşe ieste înțelegând (că la mintea spre înțelegere gătată mai tare pătrunde cuvântul adevărului decât prin moale grosimea trupului ascuțită simceaoa fierului dzisără: „Dară cine între noi poate fi acela carile mai mult sufletul în filosofie să-şi fie crescut şi după pravile el trupul să-şi fie scădzut? (Că cu anevoie ieste cineva trupul în toate pre larg şi de sațiu să-şi hrănească şi sufletul de poftele trupeşti nebetejit să-şi păzască), (că precum în hrana slobodă trupul să îngroaşă şi să îngraşă, aşe de post trupul vitionindu-să, sufletul să supție şi să învârtoaşă) (căci foamea la trup moarte firească, iară la suflet viață cerească aduce).
Şi cine ieste acela carile mai într-adânc lucrurile fireşti şi ființele trupeşti să fie pătruns? La carea unii dzicea că Moimâța aceasta va putea isprăvi. Carea răspunsă precum mai mult în filosofiia obiceinică decât în cea fizică s-au zăbăvit şi mai mult de pravilele obiceilor decât de ființa lucrurilor poate giudeca.
Alții dzicea că poate Privighitoarea aceasta săvârşi, căci în cuvânt vreodată a să osteni nu ştie. Ce mai cu de-adins lucrul cercând, o aflară că macară că în limbă lată şi la voroavă neîncetată ieste, însă ce şi pentru ce, aşe mult ritoreseşte, nici ea nu poate ştie (ca voroava lungă şi tot aceia, de multe ori poftorită, de ar fi cât de dulce şi de frumoasă, până mai pre urmă să arată grețoasă şi sățioasă).
Iară mai pre urmă cu toții dzisără că precum Vulpea au fost aflătoarea sfatului, aşe iarăşi ea va fi săvârşitoarea faptului. La carea Vulpea răspunsă: „Firea aşe de înțelepțeşte pre la toți darurile sale ş-au îndămânat, cât pre unii în cuvânt,

iară pre alții în lucru, pre unii în poruncă, iară pre alții în ascultare, pre unii în stăpânire, iară pre alții în supunere vrednici, putincioşi şi suferitori i-au arătat. Aşijderea, unii în gramatică, iară alții în poetică, unii în loghică, iară alții în ritorică, unii în cea ithică, iară alții în cea fizică filosofie mai isteți, şi unii într-ună, iară alții într-altă învățătură şi meşterşug mai vestiți şi mai fericiți, după a firii orânduială au ieşit (că ce unul Dumnedzău dăruieşte, şi orânduieşte. toata lumea nici a lua, nici a clăti poate).
De care lucru umilita mea prostime (poate fi din năstavul firii spre aceasta orânduită) mai mult în cele cinci glasuri a lui Porfirie şi dzece categorii a lui Aristotel zăbăvindu-să, cu cheia meşterşugului meşterşugurilor (căci loghicăi acest titlu a-i da m-am obiciuit) uşile a deşchide şi lăcățile a descuia pociu; iar mai înluntrurile cămărilor firii nici a întra şi mai nici a căuta pociu (că împărățiia firii, precum are domni, senatori, deregători şi orânduitori, aşe are şi plugari, şi morari, şi portari, şi chelari). De care lucru socotesc, precum am şi mai dzis, că nu dialectic, ce filosof la aceasta slujbă trebuieşte, că a dialecteculuí socoteală ieste numai forma siloghizmului să fie, după canoanele loghicăi, fie-i macară materiia pentru carea siloghizmul face şi necunoscută.
De care lucru şi eu mai mult ființa socotelii sau a chitelii decât a lucrului pociu cunoaşte."
Şi aşe şi Vulpea, dialectică, iară nu filosoafă să află. Vulpea, macară că de ar fi îndrăznit, lucrul acesta singură la cap a-l scoate ar fi putut (însă precum adese a face dialecticii s-au obiciuit, adecă la vreme de strâmtoare cu strofe şi cu sofismate, precum şi oştenii, când cu mâna şi cu sabiia a birui nu pot, cu mihanii şi strataghemate să slujăsc). Însă cu cleştele cărbunele din cuptoriu şi cu mâna altuia şerpele

din bortă gândi să scoată (precum şi mai denainte prin limba şi gura Ciacalului cuvintele îşi tunase şi duhurile îşi fulgerasă). Vulpea, dară, într-acesta chip şi socoteala îşi orândui, şi cuvintele îşi informui :"Inima mea, o, priietinilor, spre cea cât de grea poruncă şi aspră slujbă a monarhiilor noastre pururea gata şi bucuroasă au fost şi ieste, şi încă până la cel mai de pre urmă abur a fi şi silesc, şi nedejduiesc (că cine n-au învățat nevoia a trage pentru toți, acela nici fericirea va suferi împreună cu toți). Însă cine ce are şi cât are, atâta poate da şi arăta. Eu, dară, de săvârşirea lucrului acestuia precum vrednică nu sint şi mă cunosc, şi mă mărturisesc. Iară precum pre cel vrednic să vă arăt, încă nu mă tăgăduiesc, pre carile, de să va tăgădui (căci obiciuiți sint cei adevărați vrednici vredniciile sale de privala ochilor şi lauda gurilor a-şi ascunde) (ce precum focul în piatra mai vârtoasă şi în fierul mai îndesat ascuns fiind, dintr-aceleaşi şi mai tare lovindu-să, scânteiadză, ase şi sufletul plin de vrednicie, pre cât mai mult să acopere, pre atâta mai tare să descopere) de vrednic a-l dovedi, vrednică sint, pre carile rugându-l (căci sufletul filosof asupreală nu are, de vreme ce toată asupreala suferind, precum să i să facă asupreală nu simte) şi întrebându-l după a sa filosofie, ce va fi adevărul va grăi."Dară cine ieste acela de carile dzici?" întrebând-o, ea răspunsă:"Adevărat, între toate jiganiile nu numai bun şi adevărat filosof, ce încă şi ispitit, iscusit anatomic Lupul ieste. Căci şi în mari, şi în mici, şi bolnave, şi sănătoase jigănii, adese meşterşugul ş-au ispitit, atâta cât în toată lumea macar un dobitoc, pociu dzice, că nu să va afla, al căruia mănuntăi vreodată de iuți şi ascuțite bricile lui să nu fie fost despicate." Aşedară, după învățătura Vulpii, pre Lup de față chemară şi de ieste filosof îl întrebară. Iară Lupul răspunsă: „Eu de la cineva filosofiia n-

am învățat; şi ce poate fi întrebarea aceasta?" Ei dzisără: „Vulpea ne spuse precum în tine filosofăsc suflet şi vrednice duhuri să află. De care lucru, socotim că toată hirişiia Strutocamilei a ne arăta şi tot adevărul a ne învăța, de vii vrea, vii putea". Iară Lupul răspunsă: „Vulpea macar că acmu, sau de sula zavistiii împunsă, sau de vicleşugul şi răutatea firii sale împinsă, şi preste simțirea ei adevărul atinge (că zavistnicul şi vicleanul numai atuncea grăieşte adevărul, când sau zavistiia descoperindu-i-să, spre rău nu sporeşte, sau vicleşugul cu un cuvânt al adevărului acoperind, spre mai mare rău pre altă dată îl opreşte). Iară adevărul ieste acesta (că nici lângă cuibul şoimului porumbul puii să-şi scoață, nici orbul celui cu ochi să să facă povață, că nici porumbul îi va videa vreodată zburători, nici cel cu ochi îşi va videa paşii drept îmblători). Că într-această dată în lume undeva, ceva sau la cineva adeverință şi adevăr nici văd̆z, nici a-l videa şi a-l mărturisi, fără primejdie a fi, poate (că unde răcneşte
Leul, nu mai urle Lupul şi unde piuieşte Vulturul, nu mai geamă hulubul. Că nici glasul celuia să aude, nici gemutul cestuia, până mai pre urmă fără lacrămi de singe va putea fi). Şi cu atâta voroava încheindu-mi, pentru această întrebare, voi asculta şi altă dată." Cu acestea Lupul tăcând, Vulpea, macar că nu în puțin frica Lupului avea, însă zavistiia veche spre răutăți noaă nepărăsit o împingea. De care lucru cu înțeleapta-şi zavistie socotiia că cu casa ei împreună şi coliba vecinului să să aprindză multu-şi foloseşte. Şi nu doară că socoteala spre lauda Lupului îi era, ce numai doară că mult într-însul vrednicii descoperind, despre cei goli de dânsele, până în cea de apoi vreo ură asupră i-ar aduce (că nărocul aşe vrednicilor pizmuind să vede, că cu cât sint mai suferitori furtunelor, cu atâta mult

valurile să le îndesască, şi pre cât lucruri vrednice de laudă ar face şi ar arăta, pre atâta în ura şi urgiia nevrednicilor să cadă. Care lucru fortuna spre mai mare ruşinarea celor nevrednici, precum îl face socotesc, de vreme ce ei pre cât mai mult îi urăsc, pre atâta pre sine să hulesc. Şi vrednicii pre cât mai mult să înăduşesc, pre atâta în bunătăți să mai întăresc, nu într-alt chip, ce ca cum cu cât mai tare cremenea cu oțălul a-i lovi, cu atâta mai iuți şi mai luminoasă scântei sloboade). Într-acesta chip, dară, Vulpea spre înalgiosul Lupului cu toată osirdiia nevoindu-să (căci firea ei binele cuiva a nu pofti obiciuită ieste), încă mai aievea şi mai cu obraznică îndrăzneală, tare, strigă în gura mare: „Eu, o, priietinilor, celea ce spre vredniciia Lupului voiu să grăiesc, nici pizma mă împinge (carea în inima mea nu numai căci vreodată nu s-au sălăşluit, ce aşeşi nici un ceas n-au găzdăluit), nici vicleşugul sau nevoia mă încinge, ce pentru tot folosul cel de obşte silind, dzis-am şi dzic şi nepărăsit voiu dzice că Lupul precum ieste adevărat filosof, aşe şi spre isprăvirea trebii aceştiia harnic ieste, precum dovedele şi argumenturile, pre carile acmuşi-acmuşi înaintea tuturor puindu-le, tot adevărul lucrului vor mărturisi. Ce întâiaşi dată aceasta a şti vi să cade: că eu, ticăloasa, priința şi agiutorința Corbului, pentru mari şi multe darurile Vulturului, voiu şi poftesc, că de multe ori rămăşița fărămuşelor mesii Vulturului copiii din fălcile foamei şi ˘olÍwV a morții ne-au mântuit.
Iară Lupul, pentru căci pre sine singur a să chivernisi şi viața din primejdiia foamei a-şi sprijeni ştiind, cu binele altora nici cearcă, nici pofteşte să să îndemânedze. Căci în şcoala lui Dioghenis şi în filosofiia ce-i dzic cânească s-au învățat, a cărora sententție ieste acela lucru de la cineva să ceară pre carile altul nici îl poate da, nici de la sine îl poate

lua. Căci odânăoară un împărat mare întrebând pre Dioghenis ce pofteşte să-i dăruiască, i-au răspuns să-i dea ce nu-i poate lua, adecă să să dea într-o parte din lumina soarelui şi să nu-i facă umbră, oprind radzele deasupra urciorului în carile şedea. Ce pentru obiceile filosofilor acestora şi pentru pravilele filosofiii lor, mai mult a dzice părăsindu-ne, la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Partea a doa

„Întâiaşi dată, socotiți, o, fraților, şi aminte luați cuvintele carile mai denainte înaintea tuturor gloatelor au făcut. Că au nu el în proimiul voroavii sale dzicea, precum inima împăraților din mulțimea lucrurilor şi a ştiințelor, carile în publică-li şi în curte-li să tâmplă, mai ades decât alaltora câtodată prosgnostice fac? şi cum din putregiunea peştelui în mațele Bâtlanului viermii să nasc? Şi Brebul, părțile bărbăteşti pierdzindu-şi, în zavistie cade şi pizmă vecinică nu numai asupra bărbaților, ce şi a muierilor ține. Asupra muierilor, căci el cu dânsa pofta şi tragerea firii a-şi împreuna nu poate, iară asupra bărbatului, căci acesta a face din plineala firii poate (că totdeauna orbul asupra ochilor, şi şchiopul asupra picioarelor, şi surdul asupra audzului, şi hadâmbul asupra întregului obidă are).

Aşijdirea, precum nu numai spicul părului şi asămănarea văpselii pre Vidră vreodată Breb să fie fost o dovedeşte? (Căci tâmplarea vine şi să duce fără stricarea supusului ?) şi alalte ale lui cuvinte toate, de viți sta pre amănuntul şi cum să cade să le socotiți, au nu toate hirişe de adevărat fizic filosof îl arată? (Căci toată filosofiia fizicească asupra trupului firesc şi în ştiința lucrurilor ființăşti să sprijineşte). Apoi acmu, când îl întrebați de ieste filosof, nici voaă v-au dat după poftă răspuns, dar nici pre sine despre aceasta de tot s-au ascuns, ce cu un frumos şi iscusit chip nici lauda asupră ş-au priimit (că cel ce cu tot sufletul aievea în față îşi lauda pofteşte nici o deosăbire nu are de la cela carile prin gurile tuturor pre drept să huleşte), nici precum eu adevărul şi ce ieste am grăit au tăgaduit. Acestea, dară, Lupul în față şi de curând v-au grăit. Dară să vă aduc o istorie a lui, carea mai demult au făcut, carea pre cât ieste de adevărată, pre atâta ieste şi de minunată. Şi precum vrednică ieste a să asculta, mi să pare că cu toții o viți lăuda (căci istoricul adevărat – adecă carile istoriia adevărat precum s-au avut istoriseşte – lauda împreună cu făcătoriul împarțeşte, căci cela au ostenit lucrul a săvârşi, iară cesta au nevoit în veci a să pomeni. Şi încă mai mult pre scriitorii decât pre făcătorii minunelor fericiți şi lăudați a numi voiu îndrăzni. Căci după armele şi faptele iroilor, condeiele istoricilor, de nu s-ar fi pre alb clătit, încă de demult şi lauda numelui lor deodată cu oasele țărna o ar fi acoperit. Şi aşe, aceia au fost a lucrurilor făcători, împreună şi muritori, iară ceştea numelui au fost înoitori şi în veci stăruitori). Povestea dară într-acesta chip să are: Odânăoară era un om sărac, carile într-o păduriță, supt o colibiță era lăcuitoriu. Acesta, mai mult de dzece găini, 2 cucoşi, doi miei şi un dulău, altăceva după sufletul său nu avea. Deci dulăul atâta era de bun

păzitoriu şi atâta de tare în giur împregiurul casii străjuitoriu, cât nici frundză de vânt să să clătească şi el asupra sunetului să nu năvrăpască cu putință nu era (că mai bunu-i şi mai de nedejde ieste dulăul deşteptat decât străjeriul însomnorat sau cu vinul îngropat). Dulăul aşe pre dinaintea casii pururea să afla, iară găinele în podul colibii să culca, mieii noaptea dinaintea uşii în tindiță, iară omul ostenit şi obosit, dacă viniia de la lucru, în colibiță spre odihnă să aşedza. Ce cât au fost despre partea mea, macar că, precum să dzice dzicătoarea, nici o piatră neclătită n-am lăsat. Însă nu numai de vrăjmăşiia dulăului, cât de gardul denafară nu m-am putut lipi, nu numai cât la găini în pod nu m-am putut sui, ce aşeşi nici pre acolea pre aproape de fricos glasul lui nici a mă opri, nici a mă odihni am putut. Şi aşe, ori cu câte meşterşuguri am ispitit şi cu cât mai cu dor dulce carnea găinuşilor am poftit, nicicum poftii şi izbândii inimii nu m-am învrednicit (căci norocul aşe de aspru cu muritorii şuguieşte, cât, de multe ori, celea ce şi cu ochii le-ar înghiți, nici cu nasul nu-i lasă a le mirosi). Iar o dată mi să tâmplă cu Lupul a mă împreuna, căruia traiul omului şi vrăjmăşiia dulăului a-i povesti mă luaiu şi precum în multe nopți fără somn şi cu stomahul deşert împreună şi cu mare groază a primejdiii vieții pregiur colibița săracului în deşert în preajma găinuşilor am cutreierat. Cătră acestea, precum şi doi miei are, îi pomeniiu. De carea el audzind, îndată sculân du-să, unde ieste coliba cu mieii cum mai curând să mergem tare mă îndemna. Căruia eu îi răspunş, că într-acea parte de loc a merge, până nu va însăra, de frica dulăului primejdiia vieții îmi prepuiu. Deci trebuie să aibă îngaduință, îi dziş, până soarele va scăpăta, şi atuncea la pomenitul loc îl voiu duce. Cu mare pieire spre îngăduință a-l pleca putuiu, şi încă şi cetatea mărăciunilor lângă mine

aveam (căci lăcomia, de ieste în săturare nesăturată, cu cât în foame mai nesățioasa va fi), de vreme ce bine îl cunoşteam că dulceața a fragedii cărnişoarei mielului în fantazie mai tare foamea lăcomiii şi în stomah lăcomiia foamei mai vârtos clătindu-i, mă temeam, perii miei în lână să nu-i întoarcă şi carnea mea în oină să nu o prefacă. (Căci filosofii obiciuiți sint cu socoteala, aierul în apă şi apa în aier a întoarce, macară că lucrul socotelii n-ar răspunde). Deci sosind cea mie pentru frica, iară Lupului pentru foamea mult dorita şi aşteptata sară, amândoi împreună purceasăm şi, în preajma locului apropiindu-ne, de departe casa omului cu degetul îi arătaiu. Atuncea Lupul, cu chipuri filosofeşti şi țărămonii politiceşti înainte-adulmăcând, purceasă. Ce dulăul nici chipurilor cucerite, nici cuciriturilor linguşite să uită, ce îndată toată pădurea de lătrături şi de brehăituri împlu, aşe cât nu numai codrii să răzsuna, nu numai cât omul din greu somn să scula, ce încă şi pre mieii în scutece învăliți copilaşi spăimânta şi îi deştepta. Deci omul, de pre aşe tare lătrăturile dulăului precum o jiganie rea la miei să fie vinit pricepu. Carile în grabă afară ieşind şi încă mai tare pre dulău asmuțind şi îmbărbătând, atâta cât căută Lupului a da dos (că de multe ori fuga fortuna biruinții, şi biruința primejdiia fugăi aduce). Iar după ce cani fugi Lupul, cât ar fi socotit că de supt adulmăcarea dulăului a fi ieşit, socoti că firea dulăului de la Lup nici shimate filosofeşti, nici cucirituri politiceşti priimeşte, şi aşe cu puterea şi cu vârtutea înainte a merge şi cu vitejiia lucrul a isprăvi din inimă aleasă (că de multe ori cei împietroşeți la socoteală cu blândeța mai tare să simețesc. Iară apoi văzdind sila şi nevoia, ca varga de căldură, încotro îți ieste voia să îndoiesc). Aşe Lupul, această socoteală la inimă puind, iarăşi spre dulău să

înturnă, ca norocul monomahiii să ispitească. Dulăul, îndată ce venirea Lupului simți (căci grijlivul pururea treaz şi deşteptat ieste), iarăşi cu buciunele, dobele şi trâmbițile cele mai denainte încă la gardul cel dinafară în timpinare îi ieşi. Spre carile Lupul, vitejeşte răpizindu-să, el macară cum dos nu dede, ce de războiu vitejeşte şi de luptă bărbăteşte să apucă. Câtăva vreme norocul biruinții în cumpăna îndoinții sta, până când Lupul nedejdea îndelungată a fi simți, şi aşe Lupul, de vârtutea firească părăsindu-să, la puterea meşterşugească alergă (căci de multe ori ce ieste scădzut în fire, meşterşugul cum să cade plineşte), că macar că nu până într-atâta Lupul era biruit, ce să făcea că aşeşi de tot ieste biruit (că adese s-au vădzut mai cu norocire izbândele a vini, când cu supuneri şi cu dosiri asupra nepriietinului să purcede, decât când cu dobe şi cu surle alaiurile şicuind, pentru biruință în mare numărul oştilor sale cineva să încrede). Lupul aşe într-acea dată, ca cum de tot biruit ar fi fost, tare înapoi fugiia, şi cu fuga seminții meşterşugului sămăna, carile a doa noapte viptul copt şi deplin le era a da. Lupul aşe cani trist, pentru lipsa putinții, iară dulăul de tot vesel pentru părerea biruinții, cineşi la locul său să înturnară. Iară când făcliia cea de aur în sfeşnicul de diiamant şi lumina cea de obşte în casele şi mesele tuturor să pune, Lupul şi altă soție îşi cercă şi pre altul ca sine află, căruia lucrul şi fapta, carea întracea noapte s-au lucrat şi nenorocit norocul ce i s-au tâmplat, pre amănuntul povesti (căci a tot tiranul una şi aceia ieste socoteala, ca ori cu ce mijloc ar putea streinele ale sale a face şi, când tâmplarea nu răspunde poftei, celea ce n-au dobândit i să pare că cu mare nenorocire de la sine le-au pierdut). Aşijderea, vitejiia dulăului adăogând, dzicea că nu ieste dulău ca acela carile de la un lup numai să să biruiască, ce doară numai de la

doi izbânda asupră-i să să nedejduiască (că a firii orânduială ieste doi deopotrivă pre unul deopotrivă să biruiască, iară meşterşugul face ca această axiomă de multe ori să nu să adeverească). Aşedară, ei înde ei tocmindu-să şi însoţindu-să, încă din bârlog mieluşeii săracului om împărţiia.
Deci, după ce părintele planetelor şi ochiul lumii radzele supt ipoghei îşi sloboade şi lumina supt pământ îşi ascunde, când ochiul păzitoriului să închide şi a furului ca a şoarecelui să deşchide (că toată fapta grozavă şi ocărâtă precum cu întunerecul să acopere şi să ascunde socoteşte, macar că şi noapte <a> are lumina sa, precum şi pădurile urechi şi hudiţoşi pereţii de piatră şi adâncă peşterea de vârtoapă la videre ascuţiţi ochi au), lupii împreună spre locul ştiut să coborârâ. Deci unul cu înceată călcare şi cu furească îmblare, pre pântece furişindu-să, supt gardul dinafară bine aproape să lipi, şi acolea ca mortul să trânti. Acesta aşe alcătuindu-să şi mulcomiş la pământ ascundzindu-să, celalalt cât ce putea ciriteiele scutura şi cu picioarele uscate frundze tropşind, stropşind, le suna, încă şi un feliu de scânciitură ca acela da, cât dulăul deşteptat să să stârnească, iară omului adormit simţirea audzului să nu lovască. Ce nu multă a frundzelor sunare şi a pădurii răzsunare la ascuţită şi deşteptată simţirea dulăului pururea străjuitoriu trebuia, şi nici scâncitura Lupul a poftori apucă, când dulăul, îndată şi tot deodată denaintea uşii sculându-să, asupra Lupului, ce viniia, sări (îndrăznirea luând din sara trecută) (căci puţini sint carii tâmplarile în vremi schimbă toare a fi ştiu, însă prea puţini să află carii cu norocul de ieri astădzi să nu să îndârjască). (Căci mai cu credinţă ieste cuiva trupul fără vas ocheanului a-şi crede decât norocul norocul până în al doilea ceas adeverit şi

nemutat a-şi ținea). Lupul, dară, nicicum vinirea şi apropiierea dulăului neaşteptând, făcându-să că grijea de ieri şi primejdiia trecută l-au înțelepțit (că într-adevăr, cât despre partea mea ieste, în mare îndoință mă aflu, oare învățăturile la şcoală învățate, au ispitile în mâni luate şi primejdiile în cap purtate pre cineva mai păzit şi mai socotit a face să poată), îndatăşi fugăi să dede şi încă cu frumos meşterşug picioarele prin rugi îşi încurca şi câteodată şi preste cap îşi da. Dulăul atuncea încă mai mare îndrăzneală, precum pre tâlhariul la mână va băga şi în groapa morții de viu îl va astruca, luând (că pre cât pieptul nepriietinului siială, pre atâta dosul lui îndrăzneală aduce), fără de nici o pază, vârtos şi de aproape îl întiriia, atât cât şi peste prilazul gardului după dânsul sărind, cu mare nedejde de biruință îl goniia. Lupul dară, cel ce fugiia, socotind că acmu dulăul de tovarăşul său cel supus va fi trecut, îndată înapoi să învârtiji şi față la față nepriietinului dede. Iară lupul cel supt gard ascuns, simțind că acmu dulăul preste gard au sărit, de năprasnă, denapoia lui a-l goni să luă. Dulăul, săracul, de nepriietinul din dos nicicum ştire având, cu Lupul din față vrăjmăşeşte să lupta. Dară în vreme ce cu cel din față tare să apucă, atuncea şi celalalt în spate i să încărcă (pentr-aceia dzic unii că cei cu socoteală denainte au ochi privitori, iară din dos socotitori, şi lucrurile înainte mărgătoare trebuie oglindă să fie celor denapoi următoare). Deci Lupul, într-acesta chip pre dulău la mijloc luând, şi fuga înapoi îi astupară şi vârtutea în clipală, ca cu un brici părul, fără de nici o milă îi curmară şi bucăți, bucățele tirăneşte (sau mai adevărat să grăiesc), cu tirăniia sa slujiia lupeşte, îl spinticară şi ciolanele în toate părțile îi împrăştiiară. Mântuindu-să furii de străjeriu, ce pot lucra a povesti nu trebuie, căci fietecine aceasta poate pricepe. Căci

omul, ticălosul, întâi lătratul dulăului audzind, apoi îndată şi lină tăcerea urmând, socoti că de au şi fost vreo jiganie rea, dulăul au gonit-o, şi aşe iarăşi somnului s-au lăsat şi odihnii cu totul s-au dat. Atuncea, lupii fără de nici o grijă, foarte pre lesne preste gard sărind şi în ocolul cel mai dinluntru intrând, fietecarele mielul său luă şi, veseli de a nepriietinului biruire, dar încă mai veseli de a foamei potolire, cineşi la ale sale să dusă".
Cu toții, această poveste de la Vulpe audzind, dzisără: „Adevărat, dară, o, priietină Vulpe, că cu mare filosofie Lupul viața sa îşi chiverniseşte şi cu multă înțelepciune hrana îşi agoniseşte".
Iară Vulpea iarăşi apucă a mai dzice: „Ce de aceasta vă minunați, o, iubiților miei frați? Căci eu şi altă înțelepciune în capul Lupului am vădzut, pre carea, dacă o voi povesti, precum pre aceasta cu multul covârşeşte, singuri o viți mărturisi. Şi macară că istoriia în chip de basnă s-ar părea şi de abiia să o poată cineva crede până cu ochii nu o ar videa, însă atâta cinstea coadii mele nebetejită cereştii să o păzască, precum că ce cu ochii am privit, aceia cu gura vă povestesc. Odânăoară era un boier carile avea câtăva herghelie de iepe. Avea la iepe şi un hergheligiu, carile pre cât era de bun păzitoriu, pre atâta era la vin tare băutoriu. În iepe era şi un armăsariu prea frumos, carile cu cât era la chip de iscusit, încă mai mult era cu vitejeşti duhuri împodobit. Căci atâta de tare nu numai al său, ce şi a celorlalți armăsari cârduri păziia, cât hergheligiul din toate vredniciile numai cu beției îl întrecea (că mai vrednic să poate numi un dobitoc carile slujbele firii sale păzeşte decât un om carile cele pre mână-i credzute cum să cade nu le otcârmuieşte). De care lucru jiganiia rea nicicum în herghelie să năvrăpască, au macară să să lipască nu putea.

Căci armăsariul, coada pre spinare ridicându-şi şi urechile înainte buărându-şi şi tare nechedzind şi rânchedzind, toată herghelia nepărăsit ocoliia, şi pre Lup, cum îl videa, îndată, fără nici o fricã, asuprã-i să răpedziia şi de multe ori mai până la moarte cu picioarele îl stropşiia. Aceasta hergheligiul, de câteva ori la armăsariu vădzind şi toată nedejdea în bună paza armăsariului lăsând, pre dobitoc cât pre sine a fi socoti şi pre sine mai rău decât dobitocul a să face priimi. Şi aşe, fără nice o grijă, mai de multe ori, de drojdiile vinului amețit, de pre cal să răsturna decât de strajea nopții obosit spre dormire şi odihnă să culca. Deci armăsariul şi hergheligiul într-acesta chip să avea.
Acmu să vedeți şi Lupul ce face. Întâiaşi dată cunoştea când hergheligiul de bat răsturnat şi când treaz de somn culcat era. Căci avea Lupul un loc înalt în vârvul unui deal însămnat, de unde în toate dzilele oglindiia încotro hergheliia îmblă şi dincotro hergheligiul bat sau treaz vine. Că oricând hergheligiul bat să culca, niciodată gâlceava în herghelie a lipsi nu să tâmpla şi nicicum armăsariul de vrăjmaş războiul Lupului nu scăpa. Care lucru, hergheligiul cunoscându-l, de multe ori, într-adins, treaz fiind, ca batul de pre cal cu capul în gios să răsturna şi ca doară Lupul după obiceiu la armăsariu ar alerga, câte cinci şi şese ceasuri de la pământ nu să râdica, ce în zădar. Iară amintrilea, bat fiind, oricând să deştepta, de pe forăitul iepelor, spaima mândzilor şi sudorile carile de pre armăsariu ca şirlaiele curea, precum iarăşi bătaie şi războiu cu Lupul să fie avut cunoştea. Deci o dată aşeşi de tot în mormântul drojdiilor îngropat şi în savoanele vinului tare înfăşurat şi legat fiind, Lupul îndată la herghelie şi la armăsariului monomahie sosi.
Lupul, dară, de departe prin iarbă şipurindu-să şi pre

pântece târâindu-să, ca doară armăsariul nu l-ar simți, spre herghelie să trăgea. Ce în deşert, căci armăsariul (precum ochiul pazii totdeauna deşchis avea) cât de cii şi apropiierea Lupului simți şi fără nici o zăbavă asupră i să răpedzi. Că acmu aşe cu Lupul să deprinsese, cât nicicum în samă îl băga (că deprinderea din toate dzile nu numai pre oameni la minte îi coace, ce şi pre dobitoace mai omenite şi mai cunoscătoare le întoarce). Lupul în războiu pre cât putea de copitele armăsariului tare să păziia, dară şi cu meşterşug, ca doară de bot l-ar putea apuca în toate chipurile să siliia, carea până mai pre urmă o şi făcu (că nemică în lume aşe de cu greu între muritori să află căruia nepărăsita nevoință mijlocul şi modul lesnirii vreodată să nu-i nemerească). Că armăsariul, oarecum mai mult decât pravilele vitejiii poftesc, asupra Lupului cu picioarele denainte, ca să-l stropşască şi cu copitele osul capului în crieri să-i prăbuşască. Lupul cu iute fereală lovitura în deşert îi scoasă, şi vrăjmaş colții prin nări pătrundzind, dinte cu dinte îşi împreună şi falcă cu falcă îşi încleştă (că precum la viteji îndrăzneala cu socoteală vrednicie, aşe, fără socoteală fiind, nebunie ieste şi să numeşte). Iară armăsariului inimii viteze durere pintini dându-i (că durerea în graba mare vârtute duhurilor şi deznedejduirea mare vitejie inimilor aduce), aşe ca cum preste simțirea sa ar fi fost (că în tâmplările de năprasnă întâi purced fapturile, de cie urmadză simțirile şi gândurile), aşe de cu mare siială capul în sus ş-au ridicat, cât pre Lup mai sus decât sine l-au aruncat, apoi aşe de sus, atâta de tare în pământ l-au buşit, cât ca o căldare crăpată, de foame deşert coşul Lupului cu sunet au zvânănăit. Lupul întâi vădzind, dară acmu şi pricepând a armăsariului mai nebiruită virtute, socoti că de-l va mai ridica o dată aşe şi de-l va mai trânti şi de a doa oară într-acesta chip, nici

picioarele îl vor mai ținea, nice vreun os sănătos şi nezdrobit îi va rămânea (căci ispita o dată făcută a înțelepților, iară de multe ori poftorită a nebunilor dascăl ieste) (că cine cu sorbirea dintâi preste ştiință să arde, în lingura de pre urmă de da ori şi de trii ori a sufla i să cade). Şi ase, Lupul de botul armăsariului lăsându-să, puțînteluş într-o parte să dede. Herghelegiul de aceasta nicicum macară simțire luând, căci cu mlădițele viței şi cu cârceiele mlădițelor tare era cezluit (că de multe ori ce nu biruieşte omul, biruieşte pomul, şi împărați, carii toată lumea în robia sa au adus, pre aceiaşi, amintrilea nebiruiți fiind, vinul în robiia sa i-au răpit şi beției cu mâna muierii i-au biruit. Şi pre cât era întâi lăudați, pre atâta mai pre urmă s-au ocărât). Aşe, Lupul, după aspru războiul acesta oarecum în sinul întristării capul slobodzindu-şi, spre chipurile meşterşugurilor chiteala îşi aruncă şi, singur cu sine vorovindu-să, într-acesta chip să socoti, dzicind: „Eu, acmu de atâtea dzile flămând şi de-atâtea nopți de priveghere obosit fiind, oarecum vârtutea mi-au scădzut. Aşijderea, în maţă de atâta vreme cevaşi macară nepuind şi stomahul după a sa fire fără hrană a fi neputând, în locul hranii singur singele său a amistui s-au nevoit, de unde aieve urmadză că şi duhurile să-mi fie lipsit şi mare iuşurime trupului de vitionime să-mi fie vinit. (Căci foamea în toate dzile muritori a fi ne învață şi ieste o boală carea nedespărțit tovarăş tuturor părților trupului şi pururea să află de față). Ce de-aşi fi fost (dzicea Lupul) în statul puterii mele, armăsariul aşe tare nu m-ar fi purtat şi de n-aşi fi fost de vitioan aşe de iuşor, atâta de sus nu m-ar fi ridicat (acmu, dară, ce lipseşte în fire pre cât poate meşterşugul să plinească trebuie).” Şi aşe Lupul socotindu-să, la un mal să dusă şi cu toată pofta țărna, ca cum carne de cârlănaş ar fi,

înghițiia, şi cu atâta lut să îndupăcă, cât ca cum ar fi un sac, peste tot tare şi de greu să îndesă (că din fire Lupul, ca şi lacomul, acesta dar are, ca când mult să mănânce pofteşte, întâi maţele, apoi stomahul îşi plineşte. Căci carnea nemistuită la maţă a o trimete poate şi apoi, oricând îi ieste voia, o boreşte şi afară o scoate). Aşedară Lupul, dacă cu atâta de multă țărnă tot coşul îşi împlu, decât armăsariul mai mai greu să făcu. Şi de ciia, de abiia clătindu-să, iarăşi cătră herghelie asupra armăsariului purceasă (că sufletul nepriietin, într-altă nu, fără numai în biruinţă să odihneşte). Armăsariul, după deprinsul obiceiu, îndată înainte-i ieşi. Lupul acmu, de țărnă îngreuiat, precum sprintină fereală a face cu greu îi va fi, şi de copitele armăsariului aşe pre lesne ca mai denainte cu anevoie să va feri socoti, de care lucru meşterşug ca acesta scorni (căci toată simceaoa minții ieste la nevoie lesnirea a nemeri şi la lesnire de nevoia fără veste tare a să păzi). Dacă pre cât mai aproape putu, lângă stavă să apropie, pre coaste într-o parte să culcă, picioarele țapene înainte îşi lăsă, gura îşi căscă, dinții îşi rânji, limba afară îşi spândzură, ochii cu albuşurile în sus îşi întoarsă şi oarecum uscați şi paiejiniți îi arătă, muştele în gură îi întra, viespiile de ochi şi de melciuri îl pişca, iară el cu mare răbdare acestea toate, ca cum ar fi mort, le răbda. (Că mulți, vădzind că viața le aduce primejdie de moarte, morților asămănându-să, şi din moarte au scăpat, şi pre alții cu piciorul pre cerbice au călcat). Armăsariul, vădzind că Lupul nu ca dintâi vrăjmaş năvăleşte, ce ca stârvul mort pământului să lipeşte, întâi de departe pre nări forăia, apoi mai cu îndrăzneală de Lup să apropiia. De ciia (după cum a tuturor dobitoacelor obiceiul ieste, când vreun stârv mort află, a-l amirosi), dincoace şi dincolea a-l adulmăca începu. Lupul, cu moartea minciunoasă, hirişă şi adevărată

prostului armăsariu moarte acmu-acmu gătiia şi cum îl va apuca şi cum îl va birui şi cum va sări, numai din gând să chibzuia.
Deci armăsariul, precum am dzis, din toate părțile amirosindu-l, şi despre partea botului vini. Atuncea Lupul, după greuimea ce avea, cu cât mai mult putu să sprintini şi de năprasnă pre săracul armăsariu de nări apucă. Carile, şi de spaimă, şi de durere, macar că peste puterea sa să sii şi cu picioarele în toate părțile azvârli, dară cu aceasta puțin lucru şi aşeşi cevaşi macară nu spori. Căci îndesată greuimea lutului în mațele Lupului iarăşi la pământ atârnă şi capul şi genunchele armăsariului. Câtăva vreme Lupul altăceva nu făcea, fără numai, ca o piatră în gios, tot la pământ să trăgea. Armăsariul acmu, icoana morții în oglinda vieții sale privind şi din toate părțile deznedejduind, mai mult de groaza morții decât de muşcătura Lupului, din toate mădularele să slăbiia. (Că precum apelpisia câteodată inimile îmbărbătează, aşe mai de multe ori toate nedejdile curmă şi toate puterile ca cu paloşul deodată le răteadză). Aşedară, armăsariul, ticălosul, în toată slăbiciunea aflându-să, Lupul, cum mai fără veste şi mai în pripă de nări lăsându-l, de ii îl apucă, şi, îndată bârdăhanul spărgându-i, mațele la pământ îi vărsă.
După ce Lupul cu acesta meşterşug pe armăsariu îl întoarsă în țințariu şi pe poarta întunerecului îl bagă (că moartea dobitocului altă nu ieste, fără numai lipsa luminii vieții întunerecul neființei aduce), îndată țărna ce mai denainte nu pentru sațiul, ce pentru greuimea o înghițisă, a vărsa începu, într-a căriia loc, cu mare veselie, carnea armăsariului pusă. Ca acestea şi altele mult mai mari şi mai minunate înțelepciuni, o, fraților, Lupul în capul său poartă, carile adevărate izvoară de ştiință şi senine de multă

cunoştinţă sint (că nici nebunul coarne, nici înţeleptul aripi are, de pre carile de înţelept sau de nebun să să cunoască, ce pre amândoi cuvântul şi lucrul veri aşe să fie, veri ase îi arată. Că amintrilea mulţi înţelepciunea cuvântului îndestul au, iară de lucrul ei prea lipsiţi sint; şi împotrivă, mulţi de pompa şi frumuseţea cuvântului sint depărtaţi, iară faptele îi arată precum cu înţelepciune a fi încorunaţi). De care lucru, o, priietinilor, fără nici un prepus să fiţi, că Lupul aceasta a isprăvi va putea, însă numai de va vrea. Numai şi aceasta a socoti vă trebuie, că siiala Lupului fără vreo adevărată pricină să fie nu poate. Că amintrilea (înţelepţii precum de laudele lumii fug, aşe pentru ca lumea de buni să-i laude, înţelepţi a să face s-au nevoit).
Aşijderea, cel mai supţire al înţelepţilor meşterşug ieste (ca lauda numelui de la dânşii pre cât pot gonind, ea singură pre atâta asupră-le să alerge fac), nu într-alt chip (ce ca cum inima carea în dragostea cuiva ieste lovită, cu cât îndrăgitul să ascunde şi să fereşte, cu atâta dragostea cuprindzându-l îl topeşte). Deci cât despre siiala lui ar fi şi pre cât proasta mea socoteală agiunge, socotesc (că de multe ori ce nu să începe cu cuvântul să sfârşeşte cu bătul).”
Cu acest feliu de învăluiri şi cu aceste sule de bumbac, după ce Vulpea pre Lup împunsă, pătrunsă şi pre cât putu în ura şi zavistiia a multora îl împinsă (căci mulţi era carii nici cuvântul dreptăţii a şti, nici pre Lup a filosofisi a audzi poftiia) (că câtă înăcăjire bolbăitura minciunii în urechea dreaptă, atâta nesuferire săgetătura adevărului în inima necurată aduce) şi în tot chipul cu podoabe îl învăscu şi-l desvăscu, îl îmbrăcă şi-l dezbrăcă, până mai pre urmă nu într-alt chip, ce vădzind că mulţi urechea ascultării despre mulţimea vorovirii ei a întoarce începusă, cuvântul îşi curmă (căci gura desfrânată mai tare aleargă decât piatra

din deal răsturnată, pre carea un nebun cu piciorul poate a o prăvăli şi o mie de înțelepți a opri nu o pot).
După aceste a Vulpii pentru a Lupului filosofie dovede, cu toții cunoscură că în capul Lupului ieste şi siială, şi socoteală. Deci cei ce poftiia siiala nicicum vrea să-i asculte socoteala, iară cei ce poftiia socoteala mai cu de-adins vrură să ştie ce-i poate fi siiala. Şi aşe, sentențiia celora ce poftiia socoteala biruind, aleasără ca iarăşi pre Lup de față să cheme şi mai cu adevăr pentru a Strutocamilei fire să să înştiințedze.
Deci, după ce pre Lup în mijlocul theatrului adusără, Corbul (precum şi mai sus s-au dzis) puterea Vulturului şi îndemnarea Cucunozului spre adeverința vrednicii Strutocamilei avea, carile, ca şi cuvintele Lupului, după pofta sa să abată şi într-alt chip a grăi pricină a i să da să nu sa poată, către Lup într-acesta chip loghica îndrăpt îl învăța. Căci nu din hotarul mijlocitoriu purcedea, nu din protase siloghizmul începea, ce din încuierea urmării protasele sofisticeşte în gândul ascuns lăsa şi într-acesta chip epifonema sa în glasul mare striga: „(Cine în lume ieste atâta de înțelept căruia altă înțelepciune să nu-i trebuiască? Cine între muritori ieste atâta de învățat căruia mai multă partea învățăturii să nu-i lipsască? Cine în tot theatrul acesta ieste atâta de ascuțit la minte carile vânt să socotească a altora cuvinte? Şi cine ieste acela carile a dzice va îndrăzni că mai mult o mână decât o mie a sprijeni sau a pohârni poate?) De care lucru, o, iubite priietine, pentru ce în mijlocul theatrului te-am chemat a şti ți să cade. Că iată, vredniciia Strutocamilei toți o au ales. Iată că alegerea a multora ieste mai adevărată şi mai întărită decât a unuia sau a doi. Iată că Strutocamila de titulul vrednicii şi a stăpânirii vrednică ieste. Iată că mare să află însămnarea

numelui ei. Aşe porunceşte Vulturul, aşe va Corbul, aşe îndeamnă şi sfătuieşte Cucunozul."
Corbul, dară, a acestora de câteva ori palinodiia cântând şi după firea glasului său de da ori şi de trii ori crăncăind. Lupul partea cea mai multă a vremii tăcerii da ăcăci tăcerea capul filosofiii ieste, şi încă toată cinstea înțelepciunii mai mult întrînsă să prijeneşte, de vreme ce aplos a grăi de la maice şi de la mance ne deprindem; frumos şi mult a vorovi, toate şcoalele, mai prin toate locurile (nu cu puțină pagubă a tot muritoriul!), pre canoane ne învață. Iară înțelepțeşte a tăcea şi vremea voroavii puține şi grele prea la puțini videm, şi învățătura tăcerii undeva macară în lume a să profesui nu audzim. O, fericita tăcere! că totdeauna cu tăcerea ascultăm şi învățăm orice ar fi de învățat şi pururea din fântâna tăcerii cuvântul înțelepciunii au izvorât. Că cine tace mult, mult gândeşte, şi cine mult gândeşte, mai de multe ori ce-i mai cuvios nemereşte. Acela dară ce ce-i mai de folos au nemerit, dzic că, de va grăi, va grăi mai negreşitî.
Lupul dară, după multă cu tăcere spre crăncăitul Corbului ascultare, într-acesta chip să cumpăni, ca nici cu de tot nerăspunderea necunoscătoriu, nici cu voroava împotrivă mai mult mâinii ațițitoriu să să arete, de care lucru într-acesta chip răspunsă (când toate gurile privighitorilor a mai cânta tac, atuncea greierul copaciului a țiții începe). „Deci sau căci au tăcut privighitorile, grierul au început, sau căci au început grierul, privighitorile au tăcut, nici aporiia, nici dezlegarea ei ieste aşe vrednică de iscodit. Căci una ştim, şi aceia de la toți de adevărată priimită axiomă ieste (că toate vremea sa au şi vremea a tuturor dascal şi învățătoriu ieste), carea precum voroavii vorovitoare, aşe tăcerii tăcătoare, cumpănitoare şi giudecătoare va fi. Iară eu vecinice mulțămiri dau, căci acmu de lucrul ce nu ştiam oarece m-

am înştiințat (căci fietece a şti mai de folos ieste decât fietece a nu şti).”
Iară între pasiri era o Brehnace bătrână, carea în multe ştiințe şi meşterşuguri era deprinsă (că mult să îndrepteadză cu învățătura tinerețile, dară şi ştiința mult creşte şi să adaoge cu bătrânețele). Aceasta a Lupului atâta siială şi la voroavă atâta fereală aminte luând, în sine dzisă: „În Lup nu numai tăcere inimoasă, ce şi oarece simțire adulmăcoasă ieste (şi până într-atâta cruțătoriu cuvintelor ce să arată, nu ieste sămn a minte de socoteală deşartă). De care lucru tăcerea lui cu glogozite voroavele noastre de trecut nu ieste (că voroava glogozită, până mai pre urmă, sau de tot în deşert, sau în gâlceavă iese, iară tăcerea cu răbdare sau în pace, sau în biruire să săvârşeşte)”. Şi aşe, către alalte pasiri dzisă: „Puțină răbdare să aveți să cade, pentru ca într-o parte luându-ne cu Lupul, pentru cel de obşte folos, oarece cuvinte să facem”.
Şi aşe, Brehnacea, în singurătate cu Lupul luându-să, cătră dânsul într-acesta chip voroava începu: „Vreare-aş şi aş pofti, iubite priietine, pricina adâncii tale tăceri ce ar putea fi ca să pociu şti (că deşi tăcerea între toți iubitorii înțelepciunii lăudată ieste, însă la vreme de treabă icoana neştiinții arată). Aşijderea (macar că cine nu ştie vorovi şi tace, frumos voroveşte, dar încăşi la multă cu îndemnare şi cu poftă întrebare a nu răspunde, sau a celor pizmoşi, sau a celor urâcioşi lucru ieste). Mai vârtos, precum mi să pare, ştiut a-ți fi socotesc (că doaă lucruri, sabie de îmbe părțile ascuțită şi rană minții netămăduită ieste cineva la vreme de voroavă cuvântul a-şi opri şi la vreme de tăcere limba desfrânată a-şi slobodzi). De care lucru de ieste în tine vreo ştiință sau vreo cunoştință, de mine să nu ascundzi te poftesc şi te sfătuiesc. Ca într-acesta chip orice în republica

noastră clătit, strămutat şi neaşedzat ar fi, în limanul odihnii, întrulocarea unirii şi în aşedzământul omoniii a aduce să putem. Căci într-alt chip lucrul de va rămânea, de toată a lucrurilor alcătuire şi a sfatului bun şi de obşte învoire, toată nedejdea să rumpe şi să curmă (că nu atâta stricăciune publicăi adunarea nepriietinilor denafară, pre câtă a cetăţenilor dinluntru a inimilor într-un gând neîmpreunare aduce).” Lupul răspunsă: „Bine stii, cinstite priietine (că degetul arătătoriu cumplită otrava clăteşte a ochiului privitoriu) (şi supt unghea degetului mai vrăjmaş toapsăc decât supt dintele viperii stă). Aşijderea nu ieste pofta aceluia carile cu dreaptă socoteală să slujeşte, ca lumea, cu degetul arătându-l, să dzică: «Iată, acesta aşe au dzis, aşe au făcut». Că macar că într-acea dată oarece spre adaogerea cinstei şi spre slava numelui a să aduce s-ar părea (care lucru mai mult decât altele pre muritori farmăcă), dară cu bună samă şi adese s-au vădzut că aceleaşi guri cântă cântecul îndrăpt, şi ce ieri lăuda, astădzi în hulă iau şi în batgiocură. De care lucru propozitul socotelii au fost ca într-atâta adunare de nevoie adevărul a nu arăta, iară de bunăvoie numai singur eu a-l şti, sau către altul iarăşi adevărului iubitoriu a-l obşti (că între doaă chipuri pururea doaă socotele asupra unui lucru au, dară în doaă monarhii, în carea nenumărate chipuri, voi şi socotele să află, cu cât mai vârtos deosăbite plăceri vor avea? Unde cineva cu sfatul plăcut şi iscusit nu mai mulţi priimitori decât lepădători şi nu mai puţini apărători decât împotrivitori va afla), Şi aşe urmadză ca (din cuvântul adevărat nu mai puţini nepriietini decât priietini cineva singur cu gura sa să-şi agonisască).” Brehnacea răspunsă: „Adevărat, o, priietine, că coaptă şi deplin ieste socoteala ta (căci nime aşe de fericit în lume să să ţie, a căruia, precum

şi lucrul, şi cuvântul tuturor va plăcea să să socotească, că soarele şi ceriul senin călătorilor, ploile sămănătorilor, vara plântătorilor, toamna culegătorilor şi iarna de-a gata mâncătorilor place, pre carile soarele, totdeodată tuturor neputând a le pricini, de la toți aceşte nu poate a scăpa a nu să vinui); şi macară de lauda gurilor multe înțelepții ca albinele de fum fug, însă (când pentru făcut folosul de obşte cineva să fericeşte, cuvioasă şi frumoasă ieste lauda) (că cu mintea şi sfatul unuia, a multora viață a să păzi şi din viitoarele primejdii a să feri ispita din toate dzilele arătătoare şi mărturisitoare ne ieste). Precum cu bună chivernisala unui navarh, din nesățioase droburile mării multe suflete la limanul lineştii scapă (căci acela, bun cărmuitoriu a fi să dzice şi ieste carile din lineşte furtunele socoteşte şi din furtună lineştea agoniseşte). A căruia dulce voroavă în liman şi vrednică laudă pre uscat şi cădzută mulțămită de la ficiori pentru părinți, de la părinți pentru feciori, prin toate casele şi adunările, nu otravă, mă crede numelui, ce tare antifarmac tuturor hulelor ieste. Pentru aceasta şi într-acesta chip a celor vechi şi fericiți iroi numere (căci fericirea adevărată cu cât să vecheşte, cu atâta mai mult să fericeşte), carile de atâțea mii de ani şi până acmu, din iscusite condeiele scriitorilor, din tocmite verşurile stihotvorților, din împodobite voroavele ritorilor şi din dulce cuvântare a tuturor gloatelor bună pomenirea numelui nici s-au părăsit, nici în veci să va părăsi. Care lucru vie icoana vrednicelor sale suflete şi deplin pildă următorilor săi ieste (căci toată omeniia şi vredniciia omenească într-aceasta să plineşte, ca pre neputincios să agiute, şi neştiutoriului nu numai cu cuvântul, ce mai vârtos cu fapta pildă aievea să să arete). Acesta lucru singură înțelepciunea firii pre toți învață, cu îndămânările sale pildă ni să arată de față, câte

părți are, toate în slujba şi agiutorința tuturor le întinde. Soarele tuturor cu acelaşi ochiu caută, nici pre unii încăldzeşte şi despre alții aceasta tăgăduieşte. Ploile, precum stincele umedzăsc, aşe sămințele dezvălesc, hlujerile răcoresc, copacii înfrundzesc, florile iarba şi toată păşunea şi otava înverdzesc; şi toate în neamul şi chipul său, una spre îndămânarea alțiia neobosit să nevoiesc şi fietecarea periodul plinirii sale a plini să silesc. De care lucru aievea ieste (că fireanul firii a urma să cade), iară amintrilea cine firii să împoncişadză, pre făcătoriul firii în meşterşug necunoscătoriu arată. Nici voiu, priietine, cu numele firii, mulțimea pătimirilor să înțelegi (că toată pătimirea grozavă nepriietină, iară nu priietină ieste firii).”
Cătră aceste a Brehnacii nu proaste cuvinte, Lupul într-acesta chip răspunsă: „Vădz şi bine cunosc, o, priietine, că cu toată nevoința te sileşti ca pentru a mea adâncă tăcere să te înştiințăzi (că sufletul filosof nu numai cum şi ce s-au făcut, ce şi pentru ce aşe s-au făcut cerceteadză) (că toată prostimea lucrurile vădzind, precum sint le ştiu, iară filosoful din ce şi pentru ce aşe sint cunoaşte).
Deci de vreme ce şi eu (precum mi să pare) urechi bine ascultătoare am aflat şi tu precum gură adevărul grăitoare să fii nemerit adeverit să fii şi precum eu a povesti nu mă voiu lenevi, aşe tu în pomenire a le alcătui nu te obosi (că voroava frumoasă la cei cunoscători de n-ar mai sfârşi, încă mai plăcută ar fi, iară cei necunoscători mai tare dulceață în basnele băbeşti, decât în sentențiile filosofeşti află). Întâiaşi dată, dară, o, priietine, pricina tăcerii mele au fost căci (în ureche de pizmă îmbumbăcată şi de zavistie astupată nici buhnetele căldărăreşti, necum line cuvintele filosofeşti a răzbate pot) (căci mai pre lesne s-ar audzi voroava între ciocanele căldărarilor decât între multe gloate a varvarilor).

Iară a doa şi cea mai grea pricină au fost căci nu a tuturor socoteală ieste ca pentru ce nu ştiu să să înştiințedze (macar că fietecine din fire a şti pofteşte, dar cei mai mulți, ceva neştiind, precum ceva nu ştie a să dovedi nu priimeşte), ce pentru ca ce le place şi ce poftesc, aceia a şi audzi să nevoiesc. Aşijderea, nu atâta pentru hirişă ființa Strutocamilei a să înştiința, pre cât cine ceva împotriva lor şi după pofta adevărului va grăi a însămna să silesc. Că acel apofasisticos cuvânt: El au dzis, ase va, ase porunceşte, aievea arată că nu ce mai de folos, ce ce mai plăcut le ieste, aceia să şi aleagă. Şi aşe, voroava mea nu de ascuțite, ce de căptuşite urechi ar fi lovit (şi ce mai mare nenorocire a fi poate decât când nici cel ce bine voroveşte nu să înțelege, nici cel ce aude cuvintele de bune şi de rele nu-i alege). De care lucru la cei cu socoteală (mai cu suferire şi mai cu cuvinire ieste în munți holmuroşi, codri umbroşi, în stânci pietroase, peşteri întunecoase, între păreți zugrăviți şi zidiuri cu iederă acoperiți cuvinte a face decât între oamenii carii cuvântul adevărului a audzi nu le place). Căci între locurile pomenite, cineva glasul de ş-ar slobodzi, în urma glasului văile, codrii, munții, păreții, zidiurile aceiaşi dzisă ar poftori, şi de n-ar adaoge, încailea, nici ar scădea ceva voroavii cuvioase. Care lucru la urechile după plăcere a audzi deprinse, împotrivă cade, că de răspund, răspund cu urgie, iară de tac, tac de pizmă şi de mânie. Dară de vreme ce în singurătatea oamenilor şi în tovărăşiia ştiințelor acii numai amândoi ne aflăm, ori până unde proastă ştiința mea s-ar întinde, cu bună nedejde şi fără nici o primejdie a alerga şi orice înodat s-ar părea, a dezlega nu mă voi sii (că de nepriietinul înțelept ieste de lăudat, cu cât mai vârtos şi priietin şi înțeleptul va fi mai de ascultat şi de îmbrățăşat). Că a Vulpei şicuită către toată publica priință, iară asupra

mea ca vreo ură să poată aduce, cu mare nevoință numele mieu şi a filosofiii mele la mijloc s-au adus, carii de la mine cea adevărată şi chiară a Strutocamilii ființă hirişie să le arăt înaintea atâtea gloate m-au chemat. Cătră carii în ceva nerăspundzind, pricina tăcerii şi siielii mele mai sus deplin ți-o am povestit. Iară acmu, pre cât puterile îmi vor agiuta, numele şi firea Strutocamilei cum mai pre scurt şi mai aievea a-ți dejgheuca mă voi sili (căci nu didascalul, carile în toate dzile în şcoală învață, ce cela ce a ucenicilor cu învrednicii şi învățături împodobeşte viață, fericit şi la nume vestit ieste şi a fi să cade). Unul dintre cei a firii tâlcuitori dzice că a numerelor numire şi cunoştință ieste măsura a necunoscutei firi. Iară altul dzice că ieste făcliia şi lumina a ființii lucrurilor. Amândoi dară, precum să cade, la rădăcina adevărul au atins şi la vârvul adevăratei cunoştințe au agiuns (că cine adevărul de la rădăcină cearcă, ştiința în vârvul înălțimii află, şi cine adeverința de gios întreabă, cunoştiința de sus îi răspunde). Bine dară şi după regula adevărului, iarăşi dzic, vrednicii aceia filosofi au grăit, de vreme ce tot numele hiriş scurtă hotărârea lucrului ieste. Deci numele Strutocamilei din doaă numere, din Struț adecă şi din Cămilă alcătuit ieste. Aşijderea din doaă feliuri, adecă din dobitoc şi din pasire ieste împărțită (însă de ieste în lume pasire ca aceia, carea hiriş numai struț să să cheme). Deci a acestor doaă dihanii hirişiile împreunând, firea jiganiii, pentru carea întrebare să face, pre lesne a desface şi a cunoaşte vom putea. Aşijderea pre fietecare dihanie, prin cele patru fireşti pricini cercând, fietecarea cât şi ce cu dobitocul acesta împarte, chiar vom putea pricepe. Aşedară Cămila ieste dobitoc în patru picioare, mugitoriu şi din fire spre ridicarea sarcinii orânduită. Deci cât ieste despre partea pricinii făcătoare, aievea ieste că ca şi alalte în

pântece să zămisleşte şi în vremea cădzută fireşte să fată. Cât ieste despre partea materiască, ieste ca şi alalte dobitoace: din carne, singe, oase, vine, piiele, păr şi alalte câte la materie să cuprind. Cât ieste despre pricina formei precum din alalte dobitoace cu multul să deosăbeşte, să arată. Întâi, că unele sint cu un ghib numai, iară altele cu doaă, la cap mică, după mamina trupului ce poartă, picioare înalte şi la genunchi botioase, la talpă lată şi fără unghi, la copită îngemănată şi ca gâştele pe dedesupt împeliţată, la coadă scurtă, după lungimea trupului măsurând (căci coada la dobitoc întâi ieste pentru frumseţe, iară a doa, ca pe unde cu capul şi cu picioarele nu agiunge, pentru apărarea de muşte, cu coada să agiungă), la păr creaţă ca arapul, dară moale ca bumbacul, de la grumadzi până la piept ieste flocoasă şi coama îndrăpt, de la guşă în gios, spre gâtlej purcede, iară peste tot la stat decât alalte mai mare, iară decât filul mai mică ieste. Iară cât ieste despre pricina săvârşitului, aieve ieste (precum şi mai sus am dzis) că firea spre ridicarea sarcinilor grele au orânduit-o. Nici aspru să ţi să pară, o, priietine, acest cuvânt pentru pricina săvârşitului, că macară că aceasta pricină ithicăi mai mult decât fizicăi slujeşte, însă adevărul aşe să adevereşte, nevoia omenească în fire pricina sfârşitului au aflat şi, precum dzic unii, preste chiteala firii (însă meşterşugul fătul nevoii fiind, nevoia întâi ce-i mai pre lesne, apoi ce-i mai cu greu şi mai de folos au aflat), însă nu de tot împotriva firii, nici preste puterile ei a sări poate, nici orânduiala lesnirii a-i muta ispiteşte. Că ce meşter ar fi acela carile grindzi de fier ar râdica şi cu cuie de lemn le-ar întări, sau cine sfeşnic de său şi lumânare de argint ar face? De unde aievea ieste că ce firea spre lesnire împrăştiiat au lăsat, aceia meşterşugul cu adunarea spre săvârşire le-au adunat. De care lucru, la

Cămilă de socotit ieste întâi ghibul în spinare râdicat, pentru ca de greuimea sarcinii mijloc pre lesne să nu i să îndoiască. A doa, la dânsa ieste de luat în samă perinuțele între picioarele dinainte şi în pulpile picioarelor denapoi, în carile, când pentru încărcarea la pământ şede, ca cum în nişte pirostii cu trii picioare, într-acele perinuțe să sprijineşte, pentru ca adese culcarea şi ridicarea şi greuimea, carea în spate o îndeasă, pieptul şi pulpile să nu-i julească, nici piielea, rănindu-i în ceva, să o betejască. A triia ieste la dânsa de socotit mărimea trupului şi puțină mâncarea şi încărcarea stomahului şi mare răbdarea carea de sete în vremea căldurii are, pentru ca şi hrana fiindu-i puțină şi răbdarea mare la sete, pre la locurile carile mâncarea de în bişug şi băutura în biv nu să află, mai răbdătoare şi mai trebuitoare să fie (că acela ieste mai trebuitoriu, carile la vreme de nevoie ieste mai răbdătoriu). Acestea dară în Cămilă firea ascundzind, nevoia şi meşterşugul din fire aşe şi spre acesta sfârşit să le fie orânduit sfiteşte. Iară de toate mai pre urmă de socotit la Cămilă rămâne, ca după mărimea trupului, micşorimea sufletului, şi după arătarea trupului, prostimea duhului ce are, că un copil de şepte ani sau şi mai mic şepte cămile sau şi mai multe după sine a trage şi încătro voia îi ieste a le întoarce poate, iară de multe ori, în locul copilului, un măgăraş această slujbă a săvârşi şi câteva cămile după sine a înşira poate, carile cât sint şi cât pot, de s-ar putea cunoaşte, lucrul într-alt chip s-ar tâmpla (că unde a socotelii şi a minții radze nu lucesc, duhurile puterii puțin procopsesc). Acesta lucru în dobitocul acesta chiar arată că firea nu după mărimea trupului duhurile în cumpăna atocmirii au împărțit, ce la stârvul măminos şi vârtos duh logoş şi fricos au pus (că puterea trupului, cât de vârtoasă,

râdică, împinge şi strânge, cât de mai mult ar putea doi sau trii, iară cel puternic la socoteală cu miile pre alții covârşeşte). Deci într-acesta chip Cămila fiind, toate nevoile şi greutățile ce trage nu peste voie, ce peste ştiință sufere. În care lucru, lauda vrednicii suferelii să agonisască nu poate (căci acela ce simte, iară nu acela ce nu simte, a suferi să dzice, şi cela ce puterea spre izbândă harnică a fi îşi cunoaşte şi nu-şi izbândeşte, iară nu cela ce slăbiciunea nepriietinului neştiind, de frică să contineşte, răbdătoriu să numeşte). Încă mai cu de-adins şi precum adevărul să are, că Cămila, nu căci nu poate, ce, precum am dzis, căci nu ştie că poate, i să pare că de-ar putea vreodată pre cei ce o înăcăjăsc, tot ş-ar izbândi; de care lucru în ştiința ei, slăbiciunea duhului puterile trupului neclătind, numai cu pizma şi înăduşala rămâne. Carea macar că în viață (precum unora place) dzic că nu o uită, însă iarăşi în viață izbânda, pentru pricinele carile am dzis, a-şi răscumpăra nu să învredniceşte. Acestea dară, cani pre scurt, o, iubite priietine, în Cămilă şi în firea ei aşe să socotesc, şi cu tot adevărul aşe şi sint. Deci pentru aceasta mai mult voroava a lungi părăsindu-ne, la Struț, pasirea să ne întoarcem. Aşedară, giumătatea dobitocului acestuia în Cămilă aievea arătându-să, acmu cu alt mijloc giumătatea ce rămâne în Struț, pasirea, să o cercăm şi iarăşi prin cele patru a firii pricini, ce, cum, din ce şi pentru ce ieste, să o aflăm. Deci la acesta lucru întâi ca astrologhii să facem să cade, carii cele adevărate fireşti şi cereşti trupuri mai curat vrând să arete, nişte ființe din socoteală şi nişte trupuri şi locuri, carile nici în ceriu, nici în fire să află, pun. După aceasta dară socoteală, a fi să dzicem şi cu mintea să supunem, precum în fire să află o pasire mare, cu pene, pedestră şi nezburătoare, sau un dobitoc cu doaă picioare şi să oaă;

hrana, în loc de grăunță, iarbă sau carne, să-i fie piatră, foc şi fier; şi aşe, pre ciuda lumii, aceasta prin pricinele fireşti de amănuntul să o ispitim, ca oarece pentru dânsa adevărul şi socoteala ce ne va arăta să oblicim. Pre cât dară ieste din partea materiiască, să vede că nu piatră, lut sau alt metal, ce carne, singe şi alalte lucruri de materie dihaniiască are. Pre cât din pricina făcătoare ieste, întâi în ou să zămisleşte, să oaă, cloceşte şi apoi puii ca alalte pasiri din oaă îşi scoate. Iară cât despre pricina formei, multe şi aspre discolii are, pre carea, binişor de o vom socoti şi în cumpăna socotelii drepte de o vom cumpăni, mai mult spre a firii ei cunoştință decât alalte ne va agiuta. Forma, dară, parte îi ieste de pasire, iară parte de dobitoc. De dobitoc, dzic, căci pedestră, nezburătoare şi pre fața pământului, iar nu în aer îmblătoare. Talpa îi ieste ca de Cămilă, cu copită împreunată, iară nu cu unghi şi cu degete despicată; în spinare, ghib în sus râdicat ca Cămila are, la grumadzi, lungă şi întoarsă, la picioare, înaltă şi la genunchi botioasă ieste; la cap, mică şi la bot, întoarsă, nu plisc de pasire, ce bot de dobitoc poartă; coada în sus întoarsă, creață şi tufoasă îi ieste. Rar şi departe păşeşte, princet şi lin paşii îşi clăteşte. Acestea toate din forma cămilii îndatorită a fi, dovadă nu trubuie. Iară din forma pasirii îndămânată a fi, numai penele o arată; în loc de fulgi, tulee, şi în loc de peri, pene ş-au luat. Acestea dară la un loc împreunându-le, pentru a patra pricină, carea ieste a săvârşitului, cum vom putea vom giudeca. Deci, pre cât cu socoteala a agiunge putem, dzicem că firea într-aceasta jiganie un lucru mijlociiu au lucrat. Căci trupul mare asămănând Cămilei, cu mici penele aripilor pasirii în aer a să râdica nu poate. Aşijderea, slab trupul păsăresc sarcina dobitocească şi a pohoarăi greuime a suferi şi a purta nu poate. De unde

aievea ieste că nici firea spre acestea au tocmit-o, nici meşterşugul şi nevoia au silit-o. De care lucru, un lucru numai a săvârşi poate (căci firea ceva în zădar şi în deşert nu face), însă, de ieste de credzut cuvântul unora, carii dzic precum jiganiia aceasta în stomahul său fierul amistuind şi oţelul în maţeşi topind, pre urma ei, cei ce această treabă de grijă au, găinaţul la un loc îl strâng, pre carile meşterii de a doa oară fierbându-l şi în materiia şi forma dintâi întorcându-l, fierul cel vestit, ce-i dzic meschiul vechiu, să fie alegând, din carile odânăoară povestesc precum că de fier prea multe să să fie făcut, carile şi până astădzi în cămările împăraţilor rămăşiţă să păzăsc şi să află. Însă aceasta socoteală, macară că pre la mulţi de adevărată să ţine şi să crede (dară mişeliia lumii aceştia atâta cu vremea lucrurile strămută, cât celea ce unii o dată cu mânule le apipăia, cu picioarele le călca şi cu ochii le videa, aceleaşi acmu alţii audzindu-le, în loc de basnă şi de minciună a fi să le ţie). Însă noi a celora ce ispita prin scrisori a oameni de temeiu nu să pomeneşte, nici acmu ispita după cuvinte cineva a afla să învredniceşte, lucrul în prepusul schipticesc lăsăm. Şi aşe, nici spre aceasta sfârşit din fire Struţul orânduit a fi nu să adevereşte. De care lucru, din tăgadă, mărturisirea adevărului aducând, dzicem: jiganiia aceasta dobitoc cu patru picioare nu ieste, pasire zburătoare nu ieste, Cămilă nu ieste, Struţ aplos nu ieste, de aier nu ieste, de apă nu ieste. De unde iarăşi dzicem că cea adevărată a ei hotărâre aceasta poate fi: Strutocamila ieste traghelaful firii (căci ieste la filosofi altul, al chitelii), carile dintr-îmbe monarhiile ieste, şi ieste şi nu ieste. Ieste, dzic, căci adevărat între lucrurile firii ciudă ca aceasta să află; nu ieste, dzic, căci nici dintr-un neam a fi socoteala nu adevereşte. De care lucru, o, iubite priietine, însămnarea marelui acestuia nume

altă nu sună, fără numai hirişă himera jiganiilor, irmafroditul pasirilor şi traghelaful firii. Deci acmu lucrului, căruia neamul, chipul şi toată vredniciia firea i-au tăgăduit, oare cu ce obrăznicie, sau mai adevărat să dzic, cu ce nebunie cineva din voia slobodă sau din meşterşug spre vreo vrednicie a o râdica ar îndrăzni? (Că mai pre lesne ar fi cineva, gândacii îngiugând, pământul ca cu boii în plug să are, decât vreun bine sau folos a aştepta de la cela carile nici din fire vreun dar, nici din pedeapsă şi din învățătură vreo vrednicie are). Aceştiia socotele, o, priietine, eu a unora gânduri împotrivă simțind, spre aşe de adâncă tăcere m-am lăsat, şi de nu voiu cumva proroc minciunos ieşi şi un prognostic a face, macară că nu fără siială, voiu îndrăzni. Deodată a Corbului siloghizm să va întări, şi sentența Cucunozului să va plini, şi Strutocamilii în cap coarne ca a boilor îi vor razsări, şi în scaunul vredniciii să va sui (ca fortuna când va să trântească, întâi râdică, şi norocul întâi râde, apoi plânge). Numai vremea (carea oglinda ieste a lucrurilor viitoare) va arăta, precum şi siloghizmul ieste sofistic şi sentența răzsuflată şi Strutocamila din odihnă în năcaz, din fericire în pricaz şi din ce ieste în ce nu ieste va trece (că guziului orb fericită îi ieste viața, când în întunerecul suptpământului îmblă, iară când pre fața pământului iese, nu mai curând radzele soarelui îl încăldzesc decât unghile blendăului îl sfridelesc).”
Brehnacea, acestea toate de la Lup cu bună urechea ascultând şi cu întreagă socoteală înțelegând, singură din sine, precum cuvintele Lupului adevărate şi pline de înțelepciune să fie, cunoscu. Asijderea, precum, ca un deplin filosof, toată aporia au dezlegat şi cea hirişă hotărâre Strutocamilii au dat. Însă mai denainte sfaturile carile între Corb şi între Cucunos să făcusă ştiind, încă mai tare de iute

adulmăcarea Lupului să mira (căci sămnul înțelepciunii ieste ca din cele vădzute sau audzite, cele nevădzute şi neaudzite a adulmăca, şi viitoarele din cele trecute a giudeca). De care lucru, siiala şi tăcerea Lupului nu din pizmă sau dintr-a inimii împietroşere, ce din dreaptă a înțelepciunii regulă a fi pricepu (că tăcerea sau la vreme a înțeleptului grăire, multora pildă şi învățătură, iară a nebunului bolbăitură, şie ură, iară a altora scărăndăvitură ieste). De vreme ce a Corbului inimă bătea ca Strutocamila între pasiri după dânsul, iară între dobitoace locul cel mai de sus să ție.

Aşijderea, ştia că nu numai filosofiia Lupului, ce nici sfatul a toată lumea din mintea ce apucase să-i întoarcă, cu putință nu ieste (cu inima în pizmă împietroşată, sau după voia sa a isprăvi neputând, de năcaz să topeşte, sau oricând ar putea răul a face nu să îndoieşte). Acestea Brehnacea, în sine aşe chitindu-le şi socotindu-le, până, mai pre urmă, socoteala întracesta chip îşi aşădză (orice spre binele şi folosul monarhii ieste, aceasta a arăta şi a grăi să cade). Iară de vor fi urechi ca acelea aşeşi de tot adevărului neascultătoare şi inimi nicicum folosul de obşte priimitoare, păcatul în cap şi ocara în obrazul lor fie!

Aşedară, Brehnacea, de la Lup despărțindu-să, întâi cu Cucunozul să împreună, căruia toată înțelepciunea şi filosofiia Lupului îi povesti şi precum adevărată hotărârea Strutocamilei au dat, împotriva a căriia altă socoteală mai tare şi mai adevărată să să găsască cu putință nu ieste.

De unde tot lucrul aievea să face că mintea Corbului greşită ieste şi de ce s-au apucat, sau la cap a scoate nu va putea, sau, de va putea, peste puțină vreme şi lucrul să va strica şi, în loc de laudă, asupră-şi ură şi hulă de la mulți va lua (că o mie de lucruri vrednice de-abiia lauda dobândesc, iară

numai unul scârnav în veci nespălată cinstei şi numelui grozavă aduce pată). Carea prea târdziu sau nici odânăoară din gurile năroadelor şi din şoptele gloatelor a o scoate nu va putea (căci din fire muritorilor aceasta ieste dată, ca binele pre lesne, iară răul cu anevoie să uite, şi laudele cuiva pre hârtie, iară hulele pre table de aramă să le scrie). Acestea şi altele ca acestea Brehnacea către Cucunoz vorovi, socotind precum întâi pre dânsa din cea veche şi strâmbă socoteală va putea întoarce, şi de ciia amândoi împreună mărgând şi pre Corb la calea dreptății şi la luminarea adeverinții a duce să nevoiască (căci Brehnacea mai de folos a fi cineva ale sale hotară pe dreptate a păzi decât toată lumea tirăneşte a agonisi socotiia).

Ce în zădar cuvintele şi în dar nevoințele îşi pierdu, de vreme ce Cucunozul dzicea, precum prin cărți şi mijloace de credință adeverit ieste, că Pardosul, Vulpea, Ursul, Râsul şi alalte ale lor rudenii cuvântul lor a priimi şi sentența lor a întări gata sint, şi încă de va fi cineva sfatului acestuia împoncişitoriu, prea pre lesne altă cale îi vor arăta, pre carea şi vrând şi nevrând îi va căuta a merge (că unde ieste sila tirănească, nu să cearcă putința firească) şi mai cu de-adins pentru Lup şi pentru Ciacal, carii singuri numai poate într-altă socoteală să rămâie. Deci de Ciacal puțină grijă ieste, o jiganie şi de stat şi de sfat puțină şi mică fiind, iară pentru Lup, de vom videa că la gând nemutat şi la fire neschimbat rămâne, deodată, precum sfaturile lui priimite ne sint, îi vom arăta. Iară când la vremea alegerii lucrului va fi, altă treabă întraltă parte îi vom afla, până sfatul să va isprăvi şi hirograful de mâna tuturor să va iscăli. Iată după aceia, adeverit sint precum Lupul la bârlogul său cu odihnă a trăi bucuros va fi (că mai fericit ieste cineva cu strâmt traiu la lăcaşul său decât cu toate desfătările în casele

streine). Iară amintrilea, precum împotrivă că să clăteşte de-l vom simți, bună nedejde am că Pardosul cu multe pestriciunile şi picăturile lui va afla ac de cojocul Lupului. Brehnacea iarăşi dzisă: „Eu, frate, aşi sfătui ca şi tu de această socoteală să te părăseşti, şi amândoi împreună şi pre Corb de la acesta lucru a-l dezbăra să silim (că mai de laudă ieste o inimă tulburată a împăca decât o răspublică a tulbura, că tulburarea a nebunilor, iară împăcarea a înțelepților meşterşug ieste). Şi cătră acestea pomeneşte, iubite frate, că Pardosul şi toată seminției lui credință n-are a căruia nu numai scrisorile şi cuvintele, ce aşeşi nici lucrurile de credzut nu-i sint (că a cui cuvintele nu să stăruiesc, cu anevoie lucrurile i să vor stărui, şi cine necredincios ieste în voroavă, viclean va fi şi în lucruri), şi, precum piielea cu multe picături ieste picată, încă mai cu multe vicleşuguri inima îi ieste vărgată (că inima vicleană întâi din minciuna cuvântului, apoi din vicleşugul lucrului să vădeşte). Carile precum astădzi prieteşugul nou, ase mâine sau poimâine vrăjmăşiia veche, şi precum acmu plecarea capului, aşe, aflând vreme, ridicarea nasului va arăta. Iară acestea a Pardosului de nu vii pomeni, frate, cuvintele mele, precum o dată ți le-am dzis, din minte să nu-ți iasă. Că macar că tu la trup mai chipeş şi la stat măi înalt eşti, dară eu şi de vârstă mai bătrân, şi de pedepse mai dosedit şi mai ispitit, şi de căi mai multe şi mai departe, şi de țări mai streine şi mai late mai asudat şi mai zbuciumat simt, în carile şi mai multe am vădzut, mai multe am audzit şi şi de mai multe m-am înştiințat (că adevărat, bună ieste ştiința audzirii, dară mai adevărată ieste ispita viderii)". Cucunozul acestea toate în loc de basnă şi în buiguituri de bătrânețe le lua (că basna la proşti locul istoriii, mărgăritariul la porci, prețul ordzului, şuierul la cioban,

cinstea mudzicăi şi sfatul bun la inima rea tot o socoteală au). Carile cuvintele Brehnacii, cele ca grâul alese şi ca spicul culese, ca pleava suflându-le şi ca paiele preste arie măturându-le, într-acesta chip i le întoarsă: („Bătrâneţele, o, frate, şi multă truda în tinereţe, mai mult de odihna trupului decât cinstea şi agonisita numelui cearcă"). De care lucru, socotesc că nu ce doreşte cinstea, ci ce pofteşte odihna arăţi şi înveţi, şi a mă mira destul nu pociu, cum nicicum în partea monarhiii noastre ţii? Şi cum într-acesta sfat dobitoacele stâbla finicului să apuce cu toţii noi am putea priimi? Şi cum cinstea şi slava Vulturului aceasta ar putea suferi? Au nu ştii (că agonisita numelui mai mult cu îndrăzneala decât cu siiala să dobândeşte?) Au nu pricepi (că scânteia amnariului până a nu să stinge, iasca aprinde, iară stângându-să, a doa şi a triia lovitură pofteşte?) De care lucru, noi acmu vreme de treabă şi după poftă aflând, cum vom putea vremea prelungind, darul norocului în para focului să aruncăm? Că bine ştii (că pre cât ieste de iute la curgere punctul vremii, încă mai iuţi sint mutările lucrurilor în vreme) şi nu trebuia cineva a te învăţa, de vreme ce (precum chipul norocul mii de mii de obrază să fie având şi în mii de mii de feliuri pre muritori în tot ceasul să fie măgulind), adeverit eşti. Au nu de cu vară stăpânii caselor, de iarnă grijindu-să, toată zaharaoa trebitoare în jitniţele şi cămările sale grămădesc? (Că ce dă vremea, nici avuţiia, nici nevoinţa poate cumpăra). Iară câte primejduitoare în vremea viitoare mi-ai pomenit, acestea încă nu tăgăduiesc (că cine vreodată norocul supt lăcată şi norocirea în ladă ş-au încuiat? Sau cine tot cu aceia fortună în viaţă s-au slujit, de carea vreodată să nu să fie năcăjit?). Ce a muritorilor mai mult aceasta le ieste hirişiia (ca în dzua norocului să-şi arete vârvul cornului, iară în dzua nenorocului, de nevoie să

sufere şi scoaterea ochiului). De care lucru aşe socotesc, într-această dată, nicicum biruința la dobitoace să nu rămâie (macară şi adevărul părtaş şi împreună nevoiaş să le fie). O, fortuna bună (de ieste în lume vreuna adevărat bună), cum şi tată, şi maică, şi soră, şi frate fortunei rele eşti, carea până într-atâta pre muritori buiguieşti, îmbeți şi nebuneşti, cât şi spre tabăra adevărului desfrânate oştile nebunelor sale socotele a-şi slobodzi nu să ruşineadzăî. Deci acmu, frate, în nemică cevaşi de cuvintele Lupului îmblânzindu-te şi nici o zăbavă la mijloc puind, împreună să ne sculăm şi la împreunarea Corbului să mergem, pre carile şi de lăudăroasă filosofiia Lupului să-l înştiințăm, şi de ciia lucrul mai cu căldură şi mai cu nevoință să apucăm (că nu mai puțin zăbava prin lenevire stâlpii monarhiii, decât cfartana mădularele trupului scutură)". Brehnacea, macară că cu greu iuşoare cuvintele Cucunozului audziia şi cu greață aspre voroavele şi spurcate blăstămurile asupra adevărului suferiia, însă, într-alt chip a face nici având, nici putând, sculându-să cu Cucunozul împreună, la Corb să dusără.

Înaintea a căruia, Cucunozul, după ce toate cuvintele Lupu lui de-a fir-a-păr povesti şi încă decât era, cu oxiile, variile minciunilor le mai asupri, cu apostrofurile linguşiturilor ale dobitoacelor lucruri decât era mai micşură şi cu perispomenile mândriii slava şi numele zburătoarelor preste ceriuri râdică şi multe de vânt pline cuvinte răzsuflă, împotriva a toată socoteala dreaptă, gândul şi fapta Corbului pre cât mai mult putu a abate sili (că ce ieste la muritori mai pre lesne decât cuvântul rău a grăi? şi ce ieste mai cu greu la peminteni decât cuvântul adevărului a dzice şi pofta dreptei socotele a face?). Corbul aşijderea, inimă ca aceia având, carea, de ar fi preceput, precum cineva din

gândul său să-l abată s-ar nevoi, aceluia cu tot mijlocul puterilor sale împotrivă să i să puie, cu cât mai vârtos şi cuvinte spre plăcere şi îndemnare, după a sa vrere, de la Cucunoz audzind, poți crede că cu inima ar fi săltat şi după sfătuirea plăcută s-ar fi plecat? (Că la inima stâlpită şi împietrită, un cuvânt după plăcere decât 1.000 de talanți mai plăcut ieste), însă (unde lumina adevărului loveşte, oricât de groşi ar fi părețiii îndrăptniciii, de nu peste tot, dară oarece zarea tot străbate). De care lucru, Corbul, ale Lupului decât soarele mai viderate şi decât lumina mai străluminate şi mai adevărate cuvinte audzind, pre carile în cumpăna socotelii trăgându-le, întracesta chip către Brehnace şi către Cucunoz voroavă făcu: „(Fericit ar fi acela, o, priietinilor şi soțiilor mele, a căruia împotrivnici şi nepriietini fără putința lucrurilor, dară de trei ori mai fericit ar fi acela a căruia vrăjmaşi fără agiutorința sfaturilor ar fi) şi, de vreme ce în capul împoncişetoriului voii noastre socotele aşe de drepte şi sfaturi aşe de ascuțite să află, altă ceva mai mult nici a dzice, nici a face avem, fără numai cereştii noştri stăpânitori inimile alaltora să împietrească şi urechile minții să le astupe, ca nici glasul a-i audzi, nici sfatul împotrivă a-i asculta să poată (că mai multă nedejde de biruință în lipsa sfatului vrăjmaşului decât în mult numărul, tare mâna şi ascuțită sabiia ostaşului ieste). Iară de vreme ce împotrivnic sfetnic şi împoncişetoriu vrednic ca acesta a avea din noroc ni s-au tâmplat, în ceva cu inima să nu scădeți vă poftesc (că cu cât lucrurile mai cu anevoie şi mai cu multă nevoință să dobândesc, cu atâta mai cu mult să laudă şi mai cu cinste să slăvăsc). Deci eu aceasta am socotit dinceput şi aceasta voi ținea sau până a trăi sau până lucrul început voi săvârşi, adecă siloghizmul o dată la mijloc pus, să să întărească, şi Strutocamila, spre cinstea

epitropiii râdicându-să, de la toți vrednică să să cunoască (că mai fericit socotesc a fi acela carile într-o sughițare duhul ş-ar sfârşi decât cela carile ce o dată au giuruit, până la moarte giuruința a plini, pre cât va putea, nu să va nevoi). Care lucru, precum l-am început, aşe a-l săvârşi doaă pricini îndemnătoare şi amândoaă, precum socotesc, folositoare sint: Una, că al nostru, iară nu al dobitoacelor sfat întărirea luând, oricum ar fi, titulul înțelepciunii şi numele vrednicii lângă monarhiia noastră va rămânea (că între împărați şi monarhi nu mai gios să ține cinstea sfatului divanului decât biruința nepriietinului în mijlo cul meideanului). Alta, căci despre partea noastră, între dânsele pre Strutocamilă epitrop Leului puind, sau de tot supt puterea noastră le vom lua, sau totdeauna între mădularele trupului monarhiii lor gâlceavă nepărăsită şi tulburare neodihnită şi mai pre urmă războaie şi morți vor fi şi să vor scorni. Şi aşe, precum bine ştiți (că moartea unora ieste viața altora), noi cu singele lor ne vom îngrăşea, ne vom întări şi puterile ni să vor înnoi.
(Că nici odânăoară norocirea şi mărirea unuia fără nenorocirea şi micşurarea altuia a fi nu poate). Însă pentru taina carea acmu în inimile noastre ascunsă stă, nici Lupul, nici altă jiganie ştire să aibă, până când pre cei mai de frunte dintre cele cu patru picioare mai binişor vom ispiti (că lucrurile grele pre cât sunt mai tăinuite, pre atâta ies mai iuşoare, şi sfatul descoperit pre cât ar fi de folos tăinuit, pre atâta iese de stricate în gloate dezvălit). Că pre cei mai aleşi dintre dânşii, după voia şi inima noastră plecându-i, cu cei mai de gios a ne răspunde pre lesne ne va fi."
Din monarhiia dobitoacelor era cinci jigănii, carile la acea adunare şi mai de frunte şi mai de cinste era, adecă: Pardosul, Ursu, Lupul, Vulpea şi Cămila (pentru carea mai

pre urmă toată răscoala şi vrajba cea mare între doaă monarhii s-au scornit, căci mutând-o din Cămilă în pasire şi adăogându-i la urechile ciute coarne buorate, numele în Strutocamilă îi mutară). Pre lângă acestea era şi Ciacalul, însă acesta nu într-atâta socoteală să ţinea. Aceste cinci jigănii în locul a toată vâlfa şi în chipul a toată stema a alaltor cu patru picioare era, într-însele toată lauda în chivernisale şi toată nedejdea în nevoi şi primejdii li să sprijeniia (că precum pre stâlpii mai groşi şi mai vârtoşi toată urdzala casii să sprijineşte, aşe în patru sau cinci, sau şi mai mulţi, toată otcârmuirea publicăi să odihneşte). Iară pricina a alegerii acestor cinci jigănii au fost că încă de pe vremea gâlcevii cu Vidra şi cu Bâtlanul, între dânşii atâta glogozală şi amestecătură precum să scorneşte vădzind, socotiră (că în gurile multe puţine sfaturi de ispravă sint, şi în voroavele delungate greşală a nu să face peste putinţă ieste) şi, pentru mai cu fără glogozală lucrurile să scuture şi mai pre lesne la un capăt să le scoaţă, dzisără: „Iată, noi din toată monarhiia noastră ne aleasăm, deci trebuie şi din monarhiia voastră, alegeţi pre cine viţi socoti, pentru ca deosăbi de alaltă gloată trebele să ne trăctuim, şi orice mai de folos şi mai cu cuviinţă am afla, în ştiinţa împăraţilor şi tuturor gloatelor să dăm şi spre acel aşedzământ inimile tuturor a pleca să silim (căci voia gloatelor şi a noroadelor proaste ieste ca îmbletul calului neînvăţat şi desfrânat, carile, din netocmită şi preste simţire slobodzita răpegiune, de multe ori în râpi adânci şi de maluri înalte cu capul în gios dă)”.

Aşedară, despre partea zburătoarelor, Corbul, Cucunozul, Brehnacea şi Uleul să aleasără, carii cu ceialalţi împreună lucrurile mai pre amănuntul începură a scutura şi unii pre alţii în ce sfat şi în ce socoteală să află ispitiia (că în

lucrurile grele, întâi sfetnicii, apoi sfaturile a aşedza trebuie). Ce cât despre partea jigăniilor, era prea pre lesne lucrul a să aşedza s-ar fi putut, de vreme ce jigăniile ale sale numai a sprijeni siliia şi inima totdeauna spre lineşte le stăruia. Iară despre partea pasirilor nu aşe era, căci la dânsele şi cuvintele cu meşterşug, şi lucrurile cu vicleşug era, de vreme ce alta supunea în voroavă şi alta avea în inimă să facă, adecă nu numai cu ale sale cât nu era îndestuliți, ce aşeşi nici cu a altora de saţiu să sătura (că pofta lăcomiii cu puterea împreunată ca pojarul în iarba uscată ieste). Deci dintr-acestea pasiri, Brehnacea, precum să videa, sau din sine plecată, sau din a Lupului vârtoase argumenturi şi adevărate socotele întoarsă, şi vrea şi cunoştea ce ieste adevărul, de care lucru de multe ori cu mare îndrăzneală împotriva îndrăptnicii voii Corbului să punea, ce în deşărt.

Că, precum şi mai sus s-au pomenit, Corbul, din răutatea o dată în minte pusă, a să căi nu ştiia şi din vicleşugul ce apucase nu să părăsiia (o, cât cu multul mai fericit ieste acela carile în boală fără leac cade decât cela carile în răutate neuitată, desfrânat să sloboade) (că mai bine ar fi cuiva cu 1.000 de rane a să răni decât o dată pacoste şi dosadă de-aproapelui său a pricini). De care lucru, Corbul nu spre cea de obşte folosire, ce spre a sa tare dorită poftire să siliia, şi nu ceva răzsipit între dânşii să alcătuiască, ce numai cu a sa tiranie să să slujească să nevoia.

De unde ispita după gând îi răspunsă, de vreme ce întâiaşi dată pre Săraca Cămila ispitiră, căriia giuruindu-i că pre lângă urechi, coarne şi pre lângă peri, pene îi vor adaoge şi din dobitoc pasire o vor putea face.

Aşijderea, numelui Cămilii titulul Struțului alcătuindu-să şi de la pasiri aripi, iară de la dobitoace coarne lipindu-i-să,

între dobitoace mai fericită şi între pasiri mai slăvită va fi, îndată credzu, proasta, că după giuruință, să va plini şi fapta (că la muritori tare să pohârneşte credința, unde mai denainte pofta şi voia nepărăsit împinge). Insă urma era să arete că adevărată ieste parimiia veche (că Cămila cercând coarne, ş-au pierdut şi urechile), iară acmu cercând pasire a să face, vremea va să-i arete că şi dobitoc a fi nu va mai putea, şi odânăoară în primejdiia urechilor, iară acmu poate şi în peirea capului să cadză (că cine pre pământ în ceva ce ieste nu s-au îndestulit, credz că acela şi în ceriu macară fericire nu va cunoaşte).
Deci oricum au fost începăturile, şi cum să vor tâmpla săvârşiturile, puțin socotindu-să, Cămila, cu toată inima în partea Cor bului să dede. După aceia, pre Urs ispitind, îl aflară că numai albinele din ştiubeie să nu-l dodeiască şi la bârlogul lui nebântuit să lăcuiască pofteşte, iară amintrilea veri dobitoacele ar zbura, veri pasirile s-ar încorna şi s-ar pedestri, macar cum aminte nu-i ieste (că firea carea în ceva fericirea ş-au socotit, alalte ale lumii toate de batgiocură le are).
Hulpea, jiganie pururea cu doaă inimi şi neispitită, pentru une pricini, carile şi mai denainte arătasă, îndată în partea zburătoarelor să giurui (că inima vicleană mare fericire simte când socoteşte că pentru fapta vicleşugului şi ea să cinsteşte şi la aceiaşi şcoală ucinici şi părtaşi îşi agoniseşte). Însă Hulpea cu tocmală ca aceasta să aşedză, ca nu cumva Lupul, până între vii va fi, de unirea ei cu dânşii să să înştiințedze, căci Hulpea, precum din fire ieste bună adulmăcătoare, mare grijă de Lup purta, ca nu cumva cu vremea adevărul să biruiască şi vicleşugurile acmu ascunsă vreodată să să dezgolească, şi aşe prieteşugul şi tovărăşiia, carea macar că cu chip zugrăvit şi poleit între dânsa şi între

Lup avea, îşi va piierde. Pre Ciacal aşeşi nici a-l mai ispiti socotiră cu cale a fi, de vreme ce de la dânsul, precum agiutoriul, aşe nici vreo împiedecare nedejduia (că des şi de multe ori la muritori să vede puternicul nebun în fruntea sfaturilor, iară săracul înțelept denafara pragurilor)
(şi, precum bogații cu avuțiia socotesc că şi mintea au câştigat, aşe săracii, cu lipsa avuțiii şi piierderea minții să fie pățit li să pare).
Iară pentru Lup socotiră că nemutat şi neclătit va fi din socoteala sa (că sufletul înțelept într-altă şi pentru altă ceva din socoteala sa a să muta nu ştie, fără numai din rău spre bine şi din greşală spre îndreptare). De care lucru, dzisără nici mai mult să-l ispitească, nici gândurile cătră dânsul să-şi dezvălească, ce numai în față, precum toate după pofta şi sfatul lui să vor face, să-i arete, iară după dos cu toată nevoința ale sale gânduri la lucru a duce tare să să gătească. Lupul de pre semnele ce videa, precum tovarăşii săi nu cu bune duhuri să poartă bine cunoştea, însă nedejdea într-altă socoteală îşi punea, adecă ca când lucrul la ivală ar vini, Pardosul şi frații lui, Râsul şi Hameleonul şi Veverița, cu gura deşchisă, în glasul mare vor striga şi partea dreaptă vor ținea. Că tot lucrul, veri să să facă, veri să nu să facă, într-aceasta să prijeniia, adecă ce ar pofti cea mai de frunte parte, aceia şi alaltă gloată să întărească, iară ce le-ar arăta de stricarea şi paguba lor, o dată cu capul să nu priimască. Aşijderea, vădzind că Pardosul acolea de față nu să află, precum alofililor să priiască şi omofililor să nu priiască, nicicum cevaş îş prepunea (ce oricât cineva de înțelept şi oricât de bine a lucrurilor socotitoriu ar fi, singur numai cu socoteala sa îmblând, şi în sfaturile sale şi pe altul neîntrebând, în cea mai de pre urmă a nu greşi peste putință ieste). De care lucru, Lupul, în dreapta socoteală

sprijenindu-să, tare să greşi, şi în numele omofiliii bizuindu-să, prost nemeri (căci nu altă dată răzsipa unui nărod s-au făcut, fără numai când ai săi şie, vicleşug ş-au făcut, şi nu altă dată mai mare stricare de la nepriietini au vinit, fără numai când priietinii şi credzuții au viclenit).
Căci pre Pardos Corbul prin iscoade şi cărți pre ascuns trimese, şi încă de demult în priința lor îl întorsese şi vicleanul cel mai mare a neamului său a fi cu giuruințele îl făcuse (că sula de aur zidiurile pătrunde şi lăcomiia îşi vinde neamul şi moşiia), de vreme ce tare îi făgăduisă că de să va întoarce într-o inimă şi într-un gând cu dânşii, stârvurile cele mai grase şi cărnurile cele mai seoase cu Corbul, şi cu Vulturul, şi cu alalți ai lor sfetnici împreună le vor împărți. Aşijderea, el acmu la bătrânețe agiuns fiind, din ce să află a-l mai preface macară că peste putință ieste (căci nici Corbul negreața, nici Pardosul pistriciunea a-şi muta poate), însă pe ficiorul lui, carile încă în vârsta tinereții să află, precum Coracopardalis să-l poată face bună nedejde au, dzicea. Adecă glasul şi aripile Corbului dându-i, şi cea din moşie a Pardosului pestriciune lăsându-i, cu bună samă Pardos-Corb sau Corb pestriț să va înformui (că pieptul decât diamantul mai vârtos pofta îl moaie şi inima decât cremenea mai împietroşată lăcomiia o topeşte, şi ce focul nu domoleşte aurul topeşte). Iară Râsului adevărat lucru de râs îi giuruiră, adecă din 53 de căpuşi pline de singe (carile odânăoară Râsul adunate avându-le şi pe vremea foameții pasirile i le-au fost prădat), pre giumătate înapoi să i le întoarcă, însă cu aceasta tocmală ca în tot anul câte cinci căpuşi să-i dea. Aşijderea cătră acestea îi fagaduiră, precum socotitoriu îl vor pune, ca câte căcăredze Cămila dinafară de grajd ar lepăda, el a le cheltui şi pre la gândacii carii din mistuiri ca acestea hrana le ieste, a le împărți voinic să fie

(că lăcomiia de la aur până la gunoiu, şi de la diamant până la steclă să întinde). La jiganiia aceasta, Râsul, de socotit ieste că toată pistriciunea pe supt pântece i să ascunde, adecă la loc ce nu să aşe vede, iară amintrilea pe spinare, tot un păr să arată a avea. Adecă în față prost şi drept, dară multe picături de vicleşuguri îi stau peste mață (că toate carile să văd de pe chip şi de pe floare să giudecă, iară gândul a ascunsului inimii nici chip, nici floare are, de pre carea de bun sau de rău, de frumos sau de grozav să să cunoască, fără numai când icoana în cuvinte sau în lucruri îşi tipăreşte). Iară alalți frați acestora întracesta chip să aşădzară, că Veveriții i-au giuruit un sac de nuci şi un hărariu plin de hămeiu cu fag amestecat. Aşijderea coada, carea în vremile ce stăpâniia Vidra îi tăiasă, precum la loc îi vor pune-o dzicea. Căriia darul acesta prea mult şi mare i să păru, de vreme ce nucile şi fagul spre sprijineala vieții, iară coada spre răscumpărarea cinstei şi a podoabei îi era, mai vârtos că toată fala şi pofala Veveriții în coada cea lungă ce purta stăruia, carea nu ca alalte jigănii înapoi, ce, de mare mândrie, peste cap ridicată o ținea (că unde lipsăsc crierii din cap, acolo covârşeşte coada peste cap) şi (cine vredniciia capului nu pricepe, acela lungimea codzii la mare cinste ține). Pre aceasta, dară, într-acesta chip coada în loc de cap puindu-i, amăgulind-o, o aşădzară. Iară Hameleonului toate feliurile de văpsele şi de flori precum în samă îi vor da şi în toate deplină pozvoleniie să aibă îi giuruiră. Al căruia fire de-a pururea fața a-şi schimba fiind şi dintr-o văpsală într-alta a să preobrăji mare vrednicie țiind, socoti că dar aşeşi peste măsura lui i să giurui şi toată împărăția într-îmbe monarhiile să fie câştigat i să păru (că plinirea poftei cât de mici peste toate hotarăle a toate monarhiile precum să fie covârşit i să pare).

Cătră aceste mai adaosără pre Guziul Orb, carile cu frâmsețea fetii sale, Helgii, în dragostea a multor jiganii întrasă şi a multo ra minți de frumsețea ei să nebunisă (că nu mai mult tăriia vinului în cap decât chipul frumosului în inimă loveşte). Cu carea şi părintele său, Guziul, macar că din fire orb şi slut era, însă fietecarile ce-l timpina cu toată lumina privelii îl îndămâna, şi de-şi feriia mâna de sărutat, la picioare-i cădea şi i să închina (că cine iubeşte din suflet pre cel din cămară mare fericire simpte a-i zdvori afară la scară). Cu acesta chip, cine mâna cea scurtă a Guziului a săruta să învredniciia, precum pre singură Helgea să fie îmbrățășind socotiia, şi cine lipicioase şi urduroase melciurile lui a pipăi să norociia precum roa trandafirilor, carii pre obrazul Helgii să deşchidea, să fie scuturând şi iscusită mirosala lor să fie mirosind i să părea (că precum simțirea în lucrurile ce-s de simțit lucreadză, aşe pomenirea în fantazie tipărită şi zugrăvită ale sale pătrundzătoare sloboade radze). De poamă dară ca aceasta, macar că mulți dinți să ascuțise şi multe măsele să o muşce să gătise, însă, precum să dzice cuvântul (că norocul nu împarte cu obrocul, ce unora varsă, iar altora nici pică), aşijderea (altora arată şi nu dă, iar altora, preste toată ştiința şi nedejdea lor nespuind şi neivind, preste măsură le dă). În care chip, şi cu gingaş trupul şi mângâios statul Helgii au lucrat, de vreme ce vârstnicii şi cei din neamul ei nu numai cu mânule întinse, cu brațele deşchise şi cu minție uluite o aştepta şi o poftiia, ce încă şi cu sufletele topite şi inimile arse cui va cădea acea norocire şi cui să va tâmpla acea fericire, dzua şi noaptea cu gândul mai rău şi mai cumplit decât cu trupul să pedepsiia şi să chinuiia (că chinul trupului carnea domoleşte, iară pedeapsa sufletului, oasele topind, inima răneşte), şi acmu-acmu, din dzi în dzi şi din

ceas în ceas, fietecarile norocul cu jele chemându-şi, şi de s-ar cumva altuia, iară nu şie, tâmpla, sabii, cuțite şi tot feliul de otrăvi cumplite, de nu celuia ce au luat norocul, şie celuia ce au rămas cu focul gătiia. Toți ibovnicii şi patimaşii dragostii Helgii într-acesta chip în toate suflările şi răzsuflările lor, ca finicii în focul lor murind şi iarăşi înviind, norocul tot precum au ştiut ş-au giucat giocul (căci toți cereştii durerile pemintenilor simpt şi să milostivăsc, numai norocul, dacă-şi întoarce fața, nici a jeli ştie, nici a să milostivi poate), şi precum câteodată frica vulturului pre iepure după broască mărită, aşe voia norocului pre Helge după Cămilă au măritat.

O, Doamne şi toți cereştii, lucru ca acesta cum şi în ce chip a-l suferi ați putut? Unde ieste cumpăna ceriului cu carea trageți şi aşedzați fundul pământului? O, dreptate sfântă, pune-ți îndreptariul şi vedzi strâmbe şi cârjobe lucrurile norocului, ghibul, gâtul, flocos pieptul, botioase genunchele, cătălige picioarele, dințoasă fălcile, ciute urechile, puchinoşi ochii, suciți muşchii, întinse vinele, lăboase copitele Cămilei, cu suleget trupul, cu albă pielița, cu negri şi mângâioşi ochii, cu supțiri degețelele, cu roşioare unghişoarele, cu molceluşe vinişoarele, cu iscusit mijlocelul şi cu rătungior grămăgiorul Helgii, ce potrivire, ce asămănare şi ce alăturare are? O, noroc orb şi surd, o, tiran nemilostiv şi păgân fără lege, o, giudeț strâmb şi fățarnic, pravilă strâmbă şi fără canoane! Ascultați, morților şi priviți, viilor: Cămila cu Helge să împreună, filul şi şoarecele să cunună şi dealul cu valea să iau de mână. Ce ureche au audzit, ce ochiu au vădzut sau ce gură din veci lucru ca acesta au povestit? (Tacă, dară, pripitorile unde cântă ursitorile, că nici neam cu neam, nici chip cu chip, nici feliu cu feliu a potrivi caută, ce numai ce va face şi lucreadză ce-i place). Norocul, dară, într-

acesta chip pre Helge după Cămilă aşedzind, ţinţarii cu fluiere, grierii cu surle, albinele cu cimpoi cântec de nuntă cântând, muşiţele în aer şi furnicile pre pământ mari şi lungi danţuri râdicară, iară broaştele toate împreună cu broatecii din gură cîntec ca acesta în verşuri tocmit cânta :
A Cămilii dară şi a Helgii împreunare, preste socoteala a toată lumea, într-acesta chip isprăvindu-să şi mai denainte acele cinci jigănii către tot neamul, precum s-au dzis, viclene şi vândzătoare arătându-să, cuvântul cu mare giurământuri şi legământuri către zburătoare îşi dederă, aşe ca precum voia le va fi să învoiască şi precum pofta le va pofti să poftească. Acestea dară într-acesta chip în sine şi cu sine cu mari vicleşuguri alcătuind, prin rost de bun ritor, precum către alţii a le arăta, aşe inimile prostimei a îndupleca socotiră (căci la materiile groase focul, iară la inimile proaste limba bine vorovitoare mult poate). Şi aşe ritorisind Papagaia, cuvântul la obşte într-acesta chip împrăştiară.
„Vestit şi tuturor ştiut cuvânt ieste, o, priietinilor, (că învoinţa sufletelor şi unirea inimilor lucrurile din mici, mari le creşte. Iară neînvoinţa şi neunirea lor, din cât de mari, mici şi cât de curând le răzsipeşte) (că precum o sănătate în multe mădulare a trupului, aşe o omenie şi o unire în multe năroade ieste, carile un stătătoriu şi stăruitoriu a politiii stat fac). Împotrivă aceasta a să înţelege poate, adecă (că precum o boală şi o fierbinteală cât de puţin în trup sau o durere cât de mică într-un mădulariu tot trupul spre neaşedzare şi pătimire aduce, aşe neunire în politie şi neînvoinţa în cetate, ciuma şi lângoarea cea mai rea şi troahna cea mai lipicioasă ieste). (Căruia lucru, cea mai de pre urmă a tot statul răzsipă şi a tot sfatul cea de năpraznă prăpădenie ieste).
Aşedară, începutul voroavii apucând, macar că dintr-al

mieu rost, însă dintr-înemile a toată frățasca adunare dzic. Adunarea aceasta, o, cinstiților dintr-îmbe părțile adunați frați, adunarea aceasta, dzic, slăvită şi minunată a prea linilor şi înălțaților noştri monarhi ieste, şi de pre titlul ce ş-au pus, chiar şi aievea să cunoaşte, că precum adunarea a atâtea cinstite chipuri la un loc s-au adunat, aşe sufletele şi inimile a să întroloca şi a să împreuna, dreapta socoteală şi pravila adeverinții la un sfat, la un stat, la o învoință, la o priință, la o iuboste şi la o dragoste a le încleşta şi a le înnoda va, pofteşte şi să nevoieşte (căci tot adevărul lucrul chiar şi hiriş pofteşte, şi toată începătura cu cale spre lucrul şi sfârşitul lucrului bun călătoreşte). De care lucru, între muritori de ieste vreo simțire peste simțire şi vreun lucru firesc peste fire, şi eu mai proroc a mă face şi cele în urmă viitoare mai înainte a le povesti şi până a nu fi, a le vesti mai voi îndrăzni (că ce ieste adulmăcarea minții sau carea ieste icoana înțelepciunii, fără numai celea ce ochiul trupului cu ochiul sufletului să li vadză şi în cele cu prepus viitoare fără prepus în bine şi în rău următoare iscusit şi frumos să le aleagă). A proroci dară voi îndrăzni, dzic (de vreme ce din răsărite dzua şi de pre începute fapta să cunoaşte), în care chip şi numirea adunării aceştiia în curândă vreme supt unirea a toată inima şi învoința a tot sufletul a videa şi după nume lucrul şi sfârşitul a ieşi şi a să plini fără prepus nedejduiesc, de vreme ce inimile curate a marilor împărați spre cea adevărată lineşte şi curată dragoste stăruiesc şi spre folosul a toată obştea tare şi nepărăsit să nevoesc. Aşijderea preaînțelepții, buni chivernisitorii şi credincioşi deregătorii, împreună cu cei ai lor de frunte sfetnici, în dreapta socoteală şi buna chivernisală, câtu-i negrul bobului macară cevaşi a sminti, peste socoteala omenească ieste (că mai cu nevoie ieste o sută de copoi iepurile din

pâlcul spinilor a scoate decât a trii înțelepți sfatul cel mai de folos a afla). Şi aşe, bune semne de bună nedejde să arată ca nici lucrul început fără socoteală, nici prorociia mea la sminteală să iasă. Ce cu bună samă dzilele de fier în veacul de aur vor să să primineascâ şi toată calea grundzăroasă şi ciulinoasă în netedă şi bătută să să istovască. În carea (pentru cele tâmplătoare vorovăsc), de s-ar şi cumva într-un chip prea repede şi preste înțelepțeasca socoteală tâmpla ca vreo pietruță de scandală de la cineva într-însă să să arunce, însă darea într-o parte-i şi urnirea-i şi aşeşi de tot râdicarea-i, precum prea pre lesne ar fi, a-şi propune cine va putea? (Că mai pre lesne ieste cuiva în câteva ceasuri suflarea şi răzsuflarea a-şi popri decât sufletul înțelept, cunoscând adevărul şi de dânsul a nu să lipi) şi aşe, piciorul cât de dropicos şi pasul cât de tremuros în ceva a să zăticni şi a să poticni nu va avea. Pentru care lucru, dintr-îmbe părțile cu toții şi cu totul să ne apucăm trebuie, ca celora ce din multe strune o cântare, sau din multe organe o harmonie într-o simfonie fac asămănându-ne, ce mai de folos, ce mai de laudă şi ce mai cu cuviință ar fi să începem, să facem şi să isprăvim, ca într-acesta chip toată răceala, carea înghețare aduce, şi toată fierbinteala, carea dogoreală şi pârjol în tot trupul politiii noastre pricineşte, în stâmpărarea şi temperamentul cel de sănătate şi de viață izvorâtoriu ieste aşedzind, priietinilor megieşi nesăvârşită de laudă materiie să dăm. Iară nepriietinilor pre budze în veci de nedespecetluit pecete să pecetluim (că din fire cele supt lună aşe s-au orânduit, ca unele după altele să urmedze, şi când unele mor, altele să învie şi simbathiia şi antipathiia dintr-însele să nu lipsască). Deci dară, cinstiți ascultători, cine mai cu de-adins cea următoare fericire mai denainte într-un chip a simți ar pofti şi cine cel nespus a toată obştea

folos cu ochiul sufletului a-l privi ar ispiti, pre unul ca acela poftescu-l ca şepelevii mele limbi puțintică îngăduitoare voie şi ascultătoare ureche să plece, pre carile în scurt (de vreme ce a ceasului strâmtoare laconeşte a ritorisi mă învață) a-l umbri şi în strâmt hotar a-l perigrapsi mă voi nevoi."
Toți ascultătorii, precum cu dragă inimă şi deşchisă ureche vor asculta dacă dzisără, şi precum că cu tot sufletul de dulce izvorul carile din limba Papagaii izvoreşte, însătați sint, dacă mărturisiră, Papagaia, cu toată vârtutea cuvântului, himera, sau, precum s-ar putea dzice, ciuda nevădzută, neaudzită cu voroava în fire a băga începu (că nu mai slobodă ieste limba atheistului spre blăstăm decât tropurile ritorului spre hula sau lauda aninată) (şi de celea ce singură firea scărândăvindu-să fuge, acelea vorovaciul îndrăzneț preste fire le urcă).
Papagaia dară, într-acesta chip, după ce proimiul voroavei sale sfârşi, de umbrirea a fiitoriului acelor doaă monarhii stat să apucă, dzicând: „Aceste doaă vestite şi nebiruite monarhii, o, iubiții miei ascultători, precum fietecarile din sine, late în hotare, bogate în comoare, dese în oraşe, tecsite în sate, nenumărate în supuşi şi cea mai de pre urmă, cu un cuvânt să cuprind, din toate părțile întărite şi în slava cinstii lor îndestulite să fie nu numai celor de duh purtătoare, ce aşeşi şi celor pre pântece şi târâitoare ştiut şi încă prea ştiut ieste (că lucrurile mari şi cei ce nu le ştiu le ştiu, iar lucrurile mici şi cei ce le ştiu nu le ştiu). De care lucru, aievea ieste că orice mai mult sau mai preste hotare a pofti s-ar videa, nu pentru a lor lipsă (căci plinirea nu pofteşte clătire, ce odihnă), ce pentru a supuşilor săi adoagere şi odihnă vor şi poftesc, şi până într-atâta (pre cât singuri marturi privitori îmi sinteți) silesc şi să nevoiesc, şi aceasta pentru ce şi cu ce? Pentru unirea a toată inima şi

cu învoința a doi monarhi, a cărora voie mai mult decât porunca şi porunca mai mult decât fapta de credzut şi de ascultat ieste. Voia aceasta a lor, spre ce săvârşit? Spre alcătuirea a doaă firi într-una. Dară acesta în ce chip? (Căci doaă firi a să uni, lucru peste lucru şi putință peste putință ieste). În chipul puterii sufleteşti, carea în câteva inimi într-un chip şi într-o măsură a lucra poate. Adecă cu buna a sufletului priință, doa trupuri, ca într-un suflet a îmbla şi a să învoi să poată (că ce ieste prieteşugul? A învoi deopotrivă. Şi ce ieste priietinul? A nu deosebi în suflet). Cu acest felu dară de duhnicească putere, Vulturul Leu şi Leul Vultur, duhul Vulturului în Leu şi al Leului în Vultur, fără de nici o deosăbire, cele dinafară mădulare, precum întru adevăr împărăteşte le vor ocârmui şi fără greşi cu dânsele monarhiceşte să vor sluji, cine-i atâta beteag de minte carile să nu cunoască? Duhuri dară ca acestea, carile ceriul de ar avea poartă şi iadul uşe, precum şi acolo să pătrundză fără prepus sint. Duhuri dară ca acestea, iarăşi dzic, atâta de supțiri şi puternice, trupuri atâta de iuți şi de vârtoasă, fără de nice o siială împotrivnică unind şi fără de nici o prepunere de pacoste împreunând, au nu tot lucrul, peste toată puterea, a putea vor putea? (Că unde Leul vultureşte şi Vulturul leuieşte, prepelița ce va iepuri şi iepurile ce va prepeliți?) Vulturul de sus şi deasupra privind, Leul din dos şi din față adulmăcând, ce nepriietin asupră viind, sau ce vrăjmaşi macar la fântânele Nilului fugând a nu să simți şi a să mistui va putea? (Că a putincioşilor mâna lungă şi ochiul neoprit ieste). Adulmăcarea unuia cu iute viderea altuia însoțindu-să şi în toată calea tovărăşindu-să, din nuări furnica împoncişării pre pământ şi de la Asiia: lighioaia dodeielii la Evropa să va videa şi să va adulmăca, pre nebiruite spetele Leului, neostenite aripile Vulturului

răsărind, cestea pre tot fugaşul cât de repede în clipala ochiului vor agiunge, celea pre tot împotrivă stătătoriul vor birui şi vor înfrânge. Cesta cu cel decât diamantul mai vârtos piept, cela cei decât bricile mai ascuțiți pintini tot zidiul vrăjmăşiii şi toată mreajea vicleniii ca pravul voi spulbăra şi ca pândza paingului vor dispica. Cine dară în lume, o, priietinilor, atâta de scămos la minte şi strămțos la cuvinte să va afla, carile să socotească sau să grăiască că cel împotrivă de supt brațul Leului va putea scăpa, sau cel supt aripile Vulturului aciuat că în primejdie va întra? Sau cine lucrul, mai aievea decât radzele soarelui cunoscut nu va cunoaşte? Ca pre cel din paza lor cineva a-l bântui, sau pe cel dimpotriva lor a nu-l birui va putea? (Că focul din apă şi dzua din noapte şi orbii o pot alege). Aceştea dară, într-acesta chip unindu-să şi alcătuindu-să, cinstea, slava, biruința şi odihna, carea a tot nărodul fără prepus următoare ieste, cei din cuiburele încă cu fulgi puişori şi cei încă supt țițele maică-sa, sugătorii a giudeca vor putea. Şi statul cel mai fericit decât toată fericirea precum ca râul să va pogorî şi ca pohoiul va năbuşi şi cele în lume nesimțitoare a simți şi a să pricepe vor pricepe, că toată cinstea numelui de obşte şi toată a tot de răuvoitoriul şi de vicleşug gânditoriul biruință fără îndo ință şi supunere fără prepunere urmadză.
(Că mai mult în prepus a să avea cele pentru lesnirea nesocotite, decât cele cât de grele de la înțelepți cumpănite trebuie). În scurt, dară, a fericitului aceluia stat, iată, pre cât în slabă putința mea au fost, l-am arătat şi precum să dzice dzicătoarea, de pre unghe leul să poate cunoaşte. Deci oricine ar fi acela carile aceii nepovestite fericiri părtaş a fi ar pofti, întâi trebuie ca nu numai a trupului, ce şi a sufletului mâni totdeodată să întindză şi nu numai cu ale

trupului picioare, ce şi cu ale sufletului aripi să alerge şi să zboare (că amintrilea, lenişilor osteninţa şi pizmătarilor lipsa şi căinţa va rămânea). Acestea, dară, de la toată dihaniia aşe într-acesta chip înţelegându-să, la ascultare cuvântului şi scuturarea lucrului cea mai de pre urmă să vinim, carea tot mijlocul cel spre lesnire şi tot modul cel spre fericita săvârşire aduce (că toată călătoriia muritorilor în cel de apoi săvârşit sau să fericeşte, sau să blăstămăţeşte). Neamul cel fără neam şi chipul cel fără chip, adecă jigăniuţa sau păsăriţa cea cu prepus, iubitoriul nopţii, fugătoriul dzilei, vădzătoriul întunerecului şi orbul luminii, adecă Liliacul, precum în fericit pământul şi mănoasă brazda adunării aceştiia nu puţină zizanie să fie sămănat aievea ieste. Vidra nu cu picătura, ce cu vadra în vasul înţelepciunii veninul nebunii şi-au vărsat. Aşijderea Struţul, macar că peste voia şi ştiinţa sa, însă nu mică stincă a scandalului la tot pasul căii aceştiia au aruncat şi toată greuimea lucrului la mijloc a vini au pricinit. Carile, toate de nu s-ar fi tâmplat, fericire şi lucru foarte minunat ar fi fost. Dar, de vreme ce s-au tâmplat, altă nu încape fără numai leacul le ieste de aflat (căci lucrul ce întâi la lumină n-au fost, Dumnădzău, din ne a fi, la a fi îl aduce, iară lucrul ce o dată la fiinţă au ieşit, la nefiinţă nici Dumnădzău nu-l poate aduce). Leacul dară acestor mai sus pomenite boale şi lineştea acestor clătite răscoale, pre cât din duhul obştii fâicava mea voroavă va putea a-l arăta, nu să va lenevi. „„De duhurile vărsatelor veninuri toţi ne-am ameţit, dacă strigară, şi toţi antidotul toapsăcului precum să-l arete pre Papagaie dacă rugară. Papagaia într-acesta chip începu: „Puţintele sint, o, priietinii miei, recetele ştiinţei mele şi mici şi strâmpte chichiţele ierbilor doftoriii mele (căci doftorul bun ştiinţa în cap, iar ierbile în câmp le are, şi unde chichiţele văruite şi pilulele

şicuite sint, acolo bolnavul să amăgeşte, iară nu să tămăduieşte). Din carile ce voi avea împreună cu dânsele şi inima, şi sufletul înainte-vă a vărsa nu mă voi tăgădui (că pre cât ieste de lăudat doftoriia bună la boală, pre atâta ieste încă mai de lăudat aşedzământul la răscoală). Pre cât dară ieste pentru bileala în cerneală şi cerneala în bileală, adecă pentru vădzitoriul în întunerec şi orbăcăitoriul în lumină, Liliacul, după a mea proastă socoteală aşedzimântul pre lesne îi ieste (căci pravul casii după măturat de să şi rădică şi în radzele soarelui gioacă, însă nici radzele soarelui a nu lovi opreşte, nici paşii celui ce prin case îmblă contineşte). În care chip şi a Liliacului gâlceavă, precum din nemică s-au scornit, aşe şi scornită nemică ieste, şi până în cea mai de pre urmă şi tulburat de ar rămânea, precum a tot statul vreo tulburare ca aceia a aduce vrednic să nu fie putem socoti. Vidra iată că din catalogul jiganiilor, cu sfatul a tot statul, s-au ras. Carea acmu în lucru, precum să vede, vreo toartă să apuce sau vreo bucată să mai îmbuce nu are, ce numai în cuvânt, pre cât au putut, şi mănuntăile a-şi vărsa s-au opintit, şi tot feliul de farmăcul descântătoriu prin urechile tuturor au stropit. Însă precum până acmu în ceva n-au procopsit, aşe şi de acmu înainte vreo rămăşiță de venin de-i va fi mai rămas, adevărații doftori pre lesne îl vor răzsipi şi înțelepții deregători pre iuşor tot lucrul, precum să cade, îi vor tocmi. De care lucru, despre aceasta parte mai multă grijă a purta nici folos ieste, nici să cade. (Că unde grijea ieste la măsură, megalopsihiia o cârmuieşte, iar unde grijea trece peste măsură, acolo micropsihiia a mai chivernisi părăseşte). Acestea, dară, aşe precum şi sint cunoscându-să, tot săvârşitul lucrului şi toată fericirea săvârşitului într-aceasta rămâne ca şi hotărârea Struțului să să aleagă, pentru ca toți

ce ieste şi ce pofteşte a fi să înţăleagă, şi aşe, toată clătirea la aşedzare, toată ostenința la odihnă şi toată începătura la cel dorit să vie săvârşit. De care lucru, întâiaş dată tuturor a şti să cade că, precum încă de demult neclătit siloghizmul Corbului prin învoința şi porunca a marelui împărat, a Vulturului, s-au răzsunat, aşe şi acmu toată adunarea monarhiii zburătoarelor va, pofteşte şi porunceşte ca Strutocamilii mai mari aripi şi mai lungi pene să i să dea. Şi ce mai mult? Cămila zburătoare şi Struțul fătătoare să să facă, pravila voii împărăteşti porunceşte (că toată voia slobodă într-acesta radzimă ca, precum celor peminteşti, aşe celor cereşti pravile împotrivă să margă). Ca cu acesta mijloc Cămila călătoare în monarhiia celor zburătoare să între şi iarăşi despre partea monarhii dobitoacelor orice cu cale şi cu cuviință a fi ar socoti, din mădularile sale pre Cămilă să împodobască, căruia lucru toată monarhiia pasirilor voitoare ieste. Şi aşe, nici hereghiia dinceput să-şi piardză, nici precum împărații orice poftesc că nu pot face să să vadză (că cei putincioşi nu mai puțin cu părerea altora decât cu puterea lor fac ce fac). Şi hotărârea numelui ştiindu-să, într-îmbe părțile titulul cinstei şi locul slavii numelui a-şi dobândi să poată, şi într-acesta chip, cea deplină omonie, într-îmbe monarhiile plinindu-să, să să săvârşască."
Acestea din tot duhul dacă larg şi lat ritorisi Papagaia toate cetele zburătoarelor: „Facă-să, facă-să, plinească-să, plinească-să!" strigară, atâta cât chiotele a atâtea gloate deodată slobodzite să părea că ieste huietul a mari puhoaie după ploaie, din dealuri în văi răpedzite. Unii, de fericirea ce li să părea că acmu au şi dobândit-o, cu glasuri de bucurie să desfăta, alții cu cântece şi cu viersuri îzbânda, ca cum în sin şi dobânda în palmă ar avea, în ceriuri rădica. Iară alții minunată voroava Papagaiei şi decât miierea şi zăharul mai

dulci cuvintele ei şi decât toată unsoarea mai pătrundzitoare şi mai muietoare sentenţiile ei ni cu gura mărturisiia, ni cu mânule şi cu capul chipuri şi semne de mirare şi de minunare unul cătră altul în divuri, în chipuri arăta (că de multe ori bucuriia mare glasul astupă, şi ciuda peste măsură mintea răzsipă). Unii, ca cum încă mai denainte de mângâioase voroavele ei spre somn furaţi şi în chiteala socotelelor afundaţi ar fi fost, ca de somn sau de vin ameţiţi ar fi fost, spre ce întâi să înceapă şi ce mai înainte din cele multe audzite să pomenească şi din pomenire în cuvinte să alcătuiască, ca uluiţii sta şi ca somnoroşii, ni pe frunte, ni pe piept să scărpina (că voroava dulce şi ales plăcută inimii bucurie, iară ochilor dormitare pricineşte). Comedie ca aceasta şi buiguire într-acesta chip din gura Papagaii în minţile tuturor dihaniilor răvărsindu-să, ca cum şi cu trupurile şi cu sufletele amurţiţi şi amuţiţii ar fi fost, prin câtăva vreme între dânsele mare tăcere să făcu, şi una într-ochii alţiia ascuţit şi neclătit căutând, ce ar fi mai de vorovit şi ce ar fi mai de pomenit, ca cum a să domiri n-ar putea, ce una pre altă să înceapă, ca ce din ros tul ei ar audzi şi ea aceia să grăiască, sta cu gura căscată (că strigarea a gloate multe din răzsunarea a părenţilor deşerţi nu multă deosebire are, şi precum părenţii acelaşi glas întorc, aşe în gloata ascultătoare unul cuvântul altuia poartă).
În cea de pre urmă Cioara, după ce câtva ca înecaţii în gât clăncăi şi ca cum sau de duh îndesită, sau de năcaz dosedită ar fi fost, mult în grumadzi râgâi, în glasul firii sale să slobodzi şi „car, car, car” de trii ori poftori. Toate cetele pasirilor, spre bine glasul poftorind, „macar, macar, macar”, după cazaniia Papagaii, şi lucrul şi cuvântul de s-ar sfârşi dzicea. Din jiganii unele (pentru carile precum lăcomiii să fie fost vândute mai sus s-au pomenit), ca cum le-ar fi vinit a

căsca şi princet, ca nu toți să audză, glasul Cioarăi adeveriia. Alalte jigănii toate, cu multă şi adâncă tăcere, ca cum celor mai de frunte următoare ar fi, să arătară (că tăcerea prea adâncă sau din pizmă iese, sau din neştiință). Ce tăcere ca aceasta celor mai de gios era din sială, iară celor mai de frunte era într-adins mărturisală. Căci mita maica şi vicleşugul părintele în trupuri de îmblătoare inimi de zburătoare odrăslisă (că precum aurul în focul cât de iute din ce ieste nu să mută, aşe, ori în ce inimă întră, din ce ieste într-alta o strămută). De care lucru jiganiile, „facă-să, facă-să", aievea a striga, ascunsă tragerea firii le ruşina; „nu vom, nu priimim" şi de mare strâmbătate a să văiera, înghițita mâzdă şi îmbunare de inimă le mânca.
Iar dintre pasiri, Brehnacea, carea de multe ori partea adevărului a ținea să videa, cătră Cucunoz pre tainä dzisă: „Glasul Cioarăi, gurile linguşitoare şi inimile cele numai înainte, iară nu şi înapoi socotitoare, după a sa poftă, spre bine l-au tâlcuit (căci pofta schizmeşte lesnirea, şi chipul lesnirii spre toată greuimea fără nici o sială purcede). Numai pre cât a mea proastă şi acmu de bătrână buiguitoare socoteală ieste, glasul Cioarăi nu atâta spre „macară", cât spre ocară a tâlcui s-ar putea, şi precum, o, iubite frate, foarte bine ştii că Cioara cu Corbul pentru multe pricini a multe stârvuri puțină dragoste şi priință între sine au. De care lucru aşe cu firea mă amăgesc, că în cea de apoi a adunării aceştiia nu vreo fericire să aşteaptă, pentru carea să dzicem: macară, ce multă nevoie şi becisnicie, pentru carea să ne văietăm, vai, foc şi pară, şi cei ce aşe de pre lesne au tâlcuit, macar, a multora capete să să usuce îmi par (că câtă becisnicie aduce fericirea cea prea aşteptată, atâta nevoie nu face nenorocirea cea cu sufereală purtată). Şi pomeneşte, frate, cuvintele mele, şi odată vii

cunoaşte că Cioara, nu macara, ce ocara au prorocit Cucunozul, precum dinceput calea apucase, nici în stânga, nici în dreapta să abătea, ce de pururea pizma şi mândriia ce ştiia ținea. De care lucru, într-un chip pe Brehnace de blăstămăție şi de micropsihie probozind-o, dzisă: „(A tot lucrul părerea părere naşte, iară ştiința făcliia adevărului ieste): Cioara, săraca, de la mulțime s-au socotit la limbă varvară şi i-au tâlcuit glasul: macară.
Iară tu, frate, împiedicat de bătrânețe şi buiguit de căruntețe fiind, pre prorocul ce nu-i ştii ştiința, locul şi țara, vii să-i încarci asupră-i ocara. Ce mulțimea varvarismos, iară tu solichizmos cu limba Cioarăi faceți. De care lucru, a şti ți să cade că Cioara aceasta de locul său ieste atică, țara Elada, carea în toți anii cuibul în platanul (carile dinaintea capiştii lui Apolon ieste sădit), scoțând, de la preuții lui Apolon, carii de pururea supt umbra copaciului învățiturile cele de taină şi meşterşugul prorociii învață, filosofiia cerească au deprins, din care ştiință, adevărul, începutul şi sfârşitul lucrului precum ieste, mai denainte vadzindu-l şi ca cu mânule pipăindu-l, în limba aticească au strigat: maria Sa, ce va să dzică: fericit ceasul în carile cu gândul s-au zămislit şi cu fapta s-au săvârşit. „ Însă ori mulțimea au varvarizmit, ori Brehnacea au solichizmit, ori Cioara au aticit, ori Cucunozul au băsnuit, a Cioarăi glas pre cât mai mult să tâlcuia, pre atâta mai mult în lavirinthul necunoştinții să încuia, al căruia cheie când să va afla şi a cui mână a o prinde şi cu dânsa lavirinthul a deşchide să va învrednici supt vremile de apoi ieste să aşteptăm.
Lupul, între toate jigăniile pururea mai socotit şi mai grijliv în chitelele sale, sila şi desfrânată voia zburătoarelor aievea vădzind, şi încă acoperit vicleşugul a unor dobitoace dintr-adânc pricepând, toată avuțiia răspunsurilor sale în cea mai

de dedesupt taina tăcerii aşeşi de tot îşi zidi (că cuvântul înțelept pre cât folos aduce urechilor ascultătoare, pre atâta înfocare face inimilor nestătătoare) (şi în vreme ce să ascultă, cântecul sirenilor, iară în vreme ce nu să ascultă, sunetului căldărilor să asamănă). Lupul, dară, de înțelepciune oprit, tăcea.
Iară alalți toți, de nebunie împinşi, mormăind şi răcnind, de iznoavă, „facă-să, facă-sa!" striga. În care vreme Pardosul vărgat şi Râsul cu negru picat, cu alalți ai lor depreună, cel de demult în inimile sale ascuns vicleşug ce avea la iveală şi într-a tuturor privală a-l scoate începură, şi ca cum de urgiia pizmei nebuniți şi buiguiți ar fi fost, fără nici o ruşine: „vârtos ieste siloghizmul Corbului, frumos şi înțelept ieste sfatul Cucunozului, minunată şi înălțată ieste ritorica Papagaii", striga. „De acmu înainte, o omonie, o stăpânire şi o monarhie cunoaştem şi o împărăție ştim. Iară cine într-alt chip sentențiia ar clăti sau a o clăti s-ar ispiti, fier, foc şi cea mai groaznică moarte partea să-i fie „. Aşedară, răutatea vicleşugul zămisli şi nebuniia îl descoperi (că vicleniia, răutatea şi nebuniia surori sint: răutatea începe, vicleşug urmadză, iară nebuniia mai mult îl desfrâneadză, până unde una prinde, alta leagă, iară a triia grumadzii cu lațul îi vâneadză). Cătră acestea, Pardosul răutate peste răutate, vicleşug peste vicleşug şi nebunie peste nebunie a grămădi începu, şi paşii lăcomiii până peste hotarăle simțirii a-şi lăți şi a-şi lărgi adaosă, dzicând: „De vreme ce după neminciunoase budzele Papa gaii toată adunarea adevereşte, cu cale şi cuviință socotesc a fi, ca precum la monarhiia pasirilor după Vultur, Corbul, aşe la monarhiia noastră, după Leu, Strutocamila stepăna cea mai de cinste şi epitropiia a tot neamul să ție, şi după aripile carile Vulturul l-au demânat, capul taurului să i se puie, pentru

ca şi ea între coarne sămnul biruinții şi stema epitropiii să poarte.
Că amintrilea, şi Cămila şi Struțul, undeva vreun mădulariu de apărare şi de luptare precum să n-aibă tuturor ştiut ieste".
Cuvântul Pardosului întări Ursul şi-l adeveri Vulpea (că la voia poftitoare puține cuvinte trebuie îndemnătoare).
Aşijderea, alalți, a vicleşugului părtaşi: „foarte bine, foarte bine", ni din budză mormăia, ni din colți clănțăia. Însă cumpăna, în carea dramul strâmbătății nu încape, şi mâna, carea fietecui după ale sale fapte împarte, a doi dintr-aceştea nu mult răbdă, şi ce pre alalți la vreme lor îi aşteaptă, acestora ceia ce li să cădzu le dede plată.
Căci Ursul, în părerea sa, pentru bişugul mierii ce aştepta, acmu precum că toate prilazurile prisăcilor sare socotiia şi toate ştiubeiele cu miiere fără nici o sială, fărâmă, gândiia, şi aşe din lăcomiia deşartă şi de mândriia înflată, cu vânt de gând şi cu miiere de părere, preste măsură îndopându-să şi înfundându-să, aşijderea acele ticăloasele albine, carile prin faguri de aburi împrăştiiate ramăsese, prin mațele şi ficații Ursului pătrunsără, de unde adevărata înflăciune scornindu-să, supt piielea Ursului izvoară de apă pururea pişțitoare purceasără şi cu această de năprasnă şi mieşeloasă boală, înainte a toate gloatele crăpa.
Vulpea aşijderea, de multă grijea vicleşugului făcut ce purta, întâi în melianholia ipohondriacă, apoi în tusa cu singe mutându-să, de multă vitionire şi boală uscăcioasă, toate vinile i s-au întins şi toate mădularele i s-au zgârcit, atâta cât piielea de oase şi pieptul de spinare i să lipisă. Carea înghițind vicleşugul, preste puține dzile ş-au borât aburul, precum istoria la locul său va arăta (că cine înghite zăharul vicleşugului, acela boreşte toapsăcul sufletului). Acestea

dară şi ce să lucra vădzind şi ce să să mai lucredze a aştepta neputând, deodată şi în grabă socotiră pre Lup (pre carile încă dinceput vicleşugurilor neînsoțitoriu şi răutăților lor nepriimitoriu îl cunoscusă), întâi îl sfătuiră, apoi îndemnară, iară mai pre urmă şi cu capul îi clătinară şi cum mai curând de nu va la strajea bârlogului său merge, cu pedepse groznice şi şi înfricoşări de moarte i să lăudară. Aşe Lupul, vrând-nevrând, şi precum de aceasta poruncă foarte să să fie bucurat arătând, împreună cu Ciacalul la locurile sale să dusără. Iară când din toată adunarea Lupul să despărțiia şi precum de frații, priietinii şi omofilii săi amăgit şi viclenit la arătare cunoscându-să, de grea dosadă carea inima îi înăduşiia şi de vremea carea aşeşi de tot împotrivă i să punea, gemutul, oftatul şi suspinul totdeodată supt un glas alcătuind, încetişor, cum i să părea, şi prea tare, cum altora să audziia, cătră Ciacal gemu, oftă, suspină, răzsuflă şi dzisă: „Blem, frate Ciacal, de vreme ce la strajă ne trimăt, blemați să nu stăm (căci urechea la cuvinte cât de grele ascultătoare învață pre inimă la cât de grele nevoi răbdătoare a fi), căci otrăvile acestea cornul Irodului le va îndulci, iară spurcăciunile acestea, botul Filului le va curăți. Acestea Lupul pietre sămănând, stânci şi munți în urmă răzsăriră, precum mai pre urmă lucrul au arătat.”

Partea a triia

Iară celelalte jigănii, toate carile în cârşma lăcomiii cu păharul răutăţii vinul vicleşugului bea, dacă pre Lup din mijlocul lor lipsind îl vădzură, precum acmu supt fundurile pământului să află, li să părură (că chipul neiubit, de faţă, nu ca ghimpul în picior, ce ca sulița pătrunsă prin măţă stă). Şi aşe, „râdicatu-s-au nuărul de pre faţa soarelui, luatu-s-au negura de pre faţa pământului", cu mari răcnete striga. „Luatu-s-au piiedeca, lipseşte pacostea, nu să vede vrăjmaşul, dusu-s-au pizmaşul", unul cătră altul spuind, ca de un bine prea mare să bucura şi ca de o fericire nespusă să desfăta (că lucrurile lumeşti cu muritorii aşe a să giuca s-au obiciuit, ca cu cât sint mai deşarte, cu atâta să să pară mai desfătate, şi a cărora începături sint prea cu mari dezmierdări, aceloraşi sfârşitul să fie prea cu grele întristări). După acestea, cu toţii împreună cuvânt îşi dederă şi dzi de soroc îşi pusără, pentru ca la începutul Alfii şi sfârşitul Sigmei, la cetatea Deltii (unde apa lui M. şi apa lui A. a cura sfârşesc, şi apa lui T. a cura şi a să mări începe), cum mai curând să să adune, pentru ca acelea capul Cămilii să vindză şi a Boului să cumpere (că mai pre lesne ieste firii la Cămilă coarne să nască decât din inima rea cuvânt sau gând bun să izbucnească). Aşedară, cu toţii, după sorocul dat, la locul însămnat să adunară şi la dzua pusă la cetatea Deltii să împreunară, unde Pardosul pe Cămilă de căpăstru purta şi Râsul după dânsa, cu gândacii prin baligi-i, î-să primbla. Căci la Râşi ca aceştea, căcăraza Cămilii mai de mare preţ ieste decât căstanii la gliganii muntelui Olimpului.

Acolea dară, întâi ca a tuturor inimile mai cu de-adins să ispitească, apoi ca nici unul să nu cumva părtaş vicleşugului a nu fi să lipsască, socotiră, şi câte doi, câte doi, pre numele ceresculuі Vultur şi Taur, pentru ca să

giure în capiştea Epiorchiii adusără. Unde unii de bunăvoie, iară alții de frică şi peste voie supt groznic giurământ a să lega le căută (că precum între frumoşi mai frumoşi şi între grozavi mai grozavi, aşe între drepți mai drepți şi între vicleni mai vicleni să află), adecă precum cu învoința, plăcerea şi alegerea tuturor siloghizmul Corbului, sfatul Cucunozului şi sentența Pardosului să să întărească şi capul Cămilii în cel de bou să să primenească şi în epitropiia Leului să să psifisască. La care lucru, toți frații vicleşugului, ficiorii fărălegii şi părinții atheofoviii: „facă-să facă-să, strigară, toți vom, toți priimim, cu toții aşedzimântul şi cuvântul acesta întărim şi adeverim", din luntru crăpară. Acmu a tuturor voie unindu-să şi toți supt argumentul Corbului supuindu-să, cu toții în toate părțile să împrăştiară şi prin toți munții şi codrii, unde coarne de buăr lepădate ar găsi şi cap de taur aruncat ar nemeri, cu toată nevoința cercară şi nicicum undeva macar nu să aflară. De care lucru, cu toții în mare întristare aflându-să, ce vor mai face şi ce vor mai lucra nu ştiia.

Şi acmu mai-mai toată nedejdea pierdea, de nu ş-ar fi adus aminte Râsul de un hrizmos, pre carile Camilopardalul încă mai denainte îl învățase, dzicându-i :"Eu odânăoară prin pusti ile Ethiopiii în sus pre apa Nilului îmblând şi pentru ca din izvoarăle Nilului cu gura apă să beau în inimă având, după ce peste munții ce să cheamă a Lunii am trecut şi la bălțile unde crocodilii să nasc am sosit, bălțile din giur împregiur cutreieram, pentru ca gârla Nilului (carea în capetele bălților despre apus să varsă) să aflu. La capetele bălților şi în gura gârlii am aflat un 5 oraş preafrumos, cu cetate preafrumoasă.

Oraşul dară şi cetatea lui într-acesta chip era: Bălțile acelea, unde în capete să împreuna şi vărsăturile apii Nilului în sine

priimia, între dânsele de ce înainte mergea, de aceia în laturi să despărțiia şi ostrovul lățiia şi precum să videa ca la 700 de mile în lung şi în lat tot uscatul între bălți cuprindea. Iară pre marginile amânduror bălților cele pe dinafară, din giur împregiur, ca cum cu zid ar fi îngrădite, cu munți şi dealuri goli era încungiurate, aşe cât numai unde bălțile în gârlă să vărsa şi în matca Nilului să răvărsa, munții împreunați nu era, unde ca dintr-un hălăşteu, ca pre stavila morii apa cum mare răpegiune să slobodziia şi apa Nilului spre răsărit a cură răpedziia. Aşedară, despre răsărit bălțile, munții şi locul să avea, iară despre apus, adecă dincotro Nilul viniia şi în capetele bălților îngemănându-să să despărțiia, într-alt chip era. Că pre cât munții acei din stânga şi din dreapta să înălța (că şi a munților înălțime ca la cinci mile să socotiia), pre atâta locul din dos să râdica şi cu vârvurile munților de-a tocma câmpul despre apus în lat şi în lung să întindea, prin mijlocul a căruia apa Nilului, din izvoarăle de unde ieşiia, spre bălțile ce-l sprejiniia lin şi frumos curea. Iară pre şesurile câmpului aceluia, şi pre o parte şi pre altă parte de apă, atâta câmpul cu otavă înverdziia, cât ochilor preste tot, tot o tablă de zmaragd meree a fi să părea, în carile tot chipul de flori din fire răzsărite, ca cum cu mâna în grădină, pre rând şi pre so coteală, ar fi sădite, cuvios să împrăştiia, şi când zepfirul, vântul despre apus, aburiia, tot feliul de bună şi dulce mirosală de pre flori scorniia. Aşe cât nici ochilor la privală, nici nărilor la mirosală sațiu să putea da. Iară pre malurile gârlei tot feliul de pomăt roditoriu şi tot copaciul frundzos şi umbros, de-a rândul, ca cum pre ață de-a dreptul şi unul de altul de departe ca cum cu pirghelul ar fi fost puşi frumos odrăsliia. A cărora umbri, giumătate pre lină apa Nilului, iară giumătate pre mângâioasă fața câmpului să lăsa. Iară

roada pomilor, şi la frumsețe şi la dulceață, nici Asiia au vădzut, nici Evropa au gustat. Căci tot într-acelaşi pom mugurul crăpa, frundza să dezvăliia, floarea să deşchidea, poama lega, creştea, să cocea şi să trecea totdeodată, nici după vremi viptul îmbla, ce în toată vremea toată poama şi coaptă şi necoaptă să afla.
Iară unde apa Nilului de pre şesul ce despre apus viniia şi din vârvurile munților în gârla cea de gios să vărsa, cetatea sta, a căriia nume cei de loc îmi spusără, precum Epithimiia o cheamă. Iară făptura şi îngrăditura cetății era aşe : din marginea malului, unde Nilul ca pre şipot în bălți să vărsa, spre apus, şi pre o parte şi pre altă parte de apă ca la dzece mile zid gros şi vârtos de piatră în patru colțuri cioplită era, carile, după ce de la pământ ca la dzece stânjini să râdica, de ciia stâlpi mari şi groşi de marmure porfiră în sus să înălța.
Fietecare stâlp de cinci stânjeni de înalt şi de 30 de palme în giur împregiur de gros, însă la rădăcină mai groşi era, iară în sus, de ce mergea, mai supțiri şi mai sulegeți era. Iară fietecare stâlp supt rădăcină patru lei de aramă prea frumoasă şi ca aurul de luminoasă avea, şi tuspatru, cu dosurile la un loc împreunându-să, cu capetele, doi spre câmp, iară doi spre apă căuta, deasupra a cărora stâlpul să răzima. Aşijderea în vârvul a fietecărui stâlp, de la un loc şi mai în sus, patru zmei începea a să împleteci şi, după ce ca la trii coți în sus să râdica, capetele îşi despărțiia şi puțintel can în gios le pleca, şi doi spre un stâlpi, iară doi spre alt stâlp ce le era dimpotrivă, căuta. Deci, precum a leilor, aşe a zmeilor făptură atâta de minunată era, cât nu zmei şi lei a fi să părea, ce într-adevăr vii şi cu duh a fi să videa. Iar din cerbicea a patru zmei arc sclipuit de marmure foarte frumos sclevesit în sus să râdica şi, foarte cu mare meşterşug peste

apă întindzându-să, spre stâlpul ce-i era dimpotrivă să lăsa şi în cerbicea iarăşi acelor patru zmei să aşedza. Şi aşe, dintr-un capăt până la alt capăt, un sclip în chipul podului, peste apa Nilului să încheia. Aşijderilea, din capetele stâlpilor zid de marmure în sus să ridica, cât cu înălțimea sclipului să atocma.
Carile pre dinluntru cu var cu prav de cărămidă şi sfărmuşuri de piatră şi de marmure amestecate împlut era şi tot locul înluntru pre ață de-a tocma atocmat era.
Iară din fața pământului, ca la un stat de om, zid cu zimți în giur împregiur încungiura, pentru ca celor dinluntru îmblarea şi primblarea fără primejdie să fie. Tot numărul stâlpilor 730 era, adecă de o parte, 365, şi de altă parte, iarăşi atâția. Iară toată cetatea 24 de mile încungiura, 20 mile amândoaă laturile şi patru mile amândoaă capetele (căci de la un stâlp până la alt stâlp dimpotrivă doaă mile spunea că sint).
Cetatea dară aşe era, iară oraşul şi casele oraşului ce era întrînsa, pre amănuntul, cine poate povesti? Căci făpturile şi urdziturile acelea toată socoteala muritorilor covârşeste (că ce au făcut muritorii, de carea să nu să mire muritorii şi ce n-au făcut muritorii, de carea să să mire muritorii). Ce pre scurt de unele a-ți pomeni nu mă voi lenevi (Camilopardalul dzicea): Dintre doi stâlpi de-a dreptul împotrivă până la ceialalți stâlpi uliță dreaptă şi tot într-o măsură de lată să ducea. Iară la capătul uliții, şi de o parte şi de alta, poartă era, carea să închidea şi să deşchidea. Iară din pragul a fietecare poartă, în gios, scară în chipul theatrului în gios să lăsa şi, de ce să coborâia, la temelie să mai lățiia, carea şi drum la suirea în cetate şi poprele zidiului şi sclipului era. Deci câte arce la sclip, atâtea uliță în cetate, şi câți stâlpi la zid, atâtea porți pe zid şi atâtea

scări pre lingă zid era, deosăbi de patru ulițe, carile de-a dreptul din capăt în capăt mergea. Şi în capete cerdace ghizdave şi frumoasă afară din zid, asupra apii, scoase avea, în carile giudecătorii împărăției pre rând ce avea, într-un cerdac câte 90 de dzile giudețele şi alte trebe a publicăi căuta. Căci împărăției aceia nu monarhie, ce publică ieste şi în 90 de dzile 9 oameni, fietecarile în dzece dzile slujba obştii isprăveşte.
Şi aşe, cineşi după rândul său şi în cerdacul său orânduindu-să, în 730 de dzile rândul plinindu-i-să, iarăşi dinceput rândul apuca.
Ce de acestea lăsându-ne, la cuvântul nostru să ne întoarcem (că perioadele mari în voroavă şi celui ce voroveşte la cuvânt sminteală şi celuia ce povestirea ascultă la audzire şi la pomenire invaluială face) Aşedară, ulițele, porțile şi scările cetății să avea, iară casele ca acum tot într-un părete ar fi fost, nici mai afară de alta ieşiia, nici mai înluntru intra şi aşe, rândul caselor dedesupt era. Iară al doilea rând, cerdacile ca trulele în sus să râdica înalte, cât de gios de-abiia la vârvu sigeata ethiopască a agiunge să poată. Păreții caselor pri dinafară tot de marmure scumpă şi tot feliul de scrisori ieroglificeşti într-însele săpate avea şi toată dihaniia precum vie la păr, aşe săpată cu floarea marmurelui să asămăna, de care lucru, nu cu mâna pe părete săpate, ce vii pre nişte câmpi împrăştiate a fi să părea. Iară pe dinluntru stâlpii cei fără preț, marmurile cele scumpe şi tot meşterşugul lucrului şi făpturii ce avea, cuvântul a le povesti vrednic şi gândul a le formui harnic nu ieste. Acolo chipurile bodzilor vechi să fii vădzut, icoanele a tuturor împăraților să fii privit, unele de aramă şi poleite, altele de argint şi de aur pline vărsate şi vasuri în minunat chip lucrate, supt dânsele alcătuite şi alte lucruri minunate

în mulțime nenumă rate, în frâmsețe neasămănate să videa, carile nu numai a ochiului privală, ce şi a minții socoteală ameţiia şi uluia.
Iară în mijlocul oraşului era o capişte a boadzii Pleonexiii, carea cum era făcută şi în ce meşterşug era zidită de pre atâta vii putea cunoaşte, că toată alaltă a cetății şi a oraşului făptură ca zgura lângă aur şi ca stecla lângă diamant să asămăna. Ce şi pre aceasta în scurt şi pre cât voi putea a ț-o perigrapsi mă voi nevoi. Din fața pământului urdzitura temeliii ca la doi coți de înaltă dintr-o materie de metal vărsată a fi să videa, care metal decât custoriul mai scumpă şi mai grea, iară decât argintul mai ieftină şi mai iuşoară a fi să părea. Lumina capiştii în lung de 30 coți, iar în lat de 24 coți era, iară de înalt până supt poalele cele mai de gios, 55 de arşini să măsura. Deci cât meşterşugul vărsatului temelii ceii de metal şi cât iscusită şi ascuțită mintea vărsătoriului şi tipăritoriului ar fi fost, florile şi frundzele, carile una pe supt alta vârâte, şi lozele una cu alta frumos impleticite, şi şerpii, carii pintre frundze şi pintre loaze să vârâia şi coadele cu zmicelele îşi invătuciia, arăta. Aşijderea, tot feliul de pasiri, de jiganii, de lighioi şi de pasiri peste toate locurile să arăta, unele în pomşori cuiburile îşi făcea, altele, acmu făcute, pe oaă clociia, altele hrană puişorilor îşi aducea, unele muşte prin aer goniia, altele lăcuste prin pajişte prindea, căile puii cloşcii să apuce să slobodziia, stârcii ca prin apă îmblând, piticii şi peştii a prinde chitiia, pajorile şerpii (carii pintre frundzele iederăi să şipuriia) să-i apuce clonțurile îşi vârâia, brehnacea de sus iepurile supt stâncă vârit, când va ieşi, în unghi să-l apuce pândiia, mâța, carea pre şoarece pe supt frundzele din copaci căzdute, precum îmblă simțind ni cu urechea asculta, ni pasul prea cu linişte spre sunet muta, ni cum l-

ar apuca şi cum mai fără veste s-ar răpedzi, cu picioarele cumpănindu-să, să găta, vulpea prin pomi şi prin copăcei găinele şi păsăruicele scociorâia, şi unele acmu vânatul dobândind, cu coada bârzoiată spre bârlogul ţincilor săi, cum putea mai tare, să ducea. Lupul după turma oilor pre piept să târâia, ciobanii, unii, ca de somn adormitând, în cârlige rădzimaţi, alţii, ca de ploaie şi de vânt rece cu glugile peste cap lăsate şi pre un cot la pământ lăsaţi era, iară dulăii, unii în picioare sta şi ca cum de departe mirosul lupului ar adulmăca, alţii pre brânci lăsaţi şi capul pentre picioarele denainte întinzându-şi dormiia şi ca cum în vis lupul în oi ar fi dat părându-li-să, prin somn ca cum ar scânci şi ar brehăi să videa. Iară la alte turme, ca când lupul oaia ar fi apucat, ciobanii chiuia, cu mâna dulăilor lupul arăta, dulăii goniia, lupul cu cârlanul în gură fugiia, alţi ciobani de la alte turme în timpinare îi ieşiia, lupul întraltă parte şuvăia şi ca cum spre o pădure, carea înaintea lui aproape să videa, năzuia. Aşijderea alalte turme de dobitoace sălbatice, cerbii şi buării prin dumbrăvi, caprile prin stânci, ciutele pre şesuri, unele cu viţăluşii după dânşii, altele, acmu aproape de fătat, pântecele de mijloc în gios le trăgea. Iară într-un loc lucru foarte frumos la privală să arăta, unde vânătorii măiestrii spre vânarea fililor punea: întâi o groapă adâncă şi largă săpa, apoi din fundul groapei un gârlici strâmpt, până la faţa pământului, costiş scotea, în gura a căruia gârlici un harbuz punea. După aceia, fietecare vânătoriu, câte o dobă în spate luând, în pădurea cea mare intra, unde filii îmblând să videa. După ce pre furiş în pădure întra şi fietecarile într-un copaciu înalt să urca, apoi, din toate părţile în dobe lovind, pădurea să răzsuna. Filii, de sunetul dobelor spăimântându-să, la marginile pădurii spre câmp ieşiia, unde la gura gârliciului peste harbuz nemeriia.

Vânătorii din copaci, vadzind precum filul la harbuz au nemerit, dobele a bate părăsiia. Filul cu botul harbuzul clătind, harbuzul pre gârlici în gios a să prăvăli purcedea. Filul după harbuz, pentru ca să-l prindză urmând, în groapa cea largă, carea în fundul gârliciului era săpată, întră, şi altă grijă nepurtând, harbuzul să mănânce să nevoieşte. Vânătorii îndată din pădure ieşind, cum mai curând, cu pari şi cu alte zăvoară, carile acolea mai denainte gătate au, gura gârliciului astupă. După aceia, prin câteva dzile pre fil cu foamea domolind, cu lanțuh de grumadzi îl scoate şi unde voia ethiopului ieste, acolo îl duce (că mai tare şi mai vrăjmaşă jiganie decât foamea alta nu ieste). Acestea dară şi altele multe mai ciudate şi mai minunate în temelia capiştii săpate şi vărsate să videa. Iară deasupra temeliii, până supt streşinile cele mai de gios, patru părești din patru marmuri de porfiră încheiați era, adecă fietecare părete dintr-un marmure sta, şi încheietura în colțuri, pe unde, sau cum s-au împreunat, nu ochiul muritoriu, ce aşeşi mai şi cel nemuritoriu, precum n-ar fi putut alege îndrăznesc a dzice. Tot păretele de sus până gios neted şi decât diamantul mai luciu era, atâta cât dzua lumina soarelui ca printr-un preacurat crişţal înluntru pătrundea şi lumina dinluntru cu cea dinafară una să făcea, atâta cât nu mai puțină lumină în capişte decât în aer era. Iară noaptea, pe dinluntru, candile la număr decât numărul mai multe, şi de sus până gios, pre lângă părete frumos orânduite, avea, şi fietecare candilă 5 ocă de aur arăpăsc trăgea, iară înluntru 1 ocă de nard lua (căci în capiştea Pleonexiii undelemnul maslinului nu arde). Carile, după ce ochiul ceriului să închidea şi perdeaoa nopții peste fața pământului să trăgea, toate să aprindea şi deosăbit de lumina carea înluntrul capiştii făcea, prin străluminoşi

păreții ei lumina candilelor pătrundzind, peste toată cetatea, ca soare lumina şi ca luna între alte stele să arăta (căci la toată casa în cetate câte un cerdăcuț de acea materie de marmure să afla), şi aşe, tot oraşul – precum noaptea, aşe dzua – cu strajea luminii să păziia, nici altă strajă sau pază trebuia. Deci până la streşinile cele mai de gios, precum s-au pomenit era. Iară de acolo în sus, despre răzsărit, şepte, şi despre apus aşijderilea şepte înalte şi cu mare meşterşug făcute trule avea.
Trula cea din mijloc drept asupra isimeriii căuta, şi când soarele în zodiia Cumpenii era, cu radzele tocma în trula din mijloc lovind răzsăriia. Aşijderea când apunea, tocma în trula cea din mijloc despre apus lovind apunea. Aşijderea alalte trule fietecarea în dreptul zodiii ceriului din meşterşug era pusă, şi aşe soarele, în ce zodie să afla, în trula a aceii zodii răzsăriia şi în vârful trulii, peste acoperimânt, sămnul zodiii, de aur curat şi cu iscusit meşterşug făcut, pus era. Trulele dară de prinpregiur aşe fiind, în mijlocul lor era o trulă mai înaltă şi mai groasă decât alalte, decât toate. Carea cu acesta meşterşug era facută că cu umbra ei ceasurile în celelalte arăta, ca şi alalte trule după măsura gnomonului era puse. Iar în vârful trulii aceii mari chipul boadzii Pleonexiii în picioare sta, carea cu mâna dreaptă despre polul arctic spre polul antarctic, cu degetul întins, ceasurile arăta. Deci când umbra vârvului degetului în mijlocul trulelor celor mai mici sosiia, după numărul lor ceasurile să înțelegea. Iară denaintea uşii capiştii, o cămară, carea pe şepte stâlpi era ridicată, înainte să întindea şi fietecare stâlp în chipul unii planete era făcut, ca precum numărul planetelor, aşe chipul lor aievea să arete. Iară sclipul cămării carile din vârvurile acelor şepte stâlpi să râdica, giumătate de sfera ceriului închipuia şi din fietecare

stâlp pe supt sclip cu frumos meşterşug cununi de marmure era întoarse, carile drumul a fietecare planetă precum ieste arăta. Alalte zidituri şi lucruri iscusite carile în giurul împregiurul capiştii era, cine le poate povesti?
Eu, dară, aşe (dzicea Camilopardalul), ca cel strein, de toate carile videam peste măsură mirându-mă, şi nu atâta de minunea lucrurilor vădzute mă miram, cât de carea întâi m-oi mira, mă minunam şi de unile, a cărora nici începutul, nici săvârşitul a pricepe puteam, socotiiam, oare în ce chip a le cunoaşte aşi putea şi cine să mi le arete s-ar afla chitiiam. Şi după ce de multă cutreierare şi mai cu de-adins de peste măsură mirare obosit, supt umbra a unor frumoşi şi umbroşi copaci (carii denaintea capiştii sădiți era) ca puțină odihnă tuturor mădularelor să-mi dau, acelea, unde ca cei în agona morții dzăceam, o Lebădă bătrână şi albă lângă mine să apropie şi, dacă bună dzua după obiceiu îmi dede, de unde sint şi ce pre acelea locuri caut mă întrebă. Eu, după ce îi spuş, precum din locurile marginii Ethiopiii sint şi precum pentru ca izvoarăle Nilului să aflu şi din începăturile lui apă să beau, în gând mi-am pus şi cu aceasta pricină pre aceste locuri, îmblu, dacă-i dziş, ea răspunsă: Greu şi aspru lucru, lungă şi primejdioasă cale înainte ț-ai pus, o, priietine. De vreme ce eu, după ce din oul maică-mea am ieşit, până a nu putea zbura, cu răpegiunea apii şi cu vânslirea talpelor câtăva vreme am călătorit, iară după ce penele mi-au crescut şi aripele vrednice de zburat mi s-au făcut, în aer m-am ridicat şi, tot pe deasupra apii zburând, de trii ori soarele învârtijirea ş-au sfârşit, până eu la acesta loc am sosit.
Şi deosăbi de aceasta, la cale ca aceasta, nu talpe, ce pene, nu picioare, ce aripi trebuiesc, căci înălțimea munților, strâmptorile poticilor şi lățimea şi lungimea câmpilor, toate

împotriva firii tale stau. De care lucru, fără cereasca agiutorință (carea spre toate poate), „spre acea cale mai mult înainte a păşi, nu numai lipsa vinelor, ce şi a crierilor a fi, decât toată ivala mai aievea ieste. „ Acestea Camilopardalui de la Lebădă audzind, învățătura din praxin în theorie îşi mută şi calea delungată în odihna mângâiată îşi schimbă. Însă către Lebădă într-acesta chip grăi: „Eu, o, priietină nu atâta ostenința căii, cât ştiința lucrului în samă bag. Ce fiind de față ştiința, de va lipsi ostenința şi mai bine va fi (că toată agonisita lucrului deplin, macară că fără sudori şi durori a fi nu poate, însă când voia voilor şi puterea puterilor cuiva ceva de la sine dăruieşte, nici ostenința trebuieşte, nici lenea să probozeşte). Şi de vreme ce trecutele tale osteninţă bățul agiutorinții slăbiciunilor şi neputințelor mele a fi să văd, cu multă plecăciune te rog ca pentru firea Nilului şi pentru izvoarăle lui şi adaogerea şi scăderea lui, ce mai cu adeverință ai şti, pre cest la pravul talpelor picioarelor tale căzdut neînştiințat să nu laşi (că toată ştiința atuncea de ştiință să dovedeşte, când după adeverință pre altul a înştiința ştie)”. Atuncea Lebăda către Camilopardal dzisă: „Priietine, obiciuit lucru între filosofii noştri ieste ca când cineva pentru Nil voroavă a face ar vrea, întâi în capişte mărgând, jirtfă boadzii locului să facă, apoi, în marginea Nilului coborându-să, pre mâni şi pre obraz cu apa lui să să spele, de ciia, la locul său întorcându-să, ce i-ar fi voroavă să vorovască (că cine de la sine cuvântul începe, cuvântul a sfârşi cu nevoie şi preste voie îi va fi, iară cine de la cuvântul cuvintelor începutul începe, sfârşitul sfârşiturilor la cel poftit şi dorit sfârşit fără prepus îl duce) „. Către carile răspuns (dzice Camilopardalul): „Cu dulce suflet şi cu dragă inimă chipul bodzului a privi şi cu înfrângerea inimii la picioarele lui a mă tăvăli aşi pofti, însă ce vrednică

ieste sărăciia mea jirtfă Pleonexiii a aduce şi în ce chip strâmptă mâna mea largi grumadzii ei a sătura va putea?” Lebăda-mi dzisă: „Pentru aceasta în întristare nu întra, o, priietine (că Pleonixia de la cei bogați tot, iară de la cei săraci pre giumătate ia), şi cine ce i-ar duce, întâi priimeşte, apoi oare ce i-ar mai putea aduce şi cu cuvântul şi cu lucrul ispiteşte”. Eu cătră dânsa dzişi: „Eu peste mine aer, supt mine țărnă, iară în mine nemică ceva lucru de materie nu am, fără numai duhul, carile mă poartă „. Lebăda-mi dzisă: „Dintraceste trii, oricarea mai îndămână şi mai pre lesne îți va fi, cu tine ia şi cum mai curând la capişte să mergem, ca şi eu, de ce am învoit, şi tu, de ce ai poftit, să ne îndestulim”. Eu în mine şi cu mine socotindu-mă precum aerul nu să prinde, sufletul nu să scoate (că pofta fără stâmpărare nu numai trupul, ce şi sufletul giuruieşte şi dăruieşte), în pumni puținteluş lut galbăn luaiu şi cătră Lebădă arătându-l, dzişi: „Iată pominocul jirtfii mele şi, cu acesta împreună, pre tot pre mine spre jirtfă mă dau şi, mai mult nezăbăvind, la capişte să mergem şi, țeremoniile obiciuite plinind, la giuruita noastră să ne întoarcem „. Lebăda îndată cu mine împreună sculându-să, înluntrul capiştii întrăm.

Unde în mijlocul capiştii, boadza Pleonexis într-un scaun de foc şedea, supt a căruia picioare un coptoraş de aramă plin de jăratec aprins a fi să videa. Iară din giur împregiur făclii de tot feliul de materie ardzătoare cu mare pară, vârtos ardea.

La chip veştedă şi gălbăgioasă, ca cei ce în boala împărătească cad a fi să părea, cu sinul deşchis şi cu poale în brâu denainte sumese, ca cum ceva într-însele a pune s-ar găti, sta. Cu ochii închişi şi cu ureche plecată, ca când ce în poale i s-ar pune să nu vadă, iară ce materie ar fi carea s-

ar pune audzind să înțăleaga.
În mâna dreaptă cumpănă ținea, în carea de o parte, în locul dramului, piatra ce-i dzic ahortatos şi anevsplahnos (căci piatra aceia doaă numere are) pusese, iară de altă parte, chipul a toată lumea pus a fi să părea. Insă cumpăna din dreapta la pământ atârna, iară cumpăna din stânga ca pana în aer giuca (că unde nesațiul stăpâneşte, acolo toată lumea decât bobița strugului mai mică ieste). Iară în mâna stângă ținea o leică, a căriia țievie până gios, la picioarele scaunului agiungea şi deasupra cuptoraşului celui de aramă într-o gaură ce avea să sprijieniia. Deci, pre cât socoteala mea agiungea, prin leică printr-aceia toate celea ce să punea trecea şi în cuptoraşul cel de aramă să topiia, de ciia în pară aprindzându-să scaunul în carele boadza şedea să făcea.
Iară dacă mai aproape de chipul boadzei ne apropiem, ca când mai denainte ar fi ştiut şi ca cum din ceas în ceas aşteptând, ne-ar fi păzit, întâi ochii ce avea închişi, decât a puhacii mai mari şi decât a mății mai luminoşi steli. Iară după ce darurile ce purtam bine cunoscu, ca să nu le vadă, ochii închisă.
Iară când în cumpănă le vom arunca, pentru ca să audză, urechea pusă. Deci eu lutul cel galbăn în cumpănă aruncând, preotul carile pururea boadzii slujiia (a căruia nume bine nu țiiu minte, dară, pre cât mi să pare, Filohrisos îl chema) îndată din cumpănă lutul luă şi în leica ce ținea în mâna stângă îl aruncă, carile îndată ca ceara să topi şi ca undelemnul în cuptoraş şi în para scaunului să amistui. Că pre cât puteam cunoaşte, supt fundul coptoraşului gura Tartarului era, şi din fundurile pământului focul nestins în fundul coptoraşului loviia, de unde atâta putere de fierbinteală şi de văpaie ca pre o cahlă izbucniia. Carea nu

numai lutul galbăn, ce şi cărămida roşie ar fi amistuit (că focul din cuptoriul Pleonexiii nu ceința, ce câtința materiii cearcă ; aşijderea, nu de mulțime să oțăreşte, ce de cel ce ar rămânea jelind să gălbeneşte). După aceia preotul Filohrisos mă întrebă ce mi-ar fi pofta şi cu ce gând am adus jirtfa. Eu, dacă-i spuşi precum la fântânele Nilului să agiung mă nevoiesc, el de mi-au mai rămas ceva lut, de carile întâi jirtfă am făcut, mă întrebă. Eu dzişi că la mine nu am, ce, de-i va fi voia, un cescuț să mărg dă aduc. El, „nu sta, îmi dzisă, şi cum mai curând aleargă şi cât mai mult vii putea, adu". Eu, cu multă grabă din capişte ieşind, la locul ce ştiiam mă dusăiu şi, după ce buzunarile, sinul şi poalele îmi împluiu, iarăşi la capişte cum mai de sirg mă întorseiu (căci şi aceasta fire Pleonexia are, ca cei ce vor să-i jirtfască, cât de mult şi cât de curând jirtfa a săvârşi să sileascâ. Şi dacă lutul în cumpănă pusăiu, întâi, oarece, cumpănă a să clăti să videa, apoi piatra ahortasiii clătirea oarecum simțind, ca cum nu cu greuimea, ce cu răpegiunea în gios să slobodzi şi toată greuimea lutului la pământ atârnă. Preotul Hrisofilos îmi dzisă: „Priietine, scutură-ți poalele, sinul şi buzunarele, ca rămăşița pravului ce va fi rămas asupră-ți să nu rămâie (că orice în capiştea Pleonexii întră, iarăşi afară a scoate preste firea boadzii ieste), şi în ceva scârbindu-să, şi jirtfa şi osteninţa în zădar poate să-ți iasă". Iară după ce, după cuvântul lui Filohrisos făcuiu (căci atâta de tare peste tot mă scuturaiu, cât nu numai pravul ce ar fi aținat rămas, ce încă şi stramțele de pre mine împreună cu pravul cădea), din fundurile capiştii un glas supțire ca de coruiu, piuind-grăind, la urechi îmi vini. Iară preotul Filohrisos dzisă: O, de trii ori fericit, priietine, că hrismos minunat ca acesta prea puțini au ascultat şi în fericire ca aceasta mai nime n-au întrat." Eu, cu multă plecăciune, dacă pre Filohrisos pentru

ca hrismosul să-mi arete rugai, el dzisă: „Hrismosul ieste acesta: Într-acesta chip hrismosul dacă luaiu, împreună cu Lebăda, de pre poarta carea împotriva capiştii era, la marginea Nilului ne coborâm şi după învățătura Lebedii, dacă pre mâni şi pre obraz mă spălaiu şi alalte obiciuite țeremonii făcum, iarăşi la locul unde Lebăda mă aflasă ne înturnăm. Unde Lebăda, pentru firea Nilului, fântânele, adaogerea şi scăderea lui, într-acesta chip a-mi povesti începu :"Sfânta aceasta a Nilului apă, din cei ai noştri pre la fântâne lui lăcuitori bătrâni, aşe audzim şi noi cu ochii noştri aşe am vădzut. De la cetatea aceasta spre apus câmpul carile vedzi, 1.700 de mile să întinde, până unde la munții carii Monomotapa să cheamă să sfârşeşte, şi ca cum Nilul prin mijloc i-ar tăia, înluntrul munților întră. Munții, în lungiş, toată marginea despre ochianul apusului şi amiadzădzii cuprind, care margine în limba noastră să cheamă Cafaron, ce să tâlcuieşte: neîmblat.
Iară în lățime opt sute şi noaădzăci şi trii de mile cuprind. Deci după ce Nilul în munți într-aceştea întră, de dese stincele, carile înainte îi ies, vasul, cât de mic şi de vârtos, mai mult de trii sau patru mile, fără primejdiia zdrobirii, să margă nu poate, şi aşe pre apă cineva munții a covârşi nu ieste cu putință. Aşijderea pre uscat munții atâta sint de aspri şi de înalți, cât nu Camilopardal, jiganie ca tine de mare, ce nici caprele sălbatici pe dânşii a să urca nu să pot. La care locuri (precum ț-am şi mai dzis), penele şi aripile şi şi acelea nu cu puțină osteninţă şi nu în scurtă vreme a străbate pot. Iară la mijlocul munților, ca o cunună împregiur munții să lărgesc şi, ca cum groapa carea la rădăcinele lor ieste ar îngrădi, lacul acela 600 de mile încungiură. Iară în capătul unde munții despre crivăț vor să să împreune şi gârla Nilului, carea despre amiadzădzi vine,

pintre dânşii trece, din rădăcinele munților în loc de apă tină cleioasă şi lipicioasă izvoreşte. Carea nu peste toată vremea, ce într-un an 40 de dzile numai, atâta de mult varsă, cât gârla Nilului în trii dzile iezăsc şi după ce gârla să iezeşte, tina aceia într-atâta înălțime creşte, cât cu vârvul munților să potriveşte. Deci Nilul într-acesta chip denainte a cura oprindu-să, din gârla sa înapoi începe a da. Ce locul de unde fântânele îi izbucnesc (adecă vârvul munților Cafaron), cu trii mile mai sus decât munții Monomotapa fiind, iarăşi apa Nilului înapoi împinge. Carile din gârla sa a să vârsa începând, tot lacul carile în vârvul munților Monomotapii ieste împle, atâta cât apa de atocma cu munții să suie. Iară după ce soarele în zodiia Racului să coboară (căci vârvul munților acelora supt zodiia Aretelui să află) şi umedzala aerului şi a pământului să înmulțeşte, tina acea, ca munții la iezetura Nilului grămădită şi de fierbinteala soarelui întărită, din vârv a să muia şi ca omătul a să topi începe. Deci şi apa carea în lacul munților era adunată, loc de curgere aflând, încă mai vârtos, cu răpegiunea sa acmu moale tina aceia a săpa şi mai vârtos a o răzsipi începe. Carea precum în patrudzăci de dzile crescând să boțeşte, aşe prin patrudzăci de dzile răzsipindu-să şi topindu-să, Nilul în gârla sa cea din fire să coboară. Aceasta dară, o, priietine, pricina adaogerii şi scăderii Nilului ieste. Însă aceasta mai vârtos a şti ți să cade că din vârvul munților Monomotapii, unde gârla Nilului să iezeşte, până în țara Eghiptului, unde în Marea Roşie să deşartă, 55 de mire cereşti, de la amiadzădzi spre crivăț să măsură, şi la fietecare miră cerească câte 73 de mile peminteşti, după socoteala gheometrilor, dând, pre dunga dreaptă fac mile 4.015.

Ce apa Nilulul, decât alalte ape cu multul mai şuvăită şi

covăită fiind, la patru părți încă o parte mai adaogem, pentru ca cursul apii urmând, călătoriia lui adevărat câte mile face să aflăm. Şi aşe încă 1.000 de mile adăogând, peste tot, de la munții Monomotapii până în marginea Mării Roşii 5.015 de mili să numără, pre carile trupul apei Nilului prăvălindu-să merge. Însă cei vechi nu pentru altă pricină apa Nilului în numărul bodzilor au numit şi cu sărbători şi jirtfe pe an, la adaogere şi la scădere l-au cinstit, fără numai princet curgerea lui socotind şi în scurtă vreme atâta călătorie ce face vădzind şi adevărat de mirat lucru ieste că cu câtă lină curgere ce are, aceste 5.015 de mile în 40 de dzile le călătoreşte, de care lucru au socotit că ca cu un duh oarecarile împins, de patru ori pre fund mai repede decât în față să cură. Deci aşe precum s-au pomenit, din hăleşteul munților apa cea strânsă slobodzindu-să, în fundul său Livia şi Eghiptul acopere şi bivşugul locurilor acelora, precum audzim, pricineşte. Iară cât pentru fântânele şi izvoarăle lui putem şti, povestea aceasta ieste: Pre marginea ocheanului, despre amiadzădzi, ieste o țară carea să cheamă Zangvi, carea pre marginile mării, de la coasta Cafaronilor spre răsărit să întinde; în capătul aceştii țări sunt nişte munți în marginea ocheanului stând, pe supt a cărora rădăcină 120 mile spre uscat un cot de mare iese. Iară în fundul cotiturii, unde munții o împregiură, de la pământ în sus ca de 15 coți, în coastele munților, în mulțime nenumărate gauri să văd. Aşijderea, toată coasta munților acelora, ca buretele potricălită şi găunoasă ieste. Deci când ocheanul creşte, peste găunăşiturile munților de dzece coți mai sus trece (căci ocheanul dintr-acea parte în şese luni creşte şi în şese scade şi până la 25 de coți să înalță). Şi aşe, apa ocheanului toate gaurile munților acelora împlând, une izvoară prin munți într-o parte şi într-altă parte izbucnesc.

Iară o parte, la coasta munților de ceasta parte ieşind, cu mari puhoaie în lacul ce să cheamă Zaflan să coboară. Din care lac gârla Nilului în ceasta parte purcede, şi în cale alte pâreaie şi văi tumpinându-l, în mărimea în carea îl vedzi creşte şi să măreşte.
Că după cea de obşte socoteală a filosofilor noştri (toate apele dulci din marea amară ies şi toate pâreaiele tulburi în marea limpede să limpedzăsc), de care lucru izvoarăle Nilului prin grosimea atâțea munți trecând şi atâtea pietri strâmpte pătrundzind, materiia cea groasă, amară şi sărată ca printr-un limbic să lămureşte şi, ca dintr-un vas într-alt vas prităcindu-să, să curățeste şi să îndulceşte. Aşijderea, de la lacul Zaflan până ce la acesta loc vine, nu puțină piatră loveşte, nu peste puține cataracte să zdrobeşte, carile toată amărâmea sugând îi opresc şi de ce mai mult îl clătesc şi-l zdrobesc, de aceia mai tare îl îndulcesc. Deci şi cetatea aceasta, pentru a Nilului pricină, pre stâlpi într-atâta nălțime, precum o vedzi, ieste râdicată, şi când năbuşeşte Nilul, până la uşile cetății să suie. Căci aicea mai mult să înalță apa decât la Livia, întâi căci iezitura îi este mai aproape, apoi căci de aicea până acolo, în multe ape şi gârle împraştiindu-să, să cheltuieşte şi mai vârtos dacă supt dunga Isimeriii agiunge, împotriva țării carea să cheamă Congo, în pământ să soarbe, a căruia huiet cale de 8 mile să aude. Şi din sorbitură pre supt pământ, drept de-a crucişul spre apus ca la 400 de mile mărgând, în lacul carile Medra să cheamă izbucneşte, şi din lac iaraşi în gârlă purcegând, spre ocheanul despre apus cură.
Şi dacă de-a lungiş din capăt până în capăt prin toată țara nigritilor trece, pre dinaintea oraşelor Tomvut şi Gvinea, în marea despre apus să deşartă.
Care apă în lungiş cu cinci mire cereşti decât Nilul mai

scurtă să numără şi macar că de pre numele țării şi apa Nigris să cheamă, însă adevărul ieste că fără nici un prepus din Nil să desparte şi în lacul Medra izbucneşte. Care lucru, macar că de multe ori şi de la mulți s-au ispitit, însă acmu de curând, mai curată şi mai aievea probă a să face s-au tâmplat. Trii filosofi, ghimnosofiste, pentru ca cataractele Nilului (celea ce dincolo de munții Lunii să află) a privi, de poftă încingându-să, cu vasele cele de piiele de fil (căci aici la noi corăbii din piei de fil cusute şi foarte cu frumos meşterşug alcătuite fac), pre gârla Nilului în gios au purces şi până la locul unde Nilul în pământ să soarbe vânslind, corăbiierii şi cei ce cu vânslele trăgea, de osteninţă biruiți şi de somn omărâți, huietul carile apa acolo face n-au audzit. Şi aşe, fără veste, cu apa supt pământ s-au sorbit (că amintrilea, păzindu-să, pre despre amiadzădzi abătându-să, vasele cu funi din coajea finicului împletite de pre uscat trag, şi dacă din holbura apii trec, iară că vânslele a vânsla purceg). Unul din filosofi supt cămara corăbiii aflându-să şi uşa cu carea gura hambariului cu suptul apii deasupra închidzindu-să, de apă nedodeit, trii dzile şi trii nopți au rămas. După trii dzile, cu tâmplarea câțiva păscari în lacul Medra pentru vânarea peştelui năvodul în baltă aruncând, în loc de vânat corabie şi în loc de peşte pre filosof din fundul corăbiii scot. Care lucru păscarii vădzind, întâi de minune s-au fost uluind, apoi pe filosof cine ieste şi de unde ieste întrebând, le spusă precum de la cetatea Epithimiii ieste şi precum cu corabiia la cataractele Nilului cu alalte soții era să să coboară, iar tâmplarea cum l-au purtat şi cum în mreaja păscarilor s-au aflat, nici ştie, nici pricepe, fără numai că din apa Nilului în balta Medrii precum au izbucnit cunosc. Aşe filosoful şi pre supt pământ lucrurile fireşti ispitind, apa Nigris din Nil a să despărți pre toți au

învățat. „ Acestea şi altele ca acestea Lebăda povestindu-mi şi de lucru rile carile mare poftă aveam a mă învăța înştiințindu-mă, zbură şi încotro să dusă a şti nu mai putuiu .” Povestea aceasta Râsul prin lungă vreme cătră alalți povestind şi precum de la Camilopardal mai în trecutele dzile să o fi audzit cu giurământ întărind, dzisă: „De vreme ce după atâta a tuturor trudă prin munți şi ostenință prin codri, coarne lepădate a afla nu s-au putut, eu socotesc ca cu toții împreună la lăcaşul Camilopardalului mărgând, hrizmosul Pleonexiii, carile în cetatea Epithimiii au audzit, a ni-l tâlcui să-l rugăm, ca doară şi noi, jirtfă Pleonexiii aducând, cercarea să ne aflăm şi pofta să ne plinim”. Sfatul Râsului cătră toți viclenii plăcut fu şi „cum mai curând la Camilopardalon, tâlcuitoriul hrizmurilor, să mergem”, striga.
Unde după ce marsără, împreună cu sine şi pe Cămilă ducând, şi precum le ieste povestea îi spusără.
Camilopardalul dzisă: (în grădini boți de lut în chipul omului fac, pentru ca pasire să sparie, iară oamenii boți de lut în mână țin, pentru ca să amăgească pre alții). „Între voi dară, o mamină să vede, ca şi boțul în grădină (pe Cămilă cu degetul arătând), iară boț de lut în mână nici să vede, nici să aude. A şti dară vi să cade că eu în numărul fiilor Pleonexii prin hrizmos sint chemat şi în urmele ei a îmbla sint învățat. Pre care învățătură cu lutul galbăn în cetatea Epithimiii am cumpărat-o. Deci, precum am cumpărat-o, aşe a şi o vinde mi să cade .De care lucru întâi învățătura hrizmosului învățați, apoi tâlcuirea lui, după învățătura ce viți lua, vă cumpărați: Acesta hrizmos pasirele şi dobitoacele toate de la Camilopardal audzind, unele de prostime nu înțălegea, iară altele, înțălegând, a nu şti să făcea. Iară cele de sigeata cuvintelor rănite pentru cercarea coarnelor

urechile a le primejdui socotiia. Din toate Râsul mai mult a Camilopardalului cunostință şi prieteşug având (căci amestecarea singelui amestecă sufletele) şi pre taină tâlcul hrizmosului Camilopardalului întrebând, dzisă: „Rogu-te, Ca milopardale, în taină, fără meteahnă şi-n ascuns, fără prepus, să vorovim. Precum fiiul Pleonexiii să fii singur mai denainte ne-ai spus şi precum în urmele ei calci, n-avem prepus, însă învălătucite cuvintele hrizmosului tău ce vor să însămnedze aievea să-mi spui te poftesc." Camilopardalul dzisă: „Boul răstoarnă țărna, plugariul samănă, stăpânul sau vinde, sau mănâncă, însă aceasta la lucrurile voastre ce folos aduce? (Chipul de om cu chipul de om să vâneadză şi ochii întunecați cu lumina galbănă să lumineadză). Cuvintele scumpe şi voaă svinte, cu slove mănunte, în tăblițe rătunde să cumpără, carile hrizmosul Pleonexiii a tâlcui şi fundul Epithimiii a pipăi pot." Acestea precum sint Râsul bine înțelegând şi hrismosul în ce lut galbăn şi alb loveşte, deplin pricepând, preste tot anul, cinci piei de jder cu țărnă albă împlute Camilopardalului giurui, ca hrizmosul Pleneoxiii să le tâlcuiască şi ei coarnele ce cearcă unde vor fi să nemerească. Camilopardalul jirtva giuruită, în alb cu negru muruită, o pofti, ca sămnul giuruinții în arătarea adeverinții să-i fie. Pre carea Râsul, îndată gătind-o şi cu multe picături negre pe dedesupt împistrind-o, Camilopardalului o dede. Camilopardalul, îndată la vrăjitorii locului mărgând, de să cade a jigănii ca acelea hrizmosul a tâlcui întrebă (căci vrăjitorii şi următorii Pleonexii în tot locul şi în tot rodul să află). Carii într-acesta chip îi răspunsără: „(Al nostru ieste plata a lua, iară hrismosul cum să va tâlcui, vremii îi ieste a-l arăta), de care lucru, ce înainte ți să întinde prinde, şi ce din dărăpt te agiunge, nu împinge". Camilopardalul, toate tâlcuirile vrăjitorilor bine

înțălegând (căci toate după pravilile Pleonexiii mergea), înapoi să întoarsă. Cătră carii într-acesta chip tâlcul hrizmosului dede: Hrismosul şi tâlcul lui, macară că nici aşe tuturor fu înțeles, însă Pardosul şi Râsul bine-l pricepură. Adecă precum la vrăjitorii locului aceluia mâzdă şi plată trebuie, pentru ca pofta să-şi poată plini (că mâzda tot ochiul orbeşte şi mita tot pierdutul nemereşte).
Şi aşe, cu toții împreună, după hrizmosul Camilopardalului la vrăjitorii locului mărgând, cu multă mită li să îmbunară, de le vor muntele cel mai înalt şi copaciul cel mai mare arăta (căci între munți şi între copaci pre aceia vreme mare vorbură şi amestecătură a să scorni începusă şi carile mai mic şi carile mai mare ieste a să alege mai nu să putea). Deci dintre vrăjitori, unul într-acesta chip le răspunsă: „În şesul cel gios muntele cel înalt ieste şi în rediul cel mic copaciul cel mare să află, unde coada păunului şi cornul buărului supt rădăcinile lor încuiate sint." Aşedară, răspunsul de la vrăjitori luând şi muntele cu copaciul aflând, de supt rădăcinele lor întâi coarnele taurului scoasără, şi nici ceva mai multă zăbavă făcând (căci acmu munții şi copacii începusă a să clăti), în capul Strutocamilii le pusără, înaintea a căriia toate dobitoacele închinându-să, „într-ani mulți şi buni, trăiască," strigară. După aceasta pe Strutocamilă într-o şură închidzând, mâncarea şi băutura la măsură îi orânduiră. Supt a căriia nume alalte jigănii (carile rădăcina şi începătura vicleşugului era) toată păşunea mănoasă şi toată oaia şi vita grasă şi frumoasă zugrumând şi giunghind, mânca şi să desfăta. Acestea într-acesta chip dacă le aşedzară, în toate părțile şi olaturile de lucrul ce s-au isprăvit ştire dederă. Adecă precum din gâlceava Liliacului, a Vidrii să scornisă, dintr-a Vidrii a Strutocamilii să ațițase, şi precum în ceastă dată siloghizmul Corbului

întărindu-să, prin multă nevoința a sfetnicilor dintr-îmbe monarhiile, hotărârea Strutocamilii s-au ales şi la capul Cămilii, coarnele taurului aflându-să, s-au pus. Aşijderea, coada păunului a să afla şi la Strutocamilă a o aşedza au rămas şi precum şi aceasta s-ar fi aflat, numai clătirea munților şi vorbura copacilor prin puțintică vreme a să mai zăbăvi, pricină au fost, însă în bună nedejde să află, precum după aşedzimântul epitropii şi podoaba chipului fără prepus i să va găti. Iară după ce veştile acestea tuturor trimasără, îmbe părțile către monarhii săi dzisără: „Cuvântul nostru înaintea împăraților noştri plăcut de va fi şi slobodă voia monarhilor noştri de va învoi, de iznoavă la svătuire să întrăm socotim ca nu cumva, mai mult vre mea prelungindu-să şi prin locuri streine lucrurile mai mult tăvălindu-să, vreo tâmplare oare carea împotrivă ieşindu-ne, cele de apoi decât cele dintâi mai proaste şi mai aspre ni să vor face (că aiurea zăbava nu să laudă, fără numai în alegerea prietinilor, şi aiurea graba nu să huleşte, fără numai în aflarea sfaturilor). De care lucru, a înțelepților şi a celor întregi la minte axiomă ieste: (Tot lucrul cu grabă să să cerce, iară de bun şi de rău cu îngăduință să să aleagă). (Că piierderea vremii bune ieste maica şi sămânța vremii rele) (nici călătoriul înțelept de ploaie şi de arşiță socoteşte, ce de cele ce la cale trebuitoare sint şi de povață să grijeşte).” Sfatul sfetnicilor plăcut fu înaintea împăraților şi, în toate deplin putere dându-le, în locul cel de sfat cu toții să adunară, unde întracesta chip proimiul sfătuirii făcură (tot sfatul sămnul lucrurilor cu prepus viitoare ieste), în carile minte şi într-o parte şi într-alta întorcându-să, princet, princet, ca cuțitul pre cute să ascute şi în simceoa briciului întorcându-să, părul peste simțire despică. Întracesta chip mintea, de un sfat şi de altul atingându-să şi într-un chip

supțiindu-să, cele mai clinciuroase a lucrurilor noduri pătrund şi din încâlcitură le descurcă.”Liliacul, lighioaie fără nici un folos, carile într-îmbe părțile altă ceva să aducă nu poate, fără numai scandală şi price în deşert, că de vreme ce neamul şi hotărârea Struțului atâta de grea şi cu nevoie alegere au avut, cu cât mai vârtos alegerea Liliacului mai cu nevoie va fi, fietecine a cunoaşte poate. Aşijderea că Struțul aieve pasire oătoare şi cu pene fiind şi alalte a zburătoarelor hirişii după fel şi asămănare având, ce numai căci aripile mai mici decât după măsura trupului ar trebui, fiindu-i, cu câtă a tuturor ostenință şi nevoință, şi aceasta cu mare primejdie şi cu ispite de hrizmuri şi vrăji lucrul la săvârşit s-au adus. Şi încă şi pentru aceasta mai toată nedejdea s-ar fi pierdut de nu întâi agiutoriul ceresc (fără carile ceva între muritori nici să clăteşte, nici să odihneşte), apoi cu îndămănarea aripilor Vulturului s-ar fi agiutorit. (Că tot lucrul muritorilor din voia slobodă purcede, iară sfârşitul cu bine a să videa din cele de sus să aşteaptă). Şi acmu, laudă fie Vulturului şi Leului ceresc, între toate dobitoacele mai de cinste şi mai de slavă a fi s-au ales. De care lucru pentru mică şi rătăcită jiganie, păsăruță aceasta, foarte cu bună socoteală sama a lua să cade (că pentru lucrul mic sfatul mare a face a înțelepților, iară lucrul mic a samă a nu să băga, sau a mândrilor sau a nebunilor lucru ieste). Că pre amănuntul sama de-i vom lua, toată anomaliia şi rătăcirea firii la dânsa vom afla. Şi macar că iute la zburat şi 2 bine într-aripat ieste (care lucru aievea monarhiii Vulturului îl supune), însă şi alte multe a multe jiganii hirişii are, carile nu puțină materie de gâlceavă şi de scandală înainte pune: întâi că fată ca dobitoacele, a doa că la cap ieste ca şoarecele, la aripi ca albinele ieste, a patra că la picioare în fire pe altul să i să asemene nu are, de vreme ce aripile în

picioare şi picioarele în aripi îi sint. A cincea că dzua orbăcăieşte, iară noaptea ca puhacea purecele în prav ascuns zăreşte. Adevărat dară, iarăşi să dzic, că arătarea firii în jigănuiță într-aceasta să arată. Pentru care lucru, după al mieu cuvânt şi socoteala de obşte de va urma, adecă pentru ca toate vorbele de împoncişeturi aducătoare şi toate cuvintele de scandală purtătoare, ca cu briciul aţa tot şi peste tot deodată să le curmăm (căci mai mare vrednicie a să socoti nu poate, decât îndată gâlceava în pace a întoarce, şi pre cât mai în grabă ar fi, cu atâta mai lăudată ieste). A mea dar socoteală ieste aceasta: Întâiaşi dată, singur din sine, supt a căruia monarhie ar vrea a să supune să-l întrebăm, şi din voia şi alegerea lui nici cât de puțin să nu-l mutăm. Că într-alt chip lucrul mai de să va scutura, de pricinele de gâlceavă aducătoare nicicum nu vom putea scăpa. Cătră aceasta ieste şi alta nu de lepădat socoteală, carea spre dobândirea a toată lineştea bună şi deplin nedejde a ne da poate. Adecă jiganiia aceasta din fire scurtă şi puțină la voroavă ieste, din gura a căriia mai mult decât interiecția: țis, țis, a ieşi nu poate şi fără decât sămnul tăcerii, adecă decât tăcerea, altă n-au învățat. De care lucru, socotesc că ea în meşterşugul cuvântului nedeprinsă şi în tropurile ritoriceşti neînvățată fiind, cu un cuvânt a să dovedi şi cu o provlimă a să amurți să vă putea şi singură din sine, veri într-o parte, veri într-altă, fără alt prepus să va pleca." A tot sfatul plăcut fu sfătuirea Pardosului (căci el era carile mormăia acestea) şi aşe, pre Liliac față chemând, Moimâța (carea precum în pravile ethiceşti ştiință să fie având dzisese), ca cum advocatul Liliacului s-ar fi făcut şi despre partea lui în parisie voroavă ar fi făcut, într-acesta chip a mateologhisi au început: „Vestită şi veche a vechilor giudecători axiomă ieste (că pedepsitului pedeapsa a să

îndoi nu trebuie). Cătră carea de la mine a lipi îndrăznesc şi dzic (că cel a înota neştiind şi în adânci ape căzdut, mâna întindzind, nu de creştet cufundat, ce de păr sau de mână ridicat, în aer şi spre viață trebuie scos) (că de binefacerea cu cât ieste mai la primejdie şi cu cât ieste mai curând, cu atâta mai bună şi mai priimită ieste). De care lucru, pentru ticăită şi dosedită, la vârstă brudie, la limbă bâlbâie jigăniuța aceasta, tuturor în ştire a fi să cade, o, priietinilor. Carea din toate părțile pedepsită şi dosedită aflându-să, în ce să află şi cum să află nici singură pe sine a să cunoaşte mintea îl agiunge, nici de alții, să întrebe lim ba îi slujeşte (căci pedeapsa distihiii mintea, iar neştiința cuvântului limba împiedecă şi scurteadză) şi, ca un lucru fără pravila firii ce ieste, nici la trup vreo alcătuire, nici la viață vreo socoteală, nici la zburat sau la mărs vreo rânduială are (că cine vreodată vre într-o parte dreaptă zburarea Liliacului, sau cine supt soare urmele lui au vădzut?). Nici de lăcaş loc aşedzat, nici pentru hrana ceva undeva adunat a avea poate (că cine cel adevărat sălaşul i-au aflat, sau cine pentru hrana lui carea ieste s-au înştiințat?). Aşe ticălos şi mişelos Liliacul în toată partea destrămat şi în tot chipul vrednic de văierat fiind, acmu cu capul plecat la mare mila marilor împărați aleargă şi cu toată umilința dintradâncul inimii să roagă, ca oricarile în numărul supuşilor săi a-l priimi ar învoi, macar în gunoiştea curții sale a să tăvăli, cu toată inima bucuros ieste, ca şi el, nenorocitul, sau supt umbra aripilor, sau supt pravul talpelor aciuându-să, aşe de tot în izbelişte lepădat şi din privirea a înalților monarşi depărtat şi înstreinat să nu fie (că precum ochii stăpâneşti cu urgie căutând nenorocire, aşe, cu milă căutând, norocire aduc). De care lucru, şi eu de multă mişelătatea lui clătindu-mă, despre parte-i cu plecăciune mă rog ca milostiv ochiul a

milostivilor împărați asupră-i cu milă să caute şi de neputință lui milosirdindu-să, ori în care poală capul singur de sine ş-ar pleca, aceia în bogata sa milă să-l sprijenească (căci capul plecat nu numai pre cei milostivi, ce şi pre cei nemilostivi spre milostivire porneşte).”
Acestea şi altele multe ca acestea amăgitoreşti şi tragodiceşti descântece Moimâța descântând (ca cum Liliacul nici ceva a grăi ar avea, nici macar de ar şi avea a grăi a putea, ar putea), într-un chip ironicesc să nevoia, ca toată pofta inimii Liliacul într-altă parte abătându-i şi gândul ce ar avea cu meşterşug într-altul schimbându-i, tot cuvântul împotrivnic a-l curma să poată, aşe cât nicicum mai îndoindu-să din bunăvoie, veri unii, veri alții părți să să supuie. Însă cine vreodinăoară în lume robiia de bunăvoie au priimit, sau cine supt soare fără nici o nevoie mânule spre legături ş-au îndoit? (Că pentru slobodzeniia fornica cu şoarecele, şoarecele cu mâța, mâța cu dulăul şi dulăul cu leul războiu a face firea îi îndeamnă, macar că puterile unuia, pre a altuia cu multul mai mult covârşesc) (ce de multe ori puternicii în puterea sa mai mult decât să cade bizuindu-să şi slăbiciunea slabilor decât ieste încă mai slabă țiindu-să, preste toată nedejdea, ce nu nedejduiesc li să tâmplă şi ce nu gândesc le vine, precum din unghiile şoimului porumbul şi din dinții mâții şoarecele a scăpa de multe ori s-au vădzut). În care chip, acmu cu toții socotind că puțină jigăniuța aceasta ceva mai mult a cârni nici va şti (pentru prostimea), nici va putea (pentru frica), şi acmu sămnul supunerii, plecarea capului, să-i vadză cu toții aşteptând, totdeodată ascuțit şi înalt glasul Liliacului urechile le pătrunsă, carile proastă, însă dreaptă voroava-şi într-acesta chip începu:
„Precum supunerea tirănie a toată firea, aşa neştiința

cuvântului la Liliac sicofandie ieste. De care lucru, interiecția glasului nostru pe dumnealui Pardosul necunoscătoriu învățăturii cuvântului îl arată. Căci țis şi cine țistuieşte nu şie, ce altuia tăcerea aratând, a tăcea îi porunceşte, de unde şi eu începând cu: țist, gloatelor tăcere şi mie voroavă sfitesc. Deci dară, de ieste la cineva ascultare, ureche dreaptă puie, de ieste ureche dreaptă, audzul la inima curată trimată, de ieste inimă curată, cuvântul socotind, în lucru dreaptă giudecată facă, şi aşe, adevărul cu minciuna, dreptatea cu strâmbătatea şi slobodzeniia cu robiia câtă deosebire au a alege va putea (că inima curată mai pre lesne socoteşte a fi focul cu apa a să amesteca decât cu strâmbătatea dreptatea a să călca). De care lucru, a mă înştiința aşi vrea: adunarea aceasta de drepte stăpânii, au de cumplite tirănii ieste? Că de va fi din tirănii, adevărat atuncea cântecul: țist singur mie să mi-l cânt, singur mie să mi-l gioc să cade (că unde talpa tiranii<i> calcă, acolo poala dreptății să calcă, şi unde să rup legăturile dreptii stăpânii, acolo să pun obedzile vrăjmaşii tiranii).
Iară de va fi din drepte stăpâniri, cântecul țis eu fără primejdie îl voi cânta, şi cei ce în horă să află cu dragoste îl vor giuca. „ Ca acestea din gura Liliacului audzind, cu toatele mult să mirară şi, de limpede limba lui ca de un lucru nenedejduit cu toții vânându-să, multă vreme muți şi amurțiți rămasără (că cuvântul drept din gura proastă ieşind, pre cuvântul cu meşterşug din gura ritorului scos astupă). Atuncea dară, că mărimea sufletului nu după statul trupului să măsoară, cunoscând, de a să mai mira părăsiră, şi unul cu altul în ochi a-şi căuta începură, în loc de cuvânt tuşire şi în loc de voroavă ştiupire şi din sprâncene şi umere clătire arăta (căci neştiința cuvântului,

tusă şi scuipătură, iară tulburarea minții îmblet şi primblare scorneşte) şi ce s-ar cădea a răspunde unul pre altul întreba. Iară mai pre urmă iarăşi Moimâța cuvântul de obşte purtând într-acesta chip îi răspunsă:"Dreapta aceasta adunare din drepte adunări stă, o, Liliiece, de care lucru, şi cuvântul drept a asculta, şi lucrul cu cale a cerca şi a-l ispiti şi a-l isprăvi pot şi vor."
Liliacul: „Fie lăudată dreptatea în veci, dzisă, şi dinții vorovitorilor după voie să să drobască, limba vicleană şi minciunoasă să să amuțască şi urechea de linguşituri priimitoare să asurdzască (că la asupriți şi neputincioşi blăstămul, ca la prădători scutul, sigeata, fierul şi focul ieste)". Şi iarăşi Liliacul întrebând dzisă: „Încă a şti aşi mai pofti: această adunare a cestor doaă monarhii ce vor să poftească şi sfârşitul poftii sale carile ieste (că precum cuvântul fără ştiința gândului în zadar iese, aşe începătura lucrului fără cunoştința sfârşitului de râs şi în deşert ieste)".
Moimâța răspunsă: „Dar dinceput au n-ai audzit că aceste doaă monarhii ca lucru rile în pace vecinică să-şi lege şi supuşii săi legându-şi cu sfatul şi sobor de obşte monarhiile a-şi adeveri şi stăpânirile a-şi întări au socotit? De care lucru, toate dobitoacele, precum vedzi, cât macar una nu lipseşte, adunate şi chemate sint, şi fietecarea după chipul său la ceată-şi şi după neamul său la stăpânire-şi s-au dat, cu carile împreună şi tu eşti adus. Deci mai mult scârşnetul lungind, în care parte vii să te supui, în grabă şi fără îngăimală, răspunde. Căci ticăloşiia voastră inimile împăraților lovind, pre voi în pofta şi în alegerea voastră a vă lăsa au socotit.
(Că precum uneori dârjiia legăturile, aşe uneori plecăciunea dezlegăturile pricineşte)." La acestea cu râs Liliacul răspunsă, dzicând: „Ferice de Vidră, carea mai denainte

epitrop dobitoacelor era (precum la locul său va să sa pomenească) şi supt aciuarea Vulturului şi penele Corbului să păziia, a căriia patimă şi folosință mai în urmă am audzit. Iară acmu în alegerea epitropii<i> Strutocamilei, toată dreptatea cu ochii am vădzut. Ce dintr-atâțea mari şi înțelepți sfetnici, unul macară a cunoaşte n-au putut (că decât Cămila mai mare Filul şi decât buărul mai iute şi mai cornat ieste Inorogul).
Însă aceasta pe mine în ceva neatingându-mă, la treaba mea să mă întorc. Cunosc dară că nesățioasă şi lacomă slava numelui din bogățiia Vulturului până la sărăciia Liliacului s-au întins (ce duhul, cât de sărac şi slobod, decât împăratul de poftă robit mai bogat ieste, şi robul drept decât tiranul strâmb mai tare ieste, că cela în trup, iară cesta în suflet biruieşte).
De care lucru, de multe ori şi adese s-au vădzut (că unii pentru ca hotarăle să-şi lățască şi supuşii să-şi înmulțască şi numele peste marginile lumii să-ş vestească, de poftă aprinşi fiind, şi din cele strâmpte ce avea s-au scos şi spre streinele avuții neîmplutele mâni întindzându-şi, şi cel puțin ce avea din palmă le-au fugit.
Că precum să dzice prostul cuvânt: Cămila, cercând coarne, urechile ş-au pierdut. Pe oțălul vârtos rugina îl topeşte, pe vârtoasă inima stejarului, moale dintele cariului făină făcând-o, o mistuieşte. Şi ceva în lume cât de vârtos şi de tare a să afla nu să poate, căruia altul împotrivându-să sminteală să nu-i aducă şi încă de unde nici să gândeşte).
De care lucru, aievea ieste (că toate din fire aşe sint tocmite şi orânduite, ca fietecarea în țircălamul hotarălor sale să să contineascâ şi sfera activității sale sărind, să nu covârşască. Însă precum meşterşugul firii, aşe voia slobodă şi cereştilor împotrivă a să pune obiciuită ieste. Macar că nici

meşterşugul pe fire, nici voia slobodă pe dreptatea şi răsplata cerească până în săvârşit a birui pot. Că precum în cumpăna cântariului piatra mică pre alta cu multul mai mare şi mai grea decât sine în aer ridică, însă când amândoaă cea din fire clătire vor face şi fietecarea cu greuimea sa spre chentrul mijlocirii păhârnindu-să, vor trage, atuncea cea mare pre cea mică, de va cădea, cea mică să zdrobeşte, şi iarăşi cea mică pre cea mare de va cădea, iarăşi cea mai moale şi mai mică să turteşte. Căci piatra cea mică când pe cea mare ridica, meşterşugul cântariului era, iară când într-îmbe loviturile tot cea mică să fărâma, firea după hirişiia lucrului lucra). Într-acesta chip nici Cămila a să păsări, nici pasirea a să cămili au trebuit. Aşijderea, nici penele a să încorna, nici coarnele a să împăna s-au cădzut, ce fietecarea firii sale urmând, ale sale hirişii să fie păzit s-ar fi cuvinit precum şi monarhiile acestea mari şi tari la sărăci mea şi goliciunea Liliacului, din voia slobodă împinşi fiind, împotriva dreptății a merge, nici întrebare ca acesta la mijloc să puie s-au cădzut (că atuncea sămnul dreptei stăpâniri să arată, când pre cei neputincioşi în odihnă lăsând, spre lucrurile streine nu lăcomăsc). Iară amintrele, pricina Liliacului mai mult scuturându-să, ca sămânța macului dintr-una o mie vor cădea, spre a cărora alegere şi la un loc culegere, nici mirțele, nici jicnițele vor agiunge".
Cu toții cât de ascuțite țidele Liliacul împotriva alegerii Strutocamilii arunca vădzind şi pildele între Cămilă şi între Fil, între buăr şi între Inorog ce arăta socotind, carile macar că până la ficați îi atingea, însă deodată ca cum cu socoteala le-ar trece făcându-să, prin mijlocul Moimâții iarăşi într-acesta chip îi răspunsără:
„Pre tine, o, flutur fătătoriu şi şoarece zburătoriu, la acesta loc nu să dai, ce să iei sfat te-au chemat, şi nu să

porunceşti, ce porunca să asculți te-au adunat. De care lucru mai mult limba a-ți împletici şi scârşnetul glasului a-ți țiții părăsindu-te, din doaă una îți alege: sau în aer, sau pre pământ să lăcuieşti, şi aşe, sau supt umbra Vulturului, sau supt brânca Leului te supune, sau, în glumă să grăiesc, între pământ şi-ntre aier loc de vii afla, până ieste mai devreme, lăcaşul îți găteşte (căci sărăciia cu milă a să cerceta, iară nu cuvintele de dosadă a să căuta trebuie).”
Liliacul răspunsă: „Iată, eu acmu voi tăcea, însă bine ştiu că mai pre urmă alții pentru mine vor grăi, a cărora cuvinte, nu cu scârşnete, ce cu buhnete vor răzsuna, când urechile a vă astupa bumbac viți cerca şi nu viți afla, şi atuncea precum Liliacul nu de înfruntat, ce de ascultat au fost, viți cunoaşte (că sfatul şi cuvântul cât de prost, în samă nebăgat, multe cetăți au sfărâmat şi mari împărății au răsturnat). Însă de vreme ce adevărată şi dreaptă sărăciia noastră inimile a marilor împărați a pleca şi pentru alegerea lăcaşului în voie slobodă a să lăsa s-au învrednicit, a şti li să cade că pofta Liliacului ieste ca nici supt unghia Vulturului, nici supt talpa Leului a să supune, şi nici în aer, nici pre pământ a lăcui.
De care lucru, dzic, o, Moimâță, că oricând Vulturul în aer m-ar videa sau Leul pre pământ m-ar prinde, atuncea, după a lor poftă şi putere, cu mine orice ar vrea facă.”
„Au doară în apă vii să lăcuieşti?” dzisă Moimâța.
„Ba nici în apă, răspunsă Liliacul, căci firea noastră precum de apă să nu fie toată lumea ştie.” Atuncea cu toții râs cu hohot slobodzind: „O, lighioaie proastă, dzisără, căutați de videți cel ce pre alții sfătuia şi de lucrurile bine alese ca de rele dojeniia ce fel de minte poartă. Au doară precum în foc a lăcui va să dzică. Că de vreme ce din doaă stihii fuge, din a triia a nu fi singur mărturiseşte. Au nu focul şi para

pentru lăcaşul lui să înțelege (adevărat dară că lăcaşul săracului foc şi viața-i pară de foc ieste), ca carea şi Liliacul, de nenorocire împins, singur şie ş-o alege. Deci de la cineva ascuțită sau cât de tâmpă socoteala ieste, ce va proasta aceasta lighioaie să dzică? Giudece şi supt ceriu alt lăcaş sau alt loc de traiu, fără de aceste trii pomenite, de ieste, arete.
Cu toții precum Liliacul buiguieşte şi precum nici ce pofteşte, nici ce grăieşte ştie, aleasără. Însă iarăşi dzisără: „Fie-ți voia slobodă, o, Liliece, şi din patru stihii, oricare vii, spre lăcaş ți să dăruieşte." Liliacul răspunsă: „(Voia slobodă nu celor slobodzi, ce celor opriți să dă. Aşijderea, lucrul alcătuit din stihii, muritorii precum a lua aşe a şi da pot. Iară stihiia hirişă, nu numai muritoriul, ce aşeşi şi nemuritoriul cuiva a o da, până acmu nu s-au văzut.) De care lucru, darul carile nici a-l lua, nici a-l da puteți, fie, na, ia, cuvintele poruncitoare în zadar nu vă cheltuiți. Căci eu locul pre carile firea dinceput mi l-au dăruit, nu numai voi, ce nici singură ea a mi-l lua nu poate (că firea în zădar ceva a face nu să osteneşte, nici de lucrul făcut vreodată să căieşte). De unde nici de la voi ca lucru de dar nou, sau ca cum odată oprit, iară acmu slobod mi-ar fi îl cunosc."
Iarăşi cu toții râsul poftorind: „Unde în lume locul acela a fi poate?" dzisără. Liliacul răspunsă: „În toată lumea şi în tot locul lăcaşul mieu gata şi fără prepus ieste (că precum peştele în mare, aşe înțeleptul în lume nici moşie, nici înstreinare are), pre carile nici mințile voastre cele înalte, nici sfaturile voastre cele adânci, iată că a-l afla nu pot."
Acestea Moimâța de la Liliac audzind, dzisă: „Liliacul, săracul, vânt samănă şi abur va secera, şi în sus scuipând, în obraz îi va cădea."
Liliacul, cuvântul Moimâții, curmând, dzisă: „De multe ori

unii samănă şi alții seceră, precum povestea dulfului cu a corăbiieriului arată”.
Moimâța în ce fel să să fie tâmplat povestea pe Liliac întrebând, Liliacul într-acesta chip a le povesti începu: „Eu, odată pre malul mării, în borta unii stinci lăcuind, într-o dzi eclipsis în soare s-au făcut, atâta cât ochii a toată jigania închidzindu-să şi fietecarea la culcuşul său ca de sară aşedzindu-să, singur eu, cu luminoşi ochi, toate malurile în sus şi în gios cutreieram. Eu, aşe nopții nedejduindu-mă şi de nepriietin nicicum în grijă purtând, spre latul mării câteva mile de la uscat m-am depărtat. Unde soarele din umbra lunii scăpând şi totdeodată radzele-şi pre fața pământului lovind, noaptea mea scurtară şi dzua altora lungiră. Unde nepriietinii miei cei vecinici, rândunelele, vădzindu-mă, din toate părțile a mă bate şi în toate locurile a mă trage începură
(că precum Liliacul sara, aşe nepriietinul dzua izbândii pândeşte). Eu de multă lumina soarelui viderile tâmpindu-mi-să, ca alalte dobitoace prin tunerec, încoace şi încolea, de a nepriietinilor lovituri şi boldituri ferindu-mă, orbăcăind mă feriiam (că a vă înştiința de viți pofti, viderea ochilor miei atâta de ascuțită ieste, cât cu lumina soarelui împreunându-să, organele cele a viderii priimitoare mi să năduşesc. Că precum la ochii altor jigănii roata soarelui a să privi viderea tâmpeşte, aşe la ochii miei împrăstiiată lumina soarelui întunerec aduce şi precum zarea soarelui din noapte spre dzuă răvărsindu-să, ochii altor dihanii a zări încep, aşe lumina dzilei supt umbra pământului scăpătând, ochii miei, de cea multă a luminii soarelui iuşurându-să, a videa încep). Aşedară, precum am dzis, de rândunele păzindu-mă şi apărându-mă, fără veste de un lucru moale, lat şi întins mă lovii, de carile îndată mă şi lipiiu. Într-acesta

chip de nepriietinii gonaşi scăpând, alții, precum peste a lor, aşe peste a mea neştiință a mă învăli şi cu funi a mă lega începură. Aşedară, supt toată noaptea soarelui, în ce învălit şi cu ce legat să fiu nepricepând, tare mă chinuiam. Iară după ce cu dzua nopții şi cu întunecarea soarelui, ochii mi să luminară, precum în vetrela a unii corăbii învălit şi cu funele împletecit să fiu cunoscuiu. Că eu, poate fi, de rândunele fugind, de pândza corăbiii m-am fost lipit, în care vreme şi corăbiierii vetrila a strânge s-au fost tâmplat.
Eu, dară, aşe în vetrilă boțit şi corabiia fără vânt (căci mare lineşte era), pre valurile moarte săltând, voroava corăbiieriului cu a dulfului ascultam.
Dulful ni pe de o parte, ni pe de altă parte de corabie trecând; pre gaura ce deasupra capului are atâta pufniia, cât stropii apii în corabie şi în obrazul corăbiieriului săriia. Corăbiieriul dzisă: „Bre, hei, porc peştit şi peşte porcit, dulfe, aceste pufnete cui, lăudându-te, le arăți? Au vânt sămănând, stropii apii în loc de grăunțe arunci?" Dulful răspunsă: „Adevărat, eu vânt samăn şi stropii în loc de sămânță în corabie arunc. Însă pufnetul mieu în furtună întorcându-să, stropii în gârle curătoare să vor întoarce (că sămânța vântului şi grăunțul apii moartea corăbii <i> ieste)". Corăbiieriul, râdzând, dzisă : „ Vântul a avea sămânță şi marea grăunță până acmu încă n-am audzit, macar că cea mai multă viață în vânturi şi în ape mi-au trecut". Dulful dzisă: „Eu vântul am sămănat şi grăunțele apii în corabie am aruncat, iară cine va săcera şi cine a triera, vremea va alege (că precum mehenghiul metalurile de curate şi de spurcate ispiteşte, aşe vremea lucrurile muritorilor de fericite şi nefericite, de vrednice şi nevrednice mai pre urmă iveşte)". Aşedară, dulful cu corăbiieriul vorovind şi încă cuvântul bine nesfârşind, vântul crivățului

dimpotriva căii corăbiii a sufla, marea a să înfla şi valurile ca munții a să rădica începură (căci şi timpul iernii, când soarele din tropicul Himerinos spre tropicul Therinos să întoarce era). Corăbiierii, volbura carea asupră le vine şi primejdiia carea în cap li să pune, vădzind, unii funele întindea, alții vetrilile strângea (ce groaza morții mintea uluieşte şi primejdiia fără de veste toate simțirile amurțeşte). De carea şi bieții corăbiieri cuprindzându-să, unii la adânc, alții la margine mântuința arăta. Aşijderea, unii limanul, carile în dreapta, alții dosul, carile în stânga aproape era, a apuca să năzuiască dzicea, iară unii fierele corăbii aruncând, corabiia să sprijenească învăța. Într-acesta chip, ei cu chitelele învăluindusă şi cu socotelele împletecindu-să, holbura corabiia a învântiji şi valurile pe deasupra a o năbuşi începură, şi aşe, în mica ceasului, vântul cel de dulf sămănat, din pufnet vivor şi din stropitură gârle înluntrul şi pe deasupra vasului izvorâră, carea, cu undele fierbând şi amestecându-să, din fața apii în fundul mării să mută (că corăbiieriul, carile în lineşte furtuna nu socoteşte şi găuricea carea pişteşte cu vreme nu călăfătuieşte, în abur, vivor, şi în picătură apă fără măsură află). Într-acesta chip şi voi, o, priietinilor, pildele mele buiguiri şi cuvintele mele într-aiuri țiind, pe voi de buiguitori şi de nepricepători vă arătați. Deci cât pentru alegerea locului lăcaşului mieu ar fi, aceasta să ştiți că precum în borta pietrii brânca Leului de groasă nu încape (că a multe lucruri mărimea de scădere şi grosimea îngreuiere de împiedicare ieste), aşe în întunerecul nopții ochiul Vulturului nu videa, cu care chip eu decât Leul mai aciuat, iară decât Vulturul mai fericit sint, de vreme ce borta pietrii şi cetate nebiruită şi lăcaş desfătat fiindu-mi, în vreme când ochiul Vulturului cu întunerec să închide, al mieu cu lumină curată să deşchide şi slobod şi fără nici o

primejdie dobânda hranii şi orânduiala vieții îmi cerc. Deci precum dinceput singuri ați mărturisit, monarhiile acestea din drepte stăpânii, iar nu din strâmbe tiranii de vor fi, cu Leul megiieşi, iar cu Vulturul locului şi împărățiii părtaşi mă voi afla. De vreme ce o a soarelui invârtijire în doaă împărțind, 12 ceasuri Vulturul, iară 12 ceasuri eu aerul lui voi stăpâni, unde tiräniia lipsind, giudecata dreaptă ieste să să facă (că precum unde tiräniia stăpâneşte, acolo dreptatea să izgoneşte, aşe unde dreptatea împărățeşte, toată strâmbătatea nici să numeşte). Iară amintrilea, cu täriia şi cu sila asupra mea a să sluji de vor pofti, cu un cuvânt, şi a lui şi a mea poftă supt vecinică privileghie supuind, dzic, ca oricând Leul brânca în bortița stincii ş-ar băga, şi Vulturul cu cel la videre ascuțit ochiu m-ar videa, cela cu pieptul şi cesta cu pintinul ce va putea neoprit facă".
Acestea şi altele multe ca acestea Liliacul cu vitează inimă şi cu nebiruit suflet dzicând, denaintea adunării afară ieşi. După a Liliacului ieşire cu toții sprâncenele a-şi râdica şi fruntea a-şi îmbina începând, cu nasul la pământ lăsat, cu ochii împrăştiiați la căutat, cu umerele spre urechi ridicate şi cu budza cea dedesupt spre bărbie întoarsă şi spândzurată, unul spre alalt cu ochii boldiți căuta, ce să vorovască sau ce să grăiască ca muții nu putea, de ce să să apuce ca uluiții nu ştia şi ce să lucredze ca luații de minte nu pricepea (că precum buhnetul şi sunetul mare, prea de aproape fiind, puterea audzirii tâmpeşte, aşe lucrul nenedejduit orânduiala socotelii sminteşte), în vârtoape de socotele şi în holmuri de chitele ca acestea ei rătăcind şi prin toate unghiurile ca cei fără ochi orbăcăind.
Vulpea, carea (precum mai denainte s-au pomenit) pentru slăbiciunea ce i să tâmplase, la adunare să să afle nu putusă (că de multe ori cu prețul boalei statul iertăciunii să

cumpără), prin scrisoare icoana inimii a-şi arăta şi măiestriile a-şi arunca silind, poslanie ca aceasta trimisă, dzicând:
„Vulturului şi Leului, marilor monarşi, plecăciune şi amânduror stihiilor adunări închinăciune, pravul pragului şi țărna talpelor voastre Vulpea aduce. Cu plecatele mele slove, în ştire a face îndrăznesc că încă dinceput eu şi pururea cu şuvăite picioare pre drepte cărări a îmbla deprinsă şi din fire aşe tocmită fiind, însă slăbiciunea carea ticăloşiii mele într-aceasta vreme s-au tâmplat (precum tuturor ştiut ieste), la adunarea de obşte a mă afla şi în față nefățărnicitele mele slujbe a arăta nu putuiu.
De care lucru, cele ce într-adevăr audziiu şi spre folosul de obşte a fi le socotiiu, prin slove a le arăta şi prin hârtie adevărul a vă înştiința, boldul a adevăratii şi neimatii mele priințe mă împunsă şi mă împinsă (că adevărata dragoste nu numai cu cuvânt de față, ce şi cu scrisoarea de departe chipul a-şi arăta obiciuită ieste). Aicea, dară, vestea au vinit, precum Liliacul (carile nici la încruntarea unghilor, nici la însingerarea colților de agiuns ieste) acolea, cu mare obrăznicie, multe scârşnete să fie făcut şi multe împotrivă şi neplăcute sinoadelor să fie țițiit. Aşijderea, precum a Filului şi a Inorogului pomenire la mijloc să fie adus, de carii aminte mi-am adus, precum nici la adunarea dintâi chemați să nu fie fost şi şi chemați de ar fi fost, precum mi să pare, n-ar fi vinit. De care lucru, Lupul aicea înțelegând, perii de pre spinare a-şi râdica şi pre nări mai larg a sufla au început, şi alte mari şi înalte duhuri a purta l-am cunoscut (că nedejdea izbândii a capului clătire şi a nărilor pufnire sămn arată).
Pentru aceasta, dară, cu a mea proastă socoteală, socotesc că acolea mai multă zăbavă nefăcând, cum mai curând pre

Liliac într-un chip să-l aşedzați şi, alt chip de nu să va afla, după pravila lui a trăi să-l lăsați, şi mai mult lucrurile nescuturând, fără zăbavă la scaunul monarhiii să vă înturnați. Că veche axiomă ieste carea dzice: (Unui lucru fără cale cale dând, multe fără cale a urma pot). Aşijderea, adese să vede (că, unul căscând, mai toți de prinpregiur a căsca să îndeamnă, macar că într-acea dată a căsca nu le-ar fi fost). Deci socotiți binişor că, de nu sint acolea acele doaă jiganii, Filul adecăte şi Inorogul, să nu cumva prin scrisori cu Lupul să se agiungă (că scrisorile precum a celui bun, aşe a celui rău sfat iască şi strămurare sint) şi să nu cumva pildele şi pocităniile Liliacului plinească, carile mai rău sfârşitul decât începutul fără greş vor aduce.
Pentru mişelos statul mieu viți şti că după uscarea vinelor, viind aicea şi hrana în lapte de iepure, pui de cucoş oătoriu fierți fiindu-mi (căci altă mâncare a mânca nici pofta mă îndemna, nici diieta doftoriilor mă lăsa), într-o dzi, stomahul mai tocmindu-mi-să şi pofta spre ospătare mai pornindu-mi-să, cu oarbă lăcomie puiul întreg a înghiți m-am nevoit. Ce grumadzii, de mare şi lungă fierbinteală uscați fiindu-mi, în laringă mi s-au oprit. L-aşi înghiți şi pe gâtlej nu încape, l-aşi ştiupi şi nu-l pociu, căci în gios să să lunece stă împotrivă uscăciunea, cu tusă şi cu opintele a-l lepăda nu mă lasă slăbiciunea. În cea de apoi scurtarea dzilelor mele spre lungirea anilor împărații şi stăpânilor miei milostivi fie. Cărora de la cerescul Vultur toată deplina fericire rog şi iarăşi rog." Acestea Vulpea scriind şi cartea la adunarea de la Delta trimițând, îndatăşi la bârlogul Lupului, ni a cădea, ni a să scula, de slăbiciune făcându-să, să dusă, pre carile în lăcaşul său aflându-l şi cu cucernic şi plecat chip arătându-i-să: „Bucură-te, vechiul meu priietin şi în toate a nevoilor căi credinciosul şi nedespărțitul mieu tovarăş. De

pricina nevrednicii mele cercetări a şti să cade că dragostea cea adevărată, carea pururea cătră tine am avut şi am, din norocită privala privelii tale mai mult lipsită şi despărțită a fi, a suferi neputând. Şi cu aceasta pricină, întâi la dulcea şi neseţioasa-ți privire şi înțăleapta şi filosofasca-ți vorovire mai mult din suflet agiutorită, decât cu picioarele sprejenită, am alergat (că dragostea în inimă dospită, precum adese slăbiciune, aşe de multe ori virtute peste putință naşte). A doa pricină ieste că eu, tot adevărul cunoscând şi năcazul, carile de cătră ai noştri vicleni tovarăşi ți s-au făcut, bine înțelegând, cu înăduşală, fără răcoreală şi cu înfocări fără stâmpărări inima mi s-au cuprins (că simbathie a adevăratului priietin din durerea a osului zdrobit puțină şi mai nici puțină osăbire are). Deci, pre o parte, ale tale multe înalgiosuri ce ți s-au făcut, jelind (carile inima, cât muntele Olimpului de mi-ar fi fost, în scrum şi în cenuşe să o întoarcă, destule ar fi fost), iară pre altă parte, sfârşitul lucrului acestuia la ce margine va să iasă nepricepând, tot bietul mieu trup, ca muntele Ethnii singur materiia ardzătoare îşi strânge, singur să aţiță, singur să aprinde, singur să topeşte, singur asupra cenuşelor şi scrumurilor sale să răzsipeşte şi în bezna pârlitelor sale rădăcini să pohârneşte. Că până acmu pentru folosul de obşte şi pentru cinstea monarhiii Leului câte oarece tot nedejduiam. Iară acmu, toată nedejdea mi s-au curmat, de vreme ce mintea şi înțelepciunea a tot sfatul, carea tu eşti, din capul adunării lipsind o vad. (Că precum la multe mădulare un cap, aşe la multe gloate o minte întreagă a nu lipsi trebuie). Aşijderea (precum dintr-alții am audzit), Leului jiganiia geamănă, Struțul, epitrop să să fie făcut, căruia, capul schimbându-i, altul ca de bou cornat şi buărat, (o, ocară mare), să-i fie pus şi mai mult cu îndemnarea Pardosului, a Râsului şi a altor

jiganii acmu de curând păsărite, siloghismul Corbului să să fie adeverit şi întemeiat am înțeles (însă în tot ocheanul nenedejduirii picătura nedejdii a lipsi şi, în tot limanul negrijii vintişorul grijii a nu aburi peste putință ieste). De care lucru, un sămn de nedejde precum să fie rămas dzic, de vreme ce neamul Liliecilor în theatrul lumii de mare şi nesuferită ruşine i-au dat, tot lucrul fără socoteală ce-au făcut şi tot cuvântul fără chibzuială ce-au grăit arătându-le, şi cu nedezlegate argumenturi dzisele lor au dovedit şi au adeverit, atâta cât toată limba amurțită şi toată gura amuțită înaintea lor au rămas. De care lucru, o, dulcele mieu priietin, a nedejdui îndrăznesc ca nu aşe de tot tot lucrul după voia lor va rămânea, şi către aceasta mai vârtos nedejdea îmi nedejduieşte, căci, precum bine m-am adeverit, Filul şi Inorogul la adunare n-au vinit. Carii, între monarhiia noastră, cei mai de-a firea şi mai de frunte să fie lumii ieste ştiut. Şi, precum eu a lor cea părințască fire le-am priceput, acestea înalgiosuri a răbda şi până în sfârşit în fundurile pustiilor a cutreiera nu vor putea (că firea de ce au început a să părăsi şi obiceiul bine deprins a să uita prea cu anevoie lucru ieste). Ce lucruri vor deşchide, de carile toată adunarea nici a gândi au gândit, nici cuiva vreodată în minte au vinit (că jelea şi râvna cinstei pojarul ce sloboade decât focul în spinii uscați mai mare pârjol face). Aşijderea, pre tine, bun şi adevărat priietin şi a adevărului netăcut crainic avându-te, cu încăşile, ticăloasa, precum numai cu trupul de tine despărțită, iară cu sufletul cu tine la un loc lipită şi încleită să fiu bine mă ştiu (precum încă de pre vremile epitropiii Monocheroleopardalului ispitită şi dovedită sint). Către noi şi pre săracul Ciacalul au, carile la multe trebe fără preget şi la multe slujbe cu credință, precum li să va afla, prepus nu ieste.

Deci, de vii socoti cu cale a fi, o carte la Fil şi la Inorog să scriem şi de gândurile noastre ştire să le facem (că roada pomului prieteşugului alta nu ieste, fără numai ascunsul inimii fără primejdie a descoperi şi chitele între sine tare a acoperi). Adecă, precum urechile noastre spre sunetul numelui lor stăruiesc şi numai din sămnul ochiului spre toată slujba şi primejdiia a ne încinge gata sintem. Deci, o, iubitul mieu priietin, cuvintele, mele în prepus nu le aduce, căci curate şi nezugrăvite sint şi în cea de apoi pre dulce viața mea mă giur că tot cuvântul ascuns şi toată taina acoperită, ascunsă şi nedescoperită voi ținea". (Vulpea pre viață-şi să giura, căci din prognosticul doftorului, precum la luna nu va ieşi bine ştiia, de vreme ce în răvărsatul zorilor şi în amurgul soarelui sfigmosul în chipul viermelui să clătiia), ce în sfârşitul vieții capul răutății a face silind, pre Lup a amăgi şi capul în singe a-i văpsi să nevoia, şi precum în toată porunca lui, fără preget şi în toate sfaturile şi învățăturile lui, fără alt cuget, tot unghiul a scociori şi toată piatra a clăti nu să va lenevi cu giurământ să făgăduiia.
Ce Lupul, vechiu la minte şi copt la crieri fiind, noaăle a Vulpei vicleşuguri şi proaspetele ei linguşituri îndată pricepând, precum în gură miiere zăminteşte, iară în piept otravă dospeşte cunoscu, şi precum pretenția ei alta nu ieste, fără numai cu chipuri şicuite ca acestea, mintea şi socoteala Lupului carea ar fi şi pentru lucrurile carile la cetatea Deltii, unele săvârşite, fără altele acmu începute, ce ar dzice şi ce ar mai nedejdui să iscodească şi îndată la adunări ştire făcând şi minciunile carile mai denainte scrisesă să-şi înnoiască şi pre sine de priietină şi de slujnică să să adeverească. Cătră carea Lupul, cu scurte şi puținele, însă grele şi temeinice cuvinte, într-acesta chip răspunsă: „Veche pravilă ieste, o, soro Hulpeo (că poftele şi voile

împăraților pravilă nemutată ascultătorilor sint). De care lucru, şi la aceasta alegere, de vreme ce voia şi porunca a marilor împărați aşe au fost, nici o divă nu ieste, şi aşe, orice au poruncit şi au ales, bine au poruncit şi înțelepțeşte au ales. Nici cătră aceasta mai mult ceva a gândi sau a grăi ni să cade, fără cât noi, întraceastă dată viață singuratecă alegându-ne şi la bârlogul nostru rămăşița vieții din toate tulburările lucrurilor şi gândurilor depărtați cu lineşte a o trece şi cu odihnă a o petrece am ales, şi mai deasupra nici a grăi, nici a audzi ceva poftim (că precum gura la grăire, aşe urechile la audzire hotar a avea trebuie, şi cuvântul carile linului suflet tulburare aduce, nu numai a nu-l grăi, ce nici a-l audzi să cade). Aşe noi, între acestea hotare contenindu-ne, nici Liliiacul ce ar fi grăit, nici Filul şi Inorogul ce vor să scornească şi aşeşi nici muştele ce vor să vâziască, sau tăunii ce vor să zbânăiască în minte ne vine. De care lucru, mai mult voroava cu noi a lungi scurtându-ți, la lăcaşul şi odihna ta te du. Iară vremea, proba cea neminciunoasă, şi pre mine şi pre tine cine să fim ne va arăta".

Acestea Lupul cătră Vulpe încă vorovind, iată, cu tâmplare, şi Ciacalul acolea sosi (carile într-adevăr în dragostea Lupului să avea). Deci Ciacalul, după ce cu plecăciune obiciuita-şi închinăciune dede: „În ceastă noapte, dzice, prin pădure pentru hrana încolea şi încoace îmblând şi prin spinii unui gard de prisacă păsăruicele culcate a prinde pândind, între albine mare vâzâială şi glogozală audziiu. Deci, pentru ca a împletecitelor cuvinte însămnarea a înțelege să pociu, de gardul prisăcii, mai aproape şipurindu-mă, mă lipiiu. De unde, din cele multe, acestea puține cuvinte înțeleşi (căci a trântorilor urlete a albinelor sunete astupa). Voroava, dară, le era aceasta: „Precum noi împărat,

monarh şi stăpânitoriu, aftocrator să fim având, nu numai noi ştim, ce toată lumea mărturiseşte şi matca carea ne chiverniseşte, ne porunceşte, ne stăpâneşte şi ne otcârmuieşte, din toată dihaniia cunoscută şi aleasă ieste (ca sămnul a monarhului adevărat acesta ieste, că nici cu acul să împungă, nici cu dinții să muşce, nici cu unghele să rumpă, ce în greşiți iertare, în răi pedepsire, în supuşi milă, în streini dreptate şi în hotarăle monarhiii sale contenire să arete), carile toate în monarhul, matca şi mamca noastră deplin să cuprind.
Aceasta, dară, într-acesta chip fiind, oare cu ce socoteală până acmu, iată, de doaă ori, în doaă locuri zburătoarele şi târâietoarele toate adunându-să, spre întărirea monarhiii Vulturului şi a Leului de la toți hirograf a lua să nevoiesc. Aşijderea, precum zburătoarelor epitrop Corbul, iară în-patru-picioarelor Strutocamila s-au ales". Şi una cătră alta cu prepuse cuvinte dzicea: „Oare pre noi la adunare cum nu ne-au chemat? Au în sama zburătoarelor nu ne-au băgat? Au căci micşorimea statului nostru căutând, nevoința, agonisita şi chivernisala de obşte carea facem a cunoaşte s-au lenevit? Ce de vreme ce ieste aşe, de sintem şi noi zburătoare supt soare, pre toți a cunoaşte să-i facem (că albina sămânța şi sulița, miierea şi fiiere tot într-un pântece poartă, şi precum toate politiile nu staturi înalte şi pântece lăsate, ce omoni nedespărțită şi minte ispitită şi ascuțită caută)." Iară una dintre albine dzisă: „Eu astădzi în câmp pentru agonisi ta ieşind şi printre ierbi şi flori miiere cercând, cu viespile a mă împreuna mi s-au tâmplat, la carile iarăşi aceasta voroavă a să scutura am aflat şi precum foarte cu greu duc lucrul ce să aude că s-au făcut, le-am priceput (că tulburarea unii politii între alalte, cu aprinderea unii case într-o cetate să asamănă, că precum din

aprinderea unii case toată cetatea primejduieşte, ase o politie răscolindu-să, toată megieşiia să clăteşte). Şi aşeşi eu încă acolea fiind, o viiespe sosi, carea de mare adunarea muştelor şi a țințarilor veste adusă şi precum de aceste a pasirilor şi a jiganiilor adunare de veste luând, tare între dânsele vâziia, dzicând: Sculați, frați, şi mărgând, viespilor ştire să dăm, pre tăuni şi pre gărgăuni împreună să rădicăm şi cu toții la prisaca albinelor să ne adunăm, unde, de obşte sfătuindu-ne, să alegem şi să căutăm cu ce privileghie Vulturul tuturor zburătoarelor a stăpâni şi cu ce mijloc numai o monarhie la toți a să numi şi a fi ar putea. Că precum din lume audzim, lucrul acesta nici Liliiecii a-l priimi n-au învoit, dară noi cu cât mai gios decât Liliiecii şi cu cât mai puține decât toate zburătoarele vom fi? Şi cum cu singură numai tăcerea spre robie şi supunere vecinică ne vom lăsa? Ba, fraților, o dată cu capul lucrul acesta neizbândit să nu lăsăm! Că spre aceasta, precum viespea eghipților aşe musca ceriului agiutătoare şi scutitoare ne va fi (că pentru slobodzenie şi moşie cu cinste a muri, decât prin mulți veci cu necinste a trăi, mai de folos şi mai lăudat ieste). Aşijderea, între dobitoace oarece dihonie să fie am înțeles, de vreme ce pe Fil şi Inorog la adunare nu i-au chemat, nici i-au întrebat, nici în samă de lucru i-au băgat. Pe Lup căci dreaptă hotărâre Struțului au făcut şi căci încă de pre vremile epitropiii Vidrii, când cu Pardosul în Țara Câmpilor au pribegit şi acolo cu dânsul în scandală şi la cuvinte au fost vinit, acmu Pardosul izbândă noaă la pizmă veche socotind a face, cu meşterşug din adunare l-au scos şi oarecum la bârlogul său în chip de izgnanie l-au trimis. Vidra cea odânăoară Corbului din suflet iubită, iară acmu lui decât moartea mai urâtă, dintr-amândoaă izvoadele s-au ras (că decât toată materiia alcătuită, sufletul nealcătuit mai

lesne să betejeşte şi mai pre lesne ieste pre lei şi pre urşi a stăpâni decât pre doaă inimi prin toată viața într-o dragoste şi într-o priință a le păzi). Vulpea sau de bolnavă, sau de vicleană dentre dânşii lipseşte, de unde a prognostici putem că cu vreme clătirea acestor chipuri făcându-se, lucrurile într-alt chip să vor schimba şi statul într-altă haină să va îmbrăca. „ Acestea Vulpea, Lupul şi Ciacalul. Iară cartea Vulpii la mâna sinoadelor agiungând, pre carea citind-o în taină, deosăbi, Uleul pe Pardos, pe Râs şi pre alalți a credinții Vicleni şi a vicleşugului credincioşi în taină chemă (că voroava prea pe taină vicleşugul supune, iară cuvântul în față a dreptății sămn ieste). Cărora scrisoarea şi sfatul Vulpii arătând, Pardosul dzisă: „Vulpea pentru Lup oricâte scrie adevărate şi de credzut sint, căci precum să dzice dzicătoarea (Lupul părul după vremi îşi schimbă, iară din firea lui nu iese, nici obiceile învățate îşi mută). Că Lupul pururea nu numai oile a fărâma, ce şi boii din plug a îneca şi pre tot dobitocul supus a spintica, precum obiciuit să fie, lumii ieste ştiut. Şi acmu lucrurile la omonie precum vor să să aducă vădzind, bine să-i pară peste firea lui ieste (că lăcomiia în doaă părți zavistuieşte, una, căci tot ce pofteşte nu agoniseşte, alta, căci el ce pofteşte pre altul a agonisi priveşte). De care lucru, a mea socoteală aceasta ieste: cu vreme Lupul nu numai din adunarea Deltii, ce din toată lumea a să scoate trebuieşte, şi aşe, tot dobitocul în odihnă şi tot locul în ostrovul Critului să va întoarce. Iară amintrilea, precum din obiceiurile lui a să primeni nedejde fără nedejde ieste. Iară pentru Fil şi Inorog mijlocul a să afla pre lesne va fi.”

Cătră acestea Râsul, cuvântul apucând, dzisă: „Precum am înțeles, Filul, socotind că după mărimea trupului cinstea să măsură şi epitropiia lui s-ar cădea (ca şi de mainte când

Inorogul de la vrăjitori o aflase şi lui în dar şi peste nedejde i-o dăruisă), aicea au fost vinit.
(Râsul de vinirea Filului adevărat ştiia, căci pentru ca pre ascuns la Delta să vie el îi poruncisă, iară cu ce gând Râsul aceasta făcusă mai nici el nu ştiia). Iară acmu iarăşi am înțeles, că, pentru alegerea epitropiii Strutocamiliii înştiințându-să, cu înfrântă voie, iarăşi la locuri-şi s-au dus (că după vestea morții, vestea lipsirii cinstii locul cel mai de sus ține), însă sfatul mieu ieste acesta: Filul după mărimea şi mamina trupului la suflet nepotrivit ieste, căci, după măsura trupului sufletul de i s-ar potrivi, Căprioara Hindiii încotro îi ieste voia a-l purta nu l-ar măguli. Carile, de mâncare de agiuns, de băutură la măsură şi de odihnă la vreme de va avea, cevaşi măcară lucrul mai înainte a ispiti nu va îndrăzni. Şi aşe după voia noastră încotro vom pofti a-l trage, într-acolo va merge.
Iară Inorogului spre domolire firea nicicum nu i să pleacă. Că în lume frântura cornului şi acela de bunăvoie lepădat a videa cuiva rar s-au tâmplat, iară Inorog domolit nici s-au vădzut, nici s-au audzit, nici undeva s-au aflat. De care lucru, cu toții împreună vânătoare vom ridica prin codri, prin munți, şi în toate părțile ne vom sămăna, pre carile, oriunde ar fi, tot îl vom afla, şi oricât de iute la picioare ar fi, cu lungimea goanii o dată de corn tot îl vom apuca (că ce graba în ceas şi cu sila nu isprăveşte, aceia delungarea vremii şi meşterşugul biruieşte). Carile, la mână cădzind, într-o ogradă încongiurată cu apă lată îl vom închide şi la loc îngust şi strâmpt îl vom trimite. Unde el la loc slobod şi la câmp larg a trăi deprins fiind, de năcaz, în curândă vreme în melianholie, din melianholie în buhăbie, din buhăbie în slăbiciune, din slăbiciune în boală şi, în sfârşitul tuturor, din boală în moarte va cădea, şi aşe, de tot numele din

izvodul vieții i să va şterge. Iară amintrilea, bine să ştiți că, până Inorogul viață are, viața noastră scurtă şi aceia cu prepus şi în toate ceasurile cu groază decât moartea mai rea ieste (că o dată a muri, datoriia firii, iară cu groaza morții a trăi, moartea morții ieste)".
Aşe Râsul de râs sfaturi ca acestea dacă de sațiu vărsă, Uleul dzisă: „Dară cuvintele acestea la lucru cine va putea duce?" Râsul: „Eu, răspunsă, numai cu învoiala şi nevoința de obşte să fie".
De aceste asupra nevinovățiii Inorogului spurcate sfaturi, Moliia din blană veste luând, îndată Inorogului ştire trimasă, carile vicleşugurile ce i să gătesc cunoscând, întâi în fire, apoi în picioare nedejdea îşi pusă.

Partea a patra

Aşe şi într-acesta chip sfaturile amânduror părților aşedzându-să, asupra Filului şi mai cu de-adins asupra Inorogului cu mare şi fără dreptate ură rămasără. Deci îndatăşi uricile şi privileghiile Liliiacului, vrând-nevrând, după vechile lui pravile şi voie înnoind, aşedzară. După aceia toate pasirile de carne mâncătoare şi toate jigăniile de singe nevinovat vărsătoare, pentru asupra Inorogului vânătoare, beleag şi cuvânt îşi dederă, şi toate în toate

părțile să-l cerce, să-l afle, să-l prindză, să-l lege, şi după a lor tirănească să-l giudece lege să orânduiră. Ce ei încă acestea orânduind şi fel de fel de laţuri, curse, mreji şi alte măiestrii în toate poticile şi căile întindzind, strâmbătate ca aceasta în multă vreme ceriul a privi, pământul a suferi neputând, de năprasnă din toate părțile şi marginile pământului holburi, vivore, tremuri, cutremuri, tunete, sunete, trăsnete, plesnete scorniră, atâta cât tot muntele înalt cu temeliele în sus şi cu vârvul în gios răsturnară şi tot copaciul gros, înalt şi frundzos din rădăcină îl dezrădăcinară, şi aşe, toată calea şi cărarea pre pământ şi prin aer cu grele neguri şi cu întunecoşi nuări, ca cu un veşmânt negru căptuşind astupară şi tot drumul de pe faţa pământului cu stinci pohârnite, cu dealuri şi holmuri răzsipite şi cu păduri săciuite pretiutiderelea închisără şi încuiară.
Din ceriu fulgere, din nuări smidă şi piatră, din pământ aburi, fumuri şi holburi, unele suindu-să, iară altele coborându-să, în aer focul cu apa să amesteca şi stihiile între sine cu nespus chip să lupta. Carile atâta de straşnică şi groznică metamorfosin în toată fapta făcură, cât ceriul cu pământ şi apa cu focul războiu cumplit să fie râdicat să părea, cu a cărora clătire toată zidirea să scutura şi să cutremura şi spre cea desăvârşit a tot duhul peire să pleca.
Deci dintâi pricina groznicei aceştiia clătiri nepricepută, iară mai pre urmă tuturor cunoscută fu (că precum picătura cea mai de pre urmă vasul îneacă, aşe strâmbatăţile mari şi multe mai denainte grămădite cu una mai de apoi şi necunoscută şi cea cădzută răsplătire îşi iau, şi precum multe grămădite mai denainte au fost să cunosc) .
A amestecăturii, dară, aceştiia pre scurt, istoriia aceasta au fost : Toate dealurile mari şi toţi munţii înalţi asupra

stâncelor şi copacilor sfat sfătuiră. Carii şepte hatmani de războiu purtători şi a gloatelor păvăţuitori având, asupra holmurilor celor de la cetatea Deltii vrăjmaş războiu râdicară şi fără veste, cu mari huiete şi de năprasnă cu mari buhnete, asupră-le pohârnindu-să, să răsturnară. Iară pricina aceştii straşnice rădicări şi fără milă fărâmări era aceasta: munţii cu holmurile între sine, pentru greutatea carea de la stânci şi de la copaci trag, să jeluiră şi de pohoara carea în cârcă poartă unul cătră altul să olecăiră şi fietecarile cătră de-aproapele său într-acesta chip dzisără: „Până când, fraţilor, stinca piatra sacă şi plopul, chiparisul şi platanul, copaci fără roadă, în capul nostru suindu-să, pe spate-ne urcându-să, vârvurile şi creştetele ne vor acoperi? Şi până când ei înălţindu-să şi mărindu-să, ca cum în vreo samă ne-am fi, ne vor ocări şi batgiocuri? (Că certarea cu toiege într-ascuns decât ocara şi batgiocura în arătare mai de suferit ieste). De care lucru, cu toţii într-un gând şi într-o inimă a ne împreuna, cu mic şi cu mare, într-un cuvânt şi într-un giurământ a ne lega trebuie şi lucru carile altădată în politiia noastră nu s-au mai vădzut să facem, adecă cu a noastră răsturnare a mândrilor şi trufaşilor cea desăvârşit prăpădire şi răzsipire să aducem (că toată moartea din fire aspră şi amară ieste, carea numai cu viderea răzsipii nepriietinului mai plăcută şi mai îndulcită a fi să pare). Deci unde ne sint rădăcinile, acolo vârvurile, şi unde ne sint vârvurile, acolo rădăcinile să ne mutăm. Că într-acesta chip toată stânca groasă şi pietroasă şi tot copaciul crăngos şi frundzăros supt noi va rămânea, şi aşe, precum pururea decât noi mai mici şi precum noi i-am hrănit şi i-am crescut, în braţă i-am purtat şi la sin i-am aplecat şi precum până într-atâta în samă a nu ne băga şi în toată hula şi ocara a ne lua nu li s-au cădzut vor cunoaşte.

(Că călcâiul peste cap a să înălța şi piciorul, macară că cinci degete are, însă slujba mânii a apuca nu să cade.") Aşe, munții deodată cu cuvântul şi lucrul pliniră, căci pre toată movilița cu sine trăgând, toate holmurile şi dealurile după cei şepte voievodzi urma. Carii cu toții deodată clătindu-să şi din temelie cutremurându-să, unii peste alții să pohârniră, de a cărora huiet toate marginele lumii să răzsunară şi să înspăimântară.

Pre aceia vreme adunările, în vivorniță într-aceasta la locul pomenit aflându-să, şi iele împreună cu munții nu puțintele pățiră şi nu puțină pagubă şi scădere avură. Mai vârtos că măiestriile, lațurile şi cursele, carile pentru vânarea Inorogului întinsese, toate din temeiu să rupsese şi nici de o treabă spre aceia slujbă să întorsesă (că munții prăvălindu-să, cei ce prin munți lăcuitori şi vasul înecându-să, cei ce pre mare sint călători, fără primejdiia vieții şi piierderea dobânziii a fi nu pot). Iară între tulburările munților Inorogul la câmpii lăcaşului său, lin şi fără grijă, viața-şi petrecea şi cea mai de pre urmă la ce va ieşi în tot chipul a adulmăca să nevoia, până când după a munților asupra stincelor şi a copacilor răsturnare, precum biruința la munți să fie rămas înțăleasă, şi toată stânca şi copaciul de la Delta o parte să să fie zdrumicat, iară o parte după sine târâind, în robie să fie luat. Aşijderea, precum tot dobitocul şi zburătoarea între stânci şi între nuări lăcuitoare să afla, în robiia celor şepte voievodzi să fie căzdut şi de la locul său să-i fie mutat să înştiință.

Acestea aşe, iară Filul (carile pre tainâ la cetatea Deltii să să fie dus mai denainte s-au pomenit, după ce lucrul împotrivă isprăvit vădzu, cătră Inorog a năzui sili. Filul nu cu bun gând asupra Inorogului la adunări să dusese. (Însă ochiul ceresc toate vede şi cumpăna nevădzută toate în dreptate şi

fără filoprosopie cumpaneşte). Iară la înturnare, singur de ascunsul inimii sale vădindu-să şi de greşitul său gând asupra Inorogului căindu-să, în gura mare mărturisi (că tot priietinul din dobânda aurului aflat, decât cel cu legătura firii împreunat, mai de gios şi mai cu prepus ieste). Iară după ce adunările cu multă nenorocire în robie cădzură şi la locul celor şepte munți, în valea carea GrumadziiBoului să cheamă aduşi fură, Inorogul lucrul din capăt, iară Filul din coadă a apuca ispitiră. Inorogul pricina dintâi, iară Filul fapta pricinii căuta, Inorogul monarhiia pasirilor, iară Filul epitropiia Strutocamilii a răzsipi să nevoia.
Însă Filul, puținele ispitind, precum încă funea noaă şi cu nevoie a să rumpe a fi cunoscu. De care lucru, mai mult în deşert a să osteni să părăsi.
Inorogul toată răutatea în capul pasirilor şi tot pricazul în glasul şi siloghismul Corbului cunoscând, pentru amurțala oțăros glasului lui leac să afle pre la toți vrăjitorii şi doftorii vremii aceiia cerea, şi acmu şi doftorul cel bun găsise şi leacul nemerisă (numai unde ceriul nu să pleacă, pământul în zădar să râdică şi când nuării umedzala în ploi nu-şi slobod, în deşert samănă cela ce samănă). În care chip, şi a Inorogului ostenință ieşi, de vreme ce norocul slujind, vicleşugul Corbului în sprijineală şi răutatea-i în fereală să arătă, şi chipurile vrăjitorilor schimbându-să, Inorogul de tot începutul apucat într-altă vreme a-l săvârşi şi cu alt mijloc a-l plini s-au lăsat, precum la locul său să va pomeni.
Într-aceiaşi vreme, şi Vidra sosind, spre înăduşala a tuturor jiganiilor, nu puține fumuri slobodzi, şi acmu toate dobitoacele prețul a-şi tăia şi din robie a scăpa nevoindu-să, Vidra cu ale sale, în divuri, în chipuri, amestecături, prețul îndoit le adaosă, atâta cât pasirilor nu numai penele şi dobitoacelor nu numai perii, ce şi tuleiele li s-au jepuit şi

pieile de pre carne li s-au belit. Aşe, Vidra ca un vânt în trestii lovind, din toate şi în toate părțile îi plecă şi îi înduplecă. Însă în sfârşit ceva vrednic de laudă neisprăvind, în gârlele apelor spre aciuare să dusă. Iară robimea dobitoacelor, toată prin fel de fel de tâmplări şi după multe şi nenumărate de tâmplări şi zbuciumări prețul dându-şi şi precum li să părea lucrurile aşedzindu-şi şi oarecum după voia lor tocmindu-şi, de la cei şepte voievodzi iertare îşi luară şi la locurile sale să să ducă să scularǎ. În urmă pe Râs, pe dulăii ciobăneşti, pe coteii de casă şi pe Hameleon lăsind, ca denapoile lor păzind, pentru vânătoarea lațurilor şi a tuturor măiestriilor carile de iznoavă asupra Inorogului întinsese, aminte să le fie, le porunciră. Aşijderea, împotriva lucrurilor sale cevaşi de s-ar tâmpla, cum mai curând ştire să le dea, ca după cuvântul şi giurământul carile mai denainte cu vicleşug pusese, cu toții împreună, de mai mare goană şi vânătoare să să gătească.
În vremea ieşirii lor de la Grumadzii-Boului, cu hrizmosul carile încă de demult Camilopardalul le tâlcuisă şi coada păunului către coarnele boului aflase şi pre Cămilă cu dânsa frumos împodobisă, să fie vădzut cineva lucru de ciudesă şi preste toată ciuda mai ciudat şi mai minunat. Că la ieşirea lor de la cei şepte munți, ciuda nevădzută (şi precum să dzice dzicătoarea): neaudzită, cu coadă în vârvul capului Cămila era. Iară la intrarea la locul lor, vestită dzicătoarea să pliniia, carea dzice: „Mare ciudă duc în car, mai mare va fi dac-om sosi”. Toți era cum era, iară toată minunea şi ciudesea, în Cămilă să cuprindea (că precum soarele cu a sa lumină toate stelele acopere şi nevădzute le face, aşe pasirea dobitocită şi vita păsărită pre toate de mascara covârşiia). Căci la Cămilă, în loc de peri şi de floci, cu pene roşii o îmbrăcasă, lângă carile aripi negre ca de

Corb alăturasă, la grumadzii Cămilei cel cohâiat, capul boului cel buărat prepusese. Coada păunului cea rotată, nu despre sapă, după obiceiul a tuturor dobitoacelor, ce în loc de cercel, alăturea cu capul, în sus o ridicase şi, de cornul cel drept lipind-o, o legase (că unde văpsala galbănă degetele văpseşte, acolo la Cămile coarne, aripi şi pene odrăsleşte). Aşedară, jigăniile şi dobitoacele toate urmând Strutocamilii, la sălaşul monarhiii sale sosiră, unde, pe Strutocamilă în obiciuitul şopron băgând, pilituri de fier cu prund amestecate, în loc de ospăț, înainte-i vărsară, cu carile mai mult să mânca decât mânca şi mai mult corțiia decât mistuia. Iară alalte de singe nevinovat vărsătoare jiganii, fietecarea, trunchiu de meserniță şi prăvălie de carne deşchisese, în toate părțile giunghind, zugrumând, tăind, despoind, aruncând, împărțind şi nici de grasă în samă băgând, nici de vitioană cevaş milă având (că unde jigania oile păzeşte, acolo ciobanul păscând, în loc de lână, cu gerul să înveşte). Atâta cât tot dobitocul supus la cea desăvârşit a peririi primejdie sosisă. Tot ochiul ce le priviia cu lacrămi de singe le tânguia, între dânsele undeva glas de bucurie sau viers de veselie nu să simțiia, fără numai răget, muget, obide, suspine, văietături şi olecăituri în toate părțile şi în toate colțurile să audziia.
Cămila săraca, de chipu-şi să mira, de aripi şi de pene oarecum mărindu-să, să cani înfla. Apoi de sete şi de foame şi de alte nevoi şi bezcisnicii cu jele şi nemângăiată să văiera. Cătră aceasta stăpân să stăpâniia, deasupra să supunea, cu glas să amuțiia, cu mâni să ciunțiia, cu picioare să ologiia, cu ochi să orbiia şi încă cu duh să înăduşiia şi cu sufletul în coş în toate ceasurile să omorâia (că precât în viață moartea, atâta în putere slăbiciunea lucreadză, însă cu atâta moartea decât slăbiciunea mai

fericită, căci ce ia o dată, nici a mai da ănici a mai daî, nici a mai lua altă dată poate. Iară în slăbiciune năcazurile, ca otava în primăvară odrăslesc şi fel de fel de chipuri spre mai mare dosadă izvodesc). Aşe Strutocamila, în vreo parte a să clăti, de fricoasă nu putea, ceva a grai, de proastă nu ştia, pentru care lucru, din gura ei altă ceva nu să audziia fără numai bolbăietura carea de la moşii şi strămoşii săi învățasă şi prin glasul fără articule din piept şi din gârtan acestea îi clocotiia: r.r.r.a.a.a.c.c.c.o.o.o.v.v.v. a.a.a., pre carile mai pre urmă, iarăşi Lupul filosofind, într-acesta chip le-au tâlcuit: rău, rău, rău, ah, ah, ah, capul, capul, capul, oh oh oh, vai, vai, vai. Pre aceasta vreme şi Vulpea piielea blănarilor şi carnea cioarâlor îşi dede, căci nici pământul în sine o priimi, nici aerul de cât era uscată a o mai zbici putu. Şi ase, şi ea plata vicleşugului prăpădenie şi peire de năprasnă a fi cunoscu (că a vicleşugului sămințe vara să samănă dulci şi, iarna răsar amară, a cărora poamă întâi îndulcesc, apoi cu nesuferită amărâme otrăvăsc).
Pasirile dară şi dobitoacele, toate acmu lucrurile-şi după cuvântu-şi şi pofta-şi isprăvite şi deplin tocmite a fi părându-li-se, a omoniii şi legăturii cuprindere şi a monarşilor săi vecinică şi neprepusă stăpânire, cu zapise, cu urice şi cu hrisovuluri a întări şi a adeveri socotiră. Deci hirograful cu a tuturor iscăliturile de obşte, pre carile monarhilor săi dederă, într-acesta chip era :"Adecă noi, pasirile văzduhului şi dobitoacele pământului, cu această a noastră de obşte scrisoare scriem şi mărturisim, precum de nime siliți, nici asupriți, ce dintr-a noastră bună voie, gând bun am gândit, sfat adevărat am sfătuit şi lucru de cinste cu cuviință şi spre folosul de obşte am început, am săvârşit şi cu iscăliturile noastre l-am întărit, ca de astădzi înainte cu toții noi, veri zburătoare, veri pre pământ mărgătoare ar fi

într-o inimă şi într-o învoinţă supt doaă monarhii a doi monarhi, a înălţatului Vulturului adecă şi a preaputinciosului Leului, supuşi şi aciuaţi să fim. Aşijderea, epitropii şi în toate puternicii acestor slăvite împărăţii otcârmuitori, Corbul adecăte şi Strutocamilon, orice ne-ar porunci şi orice ne-ar învăţa, fără de nici o îngăimală şi fără leac de crâcneală ascultători şi următori să ne arătăm. După aceasta, într-o pravilă şi în unirea legiurilor (deosăbi de obiceele locului) să ne aflăm, a tot priietinul priietin şi a tot nepriietinul nepriietin de obşte să priim sau să nu priim. Greul şi nevoia unul altuia să purtăm, în toată evthihiia şi distihiia tovarăşi nedespărţiţi şi neîndoiţi să ne ţinem, nicicum a vremilor, a lucrurilor şi a tâmplărilor profasin sau alt chip de fereală şi de şuvăială să punem, ce orice ar fi şi s-ar tâmpla cu sfatul de obşte pentru folosul de obşte să arătăm, să dzicem şi să facem. Aşijderea, cu straşnic şi în veci stătătoriu giurământ, pre nume şi viaţa a marilor împăraţi ne giurăm şi spre cinstea monarhiilor noastre cuvânt dăm, ca oricine vrăodânăoară împotrivnic, neascultătoriu sau viclean epitropilor împăraţilor noştri milostivi s-ar afla, din ceata, neamul, cinstea şi adunarea noastră afara să-l scoatem, şi obştii nepriietin, legiurilor eretic şi pravilelor călcătoriu să-l cunoaştem şi, până când a noastră şi a lui viaţă între muritori s-ar tăvăli, ochiul zavistiii, mâna izbândii şi inima vrăjmăşii deasupra unuia ca aceluia să nu rădicăm, ce pururea gonit şi izgonit din ţircălamul unirii noastre avându-l, toată ura vrăjmăşiii nu numai în lucruri, în bucate şi în avuţie-i să să oprească, ce aşeşi, până la curmarea dzilelor şi vieţii lungindu-să, să să lăţască, atâta cât, din bătrân până la tânăr şi din sugariu până la golaş milostivindu-ne, să nu dojenim şi de la ac până la aţă cu avuţie, cu neam, cu simenţie în prav şi

pulbere a-l întoarce să silim. (Că precum vrăjmăşiia veche adânci rădăcini sloboade, aşe şi izbânda în neam şi semenții să lățeşte.) Aşijderea pentru trii de moarte nepriietini, tuturor mai cu de-adins în ştire să fie şi în pomenire din rod şi-n rod să ție: adecă pentru Inorog, Filul şi Vidra, carii pururea neînduplecați în răutate şi neobosiți în vrajbe s-au arătat. Ca toată pasirea iute la zburat, toată jiganiia repede la alergat şi toată dihaniia ascuțită la adulmăcat, pururea gata şi fără preget să fie, până când, sau în silțe, sau în curse, sau în colți, sau în unghii răii rău vor cădea, şi cea ce li să cade plată-şi vor lua, de vreme ce aceste aievea nepriietini şi vrăjmaşi obştii s-au purtat, împărații nesupuşi şi poroncilor neascultători s-au aflat.
Încăşile cu toții dzicem şi adeverim şi din tot sufletul şi inima făgăduim ca toate capitulurile şi punturile (pre carile împărații noştri milostivi de la noi au poftit) în veci neclătite, nebetejite şi nesmintite să le păzim. Şi iarăşile învoim şi poftim ca pe epitropul ce avem (carile chipul şi icoana împăratului nostru poartă) în viață neschimbat şi nemutat stăpân să-l avem şi să-l ținem. Iară după a lor viață, ori pre carile din odraslele lor cerescul Vultur şi Leu în scaunul părinților săi ar pune, pre acela următoriu şi moştenitoriu epitropiii cu toată învoința să-l priimim, ca în veci de veci semenția lor din thronul stăpânirii să nu lipsască, ce cât luna să trăiască şi cât soarele să cu fericire viețuiască. Fie, fie, fie!
Pentru dară mai bună credința şi deplin adeverința plecat hirograful nostru la pravul pragului şi la scăuiaşul talpelor a milostivilor noştri împărați am pus. Datu-s-au în anul monarhiii pasirilor 29.000, iară a monarhiii jiganiilor 30.100, în anul epitropiii Corbului 1.500, iară a epitropii <i> Strutocamilii 100. Coțofana uricariul de omăt, pis.

Brehnacea, Şoimul, Uliul, Coruiul, Rârăul, Hârățul, Cioara, Coțofana, Puhacea, Caia, Pardosul, Ursul, Vulpea, Ciacal, Bursucul, Râsul, Veverița, Dulful, Sobolul, Cânele, Coteiul, Ogarul, Mâța Sălbatecă, Mâța de Casă, Guziul, Nevăstuica, Şoarecele.
Pasirile şi dobitoacele supuse: Lebăda, Dropiia, Vaca, Gânsca, Rața, Curca, Găina, Păunul, Vrabiia, Porumbul, Turturea, Gangur, Pițiguş, Cintița, Fasanu, Patrânichea, Prepelița, Cârsteiul, Rândunea, Lăstunu, Calul, Boul, Oaia, Capra, Porcu, Măgarul, Cămila, Dzimbrii, Cerbul, Ciuta, Căprioara, Iepurile, Colunul şi alalte pasiri, dobitoace şi jigănii câte în ce riu sus şi pre pământ gios ne aflăm, pre aceasta ne legăm, ne giurăm şi cele scrise priimim şi adeverim."
Hirograful acesta, dacă prin referendariul, elcovanul, la mâna împăraților cu mare cinste şi plecăciune îl trimasără, împărații hrisovului la adunări trimasără, carile într-acesta chip să citiia :"Noi, Vulturul şi Leul, monarşii văzduhului şi a pământului şi într-aceste doaă stihii a tuturor lăcuitoarelor pasiri şi dobitoace aftocratori şi oblăduitori, zburătoarelor până preste nuări şi mărgătoarelor până peste marginile pământului în ştire facem că umilința împărăteştii noastre inimi vrând şi învoind ca cele până acmu între înălțatele noastre împotrivnice vrajbe să să împace, toate tulburările în lineşte a să preface şi pentru ca fietecarile hotarăle sale să-şi cunoască şi supuşii fără nici o scandală să-şi deosăbască. Aşijderea, ca cu toții într-o unire de dragoste adevă ratăşi într-o inimă de tot vicleşugul neimată să să alcătuiască, prin luminatele noastre scrisori şi decât vântul mai repedzii noştri alergători, tuturor celora ce a şti li să cădea, în ştire am dat şi prin straşnica noastră poruncă i-am chemat, şi la locul orânduit, la adunarea de obşte i-am

adunat. Cărora arătându-le că, precum cloşca puişorii săi, aşe nebiruita noastră putere cineşi pre al său supt aciuarea şi ocrotirea aripilor sale a aciua şi a ocroti va şi pofteşte. Ca nu cumva de acmu înainte cineva din neprietini spre dânşii mâna strâmbătății a întinde şi cu ochiul vicleşugului a le căuta să poată, sau a putea a gândi să îndrăznească. Aşedară, cu toții, buna împărătească noastră vrere văzând şi spre cel de obşte folos a fi pricepând, poruncii noastre s-au plecat şi înaintea feții tot genunchiul s-au închinat. De care lucru, şi nemăsurata noastră milosirdie din scaunul înălțimei sale plecându-să şi spre umilința lor milostivindu-să, din rostul monarhicesc dzicem şi dzisa cu împărătescul hrisovul întărim şi adeverim ca pre toți în toată dragostea şi priința să-i avem şi cineşi după a sa stepână şi măsură în cinste şi cuviință să-i ținem. Aşijderea, de tot împotrivnicul şi pizmaşul cu nebiruita noastră putere să-i apărăm şi pre duşmanii lor de la dânşii departe să-i gonim şi să-i izgonim. Ales şi mai vârtos pre unii, carii şi poruncilor noastre ca nişte obraznici îndrăznesc neascultători şi supuşilor noştri bântuitori şi publecăi răscolitori aievea s-au vădzut şi s-au arătat. Pre unii dară ca aceiia dzicem şi poruncim ca, în scurtă viața lor, luminată fața noastră să nu vadă, nici vreodânăoară ei sau semenții lor între senatorii noştri să încapă, nici vreunii stepene de cinste în veci să să învrednicească, ce pururea în împărătească noastră de nescăpată urgie aflându-să, ascuțita şi netâmpita spată gonindu-i şi întirindu-i, să nu să lenească. Însă acestea despre mare mila noastră ferite vor fi, până când şi supuşii noştri dreptatea, omonia şi credința cătră noi nebetijită vor păzi, fără preget şi fără cârteală, spre toate poruncile noastre vor sirgui şi cele de pre an dări fără rămăşiță şi zăticneală, la cămările slăvii noastre dând, datoriia

țărănească după obiceiul vechiu vor plăti. Aşijderea, dzicem şi poruncim ca ponturile şi capitulurile carile încă la adunarea dintâi s-au legat şi s-au aşedzat, nesmintite, neclătite şi neviclenite țiindu-le, în veci ei şi următorii lor, aşe să îmble, cât în cevaşi şi câtvaşi macar cum lina şi odihnita noastră voie să nu scârbască, nici singur şie cu lenevirea sau cu îndrăznirea ură şi urgie asupra să-şi aducă.
Aşedară, alor noastre monarhiceşti porunci ascultătorilor şi în tot chipul drept slujitorilor, milă şi căutare, cinste şi în bunătăți mare blagoutrobna noastră împărăție făgăduieşte. Iară într-alt chip celuia ce ar gândi, ar dzice şi ar lucra, prada casii, sărăciia avuțiii, izgnania moşiii şi, în cea mai de pre de urmă, romfea, sabiia dintr-îmbe părțile ascuțită, între trup şi între capu-i despărțitoare, de grabnică şi ocărâtă moarte aducătoare, plata şi izbânda îi va fi. Aceasta scriem şi într-alt chip nu va fi. Datu-s-au în anul monarhiii Vulturului 29.000, iară la anul monarhiii Leului 30.100, în anul epitropiii Corbului 1.500, iară a epitropiii Strutocamilei 100.
Vulturul monarh, Leul monarh. Lebăda vel logofet povelil, Boul vel logofet povelil. Coțofana uricar pis.
Ponturile şi capitulurile împărăteşti 1. Corbul în veci şi săminția lui peste veci epitrop împărățiii Vulturului să fie. Toată pasirea domn şi stăpânitoriu să-l cunoască, şi într-însele putere slobodă a lega şi a dezlega, a omorî şi a ierta, să aibă. 2. Strutocamila în veci şi semințiia lui (având, de nu va avea, şi neavând, da va avea) peste veci epitrop împărățiii Leului să fie. Tot dobitocul şi jiganiia domn şi stapânitoriu să-l ție, în carile a lega, a dezlega, a omorî, a ierta putere slobodă să aibă. 3. Siloghismul Corbului făcut în barbara, în veci neclătit şi nedieresit să rămâie. Aşijderea,

tainică filosofia Lupului în şcoala dobitoacelor să nu să profesască, nici ale lui tâlcuiri şi exighises să se citească, ce în locul filosofiii câneşti de batgiocură să să aibă. 4. Cu Filul şi cu Inorogul cineva din jigănii prieteşug, cuvânt, corespondenție, veri aievea, veri pre tainã, din gură sau din scrisori şi în tot alt chipul, macar cum, să nu aibă, nici rudenie cu dânşii să facă, nici precum rude unul altuia sint să să răspundză. Ce cu toții vrăjmaşi şi de moarte nepriietini să-i cunoască, şi prin toată vremea de goană şi de vânătoare să nu să părăsască, până când cea căzută şi de pre urmă plată sau cu moarte cumplită, sau cu viață năcăjită ş-or da. 5. Vidra dintr-îmbe stihiile gonită şi dintr-amândoaă monarhiile izgonită să fie, şi cine într-alt chip ar socoti, cu moartea să plătească.
6. Lupul din bârlogul său afară a ieşi (fără numai pentru hrana) vrednic şi slobod să nu fie şi cu Ciacalul împreunări şi voroave să nu aibă. 7. Pasirile cu dobitoacele cuscrie şi rudenie a face dintr-îmbe părțile neapărate şi neoprite să fie, şi încă către aceasta unii pre alții, pre cât vor putea a îndemna, nevoitori şi silitori să fie, ca într-acesta chip mai multă dragoste şi prieteşug între dânşii să să lățască. 8. Pasirile într-agiutoriu Strutocamilei şi dobitoacele într-agiutoriu Corbului (când despre nepriietinii obştii vreo tulburare sau amestecare s-ar tâmpla) fără preget şi împotrivire să fie. 9. La toată cheltuiala carea cu a nepriietinilor pricină a vini s-ar tâmpla, pasirile doaă părți, iară dobitoacele o parte să dea şi dulăii de casă cu coteii şi cu Râsul împreună (carii pentru strajea munților s-au ales) toate strâmptorile munților cuprindzind, carile ce ar simți, unul către altul ştire să dea, ca într-acesta chip şi paza mai bună să fie, şi vânătoarea fără gonaşi să nu rămâie. 10. Dările de pre an de bunăvoie, fără lipsă şi fără bănat

strângându-le, să le numere, cumpănească, în pungi băgându-le, să le lege şi să le pecetluiască, şi aşe, prin mijlocitori credincioşi, la cămările slăvii noastre, fără sminteală să să trimaţă.
Acestea toate, cine într-alt chip ar gândi, ar socoti, ar vorovi, sau vreuna cât de mică din orânduiala şi aşedzimântul ce s-au pus, ar sminti, până la trii neamuri a casăi pradă, a moşiilor pusteire, a avuţii la cămările împărăteşti luare şi, în cea mai de pre urmă, groznică şi cumplită moarte să ştie. „
Aşedară, zapisul supuşilor, uricul împăraţilor şi ponturile legăturilor într-acesta chip alcătuindu-să şi aşedzindu-să şi cu toţii acmu de lucrul isprăvit veselindu-să, fietecare monarh sfetnicilor, senatorilor şi supuşilor săi cinste şi masă mare să gătească porunciră (că după izbânda voii, izbânda limarghiii pururea urmadză şi gâlceava împăcată în bucate şi vin să sloboade). După împărătească poruncă toate să gătară, fel de feliuri de mâncări, în divuri, în chipuri de băuturi, pre mese să aşedzară. Fietecarile după cinstea şi stepăna sa la deosăbite mese, cineşi după neamul său şi feliul să orânduiră (că chipul întâi a trufiii în procathedriia mesii să zugrăveşte şi toată mândria în scaunul cel mai de sus să săvârşeşte). Iară la masa la carea singuri împăraţii să ospăta, altora loc de şedzut nu arăta, fără numai Corbului şi Strutocamilii, carii pentru slujba epitropiii ce purta decât toate dihaniile lumii mai în cinste să avea. Cătră aceştea pre Brehnace şi pre Pardos adăogea, ca cum dintr-alţii mai aleşi şi după epitropi al doilea ar fi.
Ei într-acesta chip la veseliia ospăţului aşedzindu-să şi în tot feliul de dezmierdări desfătându-să şi acmu păharăle pre masă ades primblându-să, cineşi pre monarhul său cu nespuse laude şi colachii în ceriuri înălţa (că vinul, în stomah intrând, aburul la cap trimite şi aburul vinului, în

cap învăluindu-să, gândurile acoperite şi cuvintele negândite la ivală scoate). Şi acmu la cele mai dinluntru a voroavelor pozvolenii întrând, cine de viteaz, cine de credincios, cine de vârtos să lăuda. Aşijderea, cine credința şi priința sa, cine vicleşugul şi vrăjmăşiia altuia, cu desfrătate şi cu vinul împiedicate voroave arăta.
Acestea încă ei bolbăind şi stropii vinului din gura unuia în obrazul altuia sărind, iată, de năprasnă şi fără veste, toate turmele şi neamurile a tuturor muştelor la masă nechemate şi la ospăț neîmbiiate a vini şi fără nici o sială a să ospăta vădzură.
Că, precum mai denainte s-au pomenit, în noaptea carea Ciacalul de după gardul prisăcii sfatul albinelor şi a viespilor audzisă, şi a doa dzi, viind, Lupului şi Vulpii povestisă, a doa dzi viespile toate pre gărgăuni, pre tăuni, pre țințari şi pre alte cete de muşte şi de muşițe îndemnând, la albine s-au adunat, şi fietecarea de vestea carea audzisă povestind, adecă precum Vulturul tuturor zburătoarelor monarh să să fie ales şi hirografi de la toți să fie cerşut şi să fie şi luat au înțeles. Care lucru, tot neamul muştelor, pre sine nu mai puțin decât pasirile zburătoare ştiind: „ Sculați, frați, între sine dzisără, şi oriunde acele adunări vom putea afla, acolea a noastră elefterie a cunoaşte să le facem, ca altă dată să priceapă, (că nu toată pasirea zburătoare să mănâncă, nici tot marile pre cel mai mic stăpâneşte, nici toată pofta din părere născută să plineşte)". Neamul dară muştelor, precum s-au dzis, tot într-un suflet şi într-o inimă sculându-să şi mai mult cu focul inimii decât cu aripile zburând şi ducându-să, pre toate zburătoarele şi mărgătoarele la pomenitul ospăț aflară. Carile, mai mult de mânie decât de foame, în bucatele streine şi în agonisita altora ca focul în paie şi ca scânteia în iarba pucioasă

intrară. Aceasta toți sfetnicii şi senatorii din îmbe părțile vădzind, în mierare şi ciudesă ca aceasta sta şi ce poate fi aceasta, din cap, din urme şi din ochi semne făcându-şi, muțeşte întreba. Toți de toți întreba şi cel ce să răspundză nu era.
Albinele, viespile, muştile şi alalte gloate nicicum ceva uitându-să, ca la bucatele şi mesele sale, fără nici o grijă, mânca, împrăştiia şi de pre masă gios, la furnici arunca. Căci şi furnicile, de acestea oblicind, după alalte muşte urmară, dzicând precum partea zburătoarelor sint, de vreme ce ca pasirile să oaă şi cu vreme aripi ca muştele şi ca alalte lighioi zburătoare fac. Iară Vulturul şi Leul, de mânie, ca beşica de vânt să împlură, unul piui, altul răcni, şi fietecarile cetelor şi bulucurilor sale de războiu şi de bătaie să să gătească cu urgie porunciră. Şi „nici unul din tâlharii în samă nebăgători să nu scape!" striga: „Cine sint aceştea carii de straşnice chipurile împărăteşti a să sii n-au învățat? Carii sint aceştea ce de frica groazniciii noastre nu s-au cutremurat? Au ieste cineva supt soare a căruia neştiutorii a să ruşina ochii de străluminarea slăvii noastre să nu să tâmpască? Au ieste din fața pământului până în țârcălamul lunii duh ca acela carile gând împotrivnic spre nebiruita noastră putere să puie? Cum mai curând dară în unghi să-i fărâmați, în colți să-i zdrumicați, în labe să-i spinticați şi cu lutul şi țărna să-i amestecați şi ca pravul şi pulberea în vânt să-i aruncați".
După a împăraților poruncă, cu toții îndată de masă şi veselie să lăsară şi de arme şi de războiu să apucară (că precum după răscoale lineştea cu veseliile, aşe după veselii armele şi gâlcevile adese urmadză), toată jiganiia cumplită colții îşi tociia şi toată pasirea rumpătoare pintenii îşi ascuțiia. Cucoarăle cu buciunele buciuma, lebedele cântecul

cel de pre urmă a morții cânta, păunii, de răutatea ce videa, în gura mare şi cu jele să văieta, şoimii ca hatmanii, uleii ca sărdarii, coruii ca căpitanii pe dinaintea gloatelor şi a bulucurilor să primbla, pupădza ca ceauşii la alaiu îi aşedza, căile din fluiere şuiera, brehnăcile înalt pentru paza străjilor să înălța. Vulturul deasupra tuturor împărăteşte celea trebuitoare slujitorilor porunciia, carii în aripa dreaptă şi în aripa stângă de război să şicuia. Într-acestaşi chip şi jigăniile pre pământ, cineşi la polcul şi la ceata sa orânduindu-să, la meideanul bătăii cu mare dârjie ieşiră. Iară după ce puhacele din puşcile cele mari şi cucuvaiele din cele mici sămnul războiul dederă, îndată sunete, buhnete, trăsnete, plesnete, vâjiituri şi duduituri preste tot locul să răzsunară. Că iuți aripile vulturilor, brehnăcilor, rarăilor, şoimilor, uleilor şi a coruilor cu mare vâjiituri aerul despica, leii, urşii, pardoşii, dulăii, ogarii şi coteii, cu unghile țărna aruncând pulberea în ceriu spulbăra şi cu neguri de prav luminoasă radzele soarelui astupa. Mânie ca aceasta vărsară, vrăjmăşie ca aceasta arătară, gătire ca aceasta făcură, tunară, detunară, trăsniră, plesniră, răcniră, piuiră şi din toate părțile cu mare urgie marile acestea jigănii asupra micşoarelor musculițe să repedziră. Ce, precum să dzice cuvântul (Fată munții şi născură un şoarece), că pre câtă groază arătară, atâta de batgiocură rămasără, de vreme ce micşorimea albinelor, viespilor, muştelor şi a țințarilor asupra mărimei pasirilor şi jiganiilor toată ocara şi batgiocura adusără. Căci muştele, cu putința aripilor în slava ceriului râdicându-să, colții şi brâncele cele vrăjmaşe a jigăniilor celor cumplite ceva de laudă a isprăvi sau în ceva a le beteji nu putură. În aer aşijderea toate pasirile rumpătoare (căci alalte numai privitoare era) cu grele trupurile ce purta şi cu mari aripile ce le otcârmuia, în gios

slobodzindu-să şi în sus rădicându-să, repede răpegiunea ce făcea, muştele cu puțină clătire şi într-o parte din cale ferire, în deşert a lovi şi în zădar a ieşi o făcea. Încă de multe ori, pentru mai mare batgiocura, pre spate le încăleca şi pintre unghi şi pe supt aripi slobode şi fără primejdie zbura. Iară când vreuna dintr-însele în brânca a vreunii pasiri sau jigănii a cădea să tâmpla, cum să o strângă şi cum să o fărâme nu avea (că precum mărimea la unile arătoasă, iară la altele ca un boț greu mişeloasă, aşe micşorimea la unele de nemică, iară la unele decât mărimea cu multul mai vrednică ieste). Iară supțirele şi otrăvit acul albinelor, viespilor şi a gărgăunilor cu carile iele în locul suliții şi a sigeții să într-arma, cât de pre lesne în palma pasirii sau în talpa jigănii îl înfigea, al căruia cumplită durere nu numai cât trupul le beşica, ce încă până la inimă pătrundzind, la ficați le străbătea. Şi aşe muştile, după ce în aer pre cât vrea pre pasiri obosiia, trântorii buciumul de înturnat cânta şi cu toatele de iznoavă la ospăț şi la masă să aşedza, nicicum a leilor sau a altor jigănii călcături şi stropşituri în samă băgând (că precum orbul de noapte nu să grijeşte, aşe cel prea slab de cel prea tare nu să siieşte, că cel ce n-are de ce să prăda de prădătoriu, ca udul de ploaie, nu să teme). Deci când jigăniile pre pământ mai mare navală le da, atuncea muştele, prin nări, prin urechi, printre vine şi pre supt susiori întrându-le, să aciua. De care lucru, nepriietinii, nu pre atâta luptători, pre cât scut, cetate şi apărători le era (că norocul când pre cel norocit a batgiocuri va, întâi cu a sa putere îl măreşte, apoi cu a altuia slăbiciune îl domoleşte). Iară când muştele de bunăvoie le părăsiia şi mai înalt în aer să suia, jiganiilor altă, fără numai urletul în vânt şi trântitul cu curul la pământ nu le rămânea. Căci muştele, de urlete a să spăriia neînvățate şi din labele lor în văzduh depărtate

fiind, în toată nefrica şi negrijea să afla, şi pre spinarea zburătoarelor ca în carâte împărăteşti legănându-să să primbla (între muritori de să dă vreo fericire, pare-mi-să că alta mai mare a fi nu poate decât din rea pizma nepriietinului bun sfârşitul lucrului a să tâmpla. Aşijderea, mai mare nenorocire cineva a păți nu poate decât din pricina pizmei sale, fericire nepriietinului a vini când vede). Într-acesta chip dară jiganiile şi pasirile câtăva vreme în zadar trudite şi în deşert ostenite, până mai pre urmă, mai mult de năcaz decât de trudă obosindu-să şi mai mult de mânie decât de osteninţă înăduşindu-să, pentru ca puținteluş duhurile înfocate să-şi răcorească şi puterile slăbite să-şi odihnească, buciumul de întors cântară. Şi pentru ca stomahurile leşinate să-şi întărească, la ospăț să aşedzară. Dară nice aceasta cu vreo ticneală a le fi putu (că precum înăduşitul fum, cu nările trăgând, mai rău să înăduşeşte, aşe odihna fără năroc decât războiul vrăjmaş mai cumplită ieste), de vreme ce mulțimea țințarilor şi a muştelor, carile nu numai a mesăi, ce şi a tot pământului față în giur împregiur acoperiia, şi atâta aerul cu micile lor trupuri ca cu un fum şi prav împlusă, cât jigăniile, de mare osteninţă mai adese duhurile a-şi trage vrând, cu văzduhul împreună şi micile acelea lighioi cu nările sorbiia, carile, până la plomâi mărgându-le, mai mare înăduşală le făcea. Jigăniile săriia, să trântiia, suspina, strănuta, capul li să învârtejiia, greața li să scorniia, iară altăceva nici procopsiia, nici îşi folosiia (că precum mâniia naşte izbânda, aşe izbânda nedobândită naşte dosada, de carea mâniia singură ca cu laţul său să zugrumă).

Pedeapsă şi ocară ca aceasta le zămisli nebuna mândrie şi dosadă ca aceasta le născu mândra nebunie. (Că de multe ori părerea înaltă şi tocma peste nuări ridicată, în fundul

beznii necunoştinţii pohârnindu-să, cade, şi cu cât mai cu mărime să slăveşte, cu atâta mai în prăpaste, prăvălindu-să, să ocăreşte. Asijderea, adese s-au vădzut că lucrurile prea putincioasă şi prea vârtoasă pre lesne a să zdrumica şi a să fărâma încă de la cel prea slab şi moale, precum diamantul cu plumb să lucreadză şi, cu pravul său şi cu curma fierului tăindu-să, să despică, să rujdeşte şi să juleşte. Moartea şi peirea filului şoarecele ieste, picătura ploii piatra găureşte şi funea de teiu cu vreme marmurile despică. Că lucru aşe de putincios şi de vârtos supt soare nu ieste căruia biruinţă şi înfrângere să nu să dea, încă de unde nici gândeşte, nici nedejduieşte).
Aşedară, falnicile şi trufaşele dihanii, duhurile cele înalte şi înfipte ce purta şi sprâncenele cele peste frunte ridicate ce înălţa, cu ocara a toată lumea, de tot gios le lăsară şi gândul într-altă socoteală îşi mutară.
Între pasiri, dară, era Brehnacea, carea, macar că şi ea, nu mai puţin decât alalte, de vărsatul singe nevinovat ca de o privală prea frumoasă să veseliia şi de toată carnea proaspătă nu să oţărâia, nici să scărăndăviia, însă de multe ori când sfaturile grele să zbătea şi lucrurile mari să dirmoia, decât alalte precum mai adese şi mai de-aproape adevărul a atinge să videa şi totdeauna spre cele mai line şi odihnite lucruri învăţa şi îndemna (că la tot sfatul, când în vreo parte a să aşedza nicicum a să alege nu poate, spre partea lineştii a să pleca sfat înţeleptăsc ieste). Precum odânăoară cătră Cucunos filosofiia Lupului aievea adeveriia şi de sfatul ce pentru Struţ începusă să să părăsască cu toată nevoinţa siliia, aşijderea cele mai de pre urmă, precum ceva de cinste a toată monarhiii să aducă nedejde nu ieste dzicea. Aceasta pasire, dară, vădzând că din partea carea nici nedejduia, lucruri ca acestea nebiruite şi nele cuite să

scorniră, precum cu vreme celea de carile grijă purta, de să vor ijdări, cu cât mai rele şi mai cumplite răscoale în tot trupul publicăi vor aduce socoti. De care lucru, acestea aşe în sine chitindu-le şi oarecum până a nu fi, cu ochiul sufletului ca cum acmu ar fi vădzindu-le, cătră tot theatrul voroavă ca aceasta făcu: În lume într-aceasta lucrurile tâmplătoare cum vor vini şi cum vor cădea, nime dintre muritori deplin şi cum sint cu mintea a le cuprinde poate, nici vreodânăoară cineva rădăcina adevărului pentru cele fiitoare, afară din tot prepusul, cu socoteala a atinge s-au vădzut. Ce precum toate lucrurile în lume sau fiinţăşti sint, sau tâmplătoreşti, aşe în doaă chipuri pentru dânsele a să adeveri şi a să înştiința poate. În cele tâmplătoare dară, începutul adese greşeşte, iară sfârşitul singur pe sine de bine sau de rău început să arată şi să dovedeşte. De care lucru, a celor tâmplătoare, până sfârşitul nu le videm, nici de rele a le huli, nici de bune a le lăuda fără prepus putem. Iară în cele fiinţeşti, precum începutul, aşe săvârşitul, după a firii urmare, afară din tot prepusul, precum sint a le pricepe şi a le giudeca îndrăznim şi putem. Că precum în ciurul cu gaurile largi mulțime de grăunțe mititele punem şi veşca ciurului dincoace şi dincolea batem şi zbatem, din cele multe grăunțe, carile întâi şi carile mai pre urmă a cădea s-ar tâmpla nu ştim. Iară precum până în cea de pre urmă, precum toate vor cădea, fără greş ştim. Că fireşte toată greuimea la mijloc trage şi tot grăunțul mic prin gaura mare neoprit trece, şi aşe, urmadză ca ciurul zbătându-să, grăunțele unul pre altul deasupra îngreuind, spre cădere să-l împingă, după acela altul şi altul, până când tot cel ce împingea, de nime neîmpins, ce singur din greutatea firească, după altele urmând, să cadză. De care lucru, în lucrurile tâmplătoare, cei ce cu minte întreagă să slujăsc,

aceasta laudă şi spre bine prognosticesc, ca oricând calea lineştii s-ar afla, drumul tulburării cu lunecătoriu piciorul norocirii să nu calce, ce totdeauna în cărarea lineştii şi potica păcii, oricât de strâmptă ar fi, nepărăsit şi neabătut să călătorească. Că macar că lucrurile la începătură mici şi pre lesne a să isprăvi să vad, însă lucrul, de ce să lucreadză, creşte şi să măreşte, cu carile împreună şi lesnirile împiedecându-să, nevoile să mămineadză şi să îngreuiadză, şi aşe, cele mai multe, de sfârşitul fericit şi lăudat scăpându-să, să deznedejduiesc. Aşijderea, pricina pricinelor a toată pricinele dintâi privitoare şi giudecătoare ieste, carile fără cea cădzută plată şi răsplătire a le lăsa nu poate (că precum greuimea grăunțului deasupra căderii celui dedesupt pricină au fost, aşe greuimea altuia pricină căderii celuia ce căderea celuialalt au pricinuit va fi).
Aşedară, lucrurile muritorilor şi muritorii, ori ca grăunțele în ciur, ori ca spițele în roată ar fi, adevărul fără prepus ieste, că loc stătătoriu şi viață credincioasă cuiva din fire nu s-au dat, nici să va da, ce toate sfera nestării sale sint să încungiure şi nesăvârşit țircăiamul firii sint să împregiure şi fietecui decât sine cel mai tare ieste să să afle şi pricina pricinătoare fără izbânda pricinirii ieste să nu scape.
Deci până la cuvântul ce voi să grăiesc voi vini, asupra acestuia lucru o pildă, carea în dzilele bătrâneților mele a privi mi s-au tâmplat, ascultători şi îngăduitori să fiți pre toți vă poftesc.
Odânoară pentru hrana tâmplându-mi-să peste creşteturile munților a zbura şi peste toți câmpii cu ochii a mă primbla, întrun muşinoiu un guziu, de cu vară, ca preste iarnă hrană să-i fie, de prin țarini grăuncene culesese şi cu multe nevoi şi ostenele în mişina ce făcusă le strânsese. Şi aşe, cu lineşte şi cu odihnă viața trăgându-şi, o furnică de mişina

guziului dede, carea, un grăunți râdicând, la muşinoiul său îl dusă, pre care alalte furnici, cu dobândă şi pradă gata ca aceasta vădzind-o, cu toatele după dânsa să luară. Şi dacă la casa bietului guziu agiunsără şi de strânsă grămadă grăunțelor dederă, îndată a o prăda, a o încărca şi a o căra începură. Guziul, săracul, în vreme ca aceia de tot agiutoriul scăpat şi de rădăcinile curechiului ce mai denainte stricase blăstămat simțindu-să, din toată nedejdea să scăpă şi cu mare foamete din fălcile morții nu scăpă. Iară furnica, carea întâiu pricina prădzii, foamei şi mai pre urmă şi a morții guziului era, de bişugul şi bivul carile peste toată iarna avusese îngrăşindu-să şi îngroşindu-să, cu aripi ca pasirile să într-aripă şi ca muştele în aer cu mare slobodzenie zbură. Iară lângă muşinoiul furnicelor, de cu primăvară, în spinii carii acolea aproape era, o păsăruică mititeluşă cuibul a-şi face şi puii a-şi scoate să tâmplă, carea tot cu furnici mititele puişorii a-şi hrăni şi a-i creşte era obiciuită. Căci amintrilea nici ea alte lighioi mai mari a prinde, nici puii ei a le înghiți sau a le amistui putea. Iară într-o dzi cea îndestulită nafaca uitându-şi şi a firii sale hotare trecându-şi, furnica cea mare şi cu aripi prinsă (căci şi furnica atuncea îşi găseşte peirea, când îndobândeşte aripile, pre carea, după câtăva luptă şi trudă biruind-o, mâncare puilor săi o dusă. Furnica, de primejdiia vieții cuprinsă şi de amărăciunea ceii mai de pre urmă suflare, cu duios şi mişelos glas cătră păsăruică dzisă: „Nici tu, o, lacomo, fără plată vii rămânea. Ce păsăruica, milos şi jelnic cuvântul ei în samă nebăgând, fărâmi, fărâmiiele făcând-o, puilor o împărți. Eu, patima furnicăi vădzind şi cuvântul cel cu moarte amestecat din gură-i audzind, cu tot de-adinsul sfârşitul la ce ar ieşi şi asupra păsăruicăi izbânda, când şi răsplătirea în ce chip ar fi ca să cu nosc, a oglindi mă

pusăiu. Deci pasirea dacă furnica omorî şi puilor o împărți, îndată, după obiceiu, la câmp, pentru ca alt vânat hrană puilor să prindză, să dusă. Aşe, ea în câmp lipsind, un şoarece pe spini urcându-să, cuibul cu puii păsăruicăi află. Carii, încă golaşi, fără tulee fiind şi puterea aripilor de zburat încă neavând, pradă şoarecelui să făcură, pre carii şoarecele înecându-i, câte unul, câte unul, mâncare puilor săi îi căra. Iară când şoarecele, pentru ca şi cel mai de pre urmă puiu să ia, să întoarsă, iată şi maica lor din câmp cu hrana în gură sosi. Carea, de puişori sărăcită cunoscându-sa şi pre prădătoriu încă în cuibul ei vrăjmăşeşte pre puiul carile încă cu suflet rămăsese, a încolți şi a răni vădzind, pentru viața lui cu mare umilință pre şoarece a ruga începu: „Lasă-mi, tiranule, pre unul. Cruță-mi, vrăjmaşule, pre acest mai mic macară. Nu mă lăsa aşe de tot arsă şi înfocată, fie-ți milă de lacrămile şi tânguirile mele, nu-mi pierde toată osteninţa tinerețelor, nu mă despărți de toată nedejdea bătrâneţelor mele! Adu-ți aminte că şi tu părinte a fii şi nascătoriu a nascuți eşti. Socoteşte a inimii durere, carea maica pentru rodul pântecelui său pătimeşte. Eu păcatul mieu cunosc şi în oglinda fărălegii mele acmu mă privăsc, pentru carea astăzi cea cădzută plată îmi iau şi dreaptă izbânda furnicăi întreit asupră-mi să face, ai căriia, o, ticăloasa, jelnicul glas n-am ascultat şi peste putințele şi hotarăle firii mele trecând, trag ce trag şi pat ce pat. Ia pilda mea asupra ta, o, nemilostivule, şi cu pedeaspa la mine sosită de cea la tine viitoare a scăpa te învață. Că precum mie întreit, ase ție îndzăcit pricina pricinelor să nu-ti răsplătească preste firea ei ieste.

Şi precum eu pre puii furnicăi i-am făcut fără maică, aşe pre mine, maica, tu m-ai făcut fără pui. Aşijderea, precum tu pre mine, maica oțăroasă şi jelnică, moartea puilor miei

astădzi a privi m-ai făcut, aşe mâne sau poimâne de neagră şi cumplită moartea ta a să olecăi şi a să sărăci pre puii tăi va face. Şi precum tu pre mine mă desficioreşti, aşe altul pre puii tăi va despărinți". Acestea şi altele ca acestea ticăită păsăruica cu olecăioase viersuri şi cu miloase glasuri pamintea şi moartea puilor săi cu jele cânta:
Ce şoarecele nici de verşul şi de viersuri în ceva înduplecându-să, nici de fierbinți lacrămile şi duioase suspinurile păsăruicăi cevaşi milostivindu-să şi pre cel mai mic puiu omorând, cu mare veselie la cuibul său îl dusă. Vesel acmu şoarecele, şi de bişugoasă prada ce dobândisă mai îndrăzneț şi mai simăț făcându-să, mai tare a îmbia, şi mai fară sială prin toți spinişorii a să urca începu, socotind ca tot spinul cuibu şi tot porumbreriul pui de pasire va avea (ce precum apelpisia de multe ori mai vrednicii lucreadză, aşe afthadia singură cu sabiia sa capul îşi răteadză). Că într-acea dată o mâță sălbatecă pentru hrana prin spini şorecăind, sunetul îmbletului şoarecelui la urechi îi vini. Carea, după al său obiceiu, mai cu de-adins a să tupila şi a să şipuri începând, şoarecele cel ce sunetul făcea printre frundze zări, şi aşe, mâța totdeodată şi fără veste sărind, şoarecele, blăstămatul, toată sărita îşi pierdu (că când minții le de spaimă să uluiesc, atuncea şi picioarele a fugi să împiiedecă şi în toate ierbuşoarele să invălătucesc). Aşe mâța pre şoarece întâi în brânci, apoi în fălci apucând, cu mormăieturi trufaşe şi mândre i să lauda. Şoarecele între cele puține olecăituri ce făcu, întâi era aceasta: („cine face, face-i-să, cine înghite undița, fier de corabie boreşte): osinda păsăruicăi m-au aflat". Şoarecele încă bine cuvintele nu-şi încheie, şi mâța în oala stomahului a-l fierbe şi în tigaia maiurilor a-l prăji şi în vasele mațelor a-l scoate începu. Aşe mâța, spre vânătoarea şoarecelui cu totului tot dându-să, ce

o aştepta nici ştiia, nici să gândiia. Că într-aceaună dată, un dulău ciobănesc, pre lângă spini pentru paza oilor îmblând, mirosul mâții adulmăcă, după miros urma luă, după urmă cu ochii de mâță dede. În scurt, mâța şoarecele încă bine nu înghițisă, şi ea acmu în fălcile dulăului sosisă, carea nu de cuvânt, ce aşeşi mai nici de gând vreme a avea putu. Că vrăjmaşi şi ascuțiți colții dulăului îndată toate oşcioarele îi zdrumicară şi toate mățişoarele îi deşirară. Dârz dulău şi cu coada bârzoiată, ni la un spin, ni la altul piciorul după obiceiu râdica şi precum şi el altuia vânat şi colac să găta, nicicum în minte îi era.
Că pre acea vreme un lup, după oi cu mare meşterşug şi mulcomiş linguşindu-să, asupra dulăului, fără veste cădzu. Lupul pre vechiu nepriietin aşe singur şi de tot agiutoriul strein şi lipsit vădzind, asupra-i să-l fărâme năvrăpi. Dulău, macar că cu lătratul cât putea pentru pizmaşul de obşte ciobanului ştire da şi cu toată vârtutea, cât prin putință îi era, cu lupul să lupta. Insă agiutoriul ciobanului a sosi, mai mult decât dulău virtutea lupului a sprijeni zăbăvind, biruința la lup rămasă şi, bucăți-bucățele făcându-l, viermilor îl întinsă masă. Ciobanul până la locul bătăliii a sosi, încă de departe un pardos, frumos la piiele şi vrăjmaş la inimă, precum asupra lupului cât ce poate aleargă, vădzu. De carile el spăriindu-să până va videa între lup ş-între pardos ce să va isprăvi, după spini să dosi. Pardosul îndată ce la lup fără veste sosi, deodată lupul cu dânsul de luptă să apucă. Ce lupul nici mult lupta sprijenind, nici puțin ceva folosind, în clipala ochiului, biruit, trântit şi omorât fu. Pardosul acmu, duhul cel mai de pre urmă de la lup cu cumplită vrăjmăşie scoțind, ciobanul de după spini cu palestra sigeata printr-inimă îi pătrunsă. Pardosul, de moarte rănit şi de toate puterile părăsit vadzindu-să, cu glas

de moarte şi cu cuvinte de singe, într-acesta chip grai: „Gudziul pentru curechiu, furnica pentru furtuşag, pasirea pentru lăcomie, şoarecele pentru simeție, mâța pentru pizmă şi viclenie, dulăul pentru vrăjmăşie şi mândrie, lupul pentru veche duşmănie, eu pentru obraznica bărbăție viața ne-am pus.
Iară ciobanul pentru piielea mea capu-şi îşi va da". Acestea ciobanul nici ascultând, nici în samă cevaşi macară băgând, macar că trist pentru dulăul ce pierdusă, însă vesel pentru piielea pardosului ce agonisisă era, pre carile în loc despoindu-l şi piielea pre umăr aruncând, spre oi şi spre stână să margă să întoarsă. Căruia un voinic oştean bine întrarmat în timpinare îi vini, şi după ce bună calea după obiceiu ciobanului dede şi pre umeri-i piielea pardosului vădzind, cu plată să i-o vândze, cu blânde cuvinte cerşu. Ciobanul, şi pentru piierderea dulăului mânios, şi pentru uciderea pardosului simăț, cine de după spini cu palestra odată un pardos au ucis, precum de acmu înainte şi lei şi paralei şi țigan şi oştean, tot cu o lovală va prăpădi i să pâru. De care lucru, nici dzua bună omeneşte luând, nici la cuvântul blând cum să cădea răspundzind, calea să-şi păzască oşteanului dzisă, iară amintrilea bine să ştie că în câmp ca acesta, cine pre cine a despoia poate, a celuia piiele poartă. Şi „vedzi aceasta (palestra de-a umăr spândzurată arătând), nu a vinde, ce în dar a cumpăra s-au învățat". Oşteanul, de aspru cuvântul ciobanului oțărându-să şi de batgiocură ce-i făcea cu inima înfrângându-să, mai mult trufaşe răspunsurile a-i audzi a suferi nu putu, ce, îndată calul în dălogi strângând şi cu picioarele din pinteni întețindu-l, asupra lui să răpedzi şi sulița prin țița stângă pătrundzindu-i, nu numai de piielea pardosului îl despărți, ce şi de haine dezbrăcându-l, numărul dzilelor la sfârşit îi

dusă. Aşe ciobanul, în dar cumpărătoriu, împreună cu marfa şi viața îşi prăpădi.
Iară oşteanul, pe cal încălecând şi piielea pardosului pe deasupra scutului îmbăierând, pe drumu-şi purcesă. Aşe, el uneori de bună inimă şi de izbândă cântând, iară alteori de lucrul şi singele ce făcusă gândind şi mărgând, de-alăturea drumului un iepure sări. Oşteanul, bunătății calului bizuindu-să, precum pe iepure ca şi pe cioban, în suliță va lua socoti (ce cine alege oasele, peştele cât de mare poate mânca, iară oasele nealegând, piticul cât de mic spre înecarea grumadzilor destul ieste). Şi aşe, cu sulița buărată pre bietul iepure în goană luă, şi acmu din cal pre iepure biruind şi în clipală iepurile agiungând, când de când în suliță îl va ridica să chibzuia. Iepurile, într-atâta de mare a vieții primejdie vădzindu-să şi precum firea mai mult a-l agiutori a nu putea cunoscându-să, la obiciuitul meşterşugu-şi alergă, şi aşe, cu multe şuvăituri şi cohâieturi spre nişte locuri măluroase şi țărmuroase a fugi luă. Oşteanul, ochii în dosul iepurelui întinşi şi înfipți având, de a locului răutate şi de primejdiia viitoare nici grijă, nici pază avea. Şi aşe, în răpegiunea calului asupra a unui mal înalt sosind, nici vreme de chivernisală, nici loc de fereală mai putu avea, ce în mişelos chip din țărmurile malului fără aripi zbură, şi din călăreț alergătoriu, dobitoc fără aripi zburătoriu să făcu, până când greuimea firească, răpegiunea şi iuşurimea meşterşugească biruind, cu capul în gios, ca cum nu poftiia, în fundul pohârniturii, ca cum nu vrea, asupra colțiroase şi simceloase pietri, ca cum nu să gândiia şi ca vai de capul lui, cădzu; unde os prin os pătrundzindu-şi şi mădular prin mădular zdrobindu-şi cu groaznică şi straşnică moarte, ceia ce i să cădea izbândă şi ceia ce-l aştepta dreaptă osindă îşi luă „. După povestea şi

pilda aceasta, Brehnacea iarăşi cuvântul carile începuse la sfârşit a-l duce apucă: „Aşedară, în lume lucrurile tâmplătoare celor ce rădăcina şi pricina dintâi necunoscută le ieste, precum toate fără chivernisala cuiva şi fără nici o pricină a cădea şi a să tâmpla să par. Însă fietece de a sa hirişă şi adevărată dintâi pricină nu să lipseşte şi fietecui ceia ce i să cade tâmplare, de hulă sau de laudă, de fericire sau bezcisnicie fără greş vine.
De care lucru, aievea ieste, că adunările dinceput drepte şi adevărate pricini să nu fie avut, ce numai pentru deşartă şi înflată slava numelui şi pentru ca să să dzică, iată că tot capul ni s-au plecat şi tot genunchiul ni s-au închinat, aceste ale lumii răscoale au pricinit.
Deci pentru izbânda a voii în părere începute, a multora multă asupreală şi mare înăduşală să face, carea fără plată şi osindă, precum nu va rămânea, fără prepus ieste (că suspinele drepte ceriurile pătrund şi lacrămile obidite chentrul pământului potricălesc şi singele vărsat cărbune ardzătoriu şi foc pârjolitoriu să face). Carile la vremea sa izbânda şi osinda îşi gătesc, de carile asupritoriul a scăpa şi năcăjitoriul a să apăra preste fire şi peste putință ieste.
Iată, fraților, izbânda la uşă, iată, priietinilor, plata în casă şi răsplata în cap ne-au sosit. Au nu Vulturul, monarh a toată zburătoarea a fi poftind, batgiocura tuturor lighioilor ne-am făcut? Prodromul aceştii urâcioase veşti încă de demult Liliacul era, carile cu cuvântul şi cu lucrul în mijlocul a tot theatrul şi denaintea a tot ochiul biruința au dobândit. Aşijderea, acmu, micele acestea musculiță dreptatea cât să fie de vârtoasă, umilința cât să fie de înaltă şi mândriia cât să fie de plecată şi de înflată frumos ne arătară. Au nu în cartea Vulpei fumul pojarului acestuia mirosiia? Şi încă altele mai rele şi mai cumplite a vini prin

neştiinţă prorociia (că tot prorocul, adevărat în dzisă negândit, în cuvânt nealcătuit şi în ieşirea lucrului nesmintit ieste). De vreme ce adevărate cuvintele Liliacul să pomenim ne învăţa, şi precum decât Cămila mai mare Filul şi decât zimbrul mai iute Inorogul a fi aminte ne aducea. Acestea toate atuncea de batgiocură şi în samă nebăgate să avea, iară acmu iată că piatră după piatră a să pohârni şi val după val a ne lovi şi a ne năbuşi au început. Pentru aceasta dară, de mă viţi asculta, sfatul bătrâneţelor mele ieste acesta: Liliacul precum s-au aşedzat să nu-l mai clătim. Pe Vidră în gârle, unde să află, cu hrană şi cu alte trebuitoare să o chivernisim.
A muştelor prieteşugul şi frăţiia, iară nu vrăjmăşiia şi veciniia, să poftim.
Filul şi Inorogul, cât în putinţă va fi, precum cu dobitoacele amestec nu avem, a-i înştiinţa să silim şi după înştiinţare adevărul lucrului să şi urmedze. De ciia, unde ar pofti a lăcui şi în ce chip ar vrea a vieţui în ceva împotrivnici să nu ne arătăm, ce noi penele noastre să ciuciulim, iară dobitoacele, cum vor putea, perii să-şi lingă şi să-şi netedzască (că cine gardul strein trece şi în pomul altuia să suie, la întors gardul zid şi la mâncare poama piatră i să face). Căci amintrilea, toate, a tuturor dobitoacelor supuse dosede şi asuprele, de nu Filul, Inorogul, de nu Inorogul, altul ca Inorogul, asupra noastră cu vreme va să le izbândească şi tot suspinul cu osânda sa va să ne găsască. Şi mai vârtos Inorogul grijliv pentru noi fiind, nuărul mic repede ploaia va să ne trimată, din carea nu numai penele, şi aripile, ce aşeşi şi cuiburile de prin copaci şi bortele de prin stinci a ne scuti şi uscate a ne feri vrednice nu vor fi (pre slab să nu gonim, că mai tare l-om face, pre fricos să nu spăriem, că mai îndrăzneţ să va întoarce). Acestea, o

priietinilor, de la mine; iară voi de la voi ce poftiți arătați şi ce vi-i voia lucrați şi, veri aşe, veri aşe, în cea mai de apoi cuvintele mele din minte nu scoateți". Pilda, cuvântul şi sfatul Brehnacii, macară că mărgăritariul curat la aurul nespurcat şi pietrile scumpe frumos cu aur alcătuite era, însă (la inima împietrită şi pizmătoare nu cuvântul, nu învățătura, ce pedeapsa şi pătimirea, ca la dobitoace în ceva a spori şi a o domoli poate). În care chip, Corbul cu Cucunozul, macar că lucrul adevărului cum şi în ce fel merge bine cunoştea, însă povățuind pizma şi urmând pofta, vechiul cuvânt pliniia (cel bun vădzu, pricep şi laud, dară cel rău voiu şi urmădz), şi aşe Corbul, urmele relii pofte călcând, a cheltuielior pagube, a osteninților în zădar şi a cinstei numelui scădere simțind, de începutul vivoros gând a să părăsi nu putu, ce toate tâmplările împotrivă, într-alt chip spre bine şi după a sa poftă le tâlcuia şi le primeniia. Carile într-acesta chip Brehnacii răspunsă: „Întâi pilda ce ai spus, apoi sfatul carile ai dat foarte bine le-am înțeles. Ce pilda ieste a disidemonii iară sfatul ieste a micropsihiii, carile în toată monarhiia noastră loc şi cinste a avea nu pot. De unde, nici la una, nici la alta uitându-ne, mai mult zdrobirea cuvintelor a face nici ne trebuie, nici ni să cade. Iară cât ieste despre partea lucrului ce s-au tâmplat, nici a împăratului nostru în cinstea numelui vreo scădere, nici monarhiii noastre vreo pagubă s-au făcut sau să va face. Ce muştele, neam obraznic fiind, a sa hirişă mojicie cu şederea la masă nechemate ş-au arătat. Deci precum dulăii, coteii şi mâțele din fărămuşile mesii stăpânilor să hrănesc, aşe şi calicios şi obraznic feliul acesta din lăturile vaselor noastre viața de-şi vor sprijeni, de divă ieste? Cătră aceasta, împăratului nostru dinceput nu pentru muştele zburătoare, ce pentru pasirile cu pene, cu oaă şi în

aer viețuitoare sfatul i-au fost, ca pre unul singur monarh stăpânitoriu şi oblăduitoriu să ştie. Iară pre aceste spurcăciuni în numărul zburătoarelor sale a le numi, de nu să va milostivi, din slava cinstii mărimei sale ce i s-au scădzut? Muştele dar, ca nişte lighioi spurcate, mojicoase şi în samă nebăgate, lasă-le să îmble.
Iară noi, de lucrul început apucîndune, la sfârşit a-l duce nevoitori să fim, pre carile în curândă vreme a-l videa bună şi fără prepus nedejde avem, de vreme ce, iată, hirograful tuturor în mânule noastre ieste, în carile nu numai iscăliturile cu numerile, ce şi inimile cu sufletele li să cuprind, din carele nici a să întoarce, nici a să căi pot (că decât cuvântul dat, alte mai tari şi mai vârtoase legături a fi nu poate, însă la cei a cinstei cuvântului cunoscători). Iară amintrilea, cu a noastră linevire, lucrul într-alt chip de s-ar tâmpla, atuncea cu bună samă truda în deşert, cheltuială în pagubă şi a cinstei numelui betejire ar urma. Pentru care lucru, pentru ca lauda adevărată şi odihna fericâtă a dobândi să putem, cele isprăvite a întări, cele neisprăvite ca să le săvârşim şi să le isprăvim a sili trebuie. Acmu, dară, tot temeiul lucrului într-aceasta au rămas, ca Lupul la bârlogul său neclătit să să păzască, Filul în giur, împregiur cu hendec, după obiceiu, să sa încungiure şi să să închidză, Inorogul prin munți, cu tot feliul de măiestrii şi de vânători la mână a să aduce să nevoim. Şi aşe, acestea spre alalte săvârşindu-să, iată că toată odihna vecinică fără prepus vom dobândi şi în urmă alt gând împotrivă, de tulburare şi de neaşedzare, nu va mai rămânea „.
Acestea a Corbului, Cucunozul, Pardosul, Râsul şi alalte mai toate, carile cu sângele fierbinte mațile a-şi răcori ştiu, adeveriia.

Partea a cincea

Aşedară Corbul, din sentenția ce dedese nemutat şi de mare pizmă în tot cuvântul adevărului neînduplecat stând, cu tot deadinsul de goana şi vânătoarea celor nesupuse dobitoace să apucă (că pizma îndelungată calului sirep şi nedomolit să asamănă, carile pentru ca pe cel de pe dânsul să lepede, întâi pe sine de mal să surupă). Deci către dulăii de casă, Şoimul, ogarâi şi coteii trimasă, poruncă ca aceasta dându-le, ca nici un munte înalt şi nici o vale adâncă necercată şi nescuciurată să nu lasă şi pentru ca în măiestriile întinse pre Inorog să aducă în tot chipul, să silească. Iară amintrilea, slujba şi porunca de n-or cumva plini (clonțul Corbului, precum în cele streine, aşe în cele ale sale a ciocăni ştie şi jiganiia carea puii din trup a-şi lepăda nu să milostiveşte, au către priietin şi tovarăş dreptatea va putea ținea).

Aceştea aşe, după poruncă, în toate părțile să împrăştiiară şi prin vârvurile munților şi prin fundurile râpilor nici un loc necălcat, necutreierat şi neadulmăcat nu lăsară. Inorogul, în primejdiia ce să află vădzind şi încă câte îl aşteaptă socotind, deodată în simceaoa a unui munte aşe de înalt să sui, cât nu jiganie îmblătoare a să sui, ce nici pasire zburătoare locul unde sta a privi peste putință era. Căci la suişul muntelui una era potica, şi aceia strâmptă şi şuvăită

foarte, carea în pleşea muntelui prea cu lesne închidzindu-să, pre aiurea de suit alt drum şi-altă cale nici era, nici să afla. Iară în vârvul muntelui locul în chipul unii poiene câtva în lung şi în lat să lățiia şi să deşchidea, unde ape dulci şi răci curătoare, ierbi şi păşuni în fel de fel crescătoare şi pomi cu livedzi de toată poama roditoare şi grădini cu flori în tot chipul de frumoase şi de tot mirosul mângâios purtătoare era. În loc ca acesta Inorogul viețuind, macar că în tot feliul de desfătări şi de îndămânări să afla, însă (inimii închise şi de grijă cuprinse tot dulcele amar şi tot largul strâmt îi ieste). Şoimul, câteodată peste munți înălțindu-să, locul, potica şi închisoarea ei cum şi în ce chip ieste videa, însă pre Inorog undeva macară nu zăriia. Căci Inorogul preste toată dzua supt deasă umbra pomilor aciuându-să şi la un loc neclătit aşedzindu-să, noaptea numai la locurile păşunii ducându-să şi câteodală şi la prundiş din munte în ses coborându-să, până în dzuă iarăşi la locul aciuării sale să afla.

Într-acesta chip, Inorogul câtăva vreme strâmtă şi pustnică viață ducând, şi nu în silțele, ce aşeşi nici în viderile sau audzirile gonaşilor cădzind, coteii de cehnit, ogarii de scâncit, dulăii de brehăit şi Şoimul de piuit amurțisă şi, din toate puterile obosindu-să, a vânătorii toată nedejdea pierdusă. De care lucru prin scrisori Corbului şi altor sfetnici ştire făcură, precum vânătoarea Inorogului nenedejduită ieste şi, de ieste cu putință, alt chip de chivernisală să afle şi spre aceia a să a nevoi să nu să îngaime, că într-acesta chip lucrul de va rămânea, sfârşitul cu multă trudă şi cu mare primejdie a nu fi nu poate. Veşti ca acestea Corbul audzind, cu mare urgie să înfocă şi cu grele şi aspre cuvinte răspunsul le dede, de lenevire şi de nenevoință tare vinuindu-i. Aşijderea, de acmu înainte

îngăimele ca acestea de vor mai pomeni şi lucrul după poruncă de nu vor plini, cu pedeapsă de moarte lăudându-li-să, precum ci şi după dânşii semenţiia lor în urgiia şi scârba împărătească în veci vor rămânea le dzicea. Şoimul şi alalţi împreună cu dânsul răspuns ca acesta luând, nu puţin să întristară (căci crăncăitul Corbului aspru şi spre răi chedzi tuturor pasirilor şi dobitoacelor să vede şi ieste). De care lucru, cum vor face şi cum vor drege sta de să mira. Că de o parte, urgiia Corbului tare îi spăimânta, iară de altă parte, greutatea lucrului peste putinţa lor îi împresura. Şi aşe, cu toţii la un loc să să adune, ca pentru nevoia ce le sta asupră, sfat de obşte să facă, dzi şi soroc îşi pusără. Deci după dzua pusă, la locul însămnat cu toţii adunându-să, după ce multe cuvinte şi în ciur şi în dârmoiu cernute şi zbătute la mijloc pusără, cu toţii sufletele să-şi piardză, iară trupurile şi viaţa să-şi agonisască aleasără. Adecă sămn de pace şi giurământ de prieteşug Inorogului să trimaţă, şi la cuvânt prietenesc şi fără vicleşug ca cum l-ar chema, din vârvul muntelui, la gura poticăi, în marginea apii, carea pe acolea trecea, să-l coboară. Căci pe supt poalele muntelui şi pre lângă gura poticăi o apă mare şi câtva de lată curea, unde ei socotiia că, Inorogul de să va coborî, despre strâmptoare ei îl vor lua. Iară dinainte apa îl ocoleşte, din dreapta şi din stânga malurile cu mreji şi cu silţe avea împănate şi ce ieste temeiul a toată fărălegea, cu giurământul tot vicleşugul căptuşit şi acoperit având, precum loc de şuvăit şi parte de năzuit nu va mai avea, nedejduia (că giurământul între muritori apa curăţiii fiind, vinul şi veninul fărălegii s-au făcut, carile întâi dulce îmbată, apoi amar otrăveşte şi îneacă). Aceste blăstămate şi fără de lege sfaturi după ce cu toţii de bune le aflară şi de folos a fi le aşedzară, altă rădăcină supt roata carului şi alt

oțapoc în copita calului li să arătă. Căci Şoimul întracesta chip dzisă:”Bine că noi lucrurile la această cale am pus, dară cine să va putea afla carile la locul unde Inorogul lăcuieşte a să urca să poată? Şi aceste cuvinte de miiere amestecate cu fiiere cine i le va povesti? Şi giurământul nostru cel frământat cu zăhar şi dospit cu toapsăc amar cine i-l va da?” Cu toții, de tot sfatul uimiți şi de tot înştiințatul lipsiți, tăcură şi ce să răspundză cuvânt macară nu avură (că când socoteala asupra răutății ieste întemeiată, atuncea nu numai ascunsul inimii năcăjindu-să să pedepseşte, ce tot lucrul împotriva dreptății pus aspru şi groznic să iveşte). Şi aşe, cu toții în labirinthul neaflării şi în rătăcirea nenemeririi ar fi rămas, de nu în munți pre aceia vreme jiganiia carea Hameleon să cheamă s-ar fi aflat (că precum în tot adevărul organul dreptății, aşe în toată minciuna organul strimbătății a lipsi nu poate), a căruia fire în toate fețele a să schimba, precum să fie, mai denainte s-au pomenit. Acesta dară macară că la putința trupului mai mult decât un şoarece nu era, însă în puterea a învoinții a tot răul decât un balaur mai putincios era. Şi macar că la sfat nechemat viind şi la cuvânt neîntrebat răspundzind, precum el lucrul acesta a-l săvârşi şi slujbă ca aceasta a plini va putea, dzisă. Aşijderea, câteva mijloce spre a lucrului lesnire precum va afla, cu multe linguşituri, tare să făgăduiia. Iară povestea Hameleonului într-acesta chip era: odinăoară, Hameleonul, prin prundişul apei aceiia îmblând, apa poate fi Nilul era, căci din apă un crocodil mare groznic ieşind, pre becisnicul Hameleon, pentru că să-l înghiță, în fălci îl luă. Hameleonul, macar că în fața a tuturor gonților să schimbă, ce în cevaşi macară a-şi folosi nu putu (căci la viderea ochilor toate simțirile şi chitelele să încuie). Aşe, fără veste el în vrăjmaşi colții crocodilului aflându-să, nu numai

schimbările şi mutările, ce aşeşi şi pre sine cine şi ce să fie să uită. Însă biftuirea crocodilului norocul Hameleonului fu, carea vreme spre ascultarea lângedii rugăminte îi dede. Hameleonul, dară, cu mare umilinţă şi ca cel ce moartea în ochi îşi vede, din toată nevoinţa şi cu toată jelea rugându-să, dzicea: „O, domnul şi stăpânul mieu, o, pricina morţii şi vieţii mele, o, puternicule puternicilor şi biruitoriul biruitorilor, până a nu mă face stramţe printre colţii tăi, spre plecatele şi ticăloase cuvintele mele audzul îţi pleacă (că nu atâta hrana mâniia foamei potoleşte, pre cât rugămintea cu plecăciune tăriia vrăjmăşiii înfrânge; şi de multe ori ce simceaoa suleţii n-au pătruns, cuvântul umilit au domolit)". Crocodilul, a-l zdrumica fălcile oprindu-şi, ce i-ar fi cuvântul îl întrebă. Hameleonul dzisă: „(Uscăciunea posmagului spre potolirea foamei, iară nu spre dezmierdarea mesii să găteşte), de care lucru a dzice îndrăznesc că din fărâmiia mică ca mine mai vârtos în vreme de saţiu ca acesta, ce folos sau desfătare aşe mare a simţi vii putea, şi crede-mă, domnul mieu milostiv, că din uscate şi zvântate oşcioarele mele, fără numai scorneala greţii plinului stomah altă ceva a ieşi nu poate. Deci în firea crocodilului de ieste vreo milă, acmu în micşorimea şi mieşelimea mea să arete. Iară eu, robul stăpânului şi cruţătoriului mieu, giuruiesc ca preste puţine dzile şi în curândă vreme, un vânat mare, gras şi frumos agonisind să-i aduc, carile, oricât de mare şi vrăjmaşă foame ai avea, a o potoli şi a o sătura să poată, şi oricât de flămând stomahul ţ-ar fi, de biv şi de saţiu a-l sătura şi a-l împlea destul să fie. Iară cuvântul făgăduit cu lucrul de nu voi isprăvi, stăpânul mieu milostiv bine ştie că viaţa mea în prund şi lăcaşul mieu lângă apă ieste, pentru care lucru, oricând ar vrea şi ar pofti, de nu masă îndestulită, iară gustare frundzerită tot voi fi". Crocodilul, şi

sătul într-acea vreme şi lacom pre altă vreme, pentru găina de mâne oul de astădzi lăsă şi tare cuvintele şi giuruitele Hameleonului poftorind, într-alt chip de va fi sau alte pricini de va pune tare îl îngroziia şi în fel de fel de munci şi de pedepse i să lăuda. Şi aşeşi, precum întâi limba cea lungă îi va zmulge, apoi toate mădularile fără de nice o milă îi va zdrobi, dzicea.

La Hameleon de lungimea limbii ce are lucru de mirat ieste, pentru a cui fire întâi a povesti puțintel zăbăvindu-ne, apoi iarăşi la cuvântul nostru ne vom întoarce. Această jiganie în părțile calde să naşte şi mai vârtos cei mari la Barbaria, dară mai mici şi la Zmir, în Asia, să află. Chipul decât altor jigănii mai mult broaştei să asamănă, numai capul spinticătura gurii peştelui ce-i dzic lacherda să răduce. Grumadzi n-are, gura mult spinticată şi până la umere agiunge, căci, ca şi peştele, grumadzi n-are, ce capul cu spinarea la un loc i să ține. De la cap până la coadă spinarea ca a porcului grebănoasă şi gârbovă-i ieste. Peste tot trupul păr sau alt felu de piiele nu are, ce în chipul sagriului soldzi mănunței şi în vârv ascuțiței are. La ochi albuşuri în giurul împregiurul luminii ca alte jigănii nu are, ce pre unde ar fi să fie albuşul ochiului, iarăşi soldzişori ca şi peste tot trupul are, numai mai mănunței; tot ochiul în chipul movieliții din melciuri afară ca a broascăi ies şi de la rădăcină în sus, de ce mărg, să ascut, iară în vârvul ascuțiturii lumina ochiului cât un grăunț de mac gălbinind să vede. Când într-o parte şi într-alta va să caute, nu capul, ce melciurile ochilor îşi întoarce, cu carile în toate părțile slobod caută. Picioare are patru, însă cele denainte la braț cu a moimâței îşi samănă; degete cinci şi lungşoare are, şi, când cu palma prinde ceva, între doaă şi între trii degete palma i să închide şi să deşchide, de o parte degetul cel

mare şi cu cel de lângă dânsul puind, iară de altă parte alalte trii rămâind. Coada cât a şoarecilor celor mari ieste de lungă, cu carea nu mai puțin decât cu mânule prinde ce ar fi de prins, căci când va să să suie său să coboare pre varga supțire, precum cu brâncele apucă, aşe şi coada în giur împregiur îşi împleticeşte, ca din mâni de s-ar scăpa, de coadă spândzurat rămâind, iarăşi a să apuca să poată. Limba nu mai scurtă decât coada îi ieste, încă poate şi mai lungă să-i fie. Iară în vârvul limbii din fire aşe ieste dăruit, ca cum cleiu sau vâsc ar avea. Deci de departe şi totdeodată limba scoțindu-şi, o lungeşte şi pre care muscă a lovi s-ar tâmpla, îndată pre limbă-i încleită rămâne, de unde nicicum a să mai dizlipi sau a mai scăpa mai poate. In toată viața lui ceva a mânca nu s-au vădzut, ce hrana aierul şi văzduhul îi ieste. Căci Hameleonul pre carile a videa ni s-au tâmplat prin vremea a unui an în cuşcă închis, fără mâncare şi fără băutură au trăit. A căruia moarte nu de altă, ce de nesufereala gerului s-au tâmplat. Iară când prindea muştele, precum s-au dzis, nu pentru hrana, ce pentru gioaca le prindea, şi dacă le înghițiia, îndatăşi pre gios le lepăda, nicicum musca betejind, căci musca, dacă cădea, cu picioarele mişca şi, multe dintr-însele dezmetecindusă, iarăşi zbura. Alt glas sau cântec nu are, fără numai ca un foale, de văzduh împlându-să, când să răzsuflă, ca foalele când să răzsuflă, coşul îi răzsună. Cea din fire floare îi ieste albă cu negru picată, precum sint soldzii costrăşului. Iară amintrilea, ori în ce felu de floare va, într-aceia să poate schimba. Deci, când să mânie să face verde, când să întristă să face negru, iară când să veseleşte, roşiu cu galbăn amestecat să face. Aşijderea şi fără pricină în tot feliul de fețe să schimbă, iară mai vârtos în floarea ce-i stă denainte, hiriş într-aceia să mută.

Pricina aceştii puteri ce are, adecă din nemică flori şi fețe în divuri, în chipuri a-şi agonisi mulți în multe chipuri a o arăta să nevoiesc, însă, pre cât noi sama a-i lua am putut, ieste aceasta: Grăunțele cele mănunțele carile în chipul sagriului peste piiele îi sint fietecarile din patru părți, în patru fețe ieste din fire văpsit, adecă alb, negru, roşiu şi albastru în floarea ceriului, carile sint văpsele din fire stătătoare. Deci, când va să să facă negru, toți soldzişorii cu partea cea neagră în sus îi întoarce; aşijderea când va să să facă roşiu, alalte dedesupt ascundzind, partea soldzişorilor cea roşie deasupra scoate, şi aşe la alalte face.Căci toți soldzii lui sint rătunzi şi în chipul sferii prin piiele i să întorc şi precum îi ieste voia îi mută. Aşijderea, când va să să mute într-alte fețe, fețele soldzilor amestecă şi, în chipul zugravilor, din câteva flori amestecate altă floare scorneşte. Deci pentru firea şi chipul Hameleonului atâta destul fiind, la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Aşe, Hameleonul, supt groaza datului cuvânt cătră crocodil (precum mai sus s-au pomenit) legat şi strâns fiind şi pentru voroava Inorogului audzind, îndată socoti că din doaă lucruri unul tot va putea isprăvi, unul, că el la trup mic şi la suit şi la coborât sprintin fiind, pre fietecare strâmptori a încăpea şi oriunde Inorogul ar fi a să urca va putea. Deci Inorogul, după viclene giurământurile ce va să-i dea domirindu-să, să va încredința şi la marginea apii în prund de să va coborî şi dulăii de-l vor putea vâna, precum mare slujbă cătră Corb şi cătră toți mare prieteşug au făcut să va arăta, care slujbă fără nedejdea a mare şi îndestulită plată nu era. Iară altul, ca de nu vor putea dulăii pre Inorog stăpâni (căci vicleana jiganie şi aceasta ştiia, că Inorogul nu puțină iuțime în picioare are) şi de le va cumva din gură-li scăpa, alt loc de năzuință nu poate să aibă, fără numai cu

înotatul apii, de vreme ce toate strâmptorile şi poticile acmu închise şi păzite fiind. Şi aşe, vânatul în apă crocodilului să arete socotiia şi cu a Inorogului nevinovăție el din vina robiii să scape, gândiia.
În scurt, sau Corbului spurcată slujbă, sau crocodilului cruntă plată cu a Inorogului curăție să facă tare năvrăpiia. Cu care mijloc, pricină a i să da vădzind, de lucru spurcat şi scărăndăvicios ca acesta să apucă, ca el, organul fărălegii, vasul otrăvii, lingura vrăjbii, tocul minciunilor, silța amăgelii, cursa vicleşugului, văpsala strâmbătății şi vândzitoriul dreptății să să facă priimi (că răutatea în neam moştenindu-să, în care chipuri să să ijdărască nu cearcă, ce unul sfârşitul răutății ieste, ca împotriva binelui să facă ce ar face, carile nici împotriva a cărui bine, nici cu care chip de răutate să slujeşte caută). Şi încă mai vârtos fărălege peste fărălege şi răutate peste răutate a grămădi nu să siia, de vreme ce nu numai de binefacerile carile de la Inorog vădzusă uita, ce încă pentru bine cu rău a-i răsplati (jiganiia carea bine nici a face, nici a grăi, nici a pomeni au învățat) să ispitiia şi să nevoia. Că odinioară Hameleonul putred şi otrăvit aerul (carile Sam să cheamă) înghițind, de carile lovit şi topiscat, acmu celea mai de pre urmă duhuri trăgea, a căruia patimă Inorogul vădzind, să milostivi (că inima milostivă cu cel ce-l doare o doare şi cu cel pătimaş împreună pătimeşte) şi cornul cel ce a toată fire de binefăcătoriu ieste, spre putred şi acmu mai împuțit trupul Hameleonului îşi întinsăsă, cu a căruia umedzală, topsăcos aerul carile prin tot trupul lățit şi împrăştiiat îi era, spălând şi toată putregiunea curățindu-i-o, iarăşi la viață l-au întors. Ce jiganiia spurcată, încă de demult în şcoala Camilopardalului ithica ascultând, a lui titul carile deasupra porții scris ieste poate fi învățase. Carile într-acesta chip să

citeşte: (Până când cineva pre cel al său de bine făcătoriu vede, datoriia acelui făcut bine în cunoştiința inimii stidire şi patimă îi aduce, carea pururea supt legătura datoriii îl strânge. Deci pentru bine cu bine a răsplăti a celor putincioşi şi fricoşi lucru ieste; aşijderea, pentru rău cu bine a răsplăti a celor ăa celorî fricoşi şi norocoşi faptă ieste. Iară a celor înțelepți politici chivernisală ieste ca nici în frica fricosului să cadză, nici norocul nărocosului să ispitească, ce sau pentru binele mare, răul prea mare făcând, altă dată undeva a-l timpina macară să nu priimască, şi aşe, în față necăutându-i, de supt legătura datorii binelui, carea ruşine şi stidire îi aducea, să scape, sau a pricini neputând, de la alții pricina morții să-i aştepte, ca dintre vii ieşind, precum datornicul i-au lipsit să ştie, şi aşe, şi din patima ştiinții inimii odihnit să rămâie). Aşedară, Hameleonul în tot chipul răul Inorogului şi binele şi folosul său a fi alegând şi în moartea lui viața sa alcătuind, către mai sus pomenitele jiganii precum această slujbă le va sluji să apucă. A răului răul cuvânt tuturor răilor bun şi plăcut fu (că toată inima rea a toată răutatea deşchisă gazdă şi lascăvă ospătătoare ieste).
Deci cu toții îndată multe şi fel de feliuri de fețe Hameleonului giuruind şi munți de aur cu pietri de anthraxă lacomului făgăduind, cuvântul la faptă de va aduce, precum îi vor da, dzicea. Şi mai multă vreme zăbăvii nedând, o carte scrisără, în carea mai multe lațuri decât slove şi mai multe sulețe şi sule decât oxii şi varii spre nevinovată viața Inorogului să găta, în carea acestea să cuprindea:
„Şoimul, ogarâi, dulăii şi coteii, Inorogului, slăvitului, sănătate! Iată, pre al vostru şi al nostru priietin către voi trimetem, carile cartea noastră dând, alalte câte din rost ar

dzice credință să aibă, poftim, căci nu a lui, ce a noastre cuvinte îți aduce. Aşijderea, în ştire facem că de vreme ce tot dobitocul într-un gând şi într-o inimă pe Strutocamilă şie epitrop au ales şi l-au priimit şi siloghismul Corbului neclătit şi nedespărțit a fi, a tuturor zapisul şi iscăliturile adeveresc. Rămâne lucrul ca şi tu dintr-alte dobitoace răzlețit şi rătăcât să nu fii, ce cu alalte într-un staul şi într-o petrecere să te întorci. De care lucru, noi prietineşte a te sfătui îndrăznim şi în frica ascunsului inimii spre binele şi folosul vostru vă îndemnăm. Deci, de-ți va fi voia, precum şi a noastră ieste şi pofteşte, din munți coborându-te, la locul unde şi noi a vini putem, vino, ca acolea mai pre larg, față către față, voroavă a avea să putem. Nici alt gând sau altă socoteală în gând să-ți între, căci, pre numele cerescului Vultur şi pre tăriia stelescului Leu, în tot adevărul ne giurăm că în inima noastră gând rău şi viclean nu ieste. Aşe Vulturul cu blândețe şi Leul cu milă să ne fie, cât gândim, vom sau facem ceva rău asupra voastră. Şi cu acestea cum mai curând răspunsului să ne învrednicim rugăm." Într-acesta chip cartea scrisă şi pecetluită în mâna Hameleonului o dederă, carile luând-o, nu numai cu brâncele şi cu labele, ce şi cu coada şi cu pântecele târiindu-să şi urcându-să, la munte a să sui începu. Deci, după multe nevoi şi nevoințe, dacă la locul unde Inorogul lăcuia agiunsă, cu câneşti cucirituri şi hulpeşti măguliturі înainte-i i să arătă: „Bucură-te, domnul şi izbăvitoriul mieu," dzicându-i. Inorogul: „De unde te luaşi, jiganie dobitocită şi dobitoc jigăniit, dzisă, şi de ieste în gura ta veste de bucurie şi în inima ta gând de adevericiune, toate bune, adevărate şi fericite sint". Răspunsă Hameleonul: „Trăiască domnul mieu milostiv într-ai mulți şi buni şi toată nepriietina minte de ascuțită simceaoa cornului stăpânului mieu nepătrunsă să

nu scape şi tot împotrivnicul prav şi pulbere supt talpele împăratului mieu să să faca". Şi cu acestea scoţind cartea, cu multă plecăciune în mână i-o dede. Inorogul, cartea dacă citi şi celea ce într-însă să cuprindea dacă pre amăruntul înţălească, cătră Hameleon dzisă: („Precum rana veche şi adâncă pre lesne a să tămădui, aşe şi încă mai mult neprieteşugul şi vrăjmăşiia de mulţi ani în curândă vreme a să uita şi de la inimă a să lepăda prea cu anevoie lucru ieste), însă (precum la rana rea şi grea mehlemul şi leacul de să şi află, că fără leac numai moartea la muritori ieste, ce sămnul grozav locul odânăoară betejit învaţă, aşe şi nepriietinul vechiu şi vrăjmaş, de s-ar şi face priietin, însă pătimirile mai denainte trecute şi simţite a faptei nepriietinului pururea împungătoare şi de pomenirea cu dosadă aducătoare rămân). De care lucru, macar că doftoriia boalei aceştiia nenedejduită ieste, însă de vreme ce întâi ei plecători spre pace şi poftitori de prieteşug s-au arătat (nici pacea a goni a celui cu socoteală, nici în viaţă pizma a ţinea şi vrăjmăşiia a urma a înţeleptului lucru ieste), şi macar că nici slovele credinţă, nici cuvintele adeverinţă a avea pot, însă (prostimea şi hirişiia inimii asupra adevărului stăruită, adese şi mai totdeauna ascunse şi căptuşite vicleşugurile şi măguliturile isteţilor au biruit). De care lucru, prin carte mai mult ceva a scrie neavând, din rost Şoimului de la mine sănătate îi vii pofti, şi precum pofta ce pofteşte de la noi învoită şi priimită ieste îi vei spune, şi precum după cuvântul dat şi giurământul legat m-am încredinţat îl vii adeveri. Nedejdea şi izbânda pururea în dreptate puind (căci mai tare ieste singurătatea în dreptatea unuia decât toate taberile în strâmbătatea a dzăci de mii de mii), şi precum la locul prundului mă voi coborî îi vii povesti. Însă singur cu singur împreunare a avea poftesc (că

dulăul rău nu giurat, ce aşeşi nici cu lanţuje legat de aproape credinţă nu are). Aşijderea (nepriietinul atuncea credinţă a avea trebuie, când răul a face nici mâna îi dă, nici vremea îi slujeşte). Pentru aceasta, dară, dulăii de la locul împreunării noastre să lipsască, şi ales pentru împreunarea carea, când şi unde vom să avem macar cum ştire să nu aibă. Iară tu, a mele cătră tine de bine faceri arătate pomenind, cuvântul acesta mistuieşte şi de cătră tot chipul îl acopere şi-l tăinuieste". Atuncea Hameleonul, cu aspre blăstămi şi ştraşnice giurământuri a să blăstăma şi a să giura începu şi: „Pre viaţa mea, o, domnul mieu, dzicea, şi pre credinţa mea, de voi descoperi, de voi grăi sau din mâni, din cap şi din ochi sămn de înştiinţare de voi face, în cap urgie, în ochi orbie, în mâni ciungie să-mi vie! Şi roada gândului mieu cu amar, cu pelin şi cu venin să mănânc; viu Leul, viu Vulturul, cărora mă închin, că de ce m-am apucat, până la sfârşit nu mă voi părăsi şi domnului şi stăpânului mieu cu toată dreptatea ori în ce şi cât voiu putea a sluji nu mă voiu lenevi. Aşijderea, despre Şoimu vreo grijă să nu porţi, căci pre cât Voroava şi cuvântul îi ieste de lămurit, pre atâta inima şi sufletul încă mai curat şi din toată imăciunea spălat îi ieste (că la omul întreg, cu vântul icoana sufletului şi fapta ascunsă a inimii comoară poartă). Eu, dară, după porunca de bine făcătoriului şi stăpânului mieu, iată cum mai de curând înapoi mă voi întoarce şi toate ale tale nepreţăluite cuvinte pre amăruntul şoimului voi povesti, şi iarăşi ce cuvânt de răspuns voi lua, fără nici un preget la domnul mieu milostiv îl voi aduce.
Cu acestea, după ce Hameleonul denaintea Inorogului ieşi, pre cale mărgând, precum paşii, aşe chitele îşi muta, şi precum piielea, aşe gândurile şi mintea îşi vârsta şi-şi schimba şi singur cu sine, ni mai tare paşii mutând, ni de

învăluirea gândurilor calea şi călcătura-şi uitând, prin neştiință să opriia, şi viclenele giurământuri socotind, într-acesta chip întorcea şi le tâlcuia (că precum stomahul rău din bune bucate venin şi greutate dobândeşte, aşe giurământul şi cuvântul drept în inima vicleană spre rău şi spre vicleşug să primeneşte): „Pre viață şi pre credință m-am giurat precum către cineva nu voi descoperi, însă gândul inimii mele: adecă până când sau în dinții dulăilor îl voi înțăpa, sau în fălcile crocodilului îl voi îneca. În cale să-mi iasă şi în cap să-mi vie roada gândului mieu: adecă pre lesne să-mi vie şi după poftă să mi să plinească lucrul carile am început; că până gândul nu-mi voi dobândi, de nevoință nu mă voi părăsi. În toate cu dreptate domnului mieu să slujesc m-am giurat, însă într-această dată adevărat domnul şi stăpânul mieu crocodilul ieste, într-a căruia robie cădzind, cu preț tăiat m-au slobodzit şi dintr-a sa bunăvoie viață şi dzile mi-au dăruit şi, până prețul îi voi plăti, de la mine sfântă parolă au luat. Deci altul mai bun, mai plăcut şi mai primit preț decât Inorogul, altul să fie nu pociu socoti, şi aşe ieste. Iară cât pentru a Vulturului şi a Leului viață ieste, puțină grijă port, căci şi puțin de mine să atinge, mai vârtos (că giurământul carile pre a altora viață stăruit stă, cu chipurile carile de dobitoace şi de pasiri în ceriu a fi astronomii adeveresc să asamănă). „ Hameleonul în cale ca acestea mărgând şi bloscorind, la Şoim sosi. Căruia, după obiceiu închinându-să: „Bucură-te, şi iarăşi bucură-te, îi dzisă, căci toate după voie şi a marelui tău suflet poftă curg şi mai mult cu lungimea voroavii vreme în deşert să nu treacă, glas de bucurie şi cuvânt de veselie în scurt să-ți povestesc (că proimiul lung la voroava scurtă ca capul porcului la trupul rații să potriveşte). Pre nepriietin cu buni chedzi la mână ți-l aduc: după cuvinte s-au lăsat, viclenelor

giurământuri s-au încredințat şi la prundiş în marginea apii să să coboară, fără nici un prepus, s-au înşelat. Acmu, dară, sentenția şi învățătura moşilor şi strămoşilor tăi pomeneşte (că sfârşitul nepriietinii izbânda asupra nepriietinului ieste, iară mijlocile, cum, cu ce şi când, nu să cearcă). Deci acmu vreme găsind şi mijlocul prin giurământ aflând, mai multe nu cugeta, ce cum mai curând unde şi când va fi împreunarea cuvânt şi poruncă îmi dă, ca fără zăbavă cumplitului vrăjmaş aşternut spre somnul vecinic să-i aştern şi acoperemânt de odihnă nedeşteptată cu un ceas mai înainte să-i gătesc. Însă Inorogul aceasta a cerşut, ca dulăii, ogarii şi alalți cotei la locul împreunării să nu să afle, ce singur numai cu singur împreunare să aibă. La care lucru, cu proasta mea socoteală sfătuiesc: după pofta şi cererea lui să faci, ca nu cumva, de departe mirosul dulăilor adulmăcând, de vicleşug să-şi prepuie, şi de la strâmptoare neieşind, la prundiş nu să va coborî. Iară la prundiş coborându-să, de ciia mai multă grijă nu purta, căci eu, sluga ta, cu toată nevoința grijea slujbii aceştiia voi avea şi ori în ce chip ar fi (după cum să dzice dzicătoarea), voi afla ac de cojocul lui."

Şoimul, chipul înşelăciunii ce făcea şi mărimea fărălegii ce isprăviia de a doa oară socotind şi răzchitind, aşijderea dreaptă şi curată inima Inorogului vădzind, gândul într-alt chip începu a i să pleca (că ce răutate nu abate bunătătea? Şi ce strâmbătate nu biruieşte dreptatea?). Şi macar că cu nestâmpărată vrăjmăşie într-acela chip îl goniia şi nepărăsit de atâta vreme îl întiriia, însă în sine socoti că acel felu de scărândăvicioasă vânătoare preste toată fărădelegea covârşeşte. Şi aşe, primejdiile dintr-îmbe părțile în cumpăna dreptii socotele cumpănind, spurcata aceasta faptă decât frica, carea despre partea monarhiilor purta, mai grea a fi

află, şi batgiocura isteciunii viclene decât lauda carea socotiia că cu prinsoarea Inorogului îşi va agonisi cu multul mai mare şi mai neştearsă a fi cunoscu. De care lucru, dzic unii (precum mai pre urmă de la Bâtlan cuvântul au ieşit), către Hameleon într-acesta chip să fie grăit:”Eu, pentru slujba carea până acmu ai făcut, foarte îți mulțemăsc; iară de acmu carea să faci te făgăduieşti să ştii că nu o priimăsc, şi mai cu de-adins aceasta a şti ți să cade (că vredniciia, macară şi la nepriietin ar fi, pururea lăudată ieste), aşijderea (precum prieteşugul, aşe neprieteşugul hotarăle şi țenchiurile sale are, pre carile cel următoriu cinstii şi vrednicii a le sări şi a le covârşi nu i să cade). Noi cu toții, macar că sfatul dintâi, carile asupra Inorogului am făcut, pre rele şi fără de lege temelii au fost aşedzat (de vreme ce supt poala giurământului adeverinții idolul minciunii vicleşugului a acoperi nevoiam). Însă atuncea din sfatul pus nu ne-am fi clătit, când în răspunsurile lui împotrivă vicleşug şi neprietinească necredință am fi cunoscut. Aşijderea, în multe chipuri cuvintele de ş-ar fi împleticit şi giurământurile noastre în multe feliuri de-ar fi ispitit, din cuvânt în cuvânt şi din răspuns în răspuns, voroava spre altă cale a abate am fi putut, căriia cu vreme şi altă tâlcuire pre lesne s-ar fi putut da. Dară acmu, cu prostimea, cu dreptatea şi cu credința carea au arătat şi în giurământurile noastre fără nici un prepus lăsindu-să şi încredințându-să, toată apărarea şi şuvăiala s-au râdicat. De care lucru, nu numai pofta neprietinească, ce şi frica cerească de socotit ieste (căci hotarul nepriietinilor ieste ca cu oarbă pofta izbândii din pravila dreptății şi hotarăle cinstii sale să nu iasă). Aşijderea (toată izbânda adevărată asupra nepriietinului împreună cu biruința şi lauda cearcă. Iară când din izbândă hulă să naşte şi ocară, atuncea izbânda

adevărată să agoniseşte, iară cinstea şi slava numelui să piierde şi să ocăreşte). Aşijderea (izbânda numai atuncea titulul biruinții a agonisi poate, când ca un nepriietin pre nepriietin nepriietineşte biruieşte, iară nu când ca un priietin viclean pre nepriietinul drept prietineşte vicleneşte, carea atuncea spurcată viclenie, iară nu curată biruință să numeşte şi ieste). De care lucru (cele o dată rău şi fără socoteală sfătuite fără nici o ruşine spre bine şi spre socoteală trebuiesc clătite şi prefăcute). Deci, până unde sorocul împreunării noastre va fi, duhurile neprietineşti a potoli şi afară din tot punctul vicleşugului umil cu altul împreunare a avea am socotit. Iară după voroavele sfârşite, vreun legământ de prieteşug între noi a să alcătui neputându-să, atuncea iarăşi la punctul ce eram ne vom întoarce, şi el ale sale, iară noi ale noastre vom căuta. „ Cătră carile Hameleonul, adăogând veninul a-şi vărsa, dzisă: „Între nepriietini pravila aceasta carea ai pomenit adevărată ieste şi cuvintele şi socotelele aceste cinsteşe şi lăudate sint. Însă şi altă pravilă să află, cu carea cineva slujindu-să şi pre nepriietinul său a birui poate şi pre urma toată întinarea şi imăciunea hulii îşi spală şi-şi scoate. Țenchiul alergării nepriietinului până acolo ieste, până unde pre nepriietinul său biruieşte, şi biruința luând, deciia să odihneşte. Deci, sau a birui, sau a să birui tâmplarea neprietinească ieste, iară peristasurile a să cerca supt pravilă nu cade (că precum în războaiele de obşte hotar sabiii, suliții sau sigeții nu să pune, ce oricare armă mai pre lesne ar sluji, cu aceia pre nepriietin a lovi, a răni şi a omorî slobodzenie ieste). Aşijderea, nici hotar ieste pus când şi unde spre nepriietin a năvăli, ce când vremea slujeşte şi unde locul spre lesnire să socoteşte. Într-acesta chip sint şi mijlocele carile fără armă sau fără alt chip de mihanie, adecă prin chipul

prieteşugului, prin dulceaţa cuvântului, prin vârtoasă şi pătrundzitoare sula aurului, prin zugrăvită plecarea capului şi în cea mai de pre urmă prin frumos meşterşugul giurământului, pre nepriietin supt legăturile izbândzii şi în obedzile biruinţii a aduce pozvolenie să dă. Că toate mai sus pomenitele pravile numai în bătaia monomahiii a sluji pot şi a să păzi trebuiesc. „ Cătră carile Şoimul, răspundzind, dzisă: „Acestea, precum dzici, aşe ar fi, când cu gând şi cu cuvânt aievea neprietinesc asupră ne-ar vini, sau împotrivă i-am merge. Iară acmu noi, chemându-l în numele păcii, cum vom lucra lucrul vrăjbii? Şi când în vânătoare de obşte l-am încungiura, atuncea nici colţii s-ar opri, nici unghile s-ar apăra, ce carile mai întâi ar putea, acela mai tare l-ar spintica. Deci acestea, într-această dată, precum din gură, aşe din inimă părăsite şi lepădate trebuie, şi altă zăbavă mai mult nefăcând, cum mai de curând sirguieşte şi Inorogului, după ce de la mine închinăciune cu plecăciune îi vii da, precum mâne în marginea apii, la prundiş ieste să ne împreunăm, îi spune, căci acolo prieteneşte îl voi aştepta. Aşijderea, precum pre alalţi tovarăşi (în carii prepus de vicleşug are) de lângă mine i-am depărtat şi altă ceva grijă împotrivnică să nu poarte îl înştiinţadză (căci cuvântul de credinţă în mijlocul neprietiniii cinstea şi mărimea decât în mijlocul prietiniii mai mult şi mai tare îşi arată). „ Hameleonul, de acolea ieşind, în sine şi cu sine a chiti şi în reaoa-şi minte ca acestea a învălui şi a prăvăli începu (că precum lumina soarelui la ochii bolnavi întunecare, aşe cuvântul de lineşte la inima săltătoare tulburare aduce): „Oare ce poate fi această nestătătoare şi de ieri până astădzi într-altă socoteală mutată mintea Şoimului? Că de pre a voroavelor semne, carile aievea îmi arătă, ostenința mea în zădar şi nevoința în darn îmi va ieşi. Eu socotiiam că toată

greutatea lucrului în coborârea Inorogului la locul prundului stăruieşte, care lucru prin multe ale mele crunte sudori ieste să să săvârşească. Iară după pogorârea lui lucrul gata şi săvârşit țineam, a căruia mulțemită şi plată, după cele multe şi mari giuruință ce-mi făcea, fără prepus aşteptam. Apoi, nedejdea înduplecându-mi, dziceam că, din colții dulăilor de va cumva scăpa, din fălcile crocodilului nici cu un mijloc nu să va mântui. Şi aşe, sau despre o parte, sau despre alta, rămasul bărbatului cu trântitura muierilor tot voi dobândi şi gândul mieu început tot voi isprăvi. Iară acmu cunosc că Şoimul, poate fi, din şcoala fizicăi în şcoala ithicăi au întrat, ca cum toată viața în canoane ş-ar fi învățat şi toată hrana cu dreptate ş-ar fi aflat. Care lucru, precum de firea şoimului departe să fie cine poate să nu ştie? Ce sau pre cela carile pre această slujbă l-au trimis viclenind, pre vecinicul nepriietin la mână să puie nu va, sau vădzind că cu mâna mea lucru greu şi de laudă vrednic ca acesta să isprăveşte, mie îmi pizmuieşte (că pizmătariul pentru ca cinstea altuia să nu să adaogă şie scădere şi ocară a priimii obiciuit ieste). Ce de vreme ce şoimul mintea pistriciunii penelor îşi asămănă, şi eu slujba în fața piei îmi voi întoarce, nici după socoteala cuiva firea îmi voi schimba, ce precum până acmu, aşe şi de acmu fețele şi ştiu, şi pociu a mi le schimba."

Acestea el prin budze bolborăind şi toate răutățile în inimă fierbând şi zămintind, întâi la dulăi, la ogari şi la cotei aleargă şi toată pocitaniia cea ascunsă de-a fir-a-păr le povesti. Adecă precum Inorogul la împreunare să vie cuvânt au dat şi precum împreunarea lui cu Şoimul preste ştiința altor tovarăşi să fie, care lucrul Şoimul fără nici o îndoință au priimit. Aşijderea, precum Şoimul sfatul cel bun de folos şi de obşte ş-au mutat şi pre Inorog din legăturile gata,

nebetejit şi nedodeit va să-l sloboadză, întralt chip de ar face, mare scădere cinstei şi ocară numelui socotindu-şi. De ciia, minciuna cu multe împuțicioasă flori împodobind, dzicea, precum Şoimul să fie dzis, precum unghile şi pintinii lui pe cornul Inorogului a să pune nici îndrăznesc, nici harnice sint, nici el organul răutății şi ciniia vicleşugului a să face firea-i priimeşte, ce numai cu bine şi cu prieteşug cu dânsul ceva a face de va putea, în tot chipul va ispiti. Iară amintrilea, la rău şi la vicleşug, macar cum nu să va amesteca şi curate să fie unghile lui de singele nevinovat. „Deci acmu de ieste şi a voastră socoteală, într-acesta chip şi cu toții împreună mintea despre folos spre stricăciune de v-ați mutat, să ştiu şi eu, ca nu mai mult în deşert ostenințele să-mi cheltuiesc. Iară de cunoaşteți sau vă prepuneți ca vreun vicleşug în mintea Şoimului să fie întrat (spre carea nu puține şi mici sint semnele, carile cu urechile le-am audzit şi întradevăr cu gura şi cu inima le mărturisesc), cuvântul carile voi povesti (căci tăinuirea lucrului scripțul corăbii<i> ieste) şi chipul meşterşugului în ascunsul inimii voastre ascundeți cu carile foarte pre lesne şi preste a Şoimului ştiință la sfârşit a-l aduce viți putea. Cu care mijloc de la Vultur şi de la Corb toată mulțemita şi plata singuri voi luând, Şoimul, de dar şi laudă ca aceasta lipsit şi ca un necunoscătoriu binelui şi folosului, singur de sine pedepsit va rămânea, şi pentru căci asupra nepriietinului milostivire şi dreptate arătând şi giurământul nebetejit țiind, mare căială în urmă şi fără folos va simți (că decât giurământul, mai bun meşterşug şi mai tare măiestrie şi mai tăinuită viclenie spre amăgeala cuiva a să da nu poate). Aşijderea (că oricând ce ieste adevărat de s-ar grai şi ce ieste drept totdeauna de la toți de s-ar face şi s-ar ținea, nici în lume vrajbă a să scorni, nici asupra nepriietinului a

să izbândi s-ar putea). „ De acestea dulăii audzind, nu în puținele chitele, nici în iuşoare socotele întrară. Întâi, pentru aşe în grabă mutarea sfatului, a doa, pentru mai aievea, prepusul vicleşugului, a triia, că cu mijlocele ce începuse, lucrul de nu vor scoate la cap, altă nădejde toată încă de demult să curmasă, a patra, că cevaşi macară preste voia şi ştiința Şoimului a face nu puțină sială avea, de vreme ce toată slobodzeniia lui era dată şi cu toții supt a lui poruncă a fi poruncă avea. Iară în cea mai de pre urmă, socotiră, macar şi peste a Şoimului voie, lucrul de vor putea isprăvi socotiia, pentru slujba făcută, Şoimul înaintea monarhilor orice pentru dânşii împotrivă ar dzice în samă nu-i vor ținea mai mare sfârşitul slujbei decât chipul greşelii a fi înțelegea. Şi aşe, după câtăva a chitelelor scuturare, sentența aleasără ca, ori cu ce mijloc ar putea fi, numai Inorogul la mână să vie. Pentru care aşedzimânt între dânşii mare şi vârtos legământ pusără, ca de lucrul ce să va lucra în viață Şoimul ştire să nu aibă (o, minune mare, giurământul a călca călcătorii de giurământ să giură) şi mai cu de-adins chipul vicleniii aceştiia mai supțire şi mai frumos a fi îl socotiră, adecă supt titulul altuia răutatea lor să scrie şi, cum să dzice prostul cuvânt, cu cleştele jăratecul să ție şi cu mâna altuia şerpele din bortă să scoață şi ca cum ei neatinşi şi neştiutori lucrului acestuia ar fi să să arete, de vreme ce tot prepusul Inorogului asupra Şoimului va cădea. Şi aşe, ca cum calului fără zăbală pintini ar da, răutății Hameleonului voie şi slobodzenie dederă, ca nici o cale nestropşită şi nici o piatră neclătită să nu lasă, până dreptatea Inorogului în silța strâmbătății lor ar băga. Hameleonul, lătrăturile şi brehăiturile dulăilor cu mare dragoste ascultând, după porunca ce dederă, voios de la dânşii ieşi. De unde iarăşi la Şoim să să întoarcă vrând (ca

câte întâi îi cântase acmu să i le descânte), în cale pre Bâtlan tumpină (cu a căruia pără Vidra din săboare să izgonisă). Carile, pre Hameleon de unde vine întrebând, el precum acmu de la vreun loc aşe însămnat nu vine răspunsă, ce „mai dineaoare de la Inorog am vinit, dzice, carile mâine cu Şoimul împreunare va să aibă şi, de nu l-aş fi eu cu multe şi vârtoase giurământuri încredințat, pre cărțile şi giurământurile Şoimului nicicum nu s-ar fi lăsat. Ce acmu eu, ca un bun priietin şi dreaptă slugă, la mijlocul trebii aceştiia m-am pus, însă nu puțină fricǎ duc ca nu cumva vânătorii, giurământul călcând, vreun vicleşug Inorogului să facă, şi apoi ocara şi pedeapsa sufletului mieu unde să va duce? şi obrazul în lume cum îmi voi mai arăta?” Acest fel de semințe de minciuni întâi cătră Bâtlan semăna, carile mai pre urmă în ivală a toată lumea era să răzsaie şi într-un chip ca cum pentru cinstea numelui grijă ar purta să arăta. Iară mai într-adevăr era că, de nu ş-ar fi deşchis gura şi nu numai limba cea lungă şi aşeşi şi mațile cătră cineva de nu ş-ar fi scos, de cuvântul ascuns ce ştiia înflându-să, îi părea că ca căpuşile va crăpa (că rar minciunos nelăudăros şi mai rar falnicul tainic să află). Apoi şi el pe Bâtlan întrebă:”Dară tu unde mergi?” El dzisă: „Şi eu cătră Şoimu mărg, de vreme ce şi eu, acmu de curând cu porunca Corbului trimis fiind, ca pentru paza la strâmptorile gârlelor să fiu am vinit. „ Hameleonul dzisă: „De vreme ce la Şoimu vii să mergi, te rog, cătră dânsul ceva din cuvintele mele să nu pomeneşti, căci singur poruncă mi-au dat ca lucrul acesta tăinuit şi de cătră toți acoperit să țiiu”. Căința descoperirii cuvântului pre Hameleon apăsând, cătră Bâtlan adăogea dzicând, că încă de demult bun şi deplin priietin ştiindu-l, lucru ca acesta l-au arătat, nici un prepus având că nu-l va putea tăinui (că precum curvariul după

stâmpărarea poftei în focul căielii arde, aşe netainicul, după slobodzirea cuvântului, în prepusul descoperirii să chinuieşte). Bâtlanul dzisă: „Pentru aceasta nu despre mine, ce despre tine grijă poartă şi pasă unde îți ieste a merge”. De ciia Hameleonul, la Şoim viind, într-acesta chip îi vorovi:”Eu eram, după porunca ta, întins la Inorog să mă duc, ce un lucru în minte viindu-mi, de la mijlocul căii iarăşi m-am întors. Dzic, dară, că de vreme ce aşe cinsteş şi cu cale a fi ai socotit, ca nu ce pofta porunceşte, ce ce dreptatea pofteşte să faci şi giurământul dat nebetejit să ții, aceasta în grijă să-ți fie: ca nu cumva, vreunul din dulăi aproape de prundiş aflându-să, mirosul Inorogulul să adulmece, şi ei gândul tău cel drept şi sfatul cel de astădzi neştiind, să nu cumva ceva, după sfatul cel de ieri, prin neştiință să lucredze şi fără veste Inorogului vreo stricăciune să aducă. Şi nu numai căci eu cinstea şi credința lui pierd (că de cel fără folos puțină grijă să poartă), ce încă mai mult de tine ocara să va atinge, de carea nici cu toată apa ocheanului a te spăla nu vii putea (că ocara descoperită cu pelița arapului asemenea ieste, carea a să înălbi nicicum nu ştie).” Şoimul, ştiind precum dulăii ceva din capul lor a face nu pot, nici preste voia lui ceva a lucra îndrăznesc, Hameleonului dzisă: „Pentru acesta lucru tu în samă nu băga, căci dulăii până unde pot alerga eu ştiu. „ Hameleonul urmele minciunii şi paşii vicleşugului într-acesta chip împletecindu-şi (ca când s-ar tâmpla cineva urma a-i lua, la vreo cale a o scoate să nu poată), de ciia într-un suflet la crocodil alergă, către carile, cu multe feliuri de schimbate şi schimosite cucirituri: „Bucură-te, domnul şi cruțătoriul mieu! dzisă. Veste bună de pradă bişugoasă şi vânătoare sățioasă eu, nerăscumpărat robul tău, să-ți vestesc am vinit, şi domnul meu milostiv adevărat să ştie că mâine

dimineață Inorogul, jiganiia cea vestită şi de colții a tuturor dulăilor aşe mult dorită, din munții înalți la prundişul apii ieste să să pogoară. Unde despre strâmptorile poticilor, pen tru ca înapoi a da să nu mai poată, toți câinii şi dulăii păzitori sint. Deci ei, precum să-l gonească, îl vor goni, dară precum să-l agiungă nu-l vor putea, robul tău foarte bine ştie. Ce Inorogul, iarăşi altă cale deşchisă neavând şi din dos acmu de câini încungiurat simțindu-să, până mai pre urmă înotatului bizuindu-să, în apă va să să arunce (că primejdiia cât de grea, însă pre mâine viitoare, decât cea cât ăcea câtî de iuşoară, însă denaintea ochilor stătătoare mai iuşoară să pare). Deci el în apă cădzind, nu picioare de înotat, ce aşeşi aripi de zburat de ar avea, denaintea iuțimii domnului mieu, precum a scăpa nu va putea, adeverit sint. Şi iată eu, fără altă zăbavă, la Inorog în munte mă voi sui şi ceasul vremii coborârii lui însămnând, fără preget ştire îți voi da. Numai de pre aicea nu te depărta, ca în vremea trebuitoare fără zăbavă să te pociu afla (că punctul vremii trebuitoare la a lucrului isprăvire ca măsura căldurii focului la vărsarea jmalțului ieste).” Crocodilul, de vânatul ce-i făgădui foarte veselindu-să, din toată inima cartea de iertat precum îi va da i să giurui. Însă cuvintele în deşert să nu-i cumva iasă, foarte îl înteți. Hameleonul iarăşi cu mari giurământuri să afurisiia, precum minciună din gura lui nu iese, ce toate precum sint, aşe i le povesteşte. (Că făcătorii răului, când mulți într-un gând asupra unii răutăți să află, unul pre altul a nu amăgi obiciuiți sint, ca nu cumva cu vicleşugul mic, fărălegea mare a isprăvi din mână să piardză).

Aşedară, şi într-acesta chip Hameleonul, după ce cât putu cătră toți minciunile fiarsă, coapsă, sără, pipără, înghiți şi borî, într-un duh la locul unde Inorogul să afla alergă.

Căruia, după politicescul obiceiu închinându-să şi toată fericirea rugându-i şi menindu-i, dzisă: „După porunca domnului şi cruțătoriului mieu, toate le-am plinit şi încă câte vechiul prieteşug şi adevărata dragoste pofteşte şi preste poruncă cele cădzute am adaos, de vreme ce câte spre folosul şi binele tău cătră Şoimu am grăit şi am întărit, a le povesti, nici început au, nici săvârşit (o, bat-o urgiia cerească, jiganie vicleană, cât de pestriț şi de vărgat grăieşte!). Ce în scurt (precum să dzice cuvântul că gura carea singură pre sine să laudă, pute), cum am chivernisit şi cum am silit a chivernisi şi lucrurile împreunării a tocmi, mai mult a mă lăuda nu mi să cade, de vreme ce sara va arăta împreunarea şi dimineața a lucrului răzsunarea, căci toate după poftă şi după voie vor ieşi. (Caută chipul voroavii a viclenii jigănii, că să asamănă unor icoane, carile mutându-să din loc, i să schimbă fața). Căci mijlocele ce prepus aveai din mijloc le-am râdicat, pre dulăi şi de ştiință şi de loc departe i-am depărtat, ochiul cu rău căutătoriu de tot l-am astupat, pre unde măiestrii şi silțe întinse au fost le-am stricat şi le-am fărâmat, toată piiedeca din cărare şi piatra poticnelii din cale am mutat, amânduror inimile, spre priimirea dragostei am gătat şi toată surceaoa supt focul începăturii şi toată ciraoa pre jăratecul săvârşirii am pus şi am supus. Una au rămas, şi aceia foarte pre lesne: adecă oricând ați vrea, atuncea împreunare a avea să puteți. Deci, cât despre partea şoimului ieste, eu, robul tău, atâta i-am uns sufletul şi i-am muiat inima, cât cu mare dor şi cu nespusă poftă nesățioasei privelii străluminatii tale fețe a să împreuna şi cu dulcele şi mângâioase voroavelor tale a să învrednici asteaptă. „

Inorogul, macar că nu aşe credzute giurământurile, neprepuse cuvintele şi neprimejduioase împreunările avea

(că în inima neprietinească care prepus nu încape? Şi gândul vrăjmăşesc ce lucru împotrivă nu scorneşte?), însă întâi dreptății bizuindu-să (căci ascunsul inimii sale de pricina vrăjbii curat a fi chiar ştiia), apoi o parte a socotelii evgheniii Şoimului dând (căci neamul vechiu şi cel de bună rudă după a nunții întregiune pete şi imăciuni de ocară noaă cu nevoie priimeşte). Că Şoimul acela din neamul său persiesc era, carii decât ceşti evropeşti cu multul mai buni sint (însă bunătatea Şoimului în vrăjmăşie şi în iuțime de nu să va lua). De care lucru, socotiia că în numele vechiu poreclă nouă şi în neamul cinstit hula ocărâtă nu va suferi. Şi aşe, cătră Hameleon cuvânt dede, precum în desară la prundiş să va coborî.

Hamelionul, răspuns ca acesta luând, vesel înapoi să întoarsă, de unde întâi la crocodil mărgând, întâi lui de într-acea seară vinirea Inorogului ştire îi dede: pre unde ieste să între şi pre unde ieste să iasă îi arătă, unde trebuie să păzască şi vremea înturnării lui cum să pândească foarte bine şi de toate pre amănuntul îl învățâ.

De acolea apoi la ogari, la cotei şi la alalți spurcați dulăi să dusă, cărora aşijderea plinirea bucuriii şi vinirea vânatului le povesti. După aceia şi mai pre urmă la Şoim vini, căruia, ca şi celorlalți, de adunarea în desară îi spusă. Încă iarăşi căpacul minciunii deasupra tingirii vicleşugului adăogând, chip de mare rugăminte cătră Şoim arăta şi pre toți dumnădzăii îl giura să nu cumva sfârşitul împreunării bune în capul începăturii rele să iasă, şi el în chipul măiestriii răutății să cadă. Şi altele multe cătră acestea dicăind şi în uscat înghițind, cuvinte căptuşite îngăima şi teie de curmeie lega. Aces tea într-acesta chip fățarnica lighioaie în oala fărălegii dzama nedumnădzăirii cu lingura vrăjmăşiii zămintind şi vânturând, ca cum slujba ar fi plinit, de la

Şoim voie şi iertăciune îşi ceru, ca întracea sară la culcuşul său spre odihnă să să ducă, arătând că, de multe alergări şi zbuciumări, de tot ostinită şi obosită ieste. Însă şi aceasta pre mai mare a vicleşugului căptuşală o făcea, pentru ca în dzua ce va luci, peste noapte ce va să să nască ştiind, obraz încă mai obraznic a avea să poată. Adecă precum el de multă trudă biruit fiind, somnului ca morții au fost dat şi de faptele carile peste noapte s-au tâmplat ca cum ştire n-ar fi avut (că precum multe dzua descopere, aşe mai multe noaptea acopere, socotiia).
Şi aşe, Hameleonul de la Şoim ieşind, dormire fără dormire să dormitedze şi somn fără somn să somnedze la stratul culcuşului său să dusă. ăO, mai bine în veci să fie murit decât dormire ca aceasta să fie dormit! O, mai bine mort să să fie sculat decât somn ca acesta să fie somnat ! O, mai bine într-o față şi aceia în piiatră să să fie întors decât ase în multe feliuri de stricăciune şi fără folos! O, faptă spurcată şi lucru scârnav, o, batgiocură de batgiocurit şi ocară de ocărât, vino, dintele şerpelui, aleargă, coada scorpiii, şi adevărul mărturisiți de să află la voi vinin şi toapsăc ca acesta ca carile supt limba Hameleonului din fire izvoreşte, din meşterşug să înmulțeşte şi spre băutura la inimă curaților să dospeşte şi să mesteşte! (Că otrava limbii, pre tot toapsăcul cât de vrăjmaş, a toată jiganiia cât de cumplită cu multul covârşeşte.) Măsură-te, minciună, şi vedzi minciună decât toată minciuna mai mare! Cumpăneşte-te, vicleşug, şi cunoaşte vicleşug mai greu decât tot vicleşugul. Târâieşte-te, boală, şi simți boală mai lângedă decât toată boala. Sai, moarte, şi gustă moarte mai amară şi mai omărâtoare decât toată moartea! Spune, răutate, de ieste în tine răutate de rea cât aceasta răutate ! O, răutate, răutate, de trii ori răutate şi iar răutate.

Deci Hameleonul, după ce dulăilor amuțăturile şi năvrăpiturile pre cât mai mult putu întărtă, pre crocodil, precât mai rău şi mai vrăjmaş ştiu, îl aţiţă şi toate cele spre vicleşugul şi scăderea Inorogului, pre cât prin mână îi vini, gândi, grăi, lipi, dezlipi, aşedză, făcu şi isprăvi, peste noapte în loc de somn cu răutatea, singur şie, nu numai ochii şi tot trupul îşi acoperi, ce încă şi inima şi sufletul cu grele întunerece peste tot căptuşindu-şi îşi ponegri, de unde sunetul tâmpenii de cu sară lovit, a doa dzi ca preste vali răzsunate, glasul dimpotrivă din ceas în ceas a audzi, cu sete aştepta.

Partea a şesea

Inorogul şi dreptăţii bizuit, şi datului cuvânt şi giurământ sprijenit fiind, după ce cea de obşte făclie lumina supt umbre îşi duce şi faţa pământului cu brâul întunerecului să încinge, din vârvul munţilor la locul locul numit în prundiş să coborî, unde nu după multă vreme şi Şoimul viind, cu cinste şi cu plecăciune îi dede închinăciune. Către-aceasta cădzute ţeremonii şi cinsteşe plecăciuni, precum din chipul dinafară, aşe din sufletul dinluntru arătând, tând pe sine norocit, tând ceasul împreunării fericit şi de buni chedzi numiia, de vreme ce de împreunare dorită ca aceasta şi de

pofta spre carea de multă vreme inima îi sălta, lipsit şi neînvrednicit n-au rămas. Aşijderea, tuturor cereştilor mulțemită făcea, pentru căci sănătos şi de toată grijea pizmei neprietineşti neatins şi nebetejit pre Inorog vede. După aceasta cu multe chipuri să arete siliia, precum macar că din porunca stăpânească împotrivnic a fi s-ar fi vădzut, însă amintrilea pururea cu bun gând şi cu chiară inimă către dânsul au fost şi ieste.
Deci pre o parte ca o slugă, celea ce slugii credincioase s-ar fi cădzut a isprăvi au vrut şi s-au nevoit, iară pre altă parte aşe lucrul au cumpănit, ca nici stăpânului său vicleşug să facă, nici după porunca nedreaptă dreptatea să calce (că atuncea numai schimosirea slujbei ieste lăudată, când pentru voia dreptății voia stăpânului să calcă). Ce ca ce cu nedreptate şi cu răutate s-ar fi poruncit a să face, aceiaşi cu cinste şi cu dreptate din urăciune spre dragoste şi din vrajbă spre pace a să întoarce au silit şi precum bună şi vârtoasă nedejde are, dzicea, că ce cu amară neprietinie s-au început, aceia cu dulce frăție să să istovască şi să să plinească (că precum căldura soarelui din grăunțele putredzite spicele verdzi a odrăsli face, aşe sufletele înțelepte din împuțita vrăjmăşiie frumos mirositoare a dragostii flori a răzsări prefac).
Către acestea şi Inorogul celea ce să cuviniia priimiri de închinăciuni îi da, buna-i socoteală şi a sufletului orânduială îi lăuda şi cu tot feliul de cuvânt dulce şi cuvios data-i cuceritură îi lua. În scurt, la începătura dialogului între dânşii sosiră şi unul de altul pricine vrăjbii, carile şi pentru ce ar fi fost, a întreba începură, Inorogul întrebarea într-acesta chip înainte puind: „Toate lucrurile fireşti câte soarele vede, lumineadză şi încăldzeşte, fără pricinitoriul clătirii lor nu numai a nu fi, ce aşeşi nici a să gândi pot.

Una numai şi aceia singură slobodă voia muritorilor ieste, carea fără nici o pricină şi fără altă îndemnare a sa hirişă clătire are şi singură şie şi clătitoriu şi clătire a-şi fi şi a-şi face poate. Cătră carea macar că dinafară viitoare spre clătire-i îndemnătoare multe şi în multe chipuri a i să adaoge şi spre plecarea într-o parte, trăgătoare, împingătoare, asupritoare, rădicătoare, lesnitoare, îngreuitoare, iuşurătoare, lățitoare, strâmtătoare şi altele asemenea acestora a-i vini şi a i să tâmpla pot.
Însă orice ar fi fapta de făcut, de bine sau de rău, de scădere sau de folos, a o ispiti, a o cerca, a o afla şi într-o parte clătirea a-şi alege singură şie stăpânitoare şi în toate volnică ieste, atâta cât vădzind şi înțelegând binele, din volnica voie răul a urma, a alege şi a face poate. De pre care lucruri într-această mare şi puternică monarhie carea în pieptul muritorilor să cuprinde, doaă chipuri sau, mai adevărat să dzic, doaă tipare a doaă chipuri a avea aievea şi tuturor cunoscut a fi poate. Adecă unul mai mult decât firesc şi oarece ceresc şi dumnădzăiesc, iară altul mai gios şi mai puțin decât firesc şi oarece ceriului şi firii împotrivă. Cel dintâi binelui, cest de pre urmă răului însoțitoriu şi următoriu şi aşeşi de tot moştenitoriu şi purtătoriu ieste. Că amintrilea, dinafară clătitoriul în voia slobodă putere şi biruință de ar avea, nici voia slobodă slobodă ar fi, nici de bunătate laudă, nici de răutate hulă cu dreptul i s-ar cădea. De unde să arată că între muritori obiceiul voroavii şi deprinderea limbii în zădar ieste, cu carea încotro voia din voia ei să să fie pohârnit vrând, să ne înştiințăm. Carea ar fi fost a clătirii pricină a întreba ne-am obiciuit şi pentru ca zugrăvala răutății să acoperim, puterea voii slobode într-un chip cu altă zugrăvală, aşeşi de tot tăgăduim. Ce oricum ar fi, greşala învechită chipul negreşelii luând, după învechita

obiciuire, dzic, vrere-aşi şi aşi pofti, iubite priietine, ca să pociu şti, aceştii asupra mea vrăjmaşe şi de cap goană, carea şi ce i-ar fi fost pricina? Şi de nu toată răutatea din singură voia şi inima muritorilor purcede, alta, când, cum, ce, şi pentru ce să fie fost?"
Şoimul răspunsă: „Celea mai vechi şi mai de demult începături cum ar fi fost nici a le şti, nici ştiute a le grăi pot (că precum nu toate avutele folositoare sint, aşe nu toate ştiutele vorovite vreun folos aduc). Iară din cât şi a şti şi a grăi pot, din ceste mai de aproape ieste aceasta, că jiganiia cu talpa de gânscă, cu colții de ştiucă, adecă Vidra, vulpea peştelui şi peştele vulpii, mai denainte până din monarhiia dobitoacelor şi a tuturor jiganiilor a să izgoni, în mare dragoste şi prieteşug cu Corbul să avea, atâta cât, când Corbul din vârvul copaciului crângăiia, Vidra din fundul pâclei răspundea, şi când Vidra soldzii peştelui înghițiia, grumadzii Corbului simțiia (căci adevărata dragoste capetelor funii să asamănă, ca când unul într-o parte s-ar trage, altul neclătit a rămânea nu poate). Deci Vidra, epitropiia pre acele vremi țiind, de pururea jalobă şi grele pâri cătră Corb trimitea, precum Inorogul, Filul, Lupul, Pardosul, Râsul, Veverița şi încă alte câteva din jigănii ascultării şi stăpânirii ei nu vor să să supuie, ce în tot chipul statul monarhiii să tulbure şi tot trupul publicăi spre răzsipă să aducă îmblă.
Deci Corbul, de unele ca acestea audzind, să tulbura şi câte un priietin pentru un priietin pofta şi cererea ce i-ar fi fost a-i plini şi a-i face siliia şi pre priietinii ei priietini, iară pre nepriietinii ei nepriietini îi ținea şi-i avea. De unde (dragoste şi prieteşugul numai cătră un chip spre multe chipuri ură şi vrăjmăşie au scornit), şi aşe, pre cât a mea slabă socoteală a agiunge poate, începătura răcelii şi împotrivirea inimilor să

să fie scornit socotesc.” Inorogul: „Aceasta foarte bine am înțeles-o şi, precum dzici, aşe ieste. Numai încă mai dintr-adânc începătura lucrului a şti ți să cade. Că precum mai sus ț-am dzis, toate clătitele fireşti, pricina clătitoare firească cearcă. Iară în faptele voii slobode nu pricinile clătitoare, ce a căror clătite pricină clătitoare să fie fost să întreabă.” Şoimul: „Foarte cu dragă inimă aşi pofti ca pentru acesta lu cru mai într-adevăr să mă înştiințădz”.
Inorogul: „De vreme ce aşe cu sete pentru rădăcina lucrului acestuia a te înştiința pofteşti, dinceput a ți-l povesti nu mă voi lenevi. Însă pre cât lungimea istoriii ar pofti, scurtimea vremii mână nu-mi dă, căci iată şi câtăva parte a nopții au trecut şi pre aceasta vreme cineşi la ale sale a să afla s-ar cădea (căci multe şi în multe chipuri sint sigețile şi nălucirile nopților tăcute, carile prin întunerec îmblă şi vâjâiesc, iară în lumină lovăsc şi rănesc). Deci pre cât mai în scurt voi putea şi în puține cuvinte toată lungimea şi lățimea poveştii a cuprinde mă voi nevoi.
Vii şti dară că odânăoară Monocheroleopardalis din toate jiganiile pământului mai vestit şi mai ales era (nici de alcătuire a atâtea numere într-un nume te mira, căci mai pre urmă şi aceasta taină vii înțelege), a căruia vrednicie, macar că lumii ştiută ieste, însă într-acesta chip numele, slava şi puterea adăogând, până într-atâta au crescut. Acesta din părinții săi oaie zămislit şi născut era , deci întâi, şi la chip şi la fire, mieluşel. Iară după ce la mai mare vârstă crescu şi în toată turma în fruntea a tuturor areților ieşi, împotrivă a căruia, a sta sau în cap a să lovi, nici un berbece să putea afla şi carile prin necunoştință precum împotrivă îi va putea sta i să părea, deodată numai ispita puterii frunții făcea, că a doa lovitură nici aştepta, nici mai suferiia. Aşe el toată turma decât păstorii mai bine păscând

şi otcârmuind, un lup vrăjmaş şi lacom din fire, dară de foame încă mai vrăjmaş şi mai cumplit făcut, cu mare răpegiune şi cu fălcile căscate totdeodată pre berbece să-l fărâme, să-l spintece şi să-l înghiță vrăjmaş viniia. Berbecele, vădzind pre lup aşe de cu mare răpegiune asupră viindu-i şi acmu vremea în desară, când dzua cu noaptea să îngână, fiind, pre lup unul din areți să fie şi după obiceiu precum în capete să să lovască vine, socoti. Într-această socoteală berbecele aflându-să, din toată groaza şi frica lupului afară era şi aşe în tâmpinare-i fără nici o spaimă ieşind, ca pre un arete, aşe de chibzuit şi de tare în frunte îl lovi, cât poftorire a mai face nu mai trebui, de vreme ce coarnele prin tidva capului lupului pătrundzind, fruntea zdrumicându-i, crierii afară îi vărsă. Lupul într-acesta chip vârtos lovit şi rănit, fără de a doua răzsuflare, viața pre moarte îşi schimbă. Aretele mai târdziu vitejiia ce făcusă cunoscând, carea măcar că din tâmplare fusese, însă îndată duhurile cele de arete ce purta îşi schimbă şi până în dzuă din oaie în jiganie şi din arete în lup să mută. (Că tâmplările fericirii la cei mai mulți obiceile firii a muta pururea s-au vădzut). Aşe berbecele preobrajenie ca aceasta luând, îndată din neamul său răzleţindu-să, după firea lupilor codrii, câmpii şi munții a cutreiera începu şi multă vreme a vieții sale într-acesta chip în streinătate îmblând şi petrecând , odânăoară la loc ca acela a nemeri i să tâmplă, unde decât toate jigăniile mai mulți pardoşi să afla. Acolo nu după multă vreme, ce să vânedze şi cu ce viața să-şi sprijenească neavând (căci mulțimea pardoşilor pre altele aşeşi de tot împuținase), cu dânşii de luptă a să ispiti începu. (Că pofta biruinții toate ispiteşte şi nevoia toate învață, ales în primejdiia vieții lipsa sosind). Deci aşeşi din ispita dintâi, lucrul cu fericire şi după voie a vini i să tâmplă, de vreme ce

întâiaşi dată cu cel mai mare şi mai groznic pardos de luptă să apucă, pre carile, după multe nevoi şi nu cu puține a vieții cumpene şi primejdii, îl birui şi-l omorî. A căruia duhuri îndată luând, precum din arete lup, aşe din lup pardos să făcu. După mare şi primejdioasă biruință ca aceasta, pardosul mai înalte şi mai puternice duhuri în sine simți, carile în trupul şi pieptul pardosului de încăput nu era, şi aşe, de ispită, spre lupta leului să apucă (că toate în lume de să şi cuprind în hotarăle sale, iară pofta a cinstei mai mari şi a biruinții mai tari, nici în lat câmpul a tot pământul, nici înalt muntele a tot locul a să opri sau a să îndestuli poate). Ce leul prea vârtoasă şi puternică jiganie fiind (precum poți cunoaşte), nu pre lesne îi fu duhurile a-i lua, căci adese şi mai în toată vremea ispita monomahiii făcând, în carea macar că nu să biruia, însă nici titulul biruinții a lua putea. Aşe ei în toate dzilele la luptă, ca la o scoală, să ispitiia şi să deprindea, până când pardosul pricepu că nu altă ceva de la cea deplin biruință îl împiiedecă, fără numai iuțimea picioarelor şi sprintiniia carea leul în trupul său purta. Că de multe ori pardosul acmu mai dobândind biruința, leul, cu iuțimea dainainte-i i să feriia şi cu acesta chip cea desăvârşită biruință îi tăgăduia. Pardosul, într-acesta chip pricina neizbândii sale bine cunoscând, cătră vârtoase duhurile pardosului, grea greuimea filului şi sprintină iuțimea inorogului adaosă şi mai cu de-adins cu ascuțit şi nebiruit cornul a monocherului într-armându-să, într-o luptă numai toată biruința asupra leului dobândi, în carile îndată şi fără nici o împiedecare să şi mută (că precum nuării după vânturi aleargă, aşe duhurile după biruințe să pleacă). Firi, duhuri şi puteri ca acestea născutul miel în sine strângând şi alcătuind, în doaă hirişe numere şi le-au împărțit; unul:

Provatolicoelefas , altul: Monocheroleopardalis. Ce dintr-acestea cest mai de pre urmă mai mult obiciuindu-să, precum în nume, aşe în fire Monocheroleopardal au rămas. Aşe dară, toate firile într-una boțind, blândețea oii, înțelepciunea lupului, cunoştința pardosului, greuimea filului, iuțimea inorogului şi vârtutea leului în sine nebetejite şi nesmintite le feriia şi, din dzi în dzi încă mai adăogându-le, la stepăna cea mai de sus le înălța şi le suia. Şi aşe, toată cinstea, lauda şi puterea a tuturor jiganiilor dobândi. Deci jiganiile toate, de atâtea vrednicii încungiurat şi împregiurat vădzindu-l, cu un duh şi cu o inimă îl rugară ca oblăduitoriu, purtătoriu şi despre tot împotrivnicul păzitoriu să le fie. Monocheroleopardalis, prin câtăva vreme a tuturor viața în mâna sa să priimască ferindu-să, această rugăminte a lor să priimască să tăgăduia. Însă până mai pre urmă pre cel ce luptele a atâtea vrăjmaşe jigănii a-l birui nu putusă, moale rugămintele înfrângându-l şi umilite cuvintele înduplecându-l, după pofta lor îl adusără (că precum răspunderea moale frânge mâniia, aşe rugămintea cu umilință porneşte cruțarea). Carile a tuturor chivernisire în palmă şi a tuturor otcârmuire în samă luând, prin câtăva vreme cinsteş, frumos, drept şi cu înțelepciune, cum să cade, pre toate jigăniile şi dobitoacele giudeca, îndrepta, ocrotiia, păziia şi stăpiniia (că atuncea publica înfloreşte şi odrăsleşte, când stăpânii miluiesc şi ceartă în dreptate şi supuşii ascultă şi slujesc din dragoste). Aşe cât în vremea stăpânirii lui nici ochiul nepriietinului s-au veselit, nici budzele vrăjmaşului s-au zimbit, nici inima împotrivnicului s-au învoieşeat. Ce precum cereştii (ah) de multe ori peminteştilor a zavistui s-au vădzut, aşe şi Monocheroleopardalis de sigeata lutului mai denainte de vreme nerănit şi de tâmplările țărnii neprăvuit a rămânea n-

au putut , de vreme ce încă în puterile firii sale fiind, în carile a multora nedejde şi viaţă să rădzima, cu mare a tuturor pagubă şi nesuferită jele, cătră cele de sus lăcaşuri s-au mutat , ca cel ce leu între dobitoace de vârtos să lăuda, leu între stelele ceriului în veci să luminedze s-au aşedzat, în urma sa doi numelui său moştenitori, pre Fil adecă şi pre Inorog lăsind. Deci la săvârşitul lui a fi şi la începutul lui a nu fi, Filul (carile şi de stat, şi de vârstă mai mare era), pentru une pricini departe în munţii de la Grumadzii-Boului trimăs era , a cării trimeteri pricini de povestea noastră abătută fiind, a le povesti părăsim (că voroava nu în vremea şi la locul său, ca rafturile de aur în capul măgariului să prind). Iară Inorogul, acolea de faţă aflându-să, toate supusele şi nesupusele jigănii lor chivernisitoriu şi stăpânirii părintelui moştenitoriu a fi îl aleasără şi cu toţii într-o inimă şi într-un glas în scaunul oblăduirii îl ridicară. Ce precum să dzice cuvântul (că fericirea grab nică curând oboseşte), de vreme ce pe aceia vreme Vidra la locul prundişului, unde acmu noi sintem, a lăcui să tâmplase, carea cu multe chipuri de linguşituri şi cu a Corbului mijlocii în dragostea monarhiii pasirilor întrând. Corbului prin scrisori într-acesta chip înştiinţa, că, „de vreme ce Monocheroleopardalis dintre vii au lipsit şi toată împiedicarea poftii noastre din mijloc s-au rădicat, să sileşti şi să te nevoieşti, te rog, ca stăpânirea asupra dobitoacelor mie să mi să dea. Iară eu voi face ca toată vita grasă şi toată carnea săoasă domnului şi stăpânului mieu în mâncare şi tot singele cald şi săţios în băutură să să dea.” Corbul, întâi pentru cea din fire lăcomie ce avea, apoi pentru căci nu puţină pizmă şi zavistie asupra dobitoacelor purta, de vreme ce prin toată vremea a stăpânirii lui Monocheroleopardalis, rar şi mai niciodată cu odihnă şi cu ticneală stârvurile

cerceta şi aşeşi singe cald să bea sau carne proaspătă să mănânce în viața lui nu s-au învrednicit. Către această şi altă pricină să adăogea, că fata Corbului, Mreana, la vârsta căsătoriii agiungând, pre tâlhariu chelariu Corbul socoti să facă şi Vidrii femeie să o dea aleasă. Aşe dară, Corbul, ştiind că trăind Monocheroleopardalis, precum despre munți, aşe despre câmpi, toate străjuite şi păzite era, iară acmu el lipsit, precum să dzice cuvântul (că pre leul mort şi şoarecii să caţără), îndată tuturor dulăilor de casă ştire dede pentru ca cum mai curând şi pre cât mai tare vor putea cu lătrături şi cu brehăituri prin toate locurile spaimă şi groază să dea (căci dulăii cu Corbul de pururea însoțire avea). Dulăii îndată toți munții cu dealurile şi toate văile cu pădurile de cehnituri şi de schilălăituri împlură, de a cărora rău menitoriu, spurcate şi grețoage glasuri, toate dobitoacele să înspăimântară, şi unele într-o parte, altele într-altă parte capetele să-şi cruțe o plecară (că când capul să ameţeşte, picioarele dovedesc, şi când mădularile buiguiesc, lipsa criirilor arată). Aşe dară, totdeodată iele împrăştiindu-să şi fietecarea unde şi cum putea amistuindu-să şi aciuându-să, atuncea Corbul vreme află ca toate după reaoa sa voie să facă şi pre Vidră din baltă în curte şi din tină în scaun să o urce, ca jiganiia în neam cu prepus tuturor dobitoacelor împărat şi stăpânitoriu să fie (o, ceriu şi păminte, au din nuări piatră şi din cremene picături de apă vii să scoți? Că rămân firile precum au început, precum toate să cunosc la sfârşitul spre carile năzuiesc).

A Vidrii dară schimositură de stăpânire ca aceasta făcându-să, dobitoacele toate în toate părțile prin câtăva vreme pribege şi de la locurile şi sălaşele lor streine petrecând, cele mai multe dintr-însele acmu vivorul înstreinării şi holbura rătăcirii nemaiputând suferi, capetele plecându-şi, cerbicea

supt greu şi aspru giugul tirăniii Vidrii îşi plecară şi cineşi pre la lăcaşurile lor să înturnară (că coliba în țarina sa şi bordeiul în pământul său decât palaturile în streinătate mai desfătate şi mai frumoase a fi so cotiră), fără numai Lupul şi Pardosul (carii pre aceia vreme Monocheroleopardalului foarte credincioşi şi de aproape priietini era), din socoteala lor neîntorşi, departe, în Țara Câmpilor, prin multă vreme ramasără, adecă până la vreme stăpânirii Filului. De care lucru, toată pasirea de singe vărsătoare pre aceşti doi mare pizmă şi mânie avea. Inorogul, încă şi de ai săi părăsit şi tirăniia Vidrii întărită şi în toate părțile întinsă şi lățită vădzind, să sculă şi în munții înalți, carii la Grumadzii-Boului să află, unde şi Filul să afla, să dusă. Ce dintâi pre la cetatea Deltii cătăva vreme locurile cercetând, în prundişul acesta să aşădzară. Vidra ştiind că stăpânire în silă au apucat şi cu tirănie ieste să o ție, aşijderea pre drepții moştenitori între vii ştiind, ea viață cu tic neală să ducă nu va putea, cu fel de fel de amestecături cătră monarhiia Vulturului şi cătră Corb îi pârâia, însă toată pâra într-aceasta să închidea, dzicând: „Filul şi Inorogul vii rămâind, şi voi, şi noi viață cu lineşte şi stăpânire cu slobodzenie să pe trecem şi să facem nu vom putea, căci nu numai a mea, ce încă şi a voastră nebiruită monarhie a tulbura şi a o răzsipi vor sili şi răutățile lor una după alta ca valurile vor să urmedze (că marea nu de altă, ce de vânt fața îşi schimbă, vântul vivor, vivorul hol bură, holbura furtună, furtuna valuri, valurile primejdie vaselor şi peirea celor din vase aduce)”.

Corbul, macar că în curândă vreme de spurcat lucrul ce făcuse într-ascunsul inimii sale rău să căise, căci Vidra nu multă vreme la cuvântul dat ş-au stătut, nici căsătoriia cu fata lui, Mreana, şi rudeniia ce făcusă din firea ei au mutat-

o, ce, după cea hirişă şi veche fire, mai mult pre ascuns decât la ivală îmbla şi mai cu drag prin fundul apelor decât la uscat să primbla şi gânduri împo trivnice împotriva Corbului fierbea. De unele ca acestea Corbul înțelegând, de mare căință şi de grea dosadă tare să năcăjiia, însă de a lumii ruşine pentru lucrul ce lucrase aievea a să căi şi de împietrirea inimii ce avea pentru greşala ce greşisă de tot a să pocăi nu putea (că inima în răutăți îngrăşată de gândul căielii să vitioneşte, iară cu pocăința să omoară). Ce cele ce Vidra împo trivă-i făcea, ca cum nu le-ar pricepe, cu ochiul cunoştinței le tre cea (însă din inima pizmătare răbdarea când izbucneşte, atun cea răbdarea, nu vrednicie, ce răutate la vremea sa naşte, că tot pizmătariul din neputință, iară nu din bunăvoie rabdă). Cu o pri cină ca aceasta şi a Corbului răbdare şi aşe adâncă tăcere să spândzura, de vreme ce pre Vidră organul răutății având, supt numele ei pre cei ce i să părea împotrivnici în toate părțile-i go niia şi în tot chipul fără nici o cale îi dosediia şi-i păgubiia. În scurt, Corbul cu mâna altuia şerpele din bortă a scoate siliia, dară în zădar. Că Inorogul, precum mai sus s-au pomenit, în munți ducându-să, acolea pre Fil află, cu carile sfatul obştiindu-şi, lucrul pre o cale îşi pusără şi, nu după multă vreme, din dobitoacele şi jigăniile împrăştiiate, precât mai curând putură, la un loc le adu nară. De ciia la vrăjitorii vremii aceiia mărgând, hrismul Pleonexiii de la capişte Epithimiii învățat foarte pre mulcomiş le cântară:

În cindzăci de singeroase
Vom pre cele lăcrămoase,
Ochii umedzi să le ştergem,
La moşie să ne mergem.
Vidra peşte, Corbul stârvuri
Cerce-n vârtopi, nu prin vârvuri

Să să urce fără cale
Şi să-şi cate ale sale.
Vrăjitorii Epithimiii stihurile acestea citind şi de câteva ori procitindu-le, tâlcul acesta să fie înţăleasără, adecă cindzăci de căpuşi (carile sint pungi de piiele cu singe împlute pline de supt singele strein, jirtfă Pleonexiii vor să aducă, pentru ca de supt tiraniia Vidrii şi vrăjmăşiia Corbului mântuindu-i boadza, la moşie şi să-i ducă şi din nevoia robiii scoţindu-i, voia cea rea şi lacrămile în veselie şi bucurie să le întoarcă. Deci vrăjitorii, jirtfa priimind, descântecul buiguirii le citiră, cu carile întâi pre Corb în som nul nesimţirii băgând, pe Vidră din scaun pohârniră, carea, în legătura vrăjii stăpânit cunoscându-să, într-acele părţi mai mult zăbavă a face nu putu, ce îndată, cu Mreana, fiica Corbului, şi cu alalţi ai ei rude, lindini, păduchi, lipitori şi cârcei, sculându-să, la gârlele Grumadzii-Boului să dusă. Iară Inorogul, din bunăvoie pentru strajea în munţi rămâind, pre Fil la moştenirea părinţască trimasă.
Corbul, de aceasta în ştire luând, de mare mânie cu urgie încins, cu bogăţiia simăţ, de minte răzleţ, cuvinte lăudăroase şi duhuri ca focul de mânioase a slobodzi începu şi ca acestea, ni în faţă, ni în dos, cu mari îngrozituri dzicea: „Pentru ce Inorogul au scos cuiul pre carile eu l-am bătut? Pentru ce Filul al său ş-au luat? şi asupra gândului mieu gând au râdicat? Aşe? Lasă, că le voiu arăta şi a cunoaşte îi voi face eu că a pasirilor monarhie ieste mai tare şi vor pricepe că Vulturul zboară mai presus decât toate trupurile, şi precum Corbul cu glasul său tot răul meneşte şi isprăveşte vor înţelege.” Şi ce mai mult, iubite priietine, voroava să lungesc. Corbul, macar că în capul Vidrăi tot focul iadului a să grămădi bucuros era, însă răul cuiva, carile cu mâna lui nu să isprăviia, precum răzsipă în toată

lumea să face i să părea, mai vârtos că în scăderea Vidrei adaogerea altora socotiia, de care lucru, vrăjmăşiia carea asupra Vidrii cocea, asupra Ino rogului şi a Filului o borî. Şi macar că la mijloc patru mii şi şepte sute de ani cu luptele din toate dzile au trecut, şi nu puține singeroase jirtfe pre la capiştele bodzilor şi multe pre la nesățioase lăcomiia vrăjitorilor s-au vărsat şi s-au împrăştiiat, însă Corbul de ce s-au apucat tot răul a plini nicicum rămăşiță n-au lăsat, că într-adevăr, precum rău din gură să lăudase, mai rău cu lucrul au săvârşit, de vreme ce iarăşi cu Vidra mâna au dat (că făcătorii de rău spre răul mul tor buni cu binenele a unui rău a să sluji obiciuiți sint). Iarăşi dulăii ş-au întărtat, iarăşi ogarâi ş-au asmuțat, iarăşi coteii în munți şi în păduri ş-au băgat, iarăşi în câmpi măiestriile, în dumbrăvi silțele şi în rediuri mrejile ş-au vărsat, iarăşi tot dobitocul au spăriiat şi în toate părțile l-au împrăştiiat. Şi aşe, sfârşitul tuturor tirăniilor şi începutul tuturor vrăjmăşiilor, iarăşi pre Vidră, cu tirănie mai cumplită decât toată tirăniia, ca locul altuia să tirănească şi lăcaşul dreptului fără milă să răzsipească, au trimis-o.
Filul, de acestea înțelegând, întâi Lupului şi Pardosului ştire dede (căci aceştea pre aceia vreme dreptatea feriia), cari nu cu mică a vieții primejdie, din întinse mrejile tiranului scăpând, iarăşi la Țara Câmpilor pribegiră. Inorogul, în munți precum şi mai sus s-au pomenit, aflându-să în locuri tari şi ascunse, în cătăva vreme aciuat s-au potolit.
Aşijderea Filul, la Grumadzii-Boului viind s-au aşedzat, însă nu puține asuprele despre vrăjitorii vremii trasă, de vreme ce Corbul cu toată nevoința sta, ca nu numai de hrană, ce aşeşi de viață să-l lipsască. Ce vrăjitorii, întâi de jir tfele vechi, apoi şi de cele noaă voia boadzii Pleonexiii plecând, la ale sale să margă voie îi dederă (că mila Pleonexiii atuncea

numai să clăteşte, când cele din față mistuieşte, iară de cele din dos în scurtă vreme cu mai multul nedejduieşte).
Aşe şi într-acesta chip, iubite priietine, Vidra tirăniia în mâna vrăjmăşiii şi vrăjmăşiia în dreapta tirăniii luând, de ciia Corbul aievea vrajba, la arătare neprietiniia şi tot răul asupra Inorogu lui şi a Filului a plini, câtu-i negrul bobului a lipsi n-au lăsat, ce dintâiaşi dată, toate după voie a isprăvi neputând, vremea păştea, ca când va putea, atuncea să isprăvască. Aşe, Vidra cu răutatea Corbului agiutorită şi la epitropiia jiganiilor aşedzată fiind, pe Bâtlan la gârle pentru paza pe aceia vreme lăsase. Carile nu după multă vreme pre Vidră de vicleană cătră Corb o vădi, adecă pre cum cu meşterşuguri viclene şi cu mari şi multe giuruințe de jirtfe minciunoase pre la uşile vrăjitorilor îmblă, ca epitropiia pasiri lor să tulbure şi monarhiia să le răzsipască.
Asupra pârâi aceştiia şi câteva jigănii de singe mâncătoare so siră, între carile mai de frunte Lupul, Ursul, Vulpea, Ciacalul şi Strutocamila era. Acestea, încăşi tiraniia-i a mai suferi neputând, în Țara Pasirilor, la epitropiia Corbului, fugiră, cătră carile mare şi lăcrămoasă jalobă făcând, întra-cesta chip dzicea: „Mare strâmbătate şi greu păcat cu noi ai lucrat, o, în lumină ponegrit, Coarbe, de vreme ce iarăşi în scaunul tirăniii asupra noastră vrăjmăşiia Vidrii ai râdicat, jiganie carea nici în fire neam, nici în minte socoteală, nici în lucru vreun aşedzimânt stătătoriu a avea poate (că ce-i mai poftit? Stăpânirea. Şi ce-i mai cu greu? Stăpânirea.), şi cela carile pre sine neaşedzat ştie, stăpânire cu aşedzimânt să facă cum va putea? Aceasta dară, cu tirăniia ce face şi cu lăcomiia ce lucreadză, nu numai oile în munți şi în păduri au împrăştiat, nu numai caprile prin văi şi prin vârtopi au izgonit, nu numai boii, vacile şi hergheliile cu foc şi cu fier au ars, nu numai găinele de pene şi puii de tuleie au zmult

şi le-au dzăciuit, ce acmu şi soldzii peştelui să radză şi să-l vânedze pe supt gheață va, dzicând că firea ei de peşte decât de carne mai priimitoare ieste, lucru carile de firea şi de deprinderea noa stră prea departe stă. Deci acmu şi noi ale noastre pustii pără sind, de mare nevoie la menitoriu glasul tău am năzuit, ca iarăşi cu sfatul şi cu voia ta, pre tiranul acesta deasupră-ne să-l râdicăm şi iarăşi pre stăpânitorii moşneni la locu-şi să chemăm. Căci nu mai într-acesta chip socotim că tulburările şi răscoalele acestea la aşedzimânt şi la lineşte a să aduce vor putea (că oala fierbând şi de mare fierbinteală peste margini dând, cu lingura apa vân turând, deodată cevaşi a să stâmpăra să vede; iară stând focul neclătit, vărsarea de tot a să potoli preste putință ieste; deci la înfocări la carile vânturarea lingurii nu sporeşte, potolirea şi stângerea focului trebuieşte).” Corbul, şi mai denainte cu pâra Bâtlanului asupra Vidrii ațițat şi acmu cu jaloba acestora încă mai întărâtat fiind, cuvânt le dede că, pre cât va putea va sili, şi din tirăniia Vidrii îi va mântui. Care pizmă Corbul la adunarea dintâi carea la cetatea Deltii ş-au izbândit, unde pre Vidră dintr-îmbe monarhiile au izgonit-o (precum la locul său istoriia s-au pomenit). Corbul dară atâtea şi atâtea răutăți şi îndrăpniciuni precum să fie făcut şi precum a multora răzsipă pricină să fie fost bine cunoscând, însă nici aşe de păcat s-au pocăit, ce cu aceasta pri cină mai mari şi mai grele unul peste altul să grămădească au gândit, de vreme ce pătimaşilor alt cuvânt le da, iară în reaoa inimă spurcat gând purta (că răutatea inimii din fire rele, din răutate, răutate învață şi din cercetare pizmă şi izbândă găteşte), adecă de pizma veche binele Inorogului şi a Filului nicicum nu-l poftiia, iară de pizma noaă pre Vidră dintr-îmbe monarhiile să izgonească (precum au şi făcut) şi al triilea chip să aleagă (pre cum la

alegerea Strutocamilei s-au vădit) au socotit. La carea cu ce meşterşuguri spurcate şi cu ce vicleşuguri fără de lege s-au slujit pre larg la locul său s-au pomenit.
Iară cele mai pre ascuns ce să lucrasă pre scurt acmu să ți le arăt. Vii şti dară, iubite priietine, că vădzind Corbul greşala ce cu Vidra făcusă, apoi inimile jiganiilor cunoscând, că asupra Ino rogului şi a Filului stăruiesc, împotriva aievea să li se puie, so cotiia că multe nevoi şi grele gâlceve să vor râdica (că cuvântul împotrivă sabiia ascute, iară răspunderea lină frânge mâniia). Şi aşe, pre Lup în taină chemând, dzisă: „Bine cunosc, o, priietine, că multe nevoi şi asuprele despre spurcata Vidră ați tras şi încă multe asupră a vă aduce, de va putea, să găteşte. Însă noi, pen tru ca greşala să ne îndreptăm şi păcatul să ne răscumpărăm, împotriva şi spre pohârnirea ei, pre cât în mână ne va vini, cu tot sufletul ne vom nevoi. Pentru care lucru, o poftă am şi eu de la voi, ca mijlocitori fiind între noi şi între Fil şi Inorog, pace să alcătuim, şi aceasta întru tot adevărul şi curata inimă să fie (că decât pacea zugrăvită, războiul crunt mai curat şi mai fericit ieste).” Acestea Lupul de la Corb audzind şi precum din toată inima să fie încredințându-să, să bucură foarte şi: „Acesta lucru foarte pre lesne să va face, răspunsă, de vreme ce eu adeverit sint că Filul şi Inorogul dreptății şi păcii plecați sint şi, îndată ce cuvântul păcii din gură vor da, în inimă pecetluit şi tipărit le va rămânea. (Că curat ascunsul inimii singur şie şi icoană şi oglindă-şi ieste, în carea ce şi cum ieste de pururea să vede). Şi de vreme ce şi a ta poftă spre a dreptății chip s-au plecat şi pa cea îmbrățăşadză, pentru acesta lucru ştire să le facem şi vii cunoaşte că cele de mine grăite nu numai din dragostea carea cătră dânşii am, ce mai vârtos după voia adevărului s-au grăit. Însă pacea aceasta într-aceasta a stărui trebuieşte,

ca de acmu înainte Vidrii împotrivă şi lor într-agiutoriu să fii.”
În puține cuvinte toată istoriia să cuprindzi, o, priietine, pen tru pofta, legătura şi isprăvirea păcii s-au grăit, s-au răspuns, s-au trimăs, s-au întors şi toate cele trebuitoare la mijloc puindu-să, prin chipuri de credință s-au isprăvit şi cu mari giurământuri şi blăstămuri dintr-îmbe părțile tare s-au legat. (Ce la viclean pa rola dumnădzăiască şi basna poeticească tot o cinste au), în care chip şi Corbul în vreme ce giurământurile cele straşnice să făcea, atuncea toate măiestriile vicleşugului prin toate locurile îşi întin dea şi cu mari giuruințe de multe jirtfe pre la bodzi şi pre la vrăjitori ispitiia, ca pre o pasire, a căriia şi numele, şi traiul, şi lăcaşul împuțit şi scârnav îi ieste, epitrop monarhiii dobitoace lor să facă siliia. Poți şti şi numele pasirii, o, priietine, că Pupădza era, din Țara Gemănării născută şi în satul Furcăi crescută, şi acmu, mai-mai în curțile funelor bătrânețele şar fi închis de nu şar fi fost aşe de timpuriu puturos duhul slobodzit. Ce de aceas ta agiunge şi la cuvântul nostru să ne întoarcem.
Corbului nici jertfele i s-au priimit, nici vrăjitorii după plăcere i-au vrăjit. De care lucru, socoteala într-alt chip de răutate a-şi muta i-au căutat, adecă pre proastă jiganiia Strutocamila în taină luând, cu multe măgulituri şi învăluituri o ispiti. Chipul, statul, faptul, îm blatul şi căutatul în multe ritoriceşti tropuri lăudându-i, şi precum firea spre vâlfa stapânirii să o fie făcut, dzicându-i, s-au înşelat, au credzut şi aşe şi ea s-au cunoscut, săraca, precum la întrebarea ei frumos s-au pomenit. Unde Corbul cu siloghismul de vrednică ade verind-o, coarnele boului, coada păunului şi cu penele lui înda torind-o, epitrop Leului şi stăpânitoriu dobitoacelor au pus-o. Unde şi până astădzi,

cu minunea a toată lumea, stăpâneşte (că de multe ori cel greşit nemerit şi cel nemerit greşit iese).
Aşedară Corbul, o, priietine, organul răutății, iară nu răutatea, nici pizma ş-au schimbat, chipul neprietiniii, iară nu vrajba spre pace ş-au mutat, de vreme ce la acea adunare carea întâi la ce tatea Deltii s-au făcut, nu după cum cuvânt cu giurământ avea dat, nici drepților moşneni agiutoriu au fost (căci, precum ştiut îți ieste, Filul încă acolea agiunsese şi cu tine împreunare avuse se, cătră carile singur tu mare priința Corbului arătaseşi, carea mai pre urmă căptuşită au ieşit), ce cu tot mijlocul inimile ale altor jigănii după pofta sa să le întoarcă, cu feliu de fel de meşterşuguri, au silit, pre unele cu înfricoşeri, pre altele cu spărieri, pre unele cu îngroziri şi spăimântări, pre altele cu giuruințe şi cu dări, siloghismul ce pentru Strutocamilă la mijloc să puie vrea, a priimi, vrând-nevrând, le-au silit şi a învoi le-au făcut. Care lucru, după cum ştii, isprăvindu-l, încă mai cumplită şi mai vrăjmaşă goană asupra dreptății au scornit, carea şi până astădzi, precum vedzi, să trăgăneadză (iară a tot lucrul sfârşitul la ce iese vremea arată şi norocul învață). Acestea dară, o, priie tine, au fost pricinele şi începăturile şi acesta au fost pricinitoriul şi începătoriul vrăjbilor, răscoalelor, goanelor şi războaielor cari le întru monarhiia dobitoacelor şi până în dzua de astădzi să lu creadză. Ce acmu, sfârşit voroavii puind, poftim ca nu alta a giu rui şi alta a dărui să ne fii cunoscut, de vreme ce în proimiul voroavii scurtimea cuvântului făgăduiam, iară acmu oarecum toată lungimea istoriii prin câteva ceasuri am trăgănat. Însă iertăciunea aceştii asuprele a dobândi pre lesne vom nedejdui, de vreme ce (a lucrurilor ştiință nu din părere, ce din chiară arătare să naşte, carea, după materiia ce are, potrivirea formii înțelegirii cearcă) (că

voroava laconească la meşterşug ieste lăudată, iară materiia adevărul cu îndelungată şi chiară voroavă a să tâlcui, a celor neminciunoşi şi la voroavă izvorâtori lucru ieste).”
Şoimul de acestea pre amănuntul bine înțelegând, precum de dulce voroava Inorogului, aşe de înştiințarea adevărului, mult să minună şi într-acesta chip cătră Inorog dzisă: „Vechiu şi adevărat cuvânt între toți să grăieşte (că dreptatea toate biruieşte şi adevărul decât toate mai tare ieste), aşijderea (strâmbătatea şi lucrătoriul ei pururea viptul căii sale mănâncă şi băutura toap săculuisău bea). Ce dară între strâmb şi între drept, între adevăr şi între minciună ar fi, de nu pemintenii, cereştii vor giudeca şi vor alege. Ce acmu lucrul rămâne ca dintr-această a noastră dorită şi nesățioasă împreunare vechile începături a răutății să să surpe şi noaă temeliile bunătății să să arunce (că mutarea minții, schim barea socotelii şi nestarea cuvântului, numai atunci sint lăudate, cât din rău spre bine şi din vrajbă spre dragoste să întorc).” Inorogul dzisă: „(Începuturile bune, o, priietine, din inima bună şi neprepusă izvorăsc, iară amintrilea, îndoința inimii stând, îndoite, întreite şi în multe noduri împleticite şi căptuşite din rost cuvintele ies). De care lucru, a mă înştiința aşi pofti: Aceste începături bune, carile dzici la mijlocul să punem, singur din tine vii să le pui, au a le pune de la alții poruncă şi pozvolenie ai?”
Şoimul răspunsă: „Într-adevăr ieste că eu poruncă ca aceasta şi aievea pozvolenie de la mai-marii miei nu am. Însă inima a toatei noastre monarhii spre ce stăruieşte foarte bine cunosc, adecă, ca cu orice mijloc s-ar putea, lucrurile spre o aşedzare şi lineşte să să aducă poftesc. Şi de vreme ce adevărul de grăit ieste, că de nu de tot cu toții a goni s-au obosit, însă nici unul între noi odihnit n-au

rămas, şi mai mult grijea din toate dzilele, decât goana din toate locurile, sudori de singe ne picureadză (că osteninţa clătirii sudori pe trup umedzeşte, iară grijea neîncetată vlaga inimii topeşte). Încă cătră acestea ieste şi altă pricină carea spre ispita lucrului acestuia mă îndeamnă, adecă credinţa carea Corbul în mine şi în cuvintele mele are. Cătră carile eu tot adevărul lucrului precum ieste arătând, fără nici un prepus, din gândul carile până acmu asupra ta are, părăsindu-să, răutatea spre bunătate îşi va pleca."
Inorogul dzisă: „Lucrul acesta, o, priietine, oarecum necred zut şi peste putinţă mi să pare, că precum din bătrâni ştim (cor bul puii albi îşi scoate, iară firea în negrimea lor îi întoarce). Deci şi Corbul bătrân în alb de s-ar văpsi, cu o ploaie, sau şi cu o roaă să să spele poate şi ce supt albiciune din fire imăciune au avut, în curândă vreme îşi va arăta (că rămân fiinţele precum au început, de s-ar şi tâmplările în toate ceasurile schimba). Aşijderea de am dzice că Corbul la pene pre dinafară a să albi poate, însă inima pre dinluntru fără prepus tot neagră îi va rămânea. Ce pentru ca să nu să dzică că inima mea de cuvântul bun s-au împietroşet, sau de numele păcii s-au îngreţoşet, iată în tot adevărul şi în curată inimă dzic, că precum hotarăle ne prieteşugului, aşe ale prieteşugului a le păzi gata sint şi pre aces tea pre amândoaă aievea şi nezugrăvite a le purta ştiu (că pre cum chipul frumos şi icoana ghizdavă ochiul veseleşte, pre atâta vicleşugul ascuns şi dragostea schizmuită sufletul întristeadză). Aşijderea (precum boala ascunsă pre doftori şi pre doftorii batgiocureşte şi pre cel ce dzace până la moarte măguleşte, aşe vicleşugul şi pre cel ce vicleneşte şi pre cel ce să vicleneşte la scădere aduce şi încă mai vârtos pre viclenitoriu decât pre vi clenit spre groznică răzsipă pohârneşte, precum şi răul tăinuit pre doftori măguleşte

numai, iară pre cel ei supus întâi din sănătate, apoi şi din viață îl izgoneşte).”
Şoimul răspunsă: „Adevărat, acestea precum le dzici, aşe sint, însă (de multe ori boala nenedejduită pre leac ş-au dat) şi pre cum un cuvânt să dzice (morții numai leac între muritori nu s-au aflat, iară amintrilea viața stând şi buna socoteală slujind, tutu ror tămăduire şi vindicare să nedejduieşte). În care chip şi eu acmu dzic: Într-această dată şi cu mine lucrul ispiteşte şi vii cunoaşte că macar că la pene iuşor, însă la cuvânt greu şi stătătoriu sint şi precum în aer a zbura, aşe pre copaci a sta şipre stâncă nemutat a mă aşedza pociu.”
Inorogul dzisă: „Cu bună samă cuvintele acestea poftitoriu binelui să fii te arată şi dreptății iubitoriu şi de cuvinte adevărate grăitoriu să fii te sfitesc, însă giuruitele acestea la faptă a aduce, precum socotesc, un lucru a te opri poate, adecă căci supt po runcă şi supt ascultare supus eşti. Pravila dară stăpânilor asupra supuşilor cea mai de temeiu ieste: Aşe voiu, aşe poruncesc, aşe să să facă. Deci oriunde sentența aceasta putere desăvârşită are, acolo cuvântul adevărat şi sfatul cu cale loc nu are. Ce precum vor unii să dzică (ispita până în de trii ori ieste a înțelepților, iară aceiaşi nepărăsit a ispiti, a nebunilor). De care lucru, o dată, de da-ori sau şi de trii ori şi tu ispiteşte şi vedzi de vor ieşi poftele strâmbe după dzisele drepte şi de ieste ureche destupată spre ascultarea cuvântului drept, cunoaşte (că urechea astupată leacu îi ieste ca cu ce ar fi astupată să să scoață, iară căriia organul audzirii ieste betejit şi de tot surdu, nici leacul pre lesne, nici trăsnetul tunului, nici buhnetul dobelor spre simțire a o aduce pot). După aceasta a şti ți să cade, o, priietine, că ispita înțe lepțască ieste şi să face când oarecare nedejde înainte mărgătoare şi une semne

de ieşirea ispitii arătătoare să află. Iară amintrilea, când cineva ispita peste toată nedejdea începe, ispită să dzice, însă nu înțelepțască, ce nebunească. Că cu ce socoteală cineva cele peste ceriu sau cele în chentrul pământului lăcuitoare a cunoaşte ar ispiti şi ce nedejde, precum va putea cunoaşte i s-ar da, unde simțirea a agiunge şi socoteala a încăpea nu poate, că precum axioma filosofască ştiută îți ieste: Toată cunoştința şi toată ştiința din înaintea mărgătoare simțire purcede. Deci de ai povață ca aceasta, bărbăteşte pasă, iară de nu (fără povață la ostroavele fericiților a merge părăseşte-te)".
Şoimul dzisă: „Foarte adeverit să fii că inima bună nedejde îmi arată şi încă de demult adevărate semne spre această călă torie am cunoscut. Ce numai acmu atâta poftesc, ce ț-ar fi poftele să ştiu şi cu ce chip pătimirile carile peste toată dreptatea ai tras, a le uita ai putea, să cunosc. Şi cătră aceasta puțină vreme de îngăduință având, pentru ca de cele trebuitoare ştire a da şi răspuns a lua să pociu. „
Inorogul dzisă: „Poftele mele şi puține şi, precum mi să pare, drepte sint. Puține dzic, căci numai doaă, drepte dzic, căci ale noastre, iară nu streine poftim. Întâi dară ieste: Filului dreapta şi părințasca moştenire să nu i să oprească, sau Corbul de la Stru tocamilă aripile luându-şi, noi pentru a noastră dreptate orice a face vom putea, de nu agiutoriu, încai împotrivnic să nu ne fie. A doa ieste: traiul şi lăcaşul mieu, veri în vârvul munților, veri în fundul văilor, veri în câmp, veri în pădure, sau oriunde aiurea pofta inimii mele ar fi, din toată grijea vicleşugului neprietinesc afară să fiu. Aceste doaă făcându-să, poate fi începăturile prie teşugului să să puie şi mai cu vreme dragostea adevărată să să întemeiedze. Cu vreme dzic, căci cu vreme şi neprieteşugul în multe au crescut (că cele dimpotrivă tot o măsură şi tot

un număr au). Iară amintrilea cine ar dzice că cu toată inima din urăciune îndată spre cea desăvârşită dragoste a să întoarce poate, aceia inimă vicleană şi minciunoasă ieste. Că precum întrarea, aşe ieşirea patimilor să socoteşte şi mai vârtos obiceiul învechit ieste deprindere cu nevoie a să uita, pre carile precum meş terşugul, aşe firea pre lesne a-l lipsi sau a-l tăgădui nu poate. Iară deşi s-ar afla nas de ceară şi inimă de argint-viu ca aceia, mă crede că acel feliu de prieteşug pururea îndoit şi cu prepus ar fi (că sufletul carile pre lesne din ură în dragoste a să muta ştie, acela urmadză ca încă mai pre lesne şi din foarte mică pricină din dragoste în ură a să schimba să poată). De care lucru (pier derea vremii cinstită ieste când întru alegerea priietinilor şi pen tru nepierderea priietinilor să cheltuieşte). Iară pentru vremea dării şi luării răspunsului, după a locului depărtare, socotesc că 1.500 de minute nu numai de agiuns, ce încă şi de prisosit sint. Deci orice ştii şi poți, fără zăbavă fă, ca nice prieteşugul, nici neprieteşugul prin multă vreme în prepus să rămâie.”

Partea a şeptea

Acestea într-acesta chip prin câteva a nopții ceasuri
Inorogul cu Şoimul voroavă făcând, Hameleon, precum mai

sus s-au pomenit, la lăcaşul său ducându-să, în vasul uluirii vetrilele gândurilor deşchidea, prin marea relelor socotele înotând, spre toate vânturile, horburilor funele chitelelor întindea. Aşe el în valurile vicleşugurilor tăvălindu-să (poate fi răutatea îndoit şi întriit să lucredze fortuna slobodzind), somn fără somn şi odihnă fără odihnă îl chinuia, atâta cât cu ochii deşchişi somna şi cu toată fantazia deşteptată visa. În care vis părerea chipuri ca acestea închipuindu-i îi zugrăviia.
Hameleonului cu aer a să paşte şi cu vânt a să hrăni firea fiindu-i, precum pre marginea unii ape îmblă i să părea, unde nişte hingiuri dese şi înghimpoase şi nişte copaci frundzoşi şi umbroşi era, atâta cât de desimea şi grosimea umbrelor ce avea, precum de tot soarele le lipseşte şi preste tot întunerecul îi căptuşeşte i să părea. Aşedară, el îmblând şi prin întunecoasă ceața aceia orbăcăind, departe înainte precum o zare de foc vede i să păru, spre carea cu toată nevoința năzuind şi la dânsa apro piindu-să, vădzu că atâta de mare era focul carile cu mare văpaie ardea, cât cu vârvul părăi nuării ceriului pătrundea, unde stihiia focului cu apa nuărului mari şi groznice trăsnete şi plesnete făcea (precum aceste doaă trupuri de stihii goale unul pre altul a nu priimi şi vrăjmăşeşte una pre alta a strica şi a împrăştiia obiciuite sint). Iară în mijlocul focului o jiganie groz-nică vădzu, carea la chip ca şopârla, însă cu multul mai mare şi mai groasă a fi i să părea. Aceasta în toate părțile prin pară primblându-să, fără sațiu jăratecul păştea şi de mare lăcomie şi spudza înghițiia, nemică cevaşi de atâta înfocată văpaie betejindu-să. Hameleonul aşe de cu dulce mâncarea sulimendrității vădzind (căci aşe să numiia jiganiia aceia), lucru carile nici odânăoară stomahul ei îl simțisă, foamea în maţă i să scorni (că din multe pofta sufletului neclătită ar fi, de n-ar fi

simțirile pre dinafară iscoditoare şi apoi îndemnătoare). Foamea dară începând, mănuntăile i să întor cea şi stomahul tare îl chinuia. Carile de toată ştiința a simțire ca aceia gol, cu de moarte țipete: „vai, mațele, vai, mănuntăile, vai, pântecele, vai, vintrile mele!" a să văieta şi a să văiera începu. Şi leacul aceii necunoscute boale, ce ar fi şi unde s-ar afla, nu ştiia. Aşe el într-acel chip mişelos chinuindu-să, salamandra din mijlocul focului: „O, sărace, strigând, dzisă, ce poate fi acest chin, carile aşe de fără milă te-au apucat şi ce această lacomă căutare şi nesățioasă mâncare spre bucatele mele?" Hameleonul, fără „vai şi vai", altă nu dzicea, şi fără „moriu şi moriu", altă nu răspundea. Ce mai pre urmă cu lânged glas dzisă: „Simțire nesimțită simt şi pătimire nepătimită pat, o, domnul mieu şi împăratul focului (că Hameleonului precum salamandra bodzul focului să fie i să păru)." Hameleonul la toate amăgitoriu, iară la aceasta să amăgi, căci în hrană şi în mâncare deosăbire a face neştiind, i să păru că jăratecul fără primejdie şi focul fără nevoie a înghiți şi a mistui va putea. Ce răul rău pate, că în locul foamei sațiul cu arsură şi nesuferite durerile i să înmulțiră. Salamandra dzisă: „O, ticăloase, au nu ştii că foametei hrana şi setei băutura îi ieste leacul? Însă nu tot stomahul toată bucata mistuieşte, nici tot gâtlejul toată băutura priimeşte, nici altă jiganie, fără de mine, foc a paşte poate că cine pentru desfrânata poftă orânduiala firească covârşeşte, acela în focul lăcomiii sale (ca tine acmu) să pe depseşte, a căruia stângere şi potolire foarte cu greu şi mai nici cu greu să găseşte. Ce tu acmu, mai multă zăbavă nefăcând, cum mai curând aleargă, cearcă şi unde oaăle şerpelui vii afla, nezăticnit le bea, căci după mâncare ca aceasta, băutură ca aceia trebuie, că numai acelea doară văpaia carea în droburile tale s-au ațițat a stânge vor

putea.” Hameleonul, de leac ca acesta de la sulimendriță înțelegând, macar că nu fără mari slăbiciuni şi leşinături, însă îndată prin toate malurile a cerca, toți câmpii şi dealurile a cutreiera şi toate bortele copacilor, gaurile țărmurilor şi crăpăturile pământului a scociorî începu (că la cel bolnav sănătatea de mare preț ieste, pentru carea toate în cumpănă puind, mai iuşoare a fi le socoteşte). Deci după multă şi cu multe dureri, trudă şi ostenință, oaăle şerpelui, carile ohendra să cheamă, într-un loc a afla i să tâmplă, pre carile, de mare arsura mațelor, îndată şi fără de nici o îngăimală le sorbi. Aşedară, de cu grabă dacă oaăle bău, precum arsura mațelor ce avea i s-au potolit i sa păru. Însă după fire doftorul, după doftor leacul şi după leac ca acela tămăduirea carea i să cuviniia îi vini, de vreme ce nu chipul boalei în chipul sănătății, ce forma răului într-altă formă mai rea şi mai cumplită s-au mutat. Căci oaăle ohendrii în călduros pântecele Hameleonului coborându-să, nu spre mistuire, ce spre zămislire clătire a face începură şi acmu embrionați puii ohendrei după a lor fire pântecele îi fărâma şi, pentru ca în lu mină să iasă, vintrele îi spinteca (că cine cu lăcomie acul cosătoriului înghite, acela cu mare mişălie fierul arătoriului boreşte), şi aşe, săracul Hameleonul iarăşi spre moarte să bătea, iarăşi munci şi dureri de naştere îl cuprindea, în locul leacului otrava şi în locul sănătății moartea cunoştea, dară ce să facă şi de ce să să apuce nici ştiia, nici să pricepea. Puii ohendrii din pântece-i ieşind, peste trup i să împleteciia, de grumadzi i să colăciia, îl pişca, îl muşca, şi nu laptele, carile nu avea, ce sin gele, carile de prin toate vinele i să scurea, îi sugea. Într-acesta chip puii ohendrii şi născuții lui şi atâta de cumplit din toate părțile de viață deşertându-l, şi cu toapsăc şi venin împlându-l, în dureri aşe mari şi chinuri aşe nesuferite, îndată oteşirea în

minte nu-i veniia. Ce mai târdziu de mare şi minunată puterea cornului Inorogului asupra a toată otrava aminte îşi adusă (căci şi de altă dată de otrăvită a văzduhului putregiune mântuindu-l, cu sănătatea vieții îl dăruisă) şi aşe, din pădure la munte într-un suflet alergă, ca doară pre Inorog, de binele său făcătoriu, unde va a afla va putea. Pre carile într-un munte prea înalt şi loc prea aspru şi fără suiş aflându-l, i să părea că pre o stincă înaltă în simceaoa muntelui şede, iară din toate părțile prăpăşti, hârtoa pe şi păhârnituri groznice era, atâta cât căutării amețală adu cea. Iară din văzduh şi peste vârvul munților îi păru că o pasire neagră, cu mare vâjiituri viind, pre luminos şi lunecos cornul Inorogului vrea să să puie. Inorogul cu capul clătind şi cornul cutremurând, pasirea cu picioarele de neted şi luciu cornul lui a să lipi nu putea. Câtăva vreme pasirea să să puie, Inorogul să o surpe şi războiu ca acesta făcând, odată să tâmplă ca Inorogul în curmedziş cu cornul lovind, câteva pene din aripa cea dreaptă a pasirii să rumpă. De care lucru, pasirea, slăbindu-să şi de multă luptă ameținд şi obosindu-să, în mieşălos chip, giumătate zbu rând, iară giumătate prăvălindu-să, în prăpastea dedesupt să co borî (că înălțarea înflaților cu mintea, ca penele în aripi, iară sfârşitul lor ca pasirea zmultă rămâne). Hameleonul, într-atâtea dureri ce să afla, frumoasă privala aceii monomahii durerile a-şi uita îl făcusă (că când puterea sufletului chiară în privala înțele gerii să înfige, atuncea toate simțirile trupului dinafară amur țesc). Ce a luptii privală săvârşindu-să, boldurile şi strămurările patimii la simțirea durerilor îl întoarsără. Ce, precum s-au dzis, unde Inorogul şedea, nici loc, nici nedejde de suit Hameleonul având, de departe, cu mare umilință, patima îşi povestiia şi: „Milo stiveşte-te, milostiveşte-te asupra ticăloşiii mele!” striga. Inorogul dzisă:

„Ce fel de patimă ieste carea te chinuieşte?” Hameleonul răspunsă: „Întâi foamea lângedzind, apoi focul m-au pârjolit, iară mai pre urmă puii carii am născut m-au prăpădit; şi iată că, de nu mai curând milostivirea ta asupra slăbiciunei mele va agiun ge, pierit şi prăpădit sint, căci altă nedejde şi năzuire vieții mele n-au rămas.” Şi iarăşi din toată inima: „Agiutoriu, agiuto riu! striga, şi cornul plecându-ți, din otrava ce mă putredeşte, mântuieşte-mă!” să ruga. Inorogul răspunsă: „Leacul şi puterea leacului cornului mieu spre otrava carea dinafară vine slujeşte, iară nu spre veninul carile dinluntru să naşte (că răutatea boalii doftorii o tămăduiesc, iară boala sufletului leacurile apoteca rilor nu ştie). Ce pre cât a socoti pociu, receta leacului tău aceas ta ieste: cornul cămilii, coama şerpelui, ochiul guziului orb şi unghile peştelui luând, în laptele aspidei le fierbe, până din dzece ocă, dzece dramuri vor rămânea, carile în chipul alefiiului făcându-să, când soarele ca luna va scădea cu o parte pre la rane te unge, iară cu altă parte la sfârşitul soarelui, apă din fărmuşuri de marmure şi din pilituri de aur storcând, o amestecă, şi în chipul şerbetului făcând-o, o bea, şi aşe leacul îți vii afla.” Hameleonul chipul leacurilor audzind şi precum în batgiocură îi dzice socotind: „Vai de mine, vai de mine, dară unde şi cine poate lucruri nevădzute, neaudzite ca acestea să afle?” Şi cu strigarea deodată să deşteptă.

Din somn şi din vis ca acesta Hameleonul trezindu-să, tot chipul videniii ca într-un punct a socotelii culegând, ni spre bine, ni spre rău îl lua. De carile totdeodată ni să bucura, ni să întrista. Ce pre cum să dzice (tot ce cu mare poftă iubim, aceia cu mare lesnire credem), în care chip şi Hameleonul toate cele dimpotrivă din gând izgonind, după plăcerea şi pofta sa visul într-acesta chip tâlcuia: Apa carea curea, pre

a căriia margine el să primbla: nestătătoare vreme şi amestecate dzilele ei sint;pădurea deasă şi ca întunere cul umbroasă, prin carea cu mare nevoie îmbla: mulțimea gloate lor tulburate; iară negura carea lumina soarelui opriia: învăluirea lucrurilor a cărora sfârşit cu ochiul înțelegerii a să videa şi a să cunoaşte nu să putea; întâi de departe zarea focului vădzută: mici începăturile poftei fierbinți; iară de aproape pară înaltă: mărimea poftei şi a lucrului din nemică până într-atâta îngroşet şi cres cut, cât preste toată lumea vestea i-au ieşit; sulimendrița carea în jăratecul focului să păştea: statul a toată adunarea carile cu nestânsă poftă spre izbândirea inimilor să hrăniia şi cu mare nevoință pentru pofta sa, tot greul şi nevoiia a suferi nu să tăgăduia. Aşijderea, salamandra de foc precum nebetijită, aşe nesăturată: statul lucrului început pentru săvârşire nepărăsit să sileşte, nici cineva din cei împotrivnici în ceva a-l beteji va putea şi pofta atâta de folos îi va fi, cât de binele carile va urma neîndestulit va fi, căci în mare mărime şi lucrul şi lauda lui va creşte. Iară războiul apii nuărilor cu vârvul parăi focului şi trăs netele şi plesnetele carile între dânsele să făcea: precum acestor doaă monarhii minunate fapte şi vestea lucrului ce să va între dânsele isprăvi, peste nuări va trece şi prin şi preste toate țările şi olaturile va merge; foamea carea din mâncarea salamandrii i s-au scornit: pofta cu carea el spre acela lucru (cu carile vreun ames tec nu avea) a să amesteca l-au îndemnat; în chipul ei jeratec a mânca: pentru agonisirea laudii de la monarhiia pasirilor (căci para pasirilor zburătoare, iară apa nuărilor, dobitoacelor la pământ, trăgătoare a fi tâlcuia), în pofta a tot statul lor au întrat. Arsura carea în pântece i s-au scornit: greuimea şi nevoia lucru lui; leacul pre carile salamandra l-au învățat,adecă oaăle şerpelui să bea:

mijlocile carile din socoteală şi din înțelepciune să nasc (căci şerpele înțelepciunea, iară oaăle aflările şi mijlocele pre carile înțelepciune le dă, tâlcuia), arătându-i, le-au aflat, le-au băut şi în pântece puii şerpelui s-au zămislit: socoteala în gând şi în inimă au băgat, apoi, ca cum le-ar fi zămislit, la calea lor spre ducerea săvârşitului le-au pus. Prin pântece cu mari dureri i-au născut: adecă preste nedejdea sa şi de unde nici s-au gândit, fapta cu mare bucurie au săvârşit (căci durerile împotrivă tâlcuind, vese lie şi bucurie a fi socotiia). Iară leacul carile împotriva durerii de la Inorog poftiia: prin buiguirea fantaziii, visul aievea şi durereaadevărată socotind, stricarea aceii bucurii de la nebiruită puterea nepriietinului prin necunoştință cerca. Ce Inorogul leac carile în fire nu să dă, nici undeva să află,spuindu-i, precum lucrul început nicicum a să strica nu va putea, nici asupra aceii bucurii, pre carea faptul înțelepțăsc au adus-o, vreo întristare împotrivnică va putea sta. Acestea aşe, toate, după a sa voie Hameleonul tâlcuind, visul în nespusă bucurie şi în lucrul aievea întorcea. Ce un lucru această înfiptă socoteală oarecum din temelie îi clătiia, căci după voie tâlcul a potrivi nu putea. Adecă: pre cornul Inorogului pasirea cea neagră a să pune neputând, cu penele aripilor frânte, de râpă mai mult prăvălită decât lăsată s-au dat. Aşijderea, că el la locul unde Inorogul sta a să urca şi loc a să sui n-au aflat. Ce până mai pre urmă, macar că cu îndoit şi prepus gând, însă iarăşi pre cât mai aproape de pofta sa a-l aduce au putut, şi pre acesta într-acesta chip l-au tâlcuit. Adecă: pre neprietin moartea de nu-l şi va de tot stăpâni, ea într-o parte, spre râpă, adecă spre vremea necunoscută lăsându-să, viața strâmptă şi nenorocită îi va lăsa, ca carea altul nici mai denainte, nici mai pre urmă de dânsul a vieți nu s-au vădzut, sau în loc

strâmt şi rău ca acela viața îşi va petrece, de unde nici el la altul, nici altul la dânsul să margă va putea.
Aşedară, Hameleonul, vesel după vis şi voios după tâlcuirea lui, din locu-şi sări şi, cum de la Şoim pentru vinirea Inorogului cevaşi ştire nu i s-au dat să mira (căci cu Şoimul cuvânt pusese ca când Inorogul ar vini, îndată ştire să-i facă). Apoi iarăşi sin gur mângâindu-să, în sine dzicea: „Vicleşugul carile în inimă port nici piielea de pre mine nu-l simpte, necum aceştea în prepus ca acesta să fie întrat şi mai vârtos că precum în toată credința mă au, bine i-am cunoscut. Ce, poate fi, Inorogul de ceva s-au împie decat şi la locul prundişului nu s-au coborât, căci amintrilea şi el la cuvântul dat stătătoriu, şi Şoimul de vicleşug neştiutoriu ieste." Şi aşe, iarăşi în stratu-şi culcându-să, dzua a să lumina cu întunecos gând aştepta.
Deci Inorogul şi cu Şoimul, după ce prin multă vreme a nopții, ce le-ar fi fost voroavele sfârşiră, unul cu altul sărutându-să şi în brațe prietineşti cuprindzindu-să, sara bună îşi dederă şi unul de la altul despărțindu-să, cineşi la ale sale să înturnară (că la împreunare pofta hirişă, iară la despărțire voia de împreună tre buie). Iară când mâna cea de aur cu degetele de trandafir din vârvurile munților flori culege şi mănunchele negre din cele albe alege. Hameleonul, după obiceiu, la ispitele răutăților, şcoala vrăjbilor şi cercetare străjilor degrabă purceasă, pre carile într-un suflet cutreierând şi ceva nou din celea ce rău nedejduia neaflând, precum cu bună samă Inorogul din munte la locul împreunării să nu să fie coborât, singur şie îşi dovedi (că vicleanul când pe altul în lucru să amăgească nu are, atuncea singur pe sine în so coteală să vicleneşte şi cuvintele din sin furându-şi în pungă le pune). Şi aşe, precum vremea clevetii şi ceasul zavistiii să fie nemerit

socotind, cum mai degrabă la Şoim să dusă.
Cătră carile darea bunii dimineți de giumătate curmând şi cădzuta închinăciune încă bine nesfârşind, cu capul viperii să închina, cu ochii vulpei căuta, cu trupul dulăului să clătina şi, ca cum de duh rău tulburat ar fi fost, cu fălcile căscate, cu budzele lăsate şi cu balele aspumate cuvinte cu stropi şi stropi cu cuvinte amestecate într-acesta chip a împrăştiia începu: „Vădzut-ați, scriitorul explicându-le pe fiecare la cheie. Astfel: mâna de aur este soarele; degete de trandafir înseamnă când radzele soarelui în vârvurile munților loveşte, iar mănunchele albe din cele negre a alege dzice, lucru la cuvânt aşe de năstătătoriu şi ca frundza de tot vântul în toate părțile clătitoriu? Vădzut-ați cucoşul, învățătoriul vântului, în vârvul turnului? Eu încă de multă vreme la trup câte dramuri şi la minte câte grăunță cumpăneşte, să ți-l cântăresc şi de toate pre amănuntul să ți-l perigrapsesc vream, la chip, cum şi la obiceie ce fel ieste să ți-l arăt poftiiam şi precum din gura lui vreodată adevărul nu iese a ți-l dovedi mă ispitiiam. Însă spre împreunarea lui cu atâta sete încins şi cu atâta poftă spre viderea lui aprins vădzindu-te, a ți-l povesti mă siiam. Iară acmu, iată, singur iuşurimea minții, nestarea cuvântului şi toată prostimea firii bine i-ai vădzut şi precum socotesc, precum şi cât ieste, de pre unghe leul şi de pre parte tot țircălamul vii fi cunoscut, căci eu, ticălosul, pentru a mea prostime, ca nu cândai în prepusul de zavistnic şi îndoința de clevetnic să cadz, adevărul a-ți grăi mă temeam şi toată ființa lucrului a-ți descoperi mă feriiam (că pre cât de urâcioasă ieste minciuna la urechile drept audzitoare, pre atâta de primejdioasă ieste adeverința la audzirea strâmb ascultătoare). Ce acmu, iată, el, la locul însămnat şi după cuvântul dat, n-au vinit. Iată, giurământurile în loc de basnă şi cuvintele şi rugămintele în

chip de batgiocură le-au luat. . De care lucru, îndrăzneala adevărului luând, din curată inimă aşi dzice ca de această prietinească împreunare părăsindu-te, cu chipul carile priietinul şi prieteşugul ce să fie n-au învățat, deplinul neprieteşug şi vrednicul nepriietin, cum şi cât să fie, a cunoaşte să-l faci, ca alte feliuri de curse şi de laţe întindzindu-i şi într-în sele vânându-l, să priceapă (că precum toate obrazele unul cu altul nu să asamănă şi stelele una cu alta în lumină nu să potrivăsc, aşe decât vicleanul mai viclean şi decât meşterul altul mai meşter şi mai isteț să află).” Şoimul deodată şi într-acesta chip oare de cine grăieşte mult să miră. Apoi această puturoasă hulă, de unde şi asupra a cui o scorneşte, cu lin glas îl întrebă. Hameleonul dzisă: „Dară, domnul mieu bine ştie cine în lume şi singur între toți muritorii de toată hula şi ocara vrednic ieste, a căruia şi a numelui pomenire grețoasă, şi audzului scărân dăvoasă ieste”.
Şoimul dzisă: „Hele, pentru aceasta şi mai ales a înțelege aş vrea”.
El dzisă: „Au nu amăgeul şi şifariul acela atâtea crunte sudori mi-au vărsat? Au nu vicleanul şi înşelătoriul acela de atâtea ori şi într-atâtea de moarte cumpene şi de viață primejdii m-au băgat, mai vârtos că cu a lui pricină şi rob la mâna crocodilului am căđzut, unde şi până astădzi cu greu preț a mă răscumpăra şi cu mulți chizăşi prețul să-mi plătesc legat sint. Dară de vreme ce el toate ostenințele în zădar şi toate slujbele în darn a fi mi-au arătat,lasă, că încă puțintel, şi visul carile am visat după tâlcuire îl voi plini. Căci visele pre mine vrodată macară nu mă amăgesc, că precum a viselor tâlcuire, aşe a vrăjilor alcătuire de la tată mieu foarte bine am învățat. Că tată-mieu, Apariul, prin multă vreme la Hersonisul crivățului cu corăbieriia îmblând,

de la ba bele schithilor toate meşterşugurile gheomandiii, hiromandiii şi a necromandiii deplin învățasă, pre carile prin adese paradosin supt pecetea pomenirii tare le-am însămnat, din carile şuvăitoriul şi a multe cărări ştiutoriul acela nu-mi va scăpa".

Şoimul înțelegând că toate acestea vărsături asupra curățăniii Inorogului le boreşte: „Şterge-ți gura, dzisă, o, priietine, şi de ieste cu putință ştiupitura iarăşi îți înghiți şi borâtura iarăşi îți sorbi, căci Inorogul şi la cuvântul dat au stătut, şi la locul îm preunării, asară, după cum au dzis, au vinit. De la carile de întreagă voroavă săturându-mă şi de înaltă înțelepciune mult mirându-mă, adeverit sint că acestea toate spre ispită sau prin zavistie veche le grăieşti. Şi acmu din pricina sau a neştiinții, sau a răutății (căci amândoaă jigănii rele şi cu multe capete sint), în vreme fără vreme cu ce erai încărcat a te descărca şi în locul ce nu ți s-au cădzut a le arunca ai silit. Ce de ai făcut ispită, o, priietine (întâi pre tine de bun, apoi pre altul de rău ispiteşte); iară de te-ai din zavistiia veche cleveta noaă a face pornit, să ştii (că sabiia zavistiii mănunc nu are, şi oricine a mână ar apuca-o, nerănit şi nebetejit să rămâie nu poate)".

Hameleonul, de o parte cu obrazul (carile nu de ruşine, ce de vicleşuguri a să muta ştie), în multe fețe să schimba şi pen tru că acmu Şoimul din minciunele şi clevetele, carile din spur cata lui gură audzisă, să nu cumva vechea-i pizmă să cunoască şi mai cu de-adins vicleşugurile să nu-i cumva cerce şi, aflându-le, să nu-i cumva amintrilea visul tâlcuiască să temea. Iară de altă parte, cum minciuna în haina adevărului şi vicleşugul în cămeşa dreptății ş-ar îmbrăca şi acmu de curând călcatele-şi de vulpe vicleană urme cum ş-ar astupa, cu gândul obrăzniciii, în câmpul neruşinării, ca un cal sirep şi desfrânat, alerga. Aşijderea,

aces tea cu a cuvântului meşterşug a le şicui, a le căptuşi şi a le zugrăvi de nu le-a cumva putea, de toată nedejdea ce mai denainte luasă, scăpat să simțiia. Însă (aflătoare de meşterşuguri firea în nevoi), şi ales a lui, carea organul răutății a-şi afla şi răutatea minții a-şi acoperi îndată în pomenire îi adusă, singur în inima sa ca aces tea scornind: „Oare cei ce a meşterşugului cuvântului învățători sint ce altă giuruință către ucinicii săi dau, fără cât, precum adevărul minciună şi minciuna adevărul să facă îi va face, şi de vreme ce cu cea de obşte socoteală lucrul şi meşterşugul acesta aşe să crede, iată că urmadză ca şi eu aceasta a isprăvi să pociu, de vreme ce nu puțin untdelemn într-aceasta învățătură am chel tuit şi mai vârtos că prin multă vreme între alalte lighioi scaunul aceştii şcoale am ținut şi cu scrisorile a cărților amăgitoare de prinderea din toate dzile am avut". Şi aşe, fețe după fețe şi chipuri după chipuri în față schimbându-şi, către Şoim voroava într-acesta chip începu: „(Dragostea prea mare şi liubovul ca rile peste hotar trece, de prea mică pricină, mari prepusuri îşi face), precum maicele către fiii săi aievea dovadă sint. Carele ori de fietece mică a orânduielii sănătății mutare grele şi primej dioase boale cuconilor săi prepun şi de celea ce să nu le cumva vie să tem, acele precum să le fie vinit, de frică socotesc, de unde cuvântul a să dzice s-au apucat (să nu vie în capul copilului ce-i meneşte maică-sa). Asemenea dragostele Afroditei, când la stepăna hirişiii sale sosesc, pre tot ochiul viclean şi tot piciorul strâmb socotesc, şi, în toate şi pentru toate, pentru cel şie iubit, negândite prepusuri şi zelotipii îşi scorneşte. Şi pentru ca dra gostele să-şi poftorească şi iubostele să-şi înnoiască, tot prepusul fantastic în locul adevărului apucând, o hulă drăgăstoasă şi o mânie mângâioasă scorneşte, dzicând: „Bine cunosc şi din multe

împotrivă semne adeverit sint că răul mieu noroc cu curată ini ma mea rău să slujeşte şi de nesuferit rane în toate dzilele prin mâna ta într-înemă îmi trimete. De vreme ce tu acmu pre altul sau pre cutarile (anume dzicând) a iubi ai început, iară pre mine, ticălosul, din drăgăstoşii tăi ochi depărtându-mă, cu toată inima din adevărata dragoste m-ai lepădat şi m-ai urgisit. Bine încă din ceput inima îmi spunea că dragostea, cu carea în zădar ardeam, adevărul a cunoaşte mă opriia, că dragostelor zugrăvitoare şi ini mii mele amăgitoare eşti, de vreme ce acmu, iată, aievea şi la arătare au ieşit, că aşeşi dintâi cătră mine numai cu gura şi cu cuvântul erai, iară cătră ciuda lumii acela cu toată inima şi cu tot sufletul te dai. Ce bună nedejde am că în curândă vreme de lancea carea eu m-am rănit şi de veninul cu carile eu m-am otrăvit şi el nerănit şi neotrăvit să nu scape, şi peste puține dzile, pre cum eu acmu, aşe el atuncea deplin va cunoaşte că nici odâ năoară cu cineva dreptatea a ținea şi curățiia inimii nebetejită şi neimată a feri nu te-ai învățat, ce pururea cătră toți la cuvânt nestătătoare şi cu inima ca valurile mării în toate marginile lovi toare ai fost şi eşti. De care lucru, precum liniştei mării, aşe dra gostelor tale de credzut şi în cuvintele tale de sprijenit n-au fost, nici poate fi. Căci din nemică în înalte de urăciune valuri te înalți şi fără nici o pricină liniştea în tulburare şi furtuni de mânie ca acestea îți întorci, cât ticălosul inimii vas în ochean fără fund şi mare fără margine, ca aceasta undeva liman de năzuință şi linişte de mântuință a afla nu poate. Ce de vreme ce nemilostiva-ți inimă şi sufletul întoarcere spre căială nu-ți ştie, iată că de astădzi şi înainte mâhnită fața mea nu vii mai videa şi slăbănog piciorul mieu înalt şi neagiuns pragul tău nu va mai călca. Fă-ți voia, plineşte-ți pofta, negura din vârvul munților s-au râdicat, nuării de pe

fața soarelui s-au mutat, tot spinul şi piiedeca din cale-ți s-au luat, şi fără de nice o sială, strânge, îmbrățăşadză, dulci sărutături şi a trupurilor încăldzituri cu acest acmu de curând şi proaspat iubovnic vă împărțiți. Eu m-am vechit, m-am veştedzit şi ca florile de brumă m-am ovilit. Soarele m-au lovit, căldura m-au pălit, vânturile m-au negrit, drumurile m-au ostenit, dzilele m-au vechit, aii m-au îmbătrânit, nopțile m-au schimosit şi, decât toate mai cumplit, norocul m-au urgisit şi din dragostele tale m-au izgonit. Iară acesta nou, vios, vlăgos, ghizdav şi frumos, ca soarele de luminos, ca luna de arătos şi ca omătul de albicios ieste. Ochii Şoimului, pieptul leului, fața trandafirului, fruntea iasiminului, gura bujorului, dinții lăcrămioarelor, grumadzii păunului, sprâncenele corbului, părul sobolului, mânule ca aripile, degetele ca radzele, mijlocul pardosului, statul chiparosului, pelița cacumului, unghele inorogului, glasul bubocului şi vârtutea colunului are. Lucru ca acesta ț-ai agonisit? Paşte-l, poartă-l şi în multe dzile cu fericire hrăneşte-l şi îngraşă-l. Iară mie aceasta îmi rămâne, pe blăstămatu lumii năroc plângând, dreptatea mea cătră tine şi strâmbătatea ta cătră mine în veci cătră toți şi nepărăsit petiutinderile să povestesc." Acestea şi altele ca acestea jelea inimii a grăi găseşte şi zelotipiia asupra iubitului său, sau de față, sau cătră alt chip, să jăluieste, până când răspunsul cel şie dorit, din dulce rostul iubitei sale slobodzit, răspuns spre a sa nemângâiată mângâierea a audzi să învredniceşte. Carea în cu rată inimă stăruită trăind şi de la iubitul ei în prepusuri ca aces tea țiindu-să, într-acesta chip îi răspunde: „Norocul mieu cel nenorocit, o, dulcele mieu, până într-atâta necredincios şi prepui toriu te face, că din sinul maicei şi de la țițele mamcii de când am ieşit, decât tine mai frumos şi

mai drăgăstos nici a trupului ochi mi-au vădzut, nici a sufletului a videa mi-au poftit. Că între toți dumnădzăii, deşi ieste soarele mai frumos, însă eclipsis îl întunecadză şi noaptea îl depărteadză, de ieste luna între boadză şi Vinerea între stele mai ghizdavă, însă lipsa luminii, acoperi rea nuărilor şi minunată naşterea comitelor le astupă şi le aco pere. Singure numai, decât toate frumsețele mai frumoase, frum sețele tale dzua lumineadză, noaptea strălumineadză, de departe mângâiesc şi de aproape sufletul veselesc, a cărora lumină apus nu ştie şi privala saţiu nu are. O, blăstămat ceasul acela în carile lăcrămos ochiul mieu nu te vede şi nenorocită dzua în carea de privala ta depărtată stau. Soarele nu răsaie, stelele nu luminedze şi dzua să nu să arete nopții aceiia în carea brațele mele nu te îmbrățăşadză şi țițele mele la talpele tale nu să alătureadză. Vultu rul ceresc ascunsele inimilor şi tainele sufletelor ştie. Pre carile neminciunos şi credincios martur puiu, că în ceasul în carile cu lipsa nespuselor tale lumini mă osindesc, îndată fântânele Nilu lui din ochi neîncetat îmi izvorăsc şi suspinele înfocate din inimă decît para tartarului mai înalte şi decât scânteile Ethnii mai înfo cate îmi izbucnesc. Din tine ales, o, iubitul mieu, toate trupurile ciunguri de copaci pârjoliți şi toate chipurile tăciuni în tină potoliți ochilor miei să văd şi sufletului mieu să par.

Ah, pustie şi decât cu moartea mai omorâtă eu, când neînfrântă voia ta asupra mea mâhnită voiu cunoaşte. Nu, sufletul sufletului mieu, nu, lumina ochilor, nu, viața şi ființa mea, nu prepune pe țărna talpelor tale gând ca carile nici după moarte, necum pân la moarte în inima mea va întra. O mie de suflete Dumnădzău de mi-ar fi dat, în primejdiia părului capului tău pre fietecarile de o mie de ori jirtfă şi giunghere spre plecarea mâniii Dumnădzăului le-aşi

aduce. Că de ieste în lume vreo fericire, aceia privala ta ieste, şi de ieste după lume vreo fericire în carea mie privala ta să-mi lipsască, şi ea să lipsască, că toată munca tartarului mie alta nu poate fi, fără numai minuta ceasului despărțirii tale. Că numai cu tine fericirea adevărată, iară fără tine, oricum şi oriunde ar fi, minciunoasă ieste." Ca acestea răspunsuri plăcute iubitul de la iubita sa (o, domnul mieu, Şoaime,) luând, inima din dogoreala prepusurilor îşi răcoreşte şi oarecum dragostea înnoindu-şi, liubo vul şi iubostele îşi adevereşte. Într-acesta chip şi ca cu aceasta dragoste către în veci de iubitul Inorog aflându-mă, pentru obraznica, însă din adevărata dragoste pornita ispită, iertare să aib, mă rog. Căci ce ieste adevărul a mărturisi să cade, că în toate prepusurile dimpotrivă cu o oarbă purcedere am căzdut, ca nu cumva el, după datul cuvânt neviind, ceva măiestrii neprietineşti să fie simțit am prepus şi, pentru ca adevărul a pricepe să poți, celea ce nu are îi grăiiam şi celea ce nu-i poftesc îi dziceam. Iară acmu dintr-îmbe părțile cunoscând şi înştiințân du-mă că nu ce dineoarea prepuneam, ce ce dinceput ştiiam şi nedejduiam, au ieşit, înspăimântata-mi inimă acea deplină vese lie au luat şi toată îndoința dimpotrivă de pe suflet mi s-au râdicat. Adevărat, dară, domnul mieu, că, precum dzici, Inorogul, pre cum la cuvânt stătătoriu, aşe la lucruri stăruitoriu şi la minte neclătitoriu ieste, că el minciuna nu numai căci nu o grăieşte, ce macar a o audzi nu o priimeşte, şi precum cu limba despre voro avele deşerte posteşte, aşe urechile despre cuvintele fără ființă îşi opreşte. Adeverit, dară, să fii că pre cât din voroava lui te-ai înştiințat, cu mii de mii de ori mai cu multul din faptele lui vii cunoaşte că în toată vredniciia străluminat şi în toată bunătatea curat să va afla.
Înalțe dară cereştii cornul slăvii lui şi, dintr-a mele dzile

scurtând, dzilele lui înmulțască, şi nenumărați aii îi adaugă. Că ce sint, după pricina dintâi, a lui şi de la dânsul sint, că odânăoară puterea cornului lui cu antidotul cel neprețuit şi în de binefaceri neperigrăpsit asupra slăbiciunii cum mai curând de n-ar fi agiuns, încă de mult viața mi s-ar fi curmat şi țărna cu pravul mi s-ar fi amestecat. Ce acmu, pentru căci la vremea îm preunării neaflându-mă şi de a lui nesățioasă privală lipsindu-mă, inima-mi cu pară înălțată şi cu văpaie nestâmpărată îmi arde. Ce poate fi fortuna şegi necredzute şi glume nesuferite ca acestea arătându-mi, cu întristările şi mâhnirile mele giucându-să, să zăbăveşte. De care lucru, pentru a lui de a doa venire fără ştiință să nu fiu, ca paguba şi pedeapsa carea acmu sufletul mi-au simțit, a-mi răscumpăra şi a-mi mângâia să pociu, şi de nu cu sărutarea talpelor, macar cu privala ochilor să mă învrednicesc, carea, una şi singură, toată întristăciune şi mâhniciunea a-mi râdica şi toată durerea inimii a-mi vindica, destulă şi de prisosit ieste."Şoimul, la inimă curat, viclenelor a Hameleonului cuvinte încredințându-să, precum iarăşi după câteva dzile sint să să împreune îi spusă. Hameleonul îndată: „Dară, eu ştiu, dzice, că visele mele pe mine să mă amăgească cu putință nu ieste." Şoimul: „Ce vis ieste acela, rogu-te, că şi denioarea pomenind, precum asupra lui îl vii izbândi dziceai?"
Hameleonul dinceput pre amănuntul începu a i-l povesti, pre cum mai sus s-au dzis. Şoimul, deodată adâncimea visului cu sigeata socotelii pătrundzind, tâlcul ce i-ar fi mult să mira şi către Hameleon: „Dară tu acesta cum l-ai tâlcuit?" dzisă. Hameleonul nu numai în cuvintele aievea viclean, ce încă şi în vise fantastice duşman, acmu, înaintea Şoimului, visul spre bine tâlcuia şi pre scurt mintea a-i căptuşi siliia, dzicând: „Pădurea cea deasă şi umbroasă:

grijea carea pentru pogorârea Inorogului purtam era şi îndoința vinirii lui la împreunare însăm na. Salamandra carea în para focului să păştea: vechiul neprie teşug, carile în răutăți au crescut şi s-au hrănit.Foametea carea în pântece mi s-au scornit: jelea carea pentru acest neprieteşug mi-au vinit şi de greu pentru priietini inima mi s-au rănit. Leacul oaălor şerpelui, carile mai mare durere mi-au făcut: vinirea Ino rogului pentru a căriia neştiință oarece în prepusuri am întrat şi ispita cea de dineaoarea am făcut. Zămislirea şi naşterea puilorprin pântece: nedejdea vinirii lui şi minunată isprăvirea lucrului prieteşugului ce va să să facă. Pasirea cea neagră, carea, de cor nul Inorogului neputându-să lipi, cu capul în gios au căzdut: vestea şi numele cel rău, carile pre năpaste asupra cinstii Inorogului îl punea, adevărul cunoscându-să, de pre capul lui să va râdica şi în prăpastea uitării să va lepăda. Leacul cel peste putința firii Inorogul îi arăta şi într-ace dată sfârşitul visului urma: precum veseliia şi bucuriia carea din isprava lucrului va lua, în lume împo trivnic sau în ceva betejitoriu a i să afla nu va putea, şi aşe, tot săvârşitul lucrului în bucurie şi inimă bună va rămânea." Aşe Hameleonul în grabă, la unele prindzindu-să, la altele ne prindzindu-să, îzbândirea visului nădind şi cârpind în scurte cu vinte, lungi şi late vicleşuguri acoperiia.

Ce Şoimul, macar că visul în multe părți lua, însă deodată în cămara tăcerii îl încuie şi sfârşitul lucrului tâlcuirea visului să arete aştepta (că vrăjitorii minciunoşi şi credzătorii părerilor nopții, de nu frați, iară veri primari îşi sint. Cela din minciuni adevărul, cesta din fantazie chipul a scoate sileşte). După acestea Hameleonul de la Şoim ieşind şi cum vânatul au pierdut şi Inorogul au scăpat, cu mare jele şi a inimii durere gândind, de mare năcaz budzele îşi

muşca şi mânule îşi frângea. Şi aşe, cum mai degrabă la dulăi şi la ogari alergând, cu faţa posomorâtă şi cu inima înfrântă, în trist chip şi jelnică închipuire li să arătă (că a amăgeilor cea mai de frunte învăţătură şi mai de treabă schimositură ieste ca în inimă pe cacodemonul, iară în faţă evdemonul să poarte), pre carile ei, într-aceasta formă şi arătare vădzindu-l: „Ce poate fi aceasta, o, priietine, dzisără, că chipul urgie şi faţa bezcisnicie îţi arată şi lucru peste voie să ţi să fie tâmplat, mâhnite căutăturile şi fierbinţi oftălurile îţi mărtu risesc? Au spre chedzi răi vrăjile ceva ţ-au menit? Au spre pofta inimii noastre de ceva împotrivă şi neagră veste ai simţit? Sau de nu ţie ceva rău ţ-au vinit, altuia vreun bine a să face ai cunoscut (că zavistnicul mâhnirea îndoită poartă, una când lui ceva rău, alta când altuia ceva bine să nu cumva vie să teme). Noi până acmu într-atât tăcere înfundat a te videa nu ni s-au tâmplat. Lim ba cea ca clopotul cine ţ-au legat? Gura cea ca doba ce ţ-au as tupat? Voroava cea ca pohoaiele ploilor cine ţ-au înghеţat? Gla sul cel ca tunul fulgerului ce ţ-au amorţit? Mulţimea cuvintelor cele ca păcura izvorâtoare şi ca năboiul pe toate şesurile clevete lor năbuşitoare cine ţ-au oprit? Fără nici o zăbavă şi cum mai curând spune-ne, ca, sau mâhnirii împreună părtaşi, sau, de va fi cu putinţă, mângăietori şi gonaşi să ne facem. (Că cuvântul mân gâios la întristare ieste ca numele doftorului la dzăcare), carile macar că îndată toată întristarea n-ar râdica, însă o îndoinţă oare carea chitelelor aduce. (Iară unde îndoinţa, acolea şi nedejdea, şi unde nedejdea, acolea şi începătura mângâierii ieste), precum şi doftorul macar că nu într-acea dată toată boala scoate, nici nu mele lui face minuni, ce nedejdea bolnavului râdicând, socoteşte că cel ce leacurile dă, de faţă ieste, aşe precum şi leacul îi va afla nedejduieşte, care nedejduire oarecare chip

de oteşire îi aduce.” Hameleonul, din nări pufnind, pieptul izbind, din cap tremu rând, din mâni aruncând, cu picioarele ca dulăii turbați țărna împrăştiind, din gură aspumând şi toată icoana vrăjmăşiii de la inimă în față-şi zugrăvind: „O, fraților şi prietinilor, în mare a ini mii strâmtoare mă aflu, dzisă, atâta cât, precum să dzice dzică toarea, că de oi grăi, oi muri, de oi tăcea, oi plesni, şi din doaă răutăți carea de mai bună să aleg mintea nu-mi poate nemeri. Să încep, tremur, să nu încep, de năcaz mă cutremur, să dzic, mă tem, să nu dzic, putere a răbda nu mi-au rămas, ca fătătoarele la ceas am sosit: să făt, durerile şi chinurile mă înspăiminteadză, să nu făt, pântecele îmi crapă şi cuvintele ca puii ohendrii prin treci îmi ies. Să stric doaă, tocmăsc una, să tocmăsc doaă, stric o mie. Pen tru care lucru, mai denainte, până cuvântul a vă deşchide, prieti nesc sfat să-mi dați şi cu mâna frățască să mă îndămânați vă pof tesc. Adecă, întâi să stric doaă şi să tocmăsc una? Au întâi, toc mind una, să stric doaă? La aceasta întrebare de voi videa că şi voi după a mea socoteală mă sfătuiți, atuncea gura de voi închide, pântecele să-mi caşce şi pre spinare plesnind, povestea prin treci să izbucnească şi călcâiul în locul rostului să grăiască voi lasa. „ Dulăii, câtăva vreme în gânduri stând şi la întrebare fără baiere ca aceia ce să-i răspundză socotind, mai târdziu într-acesta chip îi dzisără: „La toată începătura a tot lucrul doaă săvârşituri a unii pricini să socotesc, carile pentru un săvârşit dintr-acele doaă să începe, adecă un săvârşit ieste, pentru ca oricum ar fi, lucrul acela ieste să să facă, iară altul ieste, pentru ca bine sau rău, tare sau slab, trainic sau netrainic şi altele asemenea acestora să să facă caută. Deci când cel de pre urmă şi mai cu anevoie nu să soco teşte, cel mai dintâi şi mai pre lesne să apucă. Aşijderea (orice mai cu

lesne la săvârşitul poftit a să duce s-ar putea, aceiaşi mai cu greu şi mai cu nevoie a să face nebunie ieste). Deci pentru care săvârşit pricina începerii ț-ar fi socotind, spre acela lucrul îți aşadză. Iară amintrilea ştim că, precum din fire, aşe din meşterşug, tot lucrul decât a să face, a să strica mai pre lesne ieste. Că un copaciu în 40 de ani la cea deplin vârstă şi hirişă mărime a vini, iară a să usca în 40 dzile poate. Aşijderea, videm că cele în meşterşug a să tocmi decât a să face mai lesne şi decât amândoaă mai lesne stricarea, că piramidele Eghiptului, colosul Rodosului, raiul Vavilonului, capiştea Efesului carea prin vremea a ... de ani de-abiia şi cu lucrarea a toată putința Asiii cu mare nevoie a să isprăvi s-au putut; şi altele asemenea acestora, cu câtă nevoie şi cu câtă ostenință s-au făcut, cine poate povesti? Carile cât de cu lesne şi cât de cu iuşor în nimică s-au întors, a toți muritorilor minune aduce (că a tot muritoriul tot lucrul mu ritoriu şi puțin stătătoriu ieste). Aşijderea altele, precum pre lesne a să face, aşe mai pre lesne a să strica, iară a să tocmi, toată isteciunea meşterilor goneşte (că un copil mititel cu un beţişor supțirel o mie de oale şi dzăci de mii de stecle a sfărâma poate, iară o mie de olari o oală spartă a cârpi şi dzăci de mii de steclari o steclă frântă a tocmi nu pot). Şi precum să dzice cuvântul (un nebun o pietricea în fundul mării aruncă, pre cărea o mie de înțălepți să o scoată vrednici nu sint), care paradigmă lesnirea facerii, şi nevoia desfacerii arată. Acmu, dară, chipul face rii, tocmelii şi stricării în sine socotind, după care ai pofti, sfatul nostru alcătuieşte şi de carea întâi să te apuci, alege". Hameleonul răspunsă: „Adevărat, dzice, că prietinească sfătui tură şi înțelepțască învățătură mi-ați dat, şi acmu cunosc (că su fletele priietinilor adevărați, cu puterea simbathiii carea între sine au, unul gândul altuia oarecum

nemereşte şi unul altuia proroc să face). După povestea dară carea au trecut şi după sfatul cari le de la voi am audzit, urmadză ca întâi doaă stricând, apoi pre unul să tocmăsc, carile mai pre urmă a multora de tocmirea vieții pricină poate fi. Veți şti, dară, o, fraților, că pieirea a doaă cape te ieste viața a capului al triilea, adecă cu moartea Inorogului şi acmu şi a Şoimului, viața Corbului să va stărui, prin carile toată a pasirilor şi a dobitoacelor monarhie să va întări şi despre răzsipa carea i să găteşte să va sprijeni. Iară într-alt chip nici putință, nici vreo de putință nedejde au rămas, precum mai pre urmă povestea viți înțelege!”
Dulăii din gura Hameleonului pentru numele Şoimului audzind, nu puțin să tulburară, căci şi frica îi avea şi cinstea îi purta. Însă, pentru ca dintr-adânc lucrul mai la ivală sa scoață, cu tot de-adin sul pe Hameleon a întreba începură şi cum curg lucrurile şi ce ar fi povestea să le spuie îl poftiră.
Hameleonul dzisă: „Lucrurile toate după poftă şi după tâlcuirea visului cea dintâi purcesese şi până în săvârşit aşe ar fi mărs. Iară acmu vicleşugul carile Şoimul cătră stăpânul său au arătat şi lu crurile spre mare şi groznic rău au mutat şi tâlcuirea visului mieu spre cumplită şi straşnică izbândire au schimbat.”
Dulăii, învăluite cuvintele lui nepricepând, precum de aierul fierbinte îmbătat sau acmu la schimbarea lunii fiind, de boala ce avea turbat, şi tulburat să fie socotiia, ales de numele visu lui (în carile toată voroava întemeiată să videa), audzind (din vis, vis, şi din noapte întunerec să iasă socotiia), însă macar şi vis să fie (a tot lucrului ştiința decât neştiința ădecât neştiințaî mai bună şi mai de folos a fi dzicea). Şi aşe, pentru temeiul voroa vii şi ceința poveştii, vârtos a-l iscodi apucară.

Hameleonul dzisă: „Şoimul spre amândoaă monarhiile aieve nepriietin şi cumplit vrăjmaş a fi s-au arătat, şi pre mine de atâta vreme în râs şi batgiocură țiindu-mă, toate şi mai nenumăratele mele slujbe în prav şi în pulbere le-au vânturat, de vreme ce, precum bine ştiți, că cu toții sfatul la un loc pusesem, ca doară vreun mijloc a să afla s-ar putea, cu carile pre Inorog la prundiş să-l coborâm şi pre nepriietinul obştii la strâmptul lui şi la lar gul nostru să-l aducem, la care lucru cu toții, ca într-o desime de pădure umbroasă şi ca într-o noapte nuăroasă şi întunecoasă, cu gândurile rătăcind şi cu socoteala orbăcăind, îmblam (că întunecarea minții, decât a nopții mai grea, şi piierderea socote lii decât a căii mai primejdioasă ieste). Şi acmu mai toată nedej dea pentru isprăvirea lucrului să curma, ce eu, cu multe ostenințe şi cu fierbinți sudori vărsate, în mijlocul primejdiilor, ca o suli mendriță în mijlocul focului m-am aruncat şi acmu mijlocul les niirii şi chipul isprăvirii aflând, atâta nevoința mi să îndemnasă şi pofta slujbei ațâțase, cât ca cum cu totului în foc aşi arde mi să părea şi acmu plinirea slujbei, leacul arsurii țiind, pojarul carile mănuntăile îmi topiia precum să-l potolească socotiiam. Căci cu multe meşterşuguri acoperite şi cu fel de feliuri de giurământuri zugrăvite pre Inorog la strâmptul lui şi la largul nostru scosesem şi în marginea prundişului îl coborâsem. Şi acmu ca cum în ne dezlegate legături ştiindu-l, din ceas în ceas şi asupra nepriieti nului izbândire şi cea dorită a visului mieu tâlcuire să audz aşteptam şi, toată noaptea în gânduri tăvălindu-mă, în pat ca peştele pe uscat mă izbiiam (că precum peştele afară din apă cu aier să îneacă, aşe pofta peste măsură toate valurile gândurilor asupră-şi încarcă). Iară după ce astădzi soarele zorile ş-au răvărsat şi de dzuă s-au luminat (oh, cu multul noaptea

morții decât dzuă ca aceasta mai fericită şi mai plăcută mi-ar fi fost) şi curmarea nedejdii, cărea fără de nedejde mi s-au tâmplat, înțelegând, pen tru ca minciunoase ispitele Inorogului să arăt, la Şoim m-am dus. Nicicum de vinirea şi de slobodzirea lui în gând puind (căci, de ar fi vinit, precum şi eu şi voi ştire am fi avut, socotiiam), cătră carile eu pentru chiară firea Inorogului şi pentru nestătătoare cu vintele lui a povesti şi de-a fir-a-păr a le tâlcui începând, Şoimul, cu mare mânie a mă probodzi şi cu amare cuvinte a mă ocări, au început. Aşijderea, cu nespuse laude pre Inorog a lăuda şi preste ceriu lauda a-i râdica să siliia, şi, încă cu putință de ar fi fost, toate tropurile ipervoliceşti unul peste altul grămădind, scaun decât a lui Zefs mai înalt preste ceriuri i-ar fi aşedzat. Deciia precum Inorogul la împreunare să fie vinit şi în mintea lui adâncă înțelepciune să fie găsit şi toată răutatea şi strâmbă tatea la noi, iară toată bunătatea şi dreptatea la dânsul să fie aflat dzicea. Cătră acestea, mare cinste pomenirii numelui adăo gea, şi precum cu jiganie ca aceasta prietinie, iară nu neprietinie, a face şi a păzi trebuie, nici strâmbă goana noastră (carea împo triva a tuturor cereştilor ieste), carea asupra blândețelor şi lineştii lui am scornit, fară izbândă de sus şi fără plată din ceriu a rămânea poate. După acestea şi pre mine cu tot de-adinsul tare mă îndem na ca de acmu înainte, tot neprieteşugul din inimă scoțind, cât prin mână mi-ar vini, spre folosul, iară nu înalgiosul lui să silesc, de vreme ce şi el de astădzi înainte într-această inimă curat şi dintr-această socoteală nemutat rămâne. Ce năboiul cuvintelor să-mi abat (căci la inima dosedită meşterşugul voroavii neînvățat să află şi materiia cuvântului nu să sfârşeşte) şi într-un cuvânt toată încheietura voroavii să cuprindz: câtă nepriință şi vrăjmăşie asupra Inorogului de la Şoim nedejduiam, atâta şi încă şi

mai multă priință şi frăție între dânşii am cunoscut. Eu, dară, o, fraților, otrăvite ca acestea de la Şoim cuvinte audzind, ca cum cu oaă de năpârcă m-ar fi ospătat şi cu venin de vipere m-ar fi adăpat mi s-au părut, carile cu mari dureri de întristări în mațe-mi zămis lindu-să, de mare năcaz pântecele crăpându-mi, cătră voi le nasc şi visul în izbândire încă puțin au rămas şi mai vârtos laudele şi clătirile cele de cap cu carile cu urgie îmi porunciia, pentru ca despre voi cuvântul tăinuit să țiiu, acelea toate clătirea otrăvii şi a melanholiii în ficați mi-au scornit, cât, precum mă videți, de tulburat înainte vă stau. Ce cereştii de s-ar milostivi şi cu atâta pohârnirea faptei de s-ar opri, încă tot de viață nedejde aşi trage. Iară cursul izbândirii visului, tot pre această cale de va merge, Inorogul de toată primejdiia scăpat şi mântuit ieste, căci pasirea cea neagră, carea de corn nu i s-au putut lipi, tot cuvântul şi lu crul împotrivă împotriva lui biruință să nu aibă, va să să tâlcuiască şi leacurile cele peste fire date, sau de tot tăgăduite, rana şi boala poftei mele aşeşi de tot neiștelită va să rămâie (că rana poftii decât a fierului mai obrintitoare şi de pricina cât de mică mai burziluitoare ieste).”

Dulăii amestecătura visului cu împrăştiitura altii voroave ame stecată audzind, voroavii ce să răspundză nu putea şi visul cum ar tâlcui nu ştiia. De care lucru, iarăşi pre Hameleon dintr-aces tea ce s-ar înțelege întreba şi visul ce s-ar tâlcui cerceta. El dzisă: „A visului izbândire într-acesta chip Dumnădzău să o depărtedze, iară ceia carea eu mai denainte am tâlcuit, de izbândire să o apropiiedze. Şi mai mult pentru vis în zădar cu gândurile în deşert nu vă purtați, ce pentru povestea deşteptată lucrul a păzi nu vă îngăimați, şi de ce întâi şi mai cu temeiu viți apuca, fără zăbavă vă gătați. Că nu prea atâta Inorogul, pre cât Şoimul

lucrurilor noastre să împoncişadză (că cine priieşte ne priietinului, acela nu priieşte priietinului), şi într-această dată oricine viața Inorogului pofteşte, acela cinăi spre moartea Cor bului găteşte. Iară cât despre partea mea ieste, bine ştiți, că încă de demult îmbletele Şoimului nu-mi plăcea şi precum pentru vicleşugurile în prepus să întrăm era, mutarea sfatului celui dintâi îl arăta, precum v-am şi mai povestit. Iară acmu, iată, prepusu rile mele la adevereală şi vicleşugurile lui la ivală au ieşit (că spre porunca stăpânească ce vicleşug mai mare a fi poate decât prieteşug şi frăție a lega cu nepriietinul cel de moarte), precum şi Şoimul a face acmu s-au vădzut, carile, pre vrăjmaş ca acesta la mână având, nu numai căci în toată pacea l-au slobodzit, ce încă şi departe țiindu-i, spre a lui priință şi a vicleşugului părtăşie pre alții a-i întoarce sileşte. Însă precum bine salamandra mă mus tra că nu fietecui ieste dat jăratec a mânca (nici fietecui de lu cruri aspre şi grele a să apuca să cade, ales când pricina asupri toare lipseşte). Dară de vreme ce eu, ticălosul, jăratecul am mâncat, în maţă neastâmpărat pojar ca acesta mi s-au aţiţat, oaăle ohendrii am băut, puii şerpelui am zămislit şi acmu iată că i-am şi născut, pre toți cereştii milostivi cu plecăciune rog ca aceasta numai, iară nu alta, izbândirea visului să fie. Că până aice fortuna piciorul a călca de-şi va opri, tot oarece nedejde rămâne ca lucrul început la săvârşit să să ducă, însă nevoință din inimă şi silință din suflet de să va pune (că nevoința sufereală cearcă, iară sufereala toate rabdă, iară răbdarea cu vreme mai mult izbândeşte).”
Dulăii dzisără: „Dară acmu adevărat, peste ştiința noastră, Ino rogul cu Şoimul împreunare să fie avut? Şi fără prepus cuvinte necădzute ca acestea către tine împotriva stăpânului nostru să fie grăit?”„Cu bună sama, răspunsă

Hameleonul, şi aşe să-m aib parte de copiii pre carii acmu prin pântece i-am născut (că bine ştiți că într-alt chip naşterea copiilor firea mi-au tăgăduit) şi aşe roa da săditurii carea am sădit şi zmiceaoa, odrasla hultuoanei carea am hultuit să-mi crească, cât ieste minciună sau alt chip de bloje ritură în voroava mea. Deci mai mult ceva de acestea a vă prepune vă părăsiți şi cum mai curând pentru lucrurile Inorogului şi pen tru strâmbe îmbletele Şoimului, Corbului ştire să dați. Că amintrilea (rana obrintindu-să şi patima învechindu-să, a să vin dica cu nevoie va fi) (căci până a nu flămândzi, hrana a cerca, a socolanilor, iară flămând pe la uşile altora a să împrumuta, al leneşilor lucru ieste). Şi cătră acestea lucrul încă mai dintr-adânc a cunoaşte de viți vrea, a şti vi să cade că a Şoimului fapte spur cate nu numai cu atâta să încheie, ce încă şi de alte ale lui vân turoase fantazii bine m-am adeverit, pentru carile fără nici un prepus adeverit sint.

„ Dulăii aceia ce poate fi întrebându-l şi de va fi ceva de temeiu, pentru ca totdeodată monarhiilor ştire să facă, dzicându-i, Hame leonul răspunsă: „Ieri, când soarele fruntea cailor spre apus şi carul spre coada ursului celui mic îşi întoarce, pre marginea prundişului încoace şi încolea, pentru ca meleanholiia să-mi răşchir, primblându-mă şi pentru lucrurile asupră-ne stăruitoare în multe gânduri învaluindu-mă, Moliia, carea blanele strică, în timpinare îmi ieşi. Eu, macar că nu de foame, ce pentru zăbava pre vârvul limbii luând-o, ea, săraca, de icoana morții carea acmu dinainte-i sta, tare înspăimându-să, cu mare umilință a mi să ruga începu şi: „Cruță-mi viața, domnul mieu, dzicea, spre moale şi molatec trupşorul mieu aspru şi nedomolit nu te arăta, ce întâi doaă, trii jelnice a mele cu cele mai de pre urmă trase duhuri alcătuite stihuri

şi olicăite cântece ascultând, vii cunoaşte că musele, pre cei ce de la inimă le iubăsc, cu darul profitiii îi împodobăsc! Care cântec, bineînțeles, şi mie şi ție şi pre lângă noi încă multora viață a da, iară amintrilea neaudzit şi neînțeles, a multora ața vieții a curma poate." Eu îi dzişi: „(De moarte nu te teme şi de viață nu fi cu grijă), ce cântecul ce ştii cum mai curând şi cum mai bine ştii, mi-l cântă, pentru carile împreună cu viața şi alte multe şi scumpe de la mine daruri vii lua, carile, după giuruința cuvântului, îndată şi cu plineala lucrului vor urma." Ea, dară, într-acesta chip cântecul începu:

„Cu penele Şoimul vântul despicând,
Cu Bâtlanul negru cuvântul puind,
Corbul dinceput cu rău tirâneşte,
Nici din hereghie pre drept stăpâneşte,
Ce-n cuibul altora oaăle ce au scos,
Tare laba Şoimului le va da-le gios,
Cel cu un corn, iute, mai iute la minte,
Ale sale cere cu svinte cuvinte.
În curândă vreme, după fulger, tunul
Rău îi va detuna, din mulți pân la unul.

Aşijderea vii şti, domnul mieu, dzisă Moliia, eu, ticăloasa, şi a mă naşte şi a mă hrăni din pieile jigăniilor obiciuită fiind, cu amăgeală blane socotind a fi, în nişte pene am fost întrat, de la carile şi cântecul acesta acmu de curând am învățat. Penele dară precum să videa era de Şoim cu de Bâtlan amestecate, carile după sfârşitul cântecului, între sine o voroavă dulce şi iscusită ca aceasta a şopti începură. Şi întâi

penele Bâtlanului cuvântul apucând, dzicea: „Pre stăpânul mieu, acmu de curând, Corbul l-au trimis, pentru ca împreună cu stăpânul vostru, Şoimul, de pază prin munți şi prin gârlele apelor să fie şi nu ştim încă pentru alt oarecine (a căruia nume l-am uitat) aminte să le fie le-au porun cit, ca doară a-l prinde putând, nu ştim ce răutate mare să-i facă să gătesc. Însă ce vor putea isprăvi nu putem şti, de vreme ce, precum înțelegem, nu pre iuşor acesta lucru a isprăvi nedej duiesc." Iară penele Şoimului dzisără: „Voi, puturoaselor, câte cuvinte ați grăit, pre toate cu nu ştim, nu ştim, le-ați amestecat. Ce noi ştim că stăpânul nostru nici nebun, nici luat de minte ieste, ca organ răutății şi cleştele faurului să să facă şi ştim că tot sfatul din rău spre bine şi din minciunos spre adevărat l-au mutat (că precum atocmirea mădularelor la frumsețea trupului, aşe atocmirea sfaturilor la podoaba înțelepciunii slujeşte). Adecă de strâmbă vânarea Inorogului părăsindu-să, ei pre cela ce i-au trimis să vânedze şi pre noi din pestrițe să ne facă negre, iară pre voi din negre să vă facă pestrițe, care lucru acmu, cu mijlocul celor ce ştiu văpsi acestea, ieste gata şi precum după fulger îndată tunul urmadză, aşe după sfat, cuvântul în lucrul să va plini. „ Acestea, o fraților, de la lighioaia carea afară din toată pati ma noastră ieste am audzit şi, precum pentru începături, aşe pen tru sfârşituri, vreo ştire să aibă în ceva a prepune nu ieste. De care lucru, aievea ieste că probăziturile carile în obraz mi le arun ca şi laudele cu carile pre Inorog preste nuări râdica cu a Moliii cuvinte foarte bine să potrivăsc şi decât lumina soarelui mai tare să adeveresc. Acestea, pre cât a mea proastă socoteală agiunge, cu un ceas mai înainte la o cale de nu să vor pune, mă tem că să nu cumva iasă, precum penele dzicea, şi noi pre alții a vâna îmblând, să nu ne cumva vânedze alții pe noi (că ce

ieste după părete, ochiul muritoriu a videa, şi ce să va naşte mâne sufletul în muritoriu a cunoaşte nu poate). Pentru care lucru (tot cuvân tul ascultat, tot sfatul de întrebat şi tot prepusul cu chibzuită socoteală cercat şi scuturat trebuie).”
Dulăii de acestea cu înformuite dovedele a Hameleonului tare adeverindu-să şi cuvintelor lui vârtos încredințându-să, îndată pentru toate Corbului ştire făcură (că precum dulăii fricoşi de frundza clătită latră, şi coteii minciunoşi de pe urma şoarecelui, ca după a iepurelui cehnesc, aşe iuşorul la minte de toate să teme şi pentru adevăr minciuna pre lesne crede). Ce Hameleonul meşterşugul ritoricăi în poetică mutând, o sentenție veche spre mai mare răul nou într-acesta chip le prociti; Adecă:
Nu ieste bine, o, priietine, pentru fietece pricină la meşter a merge. Nici la toate altul să-ți trebuiască, ce şi tu Fă fluierul, căci îți ieste pre lesne lucrul.
Acei vechi a lucrurilor cunoscători nu în zădar învățături ca acestea supt slovele nemuririi au legat, ce pentru ca dintru ale sale următorii domirindu-să, spre folosul şi procopsala sa cuvin tele la faptă să aducă. De care lucru noi, macar că ştire Corbu lui facem şi învățătură de la dânsul aşteptăm, însă după svânta aceasta sentenție şi de la noi vreo clătire a să face trebuie, pen tru ca doaă lucruri a dobândi să putem: Una căci nevoia lucrului ce ne stă asupră poate să nu aştepte învățătura de acolo, alta că ce din mintea noastră a isprăvi vom putea, aceia numai hirişă a noastră cinste să va chema. Iară amintrilea, noi totdeauna ucinici şi alții meşteri vor rămânea, nici toată nedejdea curmând în toate ceasurile, ca puii golaşi, cu gura căscată, hrana de la alții să aşteptăm, ce bună inimă făcând, bărbăteşte de isprăvirea lucru lui să ne apucăm. Că precum am şi mai dzis, că de va rămânea a visului tâlcuire numai până aicea, alaltă tâlcuire

toată nelu crătoare va rămânea şi doritul săvârşit odată cu bucurie tot vom videa. Pentru carile, bună nedejde mi-au rămas, de vreme ce Şoimul, în mine deplin credinţă având, precum iarăşi la acelaşi loc cu Inorogul ieste să să mai împreune mi-au arătat. Care vreme foarte în minte ţiind-o, altă dată somnul nu vise, ce trezviia lu cruri deplin îmi va arăta, şi aşe, socotesc că de laţurile ce i-am întins tot nu va scăpa."
Deci dulăii carte în chip ca acesta scrisă cătră Corb trimasără:"Monarhiii monarhiilor şi domnului domnilor, stăpânului no stru milostiv, noi credincioasele slugi şi plecaţii robi, ogarâi, dulăii, coteii şi Râsul, cu multă plecăciune, la pravul pragului puterni cului nostru stăpân, nevrednicile noastre obraze ştergând, de la toate cereştile puteri, bună pază şi fericită viaţă rugând, biruinţă a toată împotrivirea şi supunere a tot nepriietinul poftim. Cătră aceasta, în ştire facem că precum cerescul Vultur martur cuvin telor şi cunoscătoriu inimilor ne ieste, că nu de vreo zavistie porniţi, nici de vreo pizmă clătiţi, ce de adevărate tâmplate lu crurile părţilor acestora (adecă la Grumadzii-Boului, unde împo triva nepriietinului de obşte şi pentru vânătoarea vrăjmaşului Inorog trimişi sintem) însămnăm şi înştiinţăm. Va şti dară dom nul nostru milostiv că în ceste dzile cu ostenința a unor priietini credincioşi şi prin multe crunte ale noastre sudori, cât şi talpele prin aspre şi ascuţite stinci călcând ni s-au beşicat şi prin dese şi ghimpoase hinciuri scociorând, părul ni s-au jepuit şi piielea ni s-au despoiat, şi aşe, după multe priveghiri şi alergări, pre acel de cap nepriietin la mare strâmptoare l-am coborât şi în mâna Şoimului ca în nerupte şi nedezlegate legături l-am lăsat, cu toţii bună nedejde având ca şi ostenințele noastre în deşert să nu iasă, şi acel cumplit nepriietin

sfârşit răutăților să-şi puie. Ce Şoimul (pre carile pentru mai mare credința şi mai bună nedej dea l-ai fost trimăs), după ce cu dânsul față la față au vinit, nu ştim, cu ochii, ca vulpea pe cocoş, l-au fărmăcat, au cu cuvintele, ca sirenele cu cântecele, l-au aținit şi l-au amăgit? Atâta ştim că nu numai căci nu l-au prins, nu numai căci nepipăit l-au slobodzit, ce încă şi una cu dânsul într-un prieteşug şi într-o inimă legându-să, mare dragoste între dânşii să arată, atâta cât, nu numai căci despre goana lui ne opreşte, ce încă şi pre noi, ca vicleşugului lui părtaşi să ne facem, tare ne sileşte.

Aşijderea Bâtlanul (carile mai pre urmă pentru paza gârlelor s-au trimis), în partea lor dându-să, toate tainele şi toate silțele cătră Inorog ne descopere, cât un păr de pe noi de neap năpârli, preste ştiința nepriietinului să fie cu putință nu ieste. Cătră aces tea, foarte bine şi din chipuri de credința vrednice, tare ne-am adeverit, adecă Şoimul penele schimbându-şi, din pestrițe negre, iară a Bâtlanului din negre pestrițe să le facă. De care lucru, aces tea nu în puțin a să lua trebuie (căci bucățeaoa aluatului la toată covata destul ieste şi din scânteia mică, mare pojar a să ațița poate). La carea proasta noastră minte alt leac a afla nu poate, fără numai Şoimul şi Bâtlanul, dintr-această slujbă scoțindu-să, la monarhie să să cheme, ca pentru vicleşugul carile au făcut dovedindu-să, cu ceia ce li să cade pedeapsă să li să plătească."

Cartea acestora decât cerneala mai cu negre pâri plină şi într acesta chip împodobită era. Iară Şoimul, precum mai sus s-au pomenit, dacă de la împreunarea Inorogului s-au despărțit, după cuvântul carile îi dedese, şi el carte ca aceasta alcătuind, cătră Corb au trimis După titul. „Bine ştie domnul mieu milostiv că după porunca carea mi s-au

dat, la Grumadzii-Boului viind împreună cu toți dulăii, în tot chipul de nevoință, spre a Inorogului vânătoare am silit şi am nevoit, atâta cât nici o piatră neclătită şi nici un unghiu nescociorât şi nici un meşterşug neispitit n-am lăsat (ce celea ce norocul nu sloboade, nevoința batgiucuresc) şi nicicum cu de-a sila la mână să-l aducem n-am putut. Ce iarăşi, după porunca carea am avut, cu mijlocul Hameleonului, cuvinte de pace şi sămn de prieteşug i-am trimis, socotind (ca cea cu rău a isprăvi n-am putut, cu bine a isprăvi să ispitim). Carile, întâi cuvintelor, apoi giuramânturilor mele încredințându-să, la un loc ne-am împreu nat şi tot feliul de voroavă cu dânsul am scuturat. Ce câte prin multă vreme am vorovit, toate a să scrie şi multe sint şi nu toate urechile a le suferi pot. Iară toată închietura cuvintelor ieste aceasta: Pacea şi liniştea cu toată inima pofteşte, însă a să încredința prea cu anevoie a fi arată, de vreme ce de multe ori şi prin multe chipuri aceasta s-au ispitit şi totdeauna şi în cuvin te şi în fapte amăgit şi viclenit s-au aflat. Care lucru, eu, tare tăgă duindu-l, cu multe chipuri de voroave, fără ființă, dreptatea a-i astupa mă siliiam (că cei ce a păcii aşedzători sint, pentru ca cele cu cuviință şi spre împăcarea inimilor sint să aşedze, şi min ciuni a grăi slobodzenie au, ca capetele râdicând şi înălțând, mijlocele a ținea să poată). Ce el, cu multe şi mari argumenturi şi nebiruite dovede şi mai vârtos cu scrisorile carile a mână avea, dreptatea lui şi amăgeala noastră arăta, atâta cât ce să-i răspund n-am mai avut. De care lucru toate cuvintele lui cu socoteală şi toate jalobele lui cu dreptate a fi mi s-au părut. Şi într-aceasta, domnul mieu milostiv adeverit să fie că amestecătorii de răutăți şi a păcii nepriietini într-alt chip îl zugrăviia, iară eu la dânsul alt chip am cunoscut. Deci ce priința adevăratii mele slujbe mă

îndeamnă şi adevărul pofteşte, dzic că jiganiia aceasta nu de neprieteşug, ce de prieteşug vrednică ieste, căci într-îmbă mâna gata şi neferit ieste. Pentru acestea, dară, cu îndrăzneala şi voia vegheată carea la lumina negrimei tale neapărat am, mă rog: ca ce pofta şi voia domnului mieu milostiv ar fi, cum mai curând chiar răspuns să aib, căci până în vremea a 1.500 de minute, so roc răspunsului puind, până la aceia vreme goana neprietinească în odihna prietinească precum va sta cuvânt i-am dat.
„ Corbul, dară, ase din doaă părți, doaă feliuri de scrisori luând, cu doi ochi, doaă cărți citiia, şi cu doaă urechi, doaă poveşti îm potrivă audziia. Ce ochiul cel drept cu urechea dreaptă pe cartea dulăilor fu şi minciunoasă cuvintele şi clevetele lor ascultă. Iară ochiul stâng şi urechea stângă pe slovele curate şi cuvintele adevărate întorcând, toate dzisele îndărăpt şi tot adevărul în min ciună luă (căci minciuna după voie decât adevărul împotrivă la cei stăpânitori mai mare încăpere are). Deci dulăilor răspuns dede, precum pre Şoim şi Bâtlan de acolo râdicând, ceia ce li să cade îşi vor lua plată, iară ei, în tot chipul silind, lucrul în slab să nu lasă şi ori în ce fel s-ar putea, numai la mână nepriietinul să vie, să nevoiască, pentru carea mare mulțemită şi de aceia slujbă vrednice daruri vor lua. Iară din pricina lenivirii lor, lucrul într-alt chip de va fi, fără grea certare şi fără a cinstei scădere să scape nu vor putea.
Iară Şoimului într-acesta chip răspuns trimasă: „Cartea ta am luat şi într-însa cuvintele inimii Inorogului am citit. Deci iată că-ți dzic: nu să poate, nu să face, nu să află, cătră mine altă dată a scrie te părăseşte. Iară Inorogului cuvânt de pace supt giurământ cât de tare dă, şi numele cerescului Vultur la mijloc puind, pre nepriietin a amăgi nu te sii (căci la noi doftori sint carii, daruri bune vădzind, boala păcatelor

cât de grea a tămădui pot), (v, zeÍ cai qeoμ muritorii a nemuritorilor voie a amăgi cum pot ispiti?). Ce ori în ce chip ar fi, încă o dată la locul prundişului a-l coborî sileşte, de unde altă dată ca de altă, să nu cumva mai scape, nici frica giurământului de la îndrăzneala izbândii a te opri pricină să pui (că pre nepriietin a-l birui numai voia noastră cearcă, iară tot feliul de meşterşuguri şi de vicleşuguri a face pravila locului nostru sloboade). Că în monarhiia noastră ves tită şi de la toți adeverită axiomă ieste (cu mortul, decât cu viul, giudecată a avea, mai lesne, şi de păcatul nevădzut, decât de ne priietinul vădzut, a te curăți mai pre iuşor ieste). Că când jiga niia aceia dintre vii va lipsi, atuncea numai noi precum adevărat între vii ne odihinim ne vom putea numi. Deci cum mai curând, după porunca noastră, sau isprăvind, sau neisprăvind lucrul, pre Bâtlan împreună cu tine luând, aicea să vii căci alte lucruri şi alte trebe într-alte părți a împărățiii noastre s-au tâmplat, la carile pentru ca cu mâna ta să să isprăvască, sintem să te trimetem. Iară pentru aceia slujbă într-acea parte, iată că pre fratele frate lui, vărul vărului şi nepotul nepotului, Uleul, trimetem, carile, îndată acolo ce va sosi, tu, fără altă zăbavă sculându-te, să vii. Într-alt chip să nu faci. Aceasta-ți scriem.

Partea a opta

Amânduror părților răspunsurile într-acesta chip viind, dulăii către Hameleon a Corbului socoteală îndată descoperiră şi pen tru venirea Inorogului la împreunare foarte amintea să-i fie cu multe giuruințe îl rugară. (Ce pietrii rătunde din vârvul dealului puțină urnire îi trebuie), căci el altă treabă nu avea, fără numai ce dzua împreunării lor păziia. Iară Şoimul, vădzind că după făgăduința carea către Inorog făcusă răspunsul nu-i vinisă, nici inima Corbului spre pofta adevărului să plecase, ce supt numele credinții încă mai mari şi mai fără lege vicleşuguri să facă îi porunceşte, socoti (că mai bine ieste într-o dzi de o mie de ori a muri decât ochiul cel ce toate într-ascuns vede o dată a amăgi), şi tot adevărul către Inorog descoperind, adevăratul prieteşug să-i dobândească aleasă, pentru ca din viitoarea-i primejdie norocul a-l feri de nu va învoi, încailea pre dânsul de acea imăciune cu rat şi neimat să-l cunoască. Deci Şoimul de vicleană cartea carea dulăii către Corb scrisese nicicum de ştire având, şi pentru vicleşugul Hameleonului nici cum prepuind, Hameleonului ştire trimasă ca cum mai curând să vie, căci are cuvânt să-i grăiască şi poruncă să-i poruncească.

Hameleon, pururea grijea vremii răspunsului şi a împreunării lor purtând, fără altă zăbavă, sărind, la Soim să dusă. Către carile Şoimul: „Du-te, dzice, o, priietine, şi Inorogului ştire dă precum răspunsul ce aşteptam mi-au vinit, deci, oricând va putea, iarăşi la locul dintâi împreunare să avem îl poftesc, căci singur, de ar fi cu putință, unde să află aş merge, dară multe pricini înainte să pun, carile despre acea cale mă împiiedecă. Întâi că, mărgând eu acolo, alalți tovarăşi poate într-alte prepusuri să între; a doa, că macar că pentru prepusuri vânturoase ca acestea atâta aminte nu mi-ar fi, ce în trecutele dzile, după

vânarea unii Potârnichi, mai vârtos decât s-ar fi cădzut slobodzindu-mă, câteva pene din aripa dreaptă mi-am betejit, deci, pentru ca să să îndreptedze, câteva dzile în odihnă să mă aflu doftorii mi-au poruncit; şi aşe, la înălțimea munților a mă sui peste putință îm ieste." Hameleonul, poruncă lui plăcută şi dorită ca aceasta audzind, mare bucurie luă şi de tâlcuirea visului său cea dintâi iarăşi tare a nedejdui apucă. Ca acestea dară în gând clocotiia, iar din cuvânt către Şoim dzisă (cu îndrăzneală grăind şi pentru cuviința dreptății pomenind): „O, domnul mieu, înțelepții cuvintele înde site a suferi obiciuiți sint, cu care sentenție şi eu sprijenindu-mă, pentru adevăratul mieu priietin o obrăznicie cădzută şi o asu preală întregilor la minte plăcută, către tine de voi arăta, ier tăciune să aib mă rog. Mă rog, dară, domnul mieu milostiv, să nu cumva ostenințele mele în zădar să iasă, adecă împreunarea aceasta să nu cumva spre scăderea cinstii Inorogului să fie, că precum bine ai cunoscut, dreptului acestuia grele năcazuri şi nespusă strâmbătăți i s-au făcut şi încă altele mai mari a i să face (pre cât pociu cunoaşte) urâtorii dreptății cu multe chipuri mă tem că nevoiesc, că precum şi mai denainte am dzis (cine adevărat iubeşte, gânduri de negândit gândeşte şi prepusuri de neprepus prepune). De care lucru, iarăşi mă rog, obrăzniciia mea în vină să nu să ție, şi eu iată că după porunca ta ştire îi voi da, iar el, după cuvântul carile au dat, soarele îndrăpt poate să să întoarcă, iară el din socoteală-şi să să mute precum peste putință ieste adeverit sint. Deci el acmu viind, să nu cumva alte meşterşuguri de vicleşuguri să fie, şi apoi toată ocara asupra mea va rămânea şi toată lumea numele vândzătoriului şi porecla de răufăcătoriului mie îmi va punea. Ce nu atâta pentru strâmbă poreclitura mea, cât

pentru fără cale doseditura lui m-aş pedepsi" (o, jiganiia fățarnică, o, vas spurcat şi lingură scârnavă, cum răutatea în inimă amestecând, cu gura cele ce ştiia că-i vor vini, pentru ca asupra altora să cadză, cale le găteadză).
Şoimul, de spurcat vicleşugul lui aşeşi nicicum prepuind, de acestea ce-şi propune nicicum grijă să nu poarte tare îl adeveri, şi precum (mai bine fără purtarea duhului, decât cu purtarea ocărâi a fi socoteşte) îi dzicea.
Hameleonul acmu, deplin cunoscând precum gândul Şoimu lui nicicum spre răul Inorogului nu să pleacă, ce cinstea cuvân tului decât viața mai scumpă ține, de acolo ieşind, întâi la dulăi să dusă, şi toate câte Şoimul îi poruncisă şi pentru vinirea Ino rogului la împreunare, precum peste puține dzile ieste să fie, le spusă. Apoi la Crocodil alergă, cătră carile cu mare îndrăzneală:"Bucură-te, domnul şi stăpânul mieu milostiv", dzisă. Crocodi lul: „Ce poate fi aceasta a ta lascavă şi voioasă arătare? Oare ție vreun bine, au altuia vreun rău undeva ai simțit?" (Că zavist nicii pentru răul altora decât de binele său mai mult să bucură).
Hameleonul dzisă: „Amândoaă părțile întrebării, o, domnul mieu, adevărate şi precum sint le-ai cunoscut. Şi cum să nu mă bucur, de vreme ce prada ț-am apropiiat, vânatul la strâmtori ț-am încuiat, masă întinsă ț-am deşchis şi bucate sățioase ț-am gătat şi, în scurt să dzic, toate după poftă şi după voie s-au tâmplat. Că, iată, în ceastă sară Inorogul la prundiş să coboară, la uşile a toate poticile dulăii stau gata să puie zăvoară, toate întrările şi ieşirile lui viteji vânătorii şi neosteniți gonitorii tare le străjuiesc şi vârtos le păzesc (căci aşe cu dulăii să vorovisă). Deci altă cale de scăpare şi potică de fugă nu-i rămâne, fără numai doară în apă să să arunce, unde domnul mieu câteva ceasuri a străjui de nu să va leni, fără greş de biv pradă domnul mieu va dobândi, eu asupra

nepriietinului voi izbândi şi preţul îndzăcit şi însutit îmi voi plăti. La strajea nopţii dintâi pogorârea la prundiş îi va fi, paza dulăilor despre alte părţi nu va lipsi şi, aşe precum soco tesc, bucată gata în gura domnului mieu va vini. „ Crocodilul,acestea audzind, să veseli, însă către Hameleon într-acesta chip întrebarea vrăjbii pusă: „Eu, pre cât din sunetele cuvintelor lu mii am putut înţelege, tu şi cu Inorogul mare dragoste aveaţi şi odânăoară într-un loc nedespărţiţi lăcuiaţi, atâta cât sufletul tău de a lui lipit să fie fost să părea. Dară acmu această vrăjmaşă neprietinie şi de moarte asupră-i viclenie din ce pricină să să fie tâmplat? Cu dreptul voiu să-mi spui.”
Hameleonul, de nenedejduită întrebare ca aceasta, deodată tare să ului (că minciunoşii în voroavele tocmite să dezvălesc, iară la întrebările fără veste ca bezmeticii să uluiesc). Iară mai pre urmă, precum să dzice cuvântul (minciunosul tatăl minciu nii şi minciuna fata minciunosului ieste), îndată minciuna zămisli şi spurcata basnă născu, dzicând: „Aceasta întrebare până acmu nici din priietini, nici din nepriietini cineva m-au mai întrebat, în care lucru ascunse şi de nedescoperit taine să cuprind, nici către alt chip o dată cu moartea le-aş descoperi. Ce de vreme ce domnul mieu acesta lucru a mă întreba şi dreptatea carea asu pra lui aşi avea a afla învoieşte, pre cât mai pre scurt voi putea (de vreme ce la Inorog a mă duce vremea mă grăbeşte) a te înştiinţa mă voi nevoi. Va şti dară domnul mieu milostiv că părintele mieu era Apariu, carile în toate dzilele apă de la fântânele de singe a aduce obiciuit era. După ce şi eu mai la vârstă am sosit şi cofa în mână a râdica, apa din fântână a scoate şi coromâsla pre umere a purta a putea am început, cu tată-mieu împreună adese fântânele cele de singe la rădăcinele Munţilor Vrăjbii

izvorâtoare cercetam. Munții aceştea, departe, în țara ce să cheamă Pizma, să află, despre partea răsăritului, pre marginea ocheanului în sus, spre crivăț, şi în gios, spre amiadzădzi, în lung şi în lat atâta de mult să trag, cât cei ce nepărăsit drumul carile pre la rădăcinele lor merge au ținut dzic precum până la ocheanul apusului ocolesc şi ca un zid în giur împregiur toată rătundzala pământului îngrădesc. Aşe, noi dară pentru trasul apii adese la acei munți mărgând şi din care izvor apa mai cruntă şi fierbinte ar fi ispitind (căci apa aceia cu fierbinteala, iară nu cu răceala setea stâmpără), odată în vârvul unui munte prea înalt ne-am urcat, în vârvul a căruia un puț prea adânc şi mai să dzic fără fund am aflat. Din gura puțului ciutura cu hârzobul slobodzind, după ce cât era funia de lungă au mărs, după ce învălitorile ca petelor şi încingătorile mijlocelor la capete am adaos, cu mare nevoie de fundul puțului agiungând, precum de o umedzală ciu tura să fim împlut am simțit. Iară după ce vasul afară scoasem, vădzum că nu umedzală roşie, ce albă era, din carea, gustând, precum adevărat lapte ieste am cunoscut. Şi îndată, precum muntele cela ce lapte izvoreşte să fie ne-am adus aminte. Îndată ce laptele gustaiu, din fundul puțului un tânguios glas: „Vai, țiți şoarele mele, vai, lăptişorul mieu, cine dintre muritori te-au tras? Cine din cei nemuritori vreodată te-au băut? Cine ieste îndrăz nețul şi obraznicul acesta carile pieptul Biruinții a apipăi şi țițişoarele fiicăi mele de gurguie a suge nu s-au temut?" Tată mieu, glasul acel aşe de tângâios şi aşe de mângâios audzind, îndată descântecul necromandiii asupra laptelui a descânta începu (căci precum duhul Biruinții să fie într-acesta chip strigat price pusă). Laptele, după descântec, îndată a să închega şi mădu larele unul de altul a să lega începură. După aceia vinele

preste oase întindzându-să, toate părțile trupului a să clăti şi supțirea peste dânsele pelicioară a să lipi vădzum. Şi aşe, îndată o fi cioară ghizdavă şi frumoasă denainte-ne în picioare stătea, carea cu ochii sigeta, cu sprâncenele arcul încorda, cu fața singe vărsa, cu budzele inima spintica, cu mijlocul viața curma, cu statul morții râdica, cu cuvântul dzilele în cumpănă măsura, cu răspun sul sufletul de la mormânt înturna, iar cu singur numele Biruinții toată frumsețe biruia şi covârsiia. Pre aceasta într-acesta chip, o, domnul mieu, vădzind-o, îndată în inimă rană nesuferită şi boală netămăduită simțiiu şi cătră părintele mieu: „O, tată, căci lucru primejdios ca acesta a videa m-ai născut" (că decât rana dragostelor şi decât boala iubostelor mai primejdioasă nici țiru licii au vădzut, nici doftorii au audzit) „şi decât meşterşugul pre morți a înviia, mai bine meşterşugul pre mine a mă omorî sau a nu mă naşte să fi învățat" (că în statul acesta a viții de dra goste pătimitoare, moartea decât viața mai poftită ieste). Tatăl mieu, în nerupt lanțuhul dragostelor legat şi aşe de tare înfăşurat vădzindumă, dzisă: „Bodzul dragostei, o, fiiule, fiiul Afroditei ieste, pre carile nu după micşorimea vârstei (căci pururea copil ieste), ce după tare arcul ce trage şi ascuțită sigeata ce în ficați înfige, cei ce-l măsură, îl cunosc. Ce cât spre această a ta de curând scornită patimă lucrul ar pofti, fii cu bună inimă, că cela ce cu cuvântul şi cu meşterşugul farmăcului necromandiii din lapte ficioară a face au putut, din ficioară spre pofta nevestirii inima a-i pleca cu multul mai pre lesne va putea. Numai atâta căci de împotrivnic norocul tău (carile muritorilor niciodată dep lin nu vine) foarte rău îmi pare, de vreme ce ficioara aceasta, din lapte născută fiind, din fire starpă a fi firea au lăsat-o, nici pântecele ei spre zămislirea simențiii locuri ş-au gătat. Unul i-ar fi leacul (pre cât adânc

meşterşugul mieu a afla poate), ce şi acela pre cât cu anevoie îi ieste aflarea, cu atâta mai cu nevoie ieste, aflându-l, cu dânsul după voie cineva a să sluji." Eu către tată-mieu dziş: „Pentru stârpie şi pentru a zămislirii leac a cerca, lucru mai pre urmă trebuitoriu ieste, ce acmu de odată leacul nesuferelii mele fără zăbavă aflând, alalte leacuri de vor trebui, mai cu vreme vom putea cerca" (că înțelepții întâi nevoia, apoi treaba caută). Şi, ce mai mult, o, domnul mieu, cu voroava să ocolesc? Tatăl mieu îndată descântecul dragostelor în capul ficioarii descântă şi, trii peri din cosiță-i zmulgându-i, unul la grumadzi, altul la brațe, iară al triilea la mijloc îmi învălătuci, cu carii precum sufletul ficioarii de tot trupul mieu să să fie legat şi inima ei în sufletul mieu să fie întrat îi păru. Şi aşe, ea ochii de la pământ râdicându-şi, ca lumina soarelui în stele oglindă frâmseților ei mă făcu şi în mine pre sinea şi în grozăviia mea frâmsețe ei a videa i să părea (că ochii dragoste lor nu ce ieste, ce precum îi plac văd). În scurt, pe Biruință dra gostele o biruiră, şi Diana Afroditis a să face priimi. Iară a doa dzi părintele mieu, din somn deşteptându-mă, dzisă: „Eu în dzile bătrân şi la ani învechit sint, o, fiiule, ce cuvintele mele po meneşte. Între a lumii jigănii Inorogul să află carile în vârvul cor nului mare vârtute poartă şi împotriva a toată pătimirea putere are. Deci, vreodânăoară cu dânsul a te împreuna de ți să va tâmpla, pre cât vii putea în prieteşugul lui vârtos a te lega sileşte, că el numai pântecele Biruinței spre roada simenției neamului tău a deşchide poate." Aşedară, părintele mieu, Apariul, învățătura dându-mi, dintre vii au ieşit. Iară eu în multă vreme cu Biruința la un loc şi într-un pat viețuind, nicicum numelui următoriu şi neamului adăogătoriu de la dânsa să iau nu m-am învrednicit. Deci târdziu mai pre urmă, de

învățătura părintelui mieu, carea pentru Inorog îm dedese, aminte aducându-mi, toate pustiile Araviii a cerca şi toate părțile lumii a cutriera nu m-am părăsit, până locul şi lăcaşul Inorogului am aflat. Aflându-l, de dânsul cu mare cinste m-am lipit, tovarăş în toate căile nedes părțit şi slugă în toate slujbele neostenit m-am făcutu-i, nici în viața mea altă plată sau simbrie i-am poftit, fără numai o data macar vârvul cornului lui de moale pântecele Biruinței mele să lipască am nedejduit. Şi pentru ca pologul stidirii să să rădice şi supt singurătate acoperemântul necunoştinții să să arunce, de multe ori şi mai în toate dzilele, la culcatul şi la sculatul lui, eu trebe în câmp îmi scorneam, iară Biruinței lingă dânsul să să afle îi porunceam. Ce împietrită inima lui nicicum spre stârpirea pântecelui ei a să milostivi nu s-au muiat, ce în zavistiia neamu lui şi seminții mele neclătit au statut. Eu, într-această asprime şi neînduplecare vădzindu-l, aievea simbriia slujbei şi pofta ini mii, carea îmi era, cerându-i, cu mare urgie şi mânie, simbrie ca aceasta a-mi da au tăgăduit, şi precum el Dianii, şi nu Afroditii, să fie închinat apofasisticos mi-au răspuns.
Acmu dară, o, domnul mieu, ce mai mare dreptate şi ce mai dreaptă pricină spre izbânda lui a mi să da? Şi ce mai uscată iască spre aținarea răsplătirii decât opreala simbriii şi tăgada dreptei pofte a să afla poate? Şi aceasta ieste pricina vrăjbii cu carea până la moartea mea a nu-l intiri nu voi părăsi şi precum”bună nedejde am, astădzi izbânda mea şi plata lui, precum ț-am spus, îndzăcit şi însutit să va plini.”
Aşedară, Hameleonul sfârşit spurcatei şi năpăstuitoarei basne puind şi toate vicleşugurile pre cât mai pre-ascuns putu alcătuind, în munte la Inorog să sui, cătră carile, cu multă plecăciune plină de mare înşelăciune închinându-să, dzisă: „Leul şi Vulturul ceresc în veci lăudat şi toate pasirile

şi dobitoacele cereşti preste veci slăvite să fie, carii fața domnului mieu cea de lumină slobodzi toare şi sănătatea lui ceia ce-i lumii trebuitoare în statul său a videa m-au învrednicit. Cătră acestea, dumnealui Şoimul cu plecăciune sănătate trimițind, roagă şi pofteşte ca, după făgada carea ați dat în această sară, de iznoavă, dorita-ți împreunare a avea să poată, căci toate după voie a-ți vesti şi toate de fericire a-ți povesti are."
Inorogul, amânduror închinăciunilor celea ce li să cuviniia de priimire răspunsuri dând, dzisă: „De împreunarea Şoimului cu dragoste bucuros sint (că cu priietinul adevărat şi de credință vrednic, cine va împreunare şi voroavă trebuitoare a avea, între cele de frunte fericiri să numără), însă în ceastă sară, după poftă-i a face, o pricină (şi aceasta dreaptă precum mi să pare) mă opreşte, de vreme ce noi sorocul neprieteşugului şi dzua prie teşugului până în 1500 de minute pusesem, şi acmu, peste so roc răspunsul trecând, urmadză ca şi legătura datelor cuvinte să să fie rupt. De care lucru, înnoirea giurământului şi întărirea cuvintelor trebuitoare şi într-îmbe părțile folositoare a fi socotesc, cu carea odihnindu-ne, afară din tot prepusul iarăşi la locul ştiut să ne împreunăm. Că măcar că despre omeniia şi întregimea Şoimul lucru împotrivă nu-mi prepuiu, nici la giurământurile o dată date, cu vremea urgiia cerească a să răsufla socotesc (că tot cel ce la tot cuvântul necredzătoriu şi la tot giurământul prepuito riu să arată, acela de călcarea a tot giurământul pururea gata ieste),ce de la buni priietini la ureche mi-au vinit precum croco dilul la țărmurile apei să fie pădzind, de la carile poate ceva prin neştiință înalgiosul să mi să facă."
Hameleonul, pentru numele crocodilului din gura Inorogului audzind, vicleşugul ascunsului inimii tare îl tulbură (că pre

cât ştiința bună, în tulburare, mângâiere, pre atâta ştiința rea, în lineşte, tulburare aduce). Şi cu grele giurământuri şi straşnice blăstămuri a să giura şi a să blăstăma începu, precum acestea nighina nepriietinului între sământa grâului şi mugurul pădureț în hultuoana domesnică, hultuită să fie: „Însă iarăşile, o, dom nul mieu, de vreme ce ca acestea la ureche-ți s-au sfârâit (e c e crosocÓhn), aibi grijă (că vicleşugul înțeleptului cu multul mai cumplit ieste decât a nebunului). (O, piiele diavolului supt părul dracului! Cu ce fel de împletecituri următoare ocara-şi supt nu mele altuia mai denainte a o vârî sileşte.)1 Că domnul bine ştie (că firea decât deprinderea mai veche ieste şi totdeauna clevete le rele strică obiceele bune), de unde poți prepune că dintr-aceste sunate să fie vreunele şi adevărate. Iară cât despre partea mea ieste, pre chipul nezugrăvit mă giur, că despre partea Şoimului, nici în voroavă-i meşterşug şi-n faptă-i vicleşug macar cevaş n-am priceput (caută aicea giurământul vicleanului supt numele dreptului acoperit). Însă eu spre toată porunca de binelui mieu făcătoriu macar cum nu mă voi lenevi, ce iată, în pripă înapoi mă voi întoarce şi de acestea prepusuri foarte tare a te adeveri şi a te odihni voi sili.

„ Aşedară, Hameleonul întorcându-să, în cale gândurile cele fără cale procitiia şi de pomenirea străjii crocodilului nu puțină întristare simțiia, ce ca valurile țărmurii una după alta chitelele inima îi izbiia, socotind precum silța i s-au vadit şi lațul i s-au des coperit. Apoi iarăşi singur şie parigorie şi mângâiere făcându-şi, în sine dzicea: „Pentru crocodil Şoimul cevaşi macară nu ştie, cari le, de ar fi ştiut adevărat, ştire i-ar fi dat. Dulăii şi Râsul să-i spuie, de ar fi şi vrut, n-ar fi putut, căci nici vremea i-au lăsat, nice strâmtorile drumurilor acestora cale le-au dat. Eu singur,

nu lui, nu altuia să-i spuiu, ce aşeşi de aşi şti că piielea de pre mine ştie cele ce dzac în mine, singur mie samă făcându-mi, de care brad în ceastă pădure ieste mai înalt, de acela m-aşi spândzura. Ce altă nu ieste, fără numai Inorogul nici o parte a primejdiii în prepusul gândului neadusă nelăsând (căci înțeleptul mai mult de cele împo trivă decât de cele după voie chiteşte), de lucrul ce-şi prepune, precum adevărat să fie înțeles dzice, şi ce nu ştie arată că ştie, pentru ca adevărul ştiinții să agonisască." Ce, după lineştea mângâierii aceştiia, iarăşi furtuna întristării i să scorniia, dzicând:"Bine că macar că de crocodil adevărată ştiință nu are, dară iată că de dânsul prepus are, de ce are prepus are şi grijă, de ce are grijă are şi pază, şi cu paza bună din primejdia rea poate să scape. De care lucru, acmu toată puterea meşterşugurilor să-mi cheltu iesc trebuie, pentru ca din prepusul ce au întrat să-l scoț şi după pofta voii mele la locul prundişului să-l cobor, în carile toată nedej dea tâlcuirii visului mieu să sprijăneşte."
Acestea răul rău gândind şi cu chiteala învălindu-le şi dez vălindu-le, la Şoim sosi, cătră carile, după închinăciune, într-aces ta chip grai: „La Inorog am fost, de cât poruncă mi-ai dat, pre amănuntul i-am spus. La lucru gata şi la cuvânt stătătoriu l-am aflat, numai pentru vinirea-i îndată o pricină află, ce şi aceia cu întreagă şi înțeleaptă socoteală ieste, de vreme ce dzice că so rocul carile ați fost pus să fie trecut, pentru carile de iznoavă adeverința cuvântului pofteşte. Mai ieste şi altă pricină, carea oarece în gânduri puindu-l, nu puțin vinirea-i înpiiedecă, adecă precum de un crocodil să fie înțeles, carile, sau pentru dânsul, sau după obiceiul lor, trecătoarele apelor să fie pădzind şi, sau cu ştiința a altor dulăi, să nu cumva preste ştiința ta ce nu gândeşte el şi ce nu-i pofteşti tu să i să tâmple. Pentru carile a-l mângâia, cu

fel de fel de socotele şi cu multe giurământuri din prepus a-l scoate cât am putut am nevoit, şi precum acestea sint să nu le creadză (ia aminte vicleană voroava a viclenii jigănii). Aşijderea, despre partea ta unele ca acestea să să lucredze, lumea de s-ar clăti, peste putință ieste; nici dulăii, sau altcineva, preste ştiința ta ceva, nu numai a face, ce aşeşi mai nici a gândi să nu poată l-am adeverit (căci eu, robul tău, aşe ştiu, aşe şi credzu). Ce el în cuvintele mele de tot a să odihni poate să nu poată. De care lucru, cu tot de-adinsul din prepusuri ca acestea să-l scoți trebuie, ca binele cu bine făcând, toate deplin şi cum cinstei tale să cade să să isprăvască (că păscarii răutății undițile vicleşugului spre vânarea şi moartea binelui din față până în fundul mării necunoştinții aruncă)."

Şoimul, despre inima sa curat ştiindu-să, pentru alții lucrul a cerca să apucă, şi aşe, îndată pre dulăi la sine chemând, de au ceva ştire pentru îmbletele crocodilului vârtos îi întreba. Ei alalt vicleşug ascundzind, pentru crocodil într-adevăr tare să giura, precum nu de îmbletele lui să ştie, ce aşişi nici de nume-i până acmu să nu fie audzit. Aşe, dulăii în strâmbătate pe dreptate să giura (căci spurcata lighioaie până într-atâta urmele vicleşugului şuvăisă, cât şi soțiile vicleşugului a i le cunoaşte deplin nu putea) şi tot prepusul de la mijloc cu vârtoase blăstămuri râdica. Şoimul, în multe isteț şi provideț, iară intr-aceasta pristăviii sale bizuin du-să, prost şi lesne credzătoriu să arătă. Deci dulăilor credzind şi despre Hameleon nici cum prepus având, supt răutatea alto ra, dreptatea şi bunătatea sa prea ieftin vându, într-acesta chip cu scrisoarea pre Inorog adeverind:

După închinăciune: „Câte prin Hameleon mi s-au dzis, m-am înştiințat. Deci pentru prepusurile carile grijea ți le-au scornit, ade verit să fii, că de nu din singură grijea sint, ce

altul cineva din crieri le-au plăzmuit, unul ca acela nici al nostru, nici al vostru priietin ieste, fără grijă dară la împreunarea de folos vino. Şi mă crede că pre numele a nenăscutului Vultur, pre singele a nevinovatului miel şi pre duhul a toată viața mă giur că în inima mea nici au fost, nici ieste, nici va fi vicleşug, nici la alții a fi am simțit. Ce orice pentru folosul vostru ar fi, aceia silesc, nevoiesc şi învoiesc." Acesta răspuns Hameleonul de la Şoim luând, îndată înapoi la Inorog să întoarsă, căruia, după citeala slovelor, de la sine ca acestea adăogea: „Vedzi, dzice, o, domnul mieu, că Şoimul cu ale sale drepte giurământuri, ale mele adevărate mainte dzise cuvinte adevereşte şi mai vârtos eu (carile în dragostea ta ne mărui al doilea nu m-oi număra), în tot chipul şi pre dânsul, şi pre dulăi tare am ispitit şi dintr-alți a lor pre dinafară ce au is coade cu mare osirdie am iscodit, ce macar cât negrul supt unghe lucrul acesta aşe a fi nu l-am aflat. Acmu dară, alalte în deşert prepusuri din socoteală scoțind (şi mă iartă căci, din adevărata dragoste pornit, cuvinte cani necioplite slobod), la poftita-ți împreunare îl priimeşte (că pentru îndelungarea vremii pricinele poftorite pre o parte micropsihie, iară pre alta apsifisie arată, carile priietinului răceală, iară nepriietinului fierbinteală scornesc.)
Inorogul, macar că grijea carea avea nici din fantazie născută, nici după spurcată socoteala Hameleonului, adecă minciuna grăind, adevărul să scoață, ce din adevărate argumenturi a buni priietini înştiințat era (însă pronia dumnădzăiască calcă socoteala muritorească), apoi dreptății sale lăsindu-să şi megalopsihii sprejinindu-să, precum în desară la locul ştiut să va coborî, cuvânt dede (că singele carile ieste să cură, în vine a rămânea cu anevoie ieste). Hameleon, plin de duhul răutății şi înflat de vântul fărălegii,

cu mare bucurie din vârvul muntelui nu numai cu picioarele vi cleniii alerga, ce şi cu aripile diavoliii zbura, căci în săvârşirea răutăților ca furnica în pierirea sa aripi să fie agonisit i să părea, carea şi pre Hameleon în dzua izbândii îl aştepta. Aşedară el, cu atâta agerie slobodzindu-să, întâi la crocodil, pentru ca de vini rea Inorogului într-acea sară să-l adeverească, apoi la dulăi aler gă cărora bună nedejde să aibă le vesti, căci sfârşitul tuturor os tenelelor s-au apropiiat şi nepriietinul în lavirinthul neştiinții s-au încuiat. Iar de ciia înainte toată treaba nu în nevoință, ce în voința lor rămâne, dzicea, şi, precum vor pofti, aşe cu dânsul a face vor putea, îi adeveriia.
De acolo la Şoim întorcându-să, de fără prepus în desară vini rea Inorogului îl înştiință. Aşijderea, din inimă cumplite, iară din gură zugrăvite şi şicuite cuvinte arunca, dzicând: „Iată acmu, o, domnul mieu, că după sudoroasele ostenituri şi în toate părțile fără preget alergături, slujba carea asuprămi am luat, spre cel de obşte folos în ceastă sară a să isprăvi nedejduiesc. Numai iarăşi a te ruga îndrăznesc (că tremurătoare ieste inima celuia carile pen tru priietinul său cât pentru sine să îngrijliveşte), să nu cumva preste ştiința ta jiganiile fără socoteală ceva împotriva Inorogului să facă, şi aşe, mare necinste şi ocară de numele tuturor decât pri poiul de aramă mai tare să va lipi. Atâta numai că în lume eu mai prelesne a mă curăți voi putea, de vreme ce în adeverința cu vintelor tale nedejduindu-mă, cu multe ale mele giurământuri şi ca cum s-ar dzice cu cuvinte crunte l-am adeverit şi la locul prundişului l-am coborât.” Şoimul, oarecum cani cu mânie: „Lasă, rogu-te, dzisă, că destul îți sint cuvintele deşerte şi şicuite, cu carile până acmu urechile mi-ai mâncat (că de multe ori sufletul sămă lăuitoriu cuvinte decât vrăjile Pithiii mai nemeritoare

izbucneşte). Că ce fărălege ar fi aceasta, ca după atâta legături şi întărituri, lu cru împotriva precum a muritorilor, aşe a nemuritorilor să să facă? Nu dea Dumnădzău în curată inima mea împuțite spurcăciuni ca acestea să între. Ce du-te de te odihneşte, căci ştiu că vii fi ostenit şi pentru acestea mai multă grijă în zădar nu îmbla purtând, căci grijea cinstei cuvântului şi numelui mieu eu o ştiu păzi." Hame leonul dzisă: „Facă cereştii ca toate după poftă să iasă. Iară eu, la odihnă ducându-mă, aceasta te poftesc, ca în ceasul ce împreunare veți avea ştire să aib, şi aceasta nu pentru altă, ce numai de plini rea cuvintelor lui înştiințându-mă, somn cu lineşte şi noapte fără gânduri să petrec." „Fi-va", Şoimul dzicându-i, el la borta lui să dusă. Însă nu mai curând în strat s-au aruncat, până nu de tare străjuirea crocodilului s-au înştiințat (că toți viclenii în răutate grij livi, iară în bunătate trândavi sint).
Iară Inorogul, după datul cuvânt, dacă ochiul cel de obşte genele orizontului peste lumini îşi sloboade, la locul orânduit să coborî, unde şi Şoimul îndată sosi. Deci după ce dintr-îmbe părțile cădzutele țeremonii să isprăviră, Şoimul voroava într-aces ta chip începu: „Împreunarea aceasta acmu între noi ieste a doa. Iară începătura a adevăratei dragoste din împreunarea dintâi în inimile noastre s-au zămislit şi până în cel deplin a bunelor vreri stat au crescut (că în curată casa sufletului painjina minciunii a să prinde loc nu are). De vreme dară ce dintâi, de sfânta-ți dreptate înştiințându-mă, acmu calea dreptății a călca şi urmele credinții în cărarea adeverinții a pune voiu. Va şti dară iubitul mieu priietin că după voroava dintâi, dintr-îmbe părțile ce mai cu folos şi mai de cinste ar fi, aceia a isprăvi, cu gândul, cu cuvântul, cu lucrul şi cu totul în tot chipul am silit (ce voia slo bodă ieste o împărăție mare, în carea

nici dreapta socoteală, nice strâmba asupreală biruință a avea poate). Iară acmu, preste toată nedejdea, răspuns nenedejduit luând, precum cuvintele Corbu lui în vreun stătătoriu temeiu nu să aşadză am cunoscut. De care lucru, nici vreun lucru cu aşedzare sau cu adeverință pociu nedej dui (că depre unghe leul cu toții cunosc, iară de pe cuvânt ini ma înțelepții numai a iscodi pot). Iară pricina aceştii a mele nene dejduirii ieste că din slovele Corbului toapsăcul răului i să cunoaşte, carile nu îmtr-îmbe părțile, ce numai ce după a sa voie şie de folos a fi i să pare, aceia prin a mea nevoință lui să să facă sileşte, adecă ție în viață cădere, iară mie în cinste scădere sirguieşte. De vreme ce, după porunca carea dintâi de la dânsul aveam, pacea şi dragostea adevărată înțelegeam, iară acmu, de pre cărțile ce-mi scrie şicuită şi vicleană o cunosc, lucru carile inimii mele foarte scărăndăvicios şi dreptății foarte urâcios ieste. Spre carile în viață nici gura mi să va deşchide, nici limba mi să va întinde, nici mâna mea îl va cuprinde, însă adeverit să fii, o, priietine, că nici viclean stăpânului mieu mă voi face, dar nici călcătoriu de lege, nici vândzătoriu dreptului a fi voi priimi (că voia dumnădzăiască decât porunca stăpânească cu multul mai straşnică a fi trebuie să cunoaştem). Deci tot adevărul ieste că celea de carile despre tine să mă păzăsc îmi poruncesc, acelea ei şi în gând şi în cuvânt le au. Cărora ochiul cel ce ascunsele ini mii şi dzilele veacului priveşte după faptă în trup şi-n suflet să le răsplătească. Iară pre tine de tot vădzutul şi nevădzutul priie tin nesupărat şi nebetejit să te păzască. Deci, de acmu înainte, şi mai tare, şi mai bună pază îți trebuie, nici în cuvintele cuiva încredințare să aibi, de vreme ce, nu numai pre tine, ce şi pre mine pentru tine cu toată greuimea necinstei a mă încărca au învoit, ca supt numele doftoriii, prin cinstea

credinții mele, otrava să vândză, carea în pântecele celor ce o vor întinde, sau nevino vatului o vor vinde, să vie. Iară pre mine în catalogul adevăraților priietini numărându-mă, înaintea cerescului Vultur, cu toată adeverința inimii mă giur că în viața mea de bine voitoriu să-ți fiu şi oricând şi ori în ce a-ți sluji voi putea că nu mă voi lenevi cuvânt îți dau." Inorogul aceste cu fierbinteala adeverinței cuvinte ascultând, precum de năcazul carile videa că asupra dreptății vine, grăieşte, în scurt pricepu şi mai mult altă voroava nelungind, Şoimului mulțămită făcu, căci n-au ascuns despre dânsul tot adevărul, şi într-acesta chip, după mulțămită, îi grăi: „După giurământurile carile spre dragostea şi prieteşugul între noi din singura a inimii tale plecare ai făcut, de acmu înainte frate a te numi mă îndeamnă. Deci, frățiorul mieu, cani pre scurt o poveste să-ți spuiu, cu ascultarea să nu te leneşti te poftesc (că în trii chipuri şi ca cum prin trii porți înluntrul pala turilor cunoştinții lucrurilor a întra putem: prin pildele celor tre cute, prin deprinderea cestor de acmu şi prin bună socoteală ce lor viitoare). Deci istoriile încă o parte a ceştii sentenții fiind, din cele multe una ieste aceasta: Odânăoară, frate, era un păstoriu de râmători carile cu simbriia a tot satului în carile lăcuia din dzi în dzi viața îşi sprijeniia. Acesta în proastă viață ca aceasta dz ilele petrecându-şi, nici cu audzul fără grohăitul porcilor, nici cu viderea fără prostiia satului aceluia, altă ceva învățasă. Iară într o dzi, cu altul (carile din cetate viind, pre acolea a trece i să tâmplase) în voroavă cădzind, pentru numele cetății în urechile porcariului să sună. Deci cetatea, ce şi cum ar fi, nicicum în min tea lui să încapă nu putea, ce fantaziia, uneori ca un cuptoriu, alteori ca un cotlon, iară alteori ca pre o şură de dobitoace i-o zugrăviia (că fantaziia la proşti cele vădzute

numai a închipui poate). Deci cum şi ce ar putea fi cetatea ca să să înştiințedze, cu pofta aprindzindu-să, râmătorii în câmp pustii lăsind şi oarece fărmuşuri de pâne carile cu sine avea, în glugă luând, pre drumul pre carile drumățul vinisă vârtos purceasă. Aşe, într-acea dzi până în sară calătorind, unde întunerecul îl apucă, acolea popasul şi masul îşi făcu (ce norocul şi pre porcariu, şi pre olariu tot cu o orbime caută), carile pre purcariu aproape de porțile cetății şi de norocirea ce-l aştepta adusese. De vreme ce împăratul carile acelor olaturi stăpâniia şi într-acea cetate împărățiia, în dzua ce trecusă dintre numărul viilor ieşise şi moştinitoriu din trupul său nelăsind, între domnii şi senatorii aceii monarhii, cine în scaun s-ar sui mare dihonie şi zarvă să făcu (căci la stăpânire toți vred nici să socotesc, iară la supunere nici unul de bunăvoie prii meşte). În scurt, nicicum unul altuia al doilea socotindu-să, cu sfatul de obşte aleasără ca a doa dzi, pre poarta cetății, carea spre răzsărit caută, să iasă, şi ori pre cine mai înainte, veri din streini, veri din cetățeni, pre cale ar tumpina, pre acela la scaunul împărății şi la corona monarhiii să-l râdice. Deci după sfa tul de cu sară, de dimineață sculându-să (căci nici norocul porca riului dormiia), lângă drum pre porcariu din pajişte sculându-să şi la urduroşii ochi cu mânule frecându-să, aflară, pre carile îndată cu cinste râdicându-l şi din rufoase sucmane în porfiră prime nindu-l, în lectică împărătească îl aşedzară şi, cu mare alaiu, până la curțile împărăteşti petrecându-l, după obiceiul locului, cele ce să cădea țeremonii spre încoronarea lui făcură, de unde s-au luat cuvântul carile să dzice: (Sara ghigariu, dimineața spătariu). Porcariul, uneori vis, uneori părere, alteori ca o basnă de poveste lucrul carile aievea şi adevărat să făcusă a fi i să părea. Iară unul dintre senatori cătră alalți dzisă:

„(Celea ce noro cul face, nici mintea, nici socoteala a desface poate), însă (Oul cioarăi, de pieptul păunului o mie de ani de s-ar cloci, din găoace tot de cioară, iar nu de păun puiu va ieşi), în care chip şi împăratul acesta cu vreme nu la ce nărocul l-au adus, ce spre ce firea l-au născut va arăta, şi această a mea prorocie nu din deşartă fanta zie scornită să o socotiți, ce aminte cuvintele şi faptele îi luați. Că iată, îndată ce la puterea împărățiii s-au suit, nu de omenie, ce de porcie s-au apucat, de vreme ce, pre câți în satul în carile porcii păştea, pentru ceva pizmă avea, pre unii a-i omorî, pre alții a-i izgoni şi cu alte feliuri de pedepse a-i domoli au stătut. (Că stăpânul nou după pizma veche a izbândi spurcat lucru ieste.)” Şi adevărat că împărățiia aceia până mai pre urmă, de tiraniia lui, la mare primejdie de pohârnire sosind şi acmu ca un pojar în fânul uscat răutate-i în toate părțile lățindu-să şi ijdă rându-să, tuturor lucru nesuferit a fi să cunoscu. Şi aşe, cu toții sculându-să, în aşternutul unde cu feliu de feliu de spurcăciuni să tăvăliia aflându-l, şi dzilelor, şi tiraniii sfârşit îi pusără. Într-acesta chip, o, frate, şi epitropiia Corbului arată că, pre cum el Corb, aşe cuvintele, dzisele şi faptele de Corb îi sint; şi cu vreme, cu glasul ce are, singur şie şi menitoriu şi chedzilor izbânditoriu îşi va fi. Iară când şi cum aceasta s-ar tâmpla (iz vodul norocului, ochiul muritoriului vreodată a-l citi nu poate).” Aşedară, Inorogul şi Şoimul, prin câtăva vreme a nopții pil duind şi vorovind, să sculară şi, amândoi frățeşte îmbrățişându să şi sărutându-să, iarăşi pre numele ceresculuiVultur să giurară, ca până la moarte priietini nedespărțiți şi în toate primejdiile unul altuia popreaoa răzimării şi mână sprejenirii să-şi fie şi dra gostea vecinică şi neimată să ție. Şi aşe, despărțindu-să, Şoimul, ieşind, la locul său să dusă, iară Inorogul, ştiind că după coborârea lui poticele munților

s-au închis (că cei ce în munți lăcuia nopțile poticele până în răvărsatul zorilor încuiate a le ținea obiciuți era) şi precum înapoi a să întoarce cu putință a nu fi socotind, peste apă cu înotatul a trece în credința valurilor să lăsă. O, lucru jelnic şi de socoteala muritorilor neagiuns, cum pronia cerească pe dreptul de la vi clean a să dosedi lasă şi cel curat în lațul spurcatului a cădea sufere? Adevărat dară că la acesta lucru dovedele a căderilor vechi aporiia de n-ar dezlega, nu cu puțină înăduşala a tot sufletul filosofiia atomistilor socotelele muritorilor şi cu dânsele împreună lucrurile lumeşti ar stăpâni. Ce prepusul tvn automctwn râdi când, necunoscută a necunoscutului chivernisală pre toate din capăt până la sfârşit atingând, şi pre fietecare cădere, la vremea şi orânduiala sa, tare aşedzind, rămâne ca tot prostul din cele vădzute pre cele nevădzute cu ochiul sufletului a videa să poată şi precum (răul pentru dzua rea să păzeşte, iară bunul ca meta lul în foc cu nevoiele să lămureşte) să înțăleagă. Deci Inorogul pre sama a nestătătoarelor undelor apei dându-să (macar că şi aceasta cale fără mare prepus de primejdie nu-i era, precum mai pre urmă s-au vădzut, că nu socoteala lui, ce nemutată orânduiala norocului l-au amăgit), însă (din multe chipurile primejdiii cea mai mică şi mai iuşoară a alege lucru înțelepțesc ieste) şi pre marginea apei în sus, spre crivăț înotând, prădătoriul lacom la pradă în mare strajea nopții calea trecătorii străjuind păziia. Unde Inorogul sosind (o, furtună în apă lină, o, fărâmarea corăbiii în liman, o, faptă nefăcută şi poveste nepovestită şi audzită, îndată de la toți hulită, o, lucrul diavolului supt meşterşugul Hameleonu lui, o, Hameleon decât diavolul mai diavol, o, jiganie spurcată şi decât toată fiiara mai vrăjmaşă şi mai sălbatecă), iată de năprasnă crocodilul în valurile apei sunând şi vâjâind,

asupră-i sosi. Inorogul, întâi huietul apei audzind, apoi şi chipul groznicii jigănii vădzind, îndată vicleşugul mai denainte gătit simți şi fără nici o împotrivire spre nesățioasă vânarea lui să dede. Crocodilul acmu fălcile pentru ca să-l înghiță căscând, Inorogul, toată fața vicleşugului şi izbânda vicleanului într-un cuvânt cuprinzând, dzisă: „(Satură-te de singe nevinovat, Coarbe, de carile pururea flămând şi nesăturat ai fost)". Crocodilul, cuvânt ca acesta de la Inorog audzind, lăcomiia fălcilor îşi înfrână şi nu mele Corbului la mijloc adus ce va să fie cu de-adins cercetă (că spurcatul Hameleon nici crocodilului tot vicleşugul descoperisă). Inorogul deodată nici împotrivă, nici după voie ceva răspun dzind, ca mielul spre giunghere adus, mulcom tăcea şi numai dintr-adâncul inimii: „O, dreptate, o, izbândă!" striga (că în nevoi fapta pe făcătoriu oarecum peste cunoştință cunoscându-l, ca fiiul către părinte de apăsul ce are să jeluieşte). Iară după câtăva vreme socoti (că la vremea de trebuință cu cuvântul bine a să sluji şi tare a să nevoi lucrul înțelepților ieste). De care lucru, cătră jiganie voroavă ca aceasta începu: „Nu socoti, o, jiganie, că doară de groznic chipul tău în ceva m-am spăriiat, sau căci acmu în puterea ta mă aflu, despre tine vreo grijă ca aceia port, ca carea socoteala întreagă vreo mângâiere a afla să nu-i poată, ales că bine cunosc că nici trupul mieu de stomahul tău a să mistui, nici cornul mieu de gâtlejul tău a să înghiți poate. Aşij derea, nici vreo întristare noaă, precum sufletului mi-i fi dat, să ți să pară, de vreme ce din tinerețe şi aşeşi din copilărie cu furtu na a mă giuca şi în tot chipul a mă lupta obiciuit şi deprins sint, atâta cât nici ea din urgiile sale în mine ceva neazvârlit, nici eu de la dânsa ceva nesuferit să nu fie rămas socotesc, şi mai vârtos cu aceasta mi să pare că toate sigețile din tolbă să-şi fie vărsat, cu carile sau

orânduiala vecinică într-un chip să să plinească, sau a mea îngăduință de acmu înainte ispitele ieste să-i batgio curească (căci precât primejdiia s-ar socoti mai mare, pre atâta sfârşitul să nedejduieşte mai tare). Toți muritorii pururea în sin doi sorți purtăm, carii unul a morții, altul a viețiii sint, şi amândoi din ceasul zămislirii împreună cu noi în toate părțile, în toate locurile şi în toate vremile din fire să tovărăşesc. Deci, oricarile povață înainte ne-ar merge, vrând-nevrând ieste să urmăm. Nu lipsăsc unii dintre muritori carii pre sorțul morții groaza cea mai de pre urmă îl hotărăsc, însă aceasta la cei adevărat înțelepți pururea de batgiocură s-au ținut. De batgiocură dzic, căci altora spaimă, iară lor socoteală aduce. Spaimă, dzic, altora, căci trăind, a muri nu să învață. Socoteală lor aduce, căci trăind, princet a muri să învață, şi aşe, nu de spaima cea mai groznică să îngro zesc, ce, ori cu ce tâmplare ar fi, periodul firii cutrierând, ocolesc, săvârşesc, şi, din robiia furtunelor scăpând, să mântuiesc. De care lucru, nu cea mai mare spăriiere, ce cea de pre urmă mângâiere li să pare şi le ieste. Deci de vreme ce sorțul firesc la mine ştiut, aşteptat şi în samă nebăgat ieste, cu cât mai vârtos sorțul tâmplătoriu (a căruia punct neînsămnat ieste), în samă mai nebăgat şi mai înfruntat va fi, pre carile îndrăptnică furtuna aducându-l, scutul sufletului vitejesc a-l sprijeni i să cade. Ade vărat dară amară întristare inima mi-ar fi simțit când nepriieti nul pentru a mea lenevire sau proastă socoteală m-ar fi amăgit (căci cu bună samă atuncea să cade cuiva a să întrista, când, prin a sa trufie şi nebăgare în samă, singur şie scădere şi nevoie îşi aduce). Iară acmu orânduiala viitoare nebiruită şi din toate părțile neclătită stând (nici asupra vântului vetrelele a întinde, nici în mijlocul furtunii cârma fără nedejde a părăsi trebuie, că ceasta a fricosului, iară

ceia a nebunului lucru ieste). Deci furtu na în mine urgiia a-şi plini mai denainte puind, supt numele cereştilor, viclenii muritori cu îndemnarea şi sinhorisini ale mele îndrăptnice norociri fălcilor tale m-au vândut. Şi macar că nu a înțeleptului sfetnic ieste a dzice, ah, căci m-am amăgit, ah, că eu nu socoteam că va vini lucrul aşe, însă când la numele ceres cului să supune pemintescul, pentru amăgirea ce i-ar vini, mare mângâiere şi de izbândă nedejde îi rămâne, că numele pre cari le cei fără de lege organ şi măiestrie răutății lor l-au făcut scuti toriu în nevoi, agiutoriu în strâmptori şi izbânditoriu în dziua mâniii sale să-i fie. Deci, o, jiganie, cereştii de nu să amăgesc ca peminteştii, după fapta carea au lucrat, în sfântul pre carile cu mare în samă nebăgare l-au spurcat, bună şi neîndoită nedejde am, că în curândă vreme (că la cel ce ştie suferi toată vremea scurtă ieste) ceia ce li să cuvine plată să-şi ia. Iară de nu, meşterşugul fortunii a supăra, iară al mieu cu bună inimă toate a răbda ieste. Ce tu acmu, o, jiganie (de ieste la neamul crocodililor pomenirea binelui), adu-ți aminte că odânăoară în marginea a trii ape, la ce tatea carea cheia a doaă monarhii ieste, ne aflam. Unde tu foamea cu ce să-ți domoleşti neavând, eu cu hrană de biv te-am agiutorit şi din gura morții (carea decât tine mai rea şi mai vrăjmaşă jiganie ieste) te-am mântuit. Deci, sau pentru de binefacerea trecută, sau pentru nedejdea viitoare (că piatra din zidire cu vreme iară la zi dire să pune), îndemnărilor neprietineşti nu te uita, ce până mâni de aicea slobod mă lasă, că până în dzuă veri binele, veri răul carile mi s-a tâmpla supt titulul numelui tău va rămânea. Iară de mâine încolea, nici răul să-mi faci vrednic vii fi, nici bine a-mi face de vii vrea prin mână îți va vini. Căci sau dulăii gonaşi chipul fortunii îmi vor muta, sau eu a lor nevoință voi strămuta (că de multe

ori noaptea fată şi dzua ține în brață.”
Crocodilul, aceste a Inorogului vârtoase cuvinte audzind, nici ce voroviia de tot înțelegea, nici ce ar face şi de carea întâi s-ar apuca alegea. Una, căci dinții lui de acea poamă şi grumadzii de acea bucățea a nu fi, după cuvântul Inorogului, bine videa, alta, că de binele carile de la Inorog odânăoară vădzusă, aminte-i aducându-şi, şi ruşine îi viniia, şi mâniia i să scorniia (că la cei ce binele a răsplăti nu ştiu, din pomenire întâi ruşine, iară din ruşine mânie să scorneşte). Ce până mai pre urmă, pre binele obiceinic, răutatea din fire biruind (că cu nemilostivirea neamul crocodililor vestit ieste), pre Inorog la bârlogul său dusă, unde preste acea noapte poprit îl ținu.
Iară după ce negura nopții să râdică şi săninul de dzuă să arătă, împăratul crocodililor şi alalți, cu toții, pentru vânatul carile peste noapte cădzusă de veste luară. (Căci fiară ca aceia vestită să să prindză şi la urechile tuturor să nu să sune cu anevoie era). Deci împăratul crocodililor îndată pre un credincios al său la Inorog trimasă, ca într-un chip față de priință, iară într-altul de înfri coşere şi de spăriiere să-i arete (căci împăratul crocodililor pen tru vânătoarea şi vrajba carea Corbul asupra lui scornisă ştire avea). Deci crocodilul, după porunca stăpânu-său mărgând, cătră Inorog dzisă: „Primejdiia de astădzi mâine noroc să-ți aducă şi fii cu bună inimă, căci dulăii vânători de ce nedejduiesc, într-aceas tă dată putere ca aceia nu au. Numai acmu înțeleasăm, precum de prinderea ta de ştire luând, cu toții în toți munții să să fie răvărsat, ca măiestriile carile pre aiurea întinse avea, de pre aco lo să le râdice şi prea aicea pre aproape să le întindză, ca de ciia într-altă parte a mai scăpa să nu poți. Deci lucrul cu un ceas mai înainte îți caută şi cu împăratul nostru de preț te tocmeşte, căci bine

ştii că el cu vreuna din monarhiile voastre ceva a face nu are, ce numai dobânda şi folosința lui îşi caută, carea, făcându-să, de aicea slobod vii ieşi şi fără nici o primejdie, încotro vii pofti, vii merge.
Inorogul cuvintele de la crocodil trimise în tot chipul măsurând şi în cumpăna socotelii trăgându-le, în vreme ce mâna din față a merge nu dă, din dos a să apropiia mai bine a fi află, ca cu răspunderea plăcută firea jiganiii lacomă şi sireapă să domoleas că. De care lucru, cătră trimis într-acesta chip răspunsă: „Eu pre cum fortuna spre aceasta m-au aruncat foarte bine cunosc şi de la îndrăptnicul noroc aceasta dosadă îmi pricep. Iară împăratul vostru cu mine omenie de va face, binele de la dânsul voi cunoaşte. Pentru care bine, în ceastă dată altă răsplătire să-i fac nu pociu, fără numai ştiind că firea lui pururea în apă de sete să frige, puțin prav de pre cornul mieu ras îi voi da, carile spre po tolirea arsurii lui nu puțină putere are."
Aceasta crocodilul audzind, înapoi să întoarsă, de carea împăratului său spuind, foarte cu dragoste darul priimi (că sula de aur zidiurile pătrunde). Aceasta giuruind Inorogul şi acmu şi dând, unul din crocodili pâră dreaptă ca aceasta asupra lui făcând, adecă precum el o dată pre Hameleon vânând şi să-l înghiță vrând, după multă rugăminte cu mari chizăşii să să fie slobodzit, însă cu această tocmală ca alt mai mare vânat să-i aducă, sau 1000 de dramuri de panzehr să-i dea. „Deci ieri noapte Hame leonul spre vânare această fiară mi-au adus, pre carea nu cu puțină osteneală, trudă şi privighere am prins-o. Şi aşe prețul Hameleonu lui fiind, până prețul Hameleonului nu-mi va plăti, a să slobodzi nu priimăsc.
„ Împăratul crocodililor de aceasta poveste înțelegând, de pâra carea asupră-i i să face şi de plătirea prețului

Hameleonu lui ştire îi trimasă, dzicând că amintrilea a-l slobodzi nicicum nu poate. Inorogul, acestea audzind, atuncea tot vicleşugul Hame leonului cunoscu, carile şi într-alte chitele mai adânci îl băgară, adecă precum singur Hameleonul spre atâta răutate macar că ar fi îndrăznit, însă fără agiutoriul şi îndemnarea altora, până într-atâta lucrul a aduce n-ar fi putut. De care lucru, socoti că mai mult ceva zăbavă la opreală de va face, poate şi mai aspru ceva fortuna să-i arete, şi aşe, precum preţul Hameleonului va plăti dede cuvânt şi, cu cuvântul deodată şi lucrul isprăvind, preste nedejde a tuturor nepriietinilor, cu supţire meşterşug, din gătate silţele împotrivni cilor slobod şi nebetejit scăpă.
Iară Inorogul încă în opreala crocodilului fiind şi precum în blăstămate vicleşugurile Hameleonului să fie căzdut, vestea prin urechile tuturor să împrăştie, toţi munţii şi codrii de fapta ce să făcusă să răzsuna şi toate văile şi holmurile de huietul glasului să cutremura, atâta cât glasurile răzsunării precum ca o muzică să fie tocmite să părea, carile o harmonie tânguioasă la toată urechea aducea, nici cineva altă ceva audziia, fără numai: „Ple catu-s-au cornul Inorogului, împiedecatu-s-au paşii celui iute, închisu-s-au cărările cele neîmblate, aflatu-s-au locurile cele necălcate, în silţele întinse au căzdut, puterii vrăjmaşului s-au vândut. Surcelele i-au uscat, focul i-au aţiţat, temeliile de la pământ în nuări i-au aruncat, nepriietin de cap, Corbul, gonaşi neosteniţi, dulăii, iscoadă neadormită, Hameleonul, şi toţi în toată viaţa îl pândesc. De traiul, de viaţa şi de fiinţa lui ce nedejde au mai rămas? Nici una. Toate puterile i s-au curmat, toţi priietinii l-au lăsat, în lanţuje nedezlegate l-au legat, toată greutatea ne priietinului în opreala Inorogului au stătut. Iară de acmu, în ce riu să zboare, n-a scăpa, o mie de capete de ar avea, iarbă n-a mai mânca. Unul, Lupul,

ce şi acela depărtat, n-are cum îi folo si, nu-l poate agiutori. De nu altă, încaile să-l tânguiască, încailea să-l jeluiască, încai să-l olecăiască. Filul, macar că într-această parte s-ar afla, însă greuimea a sări nu-l lasă, grosime în sine îl apasă, în strâmtori primejdioase, în valuri aşe holmuroase să să arunce nu-ndrăzneşte şi micşorimea sufletului dinluntru-l opreşte. De cu sară, Filul ştire au luat, de preţul tăiat s-au înştiinţat, ce ar fi putut să şi va i s-ar fi cădzut, ce în locul mângâierii, răspunsul curmării să dă: „1.000 de ani la opreală de-ar fi, un dram de panzehr n-aş putea găsi". Ce mângâiare i-au rămas? Nici una. Ce sprijeneală i-au rămas? Nici una. Ce priietin i să arată? Nici unul. Munţi, crăpaţi, copaci, vă despicaţi, pietri, vă fărâmaţi! Asupra lucrului ce s-au făcut plângă piatra cu izvoară, munţii pu hoaie pogoară, lăcaşele Inorogului, păşunele, grădinele, cerneas că-să, pălească-să, veştedzască-să, nu înflorească, nu înverdzască, nici să odrăslească, şi pre domnul lor cu jele, pre stăpânul lor negrele, suspinând, tânguind, nencetat să pomenească. Ochiuri de cucoară, voi, limpedzi izvoară, a izvorî vă părăsiţi, şi-n amar vă primeniţi. Gliganul sălbatec viieriu, şi-n livedzile lui ursul uşeriu să să facă, în grădini târveleşte, în pomăt bateleşte să să prefacă. Clătească-să ceriul, tremure pământul, aerul trăsnet, nuării plesnet, potop de holbură, întunerec de negură vântul să aducă. Soarele zimţii să-şi rătedze, luna, siindu-se, să să ruşi nedze, stelele nu scântăiedze, nici Galactea să luminedze. Tot dobitocul ceresc glasul să-şi sloboadză, faptă nevădzută, plecân du-să, vadză. Cloşca puii răzsipască. Lobăda Lira să-şi zdro bască, Leul răcnească, Taurul mugească, Aretele fruntea să-şi slăbască, Racul în coajă neagră să să primenească, Capricornul coarnele să-şi plece, Peştii fără apă să să înece, Gemenii să să desfrăţască, Ficioara

frâmsețe să-şi grozăvască, cosița galbănă în negru văpsască, Scorpiia ascuțit acul să-şi tâmpască, Strelețul arcul frângând, ținta nu lovască, Cumpăna dreptatea nu mai arete, Apariul topască-să-n sete. Mars vârtutea în slăbiciune să-şi primenească, Mercurie între planete nu mai crăinicească. Zefs monarhiia în veci să-şi robască, Vinerea floarea frumseții să-şi veştedzască, Cronos scaunul de sus în gios să-şi coboară. Finicul în foc de aromate moară, Oltariul jirtfe nu priimască, Păharul băutură să nu mai mestească. Chitul crepe în apa Ari danului, Iepurile cadză-n gura Sirianului, Musculița cu jele să vâzâiască, amândoi Urşii greu să mormăiască. Pletele Verenicăi să să pleşuvască, Corona frumoasă nu le-mpodobască. Pigasos de Andromeda să să depărtedze, Perseos de Casiopa să să-n străinedze. Zmăul capul cu coada să-şi împleticească. Chivotul lui Noe în liman să primejduiască, Porumbul, frundza maslinu lui cercând, rătăcească, îndrăpt a să întoarce nu mai nemereas că. Acestea, dară, toate, jelind tânguiască, vâlfa Inorogului cu arsuri dorească. Singur numai Corbul vesel să crăngăiască, tu turor în lume spre chedzi răi menească. Singur Câinele mare cu cel mic, lătrând, brehăiască şi de faptul scârnav să să vese lească. Mute-se Arcticul, strămute-se Andarticul, osiia sferească în doaă să frângă, toată iuşorimea în chentru să-mpingă, stihi ile toate tocmirea să-şi piardză, orânduiala bună în veci nu mai vadză, toate îndrăpt şi-n stânga să să-nvârtejască, de jele să să uluiască, de ciudă să să amurțască, şi dreptatea Inorogului în veci povestească."

Sunete jelnice, eleghii căielnice şi traghiceşti ca acestea prin poticile a tuturor munților şi prin vârtopile a tuturor holmurilor sunând, răzsunând şi rătăcindu-să, Hameleonul, ca cum ceva ştire n-ar fi avut, ca cum de strein lucrul s-ar fi

uluit, ca cum de primejdiia fără veste mintea ş-ar fi pierdut, încoace şi încolea cutreierând, de unul şi de altul întrebând, îmbla şi cătră toți chip de zălud şi față de lovit arăta. „Ce poate fi aceasta? dzice, ce poate fi jelnic sunetul acesta? Ce poate fi lăcrămoase huietele acestea? Ce pot fi cernite cântecele ce audzu? Ce pot fi pone grite stihurile şi într-însă necredzute cuvintele carile la urechi îmi vin? Oare ce audzu adevărat audz, au demonul, ispitindu-mă, simțirile îmi batgiocureşte?" Apoi, după câtăva vreme, ca cum de neştiut lucrul ar fi înțeles, ca cum de patima Inorogului alții i-ar fi spus, ca cum, audzind, cu amărăciune s-ar fi împlut şi de voia rea s-ar fi otrăvit, cum să dzice cuvântul, cu o falcă în ceriu şi cu alta în pământ, la Şoim alergă, catră carile, ochii întorcând, fața, în divuri, în chipuri mutând, voroava amestecând, limba bolborăsindu-i, balele mărgându-i şi gura aspumându-i, scârşnetul glasului articulul şi înțelegerea cuvântului îi astupa. Între cele multe brehăite, ceste puține căptuşite cuvinte de-abiia să înțe legea: „O, faptă nefăcută şi poveste neaudzită, o, lucru nelucrat şi vicleşug spurcat, o, cinste ocărâtă şi ocară necinstită, o, Şoaime, de cumplit rău făcătoriu şi de singe vărsătoriu, ce poate fi carea ai ispitit? Ce poate fi spurcat lucrul carile ai isprăvit şi în toată lumea de astădzi înainte pre tine de viclenitoriu, iară pre mine de priietin vândzătoriu ai vădit? Unde-ți sint giurământurile? Ce ț-ai făcut legământurile? O, Zefs, o, Zefs, imăciunea carea astădzi pre obrazele noastre au cădzut cine în veci a o spăla va mai putea? Ce ploaia nuărului, ce roa săninului, ce marea ocheanu lui spre curățirea acestora va agiunge? Dară nu gândiiam eu, dară nu dziceam eu, dară nu-m prepuneam eu, dară nu mă temeam eu de una ca aceasta? Dară de vreme ce, o, vrăjmaşule, supt nu mele cereştilor, vicleşuguri ca acestea a

pune ai îndrăznit, alt or gan, afară din mine, o, ticălosul, n-ai putut afla? (Ce răii răutăților lor lumea părtaş şi cu toții tovarăşi a fi să nevoiesc). O, Hame leon ticăloase, ce floare în chip îți vii schimba, ca cineva să nu te cunoască, când te-ar întreba, ca de cleveta limbilor să scapi, ca din gurile sicofandilor să te mântuieşti ? De acmu înainte um brile iadului să te învălească, întunerecul veacului să te căptu şască, ca radzele soarelui să nu te mai lovască, ca lumina dzilei să nu te mai ivască, ca cunoştința cunoscuților să nu te mai vădească. Unde ti-i ascunde, sărace, unde ti-i supune, blăstămate, unde ti-i mistui, pedepsite, unde ti-i ivi, urgisite? Iată, munții strigă, văile răzsună, iată, dealurile grăiesc, câmpii mărturisesc, iată, pietrile vorovăsc, lemnele povestesc, iată, iarba cu gălbenirea şi florile cu veştedzirea arătând, vădesc, cu mut glas ritorisesc, cu surde sunete tuturor vestesc, asupra lucrului ce s-au lucrat toa tă ființa să uluieşte şi toată zidirea a să ciudi nu sfârşeşte. Aces tea dară toate supt numele tău să pun şi supt titulul tău să scriu, macar că de bunăvoie părtaş vicleşugului nu te-ar fi aflat, macar că prin neştiință organ răutății te-ar fi arătat, macar că de lucrul ce s-au lucrat inima ca nuca ți s-au despicat, macar că în viață ceața jelii aceştiia de pre suflet nu ți să va mai ridica. O, dară lucru spurcat la începătură şi încă mai spurcat la săvârşitură. Ce cereştii (a cărora nume cu al mieu împreună s-au batgiocurit) vicleşugul nu vor tăcea, izbânda nu vor trece, şi dreptatea a răsplăti nici s-a lenevi, nici va pesti."

Şoimul, după ce prin multă vreme nu cu puțină dosadă, bolbăieturi şi buiguituri ca aceasta de la Hameleon ascultând, mai mult a-l mai răbda nu putu, ce în chip ca acesta voroava îi întoarsă, dzicând: „O, Hameleon, Hameleon, jiganie spurcată, Hameleon, o, puterile cereşti

câte văpsele ai pe piiele, atâtea pedepse să-ți dea supt piiele! O, pricaz de năcaz şi pacoste pri caznică, Hameleoane, bălaur mic şi zmău în venin, Hameleoane, domnul diavolului şi dascălul cacodemonului, Hameleoane, fun dul răutăților şi vârvul vicleşugurilor, Hameleoane, mreajea dra cului şi painjina tartarului, Hameleoane, o, răutatea răutăților şi vicleşugul vicleşugurilor, Hameleoane! O, duh spurcat de tulburare şi vivor necurat de amestecare, Hameleoane! Cine pustiul răutate peste răutate şi păcat peste păcat a grămădi te-au învățat? Cine răul vicleşugurilor şi amăgelelor sfârşit a nu face te-au îndem nat? Au te gândeşti, osinditule, că cu cuvinte şicuite şi cu voroave căptuşite, grețoase şi scârnavele-ți fapte vii astupa? Au cu aces ta chip socoteşti că supt căpătăiul altuia puiul bălaurului vii as cunde, pre carile în viclenie l-ai zămislit şi în răutate tu l-ai născut? Au nu m-am înştiințat eu că umbrele diavoliilor tale din deal peste vale s-au lungit şi din zare până peste zare s-au întins şi încă acmu chip de jele şi față de nemângăiere îmi arăți? Şi pentru spurcat lucrul carile ai început şi a-l sfârşi n-ai putut te faci că te întristedzi? A-l sfârşi n-ai putut, dzic, de vreme ce răutățile tale nici sfârşit, nici început pot avea (iară veri în lu cruri grele, veri în lucruri iuşoare, cumpăna dreptății tot va birui), carea şi pre Inorog dintr-aceasta nevoie, fără nici o zăbavă îl va scoate şi-l va mântui. Au nu tu, vicleanule, lațul dracului şi undița demonului făcându-te, din malul răutăților pândind de atâta vreme a-l vâna te nevoieşti? Au nu tu, spurcatule, pentru muced trupul tău, pre prețul neprețuit crocodilului în dar ai vândut? Au nu ştii (că răutatea stătătoare şi minciuna picioare n-are), ce amândoaă curând şi lesne să pohârnesc? Au nu ştii (că haina vicleşugului curând să vecheşte şi în toate părțile destrămându să,

ruşinea i să dezgoleşte?) Ce ocară ieste aceasta? (Ocara obra zul şi maiul capul să-ți bată), ce diavol, iarăşi dzic, spre aceasta te-au aţiţat? Şi ce drac spre aceasta te-au îndemnat?" (Ce adevărat că vicleanului inima sa destul drac şi sufletul său de prisosit dia vol ieste.)
Hameleonul, în tot chipul oblicit şi din toate părțile vădit simțindu-să, încotro să şuvăiască nu mai putu şi ce alta să meşterşuguiască nu mai avu. Ce obrăzniciia călcan şi nestidirea meteriz obrazului făcând, cu mare neruşinare în cuvinte ca aces tea rumpsă: „(Diavolul sărăciii şi cacodemonul robiii aceasta a gândi, a grăi şi a începe m-au învățat şi spre tot răul a ispiti m-au îndemnat), numai, pre cât socotesc, împotriva monarhiilor cevaşi macară n-am făcut, ce mai vârtos spre plăcerea şi folosul lor, cât am putut, am silit (că cea chiară a vicleanului hirişie ieşte ca vicleşugul vrednicie şi răutatea bunătate să ție), de care lu cru, n-ar fi fost până într-atâta cuiva rău să pară, ales celuia carile dreaptă slugă Corbului şi bun priietin amânduror monarhiilor ies te. În ce, dară, până într-atâta am greşit cât supt atâtea ocări şi defăimări mă supui? Pentru binele de obşte am silit, pentru prăpădeniia nepriietinului amânduror monarhiilor, cât am putut, m-am nevoit. Că, precum să dzice cuvântul adevărului, mai bine ieste să piară unul pentru tot nărodul. Au socoteşti, Şoaime, că fiara aceia în veci vreodânăoară inima spre adevăratul prieteşug îşi va întoarce? Ba! De la mine adeverit să fii! Că cine în lume îi va sluji pre cât eu i-am slujit? Şi cine supt soare îi va prii pre cât eu i-am priit? Nime, mă crede. Carile, pentru atâtea slujbe de la mine arătate, nu numai căci zămislirea Biruinței mi-au tăgăduit (carea, de ar fi vrut, şi putea şi vreme avea) şi în loc ce ar fi fost cu mulțămită de plătit, nu numai căci slujba nu mi-au cunoscut, ce încă şi

crocodilului în veci rob nerăscumpărat să fiu m-au vândut. Eu dară, o, Şoaime, acmu aievea şi fără nici o siială mintea inimii mele mărturisesc şi ce ieste adevărul, aceia grăiesc (că vicleşugul pentru nepriietin, iară slujba pentru priietin şi ştiu, şi cât nu ştiu a mă învăța nevoiesc). Nici alt stăpân fără pre epitropii monarhiilor cunosc, ce tot carile acestora un tuleiu a le frânge pândeşte, eu aceluia cu zdrobirea capului nu mă îndestulesc (că pentru părul priietinului, capul nepriietinului a smulge vredniciia priietinului ieste). De care lucru, pre unul ca acela, oriunde, oricând şi oricum, din gazda vieții în vecinică casa morții a-l muta a mă nevoi nu voi părăsi. Iară amintirea, visul mieu, după tâlcuire de nu să va plini, ce precum tu dzici de va ieşi, adecă în curândă vreme, precum şi din fălcile crocodilului va scăpa, cuvintele mele pomeneşte: că viața lui a multora moarte sirguieşte şi lineştea lui cu vreme (şi în scurtă vreme) monarhiilor de neaşedzat tul burare va aduce."
Într-acesta chip Hameleon, după fețe, şi gândul, şi cuvântul, şi lucrul, nepărăsit mutându-şi, ca acestea cu nedogorit obraz cătră Şoim borâia, a cărora greață el a suferi nemaiputând: „Piei de aicea, dzisă, o, jiganie spurcată şi fățarnică, că eu mai mult a-ți răspunde nici îmi trebuie, nici mi să cade, de vreme ce sin gură răutatea ta destul îți răspunde şi fapta carea ai lucrat de sațiu în toată lumea o povesteşte! Că într-adevăr cel ce dinceput ai fost, tot acela eşti şi tot acela vei fi, până când, ca căpuşile de singe împlându-te, ca cârceii beşicându-te, plesnind, vei crăpa."

Partea a noa

Aşedară, lumea pentru lucrul făcut burzuluindu-să şi fieteca rile ce cu mintea mai rău afla, aceia Inorogului meniia, că adevărat, după vrajba nepriietinului ce-l goniia, nici nedejde de scăpat, nici într-alt chip fortuna de mutat era (ce norocul de multe ori cu un ochiu râde, cu altul plânge, cu o mână trage, iar cu alta împinge), în care chip şi cu Inorogul să videa a să giuca, că, precum mai sus s-au pomenit, preste nedejdea, precum a priietinilor, aşe a nepriietinilor cu supțire meşterşug din fălcile crocodilului nebetejit şi de vicleşugurile Hameleonului puținel supărat scăpase. Carile deodată iarăşi la locurile sale ducându-să, din toate părțile mai tare şi mai bună pază avea (că şi dobitocul în groapa carea o dată cade, altă dată pe acolea trecând, pe departe o ocoleşte), unde, după ce din primejdiia trecută min tea i să aşedză şi chiteala lucrurilor sale în cumpăna socotelii puind, toate trecutele dinceput, ca pre un izvod, câte una, câte una, aminte îşi aducea. Vicleşugurile cele supt tari şi mari giurământuri a Hameleonului pomeniia, vecinica vrajbă şi nemu tata vrăjmăşie a amânduror monarhiilor socotiia, a priietinilor săi (carii la vreme ca aceia de să putea adevărați priietini a să numi) slăbiciune şi spre agiutorință-i siială videa. Căci pre unii depărtarea locului îi opriia, iară pre alții receala dragostei la inimă îi îndoiia, şi pentru adevăratul priietin, ca nişte adevărați priietini în primejdii a să da, sau nu vrea, sau, de şi vrea, pentru micşorimea sufletului, nu îndrăzniia (că pre aur focul, iară pre priietin primejdiia ispiteşte şi după

hotărârea filosofască, adecă un suflet în doaă trupuri a fi, de-abiia unul cineva şi mai nici unul să nu fie aflat). Pre lângă acestea, toate a vremii neîndămânări şi greutate cum păniia (căci lucrurilor sale foarte împotrivnică o videa), după aceasta neplecat şi neîntors sorțul nărocului său cunoştea, de carile, precum asupră-i mâniia încă să nu-şi fie împlut, să temea. Ales pildă arătoasă şi oglindă luminoasă în lucrurile neprietineşti priviia, cărora mai mult oarba fortună decât buna socoteală le slujiia. De care lucru, într-alt feliu de viață a întra şi într-alt chip de fereală a să aciua aleasă, ca mai bine în lineşte şi în negrijă sprijenit fiind, spre cea viitoare vreme de schimbarea lucrurilor într-altă față să nedejduiască. Şi aşe, de vechiu prieteşugul ca rile cu Cucoşul Evropei avea, aminte îşi adusă mai vârtos ştiin du-l că la adunări ceva amestec nici au avut, nici a avea poate (căci pasirile de pre marginile ocheanului despre apus la săboară adunate n-au fost). Aşijderea, îl ştiia precum bun străjuitoriu nopții ieste, căci atâta de ascuțit la simțire era, cât nu jigăniile vânătoare să poată îmbla, ce aşeşi nici frundza din copaciu pes te ştiința lui să cadză peste putință era.

Deci Cucoşul acela lăcuia într-un munte înalt şi mare, de unde răspântiia a patru căi a videa şi strajea în toate părți tare a ținea putea. Lăcaşuri avea multe şi mari, din toate părțile bine întărite şi cu tot feliul de copaci roditori (de supt a cărora rădăcini ape răci curători ieşiia) încungiurate şi înfrâmțăşeate era, atâta cât la bunătatea locului câte s-ar cerca, una macar nu lipsiia. Deci Inorogul carte ca aceasta scriind, cătră Cucoş trimasă: „Vechiului şi neclătitului priietin, Cucoşului Evropăsc, Ino rogul de crivăț sănătate dzice. Nevoieşiia lucrurilor tâmplătoare între muritori îndămânarea au scornit, îndămânarea din cea înainte

mărgătoare simbathie vine, simbathiia fiica asămănării ieste şi din dragoste să naşte, dragostea priința întemeiadză şi bunăvoința-ți ține necurmată (ieste dară priieteşugul între mu ritori lucru prea de minunat, de vreme ce cu chipul carile mai denainte nici cunoştință, nici de dânsul vreo ştiință au avut, pre acela din strein al său şi hiriş îl face, în scurt, alt el într-altul şi alt altul în sine ieste, trăieşte şi viețuieşte). Tot dară prieteşugul în lineşte agonisit nedejde pune ca în tulburate şi în potrivnicile tâmplări de agiutorință şi împreună pătimaş să-i fie. Cu aceasta pricină încă de demult întemeiatului şi în veci alcătuitului nostru prieteşug acmu roada în vreme a-şi da şi dragostea viptul a-şi arăta, precum mi se pare, s-ar cuvini şi s-ar cădea (că precum copaciul fără roadă altă nu face fără numai foc, aşe prieteşugul fără cele şie următoare altă nu face fără numai colachii şi linguşituri). De vreme ce a trupului mieu micşorime în şepte munți copăcioşi şi umbroşi şi în şepte văi adânci pline de hinci nici încape, nici sălaş a-şi afla poate, şi aceasta nu dintr-a mea nestătătoare sau neaşedzată fire, ce (precum toți cereştii marturi neminciuninoşi îmi sint) dintr-a nepriietinilor asupra mea nestâmpărată vrăjmăşie şi dintr-a fortunii neplecată urgie. Carea lor neobosită povață făcându-să, potică necălcată, cale neîmblată, vale necercată, vârv nesuit, munte necovârşit, câmp necutreierat şi deal neîncungiurat n-au lăsat (că răutatea de tot desfrânată decât piatra din ceriu aruncată mai repede ieste). Aşe, cât a dzice s-ar putea, în ceriu de m-aş sui, acolo sint câini, în fundul mării de m-aşi coborî, acolo sint dulăi, în munți cotei, în dealuri copoi, în câmpi ogari, în stuhuri sampsoni şi în tot locul fălci deşchise, guri căscate şi colți rânjiți, ca cum ar fi sămănați pretiutinderea împănați stau. Un corn în loc de armă

împotriva a atâțea vrăjmaşi şi patru pi cioare de fugă împotriva atâțea gonaşi am. De care lucru, so cotind că alt mijloc şi leac n-au rămas, fără numai lăsând voia fortunii, cât şi cum va vrea să mă dosedească, ca împotrivă nemărgându-i, doară vreodânăoară mai plăcută să va întoarce şi din sine a mă mai goni doară să va părăsi. Aşedară, pre mine, pre carile pomenitele locuri a mă încăpea n-au putut, încape-mă lărgimea meideanului dragostei tale, pentru prieteşugul pre carile pururea între noi nesmintit şi nebetejit am păzit (căci în laturi a mă da am socotit până va trece urgiia). Deci supt acoperemântul dragostei tale, aciuându-mă, voi rămânea, ca şi eu, în vreme ce fortuna îmi va sluji, răsplătire, precum voi putea să fac, datoriu să fiu." Cucoşului slovele Inorogul trimițind, pre carile el citindu-le (căci Inorogul în glasul Cucoşului a cânta ştiia), în grumadzii Ino rogului frumos şi alcătuit graiul Cucoşului să mira. Şi îndată sin gur firea sa pomenind, în minte îşi adusă că de glasul lui Leul să sparie şi la locul unde să află ochii Vulturului a străbate nu pot, necum picioarele dulăilor sau a coteilor să încapă. Şi aşe, îndată pre unul din cucoşii săi trimițând, prin locuri tăinuite povață Ino rogului făcându-să, la lăcaşurile sale să-l aducă îi porunci. Carile, mărgând, bunăvoința stăpânului său îi spusă şi precum cu dragă inimă priimeşte ca, în tot feliul de slujbă şi priință aflându-să, nu numai în lăcaşurile sale neapărate, ca-ntru hirişe ale sale, ce orice şi altă trebuință ar avea şi prin mâna lui ar vini, pre cât mai de plin s-ar putea a face, pre atâta să va nevoi. Aşijderea, precum pen tru povața căii să-i fie ieste trimăs, dzicându-i. Inorogul, după ce ceia ce să cuviniia mulțămită făcu, cu cucoşul împreună să sculă şi la sălaşurile Cucoşului Evropii să suiră, unde câtăva vreme cu mare lineşte, afară din toată grijea, viața îşi petrecu (că în

primej diile mari şi fortunele adese, cât şi de puțină răzsuflare cei pătimaşi, multă şi mare lineşte a le fi socotesc).
Iară a aceştii mistuiri şi a Inorogului aşe de tare ascundere pricina au fost aceasta: că după ce Hameleonul au cunoscut pre cum Inorogul din fălcile crocodilului şi din toate vicleşugurile lui nebetejit s-au mântuit şi acmu tuturor de viclean dovedit şi mai vârtos despre Şoim tare probozit şi măscărit vădzindu-să, pre cum să dzice cuvântul (din inima rea, rău gând purcede), de ciia aievea asupra Inorogului toate răutățile îşi pohârni şi toate vicleşugurile, ca pre nişte dulăi turbați, în ulițile vrăjmăşiii îşi slobodzi şi în toată calea fără cale mintea cea fără minte îşi îndreptă. Şi aşe, îndată sculându-să şi ducându-să, pre dulăi şi pre cotei şi pre alalți brehăi, pre toți la un loc află, cătră carii cu spurcat glas într-acesta chip vorovi: „Eu încă de demult asupra Şoimului pre pus aveam, adecă că nu cu dreaptă inimă în slujba stăpânilor noştri să află, precum povestea Moliii v-am povestit. Iară acmu, iată, aievea să arătă, că împreună cu Bâtlanul sfaturi asupra epi tropiii Corbului au făcut. Pentru prinderea Inorogului nu nu mai cu capul atocma au ținut, ce încă şi pentru scăparea lui cu mâna lui pe supt numele altora, pre cât au putut s-au nevoit, şi cu mijlocul lui, nepriietinul, carile prin a mele şi a voastre nenumărate ostenințe în butucul morții cădzusă, de iznoavă în scaunul vieții s-au urcat (jigania vicleană, precum vicleşuguri a scorni, aşe pre alții după cuvântul ei a domiri învățată era). Ce mai mult aşteptați? Ce mărturie mai adevărată cercați? Şi ce mai bună vreme asupra nepriietinului şi acmu şi soțiilor lui aşteptați? Au după ce în nedezlegate legături v-or lega, atuncea să vă deştep tați? Nu ştiți cuvântul carile prostimea dzice: (Apa doarme, iară nepriietinul nu doarme)?

Au după ce răul gând îşi vor plini, atun cea să vă sculați? Dară atuncea, ce folos? Acmu, dară, cuvintelor mele a asculta de viți vrea, de lucrurile ce s-au lucrat şi de vicleşugurile Şoimului cu ale Bâtlanului aievea şi de-a măruntul Corbului să scrieți, ca cu un ceas mai înainte pre aceste piiedece dintre noi să râdice (căci iscoada şi nepriietinul de casă cu glăvățina cântariului să asamănă, carile, cu mică micşorimea lui, mari mamini de la pământ în sus aruncă). Şi sau pre altul credzut în locul lor să trimață, sau tot lucrul asupra voastră să lasă şi, aşe făcându-să, încă o dată a lovi şi încă cu un mijloc de măiestrii lucrul început a ispiti am. Cu carile bună nedejde am că sfârşitul după pofta noa stră vom videa."

Plăcu dulăilor borâtura Hameleonului şi, mai mult înapoi sau înainte necăutând, după a lui cuvinte la Corb carte într-acesta chip scrisără:"Corbului, milostivului nostru stăpân, ogarâi, coteii şi toți, mari şi mici, dulăii, plecăciune şi sănătate! Mai în trecutele dzi le, de une sunate ale Şoimului şi a Bâtlanului spurcate chitele cani pre scurt în ştire făcusem. Iară acmu de aceleaşi încă mai aievea şi afară din toată îndoința adeverindu-ne, monarhului şi monarhiii în ştiință a da îndrăznim, precum prin multe a noastre dureri şi zbuciumări, pre cel de cap nepriietin până la fălcile crocodilului îl adusesem, de unde, scăpare sau nedejde de scăpare macar cum nu avea. Ce preste a toată lumea socoteală, Şoimul cu Bâtlanul, lui cu trup, cu suflet alăturându-să, noi a lui învățătură şi îndemnare aşteptând, el nu numai pentru scăparea lui cu tot ce-au putut s-au nevoit, ce încă precum cu a noastre meşterşuguri într-aceia silță să fie căzdut înțelegând, cu grele probăzături şi de cap clătinături, de moarte şi mai rău decât de moarte ni să lăuda şi, ca cum un rău prea mare asupra monarhiei am fi

făcut, toate ocărâle şi batgiocurile lumii în obraz ne-au ştiupit.
Deci noi, ticăloşii, ca nişte drepte şi credincioase slugi, ce ieste adevărul dzicem şi mărturisim (că slugii adevărate moartea pedepsită în slujba stăpânului, decât viața fericită de la nepriietin pricinită, mai fericită-i ieste). Şi pre cât a cunoaşte putem, Şoimul şi Bâtlanul mai în multă vreme între noi de să vor afla, nu numai căci mari împiedecări ne fac, ce încă şi la mai grele primejdii statul lucrurilor să aducă poate. Iară aceştea lipsind, bună nedejde avem că, după măiestriile carile avem să întindem, în scurtă vreme din colții noştri tot nu va scăpa şi iarăşi voia şi porunca la voi, iară slujba şi nevoința la noi va rămâne."
De aceasta carte nu puțin să tulbură Corbul, mai vârtos că de la alții asemenea cu acestea audzisă (că picătura adese căzută piatra, iară sicofandiia adese făcută inima despică). Şi aşe, îndată în locul Şoimului pre Uleu trimasă, Şoimului poruncind ca cum mai curând înapoi să să întoarcă, căci acolea de alte vânători ieste trebuitoriu. Aşijderea, Bâtlanului porunci ca prin gârle a mai îmbla să să părăsască, iar amintrilea făcând, Corbul când crăn găieşte, bine ştie el ce feliu de menituri meneşte. Şoimul, după luarea poruncii aceştiia, câtva în chibzuiele stătu şi nu în puține chitele întră, merge-va înapoi, după poruncă, au nu va merge? Socotind că de nu, şi toate câte dulăii scrisese era adevărate, însă dintr-însele unele fiind, prepus avea (macar că de scrisoarea dulăilor ştire nu avea) să nu i să cumva fi fost lu crurile descoperit (că vicleşugul, când în gând întră, ca şoarecele țițiieşte, iară când să descopere, ca leul răcneşte). Deci câteva pricini de zăbăvire scornind, cărți la Brehnace şi la Cucunos scri să, ca pentru pricina aşe în grabă chemării lui să să înştiințedze. Carii, cevaşi macară

grijă să nu poarte, răspuns îi dederă, că deşi Corbul putere epitropii pasirilor are, însă clonțul Corbului pe capul Şoimului să să puie, nime din pasiri nici va priimi, nici va învoi.
Într-aceste dzile şi Uleul sosi, carile, cu dulăii, cu Râsul şi cu Hameleonul împreunându-să, pentru cea de tot a Inorogului prăpădenie, cum vor face şi de ce s-ar apuca, la sfat stătură. Râsul cu Hameleonul, după pestriciunea ce avea, mai multe răutăți şi vicleşuguri a scorni ştiia. Deci Hameleonul îndată fumul spur căciunii şi duhul înşelăciunii gros şi întunecos slobodzind „Eu, dzice, încă de la tată-mieu, Apariul, meşterşugul maghiii foarte bine am învățat, în care meşterşug deplin învățat şi pre alt chip, carile acmu aicea să află, ştiu, cu carile împreună, de va vrea, o mreaje să împletim, adeverit sint că ori în ce fundul pământului Inorogul ascuns ar fi, meşterşugul mrejii şi puterea vrăjii la înşelăciune îl va aduce. Că Vulcanul pre Mars cu Afroditi asupra curviii vrând să prindză şi mreaje de fier împletind, descântecul vrăjii în stele scris şi tipărit l-au lăsat, pre carile meşterşugul a-l citi putând, după cursul stelelor şi după învățătura trupurilor cereşti urmând, din mreajea carea vom împleti orice cât de iute şi de tare ar fi, într-însa a nu cădea şi nescăpat a nu să ținea cu putință nu ieste.
„ Iară chipul acela era o jiganie dintr-altă monarhiie, însă mare plată dacă i să da, cu vrăjile lui toată răutatea a nu face nu să feriia. La acea jiganie cu toții mărgând, întâi poveste îi spusără, adecă precum nepriietin de cap pre Inorog au şi precum în multe chipuri ispitind, nicicum la mână să-l aducă n-au putut. Apoi sti hurile cele de aur, pre carile Camilopardalis de la capiştea Pleo nexiii le învățasă, citindu-i, cu mare plecăciune i să rugară, ca după înalt şi adânc meşterşugul ei o mreaje să le mrejască, cu carea pre

acel iute şi neprins nepriietin a prinde să poată. Jiganiia (a căriia nume din numărul 1.130 să cuprindea), plăcute stihurile lor audzind, prinsă bucuroasă şi carea dintre jigănii în partea Ino rogului să ține întrebă. Ei precum afară din Fil pre altul nu ştiu răspunsără. Atuncea jiganiia, belindu-şi budzele şi rânjindu-şi dinții, râdzind şi cu capul clătind, dzisă: „Dară Şoimul şi cu Bâtlanul, mai în trecutele dzile, cu numele tuturor pasirilor viind, mi s-au rugat ca să le împletesc o mreaje cu carea să poată vâna corbi. Au şi Corbul împotriva voastră ieste? (Atuncea ei pentru povestea Moliii mai cu deadins să adeveriră, însă deodată cu tăcerea o trecură.) Ce de vreme ce Filul de Inorog şi Inorogul de Fil să ține, şi alta înainte a vă pune am, pre carea priimind-o, şi eu mreaja a vă împleti voiu priimi. Să ştiți, dară, că odânăoară Vidrii am împletit o mreaje, cu carea au prins pe Fil, ce, nefăcându-mi-să plata carea îmi giuruisă, de asupra Filului asupra Vidrii am întors descântecul şi într-aceiaşi mreaje Vidra s-au prins. Apoi, şi Filul de cuvânt rămâind, de asupra lui vrajea mi-am luat şi asupra Cămilii mai cu vreme au cădzut. Deci acmu, datoriia Vidrii şi a Filului asupră-vă de viți lua, mreaje cu carea pre Inorog să prindeți voi împleti (de noroc era Inorogul cu primejdiile sale datoriile al tora a răsplăti, precum întâi pentru Hameleon crocodilului, aşe acmu pentru Vidră şi Fil vrăjitoarii). Atuncea dulăii şi alalți cu toții de plată tare să apucară şi spre aceasta cu blăstămi şi cu giurământuri vârtos să legară. Spurca ta jiganie cuvinte din multe silave alcătuite din limbă a bolborosi şi din budză a şopti începând, descântecul vrăjii asupra Inorogu lui descânta. Iară Râsul şi cu Hameleonul, înainte-i îngenuncheați, cu coadele dulăilor spuma de pre gură ştergând, ca unui bodz i să închina (că icoana bodzului şi vrajea vrăjitoriului, precum la cei înțelepți tot o ocară, aşe la

cei nebuni tot o cinste are). Deci ei mreaja acmu giumătate împletită pre mâne gata să o ia adevărat ştiind, cu mare veselie jiganiii mulțemită făcând, la alte a străjilor întărituri să orânduiască să dusără. Iară nu după mult ce ei ieşiră, în locul lor Şoimul împreună cu Bâtlanul sosiră (că Şoimul, limba jigănii neînțelegând, pre Bâtlan în loc de tălmaciu cu sine pur ta), căriia de chemarea lui înapoi şi precum să margă au socotit îi spusă şi precum de acmu înainte asupra Corbului a vrăji să să părăsască îi dzisă, căci lucrurile într-alt chip s-au mutat.
Jiganiia vrăjitoare, sau lucrurile mai într-adânc nu prea so cotind, sau socotind şi vrând, pentru mreajea carea asupra Ino rogului au împletit, Şoimului spusă. De care lucru, Şoimul înțelegând, mai multă acolea zăbavă nu făcu, ce îndată ieşind, de nevinovățiia Inorogului şi de nepocăită răutatea Corbului aminte aducându-şi, aşijderea de giurământurile carile încă nu de multă vreme amândoi făcusă pomenind, îndată Inorogului ştire trimasă că jiganiia vrăjitoare cu linguşiturile dulăilor şi cu grea plata Corbului, mreaje cu descântec asupra lui au împletit, de carea foarte aminte să-i fie. Iară el de Corb chemat fiind, ieste într-acolo preste puține dzile să purceagă şi după cuvântul dat vecinic priietin să-l ştie. Acestea Inorogul înțelegând, la lăcaşurile Cucoşului să suisă (precum mai denainte s-au pomenit), unde păşune de biv, ape limpedzi, izvoare răci, grădini cu flori, livedzi cu pomi, pomi cu roadă şi roadă de toată dulceața avea, în fel de fel de desfătări şi în divuri, în chipuri de dezmierdări viața îşi petrecea. În scurt, să dzicem, în toată negrijea şi lineştea să afla, fără cât una nu mai lipsiia, adecă depărtarea de la locurile sale, şi alta prisosiia, adecă starea fericirii şi nemutarea norociii nepriietinilor lui. Într-acesta chip Inorogul nefericirea într-un chip cani cu de-a

sila în fericire întorcând (că de multe ori răbdarea, de fierul sufere lii vasul legându-şi, pre cele nepărăsite valurile fortunii încăle când biruieşte), vremea (carea dascălul şi învățătoriul tuturor ieste) ce cale îi va arăta şi ce meşterşug îl va învăța aştepta. Intr acea vreme, una din jigăniile streine (carea nici cu o monarhiie parte nu avea), la Inorog viind, veste ca aceasta îi adusă: „În părțile noastre, dzice, vrăjitoare să află carea cu puternice vrăjile ei apa în piatră şi piatră în apă întoarce. De a căriia nume Filul audzind, la dânsa au mărs, carile cu atâta a trupului mărime ce are, umilite închinăciuni şi până la pământ plecăciuni îi făcea şi cu răvărsate lacrimi şi îndesite suspinuri îl ruga ca, milostiv spre dânsul arătându-să, vrajă să-i vrăjască şi o mreaje să-i împle tească, cu carea strutocamile a vâna să poată. Şi aceasta făcân du-i-să, cu mari giurământuri să lega, precum şi cea dintâi şi ceastă de acmu plată în scurtă vreme îi va face (că scăpatul la minciuni şi lacomul la giuruințe mari pre lesne inima îşi dau)." Jigania lacomă, nu atâta pentru umilință (că lacomul a să milostivi n-au învățat şi, de-au şi învățat, până a nu învăța, au şi uitat), cât pentru grele giuruințăle Filului, prinsă bucuroasă, însă cu această socoteală, adecă întâi de frăției a şi tovărăşiia Ino rogului de să va lepăda. La care cerere, Filul, cu mare ciudesa şi mirarea a toată zidirea, cuvântul îşi dede, socotind că cu vicleşug, vicleşug va vicleni şi cu amăgeală, amăgeala va amăgi, ce în zădar. Că macar că atuncea vrăjitoarea mreajea împleti, lațurile întinsă şi silțele supusă, ce, sau meşterşugul îi era minciunos, sau, de nu era minciunos, era neputincios, de vreme ce în multe chipuri voroava îşi schimba, că uneori dzicea că mreaja asupra Corbului au fost menită, alteori dzicea că asupra Struțului ieste împletită, iară mai pre urmă dzisă că, de nu să va strica

vâlfa Inorogului, mreajea lui ceva să vânedze nu poate, căci cu cornul Inorogului are antipathia (aceasta şi socoteala putea da, de vreme ce vrăjile lui spre moarte olăcăriia, iară cornul Inorogului precum purtătoriu de viață ieste, cine va tăgădui?). Deci de va fi voia Filului ca în mreaja ce împleteşte struți să vânedze, întâi cu Corbul prieteşug făcând, de împreunările Inorogului aşeşi de tot să să părăsască. Iară amintrilea, nici vrajea, nici mreajea în ceva a-i sluji poate. Filul, săracul, sau în prostimea inimii ce avea să amăgiia, sau lăcomiia vânatului spre strâmbătate ca aceasta cu totul a să da îl împingea (atâta nesățioasă pofta cinstei pre cei ce o doresc orbeşte, cât pentru râsul unui ceas de astădzi plânsul unui an ce vine nu socoteşte). Aşe, Filul, nu numai cu mari giurământuri, precum de multă vreme nici să-l fie vădzut să giura, ce încă precum de l-ar şti unde să află, singur el ştire vânătorilor ar da. Aşijderea, adăogea dzicând, precum şi el cunoaşte că pricina a toată tulburarea a aces tor doaă monarhii Inorogul ieste, şi, până el suflă, acestea să răzsufle peste putință ieste. Într-acesta chip şi vrăjitoarea pe Fil, şi Filul pe vrăjitoare a amăgi socotiia. Că vrăjitoarea gândiia că de va vâna pre Inorog, fără greş prețul mrejilor de la dulăi îşi va lua, iară Filul chibzuia că de va vâna pre Strutocamilă, pre alte dobitoace spre sine a le întoarce pre lesne-i va fi, şi atuncea Cor bul, vrând-nevrând, spre pace a pleca îi va căuta. Ca acestea şi altele ca acestea cel ce vrăjiia cu cel ce să vrăjiia în vânt arunca şi gândurile în aier îşi spulbăra (precum mai pre urmă sfârşitul au arătat), că într-aceiaşi vreme din părțile os troavelor mediterane o jiganie mare s-au rădicat, ai căriia mreji şi vrăji atâta de tari şi de mari era, cât pre toate celea ce de la ceialalte jiganie tocmite era, îndată în deşert le scoasă şi, aşeşi de tot fărâmându-le, le rumpsă. În care

vreme, Inorogul, vădzind că chipurile vrăjitoarelor s-au schimbat şi vrăjile spre alte des cântece s-au mutat, aşijderea de mrejile carile întinse şi acmu rumpte şi destinsă fără nici o grijă socotindu-să, îndată de la lăcaşurile Cucoşului coborându-să, la ale sale să dusă.
De care lucru, Râsul, Hameleonul şi alalți dulăi, de ştire luând, nu în puțină frică întrară şi nu mică întristare luară (că voia rea din dreptate mângâierea în curățeniia inimii pune, iară întrista rea din strâmbătate frica răsplătirii înainte aduce).
De care lucru, iarăşi alfavita din-ceput a citi şi buchele din capăt a prociti începură, sfaturile întunară, voroavele răsturnară, gândurile tăvăliră, chitelele prăvăliră, dârmoiară şi cernură, nighi na din grâu şi bobul din madzire să aleagă nu putură, grămădiră, vrăvuiră, aruncară, scuturară, spulbărară, vânturară, pleavele din grăunțe a despărți, obosindu-să, să lăsară. Iară, ah, iar, vah, iar, ai, iar vai! Bolnavul să însănătoşadză, nepriietinul să învârtoşadză, lângedul să țăpineşte, slabul paşii îşi sprijeneşte, iată, mai mortul să scoală şi pre noi, pre vii, mai ne omoară.
Ostenința a atâta vreme, mulțimea a atâtea pagube, şirilăile sudorilor, izvoarăle lacrămilor şi alalte toate cu totul în vânt şi în deşert să dusără. Iată, Inorogul la câmp, fără sială, iată-l-ăi la lăcaşurile sale fără dodeială, iată-l-ăi, toate pre voia lui deplin a fi nedej duieşte fără îndoială. Vremea lui lină, noaă tulbure, vrăjitorii şi mrejitorii, sau neputincioşi, sau necredincioşi, în lucru nestă ruitori, la cuvânt nestătători. În scurt, în ceva şi în cineva nedej de, credință şi adevărată priință n-au rămas. Bine ar fi dară de-ar fi cu putință monarhiii noastre altă chivernisală să să puie, jiga niia aceasta cu blândețe şi cu binişor, iar nu cu îndârjie şi cu rău ieste de domolit. Iată, vânătorile ne batgiocuri, iată,

mrejile în toate părțile ne şpârcui, iată, toate meşterşugurile în darn şi toate trudele în zădar ne scoasă, iată, lui locul a să lărgi, iară noaă a să strâmpta au început, până în cea de apoi sfârşitul cum va vini cine poate şti? (Că de multe ori în locul celui nedejduit şi aşteptat sfârşit, cel nenedejduit şi neaşteptat a vini poate). Şi aceasta nu numai unui chip privat şi deosăbit, ce a tot trupul publicăi de nemutat primejdie va aduce. De care lucru, şi noi, nu numai pizma şi voia unuia a urma, ce folosul cel de obşte a căuta ni să cade (că între muritori mai cinsteşă şi mai adevărată laudă a să agonisi nu poate decât carea cu folosul a toată publica s-au câştigat).”Deci, pre cât socotesc, Dulăul cel bătrân dzisă, de tot adevărul lucrului (toate colachiile de la mijloc râdicând), Cor bului să spunem, ca doară şi el socotelelor şi pizmelor sale sfârşit a pune va putea (că de multe ori unde cuvântul a isprăvi nu poate, isprăveşte bățul) şi doară mai spre bună minte inimile îmbelor părți a întoarce vom putea, ca într-acesta chip, precum vrăjmăşiii lor sfârşit, aşe trudelor noastre coneț a afla să ne învrednicim”.
De acestea cuvinte Râsul hohotiia, iară Hameleonul fisiia, pre carile unul în râs, altul în vis le tâlcuia şi, ca cum sfaturi de bat giocură ar fi, le măscăriia, de vreme ce bine ştiia că cele de multe ori amăgele şi minciunoase văpsele toată zugrăvala şi chipul adevărului scârnav au muruit şi la cel luminos chip şi a adeverinții figură a vini preste putința şarurilor a fi dzicea. Şi aşe, dintr-aceste a pricii scântei, între vânători focul gâlcevii şi a dihonii a să ațița începu. De unde Dulăul ciobănesc, macar că lătra, însă într-adevăr a lătra într-acesta chip începu: „Audziți voi, jiganii, nu atâta pre dinafară, pre cât pre dinluntru văpsite, agiunge-vă cât până acmu şi până într-atâta monarhiile ați ames tecat şi toată şi mai nestânsă iasca vrăjbii între dânsele ați arun cat.

Puneți-vă hotar şi ţenchiu răutăților voastre, părăsiți-vă mai mult cleştele strâmbătății în mâna lăcomiii a alcătui, fie-vă de saţiu, cât în vremea a patrudzăci de ani, ca valurile ţărmurile, nepărăsit, voi monarhiia Leului cu fel de feliuri de areți şi de miha nii a o izbi şi din tuspatru colțurile a o scutura nu v-ați săturat, pre carea, iată, la cea mai de-apoi şi netămăduită răzsipă ați adus-o. Au şi monarhiii Vulturului acelaşi cântec viți să cântați ? Au şi pe publica pasirilor cu aceleaşi veninate şi fărmăcate drojdii viți să îmbătați? Au nu cunoaşteți că de vreme ce cu răutate ceva a să săvârşi nu să poate, sfârşit şi istov răutății a pune trebuie? Şi de nu spre altă nedejde calea să deşchide, încailea vremea a chivernisi şi schimbările tâmplărilor a pândi a înțelepților lucru a fi să socoteşte (că spre vânt a ştiupi şi piatra la deal a pohârni aievea lucru nebunesc ieste)".

Înfocat oarecum şi încă mai cu mare mânie aţiţat şi mai spre mare răutate pornit de acestea cuvinte, Râsul cu cumplită urgie cătră Dulău dzisă: „O, cap de hârtie cu crieri de aramă, o, sac de mătasă şi plin de fişchie, o, ferice de voi şi de monarhiia voastră, când nedejdea voastră în credința Inorogului viți aşedza şi din aşedzimântul lui lineştea vă viți aştepta. Au nu Inorogul mai mult dobitoc cu patru picioare decât pasire cu pene şi cu doaă aripi ieste? Au pasirile pentru dobitoc mai chiar şi mai adevărat decât dobitocul vor giudeca? Au în cele streine decât în cele ale sale cineva mai mult a filosofisi poate? Nu orbul, ce cel cu ochi giudecă de văpsele, ochii noştri în trupul nostru, iară ai voştri într-al vostru sint deşchişi. Nime casa altuia mai mult decât pre a sa a cunoaşte poate. Noi sintem carii cea mai multă viaţă cu Inorogul împreună ne-am petrecut, noi sintem carii a lui gând şi fire am cunoscut, noi sintem carii şi prin ficații lui

am trecut şi ce idol înluntru poartă şi ce icoană afară arată curat ştim. De unde adeveriți sintem că totdeauna inima-i, gândul şi, de i-ar fi cu putință, şi fapta spre răzsipa Corbului şi spre prăpădeniia monarhii Vulturului au stăruit. A căruia fire din începuta vrăjmăşie a să întoarce preste toată cuprinderea scotelii ieste şi mai vârtos adevărul a grăi de vom vrea, el atâtea gonituri, lovi turi şi netămăduite rane, carile de la noi au luat, şi atâtea de viață primejdii, în carile le-am adus, cu ce minte socotiți că din tabla inimii sale le va putea şterge? În zădar, dară, ca acestea gândiți şi sfat, ca cum ar fi de nepriietini, sfătuiți. De care lucru, a mea sentență ieste, de acmu înainte, (decât prieteşugul cu prepus şi ascuns neprieteşugului, la ivală mai de folos ieste. Căci vrajba la ivală fiind, paza şi strajea despre vrăjmaşi mai trează şi mai deşteptată stă). Iară amintrilea, în leagănul îngăimării, somnul peirii fără veste şi când nici vom gândi, atuncea ne va stropşi". Acestea şi altele multe ca acestea Râsul, spre împiedecarea aşedzimântului, împotriva Dulăului, pre cât putu, ritorisi şi macar că pre o parte să părea că cuvântul adevărul atinge (căci dintr-îmbe părțile încredințarea cu greu putea fi), însă cu inima şi cu gândul, de la limanul lineştii, departe, în valurile tulburării, să bătea, de vreme ce din gură neîncredințarea argumentuia, iar din gând so cotiia că macar vremenică pace între dânşii de să va cumva aşedza, cât de în scurtă vreme, din cele nenumărate vicleşugurile lor, multe pot să să descopere, pre carile Inorogul în catalogul său pre amăruntul însămnate le avea. De carile Corbul în ştiințându-să (căci jiganiile din fire vicleşugului date, multe urgii în capul Corbului odată să aducă silisă), să nu cumva de tot de spre dânşii să să răcească şi până mai pre urmă să nu li să cumva slovele îndrăpt citească (carea s-au şi tâmplat).

Deci la cazaniia carea Râsul împotriva păcii făcusă, Dulăul cel bătrân într-acesta chip răspunsă: „Bine ne dzici, o, Râs de râs, că capete de hârtie şi crieri de aramă sintem şi în saci de mătasă gunoiu scârnav purtăm. Adevărat, dară, că precum ne împo dobeşti, aşe şi sintem, că de n-am fi fost aşe, monarhul nostru, în linguşiturile şi măguliturile voastre împleticindu-să, nu s-ar fi înşelat. Ce precum din vremea a patrudzăci de ani ispitiți şi probăiți vă aveam, bine şi de folos ar fi fost, tot cum v-am ştiut, aşe să vă fim ştiut, şi precum v-am ținut, tot aşe să vă fim ținut. Iară acmu, ca cei fără crieri, cu acelaşi picior lovitura într-aceiaşi piatră am poftorit ş-am întriit (că o dată şi de da ori într-o ma terie a greşi, a muritorilor, iară nepărăsit în mijlocul netrezvirii şi a neîndreptării a rămânea a celor fără crieri lucru ieste). Şi mai mult altăceva a dzice nu avem, fără numai, pentru alte poate fi a monarhiii noastre fapte urâcioase cereştii asupră-ne urgie ca aceasta ş-au vărsat, carea, de tot mintea amețindu-ne, socoteala ne-au îmbătat, ca pre cei ce toată lumea tuturor de vicleni şi de înşelători i-au cunoscut şi i-au arătat, noi numai în loc de adevărați priietini şi la cuvânt stătători să-i ținem şi să-i avem, până când (carea să nu învoiască Dumnădzău) cu rele îndemnările şi spur catele fapte prin scârnave organe ca voi la cea deplină plată şi cea desăvârşită prăpădenie să ne aducă (că a faptelor rele începătură spre rău sfârşit pleacă şi tesla carea lovind nu tocmeşte, adevărat ce au fost tocmit răzsipeşte). Acmu, dară, o, jiganiilor, agiunge-vă, agiunge-vă, dzic, cu undelemnul pizmei voastre pojarul răutăților în toată lumea a ațița! Lăsați sfaturi a ne mai da, carile cunună de spini şi brățări de lanțuje ne împletesc. Fie crierii noştri ceşti de aramă macar câtăva vreme de ciocanele clivetiturilor voastre neloviți şi neciocăniți. Aveți-vă crierii cei de aur la voi şi noi

ceşti de aramă la noi, neamestecați voi a voastre şi noi ale noastre să gândim şi să chivernisim. Părăsiți-vă mai mult împotriva socotelii noastre basnele voastre cele obraznice a arunca. Că viu Vulturul ceresc, că toate negre petele şi pestriciunile răutăților voastre în văpsala roşelii le vom întoarce, de carile nici Camilopardalul a vă spăla va mai putea, macar că între gloate să dzice precum el apa vie şi apa moartă în tidvă să fie țiind. Deci, de acmu înainte lucrurile monarhiii voastre singuri voi vi le căutați, că noaă ale noastre nevoi şi asuprele (carile mai mult cu pricina voastră ne-au vinit) destule şi de prisosit ne sint."
Hameleonul cu Râsul vădzindu-să că din tovărăşiia a altor vânători să izgonesc şi mai vârtos cunoscând că socotelele lor spre mutarea lucrurile într-altă față stăruiesc, pusără sfat în doaă chipuri: Cel dintâi era ca Pardosului ştire să dea (carile pre aceia vreme Strutocamila păştea şi între dobitoace jiganie mare să făcuse), pre cum soțiile din partea monarhiii Vulturului pre altă cale s-au abătut şi precum semnele arată, cu cei de obşte nepriietini legătură de pace vor să facă. Iară cel al doilea sfat era ca Hameleonul cum mai curând la monarhiia Vulturului să să ducă, ca acolea cu sin gur Corbul împreunându-să, cât mai mult va putea lucrurile să amestece şi ipopsiia Corbului asupra Şoimului mai vârtos să adaogă, adecă precum cu nepriietinii una s-au făcut şi dulăii vânători, carii acmu spre împăcare stăruiesc, pacea aceia precum până mai pre urmă de vrun folos nu va fi să arete. Deci cu mestecăturile şi cu minciunele de va putea ceva isprăvi, bine. Iară de nu, de acolea, cum va putea mai curând, la monarhiia Leului să treacă, ca cum va putea mai tare suma să strângă, carea în munți pentru plata mrejilor şi a vrăjitorilor cu datorie cheltuise. Ei, dară, acestea îndată ce le sfătuiră, îndată a le face începură şi

cum mai în grabă cătră Pardos carte ca aceasta trimasără:”Râsul şi Hameleonul, Pardosului şi Veveriții, iubiților fraţi, sănătate! În ştire să vă fie că lucrurile noastre nu în statul lineştii să află, de vreme ce ogarâi, coteii şi alalți toți dulăii, şi mari şi mici, a monarhiii Vulturului vânătorii, mai mult vânătoarea a de lunga mai de tot s-au părăsit şi mai vârtos că pentru tractatele de pace între dânşii cuvintele vârtos au început şi sfârşitul tuturor pre noi aşeşi de tot din sfaturile şi lucrurile de obşte ne-au lepădat. Ce noi, mai denainte porunca Corbului ştiind, cu carea pre noi ne îndemna, iară pre dânşii îi învăța, ca cevaşi macară afară din ştiința noastră să nu facă, de multe şi de multe ori de cele pentru folosința obştii îi înştiințam, îi învățam şi spre celea ce să cade îi îndreptam. Iară ei, ca nişte necunoscători şi de duhuri înflăcioasă purtători, ale noastre învățături acmu în samă nebăgând, din capetele sale pre cărări strâmbe şi şuvăite a îmbla au început. Şi de vreme ce lucrurile aşe s-au tâmplat, căutați de acolo lucrurile foarte bine să vă socotiți şi de ieste cu putință monarhiia noastră singură din sine să să stăruiască şi singuri noi împotriva a atâțea vrăjmaşi să ne luptăm, de vom putea, cum mai curând să ne înştiințați, căci noi, pre cât cu socoteala a agiunge putem, monarhiia Vulturului, cu vreme, nu numai cât de tot de la sine ne va dizlipi, ce încă şi mare împotrivnică a ne fi, fără prepus ieste (că obrinteala ranii de pre margini să cunoaşte). Şi fiți sănătoşi.”
După trimiterea cărții aceştiia, şi Hameleonul nu mult zăbă vindu-să, spre monarhiia Vulturului drumul apucă. Ce dintâiaşi dată precum această călătorie în zădar să-i fie semnele o arăta, de vreme ce Şoimul (precum mai sus s-au pomenit), lucrurile tocmindu-şi, lângă Corb să dusese, carile şi mai la mare cinste decât întâi încăpusă. Unde sosind

Hameleonul, nu numai uşă să între, nu numai gaură să încape, ce aşeşi nici crăpătură cu ochiul să privască, loc şi vreme ceva împotriva Şoimului să scornească nu află. Şi aşe, socoteala de acasă cu cea din târg netocmindu-i-să, la toate, de nu de bunăvoie, de nevoie îi căută a tăcea şi alte linguşituri şi chipuri de amestecături a scociorî să nevoi. Aşedară, pentru Şoim în ceva gura-şi a deşchide neputând (căci Brehna cea şi Cucunozul din fire neînvoință şi antipathie cu Hameleonul şi cu toată simenţiia lor vrajbă vecinică avea), pre Inorog, pre Fil şi pre alţii (carii nepriietini să număra şi era) cu spurcate sicofandii şi viclene năpăşti cătră Corb îi trecu. Aşe cât Corbul, spre mai toate cuvintele urechea inimii a pleca din fire obiciuit fiind, din sfătuirea şi îndemnarea adevăraţilor lui priietini să abătu şi de iznoavă carte ca aceia cătră vânători scrisă, cu carea tare le porunciia, ca de tractatele păcii nepărăsindu-să, supt numele aşedzării laţul răsturnării Inorogului să întindză. Numai de Fil să să părăsască le dzicea, de vreme ce voia vrăjitoriului a trece nu poate, nici vreo pricină adevărată ca aceia asupra Filului are, iară deşi are, dzicea că cunoaşte că nu hirişă firea lui, ce din îndemnarea altora Filul în rândul nepriietinilor s-au numărat. Deci tot lucrul în stropşirea şi de tot prăpădirea Inorogul stând, numai asupra lui goana, ori cu ce mijloc ar fi, să nu părăsască şi cu bine, şi cu rău vârtos le porunciia. Acestea şi ca acestea Hameleonul, pre cât mai în grabă putu, ară, sămănă, grăpă, săceră, trieră, vântură şi în jitniţa răutăţilor Corbului le aşedză, pre carile în vremea lor să răzsaie nedejdu ind, pentru ca spre monarhiia dobitoacelor să margă voie să-i dea să rugă. Corbul, câteva în chip mai de taină poruncindu-i şi ales pentru slujba carea spre vânarea Inorogului arătase, cu nu puţine daruri dăruindu-l, unde voia îi va fi să margă, voie îi

dede. Hameleonul, voie şi dzua bună luând, cum mai curând în mo narhiia dobitoacelor trecu, unde mărgând, ce au lucrat şi ce au aşedzat mai pre urmă la locul său ales să va povesti.

Partea a dzecea

Hameleonul, dară, aşe de acolo spre monarhiia dobitoacelor purcegând, Şoimul înaintea Corbului lucrurile Bâtlanului a aşedza să apucă, pentru ca şi pe Hameleon de minciunos să dovedească şi credința sa şi a Bâtlanului să întărească şi toată vredniciia Ino rogului precum ieste şi precum au cunoscut-o, să o perigrăpsască (căci Hameleonul cătră Corb dzisese precum Bâtlanul asupra Cor bului în prieteşug cu Filul şi cu Inorogul să să fie legat). Deci toată ispita credinții Bâtlanului într-aceasta punea, ca Corbul trimițând lângă sine să-l cheme. Deci după poruncă, îndată de va vini, a lui credință singură din sine să va dovedi, iară nevi ind, sămnul temerii vicleşugul inimii îi va descoperi şi adevărat nepriietin a fi îl va arăta. Iară alalte cuvinte a Şoimului cătră Corb într-acesta chip fură: „Lucrurile fireşti (milostivul mieu şi de bine făcătoriu stăpân) şi cu un cuvânt să dzic, oricâte de la ceriu până la ceriu să văd, să simt şi să înțeleg, cei a firii iscoditori şi cu de-adinsul cercători, dzic, precum patru

pricini să li să dea. Pricina adecă: cine, din ce, în ce chip şi pentru ce. Deci dintr-aceste patru cele trii înainte mărgătoare (pre cât a mea proastă socoteală agiunge) adevărat fizicăi slujesc. Iară cea mai de pre urmă nici cum cu fizica a să amesteca poate (macar că grei şi deplin învățători aşe au slăvit), ce numai ithicăi, adecă învățăturii obi ceinice temeiul şi sfârşitul ieste (ce pentru ca proimiul voroavei mele cu lungimea ceva mai mult supăr să nu aducă, în scurt, pre cât voi putea şi a proimiului cinste să păzăsc şi deşchiderea a alalte voroave precum să cade mai chiar să sfitesc voi sili). Ieste dară firea în lucruri, carea le face a fi ce sint şi a lucra ce au poruncă a lucra, şi aceasta afară din toată socoteala pricinii săvârşitoare, însă numai porunca şi orânduiala aceluia, carile din ceput spre vecinică şi neobosită clătire au pornit-o, carea pre cum a nu să obosi, aşe nici a să schimba, nici a să muta ştie sau poate. Neschimbată, când dzic, în fețe, iară nu în atomuri, tre buie să înțelegi de vreme ce toate atomurile în toate fețele, în toată vremea cursul perioadelor sale făcând şi săvârşind şi ca-ntr-un vârtej întorcându-să, tând la nemica, tând la a fi a lucrului să întorc. Adecă de o parte născând, iară de altă parte perind, singură schimbarea atomurilor tâmplându-să, ființa fețelor, după hireşul său neam întreagă şi neschimbată să pădzeşte (căci nici cel firesc lucrătoriu osteneala simpte, nici materia lipseşte, nici formei după a sa orânduială fireşte împiedecare sau de tot ştergere a să da poate). Că, amintrilea fiind, încă de demult vrunul din chipurile neamurilor de tot a pieri s-ar fi tâmplat.
Tot, dară, orice firea fireşte lucreadză, pricina săvârşitului preste socoteala şi simțirea ei ieste. Că amintrilea dobitocul nu mai dobitoc a naşte ar fi lăsat, iară nu lupul pe oaie şi şoimul pe porumb a mânca ar fi putut. Aşijderea, cele fireşti

toate în sferă să întorc şi sferâi fireşte sfârşit nedându-să, iată că nu pen tru odihna sfârşitului, ce pentru vecinica clătire de la neclătitul călătoriu să clăteşte. Soarele, luna, ceriul şi alalte trupuri cereşti toate, din-ceput năpărăsit şi cu mare răpegiune aleargă, însă nu cu aceia socoteală, ca doară vreodânăoară la doritul ţenchiu şi sfârşit agiungând, să să odihnească, căci aşe (precum s-ar putea dzice), încă demult ar fi cunoscut, precum fireşte la sfârşit să agiungă, preste putinţă îi ieste şi precum până acmu în vreun punct a sferii lucrării sale loc de stare n-au aflat, aşe şi de cii înainte în vecii vecilor, precum nu va mai putea, demult nedej dea i s-ar fi curmat, fără numai cândailea clătitoriul firii (cel ce în clătire nehotărâtă şi neodihnită o ţine), după a sa slobodă şi puternică voie vreodată a o clăti ar părăsi. Aşedară, toate lucru rile fireşti, cu una şi singură a soarelui paradigmă, precum să cade a să înţelege să pot. Că precum soarele de la punctul Racu lui până la punctul Capricornului să suie şi să pogoară şi în tot anul, macar că toate locurile îmblării sale negreşit atinge şi cer ceteadză, însă nici curgerii sfârşit a face, nici odihnii a să da poate, fără numai cât cu apropiierea şi depărtarea sa de la lo curile ce priveşte, mutările şi schimbările vremilor pricineşte, şi aceasta afară din toată socoteala şi simţirea sa. Într-acesta chip şi cursul a toată fapta nepărăsit atomurile schimbându-şi, toate cele din-ceput chipuri nebetejite şi nepierdute păzeşte. De unde aievea ieste că ţenchiul sfârşitului nu în socoteala fireştilor, ce într-a izvoditoriului şi pricinitoriului firii ieste. Şi aşe, socoteala sfârşitului, din cele fireşti cu totului tot rădicându-să, rămâne ca după pricina pricinilor, în care a doa pricină socoteala pricinii sfârşitului să să afle. Şi aflând-o, să o pricepem trebuie. Deci, precum aievea s-au arătat, de vreme ce în cele fireşti

socoteala pricinii sfârşitului fireşte nu să află, anangheon ieste ca în cele ithiceşti stăruită să rămâie. Aşijderea ithica nu altor fapte, fără numai ceiia carea cu socoteală şi cu înțelegere ieste, slujeşte. Deci oricarea între fapte în lucruri are socoteală, aceiaşi şi a sfârşitului socoteală, ce, pentru ce face, a avea poate; şi aceia numai un țenchiu şi hotar lucrurilor sale puind, la carile agiungând, precum la sfârşit au agiuns să cunoască, şi aşe, de clătirea ce făcea să să odihnească. Cu acesta mijloc mare lumină celor ce cu înțelegere să slujăsc a lumina poate şi ascuțită sabie împotriva celora ce pre ziditoriul tuturor a tăgădui nebuneşte îndrăznesc, în mână să ia, de vreme ce deosăbirea zidirii şi a ziditoriului dintr-aceasta chiar a să cunoaşte poate. Căci ziditoriul, după înțe lepciunea şi puterea sa, zidirea săvârşind, de lucru să odihneşte şi, ca un deplin în putere stăpân, o dată numai poruncind, din veci şi până în veci zidirea ca o slujnică după poruncă nepărăsit alear gă. Deci precum toate alalte, câte supt ceriu zidiri să află, din zidi toriu să deosăbăsc, căci socoteala nu a sfârşitului, ce a poruncii numai au, aşe una numai ziditoriului său mai aproape şi a să asămăna să dzice, căci precum a poruncii firească socoteală, aşe a sfârşitului fericirii şi nefericirii, a binelui şi a răului său chibzuială şi adevătată hotărâre a cunoaşte poate. Şi aceasta macar că nu din fireasca sa vrednicie, ce oarecum împotrivă şi peste fire, o înțălegere mai mult decât firească şi dumnedzăiesc şi ceresc oarece (căruia suflet înțelegătoriu îi dzicem), în sine strălu mineadză, carile, preste cele fireşti hotară râdicându-l, la cele metafiziceşti, ithiceşti şi theologhiceşti cunoştințe îl povățuieşte. Aşedară, din cele înainte pomenite a culege putem, ca oricare zidire ithiceşte din-ceputul lucrului socoteala sfârşitului ar avea, aceia ziditoriului său cu partea

înțelegerii să să asemene, iară carea fireşte numai cele trii pricini ar priimi, iară socoteala sfârşitului nu ar avea, ce numai după poruncă nepărăsit şi peste simțire ar alerga, aceia ziditoriului nicicum în ceva să nu să asemene, ce una din cele multe şi mai nenumărate în periodele sale pururea alergătoare şi ca cele mai proaste celui mai de cinste slujitoare şi îndămnătoare să fie.
Acmu, dară, la cuvântul ce vream să dzicem întorcându-mă, dzic: să nu cumva gândeşti că socoteala mea au fost noaă şi neaudzită filosofie să-ți vândz, nici în zădar (precum mi să pare) cui şi în ce socoteala pricinii sfârşitului slujeşte în tot chipul chiar a-ți arăta m-am nevoit, ce mai vârtos de stepăna ființii tale aminte aducându-ți, în statul carile te afli, cu ce parte din fire şi cu ce parte mai mult decât din fire eşti alcătuit şi stăruit să cunoşti şi cunoscând îmbe părților ale sale şi celea ce li să cuvin slujbe să orânduieşti, ca fietecarea pre calea şi orânduiala sa să margă (că cârma la corabie, zăbala la cal, socoteala la înțelegători sinonime sint). Deci trebuie să ştii, o, Coarbe, că pre o parte (precum mai sus am dzis), din fire, decât un atom din cele multe altăceva mai mult nu eşti, iară pre altă parte, cu socoteala slujindu-te, lucru rilor tale un țenchiu şi loc însămnat şi hotărât să pui, ca la acela vreodânăoară agiungând, spre odihnire să te aşedzi. Şi nu nu mai cu atâta, ce aşeşi cu tot chipul să nevoieşti trebuie ca nu la altul, fără numai la cel bun şi fericit sfârşit să nemereşti (că pre cum socoteala rea la cel rău, aşe cea bună la cel bun sfârşit fără greş duce).
Acmu, dară, ia aminte şi pune în socoteală, a atâtea răscoale şi tulburări (cărora cu ce socoteală începătura le-ai făcut, nu ştiu) sfârşitul carile va să fie? Şi, de ieste vreunul, când şi cum va să fie? Iată, amândoaă monarhiile din patru părți s-au scuturat, iată, lucrurile publicăi noastre spre

groznică răzsipă s-au plecat, râdi carea aşteptând, căderea ne soseşte, unele altora s-au ameste cat şi toate în tot chipul s-au strămutat. Şi până acmu (pre cât a mea socoteală a cunoaşte poate), macar cu prepusul vreun chip de săvârşit chiteala nu dă. Toți nişte atomuri putredzitoare sin tem, toți din nemică în ființă şi din ființă în putregiune pre o parte călători şi trecători ne aflăm. Una numai rămâitoare şi în veci stătătoare să ține şi ieste, adecă sfârşitul carile în bunătate să plineşte. Căci din cea vie şi vecinică adevărată socoteală începătura începăturilor şi sfârşitul sfârşiturilor purcede. Nici alt sfârşit bun şi fericit a să numi sau a fi poate, fără numai carile de la dânsul începe, cu dânsul mijloceadză şi într-însul să odihneşte. Vulturi ne-am ținut, liliecii mai în trecutele dzile ne-au bat giocurit, lei ne-am numit, țințarii şi muşițele ne-au obosit şi de toată ocara vrednici a fi ne-au arătat. Celor mici şi slabi atocma să ne punem neputând, cu jiganiile mai mari şi mai tari de luptă ne-am apucat. Pre Inorog gonim, pre Fil izgonim, Lupului țircăla muri, din carile să nu cumva iasă, i-am şiruit, pre Ciacal în numărul jigăniilor nu-l numim, pre Căprioara sălbatecă ca cum duh viețuitoriu n-ar avea o socotim. Au nu sint acestea toate mai mult decât liliecii, au nu sint mai vrednice decât muştele? (Ce ochiul mândriii pe leu şoarece vădzind, mai pre urmă pre şoarece leu simpte.) De ieste dară la cineva începutul cu socoteala sfârşitului şi sfârşitul cu chiteala începutului împreunată, dintr-aces te mai sus pomenite culeagă. Mă rog, lucrurilor noastre ce sfârşit ieste să urmedze? Precum rău şi prea rău ieste să urmedze şi cel cât de tâmp la socoteală va putea pricepe. Deci de-l cunoşti, o, Coarbe, şi de pizmă numai într-acesta chip îl pofteşti (căci voia slobodă putere ca aceasta are, ca vădzind şi cunoscând cele mai bune, cele mai rele să

urmedze), împotriva celuia ce ț-au dăruit socoteala te pui. Căci el spre binele tău dându-ți-o, tu cu aceiaşi spre răul tău te slujeşti. Şi aşe, sau mărturiseşte că fără socoteală începând, spre rău săvârşeşti, sau precum singur pre tine din bunăvoia ta altor proaste şi lepădate fapte te asemeni şi de la cea mai de-a firea şi mai evghenichi te dezsameni. De unde aievea urmadză că siloghizmul carile ai alcătuit în barbara, acmu să încheie, cra, cra, cra. Şi nu numai după Istoriia ieroglificească cu numele Corb, ce aşeşi cu trup, cu suflet şi cu totului tot, acelaşi şi adevărat aşe să fii te arăți. De care lucru, ca acela ce adevărat priietin şi dreaptă slugă îți sint (şi mai ales că Corbul cu alalte pasiri rumpătoare oarecare rudenie având, între noi nu puțină simbathie să naşte), celea ce cu ochii de față am vădzut, cu urechile fără prepus am audzit, cu mânule fără greş am pipăit şi precum în rădăcina adevărului sint le-am priceput, a ți le povesti şi cu curată îndrăzneală a ți le grăi nu mă voi sii (că adevărul, deşi târdziu, însă în deşert şi nedovedit a rămânea nu poate). Copaciul pizmei, carile încă de demult strâmbe şi cohâioase rădăcini lungi şi late crăngi au aruncat, din livada inimii tale de tot a-l dezrădăcina şi peste prilazul îngrăditurii afară a-l lepăda ți să cade. Că monarhiile acestea, precum din bătrânii noştri am audzit, şi istoriile, ca cu glasurile răpăosaților, nepărăsit ne povestesc şi în toate ceasurile în urechi ca dobele şi ca clopotele ne răzsună, că nici odânăoară într-o omonie legate şi una cu alta într-o inimă încleştate multă vreme a trăi n-au putut. Ce de s-au şi tâmplat vreodată între dânsele părinte cu fiiu sau frate cu frate totdeodată slujba epitropii a ținea, însă precum toate ale muritorilor de zavistii şi de împotriviri pline sint (ața dragostei de cuțitul zavistiii netăiată şi legătura rudeniii de suvacul si cofandiii nedezlegată prin multă vreme a răbda n-

au putut), carile nu numai cinstea şi legământul prieteniii, ce şi hotarăle rudeniii şi evlavia simenţiii a călca şi la pământ a le stropşi nu s-au siit.
De care lucru, urmadză ca şi acmu (că cel într-una ispitit, acela şi în multe ispitit să crede) alcătuirea siloghismului arătătoriu să încheie înşelătoriu şi sentenţiile filosofeşti în bolbăieturi sofis ticeşti să să prefacă. Cătră aceasta cu bună inimă îndrăznesc a dzice că ştiinţa fiziognomască (carea în feţele a unor jiganii fără de foc şi singe altă nu arată) şi mai vârtos ispita politicească proroc a mă face făr-a minciunii primejdie mă îndeamnă şi pre cum cele de pre urmă mai rele decât cele dintâi să iasă. Pardosul, Râsul, Hameleonul, Veverița şi alaltă a Apariului simenție toată, carii într-această dată pentru epitropiia Strutocamilii a sta şi cu gurile priietini a să arăta să văd, în cea veche şi nemutată a lor fire, bună nedejde am că nice pre mine rău chitítoriu, nici pro rociile mele ceste de acmu minciunoase să iasă vor lăsa, ce pes te puține dzile, sau cu scrisoarea (căci cu gura între dânşii încă de mult a le sfârâi au început), sau cu fapta aievea şi de adevărate să le arete şi pre cel din moşie şi pre cap giurat neprieteşug, în theatrul a toată lumea, cu dobe şi cu surle să-l scoață. Au nu sint aceştea carii de la toate stârvurile, cu hârâieturi şi cu clănțăieturi, ne probozesc? Au nu sint aceştea carii ar pofti nu numai unghi, plisc, ce aşeşi nici pene, nici tuleie să nu ne rămâie? (că tot împotrivnicul paguba nepriietinului dobândă şi toată scăderea lui adaogerea sa socoteşte). Nici neamul dulăilor decât aceştea în răutate mai gios sint, macar că într-această vreme, mai mult părtaşi şi priitori monarhiii noastre decât jiganiilor ce lor şie de asemenea s-ar părea, ce adevărul ieste că toți aceştea folosul privat caută şi dobânda chiverniselii hirişe cearcă, carile ori cu ce mijloc a le vini ar cunoaşte, cu acela

a să sluji nu să îndoiesc. Pentru Inorog, cele ce nu sint şi după plăcere scriu şi grăiesc (poate fi şi pentru mine, pre carile despre adăvărată dra gostea ta nici ceriul, nici pământul a mă depărta va putea) şi celea ce spre aţiţarea şi hrana vrăjbii sint scornesc. Pentru Fil celea ce nu aud dzic că le-au vădzut şi celea ce n-au vădzut dzic că le-au apipăit. În scurt, toată socoteala într-aceasta li să spri jeneşte, că nefiind vânătoare, dulăii de ce treabă sint? Şi în deşert, prin păduri şi munţi de nu vor lătra, pita ce mănâncă şi ciolanele ce ling, în zădar a fi să nu să dzică, să tem (o, de ce să tem până mai pre urmă de n-ar scăpa). (Căci dulăii pentru fărămuşuri şi ciolane, precum prieteşugul a strica şi toate de bine facerile într-un ceas a uita obicinuiţi sint). În care chip aceştea cu nepărăsite ciocotniţiile lor vrăjbile a aţiţa şi goanele în veci a le delunga să nevoiesc, aşe cât în toată viaţa de nu s-ar curma, a lor viaţă fericită şi norocită ş-ar socoti. Acestea dară, aşe precum sint înţelegându-le, cu rea socotea la carea o dată în minte ţ-ai pus nu te amăgi, cu carea a dzice obiciuit erai, că siloghismul carile asupra Strutocamilei ai alcătuit, întărindu-să, de nu alt folos, încailea între dobitoace pururea ne unire, şi din neunire slăbiciune le va vini şi, aşe, cu slăbiciunea lor, puterea noastră va creşte, căci nici aceasta ieste bună socotea lă, nici dreptatea aceasta pofteşte, de vreme ce (mai mult lucru rile împotrivă tâmplătoare socotite rău a nu să tâmpla socoteala bună le face). Aşijderea (de multe ori pre durerea, mare alta mai mare o tămăduieşte, şi ce mehlemul nu vindică, vindică fie rul, şi ce fierul nu tămăduieşte, cu mai mare usturime tămă duieşte focul). În care chip, de socotit ieste ca nu cumva şi dobi toacele ce în durerile suferite nu simţiia, aceia în cele nesuferite să simţă, şi atuncea, deşi nu altă putinţă vor avea, însă cu bună samă nu numai cătră cel

pemintesc, ce şi cătră cel ceresc Vultur lacrămi de singe vărsind, cu suspinuri de foc vor striga, a cării dosadă răsplătire dreptatea a o tăcea şi cu milosul ei ochiu a o trece nu va putea (căci dreptății dreptatea a nu face peste pu tință ieste), a căror suspini preț pare-mi-să că prea scump şi aşeşi mai neprețăluit va cădea. Pentru aceasta dară deci ieste vrajba cu aceste dobitoace din necunoştință. Şterge-ți, rogu-te, ochii de pravul zavistiii, şi painjina pizmei de pre față îți râdică, şi inima asupra răutății şi a vrăjmăşiii împietrită privindu-ți, cunoaşte. Şi după aceasta un soroc drumurilor şi îmbletelor poftelor tale pune-ți. Iară de-ți ieste nepărăsirea vânătorilor, vrăjitorilor şi a mrejitorilor, căci cu tot adevărul socoteşti, adecă precum de aces tea a nu te părăsi dreptate ai, ascultă puținele, te poftesc, de la mine, carile pentru adevărată dragostea, carea cătră tine am, şi mai cu de-adins, pentru curată iubirea carea cătră adeverință țiiu, afară din tot țircălamul linguşiturilor şi precum regula adevărului pofteşte a ți le povesti şi cum sint a ți le dovedi mă voi nevoi. Câte dară sint lucrurile care de Fil s-ar atinge, în ştiința mea, puține sint, căci numai o dată la cetatea Deltii cu dânsul împreunare am avut. Ce atuncea a mea slujbă, spre aceasta însămnată şi orânduită nefiind, de lucrurile lui puțin în minte mi-au fost. De care lucru, trecutele între dânsul şi între tine cu de-adinsul a scutura şi a cerca nu m-am pus. Ce şi pentru aceasta atuncea pare-mi-să să-ți fiu scris că lucrurile adunării aceia mai bine ar fi fost supt titulul numelui tău să nu gioace. Ce sau că mintea în ce ț-au stăruit (după amăgită socoteala unor dobitoace) cum mai curând a isprăvi ai grăbit, sau că strâmptoarea vremii mai mult slovele mele a citi şi sfatul în mai bine a socoti nu te-au lăsat. Cu care pricină, încă de atuncea, în locul temeliilor bune (carile într-ade văr s-ar fi putut arunca)

temelii rele s-au pus, nu într-alt chip, ce ca cum stâlpii de marmure, iară tălpile de trestie ar fi fost. Ce ori cum, acelea atuncea s-ar fi tâmplat, precum am dzis, de aceste prea puțin în ştiință având, mai multe cuvinte a face nu pociu. Iară cât ieste despre partea Inorogului (în carile toată greutatea lucrului a sta să vede), după porunca carea de la tine avusesem, în tot chipul am ispitit, pentru ca doară, cu dânsul împreunare având, celea ce pentru aşedzimântul păcii mi să poruncisă a i le obşti să pociu. La carea cu mijlocul Hameleonului (o, bată-l urgiia Vulturului ceresc!), în numărul voitorilor de bine, după socotea la ta socotindu-l, ştire i-am făcut, precum cuvinte de pace a-i propozui am (ce inima la tot binele plecată nu cu anevoie la nu mele păcii s-au plecat). Carile îndată cu dragoste şi cu liubov, precum această împreunare pofteşte, mi-au răspuns. Şi, fără multă zăbavă, la locul însămnat coborându-să (precum şi mai denainte îți scrisesem), acolea împreunare am avut. Întâi dară socoteala mea au fost pentru ca într-a cui mână stă dreptatea să mă pociu adeveri, şi aşe, carile să fie mai tare să pociu giudeca (că un dram a dreptății, mii de mii de cântare a strâmbătății a râdica poate). Întâiaşi dată, pentru cea dintâi a vrăjbii pricină voroava înainte i-am pus, dzicându-i, şi pricina asupra lui arun când, precum de la tine mă înştiințasem.

Iară el într-acesta chip mi-au răspuns: „De pe ce cunoşti, dzice, precum eu întâi pricina a vrăjbii aceştiia să fiu fost? Căci pricina alta nu ieste, fără numai începătura lucrului (de vreme ce, pre cum, la cele fiziceşti, aşe la cele ithiceşti, pricina cu începătura sinonime sint). Apoi pricina trebuie ca nu a chitelii, ce a lucru lui ființă să fie. Deci, pricină hirişă ca aceasta asupra mea a afla de vii putea, voi mărturisi greşala şi să va şterge păcatul (că iertăciunea greşala, iar

pacea vrajba mai denainte rădică). „Cătră acestea, i-am răspuns: „Spre începătura lucrului altă dovadă mai tare şi mai adevărată a să da nu poate, fără decât pricina carea pre altă pricină mai denainte decât dânsa nu are. Ca care pri cină, o, priietine, cu hirograful carile asupra Corbului scriind, între jigăniile şi vrăjitorii asieticeşti l-ai dat, şi Corbul pre aceia vreme cu toată inima în cel adevărat prieteşug să afla. De care începă tură şi pricină de vicleşug, el înțelegând, n-au pricinit, ce au păzit vrajba, carea şi până în ceasul acesta trăieşte." La acestea m-au întrebat de mai am şi altă ceva a-i arăta, pen tru ca pricina vrăjbii dintâi asupra lui să dovedesc? I-am răspuns:"Ba, şi ce altă mai multă şi mai bună dovadă trebuie? i-am dzis. Au precum hirograful acela (pre carile acmu Corbul în mâna sa îl are) al tău să nu fie a tăgădui vii putea?"„ Cătră acestea aşe mi-au răspuns: „Pomeneşte, dzice, o, priietine, cuvântul carile acmu-acmu îl dzisăşi, că pricina atuncea pricină dintâi ieste, când alta mai denainte decât dânsa nu să dă. Că amintrilea, lucru pri cinit, iară nu pricina lucrului ar fi. Deci când altă pricină mai denainte decât pricina carea ai arătat a afla şi a o dovedi o aşi putea, atuncea ce vii giudeca?" „Ce pofteşte dreptatea", i-am răspuns. „Ca aceia pricină, dzice, o, priietine, asupra Corbului vrednic sint a arăta, însă cu urechea inimii cuvântul dreptății a asculta de vii suferi." Iară dacă-i dziş că cu dragă inimă cuvântul adevărului a audzi şi giudețiul dreptății a da gata sint, într-aces ta chip dzisă: „Hirograful acela, o, priietine, adevărat al mieu este şi precum slovele carile într-însul sint, aşe cuvintele, ale mele sint. Ce încă după hirograf mai sint şi altele decât hirograful încă mai tari şi încă mai mari, pentru carile până acmu, poate fi, încă înştiințare nu aveți. Ce socoteala pentru începături fiindu-ne, pricinile a doa şi mijlocitoare în zădar

nu vom mai pomeni şi de vreme ce toată greşala într-acela ieste, carile pricină vrăjbii dintâi ar fi dat, noi pre una ca aceia asupra Corbului arătând-o şi cu neîndoite arătări dovedind-o, precum de supt vina greşelii, aşe de supt pricina începăturii vom ieşi. De vreme dară ce pen tru începăturile pricinelor cuvântul ne ieste, a şti ți să cade, dzice, o, priietine, în vremea ce asupra tuturor dihaniilor Monochero leopardalis minunat stăpâniia, şi, precum unui vrednic stăpâini toriu să cade, tare şi fără preget grijea alor săi supuşi purtând, până într-atâta suma lucrurilor adusese, cât pliscul Vulturului şi clonțul Corbului de-abiia vreodată şi mai niciodată ciolan proas păt ciocniia sau singe cald gusta. Şi pentru ca întru tot adevărul să grăiesc, nu numai că singe cald nu gusta, ce aşeşi stârv împuțit macară a afla sau pântecele a-şi sătura putea. Pentru care lucru, întâiaşi dată în răutatea Corbului scânteia zavistiii a să ațița au început (acestea cum şi în ce chip au fost pre larg la locul său s-au pomenit. Iar acmu, pentru mai chiară arătarea a pricinii dintâi, precum pentru alții voroavă am face, în fața a triia, pre scurt şi cât numai noima să să înțăleagă, iarăşi a le pomeni ne vom nevoi). Deci după câtăva vreme, cu datoriia firii, Monochero leopardalis de pre pământ spre cele cereşti s-au luat, Inorogul, după lege, moştenitoriu stăpânirii părintelui său rămâind. Ino rogul, la aceia stepână suindu-să, vrut-au ca adevăratul megieşesc prieteşug să îmbrățişedze, adecă cu monarhiia pasirilor în lineşte şi în pace să viețuiască, de care lucru, îndată, precum de săvârşirea părintelui său, aşe pentru curat gândul şi bună inima sa, prin scrisori pre Corb au înştiințat şi ca, de ar fi fost cu părintele său nescareva de răceală pricini, să le uite şi să le ierte îl poftiia (că prieteşugul a moşteni, a înțelepților, iară vrajba părințască în fii a cerca a

nebunilor lucru ieste). Corbul, din scânteia aţiţată aievea, nu, ce cu vicleşug pre ascuns pojarul preste tot a aprinde nici s-au stidit, nici s-au lenevit, şi ase, mai de grozav şi spurcat păcat s-au apucat, de vreme ce, precum prieteşugul pofteşte şi pre numele cerescului Vultur să giură, precum ori în ce şi cât va putea, spre întărirea stăpânirii lui pre la locurile ce să cade să va nevoi i-au răspuns. Ca acestea în slove şi în cuvinte către Ino rog înapoi trimiţind, iară din inima vicleană altele. Căci îndată dulăilor, pre carii în munţi trimişi avea, poruncă dede, ca cu lătrăturile şi brehăiturile lor toate locurile împlând, pre alalte dobitoace şi jigănii spăimântând, să le împraştie şi în toate părţile să le gonească. Dulăii porunca cu fapta plinind, ticăloasele dobi toace, de spăimoase şi de moarte menitoare glasuri ca acelea audzind, de pregiur Inorog a lipsi şi fietecarea grijea vieţii sale a cerca au început. Corbul atuncea, vreme aflând, pre jiganiia în neam cu prepus, adecă pe Vidră, tiraneşte asupra moştenirii Inorogului au pus. Aşe, Vidra apucând tiraniia, Inorogul în munţi, unde şi Filul era, să dusă. După carii Corbul prin munţi, Vidra prin gârle, prin multă vreme fel de feliu de goane şi încun giurături de moarte îmbla. Ce dreptatea sfântă lucru greţos ca acesta nu multă vreme răbdându-l, Inorogul, aflând mijlocul, pre Vidră din tirănie au lepădat şi pre Fil în locul moştenirii mai drepte au aşedzat (căci şie sau norocul din tinereţe îi zavis tuia, sau spre altele mai mari sau mai grele îl cruţa). Corbul acestea vădzind, macar că dreptatea cu mânule apipăia, însă răutatea din bun rău şi din Corb, orb îl făcea, de vreme ce, cu multe măiestrii şi vrăji, de iznoavă păcatul înnoind şi pre Fil din moşiia şi moştenirea sa scoţind, iarăşi pre tiranul, Vidra, în locul său au băgat.

Vidrii tirăniia poftorindu-i-să, au socotit ca şi răutatea

tirăniii să îndoiască (că tiranii cele ce dintâiaşi dată după nesăţioasă voia lor cu răutatea a plini nu pot, de a doa oară vreme aflând mai cu asupră a plini obiciuiţi sint). În care chip şi Vidra (mai mult cu a Corbului îndemnare) făcând, dobitoacele, săracele, iarăşi în toate părţile cu mare tulburare a să împrăştiia le-au căutat, din carile unele, precum să dzice dzicătoarea, capul în poale luându-şi, în monarhiia pasirilor au pribegit. Unde cu multe şi fierbinţi lacrămi, năcazurile carile despre Vidră trag cătră Corb arătând, de carile Corbul, oarecum, precum i să face milă arătându-să (că amintrilea neschimbată firea Corbului a fi mai mai toţi muritorii ispitită o au), precum vreun leac slăbiciunii şi pătimirii lor va cerca şi în ce va putea le va agiutori să giuruia. Într-aceiaşi vreme şi de la Bâtlan veste la Corb sosi, aievea, iară de la Breb pre ascuns (căci aceştea amândoi pre aceia vreme părtaşi tainelor Vidrii era), precum Vidra cu tot de-adinsul le porunceşte ca prin munţi mreji întindzând, pre la vrăjitori vrăji asupra Corbului să vrăjască. Corbul, dintr-îmbe părţile pentru pizma smintit şi greşit vădzindu-să, pre o parte să videa că de patima dobitoacelor rău îi pare şi cu tot chipul (căci acmu şi de dânsul tare să atinsese) din epitropie să o arunce ar fi silit. (Căci tot tiranul, precum pentru priietin, aşe pentru nepriietin, tot cu un suflet să poartă). Iară pre o parte pizma veche, cu carea pre Inorog şi pre Fil goniia, pentru ca după rugămintea să facă şi într-adevăr de patima lor să să milostivască nu-l lăsa. Ce amân doaă gândurile tăinuind, în sine le avea. Până mai pre urmă, pre săracele dobitoace, carile la dânsul năzuise în tot feliurile de vârteje şi de hârzoabe învârtindu-le şi întorcându-le, le dzisă că binele lor ar vrea şi mântuinţa de supt tiraniia Vidrii le-ar pofti, numai Inorogul şi Filul sint pricina carea după poftă fapta a săvârşi nu-l lasă (căci

Corbul cunoştea precum dobitoacele iarăşi pre unul dintre dânşii la stăpânire ar pofti) şi pricina ieste, dzi cea, că acele doaă jiganii cu dânsul veche vrajbă având, precum spre vreo adevărată pace să vor întoarce a să încredința nu să poate. Dintr-acele jigănii, precum ştii, o, priietine, Lupul era carile asupra acestuia lucru mai cu fierbinteală era, şi acesta cu mare chizăşie să apuca, precum Filul şi Inorogul pacea vor priimi şi priimind-o nesmintită o vor ținea, numai într-adevăr să cunoască, precum şi Corbul cu inimă adevărată aceasta pofteşte. Corbul, după hireşul său şi firescul vicleşug, precum aceasta cu tot de adinsul învoieşte arătându-să, îndată la mai marele ogarâlor (carile cu alt nume Istoriograful Afroditei să cheamă) carte scri ind, îi porunciia ca cu descântătoriul de la Lacul-Dracilor vecin lucrul pentru pace să ispitească. Şi ce mai mult voroava să lun gesc, o, priietine, în anul 72940, noiev. 104, în munții de la Grumadzii-Boului, cu mari giurământuri şi dintr-îmbe părțile legământuri, cu chipul carile ştii, tractatele de pace s-au înche iat, a căror tractate coronă era ca Corbul în tot chipul nevoitoriu să fie, pre tiranul Vidra din epitropie să scoață. Sfârşitul tutu ror, într-acelaşi an, oct. 230 pomenitul Istoriograf a Afroditii de la cetatea Deltii (căci vrăjitorii acolea era) cătră vecinul celor de la Lacul-Dracilor, o carte într-acesta chip scriia:”Istoriograful Afrodiseu, descântătoriului de la Lacul-Dracilor, sănătate! Pentru vinirea noastră vii şti că cu sănătate la cetatea Deltii am sosit, unde toate nevoințele noastre, carile pentru alcătuirea păcii am cheltuit, în vânt aruncate şi în zădar luate le-am aflat, de vreme ce dumnealui Corbul, în vreme ce noi giură mânturile cu iscălituri şi cu peceți întăriiam, atuncea el cu mijlocul vrajitoriului despre crivăț la vrăjitorii cei mari de la Delta un baier trimisese, a căruia descântec să cuprindea ca

vrăjitorii cu toții pentru primeneala Vidrii învoind, asupra unei jiganii streine (carea din Țara Îngemănată ieste) a dobitoacelor epitropie să arunce. Vădzind aceste, împotriva sfintelor giurământuri, a Corbului fapte (a cărora de proaspete, precum să dzice, încă singele le pică), pre cât am putut, cu multe mijloace am silit şi deodată mintea vrăjitorilor într-altă parte am întors. Cătră acestea nu puține şi celea ce să cad cătră Corb am scris. Nedejduiesc că şi pre dânsul din rătăcită calea carea ține a-l îndrepta să-l pociu. Iară de nu, cum mai curând, pen tru tot adevărul, ştire viți avea."

Cătră acestea, o, priietine Şoaime, dzice, alta şi mai minu nată şi în păgânătate încă mai afundată Corbul ispitiia. Că pre aceiaşi vreme, foarte pre ascuns, pre Aspida de Palestina la Vidră trimisese, pentru ca cu tari giurământuri înşelând-o, vechiul prieteşug să înnoiască, dzicea. Şi iarăşi într-acea dată epitropiia dobitoacelor cu mijlocul vrăjitorilor asupra jigăniii de la Țara Îngemănată a isprăvi siliia. Deci acmu socoteşte, o, priietine, câte împletecite vicleşuguri şi câte spurcate de giurământuri călcături Corbul totdeodată cătră trii chipuri făcea. Ce poate fi dumnă dzăiasca parahorisis slobodzind, ca cu vreme răutatea mai cu asupră să plinească. Atuncea ceva după poftă a isprăvi neputând, câtăva vreme lucrurile în tăcere au stătut. Acestea ale Corbului viclesuguri un hirograf a Brehnacii le întăriia (carile la Gru madzii-Boului în mâna Inorogului cădzusă), în care să cuprin dea că în curândă vreme toată monarhiia pasirilor mare răzsipa şi prăpădeniia Filului şi a Inorogului aşteaptă.

Acestea şi ca acestea ei bine adeverite avându-le, ce ca cum nu le-ar fi cunoscut ascundzindu-le (că arătarea neprieteşugului fără folos corăbiierilor să asamănă, carii în

vremea furtunii chivernisa la corăbiii lăsind, căci din liman au ieşit, unii pre alții vina aruncă şi pre sine a vremilor cunoscători, iar pre alți necunoscători arată), la ce fortuna şi vremea le-ar sluji păzindu-să aştepta. Într-aceia vreme din părțile Mesopotamiii, un vrăjitoriu prea mare a vini să tâmplă (că părțile Persiii cu vrăjile şi maghiile vestite sint), într-a căruia timpinare Filul cu Inorogul ieşind şi vrajea oarece ispitind, aflară precum voia vrăjitoriului spre bunăvoie să pleacă, de vreme ce, ce fel de mreje să le împletească ar pofti întrebându-i, ei pre Corb în nemică atingând, mreaje asu pra Vidrii să le împletească răspunseră. La carea vrăjitoriul dzisă, precum în cale fiind, cinii de mreajea ca a aceia a împleti gata nu-i sint, iară la cetatea Deltii mărgând, fără greş, precum cere rea le-a plini să giurui. Deci după porunca vrăjitoriului, Filul cu Inorogul la cetatea Deltii mărgând şi acolea întâi cu istoricul Afrodisău împreunându-să, toate vicleşugurile cele mai denainte ca cum nu le-ar fi simțit să arăta. Şi aceasta nu cu proastă so coteală (ce unde norocul pizmuieşte toată socoteala bună să sminteşte), de vreme ce socotiia că vădzind Corbul că vrăjitoriul le priieşte şi precum mreje asupra Vidrii a le împleti vremea şi ceasul pândeşte, cândailea de tot de răutate şi de pizmă să va părăsi, şi ce ținea zugrăvit, cândailea ar întoarce în adeverit. Ce vrăjmăşiia Corbului cea nedomolită nici până într-atâta a să opri au putut. Că acmu, în strâmptori vădzindu-să (că largul altora strâmptoarea lui ținea), la alt chip de vicleşug alergă şi pe bie tele jiganii carile lângă dânsul era fugite, în taină chemând, brâncele în loc de peceți să-şi puie şi un hirograf cu rugăminte la vrăjitoarea cea mare să trimață îi îndemna, ca, milostivindu-să, de supt tiraniia Vidrii să-i scoață. Jigăniile, săracele, încre dințându-să şi după

undelemnoase cuvintele lui muindu-să, ce în hirograf s-ar fi scris nu ştiia (că hirograful pre limba vrăji toriului scris fiind, jiganiile nu o înțelegea, ce numai ce plăzmuit le tălmăciia, aceia ştiia). Iară într-adevăr mai mare jalobă asu pra Filului decât asupra Vidrii să cuprindea şi precum uniia din tre dânsele epitropiia să isprăvască să ruga. Aşijderea Corbul, despre partea sa, nu puține căpuşi pline de singe proaspăt tri masă (căci neamul vrăjitorilor, din fire cărnurilor şi singiurilor cu mare lăcomie ieste dat).
Deci Filul cu Inorogul puținele dzile la cetatea Deltii zăbo vindu-să, de pre semne începură a cunoaşte că mintea vrăji toriului de o parte de lăcomie, iar de altă parte pentru a sa bez cisnicie ieste lovită, de vreme ce, precum neputința acoperindu-şi, aşe vremea din dzi în dzi urnind, dzicea: „Eu mreajea fără pre pus voi împleti, numai nişte stele foarte trebuitoare stau cani departe, carile peste puține dzile apropiindu-să, lucrul după pofta voastră să va săvârşi.”
Filul oarecum fluturate cuvintelor vrăji torilor a să încredința începusă (căci el mai avea nişte vrăjitori mai mici, carii, pentru ca să-l îmbunedze, precum vrajea spre bine merge îi dzicea). Iară Inorogul mai cu de-adins îmblând şi prici na zăbăvii mai din rădăcină cercând, pentru hirograful şi mita carele Corbul la vrăjitoriu trimisese ştire luă, şi aşeşi, în mâni încăpându-i, preste tot îl citi (că Inorogul slovele ce era pre lim ba vrăjitoriului putea citi). Şi îndată mărgând, pre Fil de poves tea hirografului ce vădzusă înştiință.
Nu puțin de aceasta Filul să tulbură şi cătră Inorog dzisă: „Eu mai am, frate, un vrăjitoriu, carile, precum socotesc, în vrajă nu mă amăgeşte, la carile, în ceastă sară mărgând, voiu întreba de poate hirograful carile au trimis Corbul vreo trecere a avea.” Şi aşe, Filul la acel vrăjitoriu mărgând (carile

în lapte de oaie şi în spata caprii a căuta foarte bine ştiia) şi de lucrurile ce audzisă întrebându-l, el răspunsă:"Asupra ta, dzice, vrăjea rău nu arată, iară asupra Inorogulul mai vârtos în ceastă sară din singură gura vrăjitoriului celui mare m-am înştiințat precum Corbul cu mari sume de giuruințe toată vrajea spre rău i-au întors, pre carile până mâni (precum astrolaviul mieu arată) sau în izgnanie îl vor trimete, sau şi altă ceva mai rău îi vor face."
Inorogul, macar că acmu aievea în vicleşugurile Corbului cădzut să simțiia, însă duhurile bărbăteşti nicicum gios lăsind, către Fil dzisă: „Eu, frate, până într-aceasta vreme duhurile înăduşindu-mi şi toate vicleşugurile Corbului, cum să dzice, cu coada ochiului căutând, pentru voia ta le-am tăcut, pentru ca nu cumva vreo pricină de împiedecare lucrului tău să dau. Iară acmu, iată, singur toată inima Corbului, carea către noi are, poți cunoaşte. De care lucru, de acmu înainte, după atâtea dovedite ispite, de mai ieste cu putință a îngădui, şi după atâtea călcături de giurământuri, de frica păcatului de mai ieste cu cale cineva a să feri, socoteşte, şi ce cunoşti frățeşte mă sfătuieşte. „ La carea Filul răspunsă: „De acmu înainte păcatul acesta în sufletul mieu să fie, şi de-ciia, ce poți a lucra nu te lenevi" (că dreptele giurământuri a ținea a evsevii, iară de cele strâmbe a să teme a disidemoniii faptă ieste). Inorogul acmu din doaă părți să amăgiia, în dreptatea lui sprijenindu-să, de o parte, căci cu mare îngăduință vicleşugurile Corbului tăcând şi ca doară s-ar părăsi aşteptând, cu mâna lăcomiii mai-mai la cea desăvârşit primejdie îl adusese. Iară de altă parte, vicleşugurile Filului încă mai mari primejdii îi aşternea, că vădzind Filul că cu alt mijloc ceva a să isprăvi nu să poate, cu îmbunători către Corb şi cu vândzăturile Inorogului priința a-i vâna a să ispiti începu. De vreme ce la

toate sfaturile nedespărțiți şi în frăție sprijeniți fiind, cu mijlocul Căprioarii de Araviia, de toate epihirimatele lui pre dulăi şi pre alalți gonaşi înştiința. Ce acestea atuncea ascunsă şi neştiute către Inorog fiind, iară mai pre urmă, cu mare ruşinea Filului, la ivala a toată lumea au ieşit. Aşedară, Inorogul într-un chip fără de nedejde sau izbânda, sau cea de tot pieire aşteptându-şi (căci mai mult pentru chi vernisala lucrurilor a chiti strâmptoarea vremii nu-l lăsa), îndată la vrăjitoriul cel mare ducându-să, de toate vicleşugurile, carile cu mita Corbului şi cu lăcomiia a altor vrăjitori i să gătesc, îi po vesti şi precum cu toții pre dinafară cu mâzda otrăviți fiind, sfat împreună au făcut ca cu descântecele şi cu farmecele rugămintelor să-l ademenească, ca mreaja asupra lui să împletească. „Eu dară (dzice Inorogul) cu îndemnarea şi porunca cuvântului tău, din munții cei înalți coborându-mă, aicea, la cetatea Deltii am vinit şi, precum singur bine ştii, că nu pentru altă, ce numai pentru ca mreaje asupra Vidrii să ne împleteşti. Iară Corbul, socotind că la noi cinstea epitropiii de va rămânea toate răutățile şi vicleşugurile lui, carile către toată puterea voastră are, să vor des coperi, cu toată nevoința pre la toți vrăjitorii sileşte ca ce rău ar fi mai mare, acela la cap să-mi aducă. Iată, acmu, precum viața, aşe moartea mea în mâna ta au rămas, cu carea după cinstea numelui tău şi sau după cum vii vrea, aşe fă."
Vrăjitoriul, macar că pentru delungarea vremii asupra mrejii Vidrii şi ştire avea şi voință, însă pentru ca vreun nalgiosul Ino rogului să să facă, nice ştiia, nici poftiia. De care lucrul către Ino rog într-acesta chip grăi: „Credzi, dzice, ca într-această dată şi alt vrăjitoriu să să poată afla, carile mreji, de carile te temi tu, să poată împleti?" Inorogul dzisă: „Ba ştiu, dzice, că altul mreaje ca aceasta să împletească puternic nu

ieste. Numai mă tem că cu ademeniturile altor mai mici vrăjitori să nu te buiguieşti şi singur tu mreajea să nu împleteşti."
Vrăjitoriul dzisă: „De acesta lucru, până eu pre acestea locuri mă aflu, fricâ nu avea, nici că pentru lăcomiie cinstea datului cuvânt îmi voi vinde grijă să porți. Aşijderea, adeverit să fii că, cursul stelelor şi vârtejirea țircălamurilor cereşti de-mi vor agiuta, în curândă vreme mreaje asupra Corbului voiu împleti şi aripile lui cu sămnul cel de biruință în mâna ta îl voi da. Însă întâi plata ce-mi va fi de la tine trebuie să ştiu". Inorogul acestea de la vrăjitoriu audzind, macar că peste toată îndămânarea vremilor giuruința peste putință a să plini cunoştea (ce cele ce să iubăsc şi pre lesne să cred şi mai tare să nedejduiesc), însă decât prieteşugul cu vicleşug ascuns, neprieteşugul aievea cu Corbul a ținea mai de folos a fi socoti, şi aşe, hirograful (de carile am pomenit) în mâna vrăjitoriului au dat. „Acesta hirograf, o, iubite priietine, îmi dzicea, cu vreme la mâna Corbului au vinit, în carile toată puterea argumenturilor ț-ai pus, cu carile pricina vrăjbii dintâi asupra mea a fi să dovedeşti şi precum eu călcătoriul giurământului şi vândzătoriul prieteşugului să fiu fost să ade vereşti. Ce acmu, precum vedzi, lucrurile adeverinții într-alt chip să au (că podoaba şi chizmirea minciunii în chiteala scornită şi în voroava tocmită stă; iară ființa adevărului în singurile lucruri precum ieste singură să adevereşte)."
Atuncea eu (dzice Şoimul cătră Corb) ca acestea, ca cum necredzute cuvinte ar fi, din gura Inorogului audzind, i-am dzis:"Adevărat arătoase socotele aduseşi, o, priietine, şi cu împodobită voroavă în zugrăvala chipului adevărului le arătaşi. Însă mă tem că, după apofthegma carea singur mai pomenişi, ființa adevărului în lucruri a arăta, precum să

poci a crede, nicicum pociu." El mi-au răspuns: „Toate lucrurile între muritori, carile pentru adevăr sau pentru minciună prepus aduc, izvoditorii legilor supt doaă dovede le-au supus; una ieste carea prin mărturisirea a chipuri vrednice de credință să face, alta carea, prin hirişile scrisori şi hirografuri, dzisele tăgăduite adevereşte. Deci cât pentru lucruri ca acestea, carile între noi s-au lucrat, s-ar socoti, poți cunoaşte că alte chipuri streine pentru trebuința mărturisirii, la mijloc a să pune, nici cu cale, nici cu putință au fost (căci toate pre cât mai cu taină să putea să lucra), de unde aieve ieste că toată putința dovedirii în scrisori şi hirografuri rămâne. Deci, de-ți voi arăta, o, priietine, a Brehnacii şi a pomenitului Istoriograf scrisori, carile ale mele dzise să întărească, atuncea ce vii giudeca?" Eu, de acestea nicicum macar nedejduindu-mă, precum „ce va pofti adevărul, aceia voiu giudeca" i-am dzis.
La aceasta el mi-au răspuns: „Să nu cumva în prepus întri, o, fârtate, că doară mutând vreme dovedirii, mutarea sentențiii voiu să fac. Ce într-adevăr să ştii că eu acestea scrisori într-această dată, precum aşe de treabă să-mi fie în minte nepuind, lângă mine nu le am. Iară la a doa împreunare, fără greş, de față vor fi."
Aşedară, acestea deodată până într-atâta scuturându-să, voroa va spre începătura păciuilirii am întors, dzicându-i: „Acestea cum au fost au fost (că între gâlceviți pricea pentru dreptate şi pentru strâmbătate de ar lipsi, cu adevărat în lume nici gâlceavă, nici gâlcevitori ar fi). Iară de acmu înainte, în dragoste şi în prieteşug a întra, de vii pofti?" După care poftă el priimind, celea ce către tine cât de cu cuviință am scris şi cât de fără cuviință răspunsuri am luat, singur tu bine ştiindu-le, în zădar nu le voi mai pomeni. Iară când i-am dat ştire precum răspunsurile de la tine mi-au vi

nit şi la a doa împreunare l-am poftit (ce blăstămat ceasul chemării aceiia, că atuncea ocara carea Hameleonul ne-au făcut vii fi țiind minte), carile după datul cuvânt îndată viind, îndată hirografurile, carile ținea în mână, îmi arătă, din carile unul era cu scrisoarea Uleului şi cu iscălitura Brehnacii, iară altul preste tot hirişă a Is toricului Afroditei mână şi scrisoare să videa. Acestea eu vă dzind, o, Coarbe, şi bine precum era cunoscându-le, ce mai mult să-i răspundz nici am avut, nici am putut. Însă precum să dzice cuvântul, soarele cu degetul a astupa nevoindu-mă, îi dziceam:"Poate fi, nepriietinii de obşte, până într-atâta lucrurile au ames tecat, cât unul altuia cuvintele şi poftele a vă cunoaşte să nu puteți. Iară acmu, cu mijlocul nevoinții mele, bună nedejde am ca toate acestea, ştergându-să, să să uite şi la cea cinstită şi lăudată dragoste să vă întoarceți." Atuncea dară, ții minte, o, Coarbe, că vârtos îmi scriiai, ca de nu într-alt chip, macar cu giurământ de va putea fi, numai în silță să-l putem băga, pravila locului nostru pomenindu-mi, carea învață (că spre biruința nepriietinului or ganul de sfânt şi de spurcat, nu să cearcă). Ce canonul acesta, macar că adevărat din topicească pravila noastră ieste şi tot nea mul nostru cu dânsa foarte să slujeşte, însă cât despre partea mea ieste, ce ieste cu dreptul să spuiu, într-această dată sufletul mieu a o suferi n-au putut-o, ce într-adevăr siliiam ca lucrurile acestea la ce-i cu cinste şi cu dreptate să vie. A lucruri, dară, svinte ca aces tea eu începătură făcând, Hameleonul, spurcatul, cu dulăii în samă nebăgătorii, câte vicleşuguri şi câte scârnave măiestrii i-au pus, până în fălcile crocodilului (precum bine povestea ştii) l-au dat. Din care primejdie sfânta lui dreptate a nu-l mântui macar apusul soarelui a aştepta n-au putut. Acestea, dară, şi altele ca acestea, la număr nenumărate şi

în răutate nemăsurate vicleşuguri şi de cap primejdii, tu şi ai tăi asu pră-i nepărăsit aducându-i, cum Inorogul, o, Coarbe, dreptate n-au avut ca orice mai rău ar fi putut, aceia să-ți fie şi făcut? Ce nu atâta a lui nevoință ieste de vinuit, pre cât a ta mare norocire de fericit, că nu socoteala ta cea dreaptă, ce norocul lui cel împotrivnic şi strâmb până astădzi lucrurile în norocire ț-au arătat. Ce nu până într-atâta ieste de credzut fortuna norocului, o, Coarbe, carea, pre cum din bătrâni am audzit, numai aripi să fie având, dzic, iară nu şi picioare şi pe deasupra capului zburând, după cel norocit ur madză, iar de tot pe dânsul a să pune nici va, nici, de ar vrea, în ce să să sprijenească are (că cine cu aripile norocului a zbura i să pare, când în piatra stăruielii a să sprijeni va, atuncea precum nici picioare neclătite să nu fie având cunoaşte).
Iată, acmu, Hameleonul câteva dzile lângă tine au fost; deci câte asupra tuturor va fi amestecat şi cât asupra Inorogului fiie rea îți va fi tulburat, singur vii fi ştiind. Trecut-au şi în monar hiia dobitoacelor, ce acolo ce va lucra vremea după aceasta fru bun să le aduci, întâiaşi dată scrie la Bâtlan aicea să vie, de la carile pentru acestea şi mai mult a te adeveri vii putea. Apoi piz ma veche părăsind, pre Inorog la prieteşug pofteşte, că cu aces ta chip lucrurilor monarhiii noastre mare folos, iară ție nespusă odihnă şi întemeiere precum să va naşte, adeverit să fii. Că amintrilea tot pre această rătăcită cale lucrurile mărgând, în cea mai de apoi mare şi cumplită primejdie, pre toți, pre noi, a ne aştepta să ştii. Aceasta, dară, o, Coarbe, ieste ştiința mea pentru Inorog şi aceasta ieste sfătuirea mea cea prietinească, pen tru carea pre numele ceresculuiVultur mă giur că în tot adevărul ce am cunoscut şi am vădzut aceia ț-am povestit şi ce mai de folosul obştii am socotit, aceia te-am sfătuit. Iară

de ciia înainte, tu, iarăşi, precum vii, aşe fă.”
Corbul acestea de la Şoim prin câtăva vreme cu răbdare ascultând (că cuvântul adevărului de multe ori şi peste simțire inimile domolind, urechile spre ascultare pleacă), pre o parte, de ruşinea vicleşugurilor înfruntate să făcea precum nu atâta la inimă îl ating, iară pre altă parte vădzind că cuvintele Şoimului şi adevărate şi prieteneşti sint, aşijderea în ascunsul inimii sale pentru acestea singur şie dovadă şi mărturie fiind (că mărturiia hirişei şi ascunsei ştiințe decât toate dovedele mai doveditoare ieste), îndată la Bâtlan trimasă şi cum mai curând la dânsul să mărgând, Corbul în tot chipul pentru politiia şi socotelele Ino rogului îl întrebă şi-l cercetă. În carele nu mai puțină adeverință decât la Şoim află, de vreme ce nu numai cât cuvintele Şoimu lui adeveri, ce încă şi toate amestecăturile Hameleonului de min ciunoase le scoasă şi de batgiocură le arătă.
Cu a cestora cuvinte şi mărturii, domirit şi domolit, Corbul la dulăii vânători, carii în munți să afla, porunci ca de vor videa că într-alt chip Inorogul în măiestriile lor a cădea cu putință nu ieste (căci aprinsa vrăjmăşie cuvânt apofasisticos să dea nu-l lăsa), cu tot chipul să să nevoiască ca spre pace şi prieteşug a-l întoarce să poată, şi cum mai curând răspuns să aibă.

Partea a 11-ecea

Pre aceia vreme între dulăii carii în munți să afla, una din pasiri (carea din cele supusă stepăna cea mai de sus ținea), foarte credincioasă Corbului şi a toată monarhiia păsirilor dreaptă slugă era. Aceasta, porunca Corbului vădzind, mai mult într-alte so cotele a sta nu să zăbăvi (căci pacea Inorogului tuturor dorită era), ce, îndată sculându-să, la un bun vrăjitoriu şi vechiu pri ietin al lor să dusă, pentru ca vrajea să ispitească de ieste cu putință de atâtea cumplite rane inima Inorogului a să vindeca şi de să poate cu vreun chip spre prieteşug a să întoarce? (Acesta era vrăjitoriul carile la cetatea Deltii Filului spusese precum peste doaă dzile Inorogului o samă vor face.) Pre acesta, dară, într-acesta chip pasirea aceia (precum mi să pare, Lebăda era, căci aproape de moarte cântecul cel mai frumos au cântat) întrebându-l, vrăjitoriul îi răspunsă: „Tu ştii că acmu vrajea mea nu trece, pre cum trecea odânăoară, nici alt vrăjitoriu între noi au rămas, carile asupra jigăniii aceştiia mreaje a împleti să poată. De care lucru, prietineşte vă dzic că nici a mea, nici a altuia vrajă trebuie să mai cercați, ce de acmu lucrul cu lineşte şi cu blândețe ieste să ispitiți. Deci tâmplarea după pofta voastră de va ieşi, fericiți sinteți, iară de nu, cu furtuna nu trebuie a vă lupta, ce după undele apelor vă ieste a va lăsa. Căci amintrile, toate vrăjile minciunoase sint şi când viți nedejdui că mreajea asupra nepriietinului să împleteşte, atun cea voi într-însa învălătuciți şi împleticiți vă viți afla. Mai vârtos acmu (precum foarte bine înştiințat sint) că toată uşea vră jitorească înaintea Inorogului deşchisă ieste, şi încă precum şi buni chedzi să i să fie arătat, adeveriți să fiți.”
Lebăda, răspuns şi învățătură ca aceasta de la vrăjitoriu luând, să dusă. Iară Inorogul, într-acea dată ştiind precum acelui vrăji toriu bobii nu-i prea îmblă şi teiele îi sint cani

împleticite, socoti ca în vremea slăbiciunii lui cu dânsul prieteşug şi cunoştinţă să facă, ca nu cândai, cu vreme vrajea slujindu-i, împotriva lui să să afle (că în strâmptori lăţimea prieteşugului să agoniseşte, iară în lăţime strâmptoarea neprietenii să găteşte). La carile pre un dulăoaş, carile cu dânsul cunoştinţă avea, trimasă (ţincuşorul acesta născut, crescut şi aşeşi încărunţit la oi era, ce şi la bătrâ neţe de minte tot ţinc era). Carile, la vrăjitoriu mărgând, dzisă:"Inorogul împreunarea ta a avea pofteşte, nu că doară vreo vrajă de la tine cere, ce numai pentru cele viitoare tâmplări aşe i-au năstăvit, ca cu tine cunoştinţă şi prieteşug să lege". Vrăjitoriul, de aceasta audzind, îndată de sfatul ce-i cerusă Lebăda în minte îşi adusă şi bună vreme pentru ispita lucrului să fie aflat socotind, cătră ţincul cel bătrân dzisă: „De împreunarea Inorogului foarte bine îmi pare, că şi eu pentru une pricini voroave prietineşti a avea încă de mult poftiiam, şi fără de nici o zăbavă, numai să vie". Tinchişorul dzisă: „Tu bine ştii că mulţi sint gonaşii lui, carii în toate poticile îl păzăsc, cu care pricină, aşe aievea şi când voia i-ar fi, a vini nu poate, ce numai când mâna îi va da, atuncea precum va vini adeverit să fii". Vrăjitoriul dzisă: „Oricând voia îi va fi, la mine fără nici o grijă să vie şi cu aceasta pricină de i să va tâmpla vreo primejdie ca aceia, în sufletul mieu să fie". Şi cătră acestea pre toţi bobii şi teiele sale giurământ adăogea. Aşe, ţincul cel bătrân răspuns ca acesta aducând, Inorogul, macar că multe împotrivă socotiia (că pre cela ce-l muşcă şer pele şi de şopârlă să fereşte), însă mărimei sufletului biruinţa dând şi fără nici o grijă sculându-să, la lăcaşul vrăjitoriului să dusă, cu carile împreunându-să, după cele multe şi în feliu de feliu zbătute voroave, vrăjitoriul voroava pentru pacea cu Cor bul înainte îi pusă, dzicând precum

vrajea îi arată că acesta lucru la săvârşit va putea ieşi. Inorogul răspunsă: „Precum până acmu, o, priietine, inima mea spre partea cea mai bună plecată au fost, aşe şi acmu tot spre aceiaşi stăruieşte. Numai a mea împotrivnică fortună (carea, precum să dzice, încă din faşă, în toate şi pentru toate a nu mă dosedi nu părăseşte) nici voia inimii mele altora precum ieste a o ivi mă lasă, nici spre trebuință ca aceasta nes careva chipuri vrednice de credință a-mi arăta au învoit. Ce, pre cum să dzice cuvântul (glasul cucului din glasul pupădzii ne deosăbind), totdeauna urechile sale către cuvintele mele surde şi de tot astupate ş-au ținut." Către acestea Inorogul pentru toate cele la mijloc trecute către vrăjitoriu povestiia, adecă cum le-au fost începătura vrăjbii, mijlocile delungării şi de multe ori ispita păcii, carea, în câteva rânduri acmu lucrul isprăvit țiindu-să, mai pre urmă tot amăgit şi despre Corb viclenit s-au deşteptat. De acestea vrăjitoriul, pre amănuntul înştiințându-să, toată dreptatea Inorogului da (că ipocrisiia dreptății la neamul vrăji torilor foarte obiciuită ieste). În scurt, să dzicem, vrăjitoriul dintr-îmbe părțile atâta de cu osârdie s-au nevoit, cât s-ar putea dzice că focul cu apa ar fi adunat şi ceriul cu pământul ar fi împreunat, de vreme ce într-aceiaşi dzi, pre Lebădă şi pre dulăii vânători acolea aducând, cu Inorogul a să videa şi prin câtăva vreme a să vorovi i-au făcut.

Ce-i încoace şi încolea, tractatele pentru pacea la mijloc puind, unii trăgea, alții împingea, iară ceva de adevăr şi de folos nu să alegea. Deci cu toții lucrurile aşe împletecite şi încurcate vădzind (că când cineva adevărului a să îndupleca nu va, încurcătura min ciunilor nu cu lesne de dezlegat să înnoadă), soroc vrajbei în 25 de ani pusără, pentru ca de acesta lucru, pre Corb înştiințând, la ce mai adevărat s-ar

pleca să cunoască.
Într-aceasta vreme de armistiție vrajea vrăjitoriului mijlocito riu aşeşi de tot să închisă. Iară povestea pricinii era că vrajito riul cel mare cu farmecele sale atâta putere agonisisă, cât pre toate vrăjile mute întorcând, singur el numai, când, ce şi cui vrea, vrăjiia (acesta era pe vremea când munții cei mari pre copacii de la Delta supusese şi în robiia celor şepte voievodzi îi adusese, precum istoriia la locul său s-au pomenit), ce nici lui în multă vreme tripodul nu i s-au stăruit. Însă oricum ar fi fost, în vre mea acestuia vădzind dulăii că vrăjea ceva cuiva adevărat să vrăjască nu poate, sorocul armistițiii a-l lungi şi cu chip cani nepriceput din dzi în dzi a-l muta începură. Inorogul, acestea nu că doară nu le cunoştea, ce căci vremea macar cum nu-i slujiia, cu cunoştința a le trece să făcea.
Iară nu prea multă vreme la mijloc trecu şi preste nedejdea tuturor, ca ciupărca din gunoiu, aşe în mijlocul tuturor un vrăjitoriu atâta de mare răzsări, cât de năprasnă ieşirea lui cu toții să cutremurară. De aceasta Corbul de ştire luând, îndată pre Uleu trimasă ca, în munți suindu-să, acolo ce să lucreadză să cunoască şi Inorogul de ce să apucă să ispitească şi acmu pentru împle tirea mrejii asupra lui toată nedejdea curmându-i-să, tare poruncă îi dede ca de pacea pre carea Lebăda o începusă, cu toată ne voința să să apuce şi ca cum numai pentru aceia treabă ar fi fost trimăs, către Inorog şi către alalți să să arete. Aşe, Uleul la munți sosind, Lebăda, săraca (acmu dzua cea mai de pre urmă apropi indu-să), la cuibu-şi s-au înturnat, unde nu preste multe dzile, verşurile încheindu-şi, cântecul ş-au săvârşit.
În dzilele acestui vrăjitoriu Filul şi Inorogul mare întrare şi ieşire aflară, de carea nepriietinii macar cum ştire a lua nu pu tură. Ce Filul, puțin oarece lăcomii <i> supus fiind, într-

îmbe mânule a sigeta să ispitiia (că de-amintrilea şi Filul nu prost sigetătoriu era), de vreme ce ni asupra Corbului, ni asupra Stru tocamilii mreajea a împleti să nevoia, iară Inorogul, una numai şi aceiaşi în gând având, sau vreodată pe piatră, sau vreodată supt piatră a fi socotiia, şi, precum să dzice cuvântul sau ferici rea pe cap, sau Corbul pe stârv să i să puie aştepta. De care lucru, într-alte părți nicicum îngăimându-să, vrăjea numai asu pra Corbului ispitiia şi acmu vrajea spre bine începusă a i să sfiti, de vreme ce şi mreajea începusă a să împleti. Ce, poate fi, toate vremea lor au, sau, cum să dzice (pasa empodion dia calon), toată împiedecarea pentru bine, mreajea asupra Strutocamilii mai pre iuşor fiind a să împleti (macar că pre amândoaă deodată vrăji toriul le începusă), acmu gata Filului să o dea pre vrăjitoriu îndemnă. Filul, luând mreajea, până în dzece dzile pre Struto camilă vână. Râsul, carile în munți păzitoriul Strutocamilii era, pentru mreajea ce să împletisă macar cum ştire neluând, fără de nici o grijă la bârlogu-şi să afla. Iară Uleul, de împletirea mrejii înțelegând, cum mai curând Corbului în ştire făcu, carile, macar că de lucrul peste nedejdea lui tâmplat nu puțin să tulbură, însă nici moale să purtă, de vreme ce până a nu agiunge mreajea la locul întinsorii, cu doaă dzile mai înainte de la Corb la Pardos şi la alalte jigănii rumpătoare vestea mrejii agiunsă. Atuncea Par dosul, Hameleonul, Veverița, Guziul cel orb şi alalți pre lângă dânşii toți, în toate părțile să împrăştiiară, aşe cât pre toți de odată mreajea a-i cuprinde nu putu.

Iară Strutocamila, săraca, în mreajea ce-i aruncasă asupră, cu coarnele carile odată îi adăosese încurcându-să, atuncea de greu gemând: „Vedeți coarnele de ce treabă mi-au fost”, dzisă, cu mari blăstămuri şi sudalme pe Pardos şi pe Corb încărcând. Iară Hameleonul, din monarhiia pasirilor în

monarhiia dobitoace lor trecând (precum mai sus s-au pomenit), după a sa fire cevaşi macar neclătit şi neamestecat nu lăsă, ce toate cu minciunile lui frământă şi în tot chipul le tulbură. Mai vârtos Pardosului de vechea vrăjmăşie a pasirilor pomenind, cu totului tot spre vicleşugul Cor bului îl aţiţă, precum din scrisorile carile la Râs trimisese, toată vrăjmăşiia asupra lor aievea îşi arăta. Care cărţi, la mâna Inorogu lui cădzind, după pacea carea cu Corbul făcusă, Uleului le-au arătat şi până mai pre urmă la mâna Brehnacii au agiuns.
Iară căderea scrisorilor acelora la mâna Inorogului într-acesta chip să tâmplase: Pe vreme ce mreajea asupra Strutocamilii în munţi să împletisă şi încă la locul întinsorii nu agiunsese, Par dosul către Râs cărţile trimisese, carile până a agiunge la munţi, unde Râsul să afla, Filul acmu epitropiia dobitoacelor de la vrăjitoriu luase. Deci jiganiia carea cărţile aducea, pre Râs neaflând (căci acmu el în nişte gauri de stincă să ascunsese), în mâna Inorogului le-au dat. Pre carile, deşchidzindu-le, cu singură mâna Pardosului în chip ca acesta era scrise:
„Râsului, fratelui, sănătate! Cărţile ce mi-ai trimis le-am luat. Pentru Uleu câte îmi scrii înţeles-am, pentru carile eu încă şi mai denainte îţi scrisesem că credinţă n-are şi precum comoara min ciunilor şi izvorul amestecăturilor să fie ţi-l perigrăpsisem. Pre acesta mai vârtos Camilopardalul l-au nebunit, de vreme ce i-au dzis că samănă tătâne-său, Brehnacii, pasirii ceii uimite, carea samănă celui cu ochi negri, mascara. Vrut-au dumnealor cu totu lui tot asupra dobitoacelor să stăpânească, precum şi asupra pa sirilor domnesc, şi aceasta nu pentru altă, ce numai pentru ca să-şi scoaţă în fală că ei fac şi pot toate, precum să laudă că şi epitropiia Strutocamilii ei au isprăvit-o şi mreajea asupra

Vidrii ei au împletit-o. Iară pentru ce-mi scrii că pofteşte Corbul să te vadză, atâta să-i dea pliscul de stârv cât îți pofteşte el binele tău. Ce să ştii că nu ieste altăceva în socoteala lui, fără numai cât, mărgând tu la dânsul şi alalte pasiri şi dobitoace de mergerea ta audzind, să dzică: „O, mare putere are Corbul, de vreme ce jigănii ca acelea îi mărg la picioare !" Deci iată că-ți scriu, frate, Uleul o dată şi de da-ori de va vini la tine să ți să închine, atuncea şi tu să mergi la dânsul o dată. Iară pentru aceasta, de va scrie ceva la Corb împotriva ta, pentru ca să ne sparie cu ceva, lasă să scrie, că noi îi vom şti da răspunsul. Iară de să vor ispiti şi altă ceva, mai mult de aceasta grijă nu purta, căci avem noi ac de cojocul lor". Pre lângă acestea mai era şi alte scrisori, a cărora coprin dere alte pricini încuia, de a cărora tâlcuire până acmu a altuia înştiințare, fără numai a Inorogului, n-au dat.

Acestea aşe, iară Corbul, pre o parte, precum mai sus s-au pomenit, pentru împrăştiiere jigăniilor tare s-au nevoit. Iară pre altă parte, scrisori vârtoase la Uleu şi la Camilopardal scriia, în tot chipul rugându-să ca, ori cu ce mijloc ar putea fi, pace cu Fi lul şi cu Inorogul să-i facă. Filul cu îmbe mânule pacea priimiia, de vreme ce nu altă, fără numai a sa odihnă socotiia. Încă şi până într-atâta cuvântul către Aspidă îşi dedese, cât, Inorogul pace cu Corbul de nu va face, el fără nici o împiedecare va face şi, pen tru a Corbului prieteşug, de toată frăția Inorogului să va despărți (ce giuruința prea pre lesne şi nesocotită mai multă îndoință aduce decât credință). Pentru care lucru, şi Filului răspunsără că fără Inorog a lui numai pacea nici o cred, nici o priimăsc. Deci, pre o parte Filul pre Inorog ruga, pre altă parte Camilopardalul tare îl îndemna, Uleul nepărăsit şi cu mare blândețe şi cucirituri îl cerceta şi pentru ca cuvântul

păcii să-şi dea în tot chipul îl poftiia. Carea, cum s-au legat şi în ce chip s-au săvârşit, la locul său mai pre urmă să va dzice.
Iară acmu la cuvântul nostru, de unde am ieşit, să ne întoar cem: După ce Strutocamila în mreaje să prinsă, la Grumadzii Boului o adusără. Iară Lupul, Ciacalul şi alalți carii partea Filu lui ținea, până la vinirea Filului, lucrurile monarhiii dobitoace lor a chivernisi începură şi pe jigăniile carile să împrăştiiasă, până la vinirea Filului, iarăşi la locul său le adunase, fără numai Gu ziul Orb şi Hameleonul, în fuga lor rămâind, ca cum sămânța răutăților şi tulburărilor într-alții de ar pieri, într-aceştea să să păzască. Iară înturnarea Pardosului la locul său aşe pre lesne n-ar fi fost, de nu l-ar fi împuns la inimă cărțile carile împotriva Corbului şi a Brehnacii scrisese, căci şi Pardosul de pe socoteala vremii bine cunoştea că cărțile acelea în mâna Filului sau a Ino rogului ar fi cădzut, şi acmu, el, deodată, în monarhiia pasirilor capul aciuându-şi, nu fără frica vieții acolea să zăbăviia. De care lucru, decât supt pliscul Corbului, supt hortumul Filului a trăi mai bine a fi socoti. Şi aşe, nu mult acolea zăbăvindu-să, prin încredințarea Lupului, iarăşi la locu-şi să întoarsă.
Iară descoperirea cărților Pardosului cătră Uleu într-acesta chip au fost: Filul, cu toată nevoința prieteşugul Corbului a dobândi nevoindu-să şi pentru ca cu descoperirea vicleşugului Pardosu lui şi a Hameleonului, mai tare spre ura lor să-l pornească, pre Inorog pofti ca, chemând pre Uleu, să i le arete. Către carile Ino rogul dzisă: „Nu ieste, frate, lucru de cinste aşe îndată să ne arătăm, că, când mâna ne dă, macar cevaş răul a face nu pestim. Ce mai cu cale socotesc a fi întâi de la alții pentru acestea ştire luând şi ei întâi rugându-ne, apoi noi pofta să le facem.” Şi nu

mult, una din molii, la Uleu mărgând, precum nişte cărți ca ace lea la mâna Inorogului să află îi spusă. Uleul, de lucru ca acesta ştire luând, îndată cu mari linguşituri şi cu capul până la pământ plecat către Inorog vini, i să ruga, dintr-adâncul inimii gemea şi cărțile să vadză îl poftiia. Inorogul încăşile, nu puțin, întrei şi împătri țeremoniile, ce până mai pre urmă, de multe rugăminte biruit fiind, să le citească în mână i le dede. Uleul, cartea deşchi dzind, o slovă citiia şi de năcaz o dată pre nări pufniia, un rând săvârşiia şi de mare rău la pământ piuind să trântiia, ce să dzică de mânie nu ştia, ce să răspundză, de dosadă nu putea. Sughițul pieptul îi astupa, flegma în grumadzi îl îneca, în locul cuvântului, oftare, şi în locul voroavii suspinare-i ieşiia. Uleul, acestea vădzind, de prorociia Şoimului, carea mai denainte vreme către Corb dzisese, aminte îşi adusă. În scurt, să dzicem, după multe a Uleului rugăminte, Inorogul cărțile în mâna Brehnacii le trimasă. Ce Brehnacea, ca cela ce în multă tăcere era învățată, cu totului tot (precum mi să pare), aceste cărți despre Corb până astădzi tăinuite le ține. Poate fi, în vremea lor anagnostis a le citi, filosof a le tâlcui şi therapevtis slujba a le plini să va afla (că precum dreptatea în veci astupată, aşe vicleşugul până mai pre urmă fără plată să rămâie nu poate).

Aşedară, după vânarea Strutocamilii, siloghismul Corbului în barbara, carile odată ieşisă în: cra, cra, cra, acmu aievea pre lim ba Strutocamilii să înțelegea Racova. Care stihii pre amănuntul, după meşterşugul cabalistilor tălmăcindu-să, va să dzică: Rău, ai, capul, oh, vai, ah. Şi adevărat, dară, că ascunsă a numelui acestuia taină cu lucrurile mai de pre urmă foarte bine ş-au răspuns, de vreme ce în mreaje încurcată, pe Grumadzii-Boului călare puind-o, mult rău i-au dat de cap şi nespus ah şi vah din focata-i inimă ieşiia,

unde viața în vremi şi giumătate de vreme să-şi petreacă o lăsară.
Iară Hameleonul (pre carile cu ce nume să-l împodobăsc şi cu ce titul să-l slăvăsc mult mă mir, poate fi mai adevărat sămânța vicleşugului şi simburile minciunii să-l număsc, că adevărat vicleşugul şi minciuna ca alalte odrăslitoare sămânță de ar avea şi în toată dihaniia sămânța şi simburile de i s-ar usca, cu bună samă numai în singur Hameleonul pururea vie şi neveştedzită ar rămânea, din carile în toată zidirea a să împrăştiia şi mai mult decât dintâi pre la toți a să ijdărî destulă şi de prisosit ar fi). Acesta, iarăşi dzic, sămânța vicleşugului, rădăcina răutății, odrasla spurcăciunii, cranga scârnăvii , iasca sicofandiii, izvodul epi orhiii, pilda obrăzniciii şi văpsala polipichiliii, Hameleonul, după ce cu câteva jigănii cu fuga în părțile nopții, în Țara Munților, scăpasă şi nu multă vreme într-acolo zăbăvindu-să, prin monar hiia pasirilor trecând, iarăşi la locul prundişului vini, unde, îndată ce sosi, Inorogului ştire trimasă (O, Doamne, ce obraz şi ce feliu de peliță peste obraz!) şi ca greşealele carile cu a altora îndem nare, iară nu din răutatea lui, i-au făcut, să i le ierte să ruga, şi iarăşi ca dintâi, rob neschimbat şi slugă fără prihană să-i fie dzi cea. Cătră acestea, mai cu de-adins să ruga ca, de va şti vreun leac asupra muşcăturii crocodilului, să-l învețe, căci îndată ce la locul prundişului au sosit, crocodilul să-l fie prins dzicea, carile deodată, macar că de tot nu l-au înghițit, însă foarte de greu să-l fie încolțit să jăluia. Inorogul, a firii, iară nu a pizmei, urme călcând, cătră Plotunul (căci acesta era trimisul de la Hame leon) ce vinisă, răspuns ca acesta dede: „Greşealele vicleşugurilor acestora, o, Plotune, de mi-ar fi vinit de la un chip ca acela carile în răutăți să nu fie fost ispitit, adevărat că oarece, sau poate fi şi mult, voia mi s-ar

fi betejit. Iară de vreme ce orice împotrivă mi s-ar fi tâmplat şi cu vicleşugurile Hameleonului mi s-ar fi pri cinit, spune-i că organul răutății obiciuitele sale au ispitit şi au lucrat. Iară primejdiile carile am tras voii norocului mieu le dau, carile, până împotrivă îmi va merge, încă mulți Hameleoni să vor izvodi. Iară el acmu să ştie că acestea toate ca cum nu mi le-ar fi pricinit, aşe le-am luat şi ca cum nu mi le-ar fi făcut, ase le-am uitat. El, cu trup, cu suflet, vicleşug şi cu stat, cu fapt, răutate ieste. Deci în care parte mă voi uita? Şi căriia iertăciune sau izbândă să dau sau să iau? Agiunge-i lui, o, Plotune, singur şie şi lucrătoriu şi izbânditoriu să-şi fie (că cu vreme celea ce din singure faptele rele ochiul dreptății izbândeşte şi răsplăteşte, nici voia împotrivnică, nici mâna vrăjmăşască mai cu asupră a afla poate). Iară pentru leacul ce mă întreabă, îi vii spune că altăceva mai mult nu ştiu, fără numai visul carile odânăoară dzic să fie visat, precum ieste şi precum adevăraților onirocriți să cade să-l tâlcuiască (că cine spune minciuna, întâi obrazul îşi ruşineadză, iară mai pre urmă sufletul îşi ucide). Iară cela ce oaă de vipere bea puii prin pântece cu mari chinuri naşte, precum şi el, giurământurile înghițind, pântecele sufletului despicându-i, pre unde nici să gândeşte, pre acolo în ocara a toată lumea vor să-l scoață. Aşijderea, a sulemendriții învățături, carea spre înghițirea oaălor viperii le-au îndreptat, pofta răutăților spre vicleşugul şi călcarea dreptății aducându-l, cele de apoi mai rele decât cele dintâi i-au arătat, că când prin spinii şi deasă pădurea visului îmbla, umbra necunoştinții îl acoperiia şi soarele adevărului nu-l videa, căci între doaă împotrivnice chipuri cu cuvinte împleticite îmbla, umbra minciunilor precum lumina dreptății va astupa i să părea. Iară când lângă para focului să apropie, atuncea la ivala vicleşugurilor sosind, de la

pământ până la nuări, adecă preste toată lumea cu mari sunete, vestea răutății lui au ieşit. Inorogul precum în munte înalt şede prin vis i să părea, iară acmu în bună nedejde stăruit, unde vicleşugurile lui a agiun ge nu pot, cu lineşte viața îşi petrece. Pasirea neagră (carea Cor bul ieste) cu neprietiniia în cap a i să pune neputând, din mândria sa gios cădzind, la pace să pleacă. Iară Hameleonul, în groapa carea singur au săpat, într-aceiaşi singur au cădzut; precum odânăoară pre mine fălcilor crocodilului nevinovat mă vândusă, aşe acmu acelaşi crocodil, în fălci țiindu-l, nu-l înghite, ce-l suge, nu-l amestecă, ce-l încolțeşte. După aceasta, sfârşitul şi izbânda dreptății în curând să aşteaptă, ca ce au sămănat, aceia să se cere, şi ce ş-au aşternut, pre aceia să să culce. Iară după aceasta viață, fiii răutăților, pre carii preste fire şi împotriva a tot binele i-au prăsit, spurcat îl vor moşteni, de vreme ce amintrilea firea ca o înțeleaptă stâlciu stărp şi făr de roadă a fi l-au arătat." Pentru acestea dară, acmu agiunge şi la cuvântul nostru să ne întoarcem. Filul, după ce mreajea după voie îşi luă, după câteva dzile din munți sculându-să, în monarhiia dobitoacelor, la locul epitropiii sale să dusă, în strajea munților şi a gârlelor pre numai pre Căprioară lăsind (facă cereştii lucrul spre bine şi începăturile proaste spre sfârşit bun să le întoarcă) (că decât un muritoriu degetul în apă a-şi băga, cel nemuritoriu toată umedzala mării în clipala ochiului a usca mai pre lesne-i ieste). Aceştea, aşe cu toții, cineşi cum putură, un chip mai ales lucrurilor sale pusară şi cineşi la ale sale întornându-să, să aşedzară.

Iară toată greutatea lucrului în Inorog şi în Corb rămasă. Amândoi, unul de altul, a să înfrânge nu numai cu lucrul, ce aseşi nici cu gândul nu priimia. Corbul în întemeierea sa cea vecinică să bizuia, Inorogul în dreptatea sa cea neclătită

să sprijeniia şi mai vârtos ca acmu de atâta vreme cu ispita şi deprinderea din toate dzilele împotriva a toate vrăjile şi farmecele Corbului lea curi ca acelea învățase, cât toate nevoințele în zădar şi toate ostenințele în darn îi întorcea. Şi încă în vremea vrăjitoriului ace luia, nu puțină nedejde avea că de nu va împleti cumva mreajea asupra Corbului, asupra lui aşeşi nicicum nu o va împleti. De una amândoi să temea, şi aceia amândoi tare o ascundea, adecă fără veste unul altuia farmecele să nu cumva facă, că amintrilea, de ştire luând, energhiile a le opri, meşterşugurile a-şi batgiocuri şi fără primejdie a să păzi putea. Acestea şi ca acestea ei în inimile lor tăvălindu-le şi prăvălindu-le, Uleul, cu mari rugăminte (cu porunca Corbului poate fi) la Camilopardos mărgând (după cum şi Corbul îi scrisese), pentru pacea între dânşii mijlocitoriu să să puie îl poftiia, ca doară, prin buni chedzi, lucrul carile mulți l-au ispitit şi a-l săvârşi nu l-au putut, el la bun şi cuvios sfârşit l-ar aduce, că amintrilea vrajba aceasta aşe de va rămânea, fără nici un prepus aievea ieste, dzicea, că asupra amânduror monar hiilor cea desăvârşit pieire şi prăpădenie stăruieşte.

Aceste Uleul dzicând, Camilopardalul de isprăvirea lucrului să să apuce să giurui şi cu socoteala carea mai gios să va arăta începu. Ce acmu, puțintel zăbăvindu-ne, puțintele carile pentru firea şi viața aceştii jigănii ştim să dzicem. Această jiganie la trup cât cămila ieste de mare, piielea, ca cum cu soldzi ar fi, în feliu de feliu pestriță şi picată îi ieste, de unde şi numele, poate fi, Cămilăpardos i s-au alcătuit. Partea denapoi cu pântecele în sus ieste rădicată, ca cum ar fi a leului. Iară armurile şi picioarele denainte, cu piept cu tot, decât cum măsura trupului ar pofti, mai sus sint rădicate. Grumadzii îi sint sulegedzi şi gingaşi şi din trupul cel gros şi măminos, de ce mărg spre cap, gâtlejul i să

supție. Capul cu a cămilii să asamană, şi de mare ca cum ar fi de da-ori cât a strutocamilii de Livia, ochii mierâi, în giur îm pregiur, ca cum ar fi cu siurmea văpsiți şi pre lângă albuşuri roşii, întorcându-i încoace şi încolea, groznic caută. Îmbletul îi ieste de tot schimbat, şi aşeşi tuturor dihaniilor, precum celor de uscat, aşe celor de apă împotrivă, că nu-şi mută pre rând pi cioarele, nici unul după altul le duce, ce din partea cea dreaptă, pe amândoaă odată şi deosebite, iară din partea stângă, câte unul şi împreunate, cu îmbe părțile totdeodată clătindu-să, din loc în loc să mută, însă la mărs lesne şi sprintină ieste. Aceasta jiganie macar că dintr-amândoaă monarhiile afară ieste, însă într-îmbe părțile la mare cinste şi frică să ținea (că frica mai pe deasupra şi dragostea deplin din rădăcini oarecum despărțite ieşind, la acelaşi vârv a evlaviii agiung), şi aceasta pentru doaă pricini: una, căci cu toți vrăjitorii, mare şi de multă vreme cunoştință având, la multe farmece a o amesteca obiciuți era (precum din învă țăturile şi tâlcurile hrismosurilor lor să cunoaşte). A doa, căci încă de demult era aşedzată ca hrana ei pre an dintr-aceste monar hii să să orânduiască, hrana nu atâta de multă, cât era de scumpă, căci nu carne, iarbă sau altă materie sățioasă, ce sau argint, sau aur, de multe ori şi diamanturi era (căci între toate jigăniile nu mai acesta fărămăturile diiamantului şi alte pietri scumpe a amis tui poate). De care lucru, şi ea foarte aminte lua, ca nu cumva mai mult aceste monarhii stropşindu-să şi cu adese stropşiturile, mai mult slăbind şi sărăcindu-să, obrocul ei cel din toate dzilele să scadză. Despre tată, neamul dintr-un ostrov să trăgea, unde nişte copaci să nasc, carii într-alt loc în toată lumea undeva nu să mai află. Poama copaciului aceluia nu din flori să leagă, ce din coajă cură, mai toate jigăniile o mănâncă, însă nu o înghit, ce o amestecă.

Sămânță n-are, coajă ca alalte poame n-are, ce miedzul, simburile şi pelița tot într-o formă îi sint. Aceasta aşe hirişă dintr-acest ostrov fiind, cu ruşine ostrovan, iară cu cinste muntean a să numi şi a să ținea priimiia. Spre alte multe nu mere ce avea, singură din sinetun crusmjn mai hiriş să-i fie ş-au ales. Iară despre maică, dzicea că din neamul pasirilor ieste, ce lucru într-adevăr nu aşe să avea. Că odânăoară unul din corbi, vrând pe maică-sa să ia, numai cu împreunarea unii nopți, iarăşi la părinții săi o înturnase, pentru lipsa viderilor vinuind-o, care sămn de hereghie între simenția lui şi până astădzi trăieşte, că precum Camilopardalul, aşe fiii lui aşeşi în tinerețe puterea viderilor slabă le ieste. Şi aşe, din corbi scoțind kappa, rămân hirişi orbi. Ce pentru firea ei, acmu, destul, la cuvântul nostru să ne întoarcem.

Acesta, dară, treaba aceasta a mână luând, între Inorog şi între Uleu şi între alalți dulăi, carii acolea să afla, soroc pusă, ca la dzi la sălaşurile ei adunându-să şi dintr-îmbe părțile ce le-ar fi cu şi pătruns de conştiința valorii proprii, Mavrocordat prefera însă titulatura – tvn crusmgn (de la oracole), asemănătoare, simbolic, cu xaporitvn vintele ascultând, lucrurile încotro s-ar pleca să poată înțelege (că amintrilea jiganiia aceasta în alcătuirile păcilor vestită era) şi ce mai cu cuviință şi mai pe drept i s-ar părea, aceia să aleagă (ce coada lăcomiii de scaiul fățărniciii nespurcată şi curată a fi lucru peste putință ieste).

Deci după cuvântul dat şi dzua sorocită cu toții la un loc să împreunară. Unde Camilopardalul, dintr-îmbe părțile, toate pre amănuntul dacă întrebă şi toate pricinile vrăjbilor dacă înțăleasă, nesăvârşită pizma Corbului şi neînduplecată firea Inorogului cunoscu (pizma şi neînduplecarea într-aceasta să deosăbăsc, că pizma merge înainte, iară neînduplecarea

urmadză).
Din cele multe, Camilopardalul un cuvânt alegând, dzisă: „Cor bul de pizmă părăsindu-să şi Inorogul voii mele înduplecându-să, precum lucrul acesta vreo ieşire va afla socotesc. Deci cuvânt ca acesta cu hirograf întărit la mână de-m viți da, de începerea lu crului acestuia mă voiu apuca."
La aceasta Uleul cu ochii a clipi şi din grumadzi a adii începu, dulăii coada între picioare şi ure chile pe spinare a-şi ciuli să apucară. După câtăva tăcere, cu ochii unul către alții, ca cei în furtuşag prinşi căutându-şi, precum de la epitropul pasirilor pozvolenie ca aceasta să nu fie având răspunsără. Iară Inorogul, apucând cuvântul, dzisă: „A lucrului mieu singur eu stăpân îi sint şi cuvântul mieu din singură voia mea să ține, pre carile sau a-l da, sau a nu-l da, în singură socotea la mea rămâne. De care lucru, dzic, că orice Camilopardalul între noi drept ar giudeca, spre aceia învoitoriu şi priimitoriu sint. Dară voi ce dziceți, o, priietinilor? Au iarăşi tăvălituri de cuvinte a ispiti şi după vechiul vostru obiceiu cu şuvăituri vremea a vâna poftiți? De aveți ceva cu socoteală a grăi şi cuvânt vrednic de ascultare a povesti, acmu în fața adunării aceştiia, dziceți."
Iar ei altă ceva a dzice nu putură, fără numai dzuă să să puie poftiră, pentru ca mintea Corbului cercând, de le va da pozvole nie ca aceasta să întrebe. De această poftă a lor, firea Camilo pardalului oarecum să tulbură şi: „Ce poate fi răspunsul şi pofta aceasta? – dzisă. Au nu-mi scrie Corbul aievea că cu mijlocul vostru orice vom alege, aceia să fie? Şi precum toate a aşedza şi a alcătui în voia voastră au lăsat, prin câteva cărți ne însăm neadză? Dară acmu ce cuvinte brudii sint acestea? Şi ce răspuns dziceți să mai aveți şi încă de acmu înainte mintea Corbului să-i cercați? Noi în lucruri ca acestea am bătrânit, cărora ce rând şi ce orânduială le-ar

trebui foarte am învățat. Ce de pre cuvintele voastre vechea dzicătoare să adevereşte (că cine nu va să fră mânte, toată dzua cerne), ce şi eu fire-aşi fi vrut ca bătrânețele în copilărie să mi să întoarcă, şi aşe, cuvinte copilăreşti ca aces tea a asculta şi la lucruri brudieşti a mă uita să pociu. Iară acmu, în vârsta carea mă aflu, nu numai a grai, ce nici a asculta cu vinte bolbăitoare nu priimăsc."
Acestea cuvinte ale Camilopardalului, macar că tare, nu nu mai urechile, ce şi inimile le pătrundea, însă ei, săltătoare şi nestâmpărată inima Corbului ştiind, cătră chip ca acela cuvânt apofasisticos să dea nu îndrăzniia. Însă iarăşi aceasta față a scoate mare frică avea, în ascunsul inimii aceasta țiind, ca, de s-ar tâmpla cumva lucrul deplin şi lăudat a nu să isprăvi, nu în Corb, ce într-altul pricina să poate muta. Şi aceasta era pricina carea cu acest feliu de şuvăituri cuvintele a-şi rumăga îi făcea. Acestea Inorogul mai mult a să scârşni neputând suferi, dzisă: „O, priietine, Cami lopardale, tusăroasă şi sughițoasă răspunsurile jiganiilor acesto ra în divă nu prinde, căci doaă pricini sint carile, uscăciunea cuvântului scornindu-le, umedzala tusei şi izvorârea flegmei le înmulțeşte (că tot dobitocul un muget ce ştie fireşte îl face, iară dobitocul înțelegătoriu înțelegerea pierdzind, sau tusă, sau ge mere, sau alt chip de glas dobitocesc scorneşte), una firea, iară alta asupreala firii. Firea, dzic, căci deosăbi de Uleu, alalți toți dulăi sint, la carii fără lătratul în gâtlej şi muşcatul în gură altă nu să află. De care lucru, când vor ceva după înțelegere să grăiască, articulul glasului într-altă ceva, fără numai în lătrătură şi brehăitură, să deosăbască nu pot. Aşijderea alta, asupreala firii, dzic, căci neamul dulăilor când ceva năcaz, asupreală sau altă oarecare pătimire peste voie li să tâmplă, atuncea nu numai cuvântul tocmit, ce şi lătratul nealcătuit uitând,

de scâncitură să apucă şi de schilălăitură că ce suspinul cu lacrămile la cei în doaă picioare şi fără pene (adecă la dobitoacele platoniceşti), aceia scâncetura şi schilălăitura la dulăi ieste. Cătră acestea, a triia şi altă pricină a să adaoge s-ar putea, căriia singur eu mar tur neminciunos a-i fi a dzice voi îndrăzni. Carea în doaă părți să împarte, una în stăpân, iar alta în stăpânit. În stăpân, dzic, că singuri din sine stăpâni lucrului de ar fi, ori spre ce mai de folos şi mai bine ar alege, spre aceia voia şi cuvântul ş-ar da. În stăpânit, dzic, că ei supt a altora stăpânire şi voie supuşi fiind, nu ce lor, ce ce celui ce-i stăpâneşte place, aceia le caută a dzice şi a face (că când suflă stăpânul, atuncea răsuflă stăpânitul şi în cuvintele slugii duhul domnului lucreadză). De care lucru, so cotesc că precum cea multă vreme cu acest feliu de îngăimele au trecut şi spre toate răbdare neclătită am avut, aşe şi de acmu înainte încă puțină îngăduință să avem, ca o dzi puindu-şi şi aces tea aporii a-şi dezlega să poată şi cu acesta chip toată lătrătura şi scâncitura sfârşitul să-şi ia."
După aceste a Inorogului cuvinte, Camilopardalul, oarece mâniia potolindu-şi (carea atuncea de nu şi era zugrăvită, iară mai pre urmă în zugrăvită să să fie întors vremea au dovedit-o), soroc în 20 ani pusără, ca chiarul răspuns de la Corb luând, adevăratul cuvânt a-şi da să poată. Aşedară, într-acea dată cu atâta voroava încheindu-să şi cu toții împreună ieşind, cineşi la ale sale să dusără.

Partea a 12-ecea

Iară după ce cineşi la locurile sale să întoarsără, dulăii cătră Corb carte într-acesta chip scrisără:”Uleul şi toți dulăii Corbului, stăpânului milostiv, cu plecate capete, sănătate! După ce încă de demult, după a domnului no stru poruncă, în tot chipul am nevoit, ca doară pre vrăjmaşul Inorog după a noastră voie a aduce am fi putut (carii nevoințe şi ceriul şi pământul marturi ne sint), numai de vreme ce vrăjile nu ne-au slujit, mrejile nu l-au ținut, lațurile nu l-au oprit, seciu rile nu l-au încuiat şi tot feliul de măiestrii a-l domoli nu l-au putut, de mare nevoie, nu ce-am vrut, ce ce-am putut ne-au căutat a face. Şi mai vârtos de la trimisul Uleu înştiințându-ne, precum spre aceasta şi voia domnului nostru să să fie plecat (că pasirile rumpătoare, când carne proaspătă a câştiga nu pot, prin stârvuri şi prin împuțiciuni foamea a-şi domoli obiciuite sint). De care lucru noi vădzind că din dzi în dzi a norocului nostru căldură să răceşte şi oarecum a impotrivnicului să încăldzeşte, am socotit ca să nu aşteptăm până de tot răceala ei ne va cu prinde şi toate mădularele ne amurți, ce cu un ceas mai înainte, cu blândețe priimind-o, împotrivă să nu-i stăm (că norocul ple care, iară nu asprime priimeşte). Aşijderea, de multe ori s-au vădzut (că trestiia, după vânt plecându-să, să îndoieşte şi iarăşi să scoală, iară bradul, împotrivă puindu-să, din rădăcină să prăvăleşte, cu a căruia răsturnare, cele de prin pregiur mlădițe şi zmicele, stropşindu-să, cu pământul să amestecă). De care lucru, cu tot sfatul împreună pre Camilopardalul am rugat ca, în mijlocul nostru puindu-să,

cea dorită pace între domnul nostru şi între vrăjmaşul Inorog să alcătuiască. Ce Camilopardalul, macar că osteneala aceasta a priimi s-au arătat, însă de la noi hirograf ca acela au cerşut, carile alegerea lui, oricum ar fi, să întărească şi să adeverească. Ce noi, pozvolenie ca aceasta de la domnul no stru neavând, altăceva mai mult a-i răspunde n-am avut, fără nu mai cât soroc am cerşut, ca pentru acestea domnului nostru în ştire să facem. Deci acmu, iată, până în 20 ani soroc avem, în carii după pofta şi plăcerea domnului nostru aievea răspuns să avem ne rugăm. Iară noi în toată slujba gata şi neobosiți vom fi." La aceasta a dulăilor scrisoare, Corbul într-acesta chip răspunsă:"Cu mila a cereascului Vultur, Corbul, mai-marele epitrop a monarhii tuturor pasirilor, Uleului şi dulăilor, carii în munți să află, sănătate! Cartea carea ne-ați scris am luat-o, celea ce ne scrieți, înțeles-am. La carile mai mult altăceva a vă răspunde nu avem, fără cât, iată că, având aicea lângă noi pre Biholul de Cina, cum mai curând într-acea parte îl trimasăm, căruia toată plini rea puterii i-am dat, ca şi el împreună cu priietinul nostru, Cami lopardalul, orice mai de folosul nostru ar cunoaşte, aceia să facă (Biholul de Cina la trup ieste negru, la cap alb, la picioare pag, la coamă comos, ca caii de Schitiia, la isteciune din vulpe nu rămânea. Iară hirişiia cea mai chiară îi ieste totdeauna a răgi şi nepărăsit a mugi)."

Deci după sosirea Biholului, la lăcaşul Camilopardalului, iarăşi de iznoavă adunare mare să făcu, unde Camilopardalul un prolog ca acesta făcu: „Duhurile a toată jiganie, o, priietinilor, în doaă chipuri fac clătirea lor: una iute şi netocmită, care naşte vrajba şi mâniia, iară alta moale şi tocmită, carea lineştea începând, dra gostea între dânsele-şi scorneşte, înmulțeşte şi netulburată o păzeşte.

Aşijderea, de multe ori dintr-acea iute şi netocmită a duhurilor răpegiune, muritorii, răpiți fiind, din carile ca dintr-o ameţală trezindu-să, şi ca dintr-un spăriiat şi tulburat vis deştep tându-se, spre odihnă şi lineşte a să întoarce să nevoiesc, ca ce lor obosite şi oarecum înăduşite duhuri odihnă şi răpaos să dea. De care lucru, în clătiri ca acestea mai cu de-adins doaă sint de socotit: una, că ţenchiul odihnii carile, unde şi când va să fie mai denainte şi aşeşi din începutul clătirii să-l însămnedze. Alta, că, până la însămnatul ţenchiu va sosi, macar cum cevaşi lenevirii loc să nu dea, ce toate mijlocele şi împregiurstările foarte cu mare osirdie să să păzască şi dintr-îmbe părţile să să păzască. Că du hurile muritorilor asemenea sint vânturilor clătitului aier, carile şi plăcut, şi împotrivă a sufla pot. Inimile corăbii pre ne stătătoare lucrurile tâmplărilor ca pre umerile mărilor plutesc, sfârşitul lucrurilor liman, întrarea la liman, aflarea lineştii şi scăparea din furtună ieste. Deci precum adese s-au văzdzut că cu nepaza cârmaciului şi cu lenevirea corăbierilor, acmu în sinul limanului întraţi fiind, aceia pat, de carea între groznice undele valurilor au scăpat. Într-acesta chip şi lucrurile voastre, ca un vas de multe valuri şi din multe părţi izbit şi strânciunat, acmu la limanul adăpostirii şi la lineştea odihnirii să fie agiuns socotesc. Cea mai multă primejdie, precum să vede, au trecut. Rămas-au acmu ca în adăpost, pentru paza vivorului, fierul să să arunce, pândzele să să învăleascâ, funele să să întărească şi vasul, cu nerumpte odgoane, la margine legându-să, să să sprijenească, ca nu cândailea, despre uscat vivorul duhurilor fără veste scornin du-să, iarăşi mările odată călătorite şi valurile mai denainte tre cute a le poftori să sileascâ, unde de nu cea de tot prăpădenie, însă cea mai rea decât cea dintâi primejdie,

poate să să tâmple. Iată, deoparte, Inorogul singur cârmaciu, singur vasul voii sale încotro ar pofti a-l porni ştie şi poate, carile, în liman întrând, cu ce odgon şi la ce stâncă vasul s-ar lega, singur din sine voii şi alegerii noastre au lăsat. Deci despre aceasta parte fără prepus sint că în adăpostul odihnii vasul inimii sale, fără nici o primejdie, cu groase odgoane, cu tari funi şi la credincioase locuri să va lega, unde, neclătit rămâind, vivor cât de repede, furtună cât de mare şi holbură cât de năprasnă a-l mai urni nu va putea (că mai pre lesne ieste vântului o mie de odgoane a rumpe şi o mie de fiiară a smulge, decât sufletului cinstei purtătoriu din cuvântul dat a să întoarce). Acmu, dară, lucrul rămâne că, de vreme ce vasul Cor bului prin epitropie ieste să să chivernisască, carile dintre voi ar fi acela carile voie slobodă şi toată puterea să aibă ca la locul ce vom cunoaşte noi că-i mai de credință, cu funea carea vom dzice că-i mai tare şi cu fierul carile vom pricepe că-i mai de nedejde, acolo şi cu acelea să să lege şi să să priponească. Deci carile epitro piia navarhului ar avea să mi să arete, ca cu acela cuvintele obştindu-mi, celea ce spre sfârşitul lucrului ar căuta să vorovască." La aceste a Camilopardalului cuvinte, Uleul arăta precum lui nu numai piiedecele în picioare, ce şi gârlița în grumadzi i s-au pus, de vreme ce Corbul scrie precum tot lucrul pre sama Biho lului au lăsat. Dulăii acmu nici lătra, nici scânciia, ce ca cei ce muşcă pe furiş, numai din semne să cuciriia, să muşce locul mâna nu le da, să latre iarăşi socotiia că adese şi de multe ori lătrând, acmu a tuturor urechile de lătrăturile lor să să fie deprins (că minciuna adese grăită şi adevărul grăit în minciună îl preface). Aceştea tăcând, Biholul într-acesta chip a răgi începu: „Între noi cineva, o, Camilopardale, hiriş şi cu deplină putere epitrop Corbului nu ieste, nici cineva

pozvolenie ca aceia are, carile ce ar lega să fie legat şi ce ar dezlega, să fie dezlegat, fără numai a îmbe părților pofte ascultând, cuvintelor giudecători, dreptății alegători şi asupra celui de obşte folos sfătuitori şi îndemnători să fim. Nici aşi socoti cu cale a fi lucrul acesta supt siloghismurile aristoteleşti şi sentențiile platoniceşti să cadză, nici până într-atâta de adânc scociorât ar trebui, ce numai inimile acmu plecate cu un chip mai pre iuşor să le alcătuim (că funele socote lii mai mult decât ce vremea pofteşte, întindzându-să, şi destin dzându-să, din socoteală, socoteală naşte şi din cuvânt, cuvânt izbucneşte, şi aşe, cele vechi trecând, altele noaă, ca în roată, să întorc). Ce de ieste lucrul vrăjbii în pace să să săvârşască, ei în de iei voroavele şi poftile să-şi arete, iară noi, cele cu cuviință din cele cu necuviință alegând, după dreptate să giudecăm. Spre carea, de vor vrea a să odihni, bine, iară de nu, voia lor în mâna lor ieste şi precum le va fi pofta, aşe facă."
Camilopardalul, cunoscând că socoteala Biholului spulbărat, iar nu întemeiat lucru ieste să facă (căci răutatea Corbului po căință nu ştie), foarte să mânie şi într-acesta chip răspunsă: „De vreme ce socoteala lor au fost, o, priietine, pentru ca numai între dânşii să să vorovască, alt loc de împreunare să-şi fie căutat. Iară de au fost (precum Corbul, scriindu-ne, să roagă) lucrul acesta, cu mijlociia noastră să să caute, chipul al triilea, adecă adevărat epitropul Corbului, de față a fi ar fi trebuit, carile noi ce vom giudeca, ca cum singur Corbul ar fi, sau astădzi priimitoriu, sau astădzi nepriimitoriu giudecății noastre să să arete. Ce acmu aievea ieste că şi acestea ispite sint şi apă în piă bătută. Însă ispită ca aceasta printr-un alt chip, lor asemenea, iar nu prin mine, să o facă, căci nu mai puțin pentru a altora decât pentru a mea cinste port grijă, şi inima

carea voia în mâna mea ş-au pus, precum pentru a mea, aşe pentru a lui, a sta mi să cade." Şi aşe, Camilopardalul, de mânie aprins, sculându-să, dintre dânşii ieşi. Iară după ieşirea Camilopardalului din adunare, cu toţii tul burată firea-i vădzind, într-o întristare cu tăcere amestecată întrară. Şi mai vârtos Inorogul cunoscând că din toate părţile şi în voroavă, şi în faptă vicleşugul nu lipsiia, ales că Corbul, macar că toată pozvoleniia Biholului dedese, însă Biholul, nestătătoare socoteala Corbului ştiind, supt darea cuvântului să să lege nu vrea. Dulăii, aşeşi din-ceput, spre isprăvirea lucrului cu piatra la deal siliia, de vreme ce toată cinstea şi agonosita lor în vânători şi vrăjituri ca acela să sprijeniia.
Uleul, macar că într-adevăr spre săvârşirea lucrului tare năzuia, însă slujba aceasta supt titulul numelui lui plineala să ia poftiia, care lucru vădzind că Corbul Biholului l-au orânduit, oarecum căldura cu răceala amesteca şi, precum la dânsul vreo putere nu ieste dzicând, tot lucrul asupra Biholului arunca. Cami lopardalul, aşijderea, singur numai schiptrul giudecătoriii nedej duind, apoi pre Bihol giudecătoriu, iar nu epitrop a să numi audzind, pricini, macar că adevărate, însă nu fără venin ameste cate, arunca şi lucrul oarecum mai greu decât era a-l arăta siliia.
Inorogul a tuturor, precum cuvintele, aşe chipurile bine so cotind, de pre semnele ce la ivală videa, adevărat cunoştea că toată greuimea lucrului nu atâta în sine, pre cât în lăcomiia titu lului giudecătoriii rămăsese. De care lucru, într-acesta chip le vorovi: „Această a noastră vrajbă nu proaspătă, ce precum am dzice de veche acmu împuţită ieste, pre carea încă de la părinţi, ca datoriia, rea moştenire preste voie şi ca cu mânule ciunte am apucat-o. Aceasta, dară, atâtea rădăcini în toate părţile, în lat, lung şi adânc

aruncate având, nu ieste cu divă, de să arată aşe de cu greu a să dezrădăcina (că vrajba neprietiniii ca piatra cu var lucrată până în 40 de ani tot fiierbe). Ce cât despre a mea parte ar fi, precum pururea şi în răbdare şi în aşteptare gata am fost, şi de acmu înainte încă câtăva vreme loc îngăduinții a da nu mă voi feri. Şi pentru ca pricina rămânerii vrăjbii eu a fi să nu mă arăt, încă un sfat am a vă sfătui, pre carile, audzindu-l, de va fi plăcut, noi în de noi lucrul la săvârşit a duce să putem socotesc. Iară de nu, fietecarile la punctul său cel dintâi a să întoarce cu voia sa să slujeşte. Sfatul mieu, dară, ieste acesta: întâiaşi dată Camilopardalului pentru ostenința carea până acmu în treaba noastră au făcut, precum să cade, mulțemită prietineşte să-i facem. După aceasta, la alt loc undeva, de iznoavă să ne împreunăm, unde ce cu nevoie şi ce pre lesne în lucrurile noa stre ar fi să înțelegem. De ciia, carile mai aspre ar rămânea, de acelea pre Camilopardal să înştiințăm, ca cu mijlocirea şi socoteala lui şi acelea aşedzindu-să, ca pre un martur şi întăritoriu aşe dzimânturilor noastre să-l punem". Sfatul acesta Uleului plăcu, Biholul nu-l lepădă, dulăii încă pentru bunătatea sfatului cu capetele plecând sămnul primirii arătară. Ce nice sfatul Inorogului de îngemănarea gândului lip sit era, întâi că, vădzind Inorogul pre Camilopardal precum asu pra celorlalți oarecum s-au mâniiat, ca şi mai mult asupră-le să-l pornească siliia, ca doară pentru mâniie, ar uita lăcomiia şi în fierbânteala singelui cuvântul dreptății ar grăi (că nu puțin pre pus era ca nu cumva cu aceasta pricină obrocul Camilopadalului de la Corb să să fie adaos, care lucru s-au şi tâmplat, precum mai gios să va dzice). A doa, ca doară ar putea cunoaşte la ce săvârşit bate a lor socoteală, ce ar avea de la dânsul să ceară şi în ce feliu ar pofti să să aşedze acea neîncălzită

între dânşii răceală.
Aşedară, cu toţii împreună sculându-să, a doa dzi într-alt loc să împreunară, unde întâi Uleul într-acesta chip voroavă făcu:”Eu, o, priietinilor, unde nedejduiam că mai mult folos şi agiu torinţă spre a lucrului isprăvire vom avea, acolea semne împo trivnice şi cuvinte cu zgrăbunţi de gheaţă amestecate vădzuiu (însă pentru aceasta, într-această dată mai mult voroavă a face nu pociu). De care lucru, după a Inorogului întreagă sfătuire, ale altora în chip de prorocii paradigmate într-o parte lăsind, acmu între noi cu line suflete şi împăcate inimi, ce greu şi ce iuşor înainte ne-ar ieşi, cu osirdie să cercăm, ca aşe, după a lucrului trebuinţă, într-o parte lăsindu-ne, spre ce cinsteş şi cu cuviinţă ar fi să ne alcătuim.”
Atuncea, Inorogul, vădzind că boldurile Uleului în piielea Camilopardalului împung, dzisă: „Eu încă, o, priietine, mult m-am mierat că chipul pre carile singuri voi de cinstit şi de drept l-aţi ales, acela acmu între miiere amestecă fiiere, şi foarte rău îmi pare, căci pricina mai dintr-adânc a cunoaşte nu pociu (că pricina cunoscută fiind, oricât de aspră ar fi, vreun leac spre netedzirea ei să nu să afle nu poate).”
Biholul dzisă: „(Ucenicii Epithimiii supt dascalul Pleonexiii să supun), ce acmu vremea acestor provlimate nefiind, la ale noastre enthimemate să ne întoarcem. Inorogul într-o parte, Corbul într-altă parte trage, iară dreptatea pre calea sa va merge. Ce acmu întâi trebuie să ştim pofta Inorogului de la Corb, ce şi carea ar fi.” Inorogul dzisă: „Eu, o, priietinilor, ceva greu şi fără cale de la Corb nu poftesc, fără numai el singur în sine socotindu-să, ce va afla strâmb să îndreptedze, şi ce dreptatea pofteşte, să poftească şi să învoiască. Acmu, dară, asemenea şi eu a şti aşi pofti de la mine Corbul ce ar cere.”

Uleul dzisă: „Corbul de la tine altăceva nu pofteşte, fără nu mai prieteşug şi dragoste adevărată.”
Inorogul răspunsă: „De vreme ce el prieteşug şi dragoste adevărată pofteşte, iată că şi lui ca aceleaşi a ne da i să cade (că toată pofta bună cu binele cătră altul a să obşti pofteşte). Însă de pre ce vom într-adevărat a cunoaşte putea, că unul cătră altul aceiaşi cerere şi dare plineşte (că voile de bine voitoare din cuvânt încep şi fără zăbavă în faptă sfârşesc). Deci, cât despre a mea parte ar fi, părăsind vrăjmăşiia neprietiniii, îndată toată giuruința şi plinesc (că nici mai mult ceva Corbul de la mine are a pofti). Care lucru, Corbului deplin a-i sluji nu poate, de vreme ce eu, deosăbi de aceasta, asupra lui şi alt feliu de dreptate pre cum să fiu având în toată lumea ştiut ieste. De care lucru, atun cea numai să va dovedi precum adevărat din vrăjmăşie întor cându-să, spre dragoste să fie purces, când strâmbătatea lăsind, dreptatea a lucra va începe. Aşijderea, împotrivă lucrul ieste de socotit, că Corbului despre mine pace dându-i-să, îndată toată odihna îşi agoniseşte, carea la mine nu ieste aşe, căci sint şi altele carile neodihna îmi pricinesc, şi acelea toate de nu să vor spre odihnă alcătui, nici eu de tot a mă aşedza şi a mă odihni pociu (că prieteşugul adevărat ieste de bunăvoie închisoarea su fletului în trupul strein şi pătimirile streine ca pre ale sale a le suferi). Însă nici cu socoteala întreagă să poate numi acela carile, focul aţiţind, cu ochii în fum să stea, că macar că focul spre trebuinţă să aţiţă, însă mai denainte a socoti trebuie ca fumu lui loc de răzsuflare dându-să, celuia ce-l aprinde înăduşală să nu facă. Deci de vă ieste socoteala ca aceasta dragoste deplină şi adevărată să să facă, întâi toate peristasele să să cerce şi aflându-să precum să cade să să aşedze şi aşedzindu-să cinsteş să să păzască.”

Biholul dzisă: „Ce şi carile pot fi acele ţircumstanţii?”
Inorogul dzisă: „După a mea socoteala, sint acestea: Întâi: împuţite ranele vrăjmăşiii, cu mehlemul adevăratei dra goste ungându-să, să să tămăduiască şi toate asuprelele din trîmbe părţile, ca cum nici n-ar fi fost, să nu să mai pomeneas că (că pomenirea asuprelelor înnoiesc şi ijdărăsc neprietiniia). A doa: pentru cele viitoare lovituri bună pază, ca de vor şi vini, a lovi să nu poată, iară de vor şi lovi, a răni putere să nu aibă (că ce s-au tâmplat o dată, să poate tâmpla şi de altă dată). A triia: vrăjmăşiia nu numai din gură să să părăsască, ce de odată cu cuvântul şi ciniile răutăţii din mâni să să lepede, ispitele să să părăsască, uşile şi ferestrile simţirilor, despre tot aburul şi vântul tulburării astupându-să, tare să să păzască, ca nu cândai nepriimitorii bunului acestuia lucru, vreme şi loc aflând, în casa lineştii oaspele tulburării să poată băga (că vântul răutăţii şi a vicleşugului atâta de supţire ieste, cât nu numai prin găuricea urechii destupate, ce şi prin inima supt lăcata socotelii încuiată a răzbate poate).
A patra şi cea mai de treabă ieste ca toată dreptatea să să plinească, pentru ca nu cumva, unul despre altul în pagubă rămâind, mosorâtura aceii lovituri durerile vechi în minte să aducă (că paguba avuţiii la muritori din rădăcina sufletului a fi să socoteşte, pentru aceia, precum averea din suflet să fie să dzice şi la cei mai mulţi aşe să crede). Deci cu bună osirdie să căutăm trebuie, ca cine supt pagubă ieste şi carile pricina aceii păgubiri să fie fost să aflăm, de ciia, cu cumpăna dreptăţii cumpănindu-să, fietecăruia partea ce i s-ar cădea, dreaptă împăr ţală să i să facă. Nici dzic, o, priietinilor, pagube ca acela să să pomenească, carile unul în pizma altuia pre la vrăjitori şi pre la vânători ar fi pierdut, ce ca celea carile tirăneşte streinele pră dând, ca cum ale

sale ar fi, le ține şi fără nici o pravilă a dreptății le stăpâneşte."
Uleul dzisă: „Adevărat că precum în multe dreptate ai şi noaă şi altora ştiut ieste. Însă am pofti ca şi acmu de la tine să aud zim, ce ar fi acea dreptate şi cum s-ar putea plini?"
Inorogul dzisă:"Întâi: birlogul carile de moşie ne ieste şi până acmu de câteva ori Corbul tirăneşte cu siloghismurile sale, unora şi altora l-au dat, de acmu înainte aceasta să nu mai adaogă a face. A doa: în monarhiia dobitoacelor pasirile amestec să nu aibă, nici pliscul Corbului de piielea Boului să să mai atingă. A triia: toate cuiburile Corbului, carile mai denainte de acesta epitrop pasirilor au fost, Corbul de acmu într-însele nici să să oaă, nici pui să scoață, nici altor pasiri să le dea, ce după dreptate, puilor Corbului carii săraci de părinte au rămas, înapoi să să întoarcă. A patra: penele, aripile şi toți fulgii şi tuleiele Corbului tre cut, Corbul de acmu între penele sale să nu le amestece, ce moştenitorilor înapoi să le dea. Căci penele Corbului trecut dintr-acestui de acmu foarte bine să cunosc, că aceluia sint cu doaă fețe, pe de o parte negre ca a Corbului, iar pe alta pestrițe ca de pajoră şi sure ca de vultur.
Acestea, dară, Corbul cu fapta plinind, o, priietinilor, precum spre adevărata dragoste s-au întors voi putea cunoaşte. Iară amintrile, macar cum a mă încredința nu voi putea (că giuruințele cuvintelor fără plineala lucrurilor, ca oaăle fără plod şi ca să mințele fără roadă sint)."
Biholul, macar că toată puterea şi pozvoleniia epitropiii avea, însă pentru neîncredințarea în lesne a să muta socoteala Corbu lui, din sine asupra lucrului apofasin să facă nu îndrăzniia. De care lucru, vremea cumpărând (că Biholul precum la căldură, aşe la frig din fire nesuferitoriu ieste), într-acesta chip răspunsă:"Toate poftele tale drepte şi

pe cale sint, şi aşe, s-ar cădea ca toată dreptatea să să plinească. Însă pentru tuleile Corbului tre cut din gura Corbului acestuia, cu giurământ asupra numelui Vul turului ceresc am audzit, precum nici vreodată să nu le fie luat, nici acmu la dânsul să să afle. De carea, macar că cu toţii bine ştim că adevărul nu grăieşte, însă noi ca priietini a îmbe părţilor nevoitori vom fi, ca nici el de minciună să să ruşinedze, nici dreptatea ta acoperită şi călcată să rămâie. Şi de vreme ce poftele ce sint acmu cum să cade am înţeles şi lucrul până la atâta au sosit, încă puţină vreme îngăduitoriu să fii cu toţii te poftim şi acestea toate de nu să vor face, încă mai cu multul decât ai poftit, atuncea amăgeala despre mine să o ţii."
Aşedară, cu atâta cuvintele şi voroavele între dânşii puindu-se şi cu lucrul a le săvârşi rămâind, cineşi la ale sale să dusără. Iară Biholul cătră Corb carte într-acesta chip scrisă:"Biholul Cinei, Corbului Dealurilor, sănătate! Pentru pricina între tine şi între Inorog, pre carea ca să o caut şi să o isprăvăsc tare m-ai rugat şi în ori în ce chip o voi alege, aşe să şi fac, voie slobodă mi-ai dat, iată, cu puţine cuvinte vei şti că lucrul la aceas ta au vinit, ori din tuleiele Corbului trecut, ori dintr-ale tale în tot anul Inorogului patru mii de tuleie să dai, adecă în toate trii lunele câte o mie, şi tuleiele să nu fie negre de pe spate, ce albe, de pre supt pântece zmulte. Din toate cuiburile, câte Corbul tre cut au avut şi acmu în monarhiia pasirilor să află, a triia parte în puterea şi oblăduirea Inorogului să să dea, căci acestora adevărat şi drept moştenitoriu a fi să cade. Apoi, pre piielea Bou lui clonţul tău să nu mai îmble, nici în monarhiia dobitoacelor să te măi amesteci. Acestea noi am ales (macar că cu toţii ştim că mai multă şi mai mare parte dreptatea lui ar pofti). Aceasta de folosul obştii şi de odihna ta a fi sfătuim. Deci

într-acesta chip cu dânsul prieteşugul a lega de vii vrea, chiar şi adevărat, spre întăritura aşedzimântului răspuns să ne dai, ca, împreună cu Camilopardalul şi cu alţii ai tăi carii aicea să află, cuvânt stătătoriu să dăm şi să luăm. Şi altă mai mult lucrul a cerca şi a zbate nu mai ispiti (că leneşul mai mult aleargă şi scumpul mai mult păgubeşte)."
Corbul, de acestea înţelegând, cum mai curând înapoi răspuns ca acesta trimasă: „Pentru câte mi-ai scris, foarte bine am înţeles. Deci vii şti că acestea toate, cu toată inima priimindu-le, le întăresc şi le adeveresc şi, după al vostru aşedzimânt, cu fapta a le plini nevoitori vom fi. Numai şi eu aceasta deosăbit poftesc, ca tuleiele carile pre an voi da, nu supt numele dăriii, ce supt chipul darului să fie. Pentru cuiburi, aşijderea, vreo scrisoare la mijloc să nu să facă, pentru ca să nu să înţăleagă că doară vreodânăoară supt mâna noastră fiind, acmu de supt mâna noa stră au ieşit."
Ca acestea Corbul şi cătră Camilopardal scrisă şi pre amândoi tare îi ruga ca, foarte nevoitori fiind, să nu cumva lucrul neisprăvit să rămâie, pentru carea har şi mare prieteşug de la dânşii va cunoaşte, a căruia mulţămită şi răsplătire fără zăbavă şi pre larg o va face.
Răspuns ca acesta Biholul luând, împreună cu Uleul la Cami lopardal să dusără, pre carile, în multe feliuri rugându-l (căci precum mai sus s-au pomenit, la adunarea dintâi mâniindu-să, de lucru mai să părăsisă), îl poftiia ca pre Inorog să poftească şi să-l îndemne ca celea că la mijloc să pun să priimască. Deci Cam ilopardalul, de o parte adaogerea obrocului vădzind (căci aceas ta încă de demult i să giuruisă), iară de altă parte, plecată rugă mintea lor înduplecându-l, pre Inorog la sine chemând, întâi pre tainä, iar apoi şi la ivală, cu multe chipuri şi tropuri ritoriceşti pacea lăudă, iară vrajba huli (că ritorii mai multă materie de

dzis decât în lauda păcii şi în hula vrăjbii a afla nu pot), apoi inima Inorogului cu alte feliuri de dulci voroave şi giuruințe a domoli începu, până mai pre urmă, la deşchiderea cuvântului viind, Cor bul din mândriia lui la cât s-au lăsat îi spunea şi precum atâta dare pre an să dea priimeşte îi dzicea. Aşijderea, crescând dra gostea, precum şi darurile vor creşte îi giuruia. „De ciia, de socoteşti, dzice, căci sint priietin, cuvântul şi sfatul priietinului tău ascultând, acestea de această dată de la Corb, priimeşte. Aces tea făcând, pare-mi-să că nu vii greşi.” Aşedară, de o parte Camilopardalul, de alta Biholul şi cu Uleul îl ruga. Inorogul încă, pre o parte, de viață primejdioasă supărat şi săturat fiind, iar pre altă parte, îndemnarea şi pofta priieti nilor a călca neputând, pre pomenitele condiții aşedzimântul păcii priimi.

După aceia, cu toții de acolea sculându-să, iarăşi la lăcaşul Bivolului să dusără, unde toți dulăii, ogarii, coteii, împreună cu Uleul adunându-să, pre cinstea numelui şi pre credința cuvân tului legământul păcii aşedzară (căci pre numele Vulturului ceresc a să lega amândoi nu priimiră) (de vreme ce cine a sa cinste nu păzeşte, a celor cereşti de abiia va cunoaşte). Apoi cu toții scu lându-să, cu capetele plecate, copitele Inorogului săruta. Ino rogul încăşi îmbrățâşându-i, precum i-ar săruta şi sămn de pace le-ar arăta, cu cinste îi priimia.

Şi aşe, într-acesta chip vrajba de 1.700 de ani între Corb şi între Inorog sfârşitul îşi luă.

Iară toată cuprinderea istoriii aceştiia aceasta ieste: că Vul turul şi Leul de puternici împărați vrând să să slăvască, muştele îi batgiocuriră, Vidra cu neştiința în fericire petrecând, cu sfatul, fără vreme, cine să fie o pricepură şi dintr-amândoaă monarhiile o izgoniră, pre jiganiile şi

pasirile viclene Liliiacul le batgiocuri, Cămila, coarne cercând, ş-au pierdut şi urechile, Corbul, în doaă monarhii să stăpânească vrând, supt cea pre an dare mai-micu lui său s-au legat. Şi precum toate sfârşitul său au, aşe şi dreptatea, vremea, locul, puterea şi biruința sa îşi află.

Scara a numerelor şi cuvintelor streine tâlcuitoare

A

avocat
(lăt.) Cela ce trage pentru altul pâra cu plată.
agona
(el.) Lupta carea face trupul cu sufletul în ceasul morții.
acouthos
(el.) Şi aşe urmadză, în urmă, mai apoi.
activitas
(lăt.) Făcătoriia, lucrarea lucrului.

alaiu
(turc.) Petrecanie, tocmală de oaste, şicuire.
alofilii
(el.) Cei de alt neam, streinii.
ananheon
(el.) Atâta de treabă, cât fără dânsul a fi nu poate.
anatomic
(el.) Cela ce ştie meşterşugul mădularelor trupului, despicătoriu de stârvuri.
anthrax
(el.) Piatră scumpă roşie, rubin mare, carvuncul.
anagnostis
(el.) Cela ce, citind, alții ascultă.
anonim
(el.) Cela ce, izvodind ceva, numele nu i să ştie, fără nume.
antepathia
(el.) Împoncişere, nepriimirea firii, ura şi urăciunea din fire.
antifarmac
(el.) Leac împotriva otrăvii.
antidot
(el.) Leac împotriva boalei ce să dă.
apothecariu
(el.) Cela ce şede la prăvălie, şi, mai cu deadins, cela ce vinde ierbi, doftorie.
apofasisticos
(el.) Ales, de istov, cuvânt carile într-alt chip nu să mai poate întoarce.
atheofovia
(el.) Nefrica dumnădzăiască.
apelpisia
(el.) Deznedejduirea, scăparea a toată nedejdea.
aplos

(el.) Chiar, de-a dreptul, prost, curat.
aporia
(el.) Întrebare cu prepus, carea pofteşte dezlegare.
apofthegma
(el.) Cuvânt, voroavă aleasă, filosofască.
alhimista
(arăp.) Cela ce sileşte a face din aramă aur, cela ce ştie a preface formele materiii.
argument
(lăt.) Dovadă, cuvânt, voroavă doveditoare.
armistiție
(lăt.) Vreme pusă, în carea, de războiu său de pace, solii şi mijlocitorii să aleagă.
aromate
(el.) Toate sămințele, ierbile şi unsorile frumos mirositoare.
articule
(lăt.) Încheietura osului şi a voroavii capete.
arete
(lăt.) Un fel de bolovani cu carii, bătând, zidiurile cetăților sfărâmă.
anevsplahnos
(el.) Nemilostiv, carile nu ştie a să milostivi.
Asia
(el.) A patra parte a lumii, carea ține părțile răzsăritului.
astrolav
(el.) Cinie de aramă sau de lemn în carile drumul stelelor să arată.
atomistii
(el.) Filosofii carii sint din ceata epicurilor şi dzic că toate în lume sint tâmplătoare.
atomuri
(el.) Lucrul carele într-alt chip sau parte nu să mai poate

despărți, despica, tăia; netăiat.
afthadia
(el.) Obrăznicie, îndrăzneala fără socotealâ, nebunească.
aftocrator
(el.) Singur țiitoriu, carile la stăpânire altă soție nu are.
axioma
(el.) Dzisă filosofască carea în loc de canon, de pravilă să ține.
atheist
(lăt.) şi (el.) Fără Dumnădzău, om carile vreunui dumnădzău nu să închină.
Afroditis
(el.) Steaoa carea întâi să arată de cu sară, steaoa ciobanului; boadza dragostelor, a curviii.
afrodisău
(el.) Cela ce îmblă după curvie, muierareț.
ahortatos
(el.) Nesăturat, nesățios, lacom peste măsură.
anomalia
(el.) Îndrăptnicie, lucru, cuvânt carile merge împotrivă.
apsifisia
(el.) Nebăgarea în samă, ținerea în nemică.
austru
(el.) Vântul despre amiadzădzi, Notos.

B

barbara
(lăt.) Ieste o formă de siloghismuri, carile să face din toate protasele adeveritoare şi părtniceşti.
blagoutrobnii
(slov.) Milos, milostiv, duios.
boala hronică
(el.) Boala carea ține cu ani, cum ieste oftica, dropica şi alalte.

C

cabala
(evr.) Învățătură disidemonească cu carea evreii Sfânta Scriptură după voie tâlcuiesc.
cacodemon
(el.) Demon rău, îngerul Satanii; urgie dumnădzăiască.
catholichi
(el.) A tot, peste tot, sobornic, a toată lumea.
capituluri
(lăt.) Zacele, condeie, capete.
categorii
(el.) Sint dzece forme supt carile Aristotel toate ființele

lucrurilor cuprinde.
catalog
(el.) Izvod, catastih, însămnarea numerelor după orânduială.
cataracte
(el.) Praguri în apă, pre carile apa să răstoarnă, sau zăstalniță la mori.
chentru
(el.) Ținta, punctul carile este tocma în mijlocul lucrului rătund.
colachie
(el.) Linguşitură, voroavă după plăcere.
comedie
(el.) Figuri, voroave carile scornesc râsul şi închipuiesc istoriile adevărate.
comitis
(el.) Stea cu coadă. Stea să naşte şi piiere.
condiții
(lăt.) Aşedzământuri, legături, tocmele de pace.
corespondenții
(lăt.) Unul cu altul pre taină răspunsuri a avea. Blende.
cfartana
(lăt.) Frigurile a patra dzi.
cfidditas
(lăt.) Ceința, singură ființa lucrului, ceia ce ieste.

D

diathesis
(el.) Orânduiala firii, năstav, abaterea firii, în ce să pune firea.
dialectic
(el.) Cela ce ştie a să întreba după canoanele loghicăi.
dialog
(el.) Voroavă carea ieste tocmită cu întrebare şi răspundere.
dimocratie
(el.) Stăpânire în carea cap ales nu ieste, ce toată ţara poate întra la sfat.
disidemonie
(el.) |ărămonii şi aflările omeneşti în loc de dumnăzăieşti cinstite.
discolii
(el.) Nevoi, lucruri aspre, grele, de neputut.
dihonie
(el.) Neunirea sfatului, împărechere.
duhul vinului
(mold.) Vinars, vin prefăcut.

E

evghenie
(el.) Neam bun, nemişie, de bună naştere.

erdemon
(el.) Demon bun, înger, bunăvoia dumnădzăiască.
evlavie
(el.) Cinste cu stidire, ruşinarea de chip.
Evropa
(el.) Una din părțile pământului, cea mai mică, despre apus.
evsevie
(el.) Bună credință în Dumnădzău, pravoslavie.
Ethna
(el.) Numele unui munte în Sichiliia, carile, din sine aprindzindu-să, arde.
eclipsis
(el.) Întunecarea soarelui sau a lunii.
ek ton hrismon
(el.) Cel ce ieste din tainele hrismurilor, prorociilor.
eleghii
(el.) Un fel de stihuri amestecate.
Elada
(el.) Țara Elinească, Grețiia, despre Evropa.
energhie
(el.) Putința a face, făcătorie, lucrare.
enthimema
(el.) Siloghism ritoricesc.
exighisis
(el.) Tâlcuire, tălmăcire, dezvălirea voroavii ascunse.
experiența
(lăt.) Dovadă, ispită carea să face cu lucrul, cu simțirea.
exțentrum
(lăt.) Loc carile ieste dinafară de mijloc.
epifonema
(el.) Cuvânt carile de câteva ori în gura mare să strigă.
epithimia

(el.) Pofta, vrerea a avea ce nu are.
epiorchie
(el.) Călcarea giurământului.
epitrop
(el.) Namestnic, cela ce în ceva locul altuia ține.
epihirima
(el.) Ori de ce să apucă cineva a face, începeri.
erese
(el.) Stricarea legii; cel ce deşchide învățătură minciunoasă.
ermafroditis
(el.) Cel ce ieste şi bărbat şi femeie sau îmblă în pofta a doaă părți.
etimologhia
(el.) Tâlcuirea a hireşului nume.

F

fantazie
(el.) Părere, închipuirea minții.
figură
(lăt.) Chip, formă, schizmirea trupului.
filaftie
(el.) Trufie, dragostea, iubirea sa.
filoprosopie

(el.) Fățărnicie, căutarea voii pe strâmbătate.
fizic
(el.) Cela ce ştie ştiința firii.
fiziognomie
(el.) Ştiința firii de pre chipul obrazului şi a tot trupului.
fâşchie
(turc.) Gunoiu, balegă de cal, baligă.
filohrisos
(el.) Iubitoriu de aur, lacom la avuție.

G

galactea
(el.) Drumul carile să vede pe ceriu.
gheneralis
(lăt.) De neam, cel mai de frunte; cel ce cuprinde chipurile supt sine.
gheomandia
(el.) Vrajă, când vrăjesc pe crăpăturile pământului.
gnomon
(el.) Ceasornic de soare, umbra soarelui carea arată ceasurile.

H

harmonie
(el.) Cântare dulce, după meşterşug tocmită.
himera
(el.) Dihanie carea în lume nu să află, ciuda nevădzută, neaudzită, afar din fiinţă.
hirograf
(el.) Scrisoarea a hirişei mâni, zapis cu mâna lui scris.
hiromandie
(el.) Vrajea carea pe crăpăturile şi în frânturile mânii să face.
hersonisos
(el.) Ostrov carile cu dosul să ţine de uscat, cotitură, scruntariu.
hrismos
(el.) Vrajă, prorocie, descoperirea a tainelor, până a nu fi.

I

iasimin
(agem.) Un fel de copăcel, să suie ca vița şi face flori albe cu puțin ghiulghiuli amestecate, prea frumos mirositoare.

idea
(el.) Chipul a fietecui lucru, pre carile mintea plăzmuindu-l, ca cum ieste îl înformuieşte.
idol
(el.) Chip de bodz în piatră săpat sau în metal vărsat.
ielcovan
(turc.) Gonitoriu de vânt să cheamă, un fel de pasiri carile nepărăsit în sus şi în gios pe marezboară.
ieroglifia
(el.) Chipuri de pasiri, de dobitoace şi de alte jigănii şi lighioi cu carile vechii în loc de slove să slujiia.
interiecție
(lăt.) La gramatică, una din cele opt părți a cuvântului.
iroas
(el.) Cela ce, după multe şi vestite vitejii, capul pentru moşie ş-au pus.
ironic
(el.) Cuvânt cu carele lăudăm pe cel de hulă şi hulim pe cel de lăudat în şagă.
isimeria.
(el.) Ceasul în carile dzua cu noaptea sint de-a tocma.

ithica
(el.) Învățătură carea tocmeşte obiceile oamenilor, cetăților.

izgnanie
(slov.) Izgonire cu de-a sila, trimetere în

L

lavirinth
(el.) Temniță supt un munte în ostrovul Critului săpată cu acela meşterşug ca ori pre cine slobod într-însa să nu mai poată ieşi.
lacherda
(el.) Un fel de peşte în mare.
laringa
(el.) Gâtul, gâtlejul, gâtlanul.
lembic
(el.) Căldare cu carea scot rachiu sau apă de flori.
lemarghia
(el.) Lăcomiia la mâncare, lăcomiia pântecelui.
liră
(el.) Alăută.
Liviia
(el.) Țara pe marginea Nilului, păn'la ocheanul despre amiadzădzi.

M

mateologhia
(el.) Voroavă în deşert, buiguire, cuvânt fără socoteală.
materie
(lăt.) Orice supt formă s-ar supune, precum materia lumănării ieste ceara, săul.
megalopsihia
(el.) Mărimea sufletului, neînspăimare.
Mediterană
(lăt), Marea de la Stâlpii lui Iraclis până la Elispont.
melanholie
(el.) Boală de voia rea, pătimirea întristării, fiierea neagră.
melodie
(el.) Cântare alcătuită, dulce, frumos tocmită.
merichi
(el.) Părtnicească, partnică, de parte.
Mesopotamia
(el.) Ţara carea între Tigris şi între Evfrath apele să cuprinde, Vavilonul.
metalon
(el.) Orice materie vârtoasă iese din pământ, precum ieste aurul, argintul, arama, custoriul.
metamorfosis
(el.) Schimbarea feţii, preobrajenie, schimosire.
meteris
(turc.) Şanţ, hendec, groapă în carea să aciuadză oamenii la războiu, la cetate.
metafizic
(el.) Cela ce are ştiinţa a celor peste fire.
metafizica
(el.) Învăţătura carea arată lucruri mai sus de fire.
mihanii
(el.) Cinii cu carile să slujesc la vremea războiului,

meşterşuguri pentru luarea cetății.
mehlem
(arăp.) Unsoare cu carea să slujesc țirulicii la rane.
mehenghiu
(arăp.) Piatră pe carea ispitesc aurul, argintul de bun.
modul
(lăt.) Chipul, mijlocul, leacul lucrului greu.
monomahia
(el.) Bataia, războiul numai a doi, poidinoc.
Monocheroleo-pardalis
(el.) Inorog – leu – pardos, din trii numere într-un nume alcătuite.
monarhie
(el.) Stăpânire carea singură stăpâneşte, precum ieste a Turcului, a Neamțului, a Mosculuí.
Musele
(el.) Şepte surori, carile să dzic boadzele cântării şi a dăscăli să fie.

N

navarh
(el.) Mai-marele corăbiii, reis.
nafaca

(turc.) Obroc, mirtic, carele să dă în toate dzilele.
nedierisit
(el.) Nedespărțit, lucru carile într-altă parte nu să poate abate.
neisțelit
(slov.) Netămăduit, nevindecat, lucru crile nu poate avea leac.
necromandia
(el.) Vrajea carea să face asupra trupurilor moarte; la toate limbile în loc de păcat să ține.

O

oeira
(turc.) Un fel de copaciu ca molidvul, cu a căruia surcele săracii în loc de lumânare să slujesc.

onirocrit
(el.) Izbânditoriu de vise.
omofil
(el.) Tot de un neam, de o săminție, tot de un fel.
orizon
(el.) Zarea pământului, marginile ceriului, unde să pare că să împreună cu pământul.

omonie
(el.) împreunarea, unirea sfatului, învoința inimilor.
ohendra, ehidna
(el.) Viperă, năpârcă, neam de şerpe prea veninat, carea crăpând îi ies puii prin pântece.

oxia, varia şi alalte
(el.) Caută pre rândul la gramatică.
organ
(el.) Cinie, măiestrii, lucruri cu carile să fac alte lucruri.

P

padzerh
(agem.) Un fel de piatră carea în şerpe şi în inima cerbului rar iese.
palat
(el.) Curte domnească, împărătească.
palestra
(el.) Armă de războiu, arc cu zemberec, carile ca sineţul de la obraz să sloboade.
palinodie
(el.) Cântarea, cuvântul carile de multe ori acelaşi să poftoreşte.
paradigma
(el.) Pildă, asămănare a cuvântului, arătare prin chipurile

ştiute.
paradosis
(el.) Învățătura nescrisă, din gură în gură lăsată, ce învață fiiul de la părinte.
parahorisis
(el.) Lepădare, întoarcerea feții de către cineva, ales dumnădzăiască.
paremie
(el.) Ciumilitură, cuvânt alta tâlcuind, dzicătoare.
parisie
(el.) De față, înainte a tot norodul, la ivală.
parigorie
(el.) Mângâiere, leacul întristării.
parola
(ital.) Cuvânt, cuvânt dat, stătătoriu, neîntors.
perigrapsi
(el.) A şirui, a scrie, a însămna lucrul precum ieste.
period
(el.) Drumul carile, întorcându-să, iarăşi de unde au ieşit să întoarce, încungiurare, împregiurare.
peristasis
(el.) Stare împrejur, orice pe lângă altul să ține.
Pithianul
(el.) De la Pithii, din locul unde era vrajea lui Apolon.
Pithii
(el.) Un loc în carile vestit era Apolon cu vrajea.
pilula
(lăt.) Pirulă, gogoaşă, bubuşlie, carea dau doftorii de înghit pentru leacul.
piramide
(el.) Mormânturile împăraților Eghiptului, cu mari cheltuiele, ca carile nu să mai pot face.

platan
(el.) Un fel de copaciu carile să face prea mare şi trăieşte prea mult, să samănă cu paltinul.
planeta
(el.) Stea rătăcită, carea îmblă împotriva altora.
pleonexie
(el.) Poftă, lăcomie spre averea tuturor.
polipichilie
(el.) Pestriciune, lucrul carile are multe fețe, flori.
politie
(el.) Tot nărodul cetății, târgul, cetatea; fruntea, boierimea oamenilor.
pompa
(lăt.) Petrecanie, alaiu, tocmala, slava, şicuirea oştii împărățiii.
porii
(el.) Găurici prin piielea omului, prin carile ies sudorile.
porfiră
(el.) Un fel de marmure scumpă, vărgată în tot feliul de flori, şi o haină mohorâtă, carea numai împărații purta.
praxis
(el.) Facere după învățătură, urmarea lucrului.
poslanie
(slov.) Carte trimisă, scrisoare, răvaş.
prezență
(lăt.) Starea de față, aflarea denainte, denainte la obraz.
prezentuieşte
(lăt.) Arată, de față îl scoate, înainte îl pune.
pretenție
(lăt.) Întinderea înainte, lucrul carile arată socoteala sfârşitului mai denainte.
privat

(lăt.) Deosăbit, înstreinat, chip carile nu ieste dintre dânşii.
privileghii
(lăt.) Ispisoacele, uricele, lăgăturile, aşedzământurile mai-marilor.
provlima
(el.) Întrebare, cuvânt carile, înainte puindu-să, cere răspuns şi dezlegare.
proimion
(el.) Predoslovie, capul voroavii, în carile tot chipul cazaniii să arată.
provideț
(lăt. şi slov.) Cela ce cu înțălepciunea lucrurile, până a nu fi, cum vor cădea cu mintea le află.
prodrom
(el.) Povață, înainte-mărgătoriu.
prothimie
(el.) Voia inimii, liubov, nevoința din suflet.
probă
(lăt.) Ispită, dovadă, căutare, lucru adeverit.
prognostic
(el.) Cunoştință înainte, gâcitoare, gâcire.
profesui
(lăt.) A da învățătură, a mărturisi ce slăveşte, a propovedui.
procathedrie
(el.) Şederea mai sus, scaunul cel mai de sus, capul mesii.
polos arctic
(el.) Stea carea nu să clăteşte, fusul, carile de la noi să vede.
polos antarctic
(el.) Stea neclătită, împotriva ceştii ce să vede de la noi.
provatolicoelefas
(el.) Oaie-lup-fil, nume din trii numere alcătuit.
pronie

(el.) Mai denainte cunoştința dumnădzăiască, orânduiala vecinică.
propozit
(lăt.) Cuvântul pre carile înainte îl punem, pentru ca mai pre urmă să-l dovedim, lucrul de carile ne apucăm.
protasis
(el.) Înainte punere, din trii să face un siloghizm dialecticesc.
publică
(lăt.) Politie, sfatul a toată cetatea, boierimea.

psifisi
(el.) A însămna spre cinste, spre suirea stepenii, alegere.

R

referendar
(lăt.) Purtătoriu de răspunsurile împărăteşti. Boieriia carea duce şi aduce răspunsurile. Talhâsciu.
rețeta
(ital.) Izvodzel de leacuri, carile trimăt doftorii la spițeri, să facă leacul asupra boalei.
ritor
(el.) Cela ce ştie meşterşugul a vorovi bine; bun de gură.
romfea
(el.) Sabie dintr-îmbe părțile ascuțită; paloş lat şi drept.

S

savoane
(el.) Pândzele în carile învălesc trupurile morților.
salamandra
(el.) Un fel de jiganie, pentru carea băsnuiesc poeticii că lăcuieşte în foc.
sam
(arăp.) Un fel de vânt otrăvit, carile, lovind pe om, îndată să face cenuşă şi hainele-i putredzesc.
samsun
(arăp.) Coteiu mare şi foarte vârtos, carile pe urs biruieşte.
senator
(lăt.) Sfetnic, boier de sfat, boier mare.
sentență
(lăt.) Sfatul cel mai de pre urmă. Cuvânt carile într-alt chip nu să mai poate muta, ales.
sicofandie
(el.) Clevetă, clevetuire, trecerea cu cuvântul.
scandal
(el.) Scandală, bântuire, supărarea, împiedecarea voii.
schithii
(el.) Tot neamul tătărăsc, tătărâmea.
schipticesc
(el.) Cuvânt carile pururea supt prepus rămâne; era filosofi

schipticii, carii în toate prepus avea.
schiptr
(el.) Beţişor scurticel, carile obiciuiţi sint împăraţii în mână a-l ţinea.
solichismos
(el.) Cuvânt carile nu ieste după canoanele gramaticăi.
stemă
(el.) Coronă, cununâ, port împărătesc de cap.
stihie
(el.) Începătura lucrului de materie unii dzic să fie patru, alţii trii, alţii mai multe, alţii numa una.
strofi
(el.) Voroavă şuvăită, în multe părţi întorcătoare, şi înşelătură.
sofisma
(el.) Ştiinţă înşelătoare, ştiinţă minciunoasă în locul a ceii adevărate vândută.
sfigmos
(el.) Vână moale carea pururea să bate, de pre a căriia clătire aşedzimântul firii să cunoaşte.
sferă
(el.) Glonţ, chipul din toate părţile rătund, precum ieste pământul, ceriul.
shizma
(el.) Rumptură, scăderea credinţăi în pravoslavie
shimate
(el.) Chipuri, feţe, arătările obrazului.
siloghismos
(el.) Socoteală adevărată, carea la dialectici din trii protase să face.
simptomatic
(el.) Din tâmplare, din cădere, carile nu din tocmala înainte

mărgătoare s-au făcut.
sinod
(el.) Sobor, adunarea a multe capete, sfatul de obşte.
simperasma
(el.) Încheierea voroavei, trecerea din necunoştință la cunoştință.
simbathia
(el.) Învoința firilor; împreună pătimire.
sinonim
(el.) Tiz, fârtat, a cărora ființa neamului alta, iară numele unul.
simfonie
(el.) Tot un glas, tocmirea la cuvânt, la glas.
sinhorisis
(el.) Iertare, slobodzenie, darea voii.
sistatichi
(el.) Aşedzătoare, întăritoare, stăruitoare.
sistima
(el.) Aşedzătură, stăruitură, stare.
sirina
(el.) Fată de mare, carile dzic că cu cântecul adoarme pe călători.
siurmea
(el.) Un fel de piatră vânătă, cu carea văpsăsc genele.

Ş

şerbet
(arăp.) Băutura de doftorie şi tot ce să bea.

T

talant
(el.) Ieste măsura carea trage 6.000 de dramuri. Talantul mare trage 80 de mine, iară mina, 100 dramuri.
temperament
(lăt.) Aşedzământul, stâmpărarea firii, întregimea sănătății.
tiranie
(el.) Stăpânire asupritoare, vrăjmăşie, silă.
titul
(el.) Cinstea numelui, nume vestit, tituluş.
topicesc
(el.) De loc, de moşie, de tară, de pământ.
traghelaf
(el.) Capră-cerb, adecă, dobitoc carile nu să află.
tragodic
(el.) Cântec, verş de jele, hăoliturâ, bocet.
tractate
(lăt.) Tragere, zbaterea cuvintelor, ales de pace
trigon
(el.) Chipul, figura în trii colțuri, în trii unghiuri.
tripos
(el.) Cu trii picioare. Scaun în trii picioare.
tropuri

(el.) Chipuri, mijloace, lesniri, împodobiri ritoriceşti,
tropicesc
(el.) Cela ce să ține cu sau de tropuri.
tropic
(el.) Să cheamă dunga ceriului din carea soarele să întoarce, veri la suit, veri la coborât, Racul, Capricornul.

theatru
(el.) Locul privelii în mijlocul a toată ivala.
theologhicesc
(el.) Lucru carile cu voroava dumnădzăiască să ține; cel ce ieste din theologhie.
theorie
(el.) Privală, ştiința, viderea, cuprinderea minții.
therapevtis
(el.) Cel ce face după voie; slugă, cel ce aduce altuia odihnă.
thronul
(el.) Scaun de cinste împărătesc, stăpânesc.

Ț

țircumstanții
(lăt.) Peristases, el. Lucrurile ce stau pre lângă altele.

țirulic
(leş.) Vraciu carile tămăduieşte ranele, frânturile.

V

vase priimitoare
(mold.) Stomahul, rindza, mațele şi toate măruntăile în carile întră bucatele.
vasuri
(el.) Temelie pre carea să pune stâlpul.
vatologhie
(el.) Chip poeticesc, când aceleaşi cuvinte cu întoarsă orânduială le poftoreşte.

Y

ypervoliceşti
(el.) Laude peste putința firii, când dzucem: frumos ca soarele, mânios ca focul, înger pemintean.

ypoghei
(el.) Cei ce lăcuiesc pe fața pământului dedesupt şi vin talpele noastre la talpele lor.
ypothetică
(el.) Întrebare supusă, carea dzicem; de va fi aşe, va fi aşe.
ypohimen
(el.) Lucrul ce dzace supt altul, ca cum ieste materia supt formă, lâna supt văpsală.
ypohondriac
(el.) Boala carea sminteşte fantazia, slăbiciunea părților trupului carile sint pregiur inimă.
ypothesis

Z

zizanie
(el.) Neghină, sămânță sălbatecă în cea bună.
Zefs
(el.) Bodzul carile să crede a fi părintele tuturor bodzilor. Planeta a dzilei gioi, de neamul său dzic să fie fost din ostrovul Critului.
zilotipie
(el.) Temerea iubovnicului cătră ibovnică şi împotrivă.

Iarăşi cătră cititoriu

Aminte, cinstitule, îmi aduc că în rădăcina cărții am fost giuruit, precum scara a numerelor şi cuvintelor streine tâlcuitoare, la sfârşit, iară a numerelor pasirilor şi dobitoacelor şi alalte supt alte numere supusă dezvălitoare la început vom pune. Ce după greşală mutând socoteala (că şi de pe aceasta sămnul slăbiciunii noastre vii putea cunoaşte), mutat-am şi scările şi pre una în locul alțiia am aşedzat. Cătră aceasta, macar că dezvălirea numerelor aievea giuruim, însă, de betejirea inimilor foarte ferindu-ne, dezvălind, le acoperim, şi acoperindu-le, le dezvălim, precum semnele arithmeticăi destul te vor învăța, în carile, puțin ostenindu-te, ce vii cerca vii afla, şi a noastră până într-atâta fereală de nu vii lăuda, încailea nu vii de tot defăima, pentru carea toată bună vrerea în măsurata-ți înțelepciune lăsăm. Ia aminte că scara aceasta nu după rândul azbuchelor, ce după numărul fețelor îmblă.

CUPRINS

1. Izvoditoriul cititorului, sănătate
2. Iarăşi cătră cititoriu
3. Scara a numerelor şi cuvintelor streine tĂ˜lcuitoare

4. A
5. B
6. V
7. G
8. D
9. E
10. Z
11. I
12. C
13. L
14. M
15. N
16. O
17. P
18. R
19. S
20. T
21. F
22. Th
23. H
24. O

25. Ț
26. OE
27. Ş
28. Ia
29. Ps
30. Y
31. Partea I
32. Partea a doa
33. Partea a triia
34. Partea a patra
35. Partea a cincea
36. Partea a şesea
37. Partea a şeptea
38. Partea a opta
39. Partea a noa
40. Partea a dzecea
41. Partea a 11-ecea
42. Partea a 12-ecea
43. Iarăşi cătră cititoriu